MIRCEA CĂRTĂRESCU

ORBITOR

e book HUMANITAS

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în Bucureşti. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti în 1980. În prezent este conferenţiar dr. în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti. Este poet, prozator, eseist, critic literar şi publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, Bucureşti, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1984; *Visul* (în ediţiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, Bucureşti, 1989; Humanitas, Bucureşti, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, Bucureşti, 1990; Humanitas, Bucureşti, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, Bucureşti, 1991; Humanitas, Bucureşti, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, Bucureşti, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, Bucureşti, 1994; *Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, Bucureşti, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, Bucureşti, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, Bucureşti, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, Bucureşti, 2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Pururi tânăr, înfăşurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Parfumul aspru al ficţiunii*, audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Plurivers* vol. I şi II, poeme, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timişoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri şi audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2004; *Baroane!*, Humanitas, Bucureşti, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, Bucureşti, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, Bucureşti, 2007; *Dublu album*, Humanitas, Bucureşti, 2009; *Nimic*, Humanitas, Bucureşti, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, Bucureşti, 2010; *Zen. Jurnal 2004–2010*, Humanitas, Bucureşti, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică şi proză, Humanitas, Bucureşti, 2012. Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă, daneză, bască, rusă şi greacă.

Cărţile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România şi din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti, Asociaţia Editorilor din România. Au fost nominalizate în Franţa pentru premiile Médicis, Le meilleur livre étranger, Prix Union Latine. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi“, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit Premiul Internaţional pentru Literatură de la Vileniča (2011), Premiul Internaţional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt“, Berlin (2012), Premiul Spycher–Literaturpreis Leuk, Elveţia (2013) şi Marele Premiu al Festivalului Internaţional de Poezie de la Novi Sad (2013).

ISBN: 978-973-50-4582-1 (general)
ISBN: 978-973-50-4584-5 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

MIRCEA CĂRTĂRESCU

ORBITOR

aripa stângă

Cuprins

„Căci cunoaştem în parte şi prorocim în parte;dar când va veni ce este desăvârşit, acest *în parte* se va sfârşi.

Când eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gândeam ca un copil; când am devenit matur, am terminat cu ce era copilăresc.

Acum vedem că într-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea faţă în faţă; acum cunosc în parte, atunci voi cunoaşte deplin, cum am fost cunoscut şi eu pe deplin.“

Sf. Pavel, *Corinteni*, I, 13, 9–12

Partea întâi

Înainte să se construiască blocul de vizavi şi totul să devină ecranat şi irespirabil, priveam nopţi întregi Bucureştiul de la tripla fereastră panoramică a camerei mele din Ştefan cel Mare. Fereastra reflecta de obicei mobilierul sărac al încăperii, un dormitor de lemn gălbui, o toaletă cu oglindă, câteva plante, aloe şi asparagus, în ghivece de argilă, aşezate pe masă. Lustra cu abajururi de sticlă verzuie, unul dintre ele ciobit de mult timp. Spaţiul galben al camerei devenea şi mai galben adâncindu-se în uriaşa fereastră, iar eu, un adolescent ascuţit şi bolnăvicios, în pijama rufoasă şi cu un fel de vestă lăbărţată deasupra, stăteam toată după-amiaza aşezat cu fundul pe lada de la studio, privind în ochi, ca hipnotizat, reflectul meu din oglinda străvezie a ferestrei. Picioarele le ţineam pe caloriferul de sub geam, care iarna îmi ardea tălpile, dându-mi un amestec pervers, subliminal, de plăcere şi suferinţă. Îmi vedeam în geamul galben, sub floarea triplă a fantomei lustrei, faţa subţire ca o lamă şi ochii cu cearcăne violete sub ei. Câteva fire de mustaţă făceau şi mai evidentă asimetria gurii, care era de fapt asimetria întregii mele feţe. Dacă unei fotografii de-ale mele i-ai acoperi jumătatea stângă a feţei, ai avea imaginea unui tânăr deschis şi voluntar, cu trăsături aproape frumoase. Cealaltă jumătate, însă, surprindea şi înspăimânta: ochiul era aici mort şi gura tragică, şi lipsa de speranţă se întindea pe întreaga piele a obrazului ca o eczemă.

Abia când stingeam lumina în cameră mă simţeam însă cu adevărat eu. Deodată pe pereţi începeau să se rotească dungile albastre electric şi verzi fosforescente ale tramvaielor care treceau huruind pe şoseaua aflată cu cinci etaje dedesubt, deodată deveneam conştient de zgomotul îngrozitor al traficului şi de singurătatea şi tristeţea fără capăt a vieţii mele. Întrerupătorul era după şifonier, şi când stingeam lumina odaia devenea un acvariu livid. Mă mişcam, ca un peşte bătrân, printre mobile putrede, mirosind ca reziduurile marine dintre stânci, înaintam pe covorul de iută, aspru sub tălpi, până la ladă, mă aşezam iar pe ea, puneam picioarele pe calorifer şi fantasticul Bucureşti exploda deodată după sticla albastră de lună. Era ca un triptic nocturn, de o strălucire sticloasă, nesfârşită,

inepuizabilă. Dedesubt, vedeam o parte din şosea, cu stâlpii ei electrici ca nişte cruci de metal, susţinând firele de tramvai şi becurile roze, care iarna scoteau din noapte valuri peste valuri de ninsoare furioasă sau lentă, rară ca în desenele animate sau abundentă ca o blană. În nopţile de vară însă, mă distram imaginându-mi câte un crucificat cu cunună de spini pe creştet, ţintuit de fiecare din şirul nesfârşit de stâlpi. Costelivi şi pletoşi, cu ştergare umede în jurul şoldurilor, ar fi urmărit din ochii înlăcrimaţi scurgerea automobilelor pe strada pietruită. Doi–trei copii, cine ştie de ce întârziaţi până la ora aceea din noapte, s-ar fi oprit şi l-ar fi privit pe Cristul cel mai apropiat, ridicându-şi spre lună feţele triunghiulare.

Vizavi se afla centrul de pâine, apoi câteva curţi şi un chioşc rotund de tutungerie. Un centru de umplut sifoane. O alimentară. Poate fiindcă am traversat prima dată şoseaua singur ca să cumpăr o pâine visez atât de des acel loc. În visele mele el nu mai este o maghernitţă mizerabilă, mereu întunecoasă, unde o bătrână în halat alb mânuieşte pâini în formă şi cu miros de şobolan, ci un spaţiu misterios, unde duc trepte înalte, greu de urcat. Becul chior, legat de două fire neizolate, capătă un sens mistic, iar femeia e acum tânără şi frumoasă, între lăzile ciclopice de pâine. Femeia însăşi e înaltă cât un turn. Îmi număr banii în acea lumină himerică, îi sclipesc în pumn, dar nu reuşesc să-i socotesc şi încep să plâng, căci nu ştiu dacă-mi ajung să cumpăr o pâine. Şi mai încolo, în susul şoselei, se află Nenea Căţelu, un pensionar nenorocit şi leneş, care are o curte devastată parcă de război, unde nu creşte absolut nimic, un maidan de gunoaie de fapt. Bătrânul şi nevastă-sa umblă năuci de colo-colo, intrând şi ieşind dintr-un bordei acoperit cu carton gudronat, împiedicându-se de un câine scheletic, de la care le-a venit şi numele. Înspre Dinamo, mai departe, e alimentara, din care nu văd de fapt decât un colţ. Spre Circul de Stat se află blocul cu autoservirea şi cu un alt chioşc de difuzare a presei. Acolo, în visele mele, încep subteranele. Rătăcesc, cu un coş de sârmă în mână, printre rafturile cu şerbet şi dulceaţă, cu şerveţele şi pungi de zahăr (în care uneori erau ascunse maşinuţe de metal verde sau portocaliu, cel puţin aşa se spunea între puşti), pătrundeam apoi printr-o uşă batantă în altă zonă a magazinului, care n-a existat niciodată, şi mă trezeam afară, sub stele, având încă în mână coşuleţul plin de cutii şi borcane. Eram în spatele

blocului, între lăzi vrăfuite, de scândură spartă, iar în faţa mea era uşa de tablă vopsită în alb, unde câteodată se vindea brânză. Dar acum nu era o singură uşă, ca în realitate, ci vreo zece, înşirate de-a lungul întregului bloc, iar între ele ferestre puternic luminate ale unor camere aflate la demisol. În fiecare vedeai prin geam câte un pat curios, pe picioare foarte înalte, iar în paturi dormeau fete foarte tinere, cu părul risipit pe pernă, cu sânii mici dezveliţi. Într-unul din vise am deschis uşa cea mai apropiată de mine şi am coborât o scară-n spirală, care ducea adânc, într-un mic alcov luminat electric, unde mă aştepta una dintre aceste fete-păpuşi, cârlionţate şi docile. Deşi eram bărbat deja când am avut acest vis, nu mi-a fost dat s-o posed pe Silvia, şi toată excitaţia mi s-a risipit în încâlceala unor încrengături pâsloase de vorbe şi gesturi. Am ieşit cu ea de mână, am traversat şoseaua înzăpezită şi i-am privit părul albastru în lumina vitrinelor de la farmacie şi de la restaurantul Hora, apoi am aşteptat tramvaiul amândoi, în ninsoarea care ne ştergea trăsăturile feţei, şi a venit tramvaiul, care nu avea pereţi, era doar şasiul şi câteva scaune de lemn deasupra, iar Silvia a urcat şi s-a pierdut într-o zonă a oraşului pe care am aflat-o mai târziu, în alte vise.

În spatele acestui prim rând de clădiri se vedeau altele, acoperite de stele. Era o vilă masivă cu olane roşii, era şi o casă roz ca un mic castel, erau blocuri scunde, împletite cu iederă, din perioada interbelică, ce-aveau ferestre rotunde şi geamuri dreptunghiulare cu ornamente Jugendstil în casa scărilor şi foişoare groteşti deasupra. Toate pierdute prin frunzişul, acum negru, al plopilor şi carpenilor, care mătură cerul adânc, din ce în ce mai întunecat către stele. La ferestrele luminate se desfăşura mereu o viaţă din care prindeam fragmentar câte ceva: o femeie călca rufe, un bărbat în cămaşă albă se tot învârtea prin odaie la etajul trei, două femei stăteau în fotolii şi discutau la nesfârşit. Doar trei sau patru ferestre prezentau interes. În nopţi de febră erotică stăteam la geam, în întuneric, până se stingeau toate luminile şi nu mai era nimic de văzut, sperând să prind o dată acele scene, acele dezveliri de sâni şi fese şi triunghiuri pubiene, acei bărbaţi răsturnând femeile-n pat sau ducându-le la fereastră şi posedându-le acolo pe la spate. De multe ori erau trase draperii sau transperante peste ferestre, şi mă străduiam atunci, stricându-mi ochii, să interpretez mişcările abstracte şi fragmentare care fulgerau pe dunga de lumină rămasă neacoperită,

văzând peste tot pulpe şi şolduri, până când ameţeam şi sexul mi se umecta penibil în pijama. Abia atunci mă culcam, ca să visez că pătrund în acele camere străine şi particip la manevrele erotice complicate din adâncul lor…

Dincolo de acest al doilea rând de clădiri, oraşul se-ntindea până în zare, acoperind jumătate din fereastră cu un amestec tot mai mărunţit, mai confuz, mai indistinct, mai aleatoriu de vegetal şi arhitectural, cu fleşele plopilor ţâşnind din loc în loc şi cupole ciudate arcuindu-se între nori. Foarte departe distingeam (mi le arătase mama încă din copilărie pe ceruri de după furtună) silueta în zigzag a magazinului Victoria, câteva blocuri foarte înalte din centru, vechi de zeci de ani şi construite ca nişte zigurate, încărcate de reclame fluorescente, roşii, verzi şi albastre, care se aprindeau şi se stingeau în ritmuri diferite, iar mai departe doar densitatea tot mai mare la orizont a stelelor, care formau hăt-departe o muchie de aur vechi. Prins ca o piatră în inelul de stele, Bucureştiul nocturn îmi umplea ferestrele, se vărsa înăuntru şi-mi pătrundea în corp şi în creier atât de adânc, încât chiar din adolescenţă îmi imaginam un melanj de carne, piatră, lichid cefalo-rahidian, oţel cornier şi urină, care, susţinut de vertebre şi arhitrave, însufleţit de statui şi obsesii, digerând cu maţe şi centrale termice, ar fi făcut din noi unul singur. Într-adevăr, stând nopţile pe lada de la studio, cu picioarele pe calorifer, nu numai eu contemplam oraşul, ci şi el mă spiona, şi el mă visa, şi el se excita; căci el nu era decât substitutul fantomei mele gălbui care mă privea din fereastră când era lumina aprinsă. Aveam mai mult de douăzeci de ani când am pierdut imaginea asta. Atunci s-au pus fundaţiile blocului de vizavi, s-a hotărât lărgirea şoselei, asfaltarea ei, demolarea centrului de pâine, a celui de sifoane şi a chioşcurilor şi construirea unui zid de blocuri, mai înalte decât al nostru, în partea cealaltă a şoselei. Era o iarnă geroasă, şi cerul era alb şi limpede după ce ninsese mult. Mă uitam din când în când pe geam. Un excavator galben dărâma, lovind cu cupa dinţată, clădirea în care locuise o femeie lascivă, care nu mi se arătase goală niciodată. Interiorul camerelor era gol şi se vedea bine în ruina şi mai patetică datorită zăpezii. Bucureştiului îi era strivit un rinichi, îi era extirpată o glandă, poate, vitală. Poate că pe sub coaja oraşului, ca a unei răni, existau într-adevăr subterane, şi poate că această gospodină extrem de lubrică şi care (dintr-un capriciu?) nu mi se arătase goală

niciodată fusese cumva un centru, o matcă a acestei vieţi subterane. Acum alveola ei se fărâmiţa ca ipsosul. Curând, toată partea de vizavi a şoselei arăta ca o dantură ruinată, cu cioturi îngălbenite şi locuri goale şi goluri de o putreziciune metalică. Zăpada mirosea aşa bine, cum deschisesem treimea uriaşă de geam subţire şi umed, scoţând afară capul tuns, ca să-mi îngheţe ceafa şi urechile şi ca să privesc aburii răbufnind din odaie, dar dincolo de mireasma ei limpede, proaspătă ca a rufelor îngheţate pe sârmă, puteam gândi duhoarea distrugerii. Şi dacă e adevărat că emisferele cerebrale s-au dezvoltat din străvechiul bulb olfactiv, duhoarea, damful metafizic, mirosul subţiorilor timpului, acreala de cârpă de vase a apropierii extazului, duhul de creson al nebuniei sunt, poate, gândurile noastre cele mai profunde.

Spre primăvară fundaţiile erau săpate, canale ca de râie se întindeau în lut, cabluri roz şi negre se desfăşurau de pe uriaşe mosoare de cherestea, mai înalte decât omul, şi scheletul de beton se ridica obnubilând o fâşie de Bucureşti după alta, sufocându-i vegetaţia foşnitoare şi astupându-i frontoanele, gorgonele, cupolele, terasele încălecate unele peste altele. Cofrajele de placaj şi fier forjat, neregulate şi precare, schelele pe care suiau muncitorii, maşinile de turnat asfalt scoţând valuri de fum, noii stâlpi electrici de beton, depozitaţi în stive, şi care aveau să înlocuiască ruginitele crucifixe metalice, toate păreau părţile vizibile ale unei conspiraţii menite să mă despartă de Bucureşti, de mine însumi, de cei cincisprezece ani în care, aşezat pe ladă şi cu tălpile pe calorifer, trăsesem perdeaua şi privisem cerurile vaste ale oraşului. Se ridica un zid, se închidea o zonă din mintea mea, avea să mi se interzică de-acum accesul la tot ce proiectasem din mine în fiecare dintre cuburile şi dreptunghiurile şi verdele negru şi verdele galben şi luna subţire ca unghia reflectându-se în toate ferestrele. La şapte sau opt ani, părinţii mă culcau obligatoriu după-amiaza. Şifonierul era pe atunci aşezat paralel cu patul, şi mă priveam minute-n şir în luciul lui galben, un copil cu ochi întunecaţi transpirând sub cearceaf şi neputând nici o clipă să adoarmă. Când soarele răsfrânt în furnir mă orbea, făcându-mă să văd pete mov, mă-ntorceam cu faţa la perete, ca să privesc, urmărind fiecare floricică şi frunzuliţă cărămizie, desenul stofei cu care era tapiţată placa lipită de perete a studioului. Desluşeam în labirintul floral simetrii aspre, grupuri neaşteptate, capete de animale şi siluete de bărbaţi, cu care

construiam poveşti ce ar fi trebuit să mi se prelungească în vise. Dar somnul nu venea niciodată, era prea lumină, şi tocmai lumina albă, de octombrie mă hotăra să mă joc cu focul: ascultam dacă nu se-aude vreun zgomot din camera părinţilor mei şi apoi mă ridicam uşor din pat şi mergeam în vârful picioarelor la fereastră. Imaginea oraşului era acum prăfoasă şi îndepărtată. Şoseaua se curba larg spre stânga, aşa că puteam deja vedea blocurile de pe partea noastră înspre Lizeanu şi Obor. Foarte departe se zărea Foişorul de Foc, iar în spatele lui termocentrala cu paraboloidele coşurilor dejectând un fum încremenit. Plopii păreau drepţi şi ogivali, dar cei mai apropiaţi îşi trădau ereditatea încărcată: crengile pline de frunze tremurătoare, ţâşnite în sus, nu erau drepte, ci şerpuite ca nişte cozi despletite de curând. Îmi lipeam fruntea de geam şi, toropit de insomnie, aşteptam să se facă ora cinci, dar timpul nu părea să mai curgă, iar imaginea terifiantă a tatălui meu năvălind deodată pe uşă, cu un ciorap de damă pe cap, înnodat în chip de fes, ca să-i ţină dat pe spate părul negru şi cu firul gros de brunet „pana corbului“, îmi era mereu prezentă în minte. În astfel de minute furate somnului obligatoriu am contemplat odată cel mai frumos peisaj din lume. Era după o furtună de vară cu trăznete ramificându-se pe cerul brusc întunecat, atât de întunecat încât n-aş fi putut spune dacă în cameră sau afară era mai mult întuneric, cu o răbufnire de ploaie în care fiecare dintre rapidele şuvoaie paralele era înconjurat de un abur de stropi fini sărind leneş în toate părţile. Când ploaia a-ncetat, între cerul negru şi oraşul ud şi cenuşiu s-a făcut deodată lumină. Era ca şi când două palme ar fi protejat infinit de gingaş lumina galbenă, proaspătă, transparentă, aşezându-se pe suprafeţe, vopsindu-le cu şofran şi citron, dar mai ales aurind aerul, dându-i o strălucire de prismă de sticlă. Încet, norii s-au spart şi alte dâre din acelaşi aur rarefiat, căzând oblic, au interferat cu lumina iniţială, făcând-o şi mai intensă, mai limpede şi mai răcoroasă. Întins pe coline, cu turlele Mitropoliei ca de mercur, cu toate geamurile arzând ca flacăra de sare, încolăcit de curcubeu, Bucureştiul era un retablu pictat pe fereastra mea triplă, la pragul de jos al căreia abia ajungeam cu claviculele.

Înluminura avea să-mi fie acum răzuită şi deasupra ei, cu caractere egale şi-nghesuite, avea să se scrie un text imperativ şi greu ca o cortină. Iar azi, când sunt la jumătatea arcului vieţii mele, când am citit toate cărţile,

inclusiv cele tatuate pe lună şi pe pielea mea, cele scrise cu vârful acului pe colţul ochilor mei, când am văzut şi am avut destul, când mi-am dereglat sistematic toate simţurile, când am iubit şi-am urât, când am ridicat monumente de aramă nepieritoare, când mi s-au lungit urechile aşteptându-l pe micuţul Dumnezeu, fără să înţeleg multă vreme că nu sunt decât un sarcopt săpându-mi canale în pielea lui de lumină bătrână, când îngerii îmi populează creierul ca spirochetele, când toată dulceaţa lumii m-a desfătat şi când s-au dus aprilie şi mai şi iunie – azi, când sub inel pielea mi se descuamează în mii de straturi de foiţă de Biblie, azi, vivacele şi absurdul azi, încerc să-mi pun dezordine-n gânduri şi să citesc runele cu ferestre şi balcoane pline de rufe umede ale blocului de vizavi, care mi-a rupt viaţa-n două aşa cum nautilul îşi zideşte fiecare compartiment în care n-a mai încăput şi se mută într-unul mai mare, pe spirala de sidef care-i rezumă viaţa. Însă acest text nu este uman şi nu-l mai pot desluşi. Ce a rămas dincolo, naşterea, copilăria şi adolescenţa mea transpar uneori prin porozitatea uriaşului zid, în zdrenţe lungi şi enigmatice, deformate în anamorfoze şi racursiuri, pulverizate de mediile de difracţie, nenumărate, prin care ajung până-n odaia micuţă în care mă mai întorc câteodată. Sidef peste sidef peste sidef, albăstrui peste albăstrui peste albăstrui, fiecare vârstă şi fiecare casă în care am trăit (dacă n-a fost totul o halucinaţie a nimicului) este un filtru deformându-le pe cele anterioare, amestecându-se cu ele, făcându-le benzile mai înguste şi mai eterogene. Căci nu descrii trecutul scriind despre lucruri vechi, ci aerul ceţos dintre tine şi el. Felul în care înfăşoară creierul meu de acum creierele mele de sub ţestele tot mai mici, de os şi cartilagii şi pieliţă. Tensiunea şi neînţelegerea dintre mintea mea de acum şi cea de acum o clipă, şi cea de acum zece ani. Interacţiunea lor, amestecul lor una în imageria şi emoţia alteia. Câtă necrofilie e-n amintire! Câtă fascinaţie pentru ruină şi putrefacţie! Câtă scotocire de medic legist prin organe lichefiate! Gândindu-mă la mine la diferite vârste, ca tot atâtea vieţi anterioare consumate, e ca şi când aş vorbi despre un şir lung, neîntrerupt de morţi, un tunel de corpuri murind unul într-altul. Acum o clipă, cel care scrisese aici, reflectat de lacul întunecat al ceştii de cafea, cuvintele „murind unul într-altul“ s-a prăbuşit de pe taburet, pielea i-a crăpat, oasele feţei i-au devenit aparente, ochii s-au scurs mustind de un

sânge negru. Peste o clipă, cel care va scrie „cel care va scrie“ se va prăbuşi şi el peste pulberea celuilalt. Cum să pătrunzi în acest osuar? Şi de ce-ai face-o? Şi ce mască de tifon, ce mănuşi chirurgicale te-ar putea proteja de infecţia emanată de amintire?

Cu ani în urmă mi se întâmpla, citind versuri sau ascultând muzică, să simt extazul, congestia bruscă şi concentrată a creierului, adunarea subită acolo a unui lichid volatil şi vezicant, deschiderea subită a unui volet acolo, dar nu spre exterior, ci spre ceva înconjurat de creier, ceva adânc şi insuportabil, mustind de beatitudine. Aveam acces, căpătam acces acolo, în încăperea interzisă, prin poezie sau muzică (sau un singur gând, sau o imagine venindu-mi în minte, sau – demult, întorcându-mă singur de la liceu, călcând în bălţi primăvăratice de lângă şinele de tramvai – o sclipire a unei vitrine, parfumul unei femei). Pătrundeam în epitalamus, mă năclăiam în amigdală, mă ghemuiam în prelungirea abstractă a inelului de aur din centrul minţii. Revelaţia era ca un urlet de bucurie tăcută, care nu avea în comun cu orgasmul decât brutalitatea comiţială, dar care exprima uşurare, dragoste, supunere, predare, adoraţie. Erau străpungeri, ruperi către cisterna de lumină vie din adâncul adâncului fiinţei noastre, puncte de rupere ciuruind limita interioară a gândirii, făcând-o să semene cu un cer înstelat, căci avem cu toţii bolta-nstelată în ţeastă şi, deasupra, conştiinţa morală. Adesea însă această ejaculare către interior nu atingea desăvârşirea, ci se oprea în anticamere, şi anticamere ale anticamerelor, de unde scotea imagini pâlpâitoare, stinse într-o clipă şi lăsând în urmă regret şi nostalgie, care mă urmăreau apoi ziua-ntreagă. Maşinării de fabricat iluminarea, versurile mă făceau vicios, le foloseam ca pe nişte droguri şi mi-era imposibil să mai trăiesc fără ele. Începusem, de la o vreme, să şi scriu poeme, unde, între atâtea versuri gracile, feerice şi agresive, mă trezeam inserând uneori, fără nici o necesitate, câte un pasaj de neînţeles, care-mi fusese dictat parcă de cineva şi care, când îl reciteam, mă îngrozea ca o profeţie împlinită. Vorbeam acolo despre mama, despre Dumnezeu şi despre copilărie, ca şi când, în cursul unei conversaţii la o bere, aş fi început deodată să vorbesc în limbi, cu un glas subţire de copil, de castrat sau de înger. Apărea în poemele mele mama, păşind pe şoseaua Ştefan cel Mare, mai înaltă decât blocurile, răsturnând camioanele şi tramvaiele, strivind cu tălpi uriaşe chioşcurile de

tablă, măturând trecătorii cu fusta ei ieftină de diftină. Se oprea în dreptul ferestrei triple a camerei mele, se ghemuia şi privea înăuntru. Toată fereastra se umplea de marele ei ochi albastru, de sprânceana ei încruntată, care mă umplea de teroare. Apoi se ridica şi se-ndepărta spre apus, dărâmând cu părul sârmos şi fosforescent avioane poştale şi sateliţi artificiali de pe cerul plin de sânge… Ce era cu mitizarea asta a mamei mele? Nimic, niciodată, nu mă apropiase de ea, nu-mi stârnise interesul pentru ea. Era femeia care-mi spăla rufele, care-mi prăjea cartofi, care mă trimitea la facultate chiar şi când aş fi vrut să chiulesc. Era mama, o fiinţă neutră care arăta neutru, care îşi trăia viaţa modestă, plină de treabă, în casa noastră, în care eu fusesem mereu un străin. Ce ascundea oare carenţa asta afectivă din familia noastră? Tatăl mereu pe drumuri, iar când venea acasă, congestionat la faţă, mirosind a transpiraţie, şi presându-şi mereu părul cu firul gros ca din cozile cailor în fesul de ciorap de damă, cu ochiuri duse, cu talpa fumurie atârnându-i între omoplaţi. Mama servindu-l la masă şi uitându-se amândoi la televizor, alegându-şi „amorezi“ dintre cântăreţii de muzică populară sau actorii de varieteu şi tachinându-se la nesfârşit pe subiectu-ăsta. Eu mâncând în grabă şi retrăgându-mă în camera de la şosea (celelalte două dădeau în spate, către clădirea melancolică, de cărămidă roşie, a morii Dâmboviţa) ca să privesc freamătul poliedric al Bucureştiului din fereastră sau să scriu versuri deşirate în caiete cu pătrăţele, sau să mă ghemuiesc sub plapumă, trăgându-mi-o deasupra capului de parcă n-aş fi putut suporta umilinţa şi ruşinea de a fi adolescent… Eram, cei din familia noastră, ca trei insecte preocupate fiecare de propria dâră chimică, atingându-şi rareori antenele şi trecând mai departe. „Ce-ai mai făcut pe la şcoală?“ „Bine.“ „Îţi mâncă bătaie Dinamo, chiar la voi în copaie.“ „Lasă, că nici cu Poli nu mi-e ruşine deloc.“ Şi înapoi în cochilie, ca să scriu iarăşi versuri venite de nicăieri:

mamă, puterea visului tu mi-ai dat-o.
aş sta nopţi întregi ochi în ochi cu tine
şi mână în mână cu tine aş crede că încep să-nţeleg.
şi ar bate iar doar inima ta pentru noi amândoi
şi între craniile noastre translucide ca pielea creveţilor

ar miji un fantastic cordon ombilical
şi hipnoza şi levitaţia şi telepatia şi dragostea
ar fi doar flori divers colorate în braţele noastre.
împreună
am juca veşnic un joc de cărţi cu doar două figuri:
viaţă, moarte
pe când norii ar scânteia în revărsarea zilei, departe.

M-am trezit căutând în mica arhivă a familiei, adăpostită într-o veche poşetă a mamei de când era domnişoară, un fel de geantă de umăr, grena, cu solzii imitaţiei de piele aproape complet tociţi. Interiorul era căptuşit cu un fel de mătăsică pătată pe alocuri. În buzunarul genţii am găsit vreo două ceasuri de mână, atât de vechi că aveau un fel de sare negricioasă depusă pe cadran, iar capacul, pe spate, era înverzit de cocleală. Nu mai aveau de mult curele. Alături, câteva siguranţe, o lampă de aparat de radio străvechi, alte mărunţişuri, cu care mă jucasem încă din copilărie. Într-o hârtie îngălbenită, două codiţe blond- cenuşii legate cu elastice, propriile mele cozi, de când ai mei, îmi povestea mama, mă purtaseră îmbrăcat în rochiţe şi şorţuleţe şi-mi ziceau, ca şi toţi vecinii, Mircica. Părul era moale şi mă-nfiora întotdeauna, căci era concret de parcă băieţelul de trei ani ar fi trăit în paralel cu mine şi ar fi putut intra oricând pe uşă. În adâncul genţii se aflau acte şi chitanţe, contracte de-nchiriere, certificate de garanţie, timbrate şi ştampilate, dar şi pastile galbene de doctorii vechi, mirosind iute, poze fanate cu colţurile dantelate şi rupte, cu date şi texte scurte scrise pe spate cu creion chimic, stângaci şi strâmb, monede ieşite din circulaţie, o cruciuliţă de botez, o floricică albă de la vreo nuntă... Vărsam în pat conţinutul genţii şi răscoleam totul fără să ştiu ce mă interesa să găsesc. Dădeam peste câte un film developat, înfăşurat în hârtie, îl desfăceam şi priveam în lumină scene de familie în cadre fotografiate când pe lung, când pe lat, cu oameni având invariabil feţe negre şi părul alb, costume albe şi cămăşi negre, rochii negre cu flori albe şi rochii albe cu flori negre. Găseam cele vreo trei poze ale mele „de când eram mic“, ştiute atât de bine: în curte, pe Silistra, în costumaş tricotat, cu ghetuţe-n picioare, cu bucle şi moţ în creştet, ţinând o mână pe un stâlp de grădină cu glob în vârf şi cealaltă ducând-o la ochi, căci aveam un an şi jumătate şi mă smiorcăiam; se vedea şi un perete de casă de mahala, cu muşcată în geam, iar curtea era pardosită cu piatră cubică. Apoi, poza cu mine pe motocicletă cu ataş, la bâlci (eu buflei şi speriat, în bluziţă cu mânecă scurtă) şi lângă un urs împăiat, cu blana jumulită, nu cu mult mai înalt decât mine. De aceasta din urmă, de altfel,

nimeni nu era prea sigur că mă reprezintă pe mine. Putea fi la fel de bine vărul meu, Marian, băiatul lui tanti Sica. Imaginea, destul de mică, se degradase până la un sepia murdar. Încă trei poze se mai amestecau, din vremuri imemoriale, printre acte, livrete militare şi insigne cu smalţul sărit. Poza tipică de la cununia alor mei, atât de retuşată că ar fi greu de spus cum arătau, de fapt, însurăţeii: el cu părul negru ca o pată de tuş, lins pe spate, cu expresia îndârjită de parcă ar fi fost în faţa plutonului de execuţie, cu un costum de haine negru parcă desenat în fundal, ea în rochie de mireasă, cu o faţă de nerecunoscut (putea fi oricine din filmele de epocă), iar în părţi, ţinând monstruoasele lumânări de cununie, o naşă grasă dincolo de firesc, cu picioare atinse de elefantiazis, şi un naş chel, cu o mustaţă gen Groucho Marx. A doua fotografie era, de fapt, prima în ordine cronologică. Erau mama şi tata în localitatea balneară unde se cunoscuseră. Aici ea era frumoasă, cu pomeţii înalţi, cu părul castaniu buclat, cu ochii strălucitori: o muncitoare tânără venită la oraş şi care nu-şi face planuri de viitor. El e aproape un puşti, are doar ceva mai mult de douăzeci de ani şi seamănă cu mine. E în trening şi cu bocanci militari în picioare. Ninge uşor peste capetele lor goale, cum stau rezemaţi de balustrada unui pod. Pe pod mai trec vreo doi inşi cu băşti pe cap. E în 1955, şi iarna e mult mai blândă decât cea dinainte. Cine ştie ce fotograf ambulant, fost fabricant poate, sau poate tot fotograf şi în celălalt regim, aşteptase zgribulit, pe pod, clienţi pentru pozat, iar ai mei, care abia dacă erau unul al altuia pe atunci, se lăsaseră imortalizaţi, din timiditate, în splendoarea tristă a juneţii lor. Ultima poză a fost cu grijă tăiată în două, nu cu foarfeca, ci prin îndoire repetată. Pelicula a pleznit prima, după care hârtia poroasă s-a lăsat sfâşiată cu o relativă acurateţe. Ce a rămas e imaginea tatălui meu cu mine în braţe, pe când să tot fi avut aproape doi ani şi port faimoasele codiţe blonde. Totuşi nu sunt în rochiţă, ci în „spielhosen“ de material înflorat. Tata se uită zâmbind, cu fălcile lui pătrăţoase şi ochii tăioşi, în obiectiv, pe când eu îi râd cuiva din stânga mea, şi care trebuie să se fi aflat în partea lipsă a pozei. Acolo se vede doar un cot dezgolit de femeie.

Tot interiorul genţii, în care mai scotocisem şi cu alte ocazii, dar nu cu interesul de acum, mirosea a alamă veche şi a cocleală din cauza ceasurilor. Ultimul lucru la care ajungeam, pentru că era cel mai ascuns în pliurile

pline de frimituri ale genţii, era o proteză dentară a mamei, pe care nu putuse s-o poarte niciodată şi care era tăinuită aici ca un obiect ruşinos, despre care nu trebuia vorbit. Când am dat prima dată de ea, am avut sentimentul de greaţă şi stânjeneală care mă mai încercase odată, în adâncul copilăriei mele. Era în primul an în care traversam şoseaua singur, după câte o pâine, după o broşură din „Clubul temerarilor“ sau ca să-i iau tatei ţigări. Ajungeam, în seri tăcute de vară, în faţa unor zidiri care acum nu mai există, intram în debite de tutun şi o priveam speriat pe vânzătoarea înzorzonată şi grasă, cu părul roz, înconjurată de revistele şi almanahurile ei. Se-ntuneca afară şi doar aici, în cămăruţa cu vitrină, lumina era intensă şi încremenită. Priveam prin tejgheaua de sticlă diversele pachete de ţigări, de tutun de pipă, brichetele de tinichea în formă de pistol, bricegele ca nişte peşti de plumb... Alături de ele, de chibrituri, de alte mici fleacuri, cel mai frumos lucru mi se păreau cutiuţele de carton lăcuit, cu fotografiile unor fluturi tropicali, azurii şi aurii, şi în dreptul cărora se afla o etichetă pe care scria ceva cu litere de tuş negru. Cuvântul era lung şi fascinant: prezervativ. Ce putea fi înăuntru? Tot huruind între degete dafinul de tinichea din care ieşea zâna de cauciuc, stăteam de multe ori în tăcerea camerei mele şi mă-ntrebam ce jucărie ciudată, exotică, se putea afla în cutiuţele cu fluturi. Uneori îmi închipuiam că ar fi putut fi chiar un fluture, cu corpul de arcuşor şi cu aripi de poleieli din acelea pestriţe în care erau învelite bomboanele „de salon“. Sau o gumă parfumată, transparentă, în carnea de gelatină a căreia ar fi încremenit un peştişor roşu. Îmi făceam planul că, în drum spre cinematograful Volga, unde vedeam câte un film cu părinţii, să-i rog să-mi cumpere şi mie un prezervativ. Costa numai trei lei. În definitiv, puteam strânge şi eu, de prin casă, monede de cinci, de zece şi de cincisprezece bani, până aş fi completat suma. Începusem să strâng şi îmi şi imaginam cum vânzătoarea cu părul roz mi-ar fi zâmbit mămos şi mi-ar fi pus în palmă cutiuţa dorită (ştiam şi pe care s-o cer: cea din vitrină, unde fluturele pâlpâia pe un fond verde aprins)… Într-o seară, în drum spre cinema, am zărit în altă vitrină de tutungerie cutiuţele chinezeşti şi, privind în sus, am îndrăznit să întreb: „Tată, ce este un prezervativ?“ La care faţa tatălui meu s-a înăsprit şi mi-a răspuns brutal: „Altceva nu te-ai găsit să întrebi?“ Mama şi tata, între care mergeam cu paşi repezi, au tăcut apoi, schimbând priviri

câteva minute. Ştiam după tonul tatălui meu că nimerisem în faţa uneia dintre acele uşi încuiate, acele zone în care părinţii, deşi le eşti drag, nu te primesc niciodată. Simţisem suflarea lor, a vieţii lor misterioase de adulţi, interdicţiile acelea de neînţeles privind naşterea copiilor şi organele mici şi chircite dintre picioare şi tăvălirea pe pat a mamei de către tata în dormitor, când mama chiuia şi eu săream s-o salvez, lovindu-l cu pumnii peste şale pe bărbatul ţepos şi abrutizat. După întrebarea nefericită mă cuprinsese un fel de oroare de mine însumi, pe care am regăsit-o când am desfăcut pachetul îngălbenit în care se afla proteza mamei. Erau dinţii de sus, din faţă, de culoare alb-murdară, cu puţin albăstriu în ei, dintr-un plastic ordinar, înfipţi într-o gingie artificială. Roşul gingiei nu era unul pe care l-ar fi putut avea mucoasa veritabilă a gurii, ci avea o nuanţă specială, de parcă plasticul ar fi provenit din alte proteze vechi, topite şi refolosite: un vânăt, un movuliu abia suflând în roşul dominant. Câteva capete de sârmă, vădite ici şi colo, contribuiau la repulsia fascinată pe care o simţeam faţă de obiectul pe care-l învârteam în mâini. Mama îmi transmisese dantura proastă, predispusă la carii şi prăbuşiri interioare, la sfărâmări în urma cărora, mestecând ceva, simţeam pe limbă, câteodată, o bucată inconfundabilă de măsea: lucioasă ca oglinda pe-o parte, scobită şi aspră pe cealaltă. Îmi transmisese durerile inimaginabile de dinţi, în timpul cărora alergam prin casă dărâmând scaunele şi smulgând draperiile. Dar simţeam că nu jalea în faţa viitorului previzibil al danturii mele era ceea ce-mi tulbura gândurile privind arcul hidos al acelor gingii, ci culoarea lor. Era în ea ceva precis, ceva care trimitea la un lucru pe care-l văzusem, îl ştiusem odată, şi pe care acum nu îl regăseam. Câteva zile am umblat peste tot cu gingiile şi dinţii mamei în buzunar. Mă învârteam obsedat pe traseele mele din jurul liceului „Cantemir“, pe Strada Toamnei şi Strada Profetului, coboram pe Galaţi în urletul tramvaiului cinci, vagabondam printre ruinele de pe Lizeanu. Se-apropia amurgul, zăpada afânată de pe trotuare primea rozul cu timiditate, câte o bătrână, la o fereastră, sugea spasmodic dintr-o suzetă de copil, o pisică avea ochii de mai târziu ai Ginei, o femeie se oprea, privea împrejur şi-şi sălta chiloţii, apucându-i prin canadiană şi prin fustă. Aşteptam, umblând printre alimentare şi cărucioare de copil, momentul în care amurgul avea să capete exact culoarea gingiilor, şi deodată a căpătat-o. Eram pe

Strada Domniţa Ruxandra, acolo unde o mică piaţetă ca de vis se deschide, mărginită de curţi cu globuri colorate pe araci şi de un bloc aproape viu, galben şi subţire ca o lamă de brici, cu o fâşie verticală de sticlă mată deasupra intrării. Sticla ardea acum în amurg, iar în flacăra ei se răsuceau lujerii Art Nouveau de fier forjat, negri şi calzi ca noaptea. Zăpada insolita piaţeta cu o lumină albă venită de jos, ca de sub pământ, topită repede în rozul morbid al înserării. Blocul tăcut, ca o lamă ruptă de cuţit înfiptă-n asfalt, îmi dădea o stare de nelinişte şi leşin. M-am oprit în centrul piaţetei, ca o statuie de erou trist, am scos din buzunar hârtia poroasă de vechime şi am desfăşurat-o de pe obiectul hidos. Am ridicat proteza deasupra capului meu, şi dinţii au prins să sclipească galbeni ca flacăra de sare, pe când gingiile au dispărut, topite-n culoarea identică a înserării. „Ah, mamă", am şoptit în nebunia acelei tăceri. Am rămas câteva minute privind în lumina tot mai întunecată proteza, până când, amurgul devenind stacojiu ca sângele venos, aparatul dentar căpătă un fel de lumină interioară, de parcă un gaz uşor fluorescent ar fi umplut arcul gingiilor de cauciuc. Şi-n jurul lor se alcătui, fantomatic, mama. Întâi scheletul transparent ca pielea puricilor de baltă, ca o radiografie verzuie, catifelată, delicată. Craniul cu petele mari ale ochilor şi cele mici ale foselor nazale, cuşca toracică, fluturele translucid al oaselor iliace, tuburile gelatinoase ale mâinilor şi picioarelor şi degetelor. Peste ele, ca o zăpadă uşoară, ca voalurile peştilor exotici, a crescut carnea spectrală a mamei, mare femeie goală cu sâni căzuţi, frumoasă ca în fotografiile din tinereţe, cu părul lichid dizolvat în seară. Privea către blocul livid, iar eu îi ţineam mâna pe buze, de parcă aş fi oprit-o să spună ceva sau să cânte. Creştetul meu abia îi ajungea până la sfârcuri. Formam împreună, în întunericul care se prăbuşea, un enigmatic grup statuar, încremenit pentru nimeni. M-am regăsit cu proteza în mână, cu un sentiment de frustrare, cu senzaţia că fusesem foarte aproape de ceva important şi grav. Am înfăşurat-o la loc în hârtia ei şi am rămas o vreme, năuc, în piaţa a cărei tăcere-mi dădea vertije.

Şi deodată-ncepu să fulguie. În lumina dulce a singurului bec din scuar, atârnând, violet şi singuratic, de stâlp, fulgii se îmbulzeau mai repede, apoi mai încet, alburii la intrarea în globul difuz de lumină, aproape negri la mijloc şi din nou alburii spre pământ. Simţeam atingerea lor invizibilă pe

buze şi pe gene, pe când la două–trei ferestre de la casele negustoreşti din jur se făcu lumină. Prin aerul fără culoare, înspicat cu gheaţa umedă a fulgilor, m-am îndreptat către blocul care părea acum un mare sloi negru ridicat în cerul ceţos. Am intrat pe o portiţă laterală, străjuită de două contoare de gaz ca de două animale himerice. Am coborât câteva trepte care duceau spre demisol. Pe tot culoarul vopsit în verde lumina un singur bec galben, nu mai puternic ca o lumânare. De-a lungul culoarului, care cotea imprevizibil, se întindea, lângă tavan, o ţeavă de fier bandajată din loc în loc cu chit roşu şi cânepă. Cămăruţe cu uşi părând subţiri ca de carton se-nşirau în stânga şi-n dreapta. La zgomotul paşilor mei se deschidea câte o uşă, de după care se căscau spaţii strâmte şi calde, cu câte un bărbat doar în chiloţi şi maieu, femei în capoate bând cafea din ceşti ciobite, vreo bătrână cu broboada scoasă, atârnată pe spătarul scaunului, aşa încât i se vedeau cele două cozi de păr cărunt, lungi până la călcâie… Am ajuns la piciorul scării în melc care ducea spre parter şi etaje. Am urcat-o. Fiecare palier avea o altă culoare a dezolării. Uşi negre ca de morgă, tăbliţe emailate, mult mai mari decât ar fi fost necesar, cu numerele apartamentelor, vizoare de alamă mirosind metalic. Arbuşti veştejiţi şi duhoarea covoraşelor de iută. La ultimul etaj nu mai era nici o uşă. Doar pereţii goi, cu pieliţa verzuie, sub un bec chior. O scăriţă cu câteva trepte de metal ducea către ieşirea pe terasa blocului. Minusculi şi rapizi fulgi de zăpadă cădeau înăuntru şi se topeau pe mozaicul podelei. Am ieşit pe terasă şi am rămas încremenit. O ţară a melancoliei mi se întindea înainte. Era cu neputinţă să mă mai aflu pe acoperişul blocului galben din piaţetă. Eram în vârful unei construcţii gigantice, în care până la urmă am recunoscut unul dintre blocurile vechi din centru, înconjurat de cupole de aramă, ca nişte sâni monstruoşi. Cât vedeam cu ochii, Bucureştiul, ca o machetă de sticlă umplută cu sânge, se-ntindea cu acoperişurile lui fantastice: ouă imense, donjonuri, turlele Mitropoliei, burta de cristal a CEC-ului, bilele din vârful hotelului Negoiu şi al clădirii ASE-ului, ciupercile sucite ale bisericii ruse, aisbergul încastrat cu antene parabolice al Palatului Telefoanelor, ca piciorul în proteză de fier al unui copil cu poliomielită, falusul Foişorului de Foc, totul înţesat de un popor de statui înfăţişând gorgone şi atlaşi şi cherubini şi Agricultura şi Industria şi toate Virtuţile şi pe Seneca şi pe Kogălniceanu şi pe Bălcescu şi

pe Rosetti şi pe Vasile Lascăr, univers contorsionat de calcar şi ipsos şi bronz, acoperit de zăpadă. Eram atât de aproape de faţa tristă a unei femei de piatră. O femeie cu aripi de cinci ori cât statura mea. Un sfert din Bucureşti era obturat de penele ei de piatră. Cupolele aveau solzi ca ouăle unei făpturi de pe Lună. Toată flora, fauna şi demonologia acestei privelişti fâlfâiau încremenit, negre cu sclipiri roşiatice pe cerul jos, alburiu. În chipul statuii de care mă sprijineam am recunoscut-o pe mama. Când unul dintre ouăle înlănţuite de ghirlande de calcar de pe acoperişul meu a pleznit, cu un zgomot care a sunat sec în liniştea străbătută de troleibuze singuratice a nopţii de iarnă, şi când un fetus translucid, cât un câine, s-a târât afară, bâţâindu-şi capul umed şi fără ochi, când jugulara statuii mamei a început să pulseze, am luat-o la fugă spre deschiderea pe unde ieşisem. Am coborât vreo zece etaje, până când m-am găsit deodată pe un palier cunoscut. Eram în faţa uşii atât de liniştitoare a apartamentului părinţilor mei, în Ştefan cel Mare, de unde plecasem cu câteva ore mai devreme. Mi-a deschis tata. M-am descălţat, mi-am scos căciula udă de zăpadă şi paltonul şi m-am refugiat, ca de obicei, în camera mea din faţă. Am scos pacheţelul din buzunar şi l-am pus la loc, în fundul genţii cu acte. Geanta am ascuns-o din nou în spatele unui rând de rufe. M-am dezbrăcat de tot în faţa toaletei cu oglindă. Ce animal ciudat eram! Ce cap triunghiular, ca de şarpe, acum transfigurat de teroarea statuilor şi-a cupolelor, pe care ochii mei încă le mai reflectau. Ce torace îngust, cu inima aproape vizibilă în reţeaua de vene albăstrui din piele. Între pulpe, sexul, deja congestionat de erecţiile din atâtea nopţi chinuitoare, virase din rozul copilăriei în brun întunecat. Părul mi se îndesea pe pulpe. M-am întors cu spatele la oglindă şi m-am privit peste umăr. Vertebrele mi se străvedeau prin pielea spinării ca nişte deluşoare alburii. Spatele, cât îl puteam vedea, purta triunghiurile omoplaţilor aşa de vizibil, încât ele păreau două plăci subţiri supraadăugate. Fesele îmi erau rotunde şi grele, aproape ca de fată, cu spaţiul dintre ele întunecat de păr ca o linie groasă trasă cu tuş. Eram, evident, un animal, un aparat fragil de materie organică. Nu-nţelegeam cum pot să fac acele piei şi cărnuri să se mişte. Îmi priveam degetele şi mă concentram din toate puterile spiritului meu, ordonându-le: „Mişcaţi-vă!“ Nimic nu se-ntâmpla, de parcă aş fi-ncercat să fac un pahar să alunece pe masă. Cum reuşeam să

pun un picior înaintea altuia? Cum secretează pancreasul meu şi glanda pituitară sucurile lor? Cum se nasc spermatozoizii în testiculele mele şi sunetele în cohleea mea? Mă pipăiam cu palmele pe tot corpul şi nu reuşeam să-nţeleg de ce eu eram tocmai bucata aceea de oase, zgârciuri şi piele şi nu orice altă fiinţă. Scoteam limba până la refuz, făceam gesturi bizare, mă aşezam în poziţii catatonice, încercam să-mi imaginez că mă văd din afară, de la un metru distanţă. Sau mă-ntrebam cum ar fi fost să mă fi născut nu om, ci insectă sau plantă, să fi trăit fără să-mi dau seama de viaţa mea… După ce am obosit, mi-am tras pijamaua şi m-am aşezat la fereastră, pe ladă, să privesc cum ninge peste şosea. Elemenţii ascuţiţi ai caloriferului îmi frigeau tălpile.

După astfel de seri, care ajunseseră să fie însuşi aerul vieţii mele singure şi frustrate, după plimbările de cârtiţă prin continuum-ul realitate–halucinaţie–vis ca printr-un triplu imperiu inextricabil, mă trânteam în pat şi luam la-ntâmplare o carte din vraful de jos, de lângă ladă. Citeam aproape toată noaptea. Cărţile veneau la timp, într-un mod misterios, de parcă ar fi fost piesele de puzzle ale unei imagini limpezi şi totuşi de neînţeles, incomplete, un fel de supercarte apărută la graniţa cărţilor cu mintea mea. Citeam adânc în noapte, tăcerea ţiuia tot mai tare, uneori o insectă se rotea zbârnâind în abajur, frigându-se de becul fierbinte. Câte un camion făcea să tremure geamurile. Clipeam tot mai des, mai repede cu pleoapa dreaptă, mai şovăitor cu cea stângă. Îmi aduceam aminte de serile în care trebuia să-mi închid ochiul cu degetele ca să pot dormi. De zilele când râdeam doar cu o singură jumătate a feţei, pe când cealaltă rămânea posacă şi sinistră. Acum, când clipeam repede, îmi zvâcneau supărător şi muşchii orbiculari ai gurii, iar când eram obosit o sudoare rece îmi ţâşnea din porii obrazului stâng. Mă jucam privind imaginea camerei cu câte un singur ochi. Cu dreptul, camera apărea luminoasă, şi culorile scânteiau cuminţi una lângă alta. Stângul vedea însă o stranie cavernă verzuie, în care volumele moi oscilau ca pielea unor animale subacvatice. Către sfârşitul nopţii sensul cărţilor se evapora complet şi rămâneam în braţe cu paginile lor poroase, cu semnele cabalistice imposibil de înţeles, cu parfumul de hârtie prăfuită, cel mai excitant parfum de pe pământ. Cele două emisfere cerebrale mi se contractau de plăcere în scrotul lor de os. Pe jumătate adormit spionam cărţile cu o pasiune de voyeur, le rupeam câte un colţ de pagină ca să privesc firişoarele texturii pufoase, trăgeam de rana scorojită de pe cotor sau urmăream, câte jumătate de oră, mersul pe câmpia uriaşă a filei a vreunei insecte care trăia acolo, în *Dublul* lui Dostoievski sau în *Fizica pentru toţi*. Minusculă, cu corpuşorul negru, insecta avea şase picioare transparente cu câte o pată întunecată la extremităţi. Doar concentrându-te îi puteai vedea şi antenele, de asemenea translucide, agitându-se permanent. Străbătea răbdător dealurile şi văile hârtiei de proastă calitate, se afunda

între pagini, ieşea iar în lumina galbenă şi lucioasă, fără să dea nici o atenţie complicatelor procese psihice din mintea lui Goliadkin sau literelor negre, mai mari decât ea, în care nebuniile lui erau codificate. Gheruţe tari o ţineau bine ancorată de cartea ei, de universul în care se născuse, puteai să sufli oricât de tare, că n-o puteai azvârli afară. Doar se oprea o clipă ca să facă faţă uraganului, lipea pântecul de rogojina grosolană a paginii, iar apoi pornea mai departe, cu paşi egali şi mulţumiţi. Nimeni n-o putea scoate din patria ei, în care se pomenise şi-n care avea să moară, prefăcându-se-ntr-o cojiţă uscată la rădăcina unei pagini. Rodea, poate, din când în când, bucăţele albe sau negre din fibra împletiturii. Înfigea ovipozitorul în punctul pe *i* din Goliadkin şi lăsa acolo tubuleţele cilindrice cu câte un mic embrion în ele. Nu ştia că lumea ei înseamnă ceva, că ar putea fi citită, ea o trăia şi asta era de ajuns. Poate Goliadkin, al cărui ochi cât un miliard de sori se apropia de ea, sau poate eu eram Dumnezeul acestei insecte, dar ganglionii ei nervoşi abia pridideau s-o ţină în viaţă. Eram un Dumnezeu care n-o crease şi care n-o putea mântui, pentru totdeauna necunoscut şi indescifrabil.

Şi deodată mă simţeam şi eu privit. Mă-nfioram tot, săream în picioare şi mă duceam la fereastră. Priveam stelele risipite peste oraş. Cineva, adânc în altă noapte, de alt fel, ţinea în mâini lumea mea şi-mi urmărea amuzat înaintarea pe drumuri întortocheate. Sufla singurătate şi nenorocire, ca nişte limbi de foc negru ţâşnite din gura lui, dar eu mă agăţam de viaţă răspândindu-mi viscerele cleioase pe pagină. În ce carte eram oare? Şi ce fel de minte mi-ar fi trebuit ca s-o pot înţelege? Şi dac-aş fi înţeles-o, n-aş fi fost dezamăgit să-mi dau seama că am trăit într-o broşurică licenţioasă de doi bani, sau într-un mers al trenurilor, sau într-o carte de colorat pentru copii? Sau într-o abjectă scrisoare anonimă? Sau într-un sul de hârtie igienică?

Închideam cartea peste minuscula fiinţă care-mi era totuşi perfect asemănătoare, cu corpul plin de organe ca ale mele, cu celule în a căror protoplasmă se desfăşura acelaşi miliard de manevre chimice pe secundă, şi stingeam lumina, exact în momentul în care zorii începeau să albească fereastra. Mă ghemuiam sub cearceaf şi mi-l trăgeam peste cap, aşa încât nu lăsam decât o fantă foarte îngustă pentru respiraţie. Aşa dormea şi mama,

mumificată în poziţia fetusului, aşa dormeam şi eu de când mă ştiam. Dar mi-era întotdeauna frică să adorm. Unde avea să fie fiinţa mea timp de atâtea ore? Poate aveam să ajung în locuri din care nu mă mai puteam întoarce sau aveam să mă-ntorc transformat într-un monstru oribil. Ruptura de continuitate a eului meu îmi provoca o strângere acidă în plexul solar. Mi se părea intolerabil să mă dizolv, noapte de noapte, într-o junglă terifică, aflată în mine, dar care nu eram eu. Ce-aveam să mă fac dacă, tot coborând şi coborând în catacombele imaginarului, aveam să-i perforez adâncul şi să mă trezesc între idolii îngrozitori, mânjiţi de sânge şi spermă, ai arhetipurilor, ai instinctului foamei şi setei, ai reflexului de vomă? Şi dacă aveam să perforez şi zona asta, şi să mă scufund în somatic, încolăcit pe rinichi şi vertebre, sufocat de celulele din care cresc părul şi unghiile, atins moale de peristaltismul maţelor? Putea să se-ntâmple orice, să se defecteze mecanismul trezirii, ca în dimineaţa aceea de primăvară când am deschis ochii în camera inundată de soare, proaspăt şi plin de viaţă, până când mi-am dat seama că nu mă pot mişca. Eram complet paralizat. Încercam să mă ridic, dar mi se întâmpla ca atunci când comandam degetelor mele să se mişte. Nu ştiam, nu mai ştiam cum se face. Lumea se redusese la câteva cute ale cearceafului, la o bucată de stofă înflorată şi la o lucire de oglindă. Totul a durat vreun minut, după care am intrat iarăşi, nu ştiu cum şi în ce moment, în posesia propriului meu corp, şi rebeliunea hipnagogică s-a încheiat.

Până la urmă mă cufundam totuşi în somn, înfăşurat într-un cocon de vise scămoase. Mă topeam în vis ca zahărul în apă, alunecam ca un cursor pe cremaliera uitării. Tresăream uneori atât de violent, încât parcă totul se zdruncina în mine. Alteori veneam în picaj ca un lift vechi care s-ar prăbuşi într-un puţ nesfârşit. Mutre şi măşti oribile, cu obrajii rupţi, cu ochii ieşiţi din orbite, cu creierul la vedere mi se arătau o clipă şi se topeau în câte un răcnet de animal agonic. O voce sfioasă îmi şoptea numele, foarte aproape de ureche. Încet, o spumă de cuvinte-imagini inunda ecranul retinelor şi cineva compunea din petele aleatorii poveşti şi peisaje, cum le găsisem şi eu în tapetul studioului şi în mozaicul de pe jos, din sala de baie. Un deget de chiromant, cu ghiul grosolan de aur la rădăcină, se plimba-n palma visului meu, interpreta şi profeţea, se-mpotmolea în riduri haotice şi deodată încercuia cu unghia câte un deluşor de piele limpede, prin sticla căreia răzbăteau copăceii venelor şi arterelor. Delir acru, tocătură de aţe colorate, gunoaie menajere în mormane – şi pe neaşteptate imense privelişti de Altdorfer, oceane cu corăbii, munţi albaştri cu fiare de ambră, bătălii în care fiecare nasture şi fiecare floare de crin de pe drapele şi fiecare aluniţă de pe feţele oştenilor erau vizibile ca sub o lupă orbitoare. Cetăţi de marmură, abstruse, cu coloane răsucite şi ferestre rotunde ca-n Desiderio Monsú. Carcere ca în Piranesi. Amurguri prăbuşite peste construcţii depopulate, severe şi singure, în jurul cărora mă rotesc în zbor lent, trecând foarte aproape de mascaroanele de sub acoperiş, alternând cu ferestre incendiate pe care scrie HARDMUTH. În seara închegată ca sângele, marmura însăşi devine brună, cu geometria scoasă-n relief de dunguliţe roşii. Astfel de dungi şi panglici de lumină de seară tivesc frunzele de acant din imensele capiteluri, şerpii de piatră din părul gorgonelor, sfârcurile şi părul pubian al atlaşilor vii, estropiaţi, care susţin balcoanele. Trec, mărunt ca un purice, pe sub imense porticuri, pătrund în săli cu pardoseala dulce, mozaicată, sub cupole înalte până la stele, rătăcesc prin labirinturi de camere cu tapet cu desen sinuos, ies prin uşi de cristal, pentru o nouă scufundare în afazie, neînţelegere, delir şi dejecţii. Jungle cu ochiuri de apă limpede, mlaştini cu

viziuni de cetăţi eterne: cartografia de-atunci a visului meu. Şi-n viaţa din vis îmi aduceam aminte de alte vise. Ştiam: în construcţia asta roz, ca din cuburi pentru copii, mai fusesem odată. Mai avusesem odată un păianjen complet transparent răşchirat în palma mea, greu ca o sferă de cuarţ, doar cu punga de venin pulsându-i, smarald, în pântec. Mai strânsesem odată ochii, orbit de flacăra zorilor, într-una din radele acestei imposibile Veneţii. Existau canale între vise, ele comunicau aşa cum construcţiile din Bucureşti comunicau toate unele cu altele, aşa cum fiecare zi a vieţii mele, la distanţă de ani sau de luni, sau de o singură noapte, se lega prin tuburi filiforme, insesizabile, de toate celelalte. Dar nu toate catacombele, tuburile, cablurile, sârmele şi canalele erau la fel de importante. Magistrale ale visului virau brusc în autostrăzi ale realităţii, creând constelaţii şi engrame pe care cineva, de foarte sus, le-ar fi putut citi ca pe un tatuaj multicolor, iar cineva de foarte jos le-ar fi simţit pe propria piele, ca pe tortura sadică a tatuării. Mă trezeam uneori în toiul nopţii cu o mână complet moartă, rece ca pielea de şarpe şi ciudat de grea, obiect moale pe care-l puteam mişca doar cu cealaltă mână. O vedeam negru-vânătă în minte şi o fricţionam cu neînţelegerea şi teroarea cu care aş fi mângâiat o anacondă pe spinarea mozaicată, în speranţa absurdă că voi putea s-o simt vreodată ca făcând parte din mine. Cum îi dădeam drumul, se revărsa la loc pe pernă, şi doar când mişcările de du-te-vino pe pielea rece se înteţeau, carnea inertă începea să-nţepe şi eu mă strecuram din nou în mănuşa amorţită. Dantela ei de nervi, vene, canale limfatice şi tubuşoare de energie psihică se-nsufleţea din nou şi curând schema mea corporală era din nou completă.

Visele mă trăgeau şi ele-n trecut. Timp de vreo doi ani, înainte de construirea blocului de vizavi, visasem periodic căţărări pe piscuri de o înălţime ameţitoare. De obicei, în interiorul stâncii negre, subţire ca un zgârie-nori, se aflau spaţii locuite şi scări, dar eu preferam să sui pe deasupra, să mă agăţ din piatră-n piatră, mereu mai sus, până ajungeam în vârful pierdut în ceaţă. Acum însă piscurile şi turnurile dispăruseră, şi visul mă purta prin spaţii scufundate, ude de emoţie, prin clădiri şi odăi pe care le recunoşteam, fără să ştiu de unde, când mai fusesem acolo, ce mi se-ntâmplase acolo de provocase plânsul isteric de-acum, leşinul ăsta şi tristeţea neomenească a vieţuirii în acele interioare. Visam construcţii

scufundate într-o apă limpede şi rece, pe care o puteam respira, dar care opunea rezistenţă înaintării mele. Prin lumina difuză, fluturându-mi părul prin curenţii lichizi, mă-ndreptam spre masivele ruine, spre pereţii galbeni şi albaştri aflaţi la mii de metri adâncime, pe fundul apei. Crabi roşii se târau pe nisip, şi câte un peştişor zvâcnea în dreptul unei ferestre. Faţadele erau putrede şi ruinate. Pătrundeam prin uşi umflate şi-ncrustate cu scoici în interioare pline de-o apă tulbure. Ce-nalte erau camerele! Cât de mâncate de decadenţă şi melancolie! Tişlaifăre brodate pluteau deasupra servantei, într-un pahar de cristal roşu din vitrină răsărise un crin de mare, corali se înălţau din mocirla tocită a covorului, parazitată de cril. În closet o caracatiţă îşi făcuse cuibul, iar în cadă se rotea un praf scânteietor. Exploram fiecare cameră, încercând să-mi dau seama unde mă aflu, de unde cunosc marele radio cu clape de fildeş şi ochi magic, maşina de cusut cu pedală, corodată până la nemairecunoaştere, tabloul cu doi pisici de lână, a cărui ramă înflorise în milioane de viermi pâlpâitori. Până şi scaunele, răsturnate şi clătinate de curenţi, îmi erau familiare. Da, stătusem odată între picioarele lor ridicate oblic în aer, mă legănasem acolo în seri galbene de primăvară. O singurătate cum nu poate trăi nici un om în viaţa reală, care-ţi rupe oasele ca un animal sălbatic, îmi sfârteca organele interne. Visul se sfârşea când găseam în bucătărie, culcat la picioarele bătrânului răcitor, un mare cadavru legănat de curenţi. Femeia cangrenată de sare umplea toată podeaua de ciment mozaicat. Fustele i se topiseră şi se-ncălciseră cu brădet de mare ca o pastă, ca un jeleu cafeniu. Maşina de gătit i se-ncrustase într-un şold, iar părul i se-ncurcase-n perdeaua cu fluturi de fundă. Patru–cinci metri să fi avut marea statuie putredă, înfăşurată în cârpe.

Mă trezeam abătut, frustrat ca un amnezic care nu-şi poate aminti cine e. Încercam să retrăiesc zone vaste şi moarte ale minţii mele. Pe mediul de cultură al talamusului meu, acolo între hipocamp şi amigdală, se ridicaseră câteva clădiri butaforice. Deasupra aveau marea lumină boreală a cortexului. Recapitulam: de la naştere până la doi ani – pe Silistra, o stradă de mahala din cartierul Colentina; de la doi la trei ani – la bloc, în Floreasca, lângă un garaj; de la trei la cinci ani – la vilă, tot în Floreasca, dar pe o frumoasă şi tăcută alee, cu nume de compozitor italian. Apoi, în Ştefan cel Mare, în marele bloc lipit de Miliţie. Astea erau compartimentele

uitate ale cochiliei mele, construite unele după altele, ca un şir de ţeste tot mai voluminoase, de mintea mea, şi lăsate în urmă să se carieze ca nişte măsele, până la gingia sângerândă. Ştiam că locuisem acolo, păstram câteva imagini încă, dar nici o trăire, nici o emoţie, nimic adevărat. Cele trei–patru clădiri erau ca dinţii strâmbi din proteza mamei, neinervaţi şi neirigaţi de aţişoarele venei şi arterei. Plastic, plastic ordinar şi stupid. Bănuiam că uşile lor erau doar gravate în pereţi, că interioarele erau pline, masive, ca umplutura din bomboanele praline, deci că totul era o grosolană imitaţie de bâlci. Dar dădeam târcoale acestor edificii tot mai încăpăţânat, căci ele erau totuşi singurele repere în căutarea asta. Încercam să reconstitui animalul meu cerebral în ciudatul lui balet prin timp, pipăind bosele clădirilor succesive, ţestelor succesive în care se adăpostise, clădite din balele lui calcaroase. Răbdător, cărniţa minţii zidise camere şi acoperişuri, peisaje şi fapte. Crescând, le părăsise uscate şi goale ca ţestele îngălbenite de câini, pe maidane, sau ca interiorul curat, de cauciuc, al capetelor de păpuşi.

Împotriva obiceiurilor mele, începeam să întârzii la masă, după ce terminam de mâncat, în discuţii cu mama, care-şi amintea cu plăcere unele sau altele dintre lucrurile vechi. La masa cu muşamaua tăiată, încărcată de farfurii murdare, ciobite, de linguri şi furculiţe care la noi, nu se ştie de ce, erau mai mari decât peste tot unde mai fusesem şi al căror fier semănând cu cositorul era răsucit în mod ciudat: linguri deşelate, furculiţe cu dinţii strâmbi, linguriţe mari cât lingurile altora şi un polonic gigantic, mama, profilată pe cerul de vară (unde se înălţau vârfurile plopilor plini de puf şi crenelurile morii Dâmboviţa), cu faţa ei subţire ca a mea şi cu pielea moale, vorbea mai mult pentru sine, atentă în interior, vocea amestecându-i-se cu cântecele guguştiucilor şi cu parfumul verii. Înfundam câte o viespe în miere şi o priveam cum se zbate acolo, greoi, cu o bulă de aer rămasă între fălci, pe când mama povestea veşnicele ei poveşti, copilăria ei la ţară, cu „tătica şi mămica“ pe care-i visa aproape-n fiecare noapte, cu casa bătrânească, putredă de vechime, de la Tântava, cu toate ritualurile neamului lor de bulgari românizaţi, trăind înfăşuraţi în tămâia mistică a ortodoxiei şi-ntr-o frică străveche, necreştină, vorbind despre Cristos şi Fecioară şi arhangheli fără să aibă habar de Biblie, cântându-şi colindele ca pe nişte poveşti pestriţe, fără să ştie cine-a fost Irod şi cine magii. În copilărie, mama şi alte fetiţe de vârsta ei împinseseră caloieni pe apa Argeşului, aceeaşi pe care trimiteau şi azi colaci cu lumânări aprinse, de sufletul morţilor. Asistase la biciuirea şi apoi spargerea cu toporul a troiţelor şi icoanelor pe timp de secetă, răzbunare a satului împotriva unui Dumnezeu care îi persecuta. O văzuse pe Maica Domnului cu pruncul în braţe scuipată şi pălmuită de cei ce i se-nchinaseră de când se ştiau şi care acum răcneau la ea ca bezmeticii: „Dă-ne ploaie! Dă-ne ploaie!“ Văzuse şi ţigăncuşele paparude, scoase la marginea satului şi stropite cu apă din ulcioare şi străchini, dansând goale şi negre, cu şolduleţe deja de femei, cu ugerele sânilor începând să se umfle, acoperindu-şi ruşinea curată încă de păr cu câteva frunze de bozii. După dans erau date ţiganului ursar şi celui cu vioara, care le duceau în pădure şi le violau pe rând ca să plouă. Ţăranii se

jurau că erau date şi ursului, care le zdrobea oasele subţiri în crânguri de zmeură. Copilă, mama nu se temea de nimic mai mult decât de preot, căci bau-baul tuturor puradeilor din sat, când mai plângeau legănaţi pe picioarele mamelor sau în albiuţe de lemn, era „taie popa limba“, şi trebuie să fi fost aici şi o amintire, nu a minţii, ci a corpului pruncilor goi, apucaţi brutal de labele popii, ţinuţi de nas şi gură şi vârâţi de trei ori în cristelniţa-ngheţată. Bărbos şi crunt, în veşmintele lui mistice, popa din sat bântuia noaptea în visele copiilor adormiţi pe pernele umplute cu paie. Mama-şi mai amintea ierni apocaliptice, cu nămeţii până la ferestre, şi furiile oarbe ale tatălui ei, care-ntr-o noapte o apucase de păr şi-o azvârlise – să fi avut cinci–şase ani – în troienele de zăpadă, în amurg, numai în cămaşă. Fetiţa îngrozită trebuise să doarmă în staul, lipită de burta vacii, acoperită cu paie şi balegă.

Aveam vârsta ei de atunci când am mers prima dată la Tântava. Drumurile erau acoperite de zăpadă. În mijlocul satului ieşeau aburi de ţuică de la bodegă. Ţărani în surtuce cafenii pătau zăpada din loc în loc. Dacă te-apropiai de ei, miroseau a fum şi a usturoi. O luam pe linia noastră şi, după destul drum, ajungeam în faţa casei lui tataie. Deschideam poarta văruită şi intram în bătătură, oprindu-ne între doi gutui. Câinele negru ca un diavol clănţănea dement, fugind în sus şi-n jos pe lanţul lui, slab de i se vedeau coastele. Pentru atâta strofocare, primea-n fiecare chindie o mână de coji de mămăligă. Tataie ieşea în prag, fără să arate bucurie, bătrân şi voinic, cu ţepii bărbii albi, alb şi pe capul aproape complet ras, doar cu o dungă de păr mai întunecat la mijloc. Casa lumina albă ca de coajă de ou pe flăcările amurgului. Suiam pe prispă şi intram în tindă pe uşa poroasă şi stacojie, cu geam împărţit în patru. Străbăteam tinda cu pământ pe jos şi cuptor văruit, cu lucarne-n pereţi, dând în odaia cealaltă, şi intram în camera mirosind a blană de oaie unde se stătea peste zi. Singura lumină era flacăra purpurie (ce avea să vireze în galben peste un ceas) ce intra pe fereastra lovită de crengile părului şi se reflecta-n oglinda agăţată oblic sus, lângă grinzi. Pe pereţi, icoane stridente, de hârtie ieftină, în rame negre: Sf. Gheorghe omorând un balaur verde ca fierea, arhanghelul Mihail în armură medievală şi cu un steag înfăşurat pe lance, Dumnezeu însuşi, în veşminte largi, galbene şi albastre, ţinând deschisă o carte în care scria ceva cu litere roşii. De-atâtea ori de atunci mă urcasem în vârful paturilor acoperite cu

velinţe aspre şi mă uitasem de-aproape la toate fiinţele-astea dintr-o lume spectrală şi pestriţă, la aripile îngerilor, la ciudatul Omega melancolic dintre sprâncenele Maicii Domnului, la chipul venerabil, negricios, cu plete şi barbă albă, al severului Dumnezeu... Treceam pe celălalt perete, unde, sub aceleaşi ştergare cusute în tinereţe de mama şi de surorile ei, luceau sub sticlă alte imagini, de data aceasta în ciudate rame roz de sticlă pisată. Erau poze cafenii, galbene, sepia, cenuşii, aproape şterse, cu ţărani şi ţărănci înţepeniţi sub căciuli şi broboade, cu vreo două nunţi – a lui mama şi a lui Tanti Sica, recunoşteam pozele, căci le aveam şi noi în geanta roşie – şi cu un militar cu flintă lungă, cu baionetă, mai înaltă decât el. Era tataie, Badislav Dumitru, care acum turna ţuica fiartă în căniţele de lut, mici cât degetarele. Ţopăiam prin pat, pe când oamenii mari se aşezaseră pe scăunaşele cu trei picioare, în jurul mesei rotunde şi se cinsteau. Amurgul aproape-mbeznat, mirosul de oaie şi ţuică fiartă cu piper, pălăvrăgeala monotonă în care vocea stinsă, gâjâită a lui tataie se auzea din când în când ca din alt timp şi din altă lume, toate erau ciudate şi solemne, şi au crescut încă în nepământesc când s-a aprins lampa de gaz, cu sticlă şi oglinjoară rotundă, pe perete. Fiinţe de ceară transparentă, sclipiri şi întunecime, grave ca la Cina cea de taină, o tăcere cum doar la ţară se poate lăsa, mă liniştiseră, mă încremeniseră cu ochii largi lângă masa cea pătrată, pe care radioul străvechi şi ochelarii bătrâneşti ai lui tataie formau un fel de prăfoasă natură moartă. Sora mamei, care trebăluise pe la cuptor, intră cu mămăliga, o trânti în mijlocul unei măsuţe rotunde şi aduse apoi străchinile cu pui fript şi una mai mică, smălţuită şi-nflorată, cu mujdei alburiu. O pace de dincolo de veac, o lume mică, a celor de-un neam, ocrotită de chipuri sfinte şi-naripate, un miros de lut şi sfinţenie umpluseră odaia care era acum miezul miezului lumii. Ne culcam cap la cap în paturile tari, pe ţăruşi, ne înveleam cu şube vechi şi dormeam un somn greu, auzind prin pereţii subţiaţi ai visului cum cade zăpada-n ogradă. Ghemuit ca un făt într-o burtă de lână veche şi paie foşnitoare, mâncat de zeci şi sute de purici, visam visele lui tataie, lângă capul cărunt al căruia îmi odihneam capul. Când, speriat de vreo cucuvea, deschideam ochii în beznă, vedeam clar, albăstruie, discretă, fluturătoare, o aură de lumină pură în jurul craniului ţepos, nimb intens ca flacăra ochiurilor de aragaz la ieşirea din ţeastă, rarefiat şi gălbui

apoi, pe o lăţime de-o palmă, pentru ca un tiv perfect circular, de diamant lichid, s-o contureze precis, ca o largă şi miraculoasă tavă de raze pe care capul bătrân s-ar fi aşezat. Simţeam în somn cum, în acea lumină izvorâtoare, propria mea ţeastă devenea străvezie şi cum emisferele zbârcite ale creierului meu, învelite în pieliţa lor, se arătau ca nişte mieji de nucă încă neformaţi. Neuronii de sub piamater, ca plăntuţele încolţite sub asfalt, o umflau din loc în loc, făcând ca sute de turle de biserici să mi se înalţe sub bolta ţestei, fiecare cu un clopot bătând a pogribanie, până când pieliţa sidefie se spărgea în sute de locuri şi clopotele neuronale se deschideau mirific, asemenea crinilor de mare pe pedunculii lor, legănându-se deodată, ondulând în vântul solar al aurei lui tataie. Coboram atunci într-o Sciţie delirantă.

Şirul de sănii fără zurgălăi, trase de căluţi cu coame înfoiate, cu copitele înfăşurate în fâşii de piele, ducea spre mântuire tot clanul Badislavilor, cu voinici, vâji, prunci şi muieri, cu grâu, cu hălci de carne de porc înfundate-n untură, cu veşminte, cu icoane şi cu patrafirele popii, care, îmbrăcat ca un ţăran oarecare, şfichiuia din timp în timp crupa cafenie-lucioasă a iepei ce se zbătea graţios în hamuri în faţa lui. Iapa îl pleznea şi ea peste obraz cu coada aurie şi aspră, vădindu-şi între crupe născătoarea neagră ca smoala. Înainte nu se vedea nici un drum, doar câmpul ce ducea spre Dunăre şi spre scăpare, acoperit de zăpadă până la pieptul cailor. Crânguri de pădure tânără şi rară, cu nuielele încremenite în aerul îngheţat, ca desenate pe aer cu un tuş sepia, erau lăsate-n urmă de-o parte şi de alta. Ciorile, ca nişte frunze negre, migrau de pe un copac pe altul, scuturând zăpada de pe crengi. Soarele de aur topit împingea umbre străvezii în urma săniilor şi desena copaci subţiri pe valurile de zăpadă, ieşiţi din aceeaşi rădăcină cu cei verticali, dar mai alungiţi parcă şi mai rămuroşi. În cele şapte sănii se-ngrămădise rămăşiţa satului carbonizat şi fumegând, plin pe uliţe şi-n bordeie de trupuri moarte, încercate de lupi şi vulpi. În acel an cumplit nu fuseseră turcii urgia, nici viscolul înteţitor de flăcări, nici arvaniţii stăpânirii. Dac-ai fi-ntrebat vreuna dintre muierile cu salbe de bănuţi la gât şi cu marame în jurul feţelor urâte, de bulgăroaice, cu disperare şi tembelism în ochii limpezi ca de capre, ea s-ar fi-ncruntat şi s-ar fi crucit, dar nu ţi-ar fi răspuns, pentru că toţi nu mai voiau decât să uite. Între şubele lor, în fundul săniei, se înghesuiau copiii şi câte un căţel negru, tremurând din şolduri ca apucat. Îşi aminteau doar cătunul izolat de lume, într-o văioagă a munţilor Rodopi, înconjurat de steiuri de bazalt, cu doar o strungă prin piatră, dând spre păşuni înflorite până la marginea vederii şi spre rodnice grădini de zarzavat. Satul era ţinut la un loc de rudenii complicate, toţi erau veri şi cumetri, toţi trăiau în frica lui Dumnezeu în jurul bisericuţei fără turlă din miezul cătunului. Verile munceau aplecaţi pe aracii de roşii şi pe straturile de ardei gras, iar ţâncii se duceau cu vacile la păscut şi acolo făceau lanţuri nesfârşite din cozi de păpădie sau se luptau cu ciomege cu

moacă, frumos cojite şi-mpodobite. Cerul deasupra era albastru ca o floare cu petale albastru-transparente deschisă peste văioagă.

Lângă bordeie era cimitirul, înţesat de cruci mai drepte sau mai aplecate de vreme, scrise cu chirilice tremurătoare. Unele, străvechi, de piatră, erau atât de încărcate de muşchi şi mâncate de licheni, încât păreau nişte bureţi informi, trântiţi pe pământul negru, înconjuraţi de brânduşe şi de rodul-pământului. În bisericuţa afumată popa îi pomenea pe toţi pe cât de des cu putinţă, iar lumânările de seu de vită ardeau necontenit, afumând tavanul scund ca pe fundul unui ceaun. Colaci şi colivă, orez cu lapte şi prune afumate erau hrana morţilor, trimisă pe firul de apă al pârâului Bârzova, în bărcuţe de lemn înţesate de lumânări, la soroacele cuvenite. Bătrânilor satului care adormeau întru Domnul li se cânta tărăgănat la ureche, în noaptea priveghiului, istorisindu-li-se faptele pribegiei care-i aştepta: cum vor trebui să se facă fraţi cu vidra ca să treacă apele negre, cu lupul ca să găsească drum prin pădurea deasă, cu nevăstuica gălbuie care ştie calea către casa neamului, unde se va-mbrăţişa cu taica şi cu maica lui, toţi strânşi ca nişte copilaşi în jurul Născătoarei de Dumnezeu şi al Pruncului de lumină.

Acel an a fost însă anul macului. Încă din iarnă Badislavii priviseră, în palmele pline de bătături, seminţele mărunte şi cenuşii de mac, necunoscute de ei pe atunci, aduse de o şatră care, furând şi ghicind în ghioc, străbătea Balcanii. Ţiganii vorbeau, căutându-şi urşii de păduchi, despre floarea minunată care aduce visele, care face pruncii să tacă şi să doarmă buştean toată noaptea, care lărgeşte pupilele muierilor şi le face dornice de-mpreunare. Boabele erau bune la prăjituri aromitoare, frământate cu miere, iar din măciulii mulgeai laptele sfinţilor, care te ducea în rai şi te făcea cunoscut, încă viu, îngerilor din nori. Pentru seminţe, pentru un săculeţ întreg de seminţe, ţiganii au cerut patru cetere frumoase, mirosind a răşină de brad, cu strune de maţ de oaie răsucit, cum unii ţărani aveau meşteşug să facă. Şatra a plecat apoi pe neaşteptate, topindu-se în văzduh ca şi când n-ar fi fost.

Au rămas boabele de mac, uşoare ca hârtia, pe care Badislavii le-au semănat pe o fâşie întreagă de pământ negru şi untos, între postatele de dovlecei şi de salată. În adâncul verii s-au deschis flori cu petalele vinete,

vârstate cu negru, ca nişte limbi de spânzuraţi, pe tulpini cu frunze de un verde-albăstriu foarte palid, stropit cu var. Când petalele s-au scuturat şi s-au făcut curând una cu ţărâna, au rămas măciuliile mustoase de lapte, emanând o duhoare atât de dulce, că păsările nu treceau peste ogorul otrăvit, nici gândacii şi lăcustele nu se-ncumetau printre tulpinile pale. Curând, măciuliile s-au făcut mari cât nişte ţeste de sugari, şi seminţele din ele au început să sune la scuturat. Muierile au intrat cu secerile în lanul până la ţâţe şi au retezat o zi-ntreagă la măciulii, prăpădindu-se de râs, căci le asemuiau cu mura mădularului bărbaţilor lor. Le-au cărat în coşuri pe prispa caselor şi acolo, râzând încă, le-au stors în amurg de vlaga lapţilor groşi şi au întins pe tipsii, la aer, „sămânţa de ţigan“, cum îi spuseseră în cele din urmă. În câteva zile, laptele covăsise, se-ntărise ca brânza şi apoi ca piatra. Părea o cretă săpunoasă alb-albăstrie, o crustă pe care tot muierile au pus-o-n piuliţe şi au fărâmat-o fin ca pulberea drumului. Au făcut colăcei şi plăcinte turceşti în care, între dulceţuri, miere şi coji de naramză, au presărat praful vrăjit. L-au amestecat în vin şi-n rachiul de pere, l-au pus în laptele cu mămăligă şi în ţigările de păpuşoi pe care şi le răsuceau singure. S-a adunat tot satul la o clacă de pomină, de parc-ar fi fost în miezul iernii, au chefuit şi au spus snoave, până ce aburii macului li s-au suit la cap şi toţi grămadă, de la flăcăi la moşnegi, au căzut într-o nălucire ciudată. Căci li s-a arătat un înger gol de lumină, cu ţâţe de muiere, dar cu ruşine de bărbat, cu păr de aur împletit în mii de cosiţe. Şi îngerul le-a spus: „Sunteţi fără păcat. Fiţi ca moşul vostru Adam şi moaşa voastră Eva, căci aţi fost iertaţi de păcate.“ Şi toţi, flăcăi şi fete, gospodari şi neveste, şi-au scos bundele şi cămeşile şi s-au împreunat de-a valma, printre câini şi copii, mamă cu fiu, tată cu fiică, frate cu soră, şi-aşa au ţinut-o, cu pupilele largi cât irişii ochilor, cu o sudoare limpede şi-ngheţată picurându-le de pe obraji, până când toamna s-a arătat, întâi blândă ca sucul de struguri, apoi aspră ca vinul negru. Flăcări şi rugină s-au întins pe dealuri, pe când în vale sătucul se dărăpăna pe-ncetul şi vitele zbierau de foame. Duhănind la mahorca presărată cu sămânţa de ţigan, gospodarii zăceau pe laviţe, neavând altă grijă decât ca buştenii să ardă în sobă. Muierile uitau de prunci, lăsându-i să orăcăie prin albii, şi mergeau în sat, sulemenite şi pe sfârcurile ţâţelor, să mai găsească vreun voinic căruia încă nu-i simţiseră apăsarea. Dibuindu-l

prin vreun hambar plin de roate de pânză de păianjen, cu gângania sătulă în mijloc, purtându-şi crucea-n spinare, ele, care se măritaseră fete mari şi nundrăzneau să ridice ochii din pământ în faţa omului lor, îşi suflecau acum fustele-n faţă, arătându-şi pulpele groase şi dâmbul păros dintre ele, şi se lăsau călărite acolo, pe sacii cu grâu, în mirosul de hamuri date cu dohot.

Funigeii, la un capăt cu mărunţii pui de paing, umpluseră aerul de aur, sempleticeau prin cârceii de viţă, prin aracii grădinii şi erau mânaţi apoi spre marginea satului, acolo unde bătrânul cimitir se însorea ca o broască râioasă la ultimele zile ale lui Brumar. Acolo braţele crucilor îi opreau în număr atât de mare, încât curând întregul cimitir era îmbrăcat în dantelă de aţă de mătase. Sub ţărână, în căsuţele lor strâmte de brad, morţii flămânziseră. De patruzeci de zile nu mai fuseseră pomeniţi în biserică, unde preotul bătrân şedea şi plângea între icoane ca un navigator într-o corabie şubredă, de tot atâtea zile colacii şi coliva şi orezul cu lapte nu mai veniseră de la neamurile cele vii. Înspăimântaţi că vor muri a doua oară de foame şi uitare, morţii începură să se foiască, stârnind un ameninţător vuiet subpământean. Clănţănindu-şi danturile puternice, au început să rupă scândurile buretoase, pline de larve-nchistate de cărăbuşi, să sape cu labele lor ca de cârtiţă tunele de la unii la alţii, să ţină sfat câte doi, câte trei şi-n cele din urmă toţi deodată, satul de dedesubt, înghesuiţi într-o hrubă străbătută de rădăcini, de unde sicriele, deasupra ţestelor, se zăreau luminând ca nişte cutiuţe de cristal. Trei sute de morţi, slăbiţi de post îndelungat, dar însufleţiţi de o mânie doar celor răposaţi cunoscută, îşi ciocneau acolo ciupercile livide ale ţestelor şi îşi foşneau veşmintele înnegrite, ţineau cuvântări lungi şi sălbatice şi îşi holbau orbitele goale, pline de viermi, unii la alţii. Şi lanceputul iernii, de ziua sfinţilor mucenici Mina, Ermoghen şi Eugraf, pe la scăpătat, o oaste putredă, pleşuvă şi rânjită şi-a croit drum către lumea albă. Erau morţi bătrâni, cu oasele galbene ca ale vitelor, care nu mai ştiuseră săşi numere bine ciolanele, aşa că-şi lăsaseră fie niscai degete, fie falca de jos în străvechiul copârşeu, erau şi morţi mai tineri, încă-nfăşuraţi în cămeşoaie, încă păstrând pe feţe şi pe trunchi viţe de carne uscată ca pastrama, erau muieri cu fluturele şoldului lăţit de naşteri şi cu colivia coastelor înfăşurată-n plete asemenea cânepei nemeliţate, erau prunci de câţiva ani, covârşiţi de greutatea ţestelor prea mari pentru stârvul firav, erau

hoituri de câini şi pisici, împuţite, ridicate şi ele de suflul marii mânii şi-nsoţind oştirea de pe lături. Duhoarea otrăvită se-nvârtejea ca un fum verde deasupra, suind către primele stele. Ajunşi între case, se risipiră fiecare pe la neamurile lui, şi carnagiul înspăimântător începu, în urletele deznădăjduite ale câinilor din ogrăzi. Strigoii năvăleau în tinde, apoi în odăi, unde, sub ochii femeilor ce credeau că visează, smulgeau pruncii-nfăşaţi din leagăne şi rupeau cu poftă din carnea lor fragedă, mânjind podeaua de lut cu un sânge subţire. Se dădeau la muieri, le-ncălecau pe laviţe şi le pătrundeau cu viermele negru, ihtifalic, ce li se-ntărâtase prima oară după atâta amar de vreme. Îi încolţeau pe flăcăi în hambare, se fereau cu măiestrie de loviturile deznădăjduite de furcă şi-i apucau în cele din urmă de chica făcută măciucă, le smulgeau mâinile şi picioarele ca la lăcuste şi le rodeau cu dinţii ceafa până la os. Murind de frică, mulţi săteni trecură de partea moroilor, zdrobindu-şi mai întâi nevestele şi copiii, iar apoi, cu ochii sticloşi şi tremurând din încheieturi, sucind gâtul câinelui din bătătură şi bându-i sângele negru. În noaptea aceea începu să ningă cu fulgi mari şi moi, care se topeau în băltoacele stacojii de pe uliţe. Hoiturile rătăceau în zadar, din casă-n casă, după oameni vii. Îi dibuiseră pe sub paturi şi după cuptoare, îi smulseseră de-acolo nepăsători la zbieretele lor şi-i făcuseră mucenici, trăgându-i în ţepe şi jupuindu-i, dar în târziul nopţii părea a nu mai fi rămas nimeni cu viaţă-n el în tot satul. Atunci puseră foc la case, şi cincizeci de izbe porniră deodată să fumege şi să scoată limbi roşii ca balaurii din icoane. Doar bisericuţa din mijlocul satului rămăsese neagră şi tăcută, cu acoperişul ei drept de olane, pe care începuse să se-aştearnă, ca un chenar de argint, zăpada. În bătătura din faţa bisericii, unde duminicile satul ieşea la horă, se adunară, pâlcuri- pâlcuri, morţii, scurgându-se de pe toate uliţele. Căci prin toate crăpăturile din pereţii bătrâni răsufla mireasma dulce a cărnii de om viu şi teafăr, răscolind poftele neamului de sub ţărână. O rămăşiţă a satului se adunase în sfântul lăcaş, unde şedeau în genunchi şi, cu ochii strânşi şi degetele-mpreunate, treziţi deodată din beţia macului celui vânăt, spuneau rugăciuni către Maica cea milostivă. Popa, singurul din sat care nu curvise cu puterile florii-ntunecate, îşi pregătea în vremea asta uneltele de război în care-şi punea toată nădejdea. Îmbrăcase odăjdiile lui de mare sărbătoare, îşi pusese la gât lanţul de argint de care atârna, acoperindu-i tot

pieptul, crucea de abanos, bătută-n bătrâne şi strâmbe mărgăritare. Orânduise-n faţa lui, coborându-le de pe pereţi, icoanele care se vădiseră mai făcătoare de minuni. În largul bozonar din faţă al anteriului strecurase lăcriţa de sticlă cu dintele unuia dintre cei două sute de învăţăcei ai sfântului mucenic Nicon, comoară fără preţ a bisericuţei. În dreapta ţinea cădelniţa cu tămâie aprinsă, iar în stânga Evanghelia deschisă la fila la care Domnul Cristos alungă diavolii din îndrăcit într-o turmă de porci. Fiecare dintre cei vreo patruzeci de Badislavi avea atârnate-n piept iconiţe sfinţite şi purta în frunte o pată unsuroasă de mir.

Armata de oase şi cârpe, însufleţită fantastic de lumina focurilor, ţinea sfat. Scheletele curate, cele mai vechi, agitau în ninsoare labe lungi ca de călugăriţă. Murmurul cuvios dinăuntru şi mireasma de tămâie nu le veneau la socoteală. Cu toate astea, cetatea trebuia supusă şi dărâmată, iar cei dinăuntru jertfiţi până la unul. Şi asta până la cântatul cocoşilor. Zăpada care-ncepuse să se depună, umedă şi cristalină, se retrăgea din faţa labelor zornăitoare care-şi iveau falangele cu unghii pietrificate din străvechi opinci. Poarta bisericii era ţintuită în fier şi avea în blana ei groasă şi crăpată urme de flinte şi archebuze, pete de sânge, chirilice încrustate, blasfematoare, răzuite prost de cine ştie ce popă din vechime. Hoitul babei Liubiţa, îngropată doar de-o săptămână, mişunând de viermişori albi şi graşi, se dădu aproape şi pipăi poarta cu degete vinete. Clătină din capul cu ochii scurşi şi se trase înapoi. Trebuia pus foc, căci bârnele groase aveau cerbicia zidurilor de castel. Strigoii se-adunară la un loc şi suflară deodată flacără verde ca veninul din boturile fără buze, cu limbi negre atârnându-le ca la ogari. Para focului se turti de felia de lemn fără vârstă, şi doar câteva aşchii se-aprinseră, consumându-se aproape-n aceeaşi clipă. Mai suflară o dată, dar nici acum stejarul smolit nu se-aprinse. Atunci scheletele ştiură că singure nu vor izbândi. Se adunară, ca ghizdul unei fântâni, împrejurul unui cerc de foc pe care cel mai vechi mort îl trase-n zăpadă cu o torţă. Priveau cu orbitele negre şi goale cum ţărâna înăuntrul cercului se face străvezie, ca o apă verde şi-adâncă, şi cum apa asta, tot mai roşcată, mai căpruie, mai brună, mai neagră ca smoala, coboară până-n fundul pământului unde nişte puncte şi nişte luminiţe prinseră parcă să se mişte. Sute de pete ţopăitoare, hirsute, roşcovane se iviră din beznă, căţărându-se pe funia de lumină.

Curând, aripi pieloase de liliac, cozi şfichiuitoare, ciocuri coroiate, piepturi gheboase, coarne de taur şi de berbec şi de ţap şi de muflon şi de viperă cu corn şi de dragon se iscară dintr-o mocirlă de urlete ca de femeie ce naşte şi ca de bărbat cu boaşele smulse. Alergau tot mai repede, se apucau ca păduchii, cu căngi şi ventuze, de şuviţele de lumină, zvâcneau în sus din şoldurile solzoase, hohoteau din gurile încolţate aşezate pe pântece, râgâiau cu feţele deşucheate, saşii, de pe bucile şezuturilor. Erau demonii, care începură să izvorască din cercul fermecat ca o încolăcire fabuloasă de răutate, umplând cerul cu aripi şi ţipete, pământul cu stropi de venin şi spermă, şi cu oroare fiinţa Dumnezeirii. Demonii-greieri năvăliră pe-acoperişul bisericii, îşi înfipseră ferăstraiele din coadă printre olane şi slobozira-năuntru ouă prelungi, din care-ntr-o clipă ieşeau păianjeni veninoşi, cu o sută de picioare. Dar preotul, în odăjdiile sale de fir aurit, îi pietrifica, stropindu-i cu apă sfinţită. Demonii târâtori săpară găuri pe sub pământ şi se iviră pe neaşteptate printre cei îngenuncheaţi. Dar tămâia din cădelniţă le intră-n nările largi şi le sfărâmă ţestele şerpeşti în mii de ţăndări. Demonii-lilieci înşfăcară steiuri de piatră, se rotiră cu ele peste acoperiş şi le slobozira deasupra lui. Cum ajungea la ele, însă, vibraţia îngerească a rugăciunilor, pietrele se opreau în aer şi se deschideau ca nişte boboci uriaşi, ivind petale cărnoase, de o rară frumuseţe, aşa încât cerul deasupra bisericuţei se umplu de flori multicolore. Înnebuniţi de mânie, demonii se repeziră toţi deodată asupra zidurilor, se căţărară pe ele şi pe acoperiş, rozând şi scurmând cu ghearele, încât nici un colţişor din sfântul locaş nu mai putea fi văzut sub ghemul viermuitor, sub încolăcelile demente, sub fojgăiala furioasă a elitrelor şi antenelor.

Atunci uşa grea zbură în lături şi cei patruzeci de săteni, în cămeşoaie albe, cu feţele şi mâinile roşu-străvezii de la lumânările pe care le purtau, ieşiră strânşi unii în alţii, în frunte cu preotul cu barba până la brâu, încruntat şi hotărât asemenea Tatălui din icoane. Crucea mare de un stânjen din mâinile sale puternice, ieşite din mâneci largi, ca şi crucile de pe piepturile tuturor, scânteia ca aurul. Mai tare însă ardea, bob de diamant cu milioane de focuri, dintele martirului, în cutiuţa de sticlă, legată acum pe fruntea unei fetiţe. Lumina se-mprăştia pe vale, se izbea de stâncile dimprejur, care deveneau străvezii ca de cleştar, şi, cu o putere mereu mai

mare, urca într-o singură coloană măreaţă la ceruri, spărgând norii, dând stelele la o parte şi dezvăluind măreţia nesfârşit de blândă a Treimii. Şi prin strunga de lumină prinseră a ninge îngerii, încinşi cu arcuri şi tolbe cu săgeţi, purtând lănci lungi în mâini, fluturându-şi în coborâre buclele de sârmă de aur. Un strigăt de biruinţă izbucni din piepturile Badislavilor.

Atingând pământul cu tălpile, străveziii vestitori, clădiţi din idei şi cristal, se-mpărtăşiră din puterile ţărânii. În tălpi le-ncolţiră firişoare de sânge, care se răspândiră repede în corpurile de lumină, formând sisteme venoase şi arteriale, vizibile ca la creveţi prin carnea străvezie. Un sânge de porfir le coloră buzele şi obrajii, iar măreţele aripi, de lebădă ai zice, se legară de carena pieptului cu muşchi triunghiulari şi puternici. Voinici înaripaţi, în armuri de frunze de aur, se adunară-n falangă şi loviră, cu lăncile înainte, şleahta dezmăţată a morţilor. În câteva clipe, din teribilul neam subteran rămase-un morman de tibii, vertebre, mandibule, cranii şi oase iliace, îngălbenite ca o ceară veche, fumegând încă venin către ceruri. Demonii se scurseră ca o mocirlă groasă de pe biserică, lăsând-o mânjită de bale şi excremente, şi se aruncară ca o haită de lupi turbaţi asupra falangei de îngeri. Căci îi cunoşteau, pe fiecare în parte, erau Fidelii, cei rămaşi întru Domnul la marea zaveră, cei înmiiţi în glorie, pe când ceilalţi se prăbuşiseră în sub-divin, sub-uman, sub-animal, înfăşuraţi în spirala sângerie a blestemului veşnic. În adâncul fiinţei fiecăruia, în spatele solzilor, ghearelor şi aripilor de dragon, mai adăsta un înger înlăcrimat.

Şi bătălia se-ncinse cutremurând mica vale peste care ningea mai departe cu fulgi de argint. Apăraţi de iconiţe şi cruci, învăluiţi în aburii de tămâie, sătenii stăteau lipiţi unii de alţii, privind cu ochi rotunzi, cu bărbile zbârlite, cu carnea înfiorată, încleştarea. Îngerii săgetau iezmele cu săgeţi de oţel, de sticlă şi de lumină, le hăcuiau cu spade cu două tăişuri, scurgându-le sângele negru-n zăpadă, se ridicau în zbor şi sugrumau cu mâinile late demonii aripaţi. Balaurii şi vârcolacii, coropişniţele cu cap de om, oamenii cu cap de muscă deschideau râturi, boturi şi ciocuri şi aruncau jeturi de flacără roşie spre celeştii legionari. Din când în când, îngeri cu aripile incendiate-n culori bengale, ca de pasărea-paradisului, se prăbuşeau pe câte-un bordei sau în via desfoliată. Ca nişte câini graşi şi colţaţi, câte trei–patru diavoli tăbărau clănţănind pe câte-un sol ceresc, îngreţoşându-l cu duhoarea

maţelor lor, împroşcându-l cu urină din tulumbele incredibile dintre craci, acoperindu-l de ocări ucigătoare, mai veninoase ca focul suflat din gură, căci la vorbele de o pustiitoare blasfemie creierul îngeresc era cuprins de dureri atroce. Val după val, monştrii izbeau dreptunghiul ghimpos al falangei, îl erodau, îi smulgeau soldaţii şi-i târau în beznă. La fiecare asalt rămâneau prăbuşiţi şi diavoli, zvârcolindu-se în ninsoare.

Până ce, spre zori, ninsoarea-ncetă şi îngerii începură să cânte. Aruncară spadele năclăite şi lăncile cu flamura sfâşiată, îşi scoaseră armurile străvezii şi rămaseră-n veşminte lungi şi albe, pe umerii cărora cădeau pân-la brâu inelele părului de aur. Obraz lângă obraz, cu ochii albaştri ridicaţi spre ceruri, îngerii cântau. Ridicau către Dumnezeu vocile lor de fetiţe, gingaşe şi proaspete ca lujerii, ca tulpinile de garoafă. Înălţau în aerul rece şi tare milieurile de cristal ale psalmodiei. Oamenii plângeau ca nişte copii, strângându-şi la piept icoanele. Mormanul de oase-ncepu să freamăte, scheletele să se alcătuiască din nou, ţestele să-şi caute trupurile, femurele să se alipească de şold şi, crescută parcă de drojdia cântecului nepământesc, o carne nouă şi fragedă se-ntinse iarăşi pe oasele reci, carne învelită de piele, astfel că, în curând, goi şi întineriţi, toţi la vârsta de treizeci de ani, morţii se ridicară-n picioare. Făcând un ultim semn de adio rubedeniilor rămase-n viaţă, grupul de bărbaţi şi femei fără veşminte se-ndreptă încet către cimitir. Unul dintre ei mai rămase o vreme în faţa bisericuţei, ca să tragă-n ţărână un cerc mare de foc. Demonii, împietriţi de la-nceputul psalmodiei îngereşti, se repeziră spre marea fântână în miezul căreia pământul devenise străveziu. Se zvârleau acolo cu capu-n jos, apucându-se de traheele luminii, târând metri de intestin din burţile spintecate, lăsând în urmă şiroaie de vomă şi sânge, micşorându-se tot mai mult şi pierind în întunecime.

Un nou strigăt de bucurie umplu văzduhul deasupra Badislavilor. Ducându-şi mai departe cântarea, vestitorii se răspândiră printre săteni, îmbrăţişând şi îmbărbătând fiecare pe câte unul, prinzându-i chipul în palme şi punându-i pe frunte pecetea buzelor lor de rodie. Atins de ele, osul frunţii devenea sticlos ca gheaţa pe care se face focul, până când întreaga ţeastă ajungea străvezie scânteietoare, şi prin ea se zăreau pliurile şi lobii trandafirii ai creierului. Un singur copilaş, cel mai bucălat dintre toţi, cel cu ochii mai mari şi mai albaştri, se vădi a ascunde sub ţeastă, în loc de

frăgezimea cerebrală, un păianjen enorm, cu labele zgârcite pe lângă trup. Vedenia dură doar o clipă, căci apoi un abur lăptos opaciză iarăşi oasele ţestelor şi pielea de sidef vârstat a frunţilor. Îmbrăţişând o enoriaşă cu ţâţe obraznice, unul din îngeri îşi văzu poala veşmântului îmbăţoşată, ridicându-se-ncet, nespus de dureros şi de dulce, până se-nţepeni drept în sus, pe când cămeşa de lumină, proptită parcă-ntr-un par nevăzut, se sumeţea cutată, spre poale, dezvelind picioarele cu unghii de calcedonie. Cântarea de slavă îi rămase în gât, şi în locul ei un urlet gutural, ca de lup tânăr, i se târî afară din gură. Ochii, limpezi de la facerea lumii, se tulburară de lacrimi, şi îngerul turbat se azvârli deodată, schimonosindu-şi chipul dumnezeiesc, în fântâna de foc, pe urmele ultimului diavol, pe care-l apucă de coada cu ghimpi veninoşi. Pe cât se-ndepărta pe cărarea spre Iad, pielea i se-acoperea de puroaie şi fistule, membrele de râie, ochii de glaucom, spinarea de solzi, mintea de şale şi sâni de muiere. Dar ceilalţi îngeri, abia arătând un strop de mâhnire pentru ortacul lor prăbuşit, îşi reluară cântarea şi, cu câteva bătăi viguroase din aripi, se dezlipiră din ţărână, înălţându-se solemn către cer, pe raza groasă a dintelui de mucenic, ca un stol de păsări omeneşti. Sângele, limfa, melancolia şi fierea le ţâşneau din tălpi ca un jet propulsor, până ce rămaseră curaţi şi limpezi ca lumina cugetării. Ajunşi lângă stele, cerurile se deschiseră şi sătenii zăriră iarăşi, orbitoare, faţa miloasă-a Dumnezeirii, în care îngerii se cufundară ca-ntr-un aer de aur.

Iar acum săniile tăiau tipsia întinsă şi însorită a câmpului fără drumuri. Căluţii fornăiau din nările fierbinţi, scoţând fuioare de aburi. Câte o femeie, albită cu totul după noaptea mâniei, privea speriată-napoi, făcându-şi cruce cu limba în gura închisă, dar numai dâra tălpicelor se-ntindea îngustându-se, ca o săgeată ce-ar fi arătat spre satul din văioagă, originea nevăzută a întinderilor şi a vremii. Mergeau toată ziua, iar pe-nserat, când zăpada devenea roz-întunecată, preotul ridica mâna şi o mică tabără se-alcătuia din săniile făcute ocol. În mijloc, focul îşi înălţa, ca un zugrav de biserici, miile de pensule, încondeind cu sineală, şofran şi aur câte o chişiţă nervoasă de cal, un cojocel cu înflorituri de arnici, o faţă lată cu ochi obosiţi, o ploscă în hamuri de piele scorojită şi, la câţiva paşi depărtare de tabără, blana zbârlită de pe gâtul vreunui lup. După un somn bine străjuit, se-nhămau iarăşi caii în zori, sub bila roşie, topită, a soarelui, şi fuga reîncepea. Nopţile, nici un

bărbat nu se atingea de muierea lui, şi n-aveau s-o facă până când nu aveau să se-aşeze undeva, cu vetre şi biserică şi grădini de legume-mprejur.

De câteva nopţi stelele se-nmulţiseră-n cer, iar întunecimea atârnată-n tării se făcea din ce în ce mai adâncă, mai albastră, cu ciorchini şi ramificaţii stelare. Zilele se-ncălzeau, zăpada se muia pe zi ce trecea, ţurţuri picurători plouau din crengile crângurilor, iar copitele stropeau în jur o încropeală de apă şi zăpadă. Din cenuşie, lumina se făcu galben-scânteietoare, şi primăvara timpurie se arătă, cu parfumul ei neliniştitor, umplând marea sferă albă ce avea în mijloc viermuşul întunecat al săniilor. Într-una din dimineţi, o geană albăstruie, întinsă pe tot orizontul, se arătă pribegilor. Geana se lăţea pe măsură ce se-apropiau de ea, devenind un şarpe sinuos încolăcit în zare, până când drumul începu să coboare şi, şfichiuită de nuielele copacilor, străbătută de zborul croncănitor al ciorilor, se vădi bine priveliştea cea minunată. Era măreţul fluviu Dunărea, de o lăţime aşa de grozavă, că arborii de pe celălalt mal abia de se zăreau ca un muşchi sărăcăcios, într-o ceaţă vineţie. O coajă de sticlă groasă, verzuie, lustruită de vântul cald, ascundea, pe toată întinderea, tumultul copleşitor al apelor de dedesubt şi răsfrângea ca o oglindă orbitoare soarele în crugul său din văzduhuri. „Dunav! Dunav!“ chiuiau copiii, care săriseră din sănii şi-o luaseră la fugă, lipăind prin zăpadă cu opincile din piele de porc, ca să ajungă mai repede pe gheţuşul uriaş. Dar preotul strigă cu glas mare după ei, şi omuleţii se-ntoarseră, mângâind în drumul lor burţile fierbinţi ale cailor. Căci, mai înainte de-a trece peste adâncimile lui, fluviul trebuia îmbunat. O jertfă se cerea făcută, ca să nu piară toţi în sfărâmarea mânioasă a gheţii. Slujitorul Domnului îşi aducea aminte cum, în copilăria lui, când aduseseră din miazănoapte dintele minunat şi alte moaşte sfinte, preotul de-atunci tăiase o copcă în gheaţa Dunării şi, după ce slujise şi stropise cu apă sfinţită, aplecându-se din când în când să citească în Evangheliarul deschis, pus chiar pe gheaţă lângă copcă, apucase de umeri fetiţa pe care căzuseră sorţii, o sărutase pe ochi şi-i dăduse drumul în apa-ngheţată. Trecuse o viaţă de om de-atunci şi vremurile se mai îmblânziseră. Bătrânii începuseră să fie-ncredinţaţi că, de vreme ce nu trupul, ci sufletul omului îl vor toate puterile Zidirii, fie ele luminoase, fie neprietene, şi cum umbra e nimic altceva decât duhul, ar fi de-ajuns să fie jertfită doar umbra. Aşa că, dacă se

dura o casă, dacă se trecea o apă, dacă se făcea un pod, puterilor fără odihnă-ale locului li se dăruiau umbre de oameni vii în locul vechilor jertfe de carne şi sânge.

Trebuiră să aştepte dimineaţa, care, după o noapte de veghe obştească, sub stelele înghiţite de nori ca să se elibereze mai curate, mai limpezi şi mai scânteietoare, de parcă ar fi fost nişte păhare şterse cu ştergare de borangic, se arăta ca o jerbă de flăcări. Ochii ţăranilor care-şi frecau feţele cu zăpadă luceau roşii şi rotunzi ca ai păsărilor. Şi chiar păreau, în cămeşoaiele lor albe, cu mâneci largi, un cârd de păsări mari de apă, înşelate asupra vremii şi-ntoarse pe Dunăre înainte de desprimăvărare. Sorţii căzură de data asta asupra unui băiat ce avea să devină bunicul lui moş Babuc, adică al lui tataie. Era copil de pripas, şi nu ca oricare. Un cârd de fetiţe din sat ieşiseră, cu zece primăveri în urmă, la cules brânduşe şi toporaşi în crângul din preajmă. Se-ncununau cu ele şi rătăceau printre copăceii cărora le-nverzise coaja şi care pătau aerul tare cu un miros ameţitor, ce aveau să-l recunoască uimite peste câţiva ani, când, la anume sărbători, flăcăii aveau să le ducă pe munte şi să le facă muieri: coaja tânără mirosea a vlagă de bărbat. Sub cerul sfârtecat de crengile goale, ele însele sfârtecate de un dor negru şi ciudat, tânjind cu ochii languroşi, îşi lăsau amprenta degetelor de la picioare pe iarba abia încolţită, picurată cu movul şi galbenul cupelor mărunte, mirosind mai degrabă respingător. Într-un loc, crângul se rărea, copăceii se smochiniseră ca nişte mănunchiuri de nuiele cafenii, iar brânduşele nu mai luminau culorile lor obişnuite, ci erau negre ca smoala, o pată întinsă de picăţele negre pe iarba măruntă. O căciulă de zăpadă cu boabe mari de apă mai zăbovise la rădăcina nuielelor şi ardea ca diamantul. Cu părul încălzit de zefir, fetele se-ndreptară spre ciudatul luminiş, şi încă de departe desluşiră pe blana de iarbă pătată cu negru o mică fiinţă roză, nemişcată, înconjurată de o slavă de raze ca a sfinţilor zugrăviţi în biserică. Era un prunc gol, grăsuţ, adormit şi zvâcnind din degeţele în somn, înconjurat de o coajă rotundă, subţire ca unghia, de cleştar arzător în soare. Fetele îşi aplecară capetele împrejurul vedeniei. Pletele cârlionţate li se lipeau, troznind uşor, de oul străveziu, pe care îl ridicară cu grijă, ca să privească mai bine pruncul adormit. Tresăriră, căci, deşi frumos cum doar un mormoloc de trei luni poate fi, lucru curat nu era cu el: fătul genat şi

sprâncenat, cu guriţa fragedă şi îmbufnată, cu ţâţicile palide ca doi bobi de linte şi cu puţulica zbârcită între pulpele cu falduri, nu avea nici urmă de buric care să întregească minunea. Îl duseră-n sat şi încercară să-l scoată din lăcriţa lui de lacrimă întărită, dar nici potcovarul, nici tăietorul de lemne, nici popa, folosind toate meşteşugurile lor, nu fură-n stare să străpungă băşica, în care pruncul se trezise şi-ncepuse deja să orăcăie de foame, tremurând din mânuţe. Chemară atunci vrăjitoarea satului, o babă uitată de vreme, ce trăia într-o scorbură de tei uriaş, şi care se-nfăţişă noaptea, ţinând pe creştet, ca pe-un ulcior, luna enormă, rotundă ca un icosar de aur. Apucă oul cu prunc, şi-l vârî sub fuste, pe pântec, şi, ţinându-se pe deasupra cu palmele, ca o muiere grea, se lungi pe cuptor. În zori, în faţa celor mai bătrâni din sat, care priveau cu mirare, o apucară durerile facerii. Răcni şi se zbătu cu spume la gură şi cu ochii ieşiţi din cap ca la melci, până ce burta cea prefăcută începu să se moaie şi se turti de tot. Sub ţoalele mirosind a ierburi şi rădăcini ale babei ceva prinse să mişte. Moaşa scoase de-acolo pruncul înfăşurat într-o pieliţă flască, pe care-o sfâşie cu un cuţitoi de cârnaţi. Băietul se cufurise tot şi mieuna ca o pisică. Îl spălară, îl înfăşară şi-l puseră la sânul unei muieri care mai avea un plod, şi care-l luă şi pe acesta-n grijă. Îl botezară chiar în zori, vârându-l de trei ori în cristelniţă şi lepădându-l de Satana. Băietul crescu apoi laolaltă cu toţi copiii satului şi, în afară de lipsa buricului, nu se deosebi cu nimic de aceştia până în ziua în care, după nenorocirile din anul macului, sorţii căzură asupra lui ca să-şi aştearnă umbra peste Dunărea îngheţată.

Poveşti care-ţi făceau părul măciucă se spuneau pe seama celor cărora li se fura umbra. În mai puţin de un an se uscau pe picioare, se umpleau de bube în cap şi pe sub fălci, viermi vii le crăpau pielea şi foiau pe ei, albi şi cu capete negre, iar când mureau maţele le ieşeau din pântece ca o-ncolăcire de şerpi şi dispăreau în găuri săpate-n pământ. Duhul le ajungea-n iad chiar în clipa zidirii umbrei, lăsând doar hoitul putred să mai rătăcească o vreme sub soare. Diavolii-l primeau într-o bortă săpată-n stei, îl agăţau cu capu-n jos de un fier înroşit, deasupra podelei arzând cu vâlvătăi, şi, în aerul roşu, în putoarea de pucioasă mai arzătoare ca focul, în răcnete mai sfâşietoare ca pucioasa, în groază mai asurzitoare ca răcnetele, îi sfârtecau limba, îi smulgeau boaşele, îi crăpau ochii, îi rupeau carnea şi-i zgâriau cu unghii

lungi ficatul, inima şi rărunchii, îi înfigeau în gaura şezutului vârfuri de suliţă înroşite, şi asta mereu şi mereu, fără zăbavă, în fiecare clipă a veşniciei.

Patrafirul ţesut cu fir de aur al popii ardea molcom ca jarul în soarele purpuriu, transparent, fără raze, al dimineţii. Marele Evangheliar cu scoarţe de piele întărită ca fierul, ferecate-n argint înnegrit era ţinut de patru copii, deschis la fila în care fugarii din Eghipet, cu Moisi-n frunte, trec Marea Roşie între zidurile de apă. Popa ceti buchiile negre şi roşii, psalmodiind şi cădelniţând, apoi făcu semn ţăranilor să-l despoaie pe Vasili, băietul cel ales. În ciuda gerului care scotea aburi din piele ca la cai, el rămase liniştit, fără să tremure, fără să-şi frece cu palmele pielea de găină a pieptului, pe care lucea o cruciuliţă de alamă. Păstrase doar o cârpă în jurul şalelor. Se apropie încet de malul râpos al fluviului, călcând prin nămeţi cu tălpile goale, urmat la ceva distanţă de săteni. Ocoli nuielele negre, pline de ciori cârtitoare şi deodată umbra lui prelungă şi ascuţită ca un ac negru de ceasornic se prelinse pe gheaţă. Sătenii îngenuncheară şi îşi făcură cruci mari, din frunte până la buric, pe când popa ruga măreţul zeu îngheţat să primească jertfa şi să-i lase să treacă în partea cealaltă cu bine. Băiatul întinse braţele în lături, şi umbra lui, care se aţinea aproape de mal, căci fluviul curgea de la apus la răsărit, făcu aşijderea. O cruce lungă şi neagră-roşiatică se-ntindea acum pe oglinda apei. „Primeşte, primeşte umbra“, murmurau fără-ncetare Badislavii şi, deodată, sub ochii lor, strigoiul crucii începu să se mănânce, să se zbicească precum nişte pete umede la soare. Bârna cea lungă, ca şi stinghiuţa braţelor se subţiară, se rupseră-n fărâme, sorbite una după alta de fluviu. În câteva minute Vasili, care pălise şi i se ridicaseră firişoarele de păr auriu pe braţe şi pulpe, rămase fără nici o urmă de umbră. Chiuind şi răcnind, ceilalţi îl îmbrăţişară şi-l înveşmântară repede în hainele sale, punându-i pe umeri, pe deasupra, şi o sarică miţoasă de oaie. Copilul se sui în sanie, se-acoperi cu o cergă şi plânse multă vreme după umbra lui, pe care o pierduse pentru totdeauna.

Caii călcau acum uşor şi ţeapăn pe gheaţa străvezie ca sticla, iar Badislavii priveau cu uimire în jur. Niciodată nu şi-ar fi-nchipuit atâta frumuseţe încremenită în crusta groasă de gheaţă. Dar grădina Domnului e mai mare decât mintea omului, şi minunile din ea sunt multe. Şirul de sănii

înainta în tăcere şi frig peste fermecata privelişte. Căci la un stânjen sub cleştar se aflau pretutindeni, cu aripile întinse, fluturi. Trupurile lor delicate şi păroase ca viermuşii, stacojii sau galben-pal sau negricioase, aveau mai bine de douăzeci de paşi lungime, iar între marginile aripilor întinse puteai număra uneori şi câte patruzeci de paşi. Picioruşele, trei de fiecare parte, subţirele, erau întinse în lături, iar trompa cu care ar fi băut din ceaţa florilor (dar de unde flori cât palatele pentru asemenea muşte minunate?) stătea răsucită ca un arcuşor de ceasornic sub capul cu ochi mari, roşcovani. Cât despre aripi, cu azurul lor, cu catifelarea dureroasă a purpurei lor, cu nuanţele, şi aproape şi gustul de cireaşă putredă, de fistic fistichiu, de naramză, cu pipăitu-ntre degetele pleoapelor de covor persan, cu forma lor florală şi avântată, cu cozile lor de rândunică, cu ochii lor de păun, de dihor, de viespe, de păcătoasă şi de nevăstuică, aripile întreceau în ape şi răsfrângeri până şi crinii câmpului, care nici nu torc şi nici nu ţes, dar, de la Matei citire, sunt îmbrăcaţi mai măreţ decât Solomon în toată slava sa. Pretutindeni, pe toată întinderea fluviului, cât zăreai cu ochii, fluturi coloraţi, cu aripile-ntinse, la câţiva paşi unele de altele, alcătuiau o pardoseală ameţitoare. Cei aflaţi departe se zăreau mici şi şterşi, ca printr-o ceaţă albăstruie, dar cel deasupra căruia treceau săniile părea un animal fărmăcător, o ştimă din cele de care vorbeau bătrânii pe la clăci, o ciută nevăzută, asemeni stratocamilului, vasiliscului sau inorogului cel alb ca laptele. Bătând în aripile-ncremenite, soarele, deja aflat aproape de crucea bolţii şi arzând cu pară galbenă, răsfrângea culorile lor peste burţile şi boturile cailor şi peste chipurile celor din sănii, mânjindu-le cu sineală şi auriu şi sângeriu şi şofran, culori alese şi boiereşti, mai frumoase decât veşnicul cârmâz al icoanelor de acasă.

Convoiul opri pentru odihnă şi prânzire taman în mijlocul Dunării. Scoaseră zacusca şi spirtul de corcoduşe şi şezură pe câte-o cergă, grupuri-grupuri, pe sticla verzuie. Ciozvârtele de porc le lăsară în oale, în untura lor, ca şi jumările, de care li se urâse de-atâta amar de vreme. Spinarea unui fluture gigantic se ivea sub ei, doar la câţiva paşi sub gheaţă, asemenea cefei unui dulf sub valurile mării. „Cum o fi carnea de flutur?“ se pomeni vorbind un ţânc cu mucii curgând lumânare pe buza de sus, şi, brusc însufleţiţi, ţăranii începură să-şi dea cu părerea, ba că ar fi ca pieptul de

gâscă, ba ca piciorul bălos al melcului, ba ca muşchiul moale şi fraged din crusta racilor fierţi. Pân-la urmă, în ciuda îndemnului la chibzuială al popii, înfierbântaţi de şliboviţă, câţiva săteni apucară săpăligi şi ţăruşi cu ascuţişul călit în foc şi începură să spargă gheaţa. Făcură şi focuri împrejur, ca să scoată cu totul bivolul înaripat la iveală. Toţi grămadă trudiră câteva ceasuri, până când putură, de jur-împrejur, să pipăie blana de catifea de pe pântecul inelat şi să adune-n palmă solzişorii ca de caras de pe aripi. Şi când, deodată, un tremur însufleţi cornіţele cu măciulii ale fluturului şi picioarele subţiri începură să zvâcnească, ţăranii retezară cu securea capul cât un butoi şi-l rostogoliră mai departe. Un sânge albăstriu şi gros împroşcă pe gâde. Apoi începură să reteze hălci întregi din spinare. Carnea era sticloasă şi tremurătoare ca piftia, dar ceva mai închegată, şi mirosea dulceag. Nici un os nu o străbătea, dar pieliţe şi aţe sidefii o ţineau la un loc ca într-un năvod lucitor. O puseră la fiert în oale de lut, pe pirostrii. Mâncară din ea cu toţii, afară de popă, care ghicea iar o arcană a Necuratului. Nu se-ntâmplă însă nimic rău: ţăranii îşi lingeau degetele de plăcerea gustului celui straşnic. Spărgând crusta picioarelor, găsiră acolo un fel de măduvioare încă şi mai bune. În cap, pe care-l mursecară de pomană, nu găsiră decât un pumn de creier mirosind respingător a mucegai. Cu stomacurile astfel puse la cale şi veseli din cale-afară, se-apucară, cu cosoarele, să reteze bucăţi din pânzele ca de corabie ale aripilor văpsite în mii de culori, chemându-şi muierile şi înconjurându-le şoldurile cu cergile zdrenţuite. „Nici ţarína nu are aşa catrinţă, fămeie“, zâmbeau ei a râde, pe când muierile, mai cu cap, îi suduiau şi fugeau, zicând că doar ţigăncile ar purta veşminte aşa pestriţe. Până la urmă făcură din ele pături cu care se înveliră în sănii, pornind din nou la drum. Rămânea în urma lor marele fluture hăcuit, cu nervurile aripilor întinse-n lături ca nişte cârje, cu picioarele retezate împrăştiate-n jur, prin băltoace şi cenuşă de coceni.

Văleat 1845, Vasili şi ai săi înaintau pe drumurile de zăpadă ale Munteniei. Cât vedeau cu ochii, câmpia se-nvârtea plată în jurul lor şi părea că se-ntinde pân-la capătul pământului. Din loc în loc, sate cu case de chirpici acoperite cu paie înălţau fumuri spre cerul alb ca smântâna. Ţăranii erau răi şi ageri, cu gândul tot la înşelăciuni, mai slabi şi mai negricioşi decât grădinarii din sănii. Muierile erau în schimb cu mult mai frumoase,

sulemenite ca orăşencele şi ştiind să-şi facă ochii umezi şi scânteietori printr-o anumită fiertură de buruieni. Oprind în mijlocul câte unui sat, convoiul, lătrat de câini şi-nconjurat de copii cu căciuli ascuţite, se desfăcea, caii deshămaţi erau adăpostiţi prin grajdurile oamenilor, care primeau plată bună în mahmudele de aramă, şi jumătatea de sută de bulgari, după ce mergeau şi se-nchinau la biserică – mai învoalte decât a lor, cu turle acoperite cu plumb, dar mai sărac zugrăvite şi înzestrate –, erau poftiţi în odăile vreunui gospodar înstărit, unde se bea ţuică fiartă, se torcea lână şi se spuneau ghiduşii. Cei doi popi, deoparte, deşertau păhărel după păhărel, încercând să se-nţeleagă într-o slavonă de agheazmatar, şi sfârşeau prin a cânta împreună isoanele şi aghioasele cele sfinte. Ceilalţi se amestecau cu valahii, vorbind prin semne şi schimbând rachiele, râzând fără să ştie prea bine de ce şi minunându-se unii de ciudăţenia celorlalţi. Flăcăilor bulgari, vânoşi şi stângaci, cu sprâncenele îmbinate şi obrajii groşi, roşu-vineţi, li se scurgeau ochii după muntencele subţiri şi măiestru încondeiate la faţă ca nişte ouă de Paşti. Nu rareori, spre ivirea zorilor, se scoteau cuţitele pentru vreo privire mai îndrăzneaţă, dar oamenii chibzuiţi îi despărţeau pe flăcăi şi-i domoleau. Badislavii se culcau apoi, pe cergi, în câte-o tindă, dormind greu ca pământul, înfăşuraţi în aripile lor de flutur, ocrotiţi de candela care punea în părete o pată de aur topit. Plecau apoi mai departe, când se-ngâna ziua cu noaptea şi o lumină mare, palidă, se-ntindea peste câmp. După trei zile şi trei nopţi au găsit locul.

Era în amurg şi prinsese iarăşi să ningă. Bicele pocneau în lehamite şi câte-un căluţ fornăia din nările încinse. Preotul, adâncit în gânduri, număra metanii dintr-un şirag de agată. Pietrele vişinii se loveau între ele cu un mic sunet dulce, tremurat, pipăite de degetele cu falange păroase, din care unul era doar un ciot, ale popii. Arătătorul mâinii drepte i se uscase şi-i căzuse în câteva clipe în tinereţea lui, când, călugăraş cu tuleie de barbă, atinsese prima dată sfârcul unei femei, spurcându-şi jurământul de curăţenie şi neprihănire. Acum ciotul începuse să-l mănânce, şi boabele de agată îl înfiorau ca altădată mura cea obraznică a ţâţei. În clipa când, speriat, începuse să-şi şoptească repede-n barbă rugăciuni de alungare a Necuratului, zări ruina. Luminá şters în câmpul sângeriu, ca ultimul colţ de măsea din gura unei bătrâne. Opriră şi, cu felinare în mâini, se dădură jos în

dreptul zidurilor părăsite, un perete aproape întreg şi unul pe jumătate, întâlnindu-se la colţ în mijlocul unui morman de pietroaie înzăpezite. Pe partea dinăuntru erau zugrăviţi după cuvioasele canoane sfinţi cu bărbile despărţite, cu nimbul auriu şi veşminte largi, cu falduri albastre, măslinii la faţă şi-ncercănaţi la priviri. Nu-ncăpea-ndoială că acolo fusese cândva o biserică frumoasă şi vestită. Erau peste patruzeci de sfinţi zugrăviţi pe cei doi pereţi, desfăşurând fiecare suluri de pergament cu litere îmbârligate. Fiecare avea o căsuţă a lui, fiind despărţit de ceilalţi prin linii groase, stacojii. Şi, potrivire curioasă, unul dintre ei avea în locul arătătorului palmei stângi un ciot schilod, aidoma cu al popii. Aşa ceva era nemaipomenit într-o zugrăveală, căci sfinţii nu puteau avea mădulare lipsă care să le ştirbească desăvârşirea. Slăbănogi, fireşte: asta-nsemna biruinţa duhului asupra cărnii, dar ciungi, şchiopi, chiori era cu neputinţă să fie. Înfiorat, sub ochii tuturor, la flacăra felinarelor, preotul întinse mâna şi şi-o lipi de palma sfântului. În clipa aceea toţi simţiră cutremurul şi se lăsară-n genunchi. Nu aveau să se dumirească niciodată dacă fusese o tresăltare a pământului sau a duhului lor lăuntric, sau amândouă dintr-o dată. Fapt este că, în zvonul pătimaş al rugăciunilor, fulgi de foc coborâră din cer şi se-aşezară peste capetele fiecăruia şi, deodată, oameni, muieri şi prunci începură să profeţească şi să vorbească-n limbi, cu ochii largi, strigând şi râzând şi hohotind cu lacrimi, în timp ce pereţi de văzduh sclipitor creşteau din pământ, adăugându-se zidurilor rămase-n picioare, şi bolţi de văzduh se arcuiau peste ţestele iluminate, şi o turlă de văzduh se-nălţa înspre ceruri. Pe-ncetul, zidurile se-nchegară, deveniră străvezii-lăptoase, apoi mate ca morfilul, ca să se-acopere în cele din urmă cu zugrăveli măiestre, întru totul asemănătoare cu cele de pe zidurile ruinate, care acum se curăţiseră şi ele şi în noua biserică nu se mai cunoşteau de celelalte. Strane sculptate în lemn, cu înflorituri şi frânghii, şi o catapeteasmă încrustată, cu icoane, şi un altar acoperit cu odoare scumpe se adăugară minunatei alcătuiri. În vremea asta, pe ciotul popii crescu fantasma de cristal a unui deget, înăuntru se formară oscioarele, în vârf crescu unghia străvezie, se-alcătuiră vinişoarele, şi pielea cu fire cărunte de păr îmbrăcă degetul în întregul lui. Când îşi dezlipi palma de cea zugrăvită, se văzu că şi sfântului i se adăugase mădularul uitat.

Întemeiară, acolo, între Argeş şi Sabar, satul Tântava, săpând întâi bordeie în lutul ciudat de moale, iar spre primăvară clădind case gospodăreşti, cu tindă şi două odăi, adunate în jurul măreţei biserici ca oile în jurul păstorului. Împrejur săpară pământul în parcele lungi şi semănară legume, astfel că în vară sătucul era la fel de vesel între verdeţuri şi araci ca şi vechea aşezare din văioaga Rodopilor. Primii Badislavi strămutaţi în Muntenia şi deveniţi, peste un sfert de veac, regăţeni, aveau să trăiască, să plodească, să-şi uite limba şi s-o-nveţe pe-a celor din jur, să-şi întindă pământurile, să-şi bea minţile la bodega apărută curând în inima satului, loc de-nchinăciune pentru Diavol, frăţânele Domnului – cum ziceau credinţele lor cele mai vechi –, să se omoare cu aracii de la roşii pentru vreo muiere, să-şi vegheze bătrânii agonici ca să nu moară fără lumânare, să privească spre cer după norii de ploaie, fără să bănuiască vreo clipă că, de fapt, nu-şi ridicaseră casele, nu araseră şi nu semănaseră decât pe un petic cenuşiu din lobul parietal drept al unui strănepot şi că toată existenţa şi strădania lor în lume era la fel de trecătoare şi iluzorie ca şi fragmentul de anatomie al minţii care-i visa.

Trecutul este totul, viitorul este nimic, nu există alt sens al timpului. Trăim pe-o bucăţică de calcar din scleroza în plăci a cosmosului. Un animal mic şi compact, o singură particulă, de-un miliard de ori mai mică decât quarcurile, de-un miliard de miliarde de ori mai fierbinte decât centrul soarelui, cuprindea, unificându-l în suflul unei singure forţe, întreg desenul pe care mintea noastră-l percepe în clipa cât i se dă timp să-l perceapă, cu bule de spaţiu şi stringuri şi spârcâiala ceţoasă a galaxiilor şi harta politică a planetei şi mirosul neplăcut al gurii celui cu care vorbeşti în tramvai şi vedenia lui Iezechiel pe malul Chebarului şi fiecare moleculă de melanină dintr-unul dintre pistruii de sub sprânceana stângă a femeii pe care ai dezbrăcat-o şi ai posedat-o cu o noapte în urmă şi cleiul din urechea unuia dintre cei zece mii de nemuritori ai lui Artaxerxes şi grupul de neuroni catecolaminergici din bulbul rahidian al unui viezure adormit în pădurile Caucazului. Cuprindea mai ales ceea ce mintea noastră n-a cunoscut şi nu va-nţelege niciodată, căci, într-un fel, acel punct era chiar mintea noastră, era gândire care se gândea pe ea însăşi aşa cum o sabie ar fi atât de ascuţită, încât s-ar tăia pe ea însăşi. Era trecutul absolut, fără fisură, carne metafizică, omogenă şi fără fibre, fără diferenţiere internă, în afara unor, la început, inobservabile filamente de viitor. Când şi de ce s-a deplasat simetria? Cine şi cum a fabricat înstrăinările începuturilor? Cine-a putut suporta troznetul iniţial al fisurării Totului? Viitorul, care este înstrăinare, depărtare şi răcire, a rupt în mii de ciozvârte globul iniţial, a căscat răni hidoase în trupul unităţii fiinţei, goluri care s-au lăţit tot mai mult, depărtând grăunţele de substanţă şi lăsând un sânge fotonic, gâlgâitor, să circule între ele. O noapte purulentă a-nfăşurat fiecare corpuscul, o schizofrenie neagră şi fără speranţe. Odinioară atât de simplu şi desăvârşit, cosmosul a căpătat organe, sisteme şi aparate, iar azi, grotesc şi fascinant ca o maşinărie cu aburi, exponat de muzeu trecut pe linie moartă, îşi învârte demonstrativ bielele şi manivelele sub un clopot de sticlă. Şi până şi clopotul minţii noastre e încorporat în dezolarea cosmică, este un organ intern care reflectă întregul aşa cum perla reflectă de jur-împrejur carnea martirizată a scoicii.

Cu toate acestea, universul nu este tot ce are loc, ci mult mai mult. Pentru că, dacă analizatorii noştri, ai fiecărei fiinţe vii, ochii, ochii compuşi, ochii asemenea camerei fotografice, antenele cu baterii de chemoreceptori, linia laterală a peştilor, urechea cu cohlee tremurătoare, celulele osmice din fosele nazale, papilele gustative, organele cu care păianjenul percepe vibraţiile, cele cu care căpuşa simte bioxidul de carbon, receptorii tactili din piele, cei care se-ncolăcesc pe fiecare fibră de muşchi din organele bucale ale sarcoptului, cei sensibili la frig şi căldură, cei excitaţi de stâncile oolitice din organul echilibrului şi celelalte o sută de mii de simţuri înghiţind de-a valma vibraţiile materiei, dacă aceste vulve, aceste ventuze se lipesc de simetria stelară, există însă, de neperceput decât cu super-organul de simţ al gândirii, super-simetrii, structuri încolăcite în ele însele şi care anulează, la un nivel mai înalt, curgerea dinspre trecut spre viitor, dinspre tot spre nimic. Cosmosul însuşi, la un nivel mai înalt decât al priveliştii galaxiilor şi quasarilor, se reflectă-n el însuşi, într-o super-minte, al cărei fundament este memoria. Există o memorie universală, cuprinzând, stocând şi distrugând ideea de timp. Există Akasia, şi Akasia este salvatoarea universului, şi-n afara Akasiei nu e posibilă vreo speranţă de mântuire. Ea este ochiul din fruntea Totului, care cuprinde istoria Totului cu tot ce este, a fost şi va fi. În Akasia nu există moarte, nici naştere, totul este coplanar şi totul este iluzoriu. Toate evenimentele lumii şi fiecare particulă de substanţă şi fiecare cuantă de energie sunt prezente într-o lumină transfinită acolo, în Amintire. Şi, dacă gândirea noastră (cu care percepem, în clipe extatice şi privilegiate, Akasia) ar reuşi vreodată, adăugând poate un al şaptelea strat neocortexului sau creându-şi altă bizară bază organică, să se răsucească deodată asupra ei înseşi, aşa cum, cândva, în creierul unei fiinţe-mblănite, conştienţa s-a-ntors spre sine devenind conştiinţă, am reuşi poate, asemenea îngerilor, să detectăm Memoria Memoriei lumii, şi Memoria Memoriei Memoriei şi poate şi mai departe, în nesfârşire. Şi, dacă şi conştiinţa, devenită astfel pre-ştiinţă, s-ar mai răsfrânge o dată în sine, ar fi în stare, ajunsă atot-ştiinţă, să se ridice deasupra acestei telescopări de memorii pentru a vedea miezul trandafirului cu un infinit de petale, păianjenul fermecător care ţese iluzia, modelând-o rapid în formă de cosmosuri, spaţii şi timpuri, corpuri şi feţe, cu infinitele sale picioare articulate.

Noi înşine, deşi un organ neînsemnat al lumii, suntem într-un fel întreaga lume. Totul e peste tot deodată şi-n fiecare clipă; căci suveica iniţială care a-nceput să descrie lumea, aşa cum o bară, rotindu-se rapid, descrie un cerc compact şi încremenit, cum spotul tubului catodic, baleind, descrie imaginea televizată, a imprimat aceeaşi configuraţie tuturor fragmentelor de fiinţă, de sus până jos, de la holoni la holarhie, de la eoni la plerom. Fiecare obiect imaginabil sau depăşind imaginaţia este, ca un infim exemplu de omogenitate universală, structurat bipolar, toate sunt, asemenea magneţilor, structuri duale, cu polii orientaţi invers unul faţă de celălalt. Un pol animal şi unul vegetativ se manifestă pretutindeni, în orice obiect. Cel dintâi este al spaţiului, al spiritului, al căutării şi al mişcării, celălalt al timpului, al sufletului, al pasivităţii imobile. Da, masculinul şi femininul, sulful şi mercurul, yin şi yang din emblema colinei însorite şi a celei umbrite. Trăim în două medii, aşa cum un copac trăieşte-n aer şi-n pământ, crengile fiindu-i rădăcini aeriene, iar rădăcinile – crengi subterane.

Simetria bilaterală a organismului nostru, căci avem două braţe, două picioare, două emisfere cerebrale, doi ochi, doi plămâni, doi rinichi, două gonade, umbreşte de obicei mai subtila simetrie sus–jos, mai înaltă totuşi şi mai adevărată. Căci diafragma, asemeni unui zid între două regate, împarte corpul nostru în două zone cu polarităţi opuse. Peste diafragmă domină semnele de aer şi foc, iar dedesubt, cele de apă şi pământ. Că braţele corespund picioarelor, centura pelviană celei scapulare e vizibil şi uşor de observat. Corespondenţe ciudate leagă însă organele din cavitatea toracică de cele din pântec. Că inima corespunde ficatului, plămânii intestinelor şi rinichilor, oricât de diverse morfologic ar părea, orice studiu embriologic o poate pune în evidenţă. În fine, dacă omul răstignit pe o imaginară cruce a Sfântului Andrei îşi pune în evidenţă întreaga magică simetrie (care este una de larvă, de fiinţă cu stadiul evolutiv neîncheiat), cea mai fantastică, mai bizară şi mai ameţitoare diferenţiere, dar şi corespondenţă, o vom găsi la organele de la capetele corpului, între braţe şi între picioare. Capul corespunde sexului, şi toată mistica organizării animale e concentrată aici. Emisferele cerebrale şi testiculele sau ovarele sunt aceleaşi organe, pe care polarizarea opusă le-a-mpins spre o funcţionalitate opusă şi le-a silit să se diversifice morfologic. Creierul s-a-ndreptat spre polul animal, care l-a

modelat formându-l într-un organ al relaţiei, al spaţialităţii, al explorării interne şi externe, pe când gonadele s-au ancorat în materialitatea fecundă a timpului. Şi amândouă, în planuri diferite ale existenţei, trăiesc şi se scaldă în imortalitate. În orgasmul minţii şi-n silogismele fecundităţii, în sperma creierului şi-n memoria ovarelor ne apare, sub două chipuri diferite, angelic şi demonic, masculin şi feminin, năpraznicul cosmos, bijuteria însângerată în care trăim.

Spaţiul e paradisul, timpul este infernul. Şi cât de ciudat este că, la fel ca în emblema bipolarităţii, în miezul umbrei este lumină şi în lumină stă sămânţa umbrei. Căci altminteri ce este memoria, fântâna asta otrăvită din miezul minţii, din paradis? Cu ghizdurile ei de marmură strunjită, cu apa ei clătinătoare, verde ca fierea, şi cu dragonul cu aripi de liliac care-i stă de strajă? Şi ce e dragostea, apa limpede şi răcoroasă din adâncul iadului sexual, perla cenuşie din scoica de foc şi de urlete sfâşietoare? Memoria, timpul regatului fără timp. Dragostea, spaţiul domeniului fără spaţiu. Seminţele opuse şi totuşi atât de asemănătoare ale existenţei noastre, unite peste marea simetrie, şi anulând-o, într-un singur mare sentiment: nostalgia.

Suntem animale nostalgice, abjecţie organizată geometric, de parcă genitorul nostru ar fi scuipat în cupa unui crin şi noi ne-am fi alcătuit acolo, din flegmă şi parfum. Dar, fiindcă, altfel decât Akasia, memoria nu cunoaşte decât dimensiunea trecutului, nostalgia noastră este un sentiment mutilat, parţial, care ia drept realitate o metaforă şi care se încolăceşte în jurul unei jumătăţi de adevăr. Cu toţii avem memoria trecutului, dar câţi dintre noi ne putem aminti viitorul? Şi totuşi stăm între trecut şi viitor ca un corp vermiform de fluture între cele două aripi ale sale. Pe una o putem folosi la zbor, căci ne-am trimis filamentele nervoase până către marginile ei; cealaltă ne este necunoscută, de parcă ne-ar lipsi ochiul din partea dinspre ea. Dar cum putem zbura cu o singură aripă? Profeţi, iluminaţi, eretici ai simetriei prefigurează ce am putea deveni şi ce va trebui să devenim. Dar ceea ce ei văd *per speculum in aenigmate* vom vedea cu toţii limpede, cel puţin atât de limpede cum vedem trecutul. Atunci şi chinuitoarea noastră nostalgie va fi întreagă, timpul nu va mai exista, memoria şi dragostea vor fi una, creierul şi sexul vor fi una, şi noi vom fi asemenea îngerilor.

Că suntem larve ale unei fiinţe astrale ne-o arată trunchiul nostru cerebro-spinal. Cu măduva spinării ca rădăcină şi cu cele două emisfere cerebrale din ţeastă ca două cotiledoane cărnoase, el seamănă perfect cu o plăntuţă în primele stadii de după-ncolţire. Carnea e pământul în care a fost sădită şi pe care-l va epuiza de resurse, creierul va fi şi el consumat şi se va zbârci ca miezul de nucă într-un fruct sec, iar din mijlocul lui vor izbucni, fragede şi luminoase, cele două frunzuliţe, aripi ale sufletului, aripi ale duhului, care vor părăsi răsadniţa acestei lumi pentru ca, îmbrăcate în slava unui corp ceresc, să fie plantate pe un pământ nou, sub un cer nou.

Iar dragostea dureroasă care se naşte din miezul timpului, nostalgia noastră cea de toate zilele, ea însăşi larva nostalgiei celei mari şi adevărate, proiectează-n trecut ceea ce presimte că e destinul şi viitorul nostru: caută adânc în subteranele, în beciurile, pivniţele, carcerele şi grotele timpului ceea ce, poate, se găseşte în aerul rarefiat al podului, cu luminatoarele sale metafizice. Caută disperată un lucru care trebuie găsit, o ieşire care trebuie descoperită, deşi ştie că nu există organ de simţ pentru asta. Căutăm întotdeauna în sens invers, dar cu cât căutăm mai greşit, cu atât simţim o mai mare bucurie şi certitudine, căci diametral opus înseamnă pe aceeaşi axă, şi asta este deja o legătură puternică. Vedem ţinta noastră în oglindă, în iluzie, dar prin asta ştim că ea totuşi există undeva în realitate. Orbirea noastră faţă de viitor se aseamănă cu agnozia corporală a unor bolnavi: pentru ei, pur şi simplu a dispărut jumătatea dreaptă (sau stângă) a lumii, cu tot cu jumătatea respectivă a corpului lor. Acolo nu există nici măcar nimic pentru ei, e ca tăcerea absolută a surzilor din naştere, în lipsa oricărei noţiuni sau intuiţii a zgomotului. Metafore, rotiri, aproximări, trucuri mai grosiere sau mai ingenioase, definiri prin negaţie – pot fi încercate toate, dar cel ce nu simte, cel pentru care nu există o zonă a realităţii, oboseşte uşor să se tot întrebe cum o fi, cu ce o semăna ceea ce el nu va cunoaşte niciodată. Speculaţiile metaforice sunt pentru el simple jocuri culturale, simboluri cu valoare mai curând estetică, decât o nevoie adâncă de definire. Şi noi ne-am rezuma cel mult la astfel de jocuri cu mărgele de sticlă dacă n-ar exista nostalgia. Dacă pasivitatea nu ne-ar durea. Dacă n-am suferi câineşte câtă vreme nu căutăm şi nu ne torturăm cu întrebări la care ştim prea bine că nu putem răspunde, pentru că răspunsul nu va fi un cuvânt sau o frază, ci o

modificare reală şi dramatică a schemei noastre corporale şi a esenţei fiinţei noastre. Nu suntem asemenea orbului din naştere, ci aceluia care şi-a pierdut vederea în copilărie şi care uneori visează lucruri de neconceput: imagini şi culori, contururi şi umbre, buze, ochi, o mână pe care însă nu le mai recunoaşte decât ca pe nişte emoţii evanescente, ca pe o presimţire plină de îndoială: că odată va mai vedea, şi nu doar cu ochii, ci cu toată pielea corpului său, şi nu doar cu pielea, ci cu viscerele deopotrivă, cu venele şi arterele, cu traheea şi cu esofagul, cu oasele bazinului şi cu glandele endocrine, cu sângele şi cu saliva şi cu moscul din transpiraţia lui. Şi nu doar cu corpul, ci cu câinii şi cu salcâmii şi cu blocurile şi cu maşinile şi cu magazinele din jur. Cu anotimpurile şi cu constelaţiile. Că va vedea o dată cu ochiul mare, limpede şi curat al întregului în afara căruia există numai inexistenţa.

Abjecţie şi slavă îmbracă deopotrivă, ca un mucus care poate fi deopotrivă şi mir sfânt, forma corpului nostru. Abjecţie, pentru că suntem viermi, tuburi cu dublă simetrie, nutriţia în centru, relaţia şi reproducerea la extremităţi. Un maţ plin de fecale între un creier şi-un sex. Gândirea de care facem atâta caz nu e un fenomen mai uimitor decât puterea peştilor abisali de a genera lumină, decât puterea peştelui-torpilă de a produce şocuri electrice. Avem poate un organ de simţ pentru dumnezeire, dar rudimentar, redus la o reacţie de tip „plus“ sau „minus“, „este“ sau „nu este“, aşa cum parameciii au o pată roşie cu care simt lumina, fără ca prin asta să „vadă“. Ce poate fi recuperat din noi? Sufletul? Corpul stelar? Conştiinţa? O simplă tumoare le anulează, un nucleu epileptic tulbură memoria, imaginea feselor unei femei te face să nu mai poţi gândi, o nedreptate te-mpinge în cel mai pur delir paranoic, un vis îţi îngheaţă ceafa şi părul din creştet. Armonia unui miliard de miliarde de lucruşoare moi (sisteme şi aparate compuse din ţesuturi compuse din celule compuse din organite: ribozomi, lizozomi, mitocondrii, corpusculi ai lui Golgi, nuclee cu cromozomi compuşi din lanţuri de ADN şi ARN compuse din acizi nucleici compuşi din molecule de o stereosimetrie halucinantă compuse din atomi compuşi din particule nucleare compuse din quarcuri) abia lasă loc unui strop de lichid scânteietor, de gândire limpede, în care se developează ţărâna structurată a lumilor, şi asta doar pentru câte unul dintre miliardele de viermi cu

conştiinţă de sine care se formează ghemuiţi unii în pântecul altora, vieţuiesc cât le este dat şi se resorb apoi în conglomeratul colcăitor al pământului. Totul pe un fir de nisip de pe o plajă cât universul. Unde e loc pentru mântuire? Şi de ce ai căpăta, tocmai tu, mocirlă atomică, viaţa veşnică?

Slavă, căci din simetria trupului nostru se desprinde simetria lumilor, în analogii ameţitoare. Embrionul uman reia prescurtat filogenia lumii vii. Înotând în piscina musculoasă a uterului, simţind căldura vezicii urinare şi-a rectului, translucizi şi cu spinarea curbată, ne-nvălătucim tot mai complicat foiţele embrionare, devenind, pe rând, celenterate şi viermi, peşti cu branhii fluturătoare şi batracieni, mamifere insectivore şi primate, până când rupem vulva însângerată şi, murdari de meconiu, ieşim cu capu-nainte în mediul cel nou, „un pământ nou şi-un cer nou", în care se va întinde viaţa noastră până la naşterea următoare. O la fel de magică relaţie există între etapele acestei vieţi şi schema corporală a cărnii noastre, de parcă însăşi viaţa noastră, dacă am putea vedea timpul aşa cum vedem o panoramă spaţială, ar fi o fiinţă umană alcătuită din timp, structurată identic nouă, în cele mai mici amănunte, şi având analogii tulburătoare cu fiinţa gigantică, ale cărei organe sunt generaţiile nenumărate ale tuturor fiinţelor vii. Într-un fel, născându-ne, jucându-ne, îndrăgostindu-ne, maturizându-ne, înţelepţindu-ne şi murind, trăim şi respirăm gonadele, vertebrele, sfincterele, intestinele, diafragma, plămânii, inima, jugularele, maxilarele, creierul şi ţeasta de timp a vieţilor noastre.

Şi dacă viaţa noastră întreagă nu este decât umbra proiectată pe timp a corpului nostru, avem poate şi-o super-umbră, o proiecţie mai adevărată şi mai complexă decât obiectul însuşi, o umbră care ne locuieşte aşa cum crabul parazit îşi întinde substanţa în corpul crabului-gazdă, dar altfel totuşi, pentru că aici parazitul e mult superior gazdei. Alcătuit din substanţă spirituală, cristal gazos circulând prin vene de diamant şi artere de jad, prin capilare de perlă şi canalicule de porfir, prin interstiţii de peruzea şi canale limfatice de opal, la rinichi de jasp şi piele de cuarţ şi inimă de zirconiu şi creier de beriliu şi testicule de safir, îngerul nostru interior, umbra noastră interioară, suprapusă identic peste noroiul împuţit al cărnii noastre, corpul nostru ceresc îşi are şi el anatomia lui paradoxală. Sunt şapte chakras de-a

lungul şirei spinării, şi şapte plexuri în viscere. Trei dintre ele sunt sub diafragmă, la polul timpului şi al sexului, al vieţii vegetative. Despărţind spiritul de materie, diafragma e limita a două regnuri, căci suntem fiinţe amfibii între cer şi pământ. Ea e suprafaţa pământului: sub ea sunt rădăcinile oarbe pipăind printre cârtiţe, iar deasupra coroana cu darurile ei împinse spre stele. Sub diafragmă e Muladhara încolăcit ca un şarpe pe osul sacru şi inervând şarpele dintre pulpe cu cele patru petale de lumină grăsoasă. Mai sus, în şale, e Svadisthana cea cu şase petale multicolore, regina rinichilor şi vezicii, a celulelor Leyding şi-a rectului, locul voinţei şi al vitalităţii. Manipura are zece petale şi iluminează plexul solar. Ea îmblânzeşte anaconda maţelor, limbile palide ale pancreasului şi splinei, ficatul stacojiu cu punga lui de fiere. Deasupra diafragmei sunt alte trei chakras, ale polului animal, spaţiu şi creier. Între lamele omoplaţilor se află Anhata, sediul sentimentelor, cel care ne spală în sânge insulele interioare, cel ce nutreşte timusul, glanda copilăriei Visuddha cu ale ei şaisprezece petale străvezii iluminează vertebrele gâtului, asistă ritmul respiraţiei, protejează plămânii şi tiroida şi deschide ochii îngheţaţi ai intelectului. În triunghiul dintre sprâncene se încrustează Ajna cea cu trei focuri, căci acolo, în glanda pituitară, regina sistemului nervos, e şi sediul sufletului. Iar în afara acestei simetrii, în afara spaţiului-timp, al creierului-sex, totuşi în partea dinspre spaţiu şi creier, diademă şi ochi sferic în creştet, Alef al Alefurilor, străluceşte Sahasrara, diamant al unei lumi de diamant.

Ar trebui să ne amintim cu testiculele şi să iubim cu creierul, dar nu e aşa. Memoria este în miezul minţii, iar dragostea se află între coapse, de parcă sufletul pervers s-ar fi aşezat invers în coşciugul său de substanţă organică. Poate odată, sigur odată, înainte de a-ntâlni zidul diafragmei, zidul blocului construit pe Ştefan cel Mare, zidul grosier al maturizării, cele şapte chakras şi plexuri au fost inversate, aşa-ncât într-adevăr gândeam şi iubeam cu acelaşi organ, ejaculam şi ne aminteam cu cel din partea opusă. Iar apoi, aşa cum în a opta lună fătul se-ntoarce cu capul în jos în uter, dublul nostru de chakras şi plexuri şi raze a făcut şi el tumba care ne face atât de paradoxali. Atât de fascinanţi. Şi poate că el e chiar fetusul care s-a răsucit presimţind naşterea. Căci toţi suntem femei, suntem utere ce se vor sfâşia şi vor putrezi, ca să iasă, în altă lume, sub ceruri noi, ei, cristalinii, translucizi

asemenea crustaceelor, şi cu cele şapte inimi zvâcnind în ritmul alfa ca şapte creiere sau şapte sexe.

Memoria este în miezul minţii, sub craniu, sub piamater şi sub neocortexul pe care se lăbărţează, peste zonele senzoriale şi cele motorii, homunculul cu limbă tumefiată şi labe de urangutan. În centrul creierului, înfăşurată în sistemul limbic, în fornix şi hipocamp, corpi mamilari şi amigdală, memoria se bălăceşte în apele striate ale talamusului şi hipotalamusului, îşi modelează acolo sculpturile neuronale, înmoaie marmura minţii cu lichide fluorescente. Creează reţele uşoare ca pânza de păianjen, sucite în ele însele ca benzile lui Möbius, învălătucite ca petalele într-un trandafir incolor. Curge din real în virtual şi iarăşi în real, de parcă mâinile lui Escher s-ar desena una pe alta de miliarde de ori pe secundă. Dar construieşte suveica asta scânteietoare şi neobosită ceva mai adevărat, mai puţin monstruos decât homunculul care-i este cer înstelat? Este oare corpul de timp şi reverie al vieţii noastre, de când spermia se lipeşte greţos de ovul şi creierul ei avansează prin mucilagii ca să se amestece cu creierul soarelui, şi până când noi înşine, spermie a cărui neconceptibil animal, ne lipim greţos de marele glob al morţii noastre şi ţeasta ne crapă în ţăndări şi creierul (purtând jumătate din informaţia cui?) migrează prin mucusul morţii şi fuzionează cu mintea morţii şi atunci totul piere într-o gigantică explozie metabiologică numită renaştere, este oare el proiectat veridic, creditabil, pe ecranul din dosul retinelor? Pe cremaliera vieţii noastre dinţişorii sunt nu numai îngrozitor de inegali, ci şi coloraţi diferit, compuşi din substanţe diferite, bătuţi de vânturi în toate părţile ca nişte pânze de iole, şi la rândul său cursorul capricios ca o femeie sare deodată peste zeci de zimţi ca şi când nici n-ar exista, ca să se oprească asupra unuia minute sau ore în şir, lingându-l şi pipăindu-l, făcându-i analize minuţioase, acuplându-se cu el şi făcându-i copii, până când acesta se veştejeşte, se-nnegreşte şi cade, şi abia atunci cursorul catadicseşte să se deplaseze mai departe. Rezultă tot un homuncul, mai diform, mai grotesc, mai fantomatic decât cel senzorio-motor, avortonul cocoşat al vieţii noastre, al sensului ei ultim şi ascuns. Dar acest avorton are şi el un briliant în frunte şi cu el îl miroase şi el pe Dumnezeu şi tot aşa până la a miliarda dimensiune, încă ne putem imagina, pe lângă o lume spaţială în care oamenii şi animalele ar dispărea

brusc şi-n locul lor ar rămâne, împleticindu-se pe străzi şi-n case doar imaginile lor proiectate pe scoarţă, homunculi de oameni şi câini şi pisici şi şoareci – şi o lume în timp, unde în locul vieţilor reale ar rămâne vieţile fiinţelor aşa cum sunt reconstruite de memorie, în care un gest din copilărie ar fi mai dilatat ca zece ani de maturitate, aşa că organe temporale atinse de elefantiazis ar atârna în toate părţile, pe când altele abia de s-ar putea zări.

Memoria ţese un om, acolo-n adâncul chakrei cu trei petale, în ochiul din frunte. Oricât ar fi de hidos (căci timpul este infernul şi o creatură de timp este un diavol din infern, sau poate un etern osândit), el este geamănul nostru, şi o dorinţă ciudată ne împinge unul spre altul, unul în braţele altuia. Când, după-amiezele, culcat în patul meu, pe când afară strigă copii şi plutesc fulgi de plop într-o vară luminoasă, îmi amintesc scene şi gesturi şi feţe foarte vechi, obscure şi enigmatice, topite în emoţie pură, atunci îl văd pe el, concrescut în carnea mea, dar în altă dimensiune, crescând din mine ca o caricatură înspăimântătoare şi totuşi atât de dragă. Cu fiecare clipă care trece, el se desprinde mai mult de mine, devine mai obraznic şi mai independent, creşte în umbră şi în putere şi se ridică deasupra mea, întinzându-şi ghearele, aripile de liliac, ciocul cu dinţi strâmbi, aidoma protezei mamei, singurul ochi din osul negru şi lustruit al frunţii. Iese din mine ca insecta, încă umedă şi moale, din coaja străvezie a fostei ei carcase. Memoria mea este metamorfoza vieţii mele, insecta adultă a cărei larvă e viaţa mea. Şi fără o plonjare curajoasă în abisul de lapte care o-nconjoară şi o ascunde în pupa minţii, nu voi şti niciodată dacă am fost, dacă sunt o călugăriţă vorace, un păianjen visător pe picioroange nesfârşite sau un fluture de o frumuseţe suprafirească.

Îmi amintesc, adică inventez. Transmut năuceala clipelor în aur greu şi unsuros. Şi, cumva, străveziu, tot mai străveziu pe măsură ce fântâna din creier mi se adânceşte (iar eu, un schelet aplecat peste ghizdurile ei, îmi contemplu largii ochi visători reflectaţi în apa de aur). Acel hialin unde se-ntâlnesc, ca trei flori heraldice pe un scut, visul, memoria şi emoţiile, este domeniul meu, lumea mea, Lumea. Acolo-n cilindrul acela scânteietor care-mi coboară în creier. Acolo, ca un exponat într-un borcan gros de sticlă verzuie, palid şi buhăit de spirt, zace el, cu pleoapele pe jumătate coborâte ca ale asiaticilor, cu zâmbetul extatic şi fad, cu cordonul ombilical înfăşurat

în jurul pântecului. Ce bine îl recunosc! Cât de veridic îl imaginez! Oh, geamăn al meu, deschide-ţi pleoapele rimelate, strânge-ţi buzele rujate şi dulci, umflă-te până sare în cioburi retorta şi, prin ţăndări de ţeastă, prin mucilagii organice, ieşi la lumină! Luminează cu ochiul dintre sprâncene paginile de pieliţă sidefie ale acestei cărţi. Acestei cărţi ilizibile, acestei cărţi.

Mama avea pe şoldul stâng o mare pată roz-violetă în formă de fluture. Corpul vermicular se-ntindea orizontal de la pântec către fesă, o aripă cobora pe pulpă, iar cealaltă urca înspre mijloc. Lucrul acesta mi l-am amintit abia în adolescenţă, şi nu în vreo reverie vesperală, ci în vis. Am visat, într-o noapte de iulie, după ce rătăcisem ore-n şir pe străzile din centru, privind cu atenţie statuile, că mama zăcea-ntr-un pat cu cearceaf de satin alb, boţit artistic, asemenea căptuşelii cutiilor cu bijuterii. Era mare şi albă ca marmura, pielea ei transparentă lăsa să se vadă vinişoarele şi glomerulele sudoripare, iar pe şoldul stâng i se aşezase un fluture tropical, de o mare strălucire a culorilor, sprijinit pe picioruşe subţiri şi nervoase. Când m-am trezit, am ştiut că mama avea o pată de lupus eritematos pe şold. O văzusem de multe ori, în adâncul timpului, când ea umbla goală prin casă în după-amiezele încinse. O ştiam goală, ochii mei de la doi şi trei ani o văzuseră şi o ţineau minte. Dar apoi, când ne mutaserăm la bloc şi mama lucra la covoare persane, n-o mai puteam vedea decât goală până la brâu, cu sfârcurile de aceeaşi culoare ca fluturele de pe şold, acum interzis mie. Pentru ca, deja, când ne-am mutat iar în vila din Floreasca, nici pieptul mamei să nu-mi mai fie permis, ca şi când femeia asta din care ieşisem ar fi fost un teritoriu de piele umedă, cu coşuri şi aluniţe, stăpânit odată regeşte de mine, şi apoi înstrăinat bucată cu bucată la capătul unui şir de bătălii nefericite. În fiecare dintre ele nu numai că pierdusem hectare de pulpe, păr pubian, subţiori şi sâni şi cute de pe pântece, dar fusesem şi rănit, mutilat de lame pe oţelul cărora scria ceva cu litere necunoscute. În cinci ani am pierdut ireversibil corpul mamei şi m-am îndepărtat de el, am fost îndepărtat cu atâta străşnicie, încât doar gândul la el şi amintirea lui îmi lobotomizează mintea cu aceleaşi lame însângerate. De aceea, când am visat fluturele de pe şold, m-am trezit cu o greaţă oribilă. Unde păstrase până atunci memoria mea imaginea asta? Era măcar adevărată? Mai mult decât pata propriu-zisă, îmi aduceam de fapt aminte de mirarea mea când o priveam. Oare mamaia mea, pe care nu mi-o aminteam deloc, ca şi când mama ar fi fost făcută doar de tataie, furase un fluture? Sau, sorindu-se

goală pe malul Sabarului, pe când o purta în pântec pe mama, fusese atinsă de umbra unor aripi delicate?

Am zăcut în pat până s-a făcut noapte intensă, tăiată doar în felii de dungile electrice de pe tavan şi pereţi, de la scânteile tramvaielor de pe Ştefan cel Mare. Eram excitat şi trist. Dacă-nchideam ochii, vedeam sub pleoape zecile de statui pe care le privisem în ochi, încercând să-nţeleg cum ar putea fi gândirea acelor oameni de bronz înverzit şi de piatră, bărbaţi iluştri cărora muze rubiconde le-ntindeau pene de gâscă sau cununi de lauri la fel de coclite. Şi cum ar fi putut face dragoste femeile astea cu uter de marmură. Da, departe în noapte, când troleibuzele se retrăgeau, bărbaţii iluştri coborau de pe soclurile lor, le-apucau de păr pe muze şi le trânteau în boschetele din părculeţ. Pătrundeau cu penisurile lor de metal lustruit între labiile de piatră umectate de roua nopţii. Atlaşii se acuplau cu gorgonele de ipsos, cu nasul spart, lăsând balcoanele cu oleandri să se prăbuşească pe caldarâm. Dar m-am oprit brusc din reveria mea erotică, pentru că un astfel de balcon, la primul etaj, cu leandru şi muşcate în ghivece, exista undeva, venise de undeva la realitate în foarte strânsă legătură cu pata de lupus a mamei. Pata de culoarea protezei (ah, acum îmi dădeam seama!), pata sinistră. Sinistra. Silistra. Pe Silistra era o casă cu un balcon sprijinit de atlaşi. Mama mă căra-n braţe între alimentară şi casă, înfofolit în paltonaşul meu, şi treceam cu capul în dreptul pubisurilor zugrăvite galben-murdar şi scorojite ale celor doi bărboşi cumpliţi, încovoiaţi de apăsarea balconului. Priveam în sus şi, pictată pe cerul alburiu, zăream o bătrână cu părul cărunt căzându-i în valuri ca al fecioarelor. Dar parcă tot restul ar fi fost topit în ceaţă, perlat şi destrămat, şi-ntr-adevăr restul se topi în vis.

Dimineaţa m-am trezit nervos şi absent, în ciripit strident de păsări şi-n marea lumină galbenă a verii. M-am ridicat din patul boţit, am străbătut camerele zugrăvite în culori stinse, oliv şi bej, şi am intrat în bucătărie, unde mama deja îşi începuse roboteala, printre scaunele slinoase. Am mâncat, tăcut, nişte cafea cu lapte în care muiam felii de pâine. Din miez făceam bile cafenii, mozaicate de dungi, pe care le azvârleam în cănile murdare din chiuvetă. Am ieşit puţin pe balcon. Moara Dâmboviţa, odată sclipitoare în veşmântul ei roşu de cărămidă, era acum alburie de făina şi praful întinse pe acoperişul plin de proeminenţe de tablă, pe zidurile uriaşe,

pe ferestrele rotunde şi dreptunghiulare, pe scoabele care susţineau pereţii bătrâni de peste o sută de ani. Din amestecul de cărămiziu şi alb ieşea o culoare nedefinită, tristă, a tuturor străvechilor mori, fabrici şi ateliere ruinate, mâncate de timp şi vegetaţie. Căci, acoperind-o până la brâu, pretutindeni în jurul ei se ridicau plopi negri ca smoala, cu frunze de un verde carnavalesc, lingând bătrânele ziduri palide şi acoperindu-le cu valuri de puf. Puful de plopi, care ningea pur şi simplu în iulie, se troienea la picioarele morii, se agăţa de golurile şi spărturile dintre cărămizi, se lua pe picioarele porumbeilor care umpleau acoperişul, găsea câte o fărâmă de pământ şi dădea crenguţe prin canaturile geamurilor opacizate de făină. Un hoit gigantic, o dărâmătură care încă mai funcţiona (dinăuntru se auzeau zi şi noapte zumzetele sitelor electrice) domina spatele blocului nostru, sfâşiind norii cu frontoanele de castel medieval, la fel de ruinate şi triste. Moara avea o curte largă, cu mărunte clădiri administrative, pustie şi tăcută sub soare, despărţită printr-un grosolan gard de beton de teritoriul copiilor care ieşeau dimineţile din cele opt scări ale blocului şi se răspândeau în umbra lui, luminând-o cu cioburi de oglinzi şi cu ţipete stridente. Foarte departe în stânga morii se desluşeau contururile Casei Scânteii, pe vârful căreia toată noaptea ardea o steluţă roşie. În dreapta fusese vizibil o vreme Circul de Stat, acum obliterat de carnea, nervii, muşchii şi oasele verzi ale plopilor. Circul se mai vedea numai de pe terasă, zăcând pe pajiştea parcului ca o farfurie zburătoare. Plopii plantaţi la numai câţiva metri de bloc se-nălţaseră până la etajul cinci, unde locuiam noi, aşa că le puteam apuca, întinzându-ne, crengile suple şi-nfrunzite, năpădite de porumbei. O porumbiţă clocise anul trecut timp de trei săptămâni o minge de ping- pong căzută în jgheabul de scurgere al balconului nostru. Am stat jumătate de oră, în pijama, pe balcon, privind norii, mai albi decât cerul foarte alb, conturaţi cu lumină, şi, când am reintrat în bucătărie, am avut impresia că intru într-o hrubă sinistră. În umbra adâncă mama părea o ţigancă uitată pe un scaun, lângă aragazul ei, toată întunecată şi transpirată, în afară de globii ochilor, care prindeau învălătucirea orbitoare a cerului de vară. Viespi împlătoşate în galben foiau peste tot, căci îşi făcuseră cuib în fereastra de aerisire şi se strecurau printre barele ei de metal. Pe corpul mamei, ca pe al unei ciudate dresoare, şi în părul ei fin şi rar, care avea să rămână întotdeauna castaniu,

neatins de încărunţire, se plimbau viespi mari cât degetul, mişcând din puternicul aparat bucal şi rotindu-şi aripile ca nişte ventilatoare. I-am spus că mă duc să mă plimb, m-am îmbrăcat şi am ieşit în căldura orbitoare de afară.

Cămăşile mele cu mânecă scurtă îmi erau mereu prea strâmte la umeri, aşa cĂ făceau nişte cute mari, oblice, în faţă, care-mi scobeau pieptul mai mult decât era scobit în realitate. Venit din răcoarea apartamentului, începeam să transpir instantaneu, în boabe mari care-mi picurau de pe părul de la subţiori pe pielea umezită şi ea. Sub cămăşile mele roz sau prăzulii toracele strâmb înota în culoare străvezie şi apă. Asfaltul se muia sub pantofii mei. Mă priveam în vitrinele magazinului de mobilă de la parter şi mă vedeam acolo, între garnituri de bucătărie şi ficuşi, un puştan cu faţa subţire ca o lamă şi cu un mers şovăitor. Dacă mă simţeam privit de cineva, paşii mei deveneau stângaci şi automaţi, ca şi când mi-ar fi fost permanent teamă că nu voi mai şti cum se merge şi că dintr-un moment într-altul mă voi prăbuşi pe asfalt. Până către Obor am mers pe partea umbrită a şoselei, orbit de strălucirea parbrizurilor şi a ferestrelor, înregistrând inconştient marea curbură a blocurilor, culminând în dreptul cinematografului Melodia.

De la Obor ştiam că trebuie s-o iau în sus pe Colentina. Deja oraşul căpătase un aer de periferie. Între maşini se strecurau camioane cu cai, având roţi de automobil şi panouri azurii sau verzi pictate cu sirene, cerbi şi motive înflorate. Lăsau în urmă baligi galben-verzui, globulare. Şi oamenii se schimbau. Femeile purtau broboade şi fuste de stambă, dinţi de fier în gură, pe care-i rânjeau una la alta ieşind de pe poarta fabricilor, încărcate de plase şi paporniţe. Semănau cu nişte găini mari de carne cu creasta pleoştită. Grupuri de ţigani umpleau trotuarele, aşteptând tramvaiul pe vine, ele cu fuste creţe, înflorate portocaliu şi cărămiziu şi cu haine bărbăteşti, ei în costume negre, cu pălării, şezând pe saci umflaţi, incredibil de unsuroşi. Totuşi îmi plăcea mirosul lor, de mahala, de putreziciune naturală, ca mirosul acela inconfundabil de la ţară, unde se amestecă dospirea fructelor în butoaie de ţuică, leşia lăturilor aruncate în semicerc pe pământ, seva vegetaţiei copleşitoare care-ţi întunecă vara privirile. Muncitori pe biciclete străvechi, de fier masiv, cu două–trei sifoane albăstrui legate cu sfoară pe

mica platformă din spatele şeii, pedalau agale cu tenişii lor albiţi de var. Şoseaua suia galbenă către răsărit, încadrată de labirintul verde al arborilor.

Am trecut de Suveica, unde mama lucrase la războaiele mecanice de ţesut, şi de unde ieşea în amurg, înecată de musculiţe şi sâcâită de reflexul de vomă datorat duhorii de grăsime râncedă a fabricii de săpun de alături. Până acasă, şi toată noaptea după aceea, îi urlau în urechi războaiele între care alergase toată ziua. Deasupra porţii de intrare, cu litere de tablă roşie, în arc de cerc, scria „Trăiască Partidul Comunist Român“, iar la un panou de onoare, din poze alb-negru de mărimea unei cărţi poştale, fruntaşele în producţie zâmbeau prosteşte, femei cu feţe strâmbe, bărbătoase sau copilăreşti, cu părul făcut permanent, cu ochii stinşi. Rochii dintr-un material cu buline, fie albe pe fond întunecat, fie invers, şi cu guleraş alb, ca de uniformă de elev, păreau a fi moda universală a vremii în mediul lor limitat la fabrică, piaţă şi casă.

M-am oprit contrariat la Teiul Doamnei. Începusem să simt, cu nările minţii, efluviile casei de pe Silistra. Dar din ce parte veneau? De când ne mutaserăm din acea zonă nu-mi aminteam să ne fi întors acolo decât o singură dată: vedeam ca în vis un drum cu tramvaiul, o piaţă pavată cu piatră cubică, fantoma unor clădiri abstruse, aplecate ameninţător… Nimic mai mult. Iar acum, dezorientat, mă învârteam prin cartierul de case părăginite, cu firme de ceasornicărie şi de fabricat chei yale, întrebam câte un bătrân – da, strada era pe-aici, pe undeva, o ştiau cu toţii, dar parcă nu-i mai zicea Silistra, ci altfel, nimeni nu ştia cum… –, şi m-aş fi întors acasă dacă, deodată, în aerul rarefiat al minţii mele, traseul acelei zile nu mi-ar fi apărut ca o imagine strălucitoare, cine ştie de unde venită: era ca scheletul cristalin al unei aripi de pasăre sau mai curând de mamifer zburător. Humerusul i se-ntindea de la blocul meu până la Bucur Obor, radiusul şi cubitusul, sudate-mpreună – de la Obor la Teiul Doamnei, iar de-acolo se desfăceau oasele degetelor, exagerat de lungi şi terminate cu gheare puternice. Când am văzut, pe unul dintre degetele fiarei, un fel de inel masiv de aur, am ştiut că găsisem (căci orice descoperire e o rememorare) strada şi casa mistică a naşterii mele! Trebuia doar să traversez şoseaua şi să mă-nfund pe străduţele cartierului de vizavi.

Dar sclipitoarea aripă nu avea, se pare, numai cinci degete, ci o încâlcitură întreagă. Am umblat ore prin soarele tropical pe străzi identice, triste, de periferie, cu case negustoreşti şi ţărăneşti, cu zmeie atârnate de firele de telegraf şi cu guguştiuci cântând în frunzişul duzilor, am dat colţuri, am citit tăbliţe cu numele străzilor: Bujoreni, Zorilor, Sadova, Maior Anastasie Petru, Perişani... Am privit hipnotizat dărăpănături invadate de buruieni, cu tocurile uşilor şi ferestrelor scoase şi cu un copil jegos târând după el o bandă de alamă decupată, bâiguind ceva în încăperile zugrăvite albastru. Am oprit femei bătrâne, în papuci, şi le-am întrebat de strada Silistra. „A, Silistra... cred că e la două străzi mai încolo. Da' pe cine cauţi, maică?" Am îngheţat când, adânc intrat într-o stradă îndepărtată, transversală faţă de cele de până atunci, am văzut, profilat pe cerul vârstat de nori, un foişor melancolic şi auster, cel din visele mele dintotdeauna. Foişorul real avea însă la parter o fereastră cu obloane grele de tablă ondulată. Stând acolo, încremenit în strada pustie, faţă-n faţă cu clădirea foarte înaltă, am avut certitudinea că am mai fost acolo, şi o ciudată magie m-a-mpins să deschid uşa de lemn nevopsit. Scara-n spirală, cu balustrada de piatră rece, era acolo. Am urcat tremurând din toate încheieturile. Vopseaua peretelui era verde, uleioasă. Într-un ghiveci se zbârlea un cactus atacat de ciuperci, palid şi răpciugos. Am sunat, sprijinindu-mă încă de răceala balustradei, la singura uşă, cu vizor mare, demodat, de pe minusculul palier. Într-o lumină tulbure, venită de la un singur ochi de geam, mi-a deschis Anca. Am intrat într-un hol mirosind a covor persan îmbâcsit. Sufrageria era încărcată de obiecte vechi, porţelanuri ciobite şi argintărie aproape neagră. Într-un tablou era înfăţişat foişorul şi Anca în faţa lui, sărind un şotron, într-un stil de pictură naivă. Lângă foişor, în pictură (nu şi în realitate) se înălţa, verde-oliv, un chiparos.

Încă ameţit de atâtea întortocheri prin meandrele cartierului Colentina, cu cămaşa fleaşcă de transpiraţie, mă bucuram de răcoarea apartamentului întunecat şi liniştit. Anca mi-a adus, pe o farfurioară, o linguriţă de dulceaţă de trandafiri şi, în timp ce o mâncam, privind volutele filigranate de pe coada linguriţei, mi-a povestit ceva din copilăria ei.

Mama ei lucra ca presatoare într-un atelier mecanic. Opt ore pe zi, de luni până sâmbătă, făcea acelaşi lucru. Aşezată pe o ladă de lemn putred, în faţa uriaşei şi unsuroasei prese hidraulice, introducea repede bucăţi dreptunghiulare de tablă între fălcile maşinăriei. Un cilindru lustruit cobora năpraznic, ştanţând tabla şi ridicându-se la fel de brusc, cu un zgomot asurzitor. În atelier erau opt prese care lucrau continuu. La fiecare lucra câte o femeie în halat albastru. Toate femeile erau aproape surde. Toate aveau degetele întregi, căci cele care şi le prinseseră sub cilindru nu se mai întorseseră acolo. Mama Ancăi a lucrat în atelier până a simţit durerile facerii (fetiţa nu avusese niciodată dificultăţi să-şi amintească urletul preselor, cum îl auzise difuzat prin lichidul placentar încă de când nu era mai mare decât o salamandră). A plecat la maternitate cu tramvaiul, în înghesuiala veselă şi năduşită a unei sâmbete după-amiaza.

Anca a crescut în foişor, veche anexă de cărămidă roşie a unui atelier de la începutul secolului, demolat mai târziu. Un teren viran cu câteva maşinării negre, unsuroase: roţi, biele, arcuri, şi cu o carcasă de vagon de tramvai, cu vopseaua pleznită şi fără geamuri îşi întindea bălăriile şi gunoaiele menajere în spatele foişorului. Pe acolo se juca fetiţa, aşezându-se pe una dintre banchetele de lemn ale vechiului tramvai şi prefăcându-se că se plimbă cu el, prinzând lăcuste cenuşii şi cafenii, care-i zvâcneau în pumn încercând să-i scape printre degete, atingându-şi rochiţa (cu un bobocel de catifea galbenă cusut pe buzunarul din faţă) de mecanismele date cu păcură... Când se-nsera şi cerul se făcea de purpură, şi un gemuleţ scânteia foarte sus, pe zidul foişorului, Anca ştia că trebuie să intre în casă. Totuşi, uneori întârzia pe maidan, desfăcând ghemotoace de hârtie cu poze colorate, ascultând sirena fabricii din apropiere sau fugind pur şi simplu de colo-colo până când lumina se impregna în pământ şi apărea luna.

„Mircea, era atunci aşa de ciudat! Luna apărea atunci ca un sloi uriaş de gheaţă, şi până şi florile de gura-leului sălbatice de pe maidan căpătau culoarea palidă a lunii. Câte un calcan sau un zid pe jumătate dărâmat începea să strălucească, pe când tot restul se adâncea în umbră. Iar de după

zid apărea întotdeauna, în nopţi din acelea, Herman. Nu-mi era deloc frică de el, fiindcă se apropia de mine foarte uşor, cum stăteam pe vine, cu fusta trasă în faţă, între picioare, ca să privesc cine ştie ce ciob. Nu răspundeam niciodată de la început când mă striga tata, cu toate că, în tăcerea din jur, vocea lui suna puternică şi limpede ca a unui înger, pentru că ţineam foarte mult să mai rămân puţin cu Herman. Nu mă lua de mână, ci îl luam eu pe el, şi ne-ndreptam întotdeauna spre casa ruinată din apropiere, în al cărei acoperiş se căsca o gaură aproape cât o cameră-ntreagă. Treceam printre tufele de coada-calului care crescuseră chiar în prag şi pătrundeam în albastrul fluid al camerei de sub cerul gol. Acolo, stând de mână, faţă în faţă, ochii lui, albaştri ca ai mei pe lumină, deveneau albicios-transparenţi ca ai peştilor, şi pe sticla lor, zgâriat cu un vârf de ac, îmi vedeam bustul şi tapetul înflorat, jupuit, de pe peretele din spatele meu. Cum era de pe atunci frânt dintre omoplaţi, mai adus de umeri decât orice om pe care l-am văzut vreodată, trebuia să dea capul pe spate cât putea de mult ca să privească drept. Faptul că acolo, în camera aceea în care totul părea că pluteşte, îmi scotea întotdeauna bluza, descheindu-mi atent nasturii şi lăsându-mă cu sfârcurile goale şi negre pe pieptul atunci aproape plat, mi se părea amuzant şi misterios, şi în nici un caz nu mă speria, pentru că el nu-mi atingea pieptul niciodată, ci doar mă privea, sau cel mult îmi aducea câte o şuviţă de păr în faţă, coborându-mi-o până unde sfârşesc coastele. Începea să-mi povestească despre o lume care pentru mine era firească, alăturată celei de aici şi totuşi inaccesibilă. Vocea lui Herman, egală şi gravă, era un tunel care ducea direct acolo. Deodată tunelul se lărgea, făcea nişte falduri cărnoase şi moi, şi o lume orbitoare se arăta în faţa noastră. Zeci de lune roşietice făceau să ardă apa plină de corăbii a unui golf vast, mărginit de dealuri pe care palate de cristal, pagode de beriliu, campanele de crisolit se căţărau pur şi simplu unele peste altele, ciucuri-ciucuri de arhitectură fabuloasă. Ne apropiam cu fregata noastră de ţărm şi debarcam pe treptele de marmură roză, strunjită în volute şi contravolute, ale unei scări pornind chiar din valuri şi urcând spre o faţadă grandioasă. Coloanele porticului erau poate de cincizeci de ori mai groase ca trupul meu. Statuile de sus, din arcadele înroşite de lună, simbolizau poate vicii sau virtuţi. Ferestre oarbe, rotunde şi dreptunghiulare, se profilau pe faţada translucidă şi netedă ca

oglinda. Intram în palatul de marmură, gol de orice mobilier, de orice tapiserii, de orice picturi, şi până la urmă, într-una dintre săli, pe un tron de marmură, găseam o fată rasă în cap şi cu toată ţeasta împodobită cu tatuaje mirifice. Într-o altă seară, într-un alt palat şi-ntr-o altă sală, în locul tronului am găsit, în centrul cavernei de marmură, o presă hidraulică dintre cele din atelierul mamei. O fâşie de alamă ieşea dintre fălcile ei, iar pe fâşie erau decupate litere. Scria acolo un cuvânt, un nume pe care nu-l mai auzisem niciodată.

O dată la două–trei nopţi venea Herman, şi îmi vorbea, nu mai mult de o oră, în casa dărăpănată. Profilat pe lună, câte un păianjen îşi scânteia într-un ritual ciudat picioarele transparente. Vorbindu-mi monoton şi trist, tânărul gârbovit destrăma mereu şi mereu materia rară din care era ţesută viaţa mea, cu imprimeuri reprezentând foişorul nostru, maidanul, pe mama şi tata, păpuşile, fetiţele vecinilor, ca să clădească în locul lor alte şi alte peisaje cu temple de marmură dizolvate-n lumină. Într-o noapte, după ce mă condusese prin galeria unei vile cu ferestre susţinute de putti şi ghirlande, apoi pe culoarele rectangulare cu nişe în care dormeau urne pântecoase, am ajuns într-o cameră în ruine, prin fereastra fără tocărie şi plină de buruieni a căreia ardea luna. În acea cameră îl priveam în ochi pe Herman. Eram goală până la brâu, ca de obicei, şi părul mi se scurgea pe umeri până la sfârcuri. Prietenul meu avea în mână o maşină de tuns, nichelată, ca un cleşte cu o parte lăţită, plină de dinţişori la margine. S-a apropiat de mine şi, zâmbindu-mi, mi-a făcut, cu degetele celeilalte mâini, semnul tăierii cu foarfeca. M-am lăsat tunsă chilug, fâşie cu fâşie, cu părul căzându-mi scânteietor în jur. M-am lăsat apoi rasă-n cap cu un brici dintre cele bătrâneşti, care se pliază-ntr-o teacă de baga. La sfârşit, Herman şi-a trecut degetele peste emisfera netedă care-mi adăposteşte creierul, cu voluptatea cu care ar fi mângâiat un sân de femeie coaptă. A fost singura dată când mi-a fost frică de el. Pe masa de scânduri, abia atunci am văzut, se aflau etalate nişte instrumente cu forme nefamiliare mie. Unele semănau cu bucăţile de metal pe care le găseam pe maidan, în preajma mecanismelor unsuroase şi a carcasei de tramvai. Altele aveau la capăt ace lungi, curbate neliniştitor. Cu ele, întreaga noapte, până au albit zorile, Herman mi-a tatuat toată ţeasta, laborios ca o mare arahnidă, lucrând mecanic şi tăcut. Ce planşă anatomică fantezist

colorată, ce constelaţii într-o hartă a cerului altei planete, ce dantelă apretată de pe creştetul unei dolofane olandeze gravase Herman pe hemisfera craniului meu? N-aveam să ştiu niciodată. În orele lungi ale chinului tăieturilor cu lama, înţepăturilor şi impregnărilor cu cerneluri multicolore, priveam în jur, mişcând doar globii oculari, şi observam, ca în acele jocuri cu două imagini aproape identice, anume inadvertenţe între camera ruinată aşa cum o ştiam eu şi cea în care mă aflam: forma clanţei coclite, a prizei smulse din perete, o anume porţiune de tapet jupuit erau altfel, deşi nu-mi dădeam seama prin ce difereau. Deosebirea poate că nu era în ele, ci în mine, în emoţiile mele, chiar în înfăţişarea mea (sigur, sigur acolo, fiindcă ţin minte că, privind în ochii de peşte al adâncurilor ai lui Herman, am văzut o stranie prinţesă a unui ţinut îndepărtat, rasă-n cap şi cu urechile ciudat de mari. A fost singura dată când m-am văzut frumoasă)."

Anca plecase acasă în zori, sfârşită, cu oasele ţepene, cu sentimentul pătrunzător că aceea nu era lumea în care se născuse, că maidanul arăta altfel, că norii luau pe cerul dimineţii forme imposibile, profetice, că până şi vrăbiile care săreau printre gunoaie n-ar fi trebuit să fie aşa cum erau, ci cu totul altfel, deşi forma le era identică imaginii lor din memoria Ancăi. Tatăl privea pe geamul foişorului, palid şi nedormit, cu părul zburlit de vântul rece. Când a zărit-o, a rămas o clipă încremenit, apoi a dispărut de la fereastră. „A tropotit în jos pe scara-n spirală şi s-a repezit către mine. M-a-mbrăţişat, şi am aspirat mirosul lui de chit roşu şi câlţi. Capul mi-era îngheţat şi dureros. Pielea inflamată îmi desena în minte o reţea de dureri liniare şi dureri punctiforme. Mi-am sprijinit ţeasta de pieptul lui, şi aşa ne-a găsit mama, care venea în grabă de la un vecin cu telefon. Sunase la toate spitalele, la salvare, la miliţie... Am urcat toţi trei scările foişorului, iar sus m-au închis în camera mea fără nici o oglindă, şi acolo am stat până când au trecut, rotindu-se greoi, toamna, iarna, primăvara şi s-a făcut iarăşi vară. Părul mi-a crescut ca nişte lujeri, ca o iarbă castanie, şi în anul acela mi-au răsărit tufe de păr şi la subţiori, şi în josul burţii, încât mă-nspăimântam că flocii creţi şi scânteietori mă vor acoperi toată, lăsându-mi goale doar sfârcurile şi ochii, ca la căţele. Câtă singurătate am trăit, pe când se rotunjeau cupolele sânilor mei! Pe când mi se îndulcea pielea! Zăceam pe atunci ore întregi în patul umed, ghemuită, cu ambele palme strânse-ntre

pulpe, udându-mi perna de salivă şi lacrimi. De când privise, palidă, desenul colorat de pe craniul meu, mama-ncepuse să mă urască, nu mai intra la mine-n cameră decât ca să ţipe că nu e curăţenie sau că miros urât, că nu m-am mai spălat de nu ştiu când. Nu mi-a spus nimic când m-am trezit într-o dimineaţă, moartă de frică, cu o pată de sânge pe cearceaf, între picioare. Mi-a adus doar albia cu apă săpunită, în care am spălat pânza aspră. Când intra brusc la mine, cu faţa ei chinuită de muncitoare, cu mirosul ei de săpun ieftin, «Cheia» sau «Cămila», şi ducând în mâini vreo farfurie cu ciorbă, ceva se înmuia şi se scurgea-n mine, lăsându-mi un vid insuportabil între coaste: nu voiam, în ruptul capului, să ajung femeie, să mă duc la fabrică, să gătesc, să spăl, să cos, iar noaptea să fiu apucată de bărbatul meu şi trântită pe pat şi-ncălecată şi maltratată, aşa cum văzusem uneori că făceau mama şi tata. De ce nu pleca mama de-acasă? De ce nu se ducea-n lume? Ce fel de viaţă era aceea, între casă şi fabrică, cu o singură rochie de ani de zile, cu un sutien care arăta mai mult a cârpă de vase şi cu chiloţi făcuţi ferfeniţă de atâta fiert? Din când în când se ducea la coafor, de unde se-ntorcea cu nişte sărmăluţe ridicole-n cap, care se destrămau în câteva zile. Când i se ducea un fir la ciorap, mergea la remaiat, la o cucoană care stătea de dimineaţă până seara într-o cămăruţă cu vitrină, în care abia încăpea trupul plin de cute de grăsime, ca o omidă în rochii cu imprimeuri. Da, mama venise pe lume şi trăia fără bucurii şi fără nici o speranţă. De aceea nu mă supăram când vedeam cât mă urăşte. Vedeam în ea viitorul meu nenorocit de zugrăviţă sau ţesătoare sau presatoare, căci pe atunci nu-mi închipuiam că ar mai fi posibilĂ şi o altfel de viaţă. Şi poate că nici nu este.

De câteva ori a sunat la uşa noastră diriginta, căci trebuia să trec în clasa a şasea şi nu mă prezentasem în toamnă la şcoală. Deja părul îmi crescuse ca o perie în septembrie, aşa că tatuajul se acoperise. N-am mers tot anul la şcoală. Doctorii mi-au găsit ceva la oase sau la inimă, nici nu ştiu, care mă-ndreptăţea să amân şcoala cu un an. Dar am citit mult atunci, căci orice era mai bine decât să zac în pat sau să mă plimb în jurul mesei. Şi am visat mult, mai mult ca oricând, aşa cum am auzit odată la radio că embrionii visează în uterul mamelor, că visează (oare la ce?) aproape tot timpul. Iar eu, încuiată în cameră, ghemuită sub cearceafuri, nu eram altceva decât un

fruct de carne care se cocea în umbră. Am visat venirea ta, te-am visat în toate amănuntele înfăţişării tale, de aceea nu m-am tulburat când ai sunat la uşă, ci te-am poftit în casă ca pe un prieten vechi, cum l-aş pofti pe Herman însuşi, dacă ar veni vreodată. În visul meu, tu rătăceai pe străzi tăcute şi însorite de cartier umil, erai ca o mână de orb care se adânceşte în ceea ce s-ar putea numi realitate, dacă n-ar fi nevăzută, ca şi când ar putea exista ceva acolo unde nu-i nimeni ca să perceapă existenţa. Te priveam de la mica fereastră cum te apropii, cum traversezi maidanul plin de stranii mecanisme de orologiu (în locul carcasei de tramvai se afla acum, pe roţi strălucitoare, tramvaiul nou-nouţ, cu geamuri curcubeene, vopsit proaspăt în roşu şi galben, cu trepte basculante la uşi, cu numărul foarte vizibil pe partea laterală şi cu o mică platformă în spate), cum ajungi lângă chiparosul – tăiat de fapt acum câţiva ani – din dreptul foişorului, cum citeşti prostia scrisă cu creta portocalie pe zid de Dănuţ, băiatul zidarilor din vecini, şi cum simţi că trebuie să intri şi să urci până la mine. Te-am chemat, atunci, în vis, pe numele tău: «Mircea!», şi am ştiut că, peste ani, ai să auzi.“

Dulceaţa de trandafiri îmi lăsase o durere leşinătoare la rădăcina nasului. O terminasem, şi acum râcâiam cu linguriţa, distrat, fundul farfurioarei de sticlă groasă, năclăit de urme de sirop. Herman. Ce ciudat începeau să se lege toate! Mereu sperasem că viaţa mea se va scurge cu totul altfel decât a celorlalţi, că va fi o viaţă cu sens, un sens poate inaccesibil mie, dar vizibil de undeva de foarte sus ca un desen pe o pajişte imensă. Nimic nu trebuia să fie întâmplător. Fiecare persoană întâlnită vreodată şi fiecare durere de măsele şi orice fir de praf văzut vreodată într-o rază de lumină (sau nevăzut, ci doar prezent acolo, ca să astupe cu infima lui geometrie un colţişor din fractalul nesfârşit al vieţii mele) şi până şi cea mai vagă senzaţie de foame sau de nelinişte nu erau decât motive şi pete colorate din acest covor ce se-nfăşura şi se desfăşura în sine însuşi, învelindu-mă ca o gogoaşă de mătase sau ca fâşiile unei mumii pestriţe. Şi până şi eu, fluturele mumificat, eram doar un motiv ce-mpestriţa cu lâna sângelui meu canavaua. La intrarea în labirint veghea Anca, în donjonul ei singuratic, cu ţeasta ei tatuată acoperită de păr, aşa cum templele mayaşe pline de crotali zac în junglă şi-n Ernst. O lună plină, imensă, le mai îngălbeneşte uneori treptele. Ochii albaştri ai Ancăi aveau să rămână singura constantă a vieţii ei, de când fusese doar o fetiţă şi până la bătrâneţe, de parcă volumul fluctuant al vieţii ei ar fi fost o succesiune de fotografii înşirate pe două bare albastre. Dar o Anca bătrână, atârnând fleşcăită de propriii ei ochi mi se părea o imagine de neconceput, căci ea nu putea avea un destin al ei propriu, separat de al meu, interiorul ei era plin şi omogen ca al statuilor. Anca nu era decât o scurtă apariţie în existenţa mea, un automat făcut pentru câteva replici, ca fiecare fiinţă pe care-o întâlnisem vreodată şi fiecare obiect. Sticla de suc din care sorbisem cine ştie când în copilărie apăruse ca să beau eu din ea. Nu fusese nimic înainte şi n-avea să fie nimic după ce o lăsasem din mână şi-mi ieşise din vedere. O femeie văzută pe stradă, care se uitase o clipă la mine şi apoi, cu aceeaşi expresie, la o vitrină de metalo- casnice, existase doar pentru acea clipă, înfiripată din mult ipsos şi un strop de culoare, şi destrămată la loc în circulaţia fierbinte a

străzii. Ce să facă Anca la bătrâneţe? Să-şi crească nepoţii? Dar scaunul pe care stăteam atunci, privind-o şi sorbind din paharul cu apă rece, n-a fost niciodată făcut de un tâmplar din cherestea adusă de la munte şi cheresteaua n-a fost tăiată dintr-un brad care trăise treizeci de ani în singurătatea verde a codrului de conifere, şi bradul nu ieşise dintr-o sămânţă căzută pe pământ, între ace de brad putrede şi ferigi. Peste un an nu va fi vândut, nu vor sta alţi inşi pe el, iar peste zece ani nu se va dezmembra, nu va fi folosit ca să astupe vreun gol într-un gard şi lemnul lui nu se va umple de mucegai şi licheni acolo, într-o livadă de corcoduşi, până când cuiele vor rugini de tot şi lemnul va trece prin intestinele carilor, ca să se-amestece cu pământul. Scaunul nu avea istorie, ci se zămislise acolo pentru doar o oră, într-o casă clădită pentru o oră, locuită de o fată cu sânii deja mari şi rotunzi, dar fără calităţi, fără moliciune şi căldură, fără structură internă. Dacă m-aş fi apropiat de Anca şi i-aş fi mângâiat sânii, ei şi-ar fi căpătat atunci, pe loc, elasticitatea şi parfumul, ca să şi le piardă apoi instantaneu. Mă mişcam încet, pe un drum predestinat, şi cineva crea în jurul meu existenţă. Da, eram sigur: mi se construia viaţa, un artist metafizic inventa secundă de secundă miliardul de amănunte, butaforie exuberantă şi răpitoare, suprafaţă irizată dincolo de care era poate o radianţă omogenă sau indescriptibilul. Fireşte, această imensă aparenţă putea oricând să-şi asume şi aparenţa profunzimii. Puteai lua un eşantion de substanţă (un strop de sânge din deget, să zicem), îl puteai pune sub microscop şi puteai ajunge să zăreşti fulgul de zăpadă al hemoglobinei, cu atomul de fier din centru şi dantela de oxigen şi hidrogen din jur, dar însăşi cercetarea crea această structură, şi doar local; nici un strop din kilometrii cubi de sânge ai tuturor vieţuitoarelor nu mai avea organizarea aceea. Profunzimea ei nu era decât o generare de suprafeţe…

M-am ridicat de la masă. Anca s-a ridicat şi ea, netezindu-şi rochiţa albastră cu degetele. Fiecare cută adăpostea în adâncul ei un reflex mătăsos de ultramarin, mai închis decât azurul rochiei şi curgător ca apa, ca şi când fata ar fi fost îmbrăcată într-un fel de lichid gelatinos. M-a chemat în altă cameră, mai mică, unde pe perete se afla o oglindă ciobită. Sub oglindă era o masă de lemn de brad, cu sertar, acoperită cu o bucată de etamină cusută grosolan. Ne-am privit o clipă în oglinda cu ape oliv-cafenii: un tânăr cu

obrajii scobiţi, cu buze senzuale, cu ochii ficşi şi fanatici, iar alături, mai mică, o fată modestă de la periferie. Anca a tras sertarul şi am văzut în el, ocupându-l complet, un fantastic instrumentar. Era o trusă de instrumente strălucitoare, între care am recunoscut un brici, o maşină de tuns, cleşti, ace şi sticluţe, şi mi-au rămas cu totul străine aparate mai complexe, aducând a suveici de maşină de cusut, a cleşti electrici de tortură, a iadeşuri... Toate erau plasate în locaşuri de aceeaşi formă cu ele, din spumă albă de latex. Articulaţiile cu şurubele delicate, vârfurile fine arcuindu-se ca nişte mandibule de insectă, mânerele masive şi grele, tronconice – toate produceau la fel de multă plăcere ca şi repulsie, erau perfecte, dar perfecte pentru vătămat, pentru smuls, înţepat, tăiat, poate pentru sugrumat şi trepanat de asemenea (un mic ferăstrău, o bijuterie de metal argintiu, putea servi la obţinerea voletelor decupate în osul craniului). Am luat trusa cu grijă şi am aşezat-o pe masă. Fata a apucat un scaun bătrân şi jegos şi s-a aşezat pe el în faţa oglinzii. Şi-a dezlegat fundele bretelelor de pe umeri şi a rămas goală până la brâu, cu sânii mari şi duri, cu gurguiele ridicate de răcoare. Cum stăteam în picioare în spatele ei, i-am trecut o mână prin păr, şi prin răvăşeala şuviţelor cafenii am întrezărit prima dată Minunea: universul multicolor gravat în pielea albă-sidefie a capului ei. Sub degetele mele se deschideau cărări parfumate, mărginite de mii de fire, prelungind rădăciniţele albicioase. Fiecare cărare părea pietruită cu dale albastre şi violete şi roz şi galbene, asemenea literelor disparate dintr-un rebus convex. Pădure tăcută, vidă şi singură, acoperind fundaţii străvechi. M-am imaginat un moment minuscul ca un păduche, explorând pădurea cea stearpă, călcând pe solul ei elastic, prinzând în palmă trunchii groşi, semitransparenţi, de substanţă cornoasă. Încercând să trasez pe o hartă inextricabila mandală de sub paşii mei.

Am desprins din locaşul ei maşina de tuns. Am acţionat-o de câteva ori prin aer, privind cum se încalecă în partea anterioară cele două lame dinţate, bine unse, apoi am aşezat metalul rece pe fruntea Ancăi şi am defrişat o primă fâşie până în creştet. Bucla a căzut înfăşurată graţios, art-nouveau, în poala fetei, doar câteva fire de păr i-au rămas atârnate de geană, de unde şi le-a scuturat cu un clipit. Am continuat, urmând atent bosele ţestei, împrăştiind pe jos zulufii moi, până ce întreaga frunte s-a prelungit până la

fontanelă. Am defrişat apoi zona din jurul urechiuşei stângi (acum am observat cerceii înduioşători de fetiţă: trei bobiţe rubinii ca de zmeură prinse într-un strop de aur inferior), apoi ceafa, încercând din răsputeri să nu privesc litografia bizară tot mai mult dezvăluită. Cei doi muşchi ai cefei au mai păstrat până la sfârşit între ei câţiva zulufi, pe care mi-a fost imposibil să-i retez cu maşina. Am înaintat spre urechea dreaptă, şi totul a fost gata când spirala gingaşă a perciunelui a căzut şi ea, ca un sul rarefiat, pe podea. Ţeasta rămăsese cenuşie ca şi când o dată cu părul aş fi înlăturat şi carcasa care proteja, asemenea unei căşti de motociclist, creierul fetei. Doar că pe deşertul de cenuşă se aflau desene. Tatuajul se vedea bine de-acum. Totuşi nu am vrut să-nţeleg de la-nceput sensul lui, ci, strângând uşor pleoapele ca să ocultez şi mai mult înfloriturile ameţitoare, mi-am continuat lucrul, refăcând în sens invers manevrele tehnologice ale lui Herman. Am săpunit ţeasta şi, cu briciul, am îndepărtat şi ultimele urme ale străvechii păduri. Am şters ţeasta cu un şervet până când a-nceput să lucească mat, bilă de fildeş în comparaţie cu care faţa Ancăi părea cărnoasă şi vulgară ca un flasc organ sexual atârnând spre podea. Ţâţele ei, pântecul ei suplu de adolescentă, şoldurile şi picioarele ei învelite în caşmir albastru- electric atârnau acum ca franjurile unei meduze de convexitatea multicoloră a ţestei. Am privit multă vreme, uimit, miile de linii, intersectate ca firele de aţă ale unei bizare broderii, curbele de o nesfârşită graţie, trasate cu florarul, figurinele minuscule, curgând unele din altele, întrolocate într-o dioramă inextricabilă. Nu era nimic de desluşit şi totuşi totul striga după desluşire, din ductul mistic al liniilor, din răbdarea maniacală a racordurilor, din rafinamentul culorilor simţeai că e acolo încifrat un mesaj, că Herman îmi trimisese o generoasă invitaţie sau un teribil avertisment, sau amândouă deodată, engramate pe emisfera acelei planete cândva locuite şi-nfloritoare. M-am rotit în jurul Ancăi, am încercat să fac conexiuni, să unesc mental pata aceasta în formă de aripă cu linia aceea ca un picior poliarticulat de păianjen, figura aceasta pe care parcă aş fi cunoscut-o, cu grafitti-ul acela de closet public, litera aceasta atât de limpede zugrăvită (un M, anticvă capitală, colorată într-un frumos vioriu), cu bărbatul acela gol şi frumos ca un arhanghel... Îmi lipsea însă cifrul, şi în lipsa lui totul era haos şi disperare. Ca într-o ceaşcă de cafea, ca pe o carapace de broască ţestoasă, ca

în liniuţele întregi şi înjumătăţite din Cartea Schimbărilor, ca într-o palmă în care degetele răşchirate ar cuprinde lumea, ca într-un vis inextricabil, ca într-o profeţie obscură, încercam, catoptromant al memoriei, să ghicesc, prin bezna prea multor culori, prin obscenitatea unei prea mari castităţi, mesajul din altă lume. Îmi plimbam, cu ochii-nchişi, degetele peste cochilia de sidef a creierului Ancăi, ca un frenolog explorând bosa încăpăţânării şi cea a recunoştinţei, deschideam apoi ochii şi mă roteam în jurul fetei, încercând zeci de puncte de vedere, cărora le corespundeau alte şi alte ordonări ale desenelor (în zona parietală stângă ele păreau să adăpostească în filigran un ou ciudat, transparent, în care pâlpâia ghemuită o himeră solzoasă; spre occiput se detaşa limpede cuvântul DAN împletit din cobre regale; deasupra frunţii am zărit un moment o fetiţă goală, pe vine, urinând un şuvoi albastru, apoi am pierdut-o; în zona lui Broca părinţii mei zâmbeau alături ca într-o fotografie de nuntă)! Anca îmi căuta din când în când, neajutorată, privirile, arătându-mi în oglindă câte un detaliu şi înălţând apoi din umeri.

Doar când am privit-o exact de deasupra capului, şi doar cu ochiul drept – cel cu care văd limpede –, am avut revelaţia întregului. Acolo, pe ţeasta Ancăi, Herman (acelaşi cu care stătusem ore-n şir de vorbă pe treptele de ciment ale blocului din Ştefan cel Mare, ascultându-i şoaptele gâjâite ce vorbeau despre Felicia şi despre cosmos şi despre nevoia lui de a bea cele două sticle de vodcă zilnice) tatuase Totul, şi totul avea chipul meu. Privind chiar în miezul fontanelei, mi-am văzut faţa ca reflectată de o oglindă convexă. Deplasarea privirii doar cu un centimetru într-o parte sau alta schimba perspectivele şi distrugea imaginea globală, de parcă desenul nu ar fi fost plan, ci în relief, cuprinzând tot spaţiul intracranian şi înfigându-se în jugularele Ancăi, ca să prindă rădăcini filamentoase în întregul ei corp. Era faţa mea, însă fiecare trăsătură a ei era conturată din numeroase desene minuscule, împletite strâns între ele, iar detaliile acestora, conturate cu linii şi mai subţiri, erau la rândul lor formate din alte desene, la altă scară. Procesul n-avea sfârşit, căci voalul peştelui abisal care, în răsucirea lui, forma un fir de păr din sprânceana mea dreaptă, era compus dintr-un peisaj nocturn, în care Iosif, Maria şi pruncul Isus vegheau în jurul unui foc în noaptea dinaintea fugii în Egipt. Dacă priveai cu atenţie una dintre stelele

spuzite pe cer, deasupra sfintei familii, zăreai o imensă aglomerare de feţe urlând în mijlocul unor limbi de foc (una dintre ele era faţa Feliciei). În aluniţa de pe guşa ei se vedeau clar rămăşiţele fumegânde ale unui accident feroviar, şi într-un atom din acest fum se zăreau planetele şi sorii unui alt univers, cu flora, fauna şi etologia lor, şi aşa mai departe, la nesfârşit. Orice detaliu ai fi explorat, mereu trebuia să alegi câte o ramificaţie, să ignori restul desenului şi să te fixezi doar pe un detaliu al detaliului iniţial, şi apoi pe un detaliu al detaliului detaliului. Plonjonul acesta în miezul desenului putea fi fatal minţii care îl încerca. La al miilea nivel trebuia să-ţi revii, să te-ntorci, să refaci din miliardul de detalii ale nivelului tău un detaliu unic al nivelului imediat superior, să-l cumulezi cu un alt miliard de detalii ca să urci mai sus, într-o continuitate înnebunitoare. Cred că au trecut ore până am ieşit la suprafaţă, până am recompus chipul meu, în oglinda mătăsoasă a ţestei Ancăi, dintr-o infinitate de amănunte. Dar ieşisem oare la aceeaşi suprafaţă? Nu cumva imaginea mea, privind, în foişor, ţeasta rasă a unei fete goale până la brâu, aşezată pe scaun în faţa oglinzii, se repeta undeva în adâncul bilioanelor de straturi? Poate că, urmând un nou impuls al minţii mele, m-aş fi putut ridica vreodată atât de sus, încât scena din camera Ancăi, împreună cu foişorul şi casele din jur, împreună cu norii de deasupra, împreună cu panorama fantastică a oraşului Bucureşti, împreună cu imensa curbură a pământului, împreună cu ceasul de aur al galaxiei, împreună cu spuma supergalaxiei, curbată în ea însăşi şi zvâcnind ca un embrion, toate acestea ar forma doar un atom de carbon dintr-un fir de chitină de pe spinarea unei muşte din alt univers, iar acest alt univers ar forma un atom dintr-o coajă de cartof aruncată la gunoi într-un univers de rang şi mai înalt, şi tot acest proces al minţii mele ar continua şi el la nesfârşit, ca şi cel de adâncire în detalii şi detalii de detalii…

Îmi priveam din nou faţa subţire şi tristă, parcă desenată-n cărbune, aşa cum „se reflecta“ în bila vie, lucioasă, din dreptul sternului meu. Am privit în jur, şi lumea redevenise concretă, liniştitoare, cu pereţi cenuşii impenetrabili, pe care se desenau ascuţit luminile şi umbrele, cu o fereastră în care se rostogoleau norii de vară, cu o fată chealǎ aşezată pe scaun în faţa unei oglinzi – şi cu mine. Pe podea, umed, era presărat de jur-împrejur păr brun, arătând cumva murdar. Anca s-a ridicat, şi-a legat iar fundele

bretelelor pe umeri şi m-a luat de mână. Am trecut din nou în sufragerie. Am mai rămas câteva minute tăcuţi, ea cenuşie şi epuizată de parcă ar fi ştiut că viaţa i s-a sfârşit (am mai văzut-o acum câţiva ani: o gospodină cu un băieţel de mână, cu o sacoşă diformă din care se ivea emisfera unei verze, privind în jur ca să traverseze, pe undeva pe la Ziduri Moşi. Avea înfăţişarea amărâtă a infirmilor şi cocoşaţilor. Pe pometele obrazului drept avea o vânătaie înnegrită. Am bătut în geamul tramvaiului care mă ducea spre Pantelimon, dar n-am reuşit să-i prind privirea) şi că, de-acum înainte, avea să orbecăiască prin tenebre, descărcată ca o armă cu care s-a tras, ignorată ca un incunabul de preţ amestecat cu boarfe şi maculatură în magazia unui anticar nepriceput; eu, privind distrat tabloul de pe perete, cu o fetiţă în rochie roşie, sărind un şotron strâmb, unde fiecare căsuţă era desenată cu altă culoare. Foişorul era solemn şi stângaci, părea o baracă de scânduri supraînălţată, cu creştetul în nori, iar peste el, ca o lamă cenuşie, oblică, atârna umbra chiparosului. În holişor ne-am îmbrăţişat ca un frate şi-o soră, şi ne-am atins obrajii cu buzele. Am coborât scara-n spirală, am deschis uşa de la intrare şi brusc, asemenea unei rafale de viscol, m-au izbit, gata să mă dărâme, lumina şi fierbinţeala zilei. Nu făcusem nici zece paşi şi cămaşa îmi era deja udă fleaşcă. Înaintam prin flăcări cu ochii strânşi, răniţi, încercam să mă orientez, aproape sigur că o luasem în direcţie greşită. Şi a fost chiar aşa, fiindcă după un timp, cotind pe o străduţă cu un canal de scurgere pe margine, năpădit de mătasea-broaştei, am recunoscut o casă-n ruine, cea în care, când veneam, văzusem ţigănuşul care-şi făcea de lucru cu fâşia de alamă decupată. Ţâncul era acum la câteva case mai încolo, mâncând seminţe de floarea-soarelui cu alţi câţiva, doar în chiloţi negri de murdărie şi-n maieuri rupte. Între bălăriile care tiveau golurile căscate, duhnitoare, ale ferestrelor, unde tencuiala se mâncase până la cărămizi, am zărit ceva lucind auriu. Am pătruns printre gunoaie şi ciulini, pătându-mi pantalonii de bidoane ruginite şi ţevi unsuroase, până lângă zidul casei. Fecale omeneşti, uscate şi pline de muşte, erau risipite peste tot, în colţurile odăilor goale, pe iarbă, între mărăcini... Am ridicat banda de alamă, ca un semicerc strâmb şi aşa de-ncins de soare încât abia îl puteam ţine-n palme. Arăta ca pelicula unui film, cu fiecare cadru decupat de fălcile unei prese cu ghilotină. Mi-a sărit inima când am văzut, spre mijlocul ei, cum şirul

dreptunghiurilor se-ntrerupe şi, în locul lor, apar decupate litere. Era un cuvânt, poate cel văzut de Anca în vis (sau în adevărata ei realitate). Cuvântul era PÂNCOTA.

Treizeci de ani îşi aduc aminte lacrimile ochilor mei. Nu sunt în toate minţile. În urechi îmi susură singurătatea, disperat şi liniştitor în acelaşi timp, cum auzeam odată susurul intestinelor ce-nfăşurau uterul mamei mele. Bolboroseala de grotă cu izvor subteran a vezicii ei. Uneori trece tramvaiul sau, adânc în noapte, latră vreun câine vagabond sau cineva vorbeşte tare şi toate aceste zgomote îi amintesc pielii mele (căci sigur pe-atunci auzeam cu pielea, ca păianjenii, de parcă aş fi fost în întregime învelit în propriul meu timpan) de ecou-ndepărtat al vocii tatălui meu, într-o cameră mizeră în care încă nu existam. Foarte tânăr, neras, doar în maieu, tata-şi lipea urechea de burta mamei şi spunea ceva, iar pielea mea subţire ca de balon de săpun auzea cuvintele lui deformat, aşa cum auzi zgomotele din casă când te scufunzi cu totul în cada plină. Simţeam parcă şi mirosul de transpiraţie ieşit din tufele subţiorilor lui. Simţeam apoi cum îmi prinde cu degetele tălpiţa sau cotul, când le-mpingeam în peretele elastic al pântecului. Simţeam pe o parte din corp, cum stăteam ghemuit, străveziu, umbra marelui fluture de pe şoldul mamei, eclipsând lumina slabă a becului ce se ţinea legat de două fire-n tavan. Deschideam uneori pleoapele, mânjindu-mi corneea de lichid placentar, şi, prin sticla groasă a uterului, străvedeam Lumea: două animale imense adulmecându-se în vizuina lor, luându-se-n braţe în patul de scânduri, pătrunzându-se cum s-ar pătrunde doi aştri. Două anatomii monstruoase răstignite pe eşafodul de scânduri, două exponate teratologice. Uterul mamei deforma ca o lentilă de carne lumea nouă în care aveam să fiu expulzat. Văzut prin el, craniul femeii se alungea, botul i se umplea de colţi înspăimântători, coastele îi împungeau prin piele şi se deschideau ca două monstruoase aripi de liliac, pe când din şira spinării tatii răsăreau spini de os ce zgâriau tavanul. Mi-era frică de ei, de vizuina lor, de supliciile respiraţiei şi ale digestiei, de inimaginabilul atingerii unor degete cornoase pe pielea mea dulce şi umedă.

Scriu de trei luni în caietu-ăsta cu coperţi cafenii. De-atunci aproape că n-am ieşit din mansardă. Iar când am ieşit, la alimentara sau la pâine sau, în plimbările de noapte în zona Rosetti– Universitate–Batiştei, m-am întors

mereu acasă cu sentimentul că se-ntâmplă ceva. Nici lumea nu e-n toate minţile. E ca şi când caietul meu ar fi un vârf de creion chimic aruncat într-un borcan cu apă: încetul cu încetul se desprind din el voaluri diafane, mov şi indigo, de irealitate, diluându-se ca un fum de ţigară în vântul rece al acestui aprilie. Ieri-dimineaţă, pe o lumină orbitoare, o mulţime de bucureşteni era adunată la intersecţia Moşilor–Bulevard, privind spre cupolele cu gurguie ale casei pe care-o remarcasem de mult, o clădire galbenă, cu faţada concavă, încununată de două cupole ca doi sâni imenşi, profilaţi pe cerul dezordonat de primăvară. Tramvaiul 21, trecând la doar un metru de ea, provoca frumoasei clădiri, cu ancadramentele ferestrelor vopsite în bleu-pal, un cutremur uşor şi permanent, de parcă ar fi fost cu adevărat un torace feminin ieşind din asfalt. Acum muncitori cu căşti de protecţie erau suiţi pe acoperiş, pe nişte schele circulare ce dădeau ocol ţâţelor de aramă cu sfârcuri din care ieşeau ţepuşele negre ale paratrăznetelor. Era greu de spus de la început ce făceau. Clădirea abia fusese restaurată vara trecută. Ce putea fi substanţa spumoasă, roză, cu care era, petic cu petic, acoperit pieptul abundent suspendat pe clădire? Muncitorii o desfăşurau din nişte baloturi pe care le cărau pe umeri până sus. Până la urmă totul s-a limpezit: îi puneau clădirii un sutien! În două ore, cupolele de cel puţin cinci metri înălţime erau complet acoperite de voaluri şi dantele roz-sidefii, cu un model cu floricele şi găurele, cele două mari cupe fiind legate la mijloc cu o broşă de turcoaz, prinsă pe o bentiţă de elastic. Municipalitatea, ni se spuse, se sesizase de câţiva ani de indecenţa clădirii şi a aşteptat răbdătoare să găsească fonduri pentru remedierea situaţiei. Deşi pare de mătase, învelişul cupolelor e de fapt confecţionat dintr-un material plastic impermeabil, în stare să reziste la toate intemperiile.

Şi monştrii. Ies tot mai mulţi, îi vezi peste tot, estropiaţi, cocoşaţi, vagabonzi puţind inimaginabil, babe cu ţeasta cheală şi obrajii supţi ca-n Goya, nebuni şi nebune, cretini cu mucii intrându-le-n gură. Un bătrân cerşetor trântit pe asfalt în faţa Turnului Bărăţiei, venerabil, cu o barbă căruntă şi-ngălbenită, până la brâu, cu o-nfăţişare severă, căruia însă îi atârnau prin şliţul desfăcut, ca o hernie, penisul şi ouăle roze ca de

adolescent. Şi alţii, şi alţii, umplând străzile, animând staţiile de metrou, umanitate a subteranelor crescând ca o apă ameninţătoare.

La început am privit-o distrat, deşi mi-am dat seama de neobişnuitul înfăţişării ei. Umplea un scaun în metrou şi dădea bine şi pe dinafară. Se distingea în primul rând ca o mare pată de roz deschis, fiindcă purta o combinaţie de bluză şi pantalon făcute din acelaşi material roz-satinat, subţire, cu floricele, ca de pijama. Era considerabil mai lată decât înaltă, bondoacă, pufoasă ca un mandarin (şi chiar linia corpului ei avea ceva de chinez atins de obezitate), cu braţe nefiresc de albe, adipoase, cu pielea foarte subţire, ieşite din mânecile scurte. Capul mare, cu păr sârmos, foarte încărunţit, avea ceva paradoxal: era parcă mai grosier decât corpul în privinţa pielii, cu trăsături oarecum îmbătrânite artificial. Ochelarii cu rame de metal contribuiau la impresia asta. Şi totuşi ceva nespus de naiv şi de neajutorat se citea pe faţa ei: o expresie de fetiţă de zece ani, amestec de frică şi de timiditate. Uneori încreţea nasul ca un ursuleţ panda, iar gura cărnoasă stătea deschisă într-o expresie de blândă perplexitate. Părea atât de curată, atât de îngrijită (parcă mirosea de departe a săpun de lux) încât ai fi spus: o străină, sau o păpuşă asiatică. După ce o decupai cu privirile din gloata transpirată care moţăia în metrou, îţi dădeai seama că nu era singură. Lângă ea, în picioare, se mai afla o femeie. Părul îi era la fel de grizonat. Părea, după figură, mai în vârstă decât cea aşezată (dar cu câţi ani?), şi înfăţişarea ei nu atrăgea deloc atenţia: o femeie obişnuită, într-o rochie obişnuită. Pe faţă, o expresie de asprime: gura bine strânsă, cute între sprâncene, femeie fără bucurii, lovită probabil de viaţă. Corp voinic, adipos, fără aspectul flasc al primeia. Urmărind privirile pe care şi le aruncau mereu cele două, ai fi putut la-nceput să crezi că te înşeli: cea din picioare o privea pe cealaltă cu o dragoste care părea şi mai patetică pe faţa aceea aspră, iar cealaltă-i răspundea cu mici zâmbete timide, uitându-se-n sus cu ochii cei mai copilăreşti pe care ţi i-ai fi putut imagina. Când s-a apropiat staţia, cea mai în vârstă i-a făcut semn să se ridice celeilalte, şi cuplul format împreună a devenit mult mai explicit ca limbaj al gesturilor şi mai enigmatic în acelaşi timp. Căci cele două, cu coafură identică, acelaşi păr sârmos şi pe jumătate cărunt, se atingeau, se priveau, circula între ele o iubire foarte greu de interpretat, înduioşătoare şi ciudată. Cea mai în vârstă o lua uneori pe

după umeri pe cealaltă, cu priviri de liniştire, de asigurare, alteori o strângea uşor de braţul grăsuţ sau o mângâia pe antebraţ. La care prima, stângace, uşor aplecată-n faţă, cu mâinile mereu atârnând pe lângă corp, răspundea mereu cu acelaşi zâmbet mic şi pierdut, nedus niciodată până la capăt. Când uşa s-a deschis, glisând într-o parte, cea mai în vârstă a făcut-o atentă cum păşeşte, ca pe un copil, şi s-au îndepărtat pe dalele peronului prin mulţime. Cea mai tânără mergea nefiresc, greoi, mutându-şi parcă picioarele groase cu mâna, lată şi bizară ca un balon roz, şi deodată a părut iarăşi singură, o păpuşă chinezească sau un ursuleţ.

Mi-e teamă că n-o să-l pot descrie cum îl văd: urcasem, într-o zi insuportabil de luminoasă, într-o maşină aglomerată. Cineva s-a ridicat de pe scaun chiar în faţa mea şi m-am aşezat în locul lui la fereastră. Am scos cartea ca să citesc până acasă. Maşina încă nu plecase din staţie. Printre ultimii au urcat doi bărbaţi înalţi, osoşi, în cămăşi boţite, cu mâneci lungi. Arătau bine, la modul provincial. N-aveau mai mult de patruzeci de ani. Unul dintre ei a ajutat să urce un pitic, care era al treilea din grupul lor. Abia atunci s-au închis uşile şi autobuzul a pornit. Când ne-am apropiat de staţia următoare, femeia de lângă mine s-a ridicat şi unul dintre cei doi bărbaţi, care discutaseră tot timpul despre fotbal, odihnindu-şi braţele pe umerii piticului, s-a aşezat şi l-a luat pe acesta ca pe un copil, pe genunchi. Era un biet om relativ bine proporţionat, de cel puţin cincizeci de ani, după părul umed, jumătate cărunt, după ridurile de pe faţă, după corpolenţă. N-avea mai mult de un metru înălţime. Purta ochelari negri, avea gura roşie şi crâmpoţită, barba îi era cam nerasă pe faţa lucioasă şi roşiatică. Braţele, lăsate la vedere de cămaşa-n carouri cu mânecile suflecate, erau tot roşiatice, micuţe şi cu pielea fragedă, doar pe falangele degetelor cu puţin păr. Se ţinea de speteaza scaunului din faţă, iar picioarele îi atârnau în abisul de sub scaun. Tulburător era faptul că acest om tremura. Ca un animal înspăimântat. Nu se uita la nimeni, stătea agăţat acolo, în braţele tânărului, şi tremura necontenit. Sudoarea îi curgea din păr pe obraji. Cei doi nu-i dădeau nici o atenţie, de parcă ar fi fost o maimuţă sau un câine dus la veterinar. Când a trebuit să cobor m-am ridicat de la locul meu, şi abia atunci piticul s-a uitat speriat, de jos în sus, la mine. N-a schiţat însă nici un gest. Tânărul s-a rotit cu el cu tot şi mi-a făcut loc să ies.

Acum două–trei zile, întorcându-mă noaptea, singur, spre casă, am trecut pe la Scara Unu. Am intrat în gang, am privit în sus prin nesfârşitul puţ pătrat căptuşit cu ferestre şi adunând în vârf un spârc de stele, am intrat în scara mirosind a insecticid, cu vopseaua jupuită de pe pereţi în coji late, am ieşit iarăşi şi am înaintat, somnambulic, spre curtea de beton. Un singur bec chior, portocaliu-roşiatic, lumina spectral curtea. Totul a fost ca în vis. Am văzut tronul cu acel vas ruginit deasupra, groapa, micul pod de ciment de peste ea, dând spre intrarea zidită. Totul strâmt, cenuşiu, apăsător, cu umbre nete şi ascuţite, în tăcere şi-ntr-un fel de putere ascunsă, latentă, mitică. O scară de incendiu prinsă în inele de fier îşi arunca umbra de milieu pe zidul clădirii Miliţiei. Frunzişul unui plop se zbătea uşor pe fundalul unui zid de var. Mă mişcam, fascinat şi prudent, într-o fotografie. Priveam fix către puntea cu trepte, sprijinită cu un capăt în imensul zid orb. Balustrada din stânga lăsa o umbră de smoală, triunghiulară, pe dalele punţii. Din acel ungher s-a ridicat, cu ochii scânteietori, cu buzele umede, Silvia. Îşi ţinea braţele încrucişate peste sfârcurile micuţe, dar ele i se zăreau prin carnea fantomatică a braţelor. Corpul gol şi subţire, pubisul fără păr, picioarele limpezi, albe ca de cretă, se desenau pe fundalul zgrunţuros al peretelui, pe care alergau insecte de noapte. Am recunoscut în Silvia pe una dintre acele fiinţe străvezii, vizitatori tot mai frecvenţi, care-mi stau noaptea la căpătâi privindu-mă cu atenţie şi nedispărând la timp când deschid ochii şi, terifiat, mă ridic în coate. A coborât uşor treptele până jos, s-a oprit în faţa mea, şi atunci, confuz, mi-am dat seama că sunt de înălţimea ei, că ne privim ochi în ochi de la acelaşi nivel al vârstei de zece ani, pe când zidurile crescuseră teribil, iar moara, peste gard, era un castel obtuz, mare cât un continent, înghesuind bucăţica de cer nocturn de deasupra. Fluturii de noapte lopătau, cafenii, prin aerul spectralizat de lumina electrică şi se aşezau pe varul zgrunţuros, formând triunghiuri mozaicate. Silvia s-a suit pe tronul înalt, s-a aşezat pe vasul de metal, iar eu am rămas în picioare, cu capul dat pe spate, privind-o în ochi, privindu-i corpul sticlos, alburiu, în mirosul de gărgăriţe şi făină de moară. Privindu-mă-n ochi şi zâmbind, fata a-nceput deodată să urineze un şuvoi galben scânteietor, care sărea-n stropi de diamant pe asfalt, la picioarele mele. Încremenită în enigma ei, părea o fântână barocă, de o ambiguă frumuseţe.

Erau zile în care nu-ntâlneam pe străzi decât orbi. Cum îl vedeam pe primul, aveam deodată un presentiment. Şi-ntr-adevăr, începeau apoi să curgă din toate părţile. Alteori îmi săreau în ochi doar cerşetorii estropiaţi, ce-şi desfăceau cămăşile ca să-şi exhibe câte-o tumoare cât un cap de copil ieşindu-le din stomac, o trahectomie zâmbăreaţă, un antrax întins pe gât şi clavicule, mâini şi picioare retezate grosolan şi cioturile legate cu sfoară ca nişte cârnaţi. Parcă întreaga populaţie a Bucureştiului ar fi fost mutilată. După fiecare astfel de ieşire mă-ntorceam aici, în mansarda mea, în vârful blocului stacojiu de pe Uranus, bloc pe care-l ştiam încă din adolescenţă, căruia-i dădusem târcoale pe când nici nu bănuiam că-ntr-o zi am să las totul baltă ca să-mi realizez visul dintotdeauna: mansarda cu un scaun, o masă şi-un pat, în care să trăiesc, aureolat de singurătate, o viaţă nepământească. În care să încerc (cum fac de trei luni încontinuu) să mă-ntorc acolo unde nimeni nu s-a-ntors, să-mi amintesc ce nimeni nu-şi aminteşte, să-nţeleg ceea ce nici un om nu poate să înţeleagă: cine sunt, ce sunt. Toamna trecută am închiriat garsoniera, în care m-am mutat progresiv, mai întâi câteva ore dimineaţa, doar pentru scris, apoi pentru somnul de după-amiază, în fine pentru zvârcolirile şi coşmarele nocturne. E o cameră mică, având tavanul în pantă accentuată dinspre peretele cu uşa spre cel cu fereastra. O ciudăţenie e că fereastra e ovală – are pe dinafară o ghirlandă de ipsos susţinută de doi amoraşi –, aşa că-n cadrul ei, ca într-o ramă de tablou cam pretenţios, se vede Bucureştiul, conglomerat de clădiri şi vegetaţie sub un cer mereu schimbător. Masa e chiar în faţa ferestrei şi se scaldă-n lumina ei, pe când patul e sfios şi umbrit, în colţul întunecat. Patul e adâncul adâncului cuibului meu de păianjen. Masa de scris e doar o proiecţie a patului meu. Textul ăsta, care mănâncă tot mai mult, ca un mucegai sau ca o rugină, paginile albe, e sudoarea, sperma şi lacrimile ce mânjesc cearceaful unui bărbat singur. Întins ca o bucată de pergament jilav, abia jupuit, pe o ramă de lemn, cearceaful ar putea fi o hartă a vieţii noastre secrete, cu mari zone albe şi zone îngălbenite, zone-ncreţite şi zone arse, nimic altceva decât ţări şi dominioane cu nume alegorice, delte şi fluvii şi deşerturi: Ţara Dragostei şi Ţara Atrocităţii, Laguna Fricii, Fiordul Ameţelii... Suprafeţe mânjite de toate dejecţiile lumii, cortexul înghesuit sub ţeastă ca o boarfă soioasă într-o maşină de spălat, cearceaful boţit în pat

şi foile din caiet, opacizate de dârele de pix, cele trei texte se-nfăşoară şi se-ntrepătrund în nebunia mea. Dacă mi-aş întinde scoarţa cerebrală pe pat, l-ar acoperi-n întregime, ca un pled din şase foiţe cenuşii, străbătute de vinişoare. Dacă aş tăia-o-n bucăţi şi le-aş lipi între două coperţi, ar ieşi textul ăsta îngălat de acid lisergic, ţesătura asta în care asud de frică şi de concupiscenţă. Sculându-mă din pat, mă aşez la masa de scris. Apoi mă trântesc la loc în pat, târând după mine, în mintea mea pulverizată, dantelăria literelor formate cu pixul, ca nişte pânze de păianjen, care se topesc în reţeaua mai vastă a visului.

Cine sunt? Cine am fost? Cum este posibil? De ce am văzut lumea? Ce-nseamnă toată nebunia asta, tot circul ăsta, toată scamatoria asta? De ce am apărut dintr-un uter de femeie pe un punct dintr-un praf constelat? Şi de ce pot să-nţeleg demenţa asta? Pe lângă banalitatea gândului nocturn că vei dispărea în curând pentru totdeauna, când te ridici brusc în capul oaselor şi spui „Nu, Doamne, nu vreau, te rog, te rog, Doamne...“, şi ştii foarte bine că nu vei mai gândi şi nu vei mai simţi nimic niciodată, pe lângă hidoşenia asta banală, am trăit de-atâtea ori o alta, care m-a tulburat poate şi mai mult: aş fi putut să mă nasc râmă sau acarian sau ploşniţă sau doar o bacterie, aş fi simţit existenţa şi-apoi aş fi dispărut fără să iau nimic din ea cu mine, afundându-mă-n noroiul meu de pe fundul lacului, înaintând cu mişcări peristaltice, fluturându-mi cilii vibratili într-un strop de apă, săpând cu mandibulele canale printr-un boţ împuţit de brânză care-ar fi fost universul meu pentru-ntreaga viaţă. Aş fi putut fi o ciupercă provocând o candidoză bucală vreunui câine vagabond, sau naiba mai ştie ce, orice. Nu numai fără conştiinţă, dar şi fără conştienţă, până şi fără senzaţii. Doamne, cât de oribil o fi să trăieşti fără senzaţii? Să ai şansa dumnezeiască să apari în lume şi să nu poţi fi-n lume decât o bucată de iască pe un trunchi de brad sau un oxiur mâzgălit de fecale într-un rect care pentru tine este tot universul. Şi aici mă apucă nebunia, aici sar cu totul din pat şi umblu prin casă cu capu-n palme, mormăind repede ceva, doar ca să nu mă mai aud gândind. Pentru că mintea mea limpezită brusc şi perversă îmi spune continuu că asta şi sunt, că sunt cu adevărat un oxiur şi că lumea e cu adevărat un anus scârbos şi că n-o să ştiu niciodată cum e adevăratul univers, adevărata conştiinţă, adevărata lumină, faţă de care ce e aici e o cloacă. Mintea mea-mi spune că nu-s decât

o mocirlă de carne, vene şi artere, zgârciuri şi mucus, şi că ea însăşi nu-i decât o mizerabilă conştienţă, abia capabilă să-nţeleagă propria ei mizerie.

Acum, când scriu frazele astea, abia le mai pot vedea în paginile tot mai crepusculare. E un amurg pe care rar îl poţi vedea primăvara. Cerul s-a-ngălbenit deodată şi ameninţă, lăsându-şi în scobiturile blocurilor drojdiile de aur. E un galben-verde cum ar putea fi veninul cobrelor. Bolta se-ntunecă tot mai mult, pe când lumina persistă încă pe case şi ferestre, încălzindu-le pielea palidă, dându-le culoarea răvăşitoare a amintirii. Eu însumi sunt galben ca un stâlp de sare în camera tot mai întunecată. Mă ridic în picioare şi privesc, de la masa de scris, Bucureştiul, oraşul meu, *alter ego*-ul meu. Blocul ciudat de pe strada Uranus, în care m-am decis să locuiesc, mi s-a părut întotdeauna penisul erect, stacojiu, cu vene şi cabluri străbătându-l pe sub piele, al oraşului. Cu craniul meu străveziu în amurg, cu trupul meu subţire şi fluturător, ros de strălucirea ferestrei, sunt doar o spermie gata să ţâşnească spre cer. Până în depărtare, unde se vede Interul, oraşul îşi ridică volumele amestecate cu crengi, acoperişurile amestecate cu nori. Fereastra mea cea ovală e însă prea micuţă ca să mai pot avea senzaţia de lipsă de margini a priveliştii, cum o aveam în adolescenţă, în Ştefan cel Mare, înainte să se construiască blocul de vizavi. Acum sunt de partea cealaltă a blocului, într-un chakra simetric şi-ndepărtat. Sunt matur, adică imbecil, adică obosit, cu viaţa mea terminată definitiv, făcând însă singurul lucru care-mi rămâne de făcut, adică strecurând priviri lubrice şi febrile prin blocul-cortină, prin diafragma corpului meu, ca un voyeur al propriei vieţi, de parcă, asemenea moluştelor, aş fi fost până la jumătatea vieţii femelă şi apoi mascul, de parcă m-aş putea fecunda pe mine însumi prin blocul perineal. Voyeur al copilăriei şi adolescenţei mele, încercând să ghicesc ce se-ntâmplă după jaluzele, fugind de la o fereastră la alta, interpretând greşit ceea ce zăresc în penumbră, luând un cot drept un sân, o rochie aruncată pe spătarul scaunului drept nişte fese goale, crengile negre bătând în geam drept zbaterea pe pat a amanţilor. Nu mai pot fi acolo, nu voi mai fi niciodată acolo, dar trebuie să ajung acolo totuşi, trebuie să încerc să-nţeleg.

Blocurile de la orizont s-au făcut negre ca smoala, mânjite pe margini cu un portocaliu posomorât. Nu vreau să aprind lumina, deşi tot ce mai disting acum e ovalul ferestrei şi portocaliul mai închis al paginii. Şi o dâră din

aceeaşi culoare murdară pe muchea pixului. În sfertul de oră (poate) de vizibilitate care a rămas, mă întorc la cuvântul decupat în alamă. PÂNCOTA. „Pântec“, mi-am spus imediat, mergând mai departe prin lumina stridentă şi fierbinte, dar cotind-o pe o stradă perpendiculară. De-o parte şi de alta a străzii se-nşirau clădiri pătrate, galbene, cu tencuiala fărâmiţată, ca nişte morminte etrusce. Un fel de case-vagon, cu etaj, cu toate ferestrele sparte, răsăreau direct din câte-o grămadă de closete sparte, bidoane turtite şi hârtii. Mutre de ţigănci bătrâne se arătau la ferestre. Totul mi se părea cunoscut şi mă durea ca o rană, de parcă tot cartierul ar fi fost doar o crustă de sânge-nchegat pe genunchii unui copil şi eu, copilul, aş fi tras de coajă până la ivirea boabelor de sânge. Dar nu puteam localiza nimic cu precizie, totuşi. Nu ştiu de câte ori am dat colţul, de câte ori am ajuns în ciudate piaţete triunghiulare, cu statuia câte unui soldat înconjurat de băltoace verzi ca fierea şi pline de mormoloci. De câte ori m-am întors pe aceleaşi drumuri, de câte ori am întâlnit casa (sau castelul) ridicată de un bătrân maniac şi decorată cu turnuleţe, nişe ogivale pline de statui, embleme misterioase... În curte, înfipte în pari, mari globuri de sticlă roză, bleu, liliachie, şofranie, pembé adunau ca nişte ornamente de Crăciun peisajul curţii, cu pitici de ipsos şi araci încărcaţi de roşii. Pâncota. Ştiam că trebuie să fie un nume de stradă, şi că n-avea cum să fie-n altă parte decât în cartierul acesta întortocheat. Pâncota. Pântec. Privind ruinele – căci ruine erau de fapt mai toate casele, ruine mirosind a săpun de rufe şi a lături – îmi venea limpede-n minte poemul pe care-l scrisesem cu câţiva ani în urmă, când văzusem în vis (cum aveam s-o văd apoi de-atâtea ori) casa naşterii mele. Îl spuneam în gura mare gardurilor sparte de beton, florilor minuscule care ieşeau printre pietrele din caldarâm, norilor clădiţi deasupra ca un alt cartier labirintic, de o tristeţe copleşitoare:

îmi amintesc: sudoarea ieşea în boabe printre pietrele caldarâmului
ţin minte: alimentara de mahala prăbuşită pe nori
şi norii fugind spre burta mamei, ciocănind acolo cu un miliard de coarne de melc
înghesuindu-se acolo în miliardul de pori.
ştiu: grădiniţele, creşele, drumurile de gaz lampant

înţeleg: noaptea, noaptea cu guşă endemică
stelele, umplutura de crizanteme tocate,
de artere tocate, de heleştee...

revăd: te revăd îngenuncheată, ţâţe căzute, părul clocotitor
braţul alb întins, degetele boţindu-mi faţa
uriaşă, terifică, bombă explodând cu încetinitorul
muscă neagră şi mare bâzâind în plasa nervilor mei.
draga mea mamă ce nu m-ai născut niciodată!
îţi scriu aceste rânduri ce nu vor trăi niciodată.

mai ştiu strada de diamant şi casa de la numărul zero
în care îmi împleteai venele ca să îi faci tatii pulovăr
mai ştiu, ştiu norii aceia legaţi cu lanţ ca jigodiile
repezindu-se spre burta ta, sfârtecând-o –, scoţându-mă de acolo
scoţându-mă de acolo, îmi amintesc, mamă,
şi înfăşându-mă în plăpumioara părului tău.

ce urlete scoteai, ce vânătă erai pe când norii, bărbaţii tăi
şi mamoşii tăi te fecundau, mă năşteau,
când eu, curat ca laptele şi cuminte
îmi lăsam umbra degetelor pe faţa ta.

Deja ferestrele de pe-o parte a străzilor începuseră să scânteieze-n amurg când am găsit strada. „PÂNCOTA (fostă Silistra)“ scria pe o plăcuţă albastră bătută-ntr-un gard uns cu gaz. De ce or fi schimbat denumirea străzii mi se pare şi azi de neînţeles. Dar ştiu că am intrat în acel tunel de case neliniştitoare mergând cu paşi mici, încercând din răsputeri să recunosc, să reconstitui, să retrăiesc. În cele mai adânci vise mai întrezărisem ceva din porţiunea asta complet zidită a vieţii mele. Şi atunci ambiguu, neverosimil, colat cu alte obiecte disparate, din alte straturi ale minţii. Mergeam cu sentimentul că-naintez prin propriul meu creier, că nimic nu era real, sau că peste realitate se suprapunea, ca o proteză dentară peste nişte cioturi pilite de dinţi, un decor fabulos, psihic, vrăjit. Am văzut balconul cu oleandri, proptit pe spinările de humă roz ale celor doi atlaşi cu

pubisuri păroase. În balcon, atât de mâncat de cari încât găurile se zăreau din stradă, un scaun-balansoar de nuiele se legăna uşor în faţa unei uşi cu geamuri dreptunghiulare. Am trecut pe lângă vechea alimentară, cu intrarea ei scundă pe sub o boltă de piatră. Am intrat o clipă în hruba unde, purtat în braţe de mama, trebuie să fi privit în jur cu ochi rotunzi şi nătângi, să-mi fi-ntins degeţelele spre muşcata roşie ca focul din vitrină (încă acolo după douăzeci şi opt de ani), spre maşina de calculat primitivă, cu suluri de hârtie pentru bonuri, de la casierie, spre rafturile cu conserve şi macaroane abia lucind în penumbră. Vânzătoarea încă se afla acolo, mumificată, cu nasul mâncat, cu dinţii rânjiţi, înfăşurată în halatul ei numai zdrenţe. Pretutindeni foiau păianjenii, în pânzele lor atât de dese, încât păreau, prinse între străvechi pungi de făină viermănoasă şi de zahăr pietrificat, nişte bucăţi de pâslă sau vatelină. Pe mâinile negre şi uscate ale vânzătoarei (care mai avea o fundă veştejită în păr) se plimbau gândaci uleioşi, atingându-şi antenele într-un alfabet abstrus. Totul era putred, totul duhnea, totul colcăia în vechea alimentară. Am ieşit cu pânze de păianjen în păr, de parcă aş fi încărunţit de tristeţe, şi mi-am continuat drumul prin tunelul neural până când am zărit înainte de a vedea, am intuit, am localizat sau poate am construit, săpând în săpunul zilei cu propriile mele priviri, Casa. Casa cea veche şi dragă, uitată şi reamintită atât de des, casa din mijlocul minţii mele.

Când am văzut cu adevărat, dincolo de grilajul strâmb de fier forjat, curtea în formă de U, mi s-a părut neaşteptat de strâmtă. În amintiri, în vis şi-n amintirile din vis era altfel, vastă şi forfotitoare de lume. De fapt, n-avea mai mult de şase–şapte metri lărgime. Jumătate din suprafaţa ei netedă şi-nsorită era ocupată de un Mercedes albastru, de prin anii ’70, lovit şi reparat, arătând jalnic. Tremuram de emoţie privind ce nu crezusem că aveam să revăd vreodată. Clădirea care mărginea curtea era neunitară, de parcă cele trei construcţii cu etaj ar fi fost înălţate în epoci diferite. Partea din dreapta, unde locuise Ma’am Catana şi bătrânul, era un fel de casă de ţară, spoită albastru, cu geamuri cu cercevele de lemn, cea din fund o casă negustorească, gălbuie, leproasă, cu galerie de lemn la etaj (acolo era vaporul, tot acolo stătuseră Elvira şi Nenea Nicu Bă), galerie care, vopsită alb-murdar, se prelungea şi pe latura stângă a clădirii, sprijinind acoperişul

cu nişte stâlpi de lemn. Între stâlpi se zăreau ferestrele cu obloane de scânduri ultramarin. Obloanele erau acum smulse din balamale, geamurile sparte, unele zidite, altele acoperite cu ziare galbene de vreme. Jos, se deschidea în peretele spoit în alb o uşă grena, uşa stacojie din coşmarele mele, prezentă ca un sigiliu de sânge în tot ce am scris şi în tot ce mintea mea a schiţat în după-amiezele fără somn.

Cutremurat, cu toată pielea înfiorată, am deschis poarta de fier forjat şi am intrat în curte. Nu era nimeni. Norii strălucitori încremeniseră pe cer. Într-un colţ, un oleandru roz, singurul viu din curtea vidă, răspândea un miros nebunesc. M-am oprit în faţa uşii stacojii. Mi-am sprijinit o clipă fruntea de ea. Am simţit că mă scurg pe dalele curţii ca o umbră. Uşa nu era încuiată, aşa că am deschis-o pe jumătate şi am intrat. Nu mă mai aflam în realitate. Ştiam, recunoşteam acum totul. Cunoşteam scăriţa, de asemenea stacojie, mirosind a petrosin, care ducea la etaj. Urcam încet, gata la orice pas să-mi pierd cunoştinţa. Emoţia mă anula ca o durere copleşitoare, atât de vastă, încât devenea un fel de fericire. Am ajuns sus, în galeria cu podele de scândură tocită, mâncată de vreme. Am deschis încă o uşă dintre două geamuri ţăndărite. Am pătruns în vestibulul cunoscut, reamintit cu un nou val de adrenalină eliberată în artere. Trei uşi se aflau aici, într-o lumină grea, verzuie, în care roiau musculiţe. N-am ezitat nici o clipă, pentru că era uşa din faţă, de asemenea stacojie, era tapetul cu coşuri cu flori, mucezit şi smuls de pe pereţi, dar încă uşor de recunoscut. Am deschis uşa şi am intrat în odaie. M-am oprit în prag, cu ochii strânşi de atâta strălucire.

Un soare orbitor, de dimineaţă, se revărsa în cameră, şi în lumina insuportabilă, în miezul ei, am zărit-o pe mama, tânără şi goală, aşezată pe pat, cu pata de lupus pe şold, cu părul răsfirat pe umeri, privindu-mă şi zâmbindu-mi de bun-venit.

Partea a doua

Păunul şi păuniţa înghiţeau ca de frica morţii boabele de arpacaş din mâna Mariei, spre indignarea lui Marinache, curcanul, care, uitându-se cu un ochi, îşi tot învineţea mărgelele ce-i atârnau peste cioc. Din timp în timp se holba, tot cu un singur ochi, spre cerul de vară, încărcat de norişori albi, şi atunci ochiul roşu, tembel, îi scânteia ca o boabă de apă. Cele trei păsări convieţuiau de nevoie în câţiva metri de teren acoperit cu găinaţuri din curtea de mahala în formă de U. Şi, dacă perechea de păuni, împlătoşaţi în verde metalic şi albastru adânc, erau favoriţii tuturor locatarilor, mândria curţii, curcanul, dimpotrivă, era huiduit şi batjocorit pentru ifosele şi arţagul lui. Cu o cununiţă cochetă de pene în creştet, Pompilia păşea delicat pe picioare de mărgean, pândindu-l parcă permanent pe Păunaş, aşteptând să mai contemple, iar şi iar, spectacolul cosmogonic al cozii înfoiate, pline de ochi albaştri. Imaginaţia locatarilor curţii era limitată în privinţa botezării orătăniilor imperiale. Pompilia era o curvuliţă dintr-o curte vecină, care ieşea zilnic, pe înserat, cu poşeta pe umăr, la vânătoare de bărbaţi; cât despre Păunaş, cam toţi aveau în bucătărie, deasupra maşinii de gătit, ştergare cusute parcă de chiori, cu ciobani cântând din caval sau ţărăncuţe torcând la gura sobei, în jurul cărora scria cu litere strâmbe şi fără ortografie: „Unde este pace şi lui D-zeu îi place“ sau „Păunaşul codrilor spunemi de cine mie dor“. Curcanul era burduhănos şi plin de jeg ca acordeonistul ţigan Marinache, care făcea pe orbul în tramvaie, asurzindu-i pe călători cu aceleaşi valsuri dulcege de la râul Colentina la Dristor. Ţinea ochii daţi peste cap, aşa-ncât între pleoapele îngroşate de conjunctivită se zăreau două dungi gălbui, ca de fildeş, şi nu-i deschidea până nu dădea colţul străzii din staţia unde cobora.

Doi ochi de smarald (ai păuniţei), doi de safir şi doi de rubin se-aţinteau acum asupra Mariei, care râdea şi-i chema sau scăpa câte un „fire-ai a dracu' “ când vreo pasăre îi ciugulea degetele grăsuţe, de domnişoară. Cu părul făcut permanent şi cu ochii îndrăzneţi, îmbrăcată în bluziţă albă cu guler mic de dantelă, fără decolteu, rochie plisată până la genunchi, ciorapi grosolani de aţă şi pantofi pauperi, cu o gentuţă ovală, stacojie, ţinută la

şold de o curea care-i trecea printre sâni în diagonală, fata avea ceva virginal şi decent, ca un personaj din filmele anilor ’50 – şi ne aflăm de fapt în anul de graţie 1955 –, o fată alb-negru evoluând pe un ecran deşirat de zgârieturi într-o sală de cinema puţind a seminţe şi petrosin. Şi totuşi luminând cu un zâmbet şi cu candoarea ochilor fermi sala cu scaune rupte, mârlani neraşi, şobolani şi damf de urină de la closetele de lângă ecran.

Tocmai pleca în oraş. Duminica, urletul ţesătoriei „Donca Simo“, care o-nsoţea zi şi noapte în zilele lucrătoare, se mai estompa. Maria se trezea ceva mai târziu, în cămăruţa ei de la etaj, unde dormea, gătea, se spăla, toate în aceeaşi unică odaie, privea cerul prin perdeaua cu flori roşii brodate din loc în loc şi, dacă soarele pătrundea cu putere în cameră, se ridica în capul oaselor, se-ntindea şi râdea, ameţită de vise şi singurătate. Asculta o vreme zgomotele din curte, lătratul lui Gioni, ţipetele păunilor, ocările ţiganilor, certurile mitocanilor şi scârţâitul pompei de apă, iar apoi se pregătea de ieşire. Îşi spăla în lighean faţa, subţiorile şi sânii, îşi punea singura bluziţă mai bună şi scotocea o grămadă în geantă după rujul ieftin, mizer, înfăşurat în carton de papiote şi cu o culoare de cutie de bomboane. Se dădea pe buze cu el, dând gurii o formă de inimioară şi apoi şi-l întindea bine frecându-şi buzele una de alta. Pudra arăta şi mai jalnic, mirosea şi mai accentuat a urină de pisică, dar Mariei îi plăcea, căci toate muncitoarele din hala ei îşi dădeau tot cu praful ăsta popular când ieşeau în oraş, şi aşa credeau că e firesc. Puţină apă de toaletă dintr-o sticlă în formă de maşinuţă, şi fata putea ieşi pe uşă în splendoarea verii. Dar trebuia să fie cine ştie ce întâlnire sau să meargă la vreun film pentru ca fata să se-ndure să-şi dea cu colonie. Când ieşea să facă piaţa sau mergea la fabrică, respecta zicala Victoriţei, hoaţa de buzunare, care, când îşi mai arăta în odaia Mariei obrazul scobit, strâmba din nas la vederea maşinuţei pe jumătate plină cu colonie de pe pervaz: „Ce Doamne iartă-mă îţi dai mereu cu toate porcăriile? Ascultă la mine: cel mai bun parfum este apa cu săpun. Ştii de ce se dădeau cu parfumuri toate contesele alea? Că nu se spălau. Că erau nişte împuţite. Ca să acopere mirosul de transpiraţie.“ Victoriţa avea un obraz teafăr şi bucălat, dar celălalt era doar piele întinsă pe oasele fălcilor şi pe măsele, uscat de cine ştie ce boală. Ţi se făcea rău când o priveai. Stătea câţiva ani afară, iar o prindeau prin tramvaie cu mâna în vreun buzunar, iar o băgau la puşcărie.

Fără bărbat, fără copii, dar veselă nevoie mare. Prin peretele de paiantă, Maria o auzea toată ziua cântând la concurenţă cu difuzorul cântecele Angelei Moldovan:

Mi-am făcut bundiţă nouă, măi frunzuliţă,
Dacă ninge, dacă plouă, eu am bundiţă...

Pe atunci nu avea oricine difuzor. Erau doar două în curtea de pe Silistra, de la numărul 67. Unul urla de dimineaţă până seara cântece muncitoreşti la etaj, în casa din fund, din odaia celui care avea să devină Nenea Nicu Bă, dar care deocamdată era doar nea Nicu, maistrul tâmplar, hâtru şi beţiv, cu basca pe ochi. Celălalt era al Victoriţei şi cânta mai discret, bine temperat de hoaţă cu un băţ de chibrit.

Imediat cum ieşea pe uşă (locuia atunci la parter), fata nimerea într-o lume pestriţă şi certăreaţă, de parcă întreaga casă ar fi fost o mare colivie de papagali. Dorel se bărbierea afară, cu oglinjoara sprijinită de gardul de plasă al orătăniilor. Era gol până la brâu şi păros pe umeri, iar nădragii de trening îi cădeau în falduri, scoţându-i în evidenţă pulpele groase şi sexul vârât pe un crac. Dar Maria nu dădea atenţie ţinutei lui, ci, veselă, îi arunca o privire şi-i spunea „Neaţa, Dorel!“, ferindu-se apoi de el şi chicotind, fiindcă electricianul încerca mereu s-o ia în braţe şi s-o umple pe faţă de spumă. Când era săpunit pe faţă, gura lui părea roşie ca de sânge. „Săru-mâna, tanti Angela“, zâmbea apoi Maria unei femei care stătea la etaj, aplecată peste balustrada albastră. „Ce face Ionel?“ „Dă-l la năbădaia, se cacă şi se pişe pe el toată ziua, ce să facă? Abia i-am schimbat scutecu’ şi îmi şi trage un căcăţel în ăsta nou’, de parcă special l-a ţinut. Numai copii să nu faci.“ Angela are şi ea-n cap sărmăluţele de rigoare şi poartă un capot care risipeşte peste curte miros de chiftele. „Te duci la film? E vreun film frumos?“ „Nu, mă duc prin oraş, tanti. Nu e păcat de soarele ăsta?“ „Du-te, Marioaro. Mă duc şi io să văd ce-i cu ăsta mic.“

Leandrul din lădiţa putredă, cu frunzele lui ascuţite, pline de păduchi, şi cu inflorescenţele roz-viermănoase, îşi amesteca damful greu cu duhorile de bucătărie şi de lături ale mahalalei. Stratul cu lalele ardea sub cerurile dumnezeieşti cu flăcări galbene şi roşii. Cum sufla o briză caldă, dar

răvăşitoare pentru păr, Maria îşi scoase baticul din poşetă şi şi-l legă sub bărbie. Fire castanii, încreţite cu drotul, fluturau totuşi în urma ei, scăpate de sub pânza de mătase artificială, imprimată cu imagini de la Sinaia. Maria zâmbea – şi Nea Gigi, strungarul cu păr bălţat şi un ochi beteag de la un fir de şpan, se uita după şoldurile ei şi trăgea în piept mirosul de colonie. „Nu e frumoasă, da-i încă tânără“, îşi spunea el. „O avea vreun gagic în oraş de s-a dichisit aşa.“ Maria zâmbea de fapt pentru că-şi amintise o scenă din filmul „Răsună valea“, când băiatul de bani gata, îmbrăcat caraghios în costum alb, se duce şi el pe şantierul Bumbeşti-Livezeni, unde tinerii munceau vesel, şi se leagă de fetele din popor zicându-le – ce caraghioslâc – „domnişoară“, dar ele-i dau peste nas burjuiului şi-l dau la gazeta de perete şi joacă şi un teatru despre el, în care feciorul de bani gata vine uşor în spatele unei muncitoare cu şorţ, cu sânii mari, aşa, voinică şi zâmbăreaţă, şi-i spune

Domnişoară, domnişoară
Nu ne-am cunoscut la băi noi astă-vară?

De fapt, nu spune, ci cântă, fiindcă e un fel de operetă, iar ea, cu o voce răsunătoare, îi răspunde, făcând băieţii şi fetele din sală să se prăpădească de râs:

Care baie,
Măi potaie?
Stai aşa că îţi arăt eu ţie baie!

Şi-i pocneşte câteva cu mătura. Şi burjuiul cel adevărat e şi el în sală, şi-i dau lacrimile, şi-ncepe să se smiorcăie aşa caraghios... Maria nu se mai poate stăpâni şi-ncepe să râdă-n gura mare. Două ţigănci de la poartă, Lina şi Săftica, se uită spre ea cu gurile căscate. Sunt chiar ţigănci-ţigănci, cu fuste creţe şi părul cu cozi, împletite cu bănuţi. Cei de aur, cocoşeii, luaseră de mult drumul miliţiei. Le mai rămăseseră bănuţii de aramă. Erau mici de statură, negre şi foarte tinere, de vreo 15 ani, dar aveau deja bărbaţi, nişte ţângăi ceva mai mari ca ele, şi Săftica avea şi doi danci după fusta ei. Toată ziua scuipau seminţe şi vorbeau de ţiganii lor, care „umblau din pizdă-n

pizdă“ şi pe-acasă nu mai ajungeau. Trei sferturi din limbajul lor era făcut din „mânca-mi-ai“ şi „băga-ţi-aş“, încât te mirai cum nu se mai satură de aceleaşi şi aceleaşi porcării. Cu Maria n-aveau nimic, dar pe altele le bălăcăreau, pe Coca de pildă (curva curţii) nu o uitau niciodată în pomelnicele lor. Coca nu purta niciodată batic sau basma pe cap, ci o beretă roz, exact de culoarea florilor leandrului, şi asta le aţâţa pe ţigănci până la turbare. Dar măcar Coca nu aducea niciodată bărbaţi în cămăruţa ei, la fel de curată şi de modestă ca a Mariei, ci făcea trotuarul la şosea şi se ducea ea acasă la ei. Venea în zori, când locatarii, cu lădiţele cu salam şi ouă fierte, plecau la serviciu. Scandaluri şi păruieli se petreceau zi şi noapte în curte, dar nu legate de Coca. Cel mai adesea însăşi proprietăreasa, Ma'am Catana, începea cearta. Anormal de grasă, mustăcioasă, cu ochi răi de orientală, cu varice înspăimântătoare, ca nişte viermi vineţi şi chirciţi, pe picioarele de bărbat, se proptea în faţa câte unui chiriaş şi-ncepea să zbiere ca o descreierată, ba că l-a văzut că fuma în pat şi-o să-i dea foc la case, ba că nu i-a dat bună ziua, ba că nu-i place mutra lui... Toţi erau pentru ea „mitocani“, iar femeile „destrăbălate“, „dezmăţate“, târâturi. Avea obiceiul să iasă-n curte ca să mănânce câte o farfurie de ciorbă, şi-atunci trebuia să fie linişte, pentru că, înfulecând sub cerul liber, Ma'am Catana se gândea la socotelile casei. Curtea fiind însă plină de puradei jegoşi, doar în chiloţi tetra, negri de atâta tăvăleală, ea se scula de zece ori de pe taburet şi se repezea la ei blestemându-i „cu ta-su şi cu mă-sa“. Pe cât era Ma'am Catana de căţea, pe atât era bărbată-su de blajin, un bătrânel cu figura bunului Dumnezeu, lălăind-o toată ziua prin curte şi fumând ţigări proaste, aşezat pe pragul uşii. În spatele lui, prin uşa întredeschisă, se zăreau minunile din odaia proprietarilor, despre care vorbea toată curtea cu admiraţie şi timiditate, ca-n faţa unui tărâm vrăjit. Maria fusese şi ea o dată în camera miracolelor, şi rămăsese năucită de atâtea frumuseţi. Se vede că bătrânul Catana fusese cineva la vremea lui, negustor cu cheag. Camera era plină cu mobile vechi, împodobite cu ghirlande, trandafiri şi amoraşi de lemn. Pe acoperământul de pat, de pluş pestriţ, stătea o mare păpuşă cu cap de ipsos, îmbrăcată într-o rochiţă de voal roz. Alte păpuşi, mai mici, cu rochii largi de burete roz şi albăstrui, erau înşirate pe noptieră şi pe lada patului, alături de chinezi de ipsos şi dintr-o piatră verzuie străvezie. O mare carpetă acoperea

tot peretele de care era lipit patul. Mariei i se tăia respiraţia când o vedea. Carpeta înfăţişa un lac albastru cu nuferi, iar pe malul lui era un câmp mare de flori. În mijlocul florilor şi boschetelor de lămâiţă se înălţa un pavilion auriu, plin de spanioli şi spanioloaice. Doi dintre ei dansau, ea cu fuste înspumate şi ridicându-şi braţele cu castaniete, el ţeapăn, cu vestă foarte scurtă, pantaloni până la genunchi şi ciorapi albi, păr buclat, prins în codiţă şi pălărie de torero. Ceilalţi stăteau în jur, pe scaune, băieţii făcând curte fetelor, câţiva cântând din chitări... O mulţime de porumbei se-ncurcau printre picioarele lor. Pe alţi pereţi erau tablouri cu rame înflorate, grele, mâncate de cari. Cel mai mult îi plăcuse fetei cel reprezentând un pisoi cenuşiu, dar şi cel cu lebedele şi cu muntele conic, de lână creaţă. În vazele de pe masa încărcată de macramé-uri pluteau un fel de spice pufoase, fiecare vopsit în altă culoare. Faţa de masă avea ciucuri grei de mătase. Aerul era cafeniu şi mirosea a vişinată. Din tavan coborau sute de ţurţuri de tencuială, încât gândeai că te afli într-o peşteră a comorilor, ca şi un policandru vechi, cu abajururi de hârtie creponată. Seara, lumina care se filtra prin ferestrele proprietarilor era roză şi pâlpâitoare, ca-n vis.

Dar Catana nu părea să dea cine ştie ce importanţă camerei pe care o-mpărţea, de voie, de nevoie, cu paceaura. El îşi dura, de o viaţă, altă odaie, care avea să-l poarte în veşnicie, ca o arcă de marmură. Despre nebunia lui aflaseră toţi chiriaşii chiar de la cucoană, care, în beţiile ei feroce, după ce-l acoperea de zoaie pe bătrân, răcnea ca o descreierată că i-a mâncat tinereţile şi i-a prădat averea de la părinţi. „Cavou îi trebuie lui! Cavou, când abia ne ducem zilele! Umblai cu boarfele Dămăroaiei, ai, şi strângeai bani pentru cavou! Măsluiai cântarul la prăvălie şi te gândeai la lumea de apoi! Haoleu, când te-or apuca dracii-ăia şi ţi-or turna ulei încins în cur, mânca-te-ar viermii să te mănânce, cu cavoul tău cu tot! Păcătosule! Ştiţi, oameni buni, ce-a făcut criminalu-ăsta la viaţa lui? åsta, aşa oaie blândă cum îl vedeţi! A omorât-o pe una cu care trăia, când avea negustoria la Buzău, a ars-o-n foc şi i-a strâns cenuşa şi-o mânca dimineaţa cu linguriţa dintr-o oală mare, uite-aşa, şi după ce-a mâncat-o toată lepra asta s-a dus la Poliţie şi l-au bătut ăia o săptămână de l-au tâmpit, cu toate că mărturisise singur, şi-a făcut doişpe ani de puşcărie, uite, nemernicu-ăsta, de-l vedeţi pe prag, că ziceţi că io sunt nebună, da-ntrebaţi-mă ce mi-a făcut omu-ăsta la viaţa mea, de mă

mir că nu m-a băgat şi pe mine-n mormânt. Şi-ţi trebuie cavou? De marmoră trandafirie? Cu îngeri de piatră? Oameni buni, mai bine era beţiv, mai bine bea banii, ştiam o treabă, da el de patruzeci de ani strânge pentru cavou. De douăzeci de ani pietrarii îi mănâncă paralele. Ştiţi ce are porcu-ăsta la Bellu? Palat, oameni buni, nu cavou. Te plimbi cu căruţa prin el. Şi ce statui! şi ce bibiluri! şi câte odăi! câte morminte goale! Un neam întreg poate să stea acolo pân-la Sfânta Judecată. Păi nu puteai, mă, să faci nişte case, colo, la şosea, să trăim şi noi ca oamenii, să-ţi îmbraci copiii, că mi-ai făcut o liotă, asta ai ştiut să-mi faci, tu cu foloasele, eu cu ponoasele. Nu puteai? Ce te-ncălzeşte cavoul dacă crăpi? Ori te-aruncă în stradă să te-ntinză câinii, ori în cavou de marmoră, nu ţi-e totuna? Mai ştii tu ceva? Ai murit, eşti mort, omule, aşa să ştii. Sapa şi lopata! Slavă Domnului că-s mai tânără ca tine. Mâine-poimâine o să te-ntind pe masă, ţeapăn şi rece, şi ce-o să mai râd! Ce geamparale o să joc în jurul tău, uite-aşa! Hiiiii! Şi-o să te-apuc de nas, şi-o să-ţi scot puţa afară, în văzul lumii, aşa să ştii. Spânzuratule! Nebunule! Să crezi tu că o să ai parte de cavoul tău de marmoră. Când mi-oi vedea ceafa. Să zici mersi dac-o să te-ngrop într-un colţişor de cimitir năpădit de bozii. Că mi-ai otrăvit sufletul o viaţă-ntreagă, nemernicule!“ Chiriaşii se uitau la ei ca la bâlci şi se stricau de râs, iar venerabilul bătrân dădea din când în când din cap cu ochii stinşi şi zicea cu blândeţe: „Aşa-i, aşa-i cum zice ea, oameni buni. Iertaţi-mă, oameni buni“, însă vorbele lui erau imediat acoperite de alte ocări ale consoartei.

Abia peste ani Maria avea să-şi dea seama că bătrâna nu minţise în delirul ei, ba dimpotrivă, că mintea ei obtuză nu fusese în stare să intuiască până la capăt realitatea, când redusese cavoul lui Catana la un palat. Căci bătrânul îşi dăduse sufletul în 1962, creştineşte, cu popă şi lumânare la căpătâi, jelit de toată curtea şi având faimă de sfânt în cartier. Nu lăsase în urma lui decât casele şi o monedă de 50 de bani în cutia traforată de pe masa cu franjuri fabuloşi. În ciuda promisiunilor feroce, proprietăreasa făcuse înmormântarea cu toată pompa, după cele mai simandicoase obiceiuri de mahala. Şase ţigani cu alămuri cojite şi strâmbe şi cu o tobă mare urmau, cântând marşuri mortuare, dricul de lemn sculptat, cu vitrine subţiate de atâta lustruit, tras de cai mascaţi, cu panaşe negre. Câţiva ţigănuşi purtau prapuri grei, decoloraţi de intemperii. Unul era agăţat şi la

intrarea în curte. Ţinându-se de marginea din spate a dricului şi bocind, în haine negre, grosolane, veneau Ma’am Catana şi rubedeniile, iar în urmă toată liota din curte şi de pe stradă, mâncând seminţe şi pălăvrăgind. Maria auzise de la Leana Nebuna, care-o călca din când în când în noua casă de pe Ştefan cel Mare, că murise Catana, şi sosise şi ea să-l vadă pe bătrân dus pe ultimul drum şi să-şi mai vadă şi foştii vecini. Era deja slabă şi acrită de viaţă. Îl zărise pe Catana în sicriul căptuşit cu satin alb, printre coroanele cu trandafiri de hârtie creponată: părea că în coşciugul fără capac odihneşte însuşi bunul Dumnezeu. Convoiul o luase pe Colentina până la Obor, pe Moşilor, străbătuse centrul oraşului şi în cinci ore ajunse pe aleile încărcate de locuri de veci ale cimitirului Bellu. Aici casele de piatră cu decoraţii de marmură şi bronz înnegrit, cu statui şi poze ovale, cu uşi şi geamuri zăbrelite, dădeau impresia unui oraş locuit de o altă specie, cu alte nevoi şi altă anatomie. Chiparoşi trişti se desfoiau spre cer. Întortochindu-se printre morminte şi cavouri, dricul ajunse în faţa unei construcţii stranii.

Era o casă roz, care lucea nostalgic în înserare. Căci în acel noiembrie umed seara se lăsase repede ajutată de norii galbeni posomorâţi. Cavoul avea un fronton triunghiular, sever, cu o fereastră rotundă în centru. Uşa era încadrată de două firide, cu două statui de bronz lustruit. Ce fel de fiinţe omeneşti erau reprezentate de acele bronzuri? Ce fel de plecăciune în faţa misterului morţii era aceea? Căci statuile urlau mut, înnebunite de groază sau de o sfâşiere cumplită a măruntaielor. Li se zăreau cerul gurii şi măselele până-n fundul gâtului, iar acolo, dincolo de omuşor, culoarea devenea roşiatică (poate şi din reflectarea amurgului), ca şi când beregata şi înghiţitoarea ar fi fost de carne, de parcă în cumplita coajă de bronz ar fi fost închise trupuri omeneşti încă vii, cu organele moi palpitând şi sângele zvâcnind prin furtunurile venelor şi mintea lor simţind în toţi neuronii acea agonie fără sfârşit. Statuile de bronz încremeniseră în gesturi de apărare şi respingere, cu degetele răşchirate, cu coastele la vedere, cu pântecul supt, într-o încercare disperată de a se rupe de pe piedestalul lor şi a o lua la fugă prin cimitirul nesfârşit. Abia după ce preotul a stropit totul cu agheazmă, ciudata clădire şi-a pierdut puterea de fascinare. Frecându-se la ochi, oamenii au văzut că, de fapt, cei doi efebi de bronz erau îngeri, şi că gurile lor deschise cântau, şi că ochii le erau înălţaţi către văzduhuri. Slujba a fost

lungă şi plicticoasă, după care (căci se lăsase bine întunericul, în adâncul căruia iradia numai templul, ca un cristal trandafiriu) sicriul a fost coborât pe treptele cavoului. Uşa de fier înnegrit, foarte grea, bine unsă, lăsa să se vadă o încăpere goală şi un şir de trepte de piatră ducând spre un subsol. Groparii duceau cu grijă coşciugul pe umeri, şi în urma lor coborau rudele. Maria crezu că nu va mai fi loc şi pentru ceilalţi. Ea, oricum, nu voia să intre. Nu-i plăcuseră niciodată înmormântările şi nici preoţii. Nu credea în viaţa de apoi, sau mai bine zis, nu-şi punea problema. „Parcă s-a mai întors cineva de-acolo, să spună ce-o mai fi? Dacă te simţi cinstit în sufletul tău, n-are de ce să-ţi fie frică. Ce-o fi, o fi.“ Dar, cu încetul, lumea începu să se rărească în jurul ei, toţi coborau, şi părea să fie încă loc. Curând, rămase singură, înfiorată de întunecime şi răcoare. Arhitectura neregulată, acum neagră ca smoala, a cavourilor din jur, zimţa cerul ca dinţii unui ferăstrău. Câte-o statuie (înger cu trompeta şi cu aripile-ntinse) se profila cafenie pe zaţul încă gălbui de la orizont. Chiparoşii erau şi ei daţi cu păcură şi se clătinau sinistru. Maria, îngheţată de spaimă, coborî.

Foarte adânc, înaintea ei, zărea două–trei siluete avansând în întunericul verde, contopindu-se cu el. Treptele păreau să nu se mai sfârşească. Maria cobora de ore-n şir, şi aproape că uitase unde se afla, când zări, la capătul ultraîndepărtat al diagonalei scării, un dreptunghi minuscul de lumină. Nu mai înalţi decât nişte insecte, cei din urmă oameni din convoiul mortuar sclipiră o clipă în acea lumină, care se apropia cu încetul, şi dispărură pe poarta cea limpede. Maria îi urmă, şi se pomeni într-o hală enormă, înaintând minusculă pe un mozaic lustruit şi măreţ. Sala părea rotundă, dar marginea ei extremă era atât de îndepărtată, încât aproape că dispărea într-o ceaţă sidefie. Sprijinită pe colosale coloane de porfir, o cupolă aurie se înălţa prea sus ca să existe cuvinte pentru a-i descrie înălţimea, mai sus decât bolta cerească pentru un truditor al pământului şi mai sus decât sfera de cuarţ a constelaţiilor. Sculpturi monstruoase erau orânduite-n nişe, de jur-împrejurul sălii, alternând cu coloanele roşu-brune. Reprezentau bărbaţi şi femei nude, vopsite-n culoarea pielii, femeile mai roze, bărbaţii măslinii, toţi cu aceiaşi ochi de azur şi aceeaşi teroare pe chipuri. Grosimea unghiilor lor de la picioare era cam cât un stat de om, iar din feţele pierdute-n ceaţa bolţii de aur se zăreau doar luminile ochilor dilataţi. Fiecare gigant îşi

exhiba tragic câte o infirmitate: o femeie avea sânul stâng atins de elefantiazis, atârnându-i ca un sac hidos până la pubis; alta avea capul înfundat în torace şi sternul ieşit în faţă ca al păsărilor. Bărbatul cel mai apropiat avea un picior poliomielitic, lipsit de pulpă şi coapsă, doar cu femurul, tibia şi peroneul în teci de piele zbârcită. Hernia următorului îi umpluse testiculul, lăbărţându-i-l până la pământ. Ciungi, şchiopi, pitici, caşexici, coxalgici, cu spina bifida, cu obezitate monstruoasă, ciclopi, cu buză de iepure, cu unsprezece degete la mâini şi la picioare, cu pielea vânătă de la o malformaţie cardiacă, leproşi, atinşi de antrax, de scrofuloză, de vitiligo, şirul curb de statui gigantice îmbrăţişa cu un inel al estropierii sala rotundă, pe nesfârşita căreia suprafaţă înainta către centru, ca o procesiune de acarieni, convoiul mortuar.

Maria străbătea, privind cu gura căscată în jur, vaste suprafeţe colorate, închipuind, desigur, pe podeaua dulce de piatră semipreţioasă (malachită? obsidian?) un vast desen, geometric sau figurativ, dar care scăpa cu totul din vedere. De foarte sus, din apropierea apexului bolţii, s-ar fi putut zări, doar, fabulosul mozaic, cu întreaga lui semnificaţie. Pantofii ieftini ai gospodinei erau însă ca degetele neexperte ale unui orb de puţină vreme sau ale unui adolescent mângâindu-şi prima femeie. Încet, cei ce purtau sicriul se apropiau de mijlocul sălii. Li se desfăceau, înaintând, mereu alte perspective. Putură zări, astfel, deschideri simetrice în peretele curb, între nişe şi coloane, ca nişte portaluri cu inscripţii de bronz şi înflorituri complicate, care dădeau în nesfârşite galerii. Lumina dulce şi colorată, ca de catedrală, umplea mausoleul cu un jeleu diafan, venit de nicăieri. În tăcerea veştedă, doar ţocănitul blacheurilor se percepea, micuţ şi armonios ca o muzică de carillon.

Maria păşea între rubedeniile cernite ale bătrânului. Nu-şi putea lua ochii de la sicriu, care era acum o coajă de sticlă fumurie, prismatică, pe care cei şase gropari o cărau poticnit. Cât de mult se schimbase şi mortul! Trăsăturile feţei i se estompaseră, ochii se mai vedeau ca două bile imense sub pielea groasă a feţei, de parcă globii s-ar fi contopit cu emisferele cerebrale, nasul şi gura se contopiseră într-o trompă care-i cobora până-n piept. Mâinile şi picioarele se resorbiseră în pântec şi torace, care se umflară în forme respingătoare. Hainele plezniseră, barba şi părul zăceau

împrejur ca puful unei păpădii scuturate, şi larva albicioasă, palpitând uşor, zăcea acum, pasivă dar vie, în elitrele sicriului. Maria apucă şi ea coaja tare de chitină translucidă, cu ochii dilataţi şi pielea de găină pe braţe.

În centrul sălii, atât de departe de peretele circular, încât statuile şi coloanele abia se străvedeau prin ceaţa albăstruie, nu mai impozante decât o pădure aflată la orizont, se afla un mormânt de cristal, cu capacul dat la o parte. Groparii îşi lăsară jos povara, lumea se adună-n cerc, şi popa începu să cădelniţeze şi să cânte. Toţi îşi făceau cruci largi din când în când şi răspundeau popii cu câte un „Amin". Ciudate ecouri veneau înapoi de pretutindeni, cu minute întârziere, interferând într-un trandafir sonor, aproape vizibil în văzduhul halei. Pupa umedă de secreţii gelatinoase fu aşezată în casa de cristal, şi capacul, acoperit de o inscripţie măruntă şi ilizibilă, fu pecetluit deasupra. Dacă n-ar fi fost fulgerele curcubeene ale prismelor de cuarţ, ai fi zis că larva pluteşte deasupra podelei, atât de limpede şi transparentă era substanţa casei de veci. Tânăra femeie se pierdu în contemplarea lentelor, întortocheatelor mişcări peristaltice de sub pielea crisalidei, ce semănau atât de bine cu alunecarea globilor oculari sub pleoapele adormiţilor…

Când, într-un târziu, îşi desprinse privirile de pe coconul uriaş, Maria se descoperi singură. Rubedeniile îndoliate, ţigănuşii cu prapuri, muzicanţii şi preotul pieriseră de parcă s-ar fi dizolvat în aerul acela coroziv. Ca să ajungă la cea mai apropiată ieşire le-ar fi trebuit zile-ntregi. Se resorbiseră în luciul mozaicului nesfârşit al podelei? Coborâseră şi mai adânc prin vreo trapă inobservabilă? Maria nu-nţelegea şi nici nu voia să-nţeleagă. Căci nu poţi gândi sub bolţi mai vaste ca bolta de os a ţestei tale. Încremenită în centrul visului, lângă mormântul săpat în cristal, femeia simţi deodată o năruire a întregii ei fiinţe, de parcă ar fi putrezit în câteva secunde, înainte ca mintea ei să fi apucat să moară. Teroarea şiroi pe ea ca o transpiraţie îngheţată. Ştiu că dacă nu se va smulge chiar în acel moment din fascinaţia şi irealul cavernei-cavou avea să rămână acolo pentru totdeauna, ca o omidă paralizată, pradă vie pentru monstrul ce zvâcneşte alături, în oul său. Făcu efortul vieţii ei ca să se-ndepărteze, încet, de mormânt şi apoi s-o ia la fugă, ţipând fără să-şi audă ţipetele, pe dalele multicolore.

Fugi la întâmplare, ore şi ore, oprindu-se din când în când să-şi tragă sufletul, dar pereţii sălii păreau să nu se apropie deloc, sau s-o facă atât de încet, încât coloanele şi statuile betege păreau nişte gheţari încremeniţi la marginea universului. Totuşi ele ieşeau încetul cu încetul din ceaţa albastră a depărtării, şi femeia îşi dădu curând seama că se apropia de monstruosul bărbat acromegalic, cu toracele înconjurat de nori, cu lăboaie atât de mari la picioare, încât între degete avea intrări boltite de galerii ce-şi pierdeau perspectivele în depărtare. Maria pătrunse astfel în tunelul boltit dintre degetul mic şi următorul de la piciorul drept al statuii, şi se trezi într-un fantastic viaduct de cărămidă. Din loc în loc, pe pereţii păienjeniţi, îşi întindeau coarnele gălbui vechi trofee de vânătoare. Tablouri în rame greoaie, înflorate, de bronz erau prea înnegrite de vreme ca să-ţi mai poţi da seama ce reprezintă. Cămine de marmură, reci, grătare şi vătraie de alamă alternau cu scuipătoare din acelaşi metal alunecos. Galeria era luminată de torţe înfipte în suporturi de metal negru, sus în pereţii plini de păianjeni şi molii ale zidurilor. Tăcerea era ţiuitoare şi lumina părea că se stinge pe măsură ce Maria, care brusc îşi amintise că-l lăsase pe Mircişor pentru prima dată singur în casă, înainta tot mai repede între liniile ce se uneau în zare. Maria începu să fugă, îngrozită că nu va mai scăpa niciodată din fabulosul cavou, îşi rupse un toc şi alergă mai departe şchiopătând, până când corpul ei mai degrabă decât ea însăşi percepu o imperceptibilă schimbare. Aerul devenea tot mai roşiatic, dar atât de-ncet, încât părea că la fiecare metru de galerie străbătută o singură moleculă vira în acel roz dureros de crepuscul. La fel de lent, podeaua căpăta elasticitate, şi carourile dalelor, cândva la fel de bine delimitate ca pe o tablă de şah, începeau să-şi întingă culorile una-ntr-alta, să-şi dizolve contururile, asemenea tablourilor, căminelor şi trofeelor de pe pereţi, ce-şi pierdeau încet formele, tinzând să se resoarbă în sideful trandafiriu al pereţilor, tot mai neted şi mai monoton. Curând, Maria înainta printr-o trompă de carne umedă care se curba la marginea vederii într-o spirală tot mai amplă. Pereţii, pe care curgea un lichid gălbui şi mişunau fiinţe cleioase, vibrau necontenit, ţesând în aerul magic sunete catifelate, împletite cu voci şi clinchetiri, din ce în ce mai puternice, până când femeia avu impresia că merge printre zgomote solidificate. Simţea în ficat ameţeala rotirii, deşi raza marii curburi

exterioare, a noua sau a zecea pornind din mijloc, nu putea fi mai mică decât a Bucureştiului. După ce străbătu tot melcul, călcând strâmb pe podeaua la fel de vâscoasă ca pereţii, ea se pomeni în faţa unei sculpturi sau unei maşinării colosale, ocupând o grotă osoasă, neregulată, pe măsura monstruoasei construcţii. Era alcătuită din trei bucăţi care atârnau deasupra creştetului Mariei ca trei nori de vară, încârligaţi ciudat pe cer. Articulate prin zgârciuri gelatinoase, piesele de os vibrau într-un urlet continuu, ca al războaielor de ţesut, de care femeia îşi aminti cu oroare. Prima – care amintea ciudat de o scară de şa –, ca şi ultima îşi sprijineau extremităţile de două enorme ferestre rotunjite, obturate de membrane străvezii tremurătoare, pe când cea din mijloc, asemenea unui fronton de templu, se arcuia între ele făcând ca ansamblul să câştige în profunzime şi grandoare. Maria, strivită de dimensiunile neomeneşti ale construcţiei calcaroase, se apropie de fereastra de la extremitatea cealaltă a sălii, urcă pe ciocuri şi excrescenţe de calciu, strivi sub tălpi aceleaşi fiinţe amoebale, până ajunse la membrana de culoarea lunii, dincolo de grosimea căreia luceau luminile şi fluturau umbrele altei lumi. Îşi lipi fruntea de tendonul călduţ, îşi lipi palmele de tâmple şi de membrană, ca nişte paravane, şi-ncercă să zărească ceva prin substanţa tulbure, hialină. Urletul lumii exterioare devenise chinuitor, insuportabil ca al unei cascade uriaşe. Când o formă indescriptibilă, ieşită brusc ca dintr-un abis, se ridică deodată, verde şi galbenă şi cenuşie, apropiindu-şi – ce? faţa? cefalotoracele? ghimpele din coadă? – de geamul de carne, Maria începu să ţipe şi o luă la fugă înapoi, fără să-şi audă ţipătul, simţindu-şi doar gâtul rănit, pierzându-şi amândoi pantofii, înapoi prin sala sculpturii enigmatice, prin melcul umed şi prin viaductul care, la capătul multor ore, îşi recăpătă dalele dulci de coral, zidurile de cărămidă, şemineele şi scuipătorile de alamă, trofeele de vânătoare şi tablourile înnegrite, pătrunzând în cele din urmă din nou în uriaşa şi ceţoasa sală a statuilor. O străbătu iarăşi diametral, oprindu-se de mai multe ori ca să înnopteze, lungită pe podeaua lustruită, trecu pe lângă mormântul de cuarţ din centru, unde larva se înfăşurase deja într-o gogoaşă de fire multicolore şi se văzu pe treptele nenumărate care duceau spre ieşire. Când zări iarăşi lumina zilei izbucnind printre chiparoşii melancolici din cimitirul Bellu, Maria îşi făcu cruce. În tramvai trebui să înfrunte privirile

gloatei care se holba la picioarele ei goale. Schimbă la Buzeşti şi îl luă pe 24 până la Circ. Traversă în dreptul florăriei şi ajunse în holul blocului cu mobilă, unde locuiau de peste un an. Încă de la intrare auzi urletele lui Mircişor. Găsi la uşa apartamentului de la cinci o adunare de vecini care încercau să-l potolească pe băieţelul care răcnea cât îl ţineau puterile dincolo de uşă: „Mă-mi-ca-mea! Ce mă fac eu fără mă-mi-ca-mea!“ Se repezise-ntr-un suflet, descuiase şi-l luase-n braţe pe copilaşul care acum râdea printre lacrimi, leoarcă de transpiraţie şi îmbujorat de efort.

Când ieşi din curtea în formă de U, Maria pătrunse în toamnă. Deasupra curţii, cerul continua să fie de un azur intens, cu nori de lapte încremeniţi în forme bucălate. Oleandrul verde şi roz îşi picta încă umbra albăstruie pe peretele văruit al casei din stânga, şi populaţia semi-ţigănită transpira mai departe în mirosul de rântaş ca nişte excrescenţe cărnoase pe un recif de corali. Odată poarta curţii închisă, însă, încetară brusc şi fierbinţeala, şi parfumul, parcă şi zgomotele, şi Maria se pomeni pe Silistra, înaintând printre frunze moarte şi băltoace care reflectau un cer cu nori de furtună. Sufla un vânt ud şi rece, care parcă ştergea contururile caselor şi trecătorilor. Dar tinerei femei nu-i era frig. Păşea mai departe în rochiţă de vară printre oamenii cu umbrele şi fulgarine. O bătrână cu un sac gol peste cap şi umeri (căci stropi răi de burniţă începuseră să se cearnă, reci ca gheaţa, pe caldarâm) o privi ciudat şi intră într-o curte alăturată. La o altă poartă oprise un geamgiu, lăsându-şi jos povara verzuie care răsfrângea tristeţea şi dezolarea zilei.

Cât de ciudat, de luminos era rujul acela ieftin, cu gust de bomboane, pe buzele domnişoarei cu ochi căprui! Sub cerul care gonea ca un fum negru, destrămat, deasupra, era singurul lucru colorat şi viu. Doi ochi nerimelaţi şi o gură în formă de inimioară. Câţiva zulufi încreţiţi cu drotul fluturând dintr-un batic. Maria zâmbea. Un zâmbet bun şi cinstit ca un guleraş alb la o rochie de vară, singura pe care tânăra muncitoare şi-o poate permite. Cunoscuta rochiţă cu buline şi pliseuri. Pentru că nu voia să se gândească încă la Costel, se gândea (şi zâmbea) la sora ei, Vasilica, la naşa bătrână, cum într-o zi naşa, care nu mai vedea bine, pusese praf de curăţat peste prăjituri în loc de zahăr pudră (făcuse nişte „tanti Mimi“, mândria ei, cu o cremă delicioasă, mirosind a lămâie), şi Vasilica muşcase dintr-un romb parfumat şi tixul îi scrâşnise-n dinţi, dar ea nu-ndrăznise să spună nimic, până când a muşcat şi naşa şi-a zis: „Aaaaoleo, Vasilico, o făcui lată, am pus tix în loc de zahăr pudră pe ele!“ – şi au râs amândouă de s-au prăpădit. Maria pufni şi ea în râs în mijlocul străzii. Ce nebună şi naşa bătrână! Dar tot neamul lor era aşa. Naşul, nenea Butunoiu, fusese negustor în tinereţe,

avusese magazin de haine bărbăteşti la Bucureştii Noi; acum repara acordeoane şi spumega contra ruşilor, desigur numai în familie şi-n şoaptă. Cât despre naşa tânără şi fiică-sa Aura, Maria nu le putea suferi. Niciodată nu-ntâlnise fiinţe mai scârboase, uitături mai perfide ca acelea ale ochilor verzi-tulburi, la fel la mamă şi la fiică, două mahalagioaice împopoţonate ca nişte alte alea. Marian, băieţelul Vasilicăi, era mereu zgâriat sub ochi după vizitele naşi-sii cu Aura. O poză din casa soră-sii îi arăta pe cei doi copii în picioare, ţinându-se de mână într-un mod ciudat (mâna dreaptă a lui Marian şi mâna stângă a Aurei, împreunate în diagonală între ei), Marian zâmbind prosteşte, iar Aura încruntată, cu o mutră de nespusă răutate pentru o fetiţă de numai cinci ani. Fata ţinea în cealaltă mână un cerc şi avea în păr un pompon caraghios, iar băieţelul strângea ţeapăn la piept o minge vărgată de cauciuc.

De unde se procopsise cu viermuiala asta de rubedenii? Când avusese timp să se-nconjoare cu oamenii-ăştia care trăiseră în Bucureşti cu mult înainte de venirea ei aici? Căci Maria sosise-n oraş, părăsindu-şi Tântava natală, în timpul războiului, când se angajase, o dată cu Vasilica, ucenică la croitoria Verona, care se afla în spatele blocului ARO, lipită de casa albă, cu verandă şi marchiză multicoloră, a vestitei actriţe de varieteu Mioara Mironescu. Cele două ţărăncuţe de cincisprezece şi şaptesprezece ani (Vasilica era sora mai mare) dormeau împreună la etaj, într-un pat, frânte de ore şi ore de tras la maşină, şi visau toată noaptea maşini Singer şi tineri eleganţi, funcţionari cu canotiere albe şi bastoane de trestie. Se trezeau îmbrăţişate, obraz lângă obraz, dornice să intre iar în agitaţia marelui oraş. Duminicile aveau liber şi ieşeau la plimbare pe străzi, printre blocurile pătrate de pe bulevardele străbătute de automobile şi trăsuri, uitându-se uimite şi-ncântate la firme, la vitrinele de mobile şi bijuterii, la înălţimea ameţitoare a Palatului telefoanelor (cât ar fi vrut să se facă telefoniste! – în filmele americane telefonista întâlnea mereu câte un tânăr milionar), la birourile în care juni prăfuiţi tot băteau la maşinile de scris Yost scrisori şi acte de tot felul, la cucoanele elegante, cu vulpi în jurul gâturilor şi arătând ca vampele din filme. Serile, ghirlande de becuri împodobeau intrarea în grădinile de vară, în cinematografe şi teatre. Fetele treceau cu ochii mari pe lângă minunile astea, care nu erau din lumea lor şi pe care nu le invidiau,

căci ele se duceau la cinema-urile ieftine de cartier, pline de muncitori care scuipau seminţe pe jos şi fluierau când băiatu' şi fata se sărutau pe ecran, şi care uneori aşezau, ca din întâmplare, câte o palmă grea, mirosind a unsoare de strung, pe pulpa fetei de lângă ei. De multe ori, din cauza „nebunilor“, surorile trebuiau să se mute dintr-un loc în altul în sala întunecată, făcând să trozniască duşumeaua dată cu petrosin. Se mai duceau pe la bâlciuri, la periferie, traversând şine ruginite de cale ferată şi câmpuri de muşeţel, ca să se înghesuie într-o mare de oameni, în faţa panoramelor pictate ca de copii, cu animale sălbatice şi înghiţitori de şerpi, cu femei-păianjen, pitici şi neruşinate care apăreau în faţa bărbaţilor cu ţâţele albe şi goale, pline de aluniţe... Copiii purtau pe capete fesuri de hârtie lucioasă şi hârtie creponată şi sunau din trâmbiţe multicolore. Surorile-şi cumpărau câte un cornet de floricele sau un şirag de zahăr candel şi se bucurau copilăreşte de ziua pestriţă, de tinereţea lor proprie, de prospeţimea lumii. Ce au din toate minunile astea cei de la ţară? Nimic. Nu ştiu toată viaţa decât muncă şi iar muncă. Nu trecuse nici un an de când erau bucureştence, şi deja îi dispreţuiau pe ţărani, pe cei „cu capu-n traistă“, şi le era milă de sora lor, Anica, măritată-n Tântava şi silită să rămână acolo toată viaţa, cu vaca şi porcul ei, cu munca la roşii şi gogoşari. După ce se săturau de rătăcit prin bâlci, fetele se dădeau în lanţuri, chiuind cât le ţinea gura, învârtindu-se o dată cu lumea din jur până la leşin. Câte un băiat de pe un scaun alăturat le apuca în zbor şi le răsucea scaunul, dându-le apoi drumul să se rotească nebuneşte, râzând cu lacrimi şi mai zărind din tot ce e-n jur doar un vârtej de culori învălmăşite. Serile se duceau la câte-o grădină ieftină, cu lume amestecată şi veselă, şi mâncau mititei sfârâitori în zvonul adus de vânt al vreunui acordeon îndepărtat. Ajungeau acasă de braţ, suiau chicotind scara-n spirală şi îşi regăseau pătuţul cu tăblii de fier şi ligheanul din colţ, în odaia goală dar intimă, pe fereastra căreia intra luna. Fetele mai stăteau mult de vorbă sub cearceaf, în aerul albastru de lumină de lună, care le făcea feţele ciudate, palide, ca la cinema. Maria nu era frumoasă, dar era mai frumoasă decât Vasilica. Sora ei avea o mutriţă vicleană şi ageră de veveriţă, care oricât s-ar fi străduit n-ar fi putut semăna cu imaginea-idol a femeii anilor '40, cum o vedeau cele două zilnic, pe marile afişe de deasupra cinema-urilor şi în paginile de reclame ale ziarelor. Mai mult decât o croitoreasă în

stare să-şi încânte clientele din lumea bună, Vasilica n-avea să ajungă niciodată, decisese în secret Maria.

Acum ea privea prin fereastra din spate de la remorca tramvaiului 4, care străbătea clopoţind intersecţia înecată în fum de la Obor. Un ceferist ducând nişte burlane de sobă legate cu sfoară o înghesuia, presat şi el de ceilalţi, şi-i sufla-n faţă o duhoare de cârnaţi. Fiindcă vagonul era atât de-ncărcat, lumea se certa şi se ocăra ca la uşa cortului, dar Maria, privind absentă spre tavernele pline de ţărani cu papornițe şi funii de usturoi şi spre magazinele de „geamuri-oglinzi“, chei, fierărie, ţesături, nu-i lua-n seamă, suporta stoic marginea de fier gofrat a burlanului înfipt în umăr şi, în urletul camioanelor trase de cai şi al tramvaielor care se-ncrucişau şi se opreau bot în bot uneori, aruncând scântei palide în aerul întunecat, sărea de la un gând la altul, înfiorată de stropii de ploaie care izbeau fereastra.

Ea şi Vasilica încă purtau cozi lungi până la brâu, cu câte un fir roşu împletit în ele, când veniseră la Bucureşti. Le adusese „tătica“ în căruţă şi le lăsase în grija lui „nenea“, fratele mai mare, care însă curând trecuse Nistrul şi se pierduse pe undeva pe malul Donului. Avea să se-ntoarcă abia în ’51. Fetele lucrau în atelier de dimineaţă până seara. Când intrau în zori, şirurile de maşini de cusut Singer, cu roată şi pedală, negru-lucioase, li se păreau fetelor un fel de gângănii cu ace veninoase, gata să îşi ia fiecare-n primire prada: câte o fată tânără şi vie. Patroana era severă, cu ochi răi şi fălci pe care jucau muşchii în permanenţă. Nu le dădea drumul fetelor din atelier nici măcar pentru nevoile fireşti. În ciuda botului rujat gros şi a genelor date cu mascara, rămânea pe faţa ei ceva bărbătesc. Ucenicele mai vechi transmiteau novicelor ce aflaseră şi ele de la cele de dinaintea lor: că madam Georgescu nu era femeie în toată puterea cuvântului, având ea pe sub fuste ce au bărbaţii. Unele mai spuneau că muieroiul s-ar rade pe bărbie, pe gât şi între sâni, ca să nu-i crească părul ca la haiduci. O pudră groasă acoperea însă totul, dac-o fi fost adevărat. În orice caz, nu se măritase niciodată şi împărţea odaia, pe undeva prin Rahova, cu o domnişoară învăţătoare, micuţă şi leşinată, cu ochi încercuiţi de o piele roz şi cu dinţi mărunţi de pisică. Fiindcă nu râdea niciodată, madam Georgescu le speria pe ucenice şi le ţinea sub o ascultare fără crâcneală. Surorile, care nu se-mprieteniseră cu celelalte fete, multe dintre ele nişte curviştine care

vorbeau cum fetele venite de la ţară nu mai auziseră vreodată, s-ar fi simţit de-a dreptul nenorocite şi şi-ar fi plâns soarta în fiecare noapte în patul cu tăblii de fier, una-n braţele alteia, dacă nu ar fi fost minunata doamnă Mioara Mironescu, care pentru ele devenise totul şi mai mult decât totul, o zână din poveşti, un model şi o zeiţă, al cărei interes pentru micile ţărăncuţe li se părea o minune dumnezeiască. Cine le-o scosese-n cale pe faimoasa actriţă? De ce, încă de când le văzuse la fereastra casei învecinate, râzând obraz lângă obraz şi strâmbându-se, aruncând frimituri la porumbeii de pe caldarâm, actriţa, tocmai coborâtă dintr-un Packard masiv, se oprise, dându-şi pe spate capul cu pălăriuţă şi voaletă, şi rămăsese aşa, siluetă în taior, decupată parcă dintr-o revistă de modă, cu palmele în mănuşi şofranii strângând la piept un buchet de violete? Soarele îi picta faţa în culori intense şi pastelate, incendiind mătasea rară a voaletei şi punând o stea arzătoare pe gămălia mare, de onix, a acului de păr. Le privise pe ucenicele de la etaj câteva minute, ca fascinată, pentru ca apoi să intre în gangul întunecat al casei de-alături, pierzându-şi treptat culorile în umbra tot mai densă. Automobilul negru plecase şi el, lăsând străduţa goală şi melancolică, însufleţită doar de câteva minuscule plăntuţe ruginii crescute printre pietrele caldarâmului.

Făcură cunoştinţă după câteva zile şi urmă un vârtej de încântare fără margini. Doamna cu păr negru-albastru, tuns scurt şi cu colţişori încadrându-i obrajii, cu cearcăne sub ochii mai mereu pe jumătate închişi, cu „zdrăngănele“ de alamă pe braţe şi chiar la o gleznă, le duse-ntr-o seară la cabaretul „Gorgonzola“, în spatele Şelarilor, unde cântau nişte negri îmbrăcaţi în haine vărgate şi cu pălării tari. Le lăsă pe fete la o măsuţă, să se holbeze la negrii cei buzaţi ce suflau în trompete şi saxofoane sclipitoare şi la lumea din jur, şi dispăru pe o scăriţă după o draperie roşie de catifea. Un chelner le aduse celor două ceva de mâncare şi câte un pahar de şampanie, pe când cei din jur se sculau de la măsuţe şi se-nghesuiau pe ringul de dans. „Foxtrot!“ strigă negrul de la contrabas, şi toţi începură un dans caraghios şi-ndrăcit, de care surorile, cât de intimidate erau, nu se putură stăpâni să nu râdă până la lacrimi. Când cei care dansaseră se întoarseră la mese, urmă o cântăreaţă blondă, grăsuţă, într-o rochie roşie, care începu, cu o voce ciudat de adâncă, un cântec trist şi tărăgănat, despre o iubire nebună, „cum nu s-a

mai văzut pe-acest pământ“, şi o părăsire laşă şi crudă a tinerei „vergine“ de către „domnul cu dinţi sclipitori“, pe care totuşi vergina avea să-l iubească

Până-n mormântul de marmură rece,
Până în sânul lui Dumnezeu.

Ameţite de şampanie, fetele lăcrămau şi ele prin fumul verzui, tot mai des, al trabucurilor. Vasilica tocmai îşi ştergea cu dosul palmei lacrimile, când, cu gura căscată, observă că negrul de la tobe îi zâmbea şi-i făcea cu ochiul. Se mai uită o dată. Negrul zâmbea tot mai larg, arătându-şi dinţii de cal între buzele parcă rujate. Vasilica se uită înapoi, dar în spatele lor era doar o coloană vopsită în cafeniu. De-atunci, nici în ruptul capului nu mai privi spre estrada celor şase cântăreţi de jazz.

Li se mai aduse câte un pahar cu lichid palid, sfârâitor. Sala se-ntunecă încet şi o lumină albastră, ca de lună plină, o umplu, făcând să scânteieze brusc şi să se stingă, pe rând, steluţele de poleială atârnate deasupra capetelor. Începu o muzică dulce, de viori, şi un spectacol răpitor li se înfăţişă tinerelor ţărăncuţe pe scena înnoptată. Un reflector mătură faldurile din spate, şovăitor, părând a căuta ceva care ar fi putut veni de oriunde. Viorile răbufniră într-un vârtej pasionat, după care şovăiră şi ele, lin şi dulce, o dată cu descoperirea, în colţul de sus al scenei, a unui pantofior de damă care cobora încetişor, încât curând apăru, în ciorap lila, o pulpă minunat strunjită, urmată de o spumă de dantele. O femeie de vis, într-o rochie ce-i lăsa umerii goi şi pudraţi, rochie albă de satin, cu dantelărie bogată la poale şi cu voal alb, fluturător, o femeie cu obrajii roz şi verzi, sclipind de praf de aur, cobora lin din noapte, aşezată graţios pe cornul unei luni galbene, cu ochi, gură şi bărbie, zâmbind îndrăgostiţilor din tot universul. Luna clipea uşor, cu gene lungi şi încurcate, iar feea, în care surorile o recunoscură târziu pe vecina lor, căci acum purta o perucă buclată, platinată, care-şi trimitea şuviţele răsucite până mai jos de şale, începu un cântec despre Bucureştiul înnoptat, presărat cu stele, în care îndrăgostiţii ascultă, mână-n mână, tânguirile lăutarilor-ţigani prin cârciumioare, iar apoi ies sub covorul de stele ca să se-mbrăţişeze sub felinarele pâlpâitoare, în piaţete cu statui. Coborâseră şi nişte decoruri, cu

Ateneul, Arcul de Triumf, Mihai Viteazul călare, toate pictate ciudat, numai din bucle şi volute, ca împletite din fier forjat. Nişte siluete de tineri cu frac şi ţilindru şi domnişoare cu fuste deasupra genunchilor, cu funduri rotunde şi mijlocele înguste, dansau o pantomimă lentă între clădirile de carton, în semiîntuneric, căci singura luminată arzător era languroasa femeie lungită pe cornul lunii.

Când termină una dintre strofele cântecului, lăsând doar viorile să preia tema într-un nou acces de suferinţă şi langoare, artista coborî o dată cu luna până pe podea, se ridică şi, cu un mers care-i scotea-n evidenţă şoldurile minunate, descinse cele câteva trepte care despărţeau scena de sală. Restul cuvintelor le cântă apropiindu-se de măsuţe, punând mâna cu mănuşă de satin pe umărul câte unui bărbat şi privindu-l lung în ochi, apropiindu-şi gura de-a lui până când inima tuturor se oprea, apoi împingându-l brusc şi trecând la altul, de la altă masă. Unul dintre negri (dar nu era cel care-i zâmbise Vasilichii?) se apropie de Mioara, îi sărută mâna întinsă graţios, şi, o dată cu ultimele acorduri ale muzicii, o conduse la braţ către scenă, lăsând-o să se aşeze iar pe cornul lunii şi să se ridice, trasă de fire nevăzute, ca să dispară dincolo de bolta înstelată.

Packardul le duse acasă atât de ameţite, încât abia dacă-şi luară rămas-bun de la cântăreaţă, chicotind şi bâţâindu-se pe tocurile cu care nu erau obişnuite. Urcară scara împleticindu-se şi se culcară-mbrăcate, cu mărgelele de doi bani de la gât încurcându-se unele cu altele, aşa încât a doua zi în zori Maria avu niţel de lucru să se desprindă de sora sa încă adormită buştean. „Lelică, hei, lelică!“, o zgâlţâi ea, dar Vasilica se-ntoarse, cu braţele albe şi grăsuţe, pe partea cealaltă.

Fata coborî prima-n atelier, unde şirurile de maşini negre îşi sclipeau ácele ca nişte complicate piese bucale, în lumina murdară. Pe fiecare corp lucios frunzuliţe de aur desenau un filigran complicat. Maria se aşeză, puse piciorul pe pedală şi învârti uşor roata cu bielă, până ce acul unsuros prinse a se mişca. Ce fin era, ce vârf ascuţit! De multe ori îşi închipuise, în nopţi fără somn, că e străpunsă de ace, că un vârf lung şi uşor curbat îi pătrunde în inimă, şi atunci se ridica în genunchi şi, punându-şi un braţ peste faţă, făcea cu celălalt gesturi de îndepărtare, strângând din ochi şi din buze. Dar acul pervers trecea prin podul palmei aşezat în dreptul inimii, îi pătrundea

troznind uşor sub sânul stâng, îi străbătea inima, făcând-o să sângereze, înroşind plămânii ca pe două bucăţi mari de vată, şi ieşea prin lamela omoplatului, ţintuind-o de tăblia de la pat. Era prinsă, martirizată, fără putinţă de scăpare, flutura din braţul rămas liber fără nici o putere, ca o libelulă ţintuită cu un bold în insectar. Fantasma asta apăruse-n viaţa ei de când începuse să tragă la maşina de cusut şi-o chinuia neîncetat. În fiecare dimineaţă se apropia cu tot mai multă repulsie de gângania neagră şi veninoasă lângă care trebuia să supravieţuiască până la căderea serii. În zorii aceia, Maria apucă un guler de cămaşă şi-l strecură sub talpa nichelată, apoi încercă să pună acul în mişcare. Pedala însă se înţepeni şi acul nu vru să coboare ca să înţepe materialul. Fata învârti şi de roata de mână, dar îşi dădu repede seama că mecanismul din corpul maşinii era blocat. De obicei, când se întâmpla aşa ceva, trimiteau după nenea Titi, mecanicul, care începea să umble printre tijele, discurile, arcuşoarele şi alte piese bizare de metal unse din gros cu vaselină, de care era plin corpul suplu al maşinii de cusut. Acum însă Maria, ameţită încă de şampania şi feeria spectacolului din ajun, deschise prima dată uşiţa din piciorul maşinii. Avea lângă ea pompiţa de tablă cu ulei şi o şurubelniţă şi spera să hâţâne ceva înăuntru, să mai ungă un pic, aşa încât să rezolve singură încurcătura. Când însă micul perete curb, lăcuit cu negru, se deschise cu un declic, fata rămase încremenită. Şi acum, în tramvai, încercând să vadă ceva din prăvăliile înşirate pe bulevard prin geamul brăzdat de dâre de ploaie, prinzând cu coada ochiului o imagine tulbure a templului grec care avea să-nsemne atât de mult în viaţa ei, Maria se cutremură când îşi aduse aminte. Căci în fereastra metalică a maşinii de cusut zvâcneau viscere. Un fel de rinichi, un fel de glande endocrine, carne şi zgârciuri, vene, artere şi canale limfatice, ganglioni dilatându-se şi contractându-se lent sub o rouă de sânge. Nervi ramificaţi în teci filiforme de mielină. Zone hialine şi zone întunecate ca nişte cheaguri. Totul zvâcnind şi tremurând sub bătăile puternice, audibile, ale unei inimi nevăzute. Maria trânti uşiţa la loc şi ieşi în fugă, ţipând, pe uşa atelierului. Niciodată de atunci nu mai trase la maşină şi păstră toată viaţa o oroare puternică faţă de croitorie. Vasilica avea să-i croiască rochiile, puţine câte aveau să fie, ani de zile de atunci încolo, şi mereu, la probe, stând în genunchi în faţa ei şi măsurând cu centimetrul, avea să-i

reproşeze că n-a învăţat croitoria la madam Georgescu (unde-o mai fi acum, dac-o mai trăi), ca să aibă şi ea o meserie.

În zilele următoare Mioara le scoase pe fete în Cişmigiu, la o plimbare cu barca (şoferul automobilului negru lopăta cu mânecile suflecate, zâmbind damelor pe sub mustaţa cu vârfurile răsucite), le duse la o prăvălie de pe Cavafii Vechi şi le cumpără rochii şi pălăriuţe la modă, le despleti cu mâna ei cozile, dându-le pe mâna maestrului coafor, care le făcu bucle şi buclişoare cu drotul, încât arătau ca doi pudeli nătângi în oglinzile salonului, şi, în fine, le rezervă o măsuţă permanentă la „Gorgonzola", mai aproape de scenă decât în prima seară, aşa că, mai multe nopţi la rând, ucenicele se bucurară de şampanie – din care sorbiră mai cumpătat – şi de mirificele numere de pe scenă. Negrul de la tobe, Cedric, veni cu Mioara la braţ la măsuţa lor, ridicându-şi politicos pălăria tare în faţa domnişoarelor. Fetele se uitau la el cu ochi mari, amuţite de parcă l-ar fi văzut pe Satana însuşi, dar curând, rotindu-şi ochii-n cap, râzând cu gura lui roşie ca o rană şi făcând o mulţime de caraghioslâcuri, Cedric reuşi să le amuze atât de tare, încât din seara aceea fetele abia aşteptau ca orchestra să facă o pauză pentru ca tânărul să poată veni un sfert de ceas la măsuţa lor. Elegant, fermecător, cu un lanţ de aur la încheietura mâinii stângi şi cu pantofi cu cioc ascuţit, Cedric le povestea cum era în New Orleansul natal, în cartierul franţuzesc, le vorbea de palmieri şi agave, de saxofoanele care ardeau şi ţipau în mii de taverne, de Bourbon Street, pe unde trecea în fiecare primăvară procesiunea carnavalului Mardi Gras, şi mai ales de sinistrele ritualuri voodoo ale negrilor adunaţi în apropierea oraşului şi făcându-şi vrăjile sângeroase sub lună, împodobiţi cu măşti din pene de papagal. O luă la dans pe Vasilica, încercând s-o înveţe paşii de foxtrot. Negrul dansa dumnezeieşte, dezarticulându-se şi adunându-se ca o marionetă în jurul fetei care râdea ca o proastă în mijlocul ringului, neîndrăznind să facă un pas. În acest timp Mioara prindea mâna Mariei, cu un zâmbet ciudat pe buze, şi-i mângâia degetele aşezate cuminte pe faţa de masă cu degetele ei lungi şi uscate, cu unghiile lungi, lăcuite purpuriu. Pe arătător cântăreaţa avea un inel ciudat, la care Maria, puţin stânjenită, privea cu încăpăţânare. Veriga inelului nu era de metal, ci părea o răsucire de fire de păr groase şi unsuroase în jurul cărora se înfăşura în spire rare, ţinându-le la un loc, o

sârmuliţă de argint. Era păr de mamut, îi explicase Mioara. Cunoscuse cu câţiva ani în urmă un austriac care fusese în insulele Franz Josef, în nordul îngheţat, şi acolo era să crape de foame, cu ceilalţi tovarăşi care plecaseră să cerceteze şamanismul siberian, dacă n-ar fi găsit, într-un bloc de gheaţă, un mamut întreg, din carnea căruia trăiseră până-n primăvară. Din blana lui, în fantastica noapte polară, împletiseră, în cortul lor mizerabil, pulovere, pături şi podoabe. Inelul Mioarei avea şi o piatră din fildeşul aceluiaşi mamut, pe care austriacul zgâriase cu un ac imaginea unui fluture cu aripile-ntinse şi antenele răsucite în două spirale simetrice. Ciudat era că, dacă te uitai mai bine, aripa dreaptă a fluturelui era trasă cu o linie fermă, pe când cealaltă era conturată din puncte înnegrite de trecerea anilor. Cum Vasilica şi Cedric păreau să fi dispărut pe undeva (era mult trecut de miezul nopţii, perechile stăteau în umbră deasă, la măsuţe, îmbrăţişate, fără să-i mai pese cuiva de iluzionistul care rotea în mâini un evantai de cărţi de joc), Mioara o luă de braţ, abia atingând-o, pe Maria, o ridică de la masă şi ieşiră în noaptea bucureşteană, smălţată din loc în loc de petele de aur stins ale felinarelor Sécession. Cântăreaţa dădu drumul şoferului, şi cele două o luară pe jos, pe stradele pustii şi sonore, animate doar de vreo pisică furişată pe sub o poartă.

Ieşiră-n Lipscani, apoi, prin strada Carada, pătrunseră în pasajul Villacrosse. Trecură în galeria Macca. Luminatoarele cu geamuri galbene de deasupra, care o făceau atât de transparentizată de soare ziua, răsfrângeau acum palid razele câtorva becuri electrice aşezate în felinare de fier forjat. Paşii celor două răsunau puternic prin tunelul de clădiri albe, spectrale, având la parter prăvălii cu obloanele trase. Ornamentaţii bogate de stuc, măşti, gorgone, ghirlande şi amoraşi, chenare şi ciubucuri încadrau ferestrele de la etaj. Mioara se opri deodată sub un felinar şi se întoarse spre Maria. În iluminaţia artificială faţa cântăreţei îşi recăpăta aparenţa lunatică, sticloasă, desprinsă de lume, pe care o avea în spotul reflectorului, pe scenă. Pete de violet, dungi de verde şi galben citron îi pictau arlechinesc faţa tânjitoare, pe care ochii scânteiau umed. Gura rujată părea acum aproape neagră, moale şi senzuală ca o floare. Îi cuprinse Mariei capul în palme, o privi în ochi şi, zâmbind, îi spuse că are o garsonieră chiar deasupra, la etaj. N-ar vrea s-o vadă, în drum spre casă? Maria primi cu bucurie. Intrară

printr-o poartă neagră, lustruită şi cu un număr de alamă la-nălţimea ochilor. Mioara trecu înainte şi, mişcându-şi graţios fundul de o rotunjime delicioasă, urcă pe scara cu balustradă metalică, urmată de tânăra ucenică. Un hol foarte strâmt, doar cu o canapea şi o măsuţă pe care se afla o tavă de aramă bătută, avea în capătul opus scării o singură uşă, încuiată şi ea, cu un geam oval având de partea cealaltă perdeluţă roză. Mioara descuie şi pătrunseră într-un alcov care-o lăsă pe Maria fără suflare.

Era ca o cabină de vapor de lux, cu fereastră mică, închisă cu zăvor nichelat, licărind după perdeaua brodată cu păsări alburii. Mireasma de parfum ofilea catifeaua dulce a draperiilor şi a acoperământului de pat până la nuanţa cireşei amare. Cântăreaţa avansă în aerul acela de consistenţa jeleului şi trase draperiile peste imaginea gălbuie a caselor de vizavi. În penumbră se auzi declicul unei lămpi şi întunericul se făcu roşu. Mici vaze chinezeşti şi ceşcuţele de cafea dintr-o casetă de cristal încrustată în nucul unei mobile cu intarsii înfăţişând crini căpătară o sclipire caldă. Mioara ridică uşor capacul unui patefon şi aşeză pe tambur o placă. Braţul cromat, cu ac, hârâi pe discul negru-roşu până ce se auzi un tango pe care Maria-l recunoscu imediat:

Când de ochii tăi adânci mi-e dor şi-n noapte
Sorb o rază din seninul lor de vis
Stele mici spre tine când mă cheamă-n şoapte
Şi-s flămând de al iubirii paradis...

În odaie nu era nici un scaun, aşa că, după ce Mioara îşi scoase pantofii şi se lungi pe pat, de-a curmezişul, cu un braţ gol sub cap, Maria se aşeză şi ea pe marginea patului. „Ce frumos e la tine!“ şopti ea fermecată. Pe perete, o mască de catifea neagră o privea concentrat, cu ură în ochii decupaţi oblic. Cântăreaţa îşi aprinse o ţigară şi, privind în tavan, unde o lampă cochetă de majolică abia se desluşea, suflă uşurel fumul, care se amestecă în ghirlande transparente cu braţele lămpii. Apoi se ridică într-un cot şi o privi pe Maria iarăşi, lung, în ochi, cu pleoapele pe jumătate închise, ca mai înainte sub felinar. Fata avu impresia că nu mai există nimic în lume în afara acestei odăi în care ele două se pândeau. Inima îi deveni deodată grea, fără să ştie

de ce, şi, când Mioara întinse mâna spre ea ca un şarpe palid, se feri uşor şi palma, apucată de degetele femeii, îi asudă brusc.

Rămaseră tăcute până la sfârşitul cântecului. Când acul hârâi iarăşi pe ebonita lucioasă, cântăreaţa se ridică vioi şi închise patefonul. Apoi dezvălui (căci fusese acoperită cu o eşarfă de caşmir înflorat) oglinda toaletei în întunecimea verzuie a căreia cele două se văzură alburiu-cafenii, cu ochi scânteietori. „Ajută-mă să-mi scot rochia“, zise Mioara, şi Maria, ascultătoare ca o slujnicuţă, veni în spatele ei şi începu să descheie copcile rochiei, dezvelind ceafa şi spatele artistei, pe când aceasta îşi desprindea cerceii şi-şi scotea brăţările, care îi lăsară urme roşii deasupra cotului. Mioara îşi trase rochia peste cap şi rămase doar în furou, portjartier şi ciorapi de mătase, toate sclipitor de negre, ca şi părul ei tăiat scurt. „Aşa e mult mai bine“, şopti şi se-ntinse iarăşi pe pat. Deşi uscată, artista avea sânii mari şi rotunzi şi fundul greu, aşa încât părea mai femeie, mai dulce pe măsură ce se dezbrăca. Maria privi timid pielea umedă a pulpelor ocrotitoarei ei, între marginea cu franjuri a furoului şi ciorapul prins cu jartieră. Toate fetele pe care ea le văzuse dezbrăcate, la gârlă, la Tântava, ca şi ea, ca şi sora ei, aveau picioarele pline de firişoare de păr, dar pulpele Mioarei erau ca sideful. Iar când cântăreaţa îşi scoase ciorapii, rulându-i, fumurii ca sticla, înspre vârful degetelor, fata văzu că tot piciorul era alb şi curat, cu unghii făcute cu ojă. „Scoate-ţi şi tu rochia“, îi spuse cealaltă în treacăt, pe când îşi dădea jos şi celelalte dessous-uri. Spaima şi tulburarea creşteau în Maria. De ce se dezbrăcase artista? De ce nu se ruşina să-şi arate chiar totul, totul? Acolo avea şi ea păr, era singurul loc de pe corp unde era şi ea ca toate fetele, ca toate femeile. Maria nu mai văzuse o femeie atât de frumoasă. Luminá în odaie, şi parcă şi părţile ei întunecate, bănuţii vişinii ai sfârcurilor şi triunghiul negru dintre pulpe, ardeau ciudat în aerul gros ca siropul. Stânjenită, neştiind ce să creadă, ce să simtă şi ce să facă, zise: „Dar nu mi-e cald, nu e aşa cald.“ „Nu, dar aşa o să te simţi mai în largul tău.“ Cum Maria ezita, cântăreaţa se ridică, făcu câţiva paşi până la o mică servantă de nuc sculptat şi scoase o sticlă şi două pahare cu picior. Turnă o licoare aproape neagră şi întinse un pahar fetei. Întoarse placa patefonului şi ascultară „Zaraza“:

Când apari, señorita, în parc, pe-nserat
Cu, în juru-ţi, petale de crin,
Ai în ochi patimi dulci şi luciri de păcat
Şi ai trupul de şarpe felin.

Gustul băuturii era înşelător, dulce şi parfumat, camuflând flacăra alcoolului, care se furişă neştiut, în scurtă vreme, prin venele Mariei, schimbându-i starea de spirit, domolindu-i neliniştea şi sporindu-i încântarea de a fi acolo, în alcovul impregnat de parfumuri, lângă diva aceea de necrezut. Când se aplecase după sticlă, Mioara făcuse două cute adânci în pielea moale a pântecului, vertebrele şirei spinării se iviseră ca nişte insule de piele luminoasă iar vulva, sub fesele grele, era neagră ca a iepelor în păienjenişul de păr cârlionţat. Fata începuse să simtă că se destramă în aerul stătut al încăperii, când o văzu pe Mioara apropiindu-se, îmbrăţişând-o şi sărutându-i gâtul cu patimă, afundându-şi gura şi bărbia în scobitura claviculei ei, aşa cum văzuse doar la cinematograf că fac bărbaţii cu fetele pe care le iubesc. „Nu-ţi fie frică, micuţo, ah, mi-e dor, mi-e dor de tine“, suspina actriţa, lungită toată deasupra ei şi mângâindu-i cu o mână fesele. Fata o respinse doar când încercă s-o sărute pe gură. Atunci cântăreaţa sări gâfâind în genunchi şi începu să smulgă hainele de pe corpul fetei, scoţându-i afară sânişorii aproape fără sfârcuri, trăgând de bluză până nasturii zburară prin cameră, dându-i jos fusta mototolită şi-ngrămădind-o spre picioare. Se-ntoarse cu faţa spre şoldurile fetei şi se-aruncă asupra lor cu sălbăticie. Maria nu se mai apăra. Ceva dulce şi grav îi iriga corpul, ca atunci când o auzea pe vreo ucenică mai îndrăzneaţă povestind despre dragoste, despre cum e când te laşi dezbrăcată. E drept, cel care dezbrăca era întotdeauna un bărbat. După ce te dezbrăca, îţi desfăcea picioarele şi-ţi băga acolo ce au bărbaţii unde tu nu ai nimic. Ce avea să se întâmple însă acum? Era cu putinţă şi cu o femeie? (Dar cine gândea lucrurile astea în locul Mariei, căci ea parcă le privea de undeva de deasupra pe cele două femei răsturnate pe patul larg.) Strângându-i şoldurile-n palme, Mioara privea, cu faţa contractată de dorinţă, pubisul fetei, rotunjit între pulpe, în chiloţii banali şi cuminţi. Îl muşcă uşor, apoi trase în jos chiloţii până când linia părului începu să se zărească.

Abandonată şi ameţită de băutură, Maria simţi deodată cum actriţa se crispează, cum i se taie respiraţia. Gâfâiturile excitate de până atunci încetară, şi câteva clipe doar scârţâitul în gol al acului pe placă se mai auzi dintr-un colţ de odaie. Faţa desfigurată de groază a actriţei se-ntoarse spre ea, cu ochi nebuneşti, cu părul zbârlit deasupra urechilor. Mioara sări în picioare şi se lipi de peretele pe care era prinsă masca de catifea neagră, care rânjea acum, sinistru, lângă obrazul ei. „Iartă-mă“, strigă brusc. „Iartă-mă! Iartă-mă!“ Nu striga, de fapt, erau scurte răcnete înnebunite de frică, împinse până la sfârtecarea coardelor vocale, de parcă în locul tinerei ucenice ar fi apărut deodată în patul răvăşit un păianjen mare cât un om. Speriată, fata se ridică şi ea în capul oaselor. „Nu!“, ţipă iar Mioara. „Nu veni! Iartă-mă!“ Se ghemuise într-un colţ, ca un copil, şi-şi apăra faţa cu braţele îndoite. Apoi se prăbuşi pe-o parte şi rămase trântită pe covor. Clătinându-se, Maria se apropie, se apleacă deasupra ei şi-ncercă s-o trezească din leşin. Dar muşchii celei căzute erau încordaţi ca piatra, faţa cenuşie, ochii deschişi ca ai unei moarte. Doar jugularele îi zvâcneau moale sub pielea gâtului.

Fata se trezi brusc din ameţeală şi se descoperi doar în chiloţi, într-o odaie străină. Abia atunci înţelese ce se-ntâmpla, şi o frică, şi o repulsie, şi o ură de sine, împletite de neînţeles în coşul pieptului ei, ţinând loc de gândire şi luciditate, o-mpinseră să fugă. Hainele ei erau într-o stare jalnică, totuşi le îmbrăcă, într-un fel de frenezie, şi deschise dulapul ca să caute un şal sau altceva care să acopere nasturii rupţi ai bluziţei. Dar dulapul nu adăpostea decât uniforme! Erau uniforme negre, de ofiţeri SS, din cei pe care-i vedea zilnic prin cafenelele Bucureştiului sau străbătând străzile în automobile negre. Deasupra erau aranjate 5–6 şepci înalte, cu emblema înfăţişând un craniu rânjit, iar sub uniforme luceau perechi de cizme lăcuite. Doar în spatele cizmelor se aflau îngrămădite câteva boarfe de damă, un fel de dominouri de carnaval şi măşti. Maria se-nfăşură cu un soi de mantie şofranie care ar fi putut trece, în oraşul înnoptat, drept şal. Mai aruncă o privire spre femeia ghemuită pe covor şi ieşi, lăsând acul patefonului să scrâşnească mai departe pe placa rotitoare.

Străbătu repede pasajul cu paşi sonori şi se afundă în străduţele neluminate, oribile, sub stelele dinspre care venea curent îngheţat. Lătrată

de câini vagabonzi, smulsă de beţivi, confundată cu femeile uşoare care propteau din loc în loc, în preajma cârciumilor, zidurile şi felinarele, fata, a cărei minte zvâcnea îmbâcsită de o drojdie murdară de gânduri, ajunse după vreo oră acasă. Vasilica nu se întorsese încă. Îşi puse cămaşa de noapte şi se întinse sub cearceaf. Se forţă să adoarmă, dar căzu într-un fel de amorţire chinuitoare. Eterul din licoarea pe care o băuse se evaporase cu totul, şi acum stomacul îi era greu de o duhoare chimică, descompusă. Transpiră, dădu cearceaful la o parte, se suci şi se-nvârti, făcu aşternutul fleaşcă.

Din zacerea aceea o trezi Vasilica, pe când mijea de ziuă. Era şi ea ameţită şi chicotea ca o nebună. Împletindu-şi degetele, în camera tot mai luminată, pe când afară vrăbiile începuseră să ciripească şi se auzea câte un oltean strigându-şi marfa pe vreo stradă din apropiere, surorile îşi povestiră ciudatele, tulburătoarele experienţe din acea noapte. Tăvălindu-se sub cearceaf de râs, Vasilica îi şopti în urechi Mariei că fusese cu Cedric, negrul, în vreo două locante, unde dansaseră şi negrul aruncase cu banii în dreapta şi-n stânga, că mâncaseră raci mari de tot cu gheaţă pisată împrejur şi băuseră o licoare în flăcări. Negrul sorbise din ea şi deodată suflase o limbă de foc spre tavan, ca un balaur, de afumase prismele de cuarţ ale policandrului. Şi apoi ieşiseră pe stradă şi Cedric dansase şi cântase pe tot drumul, făcând pe macadam zgomote răpăitoare cu pantofii de lac, „ştii, Marioara, cum toacă popa la biserică“, iar ea râdea când, făcând piruete, negrul cădea deodată în genunchi, la picioarele ei, cu braţele întinse ca pe scenă, cu faţa întoarsă spre ea şi rânjind cu dantura lui de ivoriu, ca să se ridice brusc şi să-şi reia ţopăitul şi cântatul pe englezeşte. Făcea din gură ca trompeta, ca saxofonul, ca măturicile de la tobe, bătea cu palmele lui caraghios de albe-n burlane..., încât fata nici nu ştiuse când ajunseseră la Cedric acasă, într-o odaie din Piaţa Lahovari. Dar ce odaie! Pe pereţi, un fel de rogojini pe care erau presărate măşti „ca ale noastre, de la capră, dar mai slute, diavoli adevăraţi de-ai negrilor lui“, iar într-un colţ un idol stacojiu „cu aia atârnându-i până la genunchi“. Într-o vitrină cu nenumărate ceşti de cafea şi pahare se zărea ceva întunecat şi hidos. Văzând că Vasilica priveşte speriată într-acolo, Cedric râsese, deschisese uşa de sticlă şi scosese de păr afară un cap de om mic cât un pumn, smochinit, dar cu trăsături vii şi expresive. „Omul ăsta a trăit“, îi explicase negrul, „dar acum puterea lui e a

mea.“ Era un cap adevărat de om, şi Cedric se juca cu el cum ar fi răsucit pe deget o minge. Tot în acea vitrină mai erau nişte fălci livide de crocodil, căscate larg, pline de dinţi ascuţiţi ca acele. Vasilica ştiuse de când primise să intre în odaie că se va culca în noaptea aceea cu Cedric. Spre deosebire de sora ei mai mică, ea nu mai era fată: avusese chiar în sat un „drăguţ“, iar de când veniseră la Bucureşti se dusese, ca o fată veselă şi sănătoasă, cu încă doi, un funcţionar la Regia Alcoolurilor şi un student la medicină, pe care nu-i mai numea însă drăguţi, ca la ţară, ci „şanticleri“, cum se zicea la mahala în acea vreme. Nu-i displăcea să aibă o aventură, pentru plăcerea ei, şi cu un şanticler negru atât de simpatic ca Cedric. Dar, Dumnezeule, ce ieşise! Vasilica dădu drumul altor hohote de râs, şi ochii începură să-i lăcrimeze. Totul fusese atât de caraghios! Negrul turnase o băutură în pahare şi începuse să îngâne nişte litanii pe o limbă drăcească. Nici nu se uita la ea. Pocnea din palme şi boscorodea. Începuse să-i curgă sudoarea pe frunte şi pe fălci. Cămaşa i se udase aproape deodată, şi prin pânza umedă ieşiseră la iveală muşchii puternici, bine delimitaţi. Îşi smulsese deodată cămaşa, apoi îşi trăsese pantalonii vărgaţi, gata să-i rupă, şi rămăsese gol ca o fiară, mirosind cum miros leii în arenele circului. Ochii i se făcuseră rotunzi, cu corneea galbenă ca şofranul. Când sărise în picioare, Vasilica se speriase, crezuse că se va repezi la ea, dar Cedric deschisese doar uşa unui dulap şi scosese de-acolo o uniformă nemţească „de hiclerist“, pe care-o aruncase pe pat. Privind-o sălbatic, îi spusese s-o îmbrace. „Şi mi-am tras pe mine pantalonii-ăia strâmţi şi mi-am încheiat până la gât vestonul cu cruci de fier, după-aia mi-am tras cizmele şi mi-am pus şapca. M-am încins cu centura de piele şi m-am uitat în oglindă. Ştii că-mi venea bine? Da’ cam atârnau toate pe mine, erau făcute pe măsura unui bărbat...“ Apoi Cedric îi dăduse un bici de piele groasă, rotundă, cu care-i poruncise să-i tragă pe spinare fără milă şi să-i zică-n toate felurile: negru împuţit, cocotă bărbătească, fiu de curvă... Îl bătuse toată noaptea de făcuse scurtă la mână, şi asta fusese tot. Cedric îşi vărsase de câteva ori sămânţa în cearceafuri, dar de ea nu se atinsese.

Maria ridicase braţul şi privea umbra lui pe perete. Îi povesti şi ea surorii despre cântăreaţă. O vreme îşi bătură capul să înţeleagă ce anume o-nspăimântase atât pe Mioara. Hotărâră că nu putea fi altceva decât fluturul

de piele roşiatică de pe şoldul Mariei, pe care femeia îl văzuse abia când îi trăsese chiloţii în jos. Dar de ce se-ntâmplase astfel, ce-nsemna pata asta pentru cântăreaţă? Îşi aduseră aminte că ea avea în deget un inel cu un fluture săpat în fildeş. Surorile se gândiră să facă-ntr-un fel ca să afle ce se petrecea cu adevărat, dar în ziua următoare veni peste Bucureşti marele bombardament, şi acea noapte vrăjitorească intră în uitare.

Dimineaţa, după ce tremuraseră o noapte-ntreagă în adăpost, ţipând la fiecare zguduire a pământului şi explozie asurzitoare, surorile găsiră cartierul în ruine. Deasupra, pe cerul albastru, transparent, fără realitate, americanii scriseseră cu fumul colorat al avioanelor VICTORY, şi literele se destrămaseră, rămânând doar un şir de norişori împrăştiaţi de vânt. Din nenumărate case mai rămăseseră-n picioare doar câteva ziduri, ca nişte bucăţi de măsele cariate. Acoperişuri făcute praf iveau câte un om luptându-se cu bucăţi de burlan şi cabluri, încercând să mai salveze câte ceva. Vitrinele prăvăliilor erau ţăndări, şi copii vagabonzi jefuiau manechinele. Un tramvai se aşezase de-a curmezişul străzii, răsturnat pe-o parte, iar o şină ridicată la verticală, până la primul etaj, arăta parcă spre cer. Soldaţi prăfuiţi alergau în dezordine, în braţe cu scaune, vaze, covoare făcute sul. Un cap de gorgonă de ipsos, de deasupra unei intrări, avea înfiptă direct între ochi o schijă triunghiulară de oţel vânăt, care-şi ascuţea umbra, ca un ceas solar, pe obrazul, pe urechea şi pe doi şerpi ridicoli din capelura încâlcită a furiei.

Cu cât se apropiau mai mult de strada lor, dezastrul părea mai mare, ruinele mai hidoase şi mai vechi, ca şi când acolo bombardamentul s-ar fi petrecut cu zeci de ani în urmă. Cărămida zidurilor era galbenă şi fărâmicioasă, şi dincolo de faţadele prăbuşite se căscau odăile în care trupuri moarte zăceau printre vitrine cu paharele intacte şi nuduri atârnate pe pereţi. Fetele depăşiră un tocilar cu mecanismul lui primitiv în spinare, escaladară mormane de moloz amestecat cu lucruşoare şi rufe şi se opriră la colţ, îmbrăţişate, cu aceeaşi spaimă în ochi. Nu îndrăzneau să intre pe stradă, acolo unde se afla – dar se mai afla oare? – miezul vieţii lor bucureştene, croitoria cu odăiţele ucenicelor la etaj, vizavi de care alte case negustoreşti, putrede şi greoaie, se ridicau, încărcate de ornamente prosteşti, având la parter cooperativa Tovalul, ce fabrica ghete ortopedice, fotograful de lux Leon Gavrilescu şi cunoştinţa lor apropiată, nea Titi, care avea în vitrină, ca şi pe firma de tablă, marea şi ferocea maşină de cusut Singer, ornamentată cu desene florale aurii. Şi, desigur, lipită de croitoria „Verona“,

clădirea văruită-n alb, cu o mezelărie la parter, unde, la al treilea cat, locuia cântăreaţa de pe cornul lunii.

Cu inima zbătându-se în pieptul lor dublu, căci frica şi presimţirea le schimbaseră în siameze, fetele intrară pe strada morţii. Nicicând nu văzuseră atâta carnagiu. Sângele forma bălţi în care ardea soarele. Mâini, maxilare şi oase ţăndărite ieşeau din moloz şi din crăpăturile clădirilor. Un creier uman, intact, umed, cu circumvoluţiile desenate minuţios şi cu vinişoarele albăstrui zvâcnind sub pieliţă înflorea pe caldarâm, lângă o ţeastă deschisă larg. Nici o casă nu mai era întreagă. Rămăseseră-n picioare uşi, cu cadru cu tot, pe când zidurile erau grămezi de cărămidă. Rămăsese casa liftului, de plasă neagră de sârmă, a clădirii Societăţii petroliere româno-germane, în jurul căreia construcţia se topise ca zahărul. Înălţată pe patru niveluri, casa liftului, cu marea roată în vârf şi cutia elegantă, cu uşi de cristal, oprită între etaje, domina toată strada ca un turn sinistru. Înăuntru se mai afla, poate, stând pe scaunul ei, resemnată, liftiera, pe care alarma şi-ntreruperea curentului din seara trecută o prinseseră în cuşca eternelor ei chinuri cotidiene. Poate că se zbătuse şi ţipase toată dimineaţa, ca o pasăre-n colivie, şi nimănui nu-i păsase s-o elibereze, aşa că acum privea probabil, de la cincisprezece metri înălţime, dezastrul cartierului negustoresc, bucuroasă că, în definitiv, rămăsese în viaţă.

Surorile, cu degetele umede împletite, păşiră pe podele de vitrine sfărâmate, peste ghete ortopedice împrăştiate peste tot – o schijă spărsese talpa uneia, de o palmă lăţime, lăsând să se vadă înăuntru, pe un aşternut încreţit de satin, un minunat revolver de damă, cu şase ţevi şi minuscul mâner de sidef; în altul se afla un lingou mic de aur; în al treilea, un pion de şah, din cristal strălucitor –, peste pălării cu voaletă şi plăci fotografice din sticlă mată, unse din belşug cu nitrat de argint. Parcă toate secretele unei lumi aparent lenevoase ieşiseră deodată la iveală, şi lumea aceasta devenise acum transparentă şi pasionantă ca un motor de demonstraţie dintr-un muzeu tehnic, în care poţi vedea prin secţiuni în metalul gros mişcarea pistoanelor şi a supapelor. Cine-ar fi crezut că fotograful Gavrilescu, pântecos şi cam tembel, mereu cu halba de bere la-ndemână, şi care acum zăcea însângerat pe un morman de poze sepia înfăţişând fetiţe goale, fusese un spion, viclean şi competent? Maria şi Vasilica, trecând prin faţa fostului

atelier fotografic, călcau peste nepreţuite fotografii *à vol d'oiseau* ale amplasamentelor germane, pline de litere şi săgeţi zgâriate pe plăcile de sticlă. Sau nea Titi: mereu plin de ulei de la maşinile lui de cusut, mereu mohorât şi cu obrajii supţi de parcă-ar fi mâncat doar miercurea şi vinerea, se dovedea acum, când cochilii răsucite nebuneşte, sidefate în roz şi violet şi antracit, pătate ca blana de leopard, pictate ca de Chagall, cu spini şi dantele zdrenţuite, mari cât roţile de automobil sau mărunte ca nisipul, îşi împrăştiaseră ţăndările peste tot, unul dintre marii colecţionari de ghiocuri de gasteropode, nu mai mulţi de o sută în întreaga lume. Acum nea Titi zăcea pe spate spintecat în aşa fel, încât părea un preparat anatomic, un şoarice palid într-un borcan cu spirt, desfăşurându-şi în lichidul limpede ficatul, inima şi plămânii, intestinul gros şi cel subţire, rinichii şi vezica. Ochii deschişi către cer păreau două bile de sticlă verzuie.

Pe stânga străzii se mai afla doar cerul albastru şi gol, sprijinit de câţiva piloni de zidire sfărâmată. Se vedeau, peste un maidan cu gropi conice şi grămezi de deşeuri, casele, multe întregi, de pe strada cealaltă. „Doamne, Marioară“, şopti Vasilica, încremenită în mijlocul străzii, „n-a mai rămas nimic... nimic...“ Toată viaţa lor trebuia luată de la capăt, în cine ştie ce alt atelier, la cine ştie ce altă patroană. Chiar pe locul croitoriei căzuse bomba, de parcă yankeul de pe Spitfire, mestecându-şi guma şi gândindu-se, poate, la vreo Ginger Rogers de provincie, ar fi simţit deodată parfumul moscat al celor treizeci de fetişcane cu subţiori tufoase – sau delicatul Chanel al Mioarei Mironescu? – şi ar fi apăsat pe butonul manşei ca să elibereze ovalul de oţel, cu ampenajul vopsit în galben, aşa cum în altă situaţie ar fi comandat, prin nervul ruşinos, deschiderea supapelor de la corpii cavernoşi şi umplerea lor cu sânge până la tumescenţă. Să cufunzi treizeci de fete deodată în orgasmul răvăşitor al morţii! Noroc că numai una sau două dintre ele fuseseră prinse acasă, cele care, ca mulţi alţi bucureşteni, se blazaseră de prea multele alarme aeriene şi se mulţumiseră, în loc de orice altă reacţie, să-şi facă cruce cu limba-n gură murmurând a suta oară, distraţi: „Du-i, Doamne, la Ploieşti!“

Fetele, acum depărtate una de alta şi cu ochii-n lacrimi, înaintară, de-a lungul fostei faţade a croitoriei Verona, până în faţa măcelăriei. Jumătatea jupuită de vacă, mereu atârnând în cârligele de oţel, era acum amestecată cu

pietre cubice din caldarâm, şi mutilată a doua oară. Capete tembele de miel, însângerate, holbau ochii către azur cu aceeaşi groază halucinată din ochii omeneşti ai lui nea Titi. Cabanoşi, tobă cu şorici şi gelatină, salamuri uscate şi ghiudemuri în formă de potcoavă zăceau peste tot, năpădite de muşte, ca organele unui mare animal arcimboldesc. O mână delicată, ca pictată de un renascentist, odihnea, retezată din încheietură, pe o bucată de slănină legată cu sfoară. Din retezătură, ca nişte filamente de meduză, ieşeau capete de vine şi nervi. Pe deget, un inel lucea o piatră albă. Mariei i se opri inima. Alergă înspre mână, agăţându-şi rochia într-un ghem de sârme. Se aplecă, fără s-o atingă, simţind că se înăbuşă de emoţie. Era fluturele! Era inelul din păr de mamut pe degetul uscăţiv, cu unghie lăcuită grena, al cântăreţei. Maria ţipă cât putu, şi Vasilica se apropie în fugă. „Lelică, lelică, e mâna doamnei Mioara!“ Isteria urcă în tânăra fată până la paroxism, făcând-o să urle animalic, încolăcită de umeri de Vasilica. Sora ei încerca s-o târască de-acolo, să nu mai vadă, să uite... Dar deodată, cu o crispare a muşchilor, Maria se opri din zbucium. Cu figura răvăşită, cu ceva dement în priviri, apucă mâna palidă, o ridică şi o duse la buze. Apoi scoase inelul de pe arătător şi îl strecură în sân. Pe stradă trecea un oltean în fustanelă şi iţari, cu pălăria pe ceafă, părând a căuta ceva. O funcţionară cu poşetă albă le privi un moment şi trecu mai departe. Fetele, cu capul în pământ, prinse iarăşi de mână, dădură ocol caselor ruinate, încercând să mai zărească, prin mormanele de cărămidă şi mobilă sfărâmată, vreun vestigiu al fostei lor vieţi. Când ajunseră în spate, la intrarea de serviciu, pe unde ucenicele intrau de obicei în clădire, o privelişte înduioşătoare li se înfăţişă. Maria n-avea s-o uite niciodată, şi avea s-o povestească de nenumărate ori, în pacea bucătăriei invadate de fulgi de la plopi şi de viespi, pregătind cartofii cu rântaş pentru Mircea şi răsfrângând în priviri crenelurile prăfoase ale morii. Şi acum, în tramvai, pe când brusc începuse să ningă cu fulgi leneşi şi pufoşi, Maria îşi aduse aminte de acea dimineaţă de după bombardament şi zâmbi mişcată. Tramvaiul intrase pe bulevard şi înainta, clopoţind, din staţie-n staţie, către Universitate. Toată lumea era în paltoane grosolane. Bărbaţii purtau pe cap căciuli ruseşti, cu clapele lăsate-n jos, sau căciuli creţe de oaie. Numai doi–trei aveau pălării. Femeile se strângeau una-n alta ca să se-ncălzească, râzând şi glumind, arătându-şi dinţii lipsă între buzele

rujate greţos. Numai Maria purta aceeaşi rochiţă de vară şi acelaşi batic cu suvenire de la Sinaia, celelalte femei erau încotoşmănate bine şi cu galoşi de cauciuc peste ghete, cum o cerea moda lui ’55. Prin staţii, oamenii îngheţau în zăpadă, aşteptând să vină tramvaiul. Câteva maşini, Pobede şi Warszawe, se încumetaseră să-şi care carcasele greoaie, de cărăbuşi, pe suprafaţa deja albă a bulevardului. Pe lângă ele, Volgile negre păreau adevărate limuzine. Alungându-şi, mai departe, gândurile despre Costel, cu care avea întâlnire la cinematograful „Înfrăţirea-ntre popoare“, Maria se scufundă din nou în trecut, pe când tramvaiul luase viteză, troznind din toate încheieturile, pe lângă statuia lui C. A. Rosetti, care trona, pe jilţul său de bronz, în mijlocul părcuşorului cu arbori desfrunziţi şi ninşi.

Doar cadrul uşii de la intrarea de serviciu rămăsese-n picioare. În spatele lui, grămada de moloz era mai înaltă de un stat de om. Iar între tocurile de lemn, aşezat pe prag, cu capul gol şi cărunt în palme, în costumul lui ţărănesc şi cu bocancii din primul război în picioare, stătea Tătica. Badislav Dumitru, poreclit Babuc, care credea că-şi pierduse două fete-ntr-o singură noapte. „Stătea săracu’ acolo, pe prag, şi plângea“, avea să povestească de zeci de ori Maria. „Bietul tătica! Aşa rău cum îl ştii, zgârcit şi cum o mai fi, n-are totuşi inima rea. Doar că a fost prea muncit şi chinuit din copilărie. Rămas fără părinţi de mic, în grija unui frate mai mare care-l bătea cu gârbaciul pentru orice. Luat apoi în război, rănit şi decorat, întors în sat cu gradul de sergent. Dup-aia s-a însurat cu mămica, a luat-o din Dârvari, săraci lipiţi amândoi. Au făcut opt copii din care am trăit noi patru, Anica, Vasilica şi cu mine, şi nenea, unchiu’ Florea. Ceilalţi au murit de tuberculoză, cum era pe vremea aia. Dar cât erau ei de oameni simpli, de la ţară, îmi aduc aminte cum se sfătuiau, tătica şi mămica, pentru orice lucru. Mă trezeam noaptea, cum dormeam la picioarele lor, şi-i auzeam vorbind: «Mario, uite, mâine trebuie să săpăm în deal. O fi prea devreme? Sau s-o mai lăsăm două–trei zile?» Şi tătica ţinea seama de ce-i zicea mămica şi nu făcea nimic fără să fie amândoi de acord. Şi n-a înjurat-o şi n-a bătut-o măcar o dată, cum făceau toţi pe la ţară. Şi uite că nu s-a mai însurat de când a murit biata mama, la 54 de ani, şi nu s-a mai uitat după altă femeie. În schimb s-a asprit şi s-a făcut cărpănos. Doamne, ce-am mai plâns când a trecut, odată, erai tu mic, cu papornița de piaţă pe la noi şi ţi-a dat şi ţie un

covrig de 25 de bani, mic cât un inel şi tare ca piatra, de n-ai putut să-l mănânci, şi dup-aia am căutat o căpăţână de usturoi în coşul lui şi am dat de un covrig mare şi pufos, cu sare şi mac... P-ăla mic îl primise rest la un leu şi-l dăduse la nepot, că şi aveai dinţi să-l rozi. Şi orice-i ceri: «Tătică, dă-mi şi mie un pumn de nuci.» «N-am, taică, de unde să am?» Şi la nuntă nu ne-a dat măcar o lingură... De, aşa e el, da' uite că ne-a crescut pe toţi, de bine, de rău, şi nu ne-a lipsit nimic. Pe tine nu te-a bătut cât erai mic şi te jucai prin curte la Tântava. Doar o dată ţi-a dat o palmă, când i-ai pus pisica-n cap şi l-a zgâriat pe frunte, ţii minte? Altfel, doar gura de el: «Haoleu, să fie el al meu, ce i-aş mai pune pielea-n băţ!» Atunci, după bombardament, l-am văzut prima dată plângând. Nu mai avea nici o speranţă. Credea că muriserăm, dacă a văzut casa dărâmată. Auzise încă de la miezul nopţii de bombardament. Până-atunci avioanele se duceau mai mult pe la Ploieşti, la rafinării. Treceau chiar peste sat, peste Tântava, le vedeai ca nişte fluturaşi de argint... De multe ori aruncau grămezi de beteală pe care le adunau copiii de pe câmp. Dar vecinul nostru de peste drum, care-a murit, Fănel a lu' Ochişor, avea radio, era chiabur, şi mai erau şi alţii care aveau, şi aşa a aflat tot satul de nenorocire. Mai toţi aveau copii, rude pe la Bucureşti. Îţi dai seama ce jale-a fost. Tătica s-a-mbrăcat şi a plecat noaptea, la drum, să vadă ce-i cu noi. A făcut 25 de kilometri pe jos până-n Bucureşti. A ajuns cam pe la şase dimineaţa. Stătea deja de vreo două ore când l-am găsit noi, cu capu-n palme şi cu coşul de papură lângă el. Multe i-am iertat io pentru ziua aia."

Fetele au alergat ţipând spre el, ţopăind pe tocurile înalte care le îndoiau gleznele. Tătica, ridicându-şi ochii înroşiţi de plâns, nu le-a recunoscut. Vasilica şi Marioara lui, codane sfioase în fote şi ii cusute cu arnici de mâna lor, după ce tot cu mâna lor ţeseau pânza la război, se transformaseră în două demoazele cu păru-ncreţit, în rochii drepte şi strânse pe şolduri şi cu şiraguri de mărgele la gât... Când le-mbrăţişă, mulţumind lui Dumnezeu, pe când ele plângeau, frecându-se de bărbia lui ţepoasă, copleşite de dragoste şi duioşie, bătrânul simţi în nări miros de parfum. Un gând trecător şi absurd îi întunecă o clipă bucuria: nu cumva fetele lui apucaseră pe căi greşite? Mai erau în sat trei surori care trăiau la Crucea de Piatră şi veneau din când în când acasă boite cu alifii şi duhnind a odicolon. Toţi flăcăii din sat, câţi rămăseseră neîncorporaţi (căci până la sfârşitul războiului aveau să

primească vestea morţii băiatului lor, de pe front, 187 de mame în Tântava), fluierau după ele şi le strigau necuviinţe. Dar nu, Anica fusese la Bucureşti cu doar vreo zece zile-n urmă şi le găsise robotind în atelier, la maşinile de cusut. Ruşinându-se de acel gând, Tătica le strânse mai tare pe fete la piept. Îşi luă papornița şi toţi trei se întoarseră pe stradă, silindu-se să nu mai privească nenorocirea din jur. Bătrânul scăpase de grijă şi se-nveselise de-a binelea. Mergea, ca întotdeauna, cum avea să meargă până la 87 de ani, până cu câteva zile înainte să moară, cu paşi uriaşi, pe când fetele fugeau în dreapta şi-n stânga lui, abia reuşind să nu rămână-n urmă. Un om cu căruţa opri-n dreptul lor, după ce ieşiseră bine din cartierul bombardat. Era din Bolintin şi-l ştia pe Tătica cine ştie de unde. Suiră-n căruţă şi străbătură, hurducându-se, străzi pe unde nu mai fuseseră niciodată, până când priveliştea pitorească şi familiară a Oborului, furnicar de ţărani, ţigani şi mitocănime, li se deschise-nainte. Un fum albăstrui, cu miros de mititei prăjiţi pe cărbuni, umplea toată piaţa. Pe Moşilor şi pe la Oborul Nou treceau de-a valma căruţe şi automobile, înaintând ca melcul printr-o mare de lume. Case negustoreşti şi mizerabile chilii de chirpici erau mai toate transformate-n crâşme. Printre nenumăratele cârciumi pline de ţărani se zăreau şi firmele unor magazine şi ateliere mizere, în care, în grămezi informe, zăceau coase, cozi de lopată, lanţuri şi funii... Un ungurean cu străchini smălţuite ocupa vreo zece metri de-a lungul unei locante, iar dincolo de el nişte babe vindeau linguri de lemn. Un ţigan stătea-n fund pe-un petic de iarbă şi făcea inele din bani de argint. Câţiva copii vagabonzi, puţind a hoit, stăteau roată-n jurul lui, privind cum ţiganul suflă-n foc cu o ţeavă de aramă.

Intrară-ntr-o cârciumă şi se-nghesuiră pe o bancă lungă, la o masă de brad mânjită de sus până jos cu zeamă şi sâmburi de roşii. După o luptă de jumătate de oră cu gloata de la tejghea, Tătica se-ntoarse cu două halbe de bere şi un ţoi de rachiu. Mirosea a sudoare, a untură râncedă, a usturoi şi mai cu seamă a oaie – mirosul ţăranilor, impregnat în pielea şi-n hainele lor, în coşurile de papură purtate veşnic în mâini. Bătrânul scoase dintr-al lui nişte brânză, nişte roşii şi-o bucată de cârnat afumat, din care dădu câteva felii unui vecin de la masă şi căpătă un colţ de pâine. Fetele erau flămânde, şi mâncară cu toţii aproape fără să scoată o vorbă. Omul din Bolintin se

pierduse undeva în mulţime. „Ce face mămica?“, întrebase într-un târziu Vasilica, privind distrată în jur, prin fumul albastru de Plugar şi de Naţionale, şi încă mestecând cu gura plină. Avea chiar o figură de rozătoare, de veveriţă isteaţă, neobosită, mereu în mişcare. Ar fi trebuit poate s-o cheme Marta, în contrast cu visătoarea Maria, dar Marta era un nume cu totul necunoscut tântăvenilor. „E... ce să facă şi mă-ta? Bine...“ Babuc vorbea gâjâit, de parcă vocea nu i-ar fi venit din gât, ci de sub pământ, de undeva. „Când am plecat mulgea vaca şi «aoleo inima, aoleu inima». Că auzise de bombardament. Mai las-o la năbădaia de inimă, că de-atâta cât te vaieţi îmi vine să-mi iau câmpii, i-am zis şi io, da' ştii cum e mă-ta. Că «le-am visat pe fete că trecea o apă neagră, şi Marioara n-avea mâini, şi Vasilica era cu un snop de gherghine-n braţe şi râdea, uite-aşa, la lună... Ce-o fi?» Şi cruci peste cruci, şi-şi scuipa-n sân, şi iar aoleo inima, aoleo inima...“ Râseră toţi trei, fiindcă la fel ca frigurile, trânjii sau gălbinarea, bătăile de inimă nu erau o boală luată-n seamă la ţară. Boală însemna să zaci, să te usuci şi să nu te mai scoli. Boli erau holera şi oftica, tifosul şi pelagra. Restul le duceau pe picioare. Maria avea să şi-o amintească-ntotdeauna pe Mămica, numită tot Maria, pe care-o veghease câteva zile şi nopţi înainte să-şi dea sfârşitul, la 57 de ani, în 1960. Pe patul de moarte din casa părintească, vegheată de arhanghelii de pe pereţi şi de însuşi atotputernicul Dumnezeu, cu cartea lui roşie deschisă pe genunchi, Maria Badislav fusese o sfântă. Nu se mai văita de nimic. Ochii, cu vinişoare albastre, îi străluceau în găvanele de sub sprâncenele rare. Faţa îngustă şi blândă avea să fie trecută Marioarei şi apoi băiatului ei. Împreună cu fermecata putere a visului. Toată viaţa ei Maria visase în culori tari şi învăpăiate de icoană. Îşi visase bărbatul înainte de a-l cunoaşte (şi-l recunoscuse pe loc în dimineaţa când intrase cu căruţa în curtea tatălui ei, dogar din Dârvari, ca să-i repare butucul unei roţi); îşi visase toţi cei opt copii, şase fete şi doi băieţi, înainte de a se naşte, şi ştiuse dinainte care vor trăi şi care nu. „Săraca mămica“, îşi spuneau copiii-ntre ei, mereu, când vorbeau despre ea. Vegheată de o lumânare care strălucea ca aurul în bezna lutoasă a casei, Maria era la fel de străvezie şi se stingea la fel de repede. Mircişor era şi el în odaie, jucându-se de-a sonda pe un scaun întors cu picioarele-n sus, pe care-l hâţâna într-o parte şi-n alta. Bătrânul ceasornic cu o locomotivă desenată pe cadran şi cu

două sonerii uriaşe deasupra ticăia tare în liniştea odăii. Deodată bătrâna icni, Maria-ncepu să ţipe, şi Babuc veni şi el în goană din tindă, unde pusese nişte mâncare la-ncălzit. Îi apucară mâinile, priviră cu groază ochii sticloşi care nu mai priveau pe nimeni, Tătica mai zise gâjâit „Mario, Mario...“ şi brusc, cum se ridicase pe jumătate în capul oaselor, bătrâna oftă din plămâni şi în coşul pieptului, străveziu de suferinţă, prin inul subţire al cămeşii, cei trei văzură cum inima Mariei se desface ca un boboc de floare, cum petalele cleioase i se desfăşoară în tot coşul pieptului, cum în cele din urmă, pe o vână groasă ce-i servea drept codiţă, o minunată, roşie, luminoasă floare îi înflori sub piele şi oase. „Pleznirea inimii“, avea să fie scris la rubrica „motivul morţii“ în certificatul ei de deces. Doctorul, venit tocmai de la Domneşti, nu mai văzuse niciodată aşa ceva. „E ca o radiografie, uitaţi-vă, se văd bine plămânii, cu trei lobi în dreapta şi doi în stânga, iată claviculele, în spate omoplaţii... şi fiecare coastă mai albă la extremităţi şi cenuşie la mijloc... Şi inima făcută pur şi simplu fâşii pe artera aortă...“ Ţăranii care umpluseră odaia se-nchinau cu smerenie. Popa, un tinerel cu doar câteva tuleie de barbă, privea încruntat, neştiind ce-ar trebui să facă. Minuni, fireşte, nu mai erau posibile în republica muncitorilor şi ţăranilor. Au îngropat-o repede pe Maria, pe o zi ploioasă, cu tot satul adunat la cimitir. Cele trei fete plângeau de li se rupea sufletul, Florea şi Tătica, proaspăt raşi, îmbrăcaţi în negru, tăceau cu capu-n pământ, iar copiii, Marian, Mircişor şi Doru al lui Florea şi al Rădiţei se jucau cu pietricele undeva în mulţime, cu hăinuţe transparente de ploaie peste veşmintele lor sărace. Atât avea să rămână din Mămica: o amintire ştearsă şi o poză şi mai ştearsă, cu o ţărancă îmbrobodită într-o broboadă neagră. Faţa ei acolo aproape că n-avea trăsături, era atât de albă şi tulbure încât Mircişor, când a găsit poza într-o *Munca de partid* (avea vreo cinci–şase ani şi familia se mutase deja în blocul din Ştefan cel Mare, încă nefinisat şi cu schele pe toată faţada), a desenat cu pixul, în ovalul înfăşurat de broboadă, o oribilă faţă cu nasul strâmb, dinţii rânjiţi şi ochi ca de craniu. Pe spate scria cu creion chimic, cu felul acela înflorat de a face literele de mână pe care puii de ţăran îl învăţau păziţi cu nuiaua de Doamna, înainte de război: „Mămica la Nunta noastră 1955 Agust 4“.

Vremea trecea repede în forfota bodegii de la Obor. Toată lumea vorbea doar despre bombardament, aşa cum cu câţiva ani în urmă se vorbise luni de zile numai despre cutremur şi prăbuşirea blocului Carlton, care căpătase proporţiile melodramatice ale scufundării Titanicului din ridicolul vals cântat de toate flaşnetele. Încetul cu încetul, licoarea din ţoiuri căpăta o nuanţă roză, care se strecură şi în albul ochilor celor de pe băncile de lemn înnegrite de fum. Prin începutul de înserare, tramvaiele se-ncrucişau în piaţă clopoţind asurzitor. Tătica şi fetele ieşiră din cârciumă la cinci după-masă şi-o luară pe jos, pe Mihai Bravu, se-ncâlciră în mahalale singuratice, cu cârduri de copii jucând poarca pe caldarâm sau căutând prin noroaie, până ajunseră la casa Rădiţei, unde-au înnoptat. Nenea, Florea, era pe frontul rusesc şi Rădiţa, mică negustoreasă cu o prăvălie în care nu intra nimeni, în ciuda frumoasei vitrine pline cu păpuşi cu capete de porţelan, rămăsese singură, înfricoşată, plângând nopţi după nopţi, şi ziua aşteptând de dimineaţă până seara să primească de pe front vestea morţii bărbatului ei. Ascultară o vreme împreună radioul, dar nu-nţeleseră nimic din emisiunile de propagandă. Ţara era sub ocupaţie germană, sau cel puţin asta era realitatea din spatele unor cuvinte mai frumoase. Se culcară îngrămădiţi în cele două paturi, fără să se dezbrace, iar a doua zi se-ntoarseră la Tântava, unde fetele aveau să rămână până la sfârşitul războiului.

Prin martie anul următor ningea cu fulgi uzi şi neobişnuit de mari peste cele vreo trei sute de case ale satului, „ninsoarea mieilor“, cum se spunea. Oamenii erau morocănoşi, căci trebuiau să-şi ia din nou la purtare hainele groase şi căciulile de oaie, când crezuseră că pot trece la pălării şi cojocele. Le era şi teamă să nu degere mugurii pomilor, şi să rămână fără fructe peste vară. Maria era în cuptor, amestecând în ceaunul de pe pirostrii. Cuptorul era de lut, ca o mare pară gălbuie, cu uşă de lemn şi fereastră cât palma, veşnic murdară. În spate era căptuşit cu trestie, pe care vara albinele sălbatice le umpleau cu o miere neagră. Deasupra se ridica hornul, prin care ieşea fumul de la nuielele mai mereu umede, pline de omizi şi păianjeni. În cuptor, cu faţa arzându-i de la foc şi privind arabescurile fumului în dungile de lumină, Maria se simţea ca într-un pântec rotunjit, tandru, în jurul ei. Mirosea a mămăligă şi-a tocăniţă de-ţi lăsa gura apă. Tocmai mesteca-n mămăligă când auzi câinele, pe Roşu, lătrând ca un apucat. Era un câine cu

blana de culoarea focului, care-avea o poveste a lui, ciudată şi mişcătoare. Nemţii erau nelipsiţi de la o vreme din sat. Veneau, mereu, cu motocicletele lor, opreau să bea bere la crâşma din mijlocul satului, de lângă podeţul dincolo de care începea cătunul Băcanu... Oamenii nu-i iubeau şi nu-i urau, se obişnuiseră cu ei. Abia anii următori, când soldaţii nemţi au fost înlocuiţi de ruşi, sătenii începură să le ducă dorul şi să-i laude. Germanii se purtaseră frumos cu localnicii, plăteau tot ce beau şi mâncau, până la ultimul ban, se jucau cu copiii şi le dădeau ciocolată. Farmecul ochilor lor albaştri avea să-i urmărească pe tântăveni, în comparaţie cu rusnacii care se purtaseră ca fiarele sălbatice. Violurile şi jafurile se ţinuseră lanţ sub ruşi, şi nici filmele în care nemţii erau proşti şi răi, nici propaganda despre eroii sovietici, nici lozincile cu

Stalin şi poporul rus
Libertate ne-au adus

sau noul imn al ţării cu

Înfrăţit va fi veşnic al nostru popor
Cu poporul sovietic eliberator

nu le schimbaseră convingerea, şi o spuneau mereu, chiar dacă uneori cu fereală: „Nemţii, dom'le, cum era ei, era oameni de treabă. Da' să te ferească Dumnezeu de urgia rusului…"

Un ofiţer german (Maria-şi amintea că-l chema Klaus) fusese încartiruit o vreme în gospodăria Badislavilor. Stătea în odaia de dincolo de tindă, întins pe pat mai toată ziua şi citind, sub dulamele şi şubele atârnate în grindă. Într-o zi ieşise în tindă cu o căciulă de miel de-a lui Babuc pe cap, de copiii se tăvăliseră pe jos de râs. Şi acest Klaus, când ieşea în curte, prinsese obiceiul să se joace mereu cu Roşu, unul din cei doi câini – celălalt era căţeaua bătrână, al cărei pui era Roşu –, îl învăţase să aducă un băţ pe care-l arunca până la şopron, să dea laba şi alte câteva caraghioslâcuri. Când plecase în Bavaria lui, neamţul se rugase de Tătica să-i dea lui câinele. Fiindcă-i era îndatorat, Tătica i-l dăduse, şi Klaus îl luase în ataşul motocicletei. Şi uite că Roşu venise acasă după un an, târând după el, legat

de o zgardă cu o inscripţie în nemţeşte, o bucată de lanţ fin, mult admirat de sătenii care se strânseseră ca la urs. Când l-a văzut pe Tătica, înnebunise de bucurie, ţopăia şi scâncea, deşi era slab de i se vedeau coastele şi-şi arunca pe pământ, zupăind, labele ţepene. Întâmplarea asta a rămas multă vreme de pomină-n sat.

Iar acum câinele lătra înecându-se, cum Maria nu-l mai auzise niciodată. Ieşi pe uşa cuptorului, şi fulgii de zăpadă îi îngheţară-ntr-o clipă faţa înroşită de la foc. La poartă era un milog nenorocit, ieşit din cine ştie ce spital, căci avea capul şi mâinile în întregime bandajate în feşe murdare, aproape negre. Doar ochii i se vedeau, şi nici aceia bine, şterşi cum erau de neîncetata fulguială. Îmbrăcămintea nu i se deosebea de a oricărui cerşetor dintre cei care mai treceau uneori prin sat. Cu toate acestea, silueta lui deşelată, câtă se vedea prin gardul cu căciuli de zăpadă pe ostreţe, avea ceva şui, de om care nu era de prin partea locului, sau poate (Maria-şi făcu cruce în gură cu limba) nici măcar de om: semăna trupul lui decupat pe casa dărăpănată de peste drum cu unul dintre diavolii zugrăviţi în biserica satului, acolo unde arăta Judecata cea înfricoşată: frânt de şale, cu mai multe vertebre ale gâtului decât era firesc, cu proporţiile corpului pervertite bizar. Şi bâţâind ca în bătaia viforului. Fata îşi strânse mai bine cojocelul peste piept şi străbătu curtea pe poteca bătătorită. Trecând pe lângă gutuii pitici, îi scutură din nebăgare de seamă şi se umplu de puf îngheţat, cu minusculele cristale înstelate vizibile unul câte unul şi scânteind ca paietele.

Stăteau acum faţă-n faţă, cu gardul între ei, ajungându-le aproape până la bărbie. Maria îi şuieră repede cuvintele obişnuite cu care scăpai de cerşetori: „N-am. De unde să-ţi dau? Pleacă, du-te la alţii, hai, du-te!“ Dar bandajatul începu să chicotească şi să se gudure: „Maria, nu mă mai cunoşti?“ Şi deodată-şi puse mâinile la gură închipuind o trompetă, se lăsă pe spate şi, mişcând degetele rapid pe clapete nevăzute, dădu drumul unui solo ţicnit, imitând aşa de bine swingul scremut al instrumentului de alamă, încât pentru fată a fost imediat limpede pe cine are-n faţă. Mumia, clipind din ochii cu corneea gălbuie, se lansă apoi într-o demonstraţie de baterie, bubuind şi ţâstâind din gură, făcând ca toba mare şi cele mici, ca măturicile şi tam-tamul şi maracasele, tot mai accelerat, tot mai gâfâit, până când lovi din toate puterile cinelele scânteietoare, aproape materializate în aerul

cristalin şi-ngheţat, şi se frânse brusc de mijloc într-o plecăciune. „Cedric, nebunule“, începu să râdă Maria, „ce Dumnezeu cauţi aici? Ce-i cu tine în halu-ăsta?“ Vasilica se arătase şi ea din staul, mirosind deloc neplăcut a viţel şi a balegă caldă. „Uf, Cedric...“ Îşi ridică ochii spre cer ca o martiră, dar în aceeaşi clipă îi veni-n minte scena în care îl biciuise fără milă în duhoarea de mosc a camerei încinse. Ar fi vrut s-o mai facă din când în când, aproape că recunoscu în sinea ei, cum şi-o spusese în destule nopţi înainte de-a adormi, înfăşurată într-o excitaţie umedă. Îi plăcuse să poarte uniforma aceea neagră şi zveltă, iar puterea deplină pe care-o avea asupra masculului care-i săruta cizmele, care se zvârcolea şi urla la fiecare şfichiuire, o îmbăta acum, în amintire, pe cât o contrariase în realitate.

Intrară în tindă şi apoi în odaia cea mare din dreapta. Cedric, bucuros ca un căţel şi la fel de prăpădit, se lăsă desfăşurat de fâşiile de tifon, şi curând rânjetul lui larg sclipi din nou ca la Gorgonzola. Fetele aduseră ţuică şi nuci. Negrului îi fugeau ochii pe icoanele de pe pereţi, pline de balauri şi îngeri militari, de poze îngălbenite în rame de sticlă pisată, de ştergare de borangic: Tătica şi Mămica erau în dimineaţa aceea plecaţi la Bolintin, şi-aveau să se-ntoarcă noaptea târziu sau a doua zi. Pe-atunci încă aveau căruţă cu doi cai suri, graşi şi frumoşi, ajunşi destul de bătrâni, când, peste ani, aveau să fie luaţi de colectiv şi împuşcaţi pe râpă. Fetele şi Cedric aveau tot timpul să stea la palavre, deci, cât era ziua de lungă. Numai Maria dădea fuga din când în când la cuptor, să vadă ce mai face mămăliga, sau dacă s-a fiert tocana.

Puseră pe podeaua de lut măsuţa rotundă şi se aşezară pe scăunaşe. Maria turnă mămăliga pe masă, în mijloc, şi umplu străchinile. În timp ce mâncau în taina odăii întunecate, pe geamurile căreia ningea egal şi trist, Cedric le spuse o poveste fantastică.

Maria coborî la Universitate într-un decor de iarnă adâncă. Nu se mai cunoştea bulevardul, nici străzile laterale, sub stratul gros de zăpadă din care statuile atât de familiare, Mihai Viteazul, Heliade, Gheorghe Lazăr şi Spiru Haret se ridicau asemenea turelelor unor submarine monstruoase. Clădirea cenuşie a Universităţii, întinsă pe o lungime uriaşă, părea o faleză de bazalt de-a lungul unei mări îngheţate. O faleză sculptată iregular, pe faţada căreia statuile alegorice, Ştiinţele, Artele, Agricultura, Comerţul ar fi putut fi tot atât de bine mostre de fantastic natural, bizare stalactite în care intemperiile ar fi săpat gryli şi troli şi alte nenumărate ştime. Arborii cu crăci negre, pline de ciori izbeau uscat ochiurile de geam ale clădirii. Fiecare nuia era îmbrăcată într-o delicată coajă de gheaţă.

Din oraş dispăruseră cu desăvârşire culorile. Te simţeai într-un film alb-negru desfăşurat de pe o bobină uzată. Celuloidul vechi, ţinut în umezeală, copie a copiei unei copii, era plin de pete şi zgârieturi, vizibile pretutindeni, la proiecţie, ca nişte lungi picături şi şuvoaie de ploaie. Singura prezenţă vie, carnală, colorată ca o floare, era Maria, care, în fustiţa ei de vară şi cu pantofii cu toc, ţopăia repede spre cinematograf, scoţându-şi delicat ca o mâţă gleznele uşoare din zăpadă. Înhăinuraţi, cu capetele înfundate-ntre umeri de frig, trecătorii păreau atât de cufundaţi în necazurile lor, încât nu-şi permiteau să irosească o privire pentru domnişoara rujată şi dichisită (din păcate atât de sărăcuţ îmbrăcată) care, neatinsă de prăpădul din jur, îşi sucea şoldurile grăsuţe pe lângă ei. Crivăţul, sosit din stepele ruse, izbea dintr-o parte atât de tare, încât părea de mirare cum tramvaiele şi rarele automobile nu se răsturnau. La fiecare rafală, oamenii se-ntorceau cu spatele, blestemând în fularele lor.

Un GAZ opri lângă trotuar, în dreptul ei. Un tânăr în pufoaică şi cu căciulă cu clape, kaki, înfundată pân-la sprâncene (căciulă militară, căreia i se smulsese cucul din frunte), o strigă din cabină: „Mario! Maria!“ Fetei îi sări inima, cufundată cum era în lumina intensă, sferică, a poveştii lui Cedric, dar zâmbi când îl recunoscu pe băiat. „Ionel, Ionelule, nu mai bea, băiatule...“, îi cântă apropiindu-se de maşina albastră de teren. „Las’ să mă

râdă fetele, să fiu eu sănătos. Auzi? Un-te duci? Ai întâlnire? Azi am întâlniii-re... Pri-lej de feee-ri-ciii-reee“... „Nu, mă. Merg şi io la film.“ „Ce joacă?“ „Nu ştiu cum îi zice, da’ e ceva cu băiatu-ăla care-mi place mie, cu Gérard Philipe.“ Ionel se strâmbă ironic. De unde naiba ştia şi Maria asta numele actorilor? El dacă ducea vreo fată, vreo ucenică, la film, intrau la-ntâmplare şi, dacă filmul li se păruse frumos, le ziceau şi altora, să-l vadă şi ei. Era vecin cu fata, stătea şi el pe Silistra, dar acuma se gândea să se mute, fiindcă un şofer pe o maşină de stat, a ziarului *Scânteia*, nu prea mai are ce căuta în ţigănie, între mahalagii. Se dăduse şi el într-o vreme la Maria, ca băieţii, dar fără mare succes. O luase o dată cu maşina şi-o dusese la Casa Scânteii, nou construită, palat marmoreean care-i tăiase fetei respiraţia. O dusese în interior, pe vastele culoare şi pe scările monumentale, de dimensiuni supraumane. Nenumăratele uşi de lemn ale birourilor şi redacţiilor, cu plăcuţele lor roşii, i se părură însă meschine, cum urâţi, gălbejiţi, cu mutre de conţopişti, prost îmbrăcaţi în costume ieftine erau locuitorii castelului de piatră albă. Era ca şi cum adevăraţii, legitimii locuitori, stirpe nobilă şi olimpiană, ar fi fost izgoniţi de un neam de pigmei mizerabili. Fata se mai lăsase tratată uneori cu o prăjitură şi un suc, dar nu voise în ruptul capului să meargă mai departe. Atâta pagubă. Era şi cam trecuţică la cei douăzeci şi cinci de ani ai ei, şi dacă nu se grăbea, avea să-mpletească în curând cosiţă albă, ca toate cele care ţin nasul pe sus, mai ales când nu e nimic de capul lor. Ionel o lăsase în plata Domnului pe Maria şi umbla acum cu o studentă, Estera Hirsch, care, în întunericul unei scări de bloc, îi şi vârâse limba-n gură imediat cum o sărutase, cu toate că, ochelaristă şi înţepată, pătrunsă de sarcinile pe linie de UTM, n-ai fi crezut-o cine ştie ce focoasă. Dar era, şi încă bine de tot! Câte-ar fi putut spune garsoniera ei de pe Predoleanu, sus, la cucurigu, între nori, dacă-ar fi putut vorbi... Între două şedinţe de zguduit nebuneşte patul cu tăblii de fier, Estera se scula liniştită şi se aşeza iar la birou, ca să studieze articolele lui Engels, goală cum o făcuse maică-sa, cu pieptul pistruiat până la sfârcuri şi cu părul de pe pubis roşu asemeni coperţilor operelor lui Lenin, din care un vraf zăcea veşnic lângă pat. Îl învăţa şi pe el, voia să-l ridice, îl sfătuia să se-nscrie la liceul seral... Asta da fată, cu aşa sprijin putea s-ajungă şi el cineva, un ştab, un propagandist, om cu casă şi maşina instituţiei la poartă. Pentru

un ţărănuş devenit şofer ar fi ceva. „Bine, Mario, să fii iubită!“ mai zise în timp ce învârtea cheia maşinii-n contact.

Maria se strâmbă dispreţuitor în urma lui. Ionel era din Teleorman, ai lui primiseră pământ după războiul de reîntregire, şi de câţiva ani se-mpotriveau să-l dea la colectiv. Dintre toţi fraţii lui, doar el plecase la oraş, unde muncise o vreme la pietruirea străzilor, la săparea şanţurilor pentru conducte şi la alte lucrări publice în Raionul 1 Mai, până când, într-un local familial de pe Lizeanu, unde intrase să se mai încălzească, dădu de-un consătean de-al lui pe care abia-l mai recunoscu în haina de piele neagră şi şapca de stofă bună pe care le purta cu destulă naturaleţe. Era nea Zambilă din cătunul Iliasca, al cărui tată, jumate ţigan, jumate sârb, dăduse odată foc satului şi apoi îşi retezase beregata cu o seceră. Băură un păhăruţ împreună, o secărică din cea care se făcea tot mai rară, înlocuită mai peste tot de ţuica „Doi ochi albaştri“, şi nea Zambilă – care acum era tovarăşul Ciocan-de-la-raion, îi oferi o slujbă mai bună. Prin toate parcurile Capitalei sculptorii care se înrolaseră în lupta pentru pace şi socialism, care lepădaseră aberaţiile artei burgheze, formalismul şi intimismul, presăraseră sute şi mii de busturi ale oamenilor de cultură şi artă din toate timpurile şi de pe tot globul care, deşi nu putuseră înţelege corect raporturile dintre clase şi lupta proletariatului pentru o viaţă mai bună, avuseseră totuşi o viziune realist-critică a societăţii în care au trăit şi creat. Nenumăraţi Gorki, Şolohovi, Lermontovi (căci în primul rând trebuiau evidenţiate tradiţiile de luptă ale poporului rus, astăzi marele nostru frate de la răsărit), Neculuţi, Vlahuţi, Coşbuci, Emineşti – poetul care, deşi nu înţelesese..., scrisese totuşi „Împărat şi proletar“ ca şi „Ai noştri tineri“ –, Shakespeari, Voltairi, Victori Hugo răsăreau spectrali, pe socluri năpădite de vegetaţie şi licheni, pe aleile întunecoase, certând de la-nălţimea geniului lor perechile neprincipiale care veneau să se sărute sub lună. Între toţi, Bălcescu părea cel mai prolific, ca şi când s-ar fi înmulţit prin clonare: de pe hârtiile de o sută de lei, efigia sa înfrigurată se răspândise pretutindeni, de parcă întreaga tânără republică populară ar fi fost o bancnotă pe care o populaţie de acarieni s-ar fi mişcat după liniile şi punctele încâlcite ale filigranelor albastre, concentrându-se în barba, sprâncenele şi ochii înfundaţi în orbite ai căuzaşului de la ’48. Urmau statuile de ilegalişti care luptaseră împotriva regimului burghezo-

moşieresc, care lipiseră manifeste pe pereţii luminaţi palid de vreun bec bacovian, pe când o fată gingaşă, în bluză albă, ţinea de şase, care aruncau în aer o mină germană lovind-o cu cangea, salvând cu sacrificiul vieţii podul din aval, care trăgeau sirena fabricii ca să se adune muncitorii la grevă, care erau torturaţi în celulele H din Doftana şi niciodată nu-şi trădau tovarăşii, aşa cum se vedea în toate filmele româneşti: Olga Bancic, Eftimie Croitoru, Vasile Roaită, Ilie Pintilie, ca şi alţii despre care nu se ştia bine ce făcuseră... Ca să nu mai vorbim de marii corifei ai orânduirii socialiste şi comuniste, Marx, Engels, Lenin şi Stalin, cu statui de bronz sau marmură roşie pe uriaşe piedestaluri (dar astea n-aveau să intre în atribuţiile lui). Fireşte, nea Zambilă, tov. Ciocan-de-la-raion, nu-i înşirase atunci toate aceste nume, ci îi spusese simplu că are nevoie de cineva care să cureţe periodic busturile din parcurile raionale de zgura, funinginea, praful şi (pardon) găinaţurile de porumbei care le mânjeau capul şi umerii. Tot ce-avea Ionel de făcut era să ia o scară, o găleată cu apă şi-o perie aspră şi să colinde sistematic aleile parcurilor, oprindu-se la cetăţenii de granit şi de piatră albă şi făcându-i să lucească de curăţenie şi bunăstare.

Tânărul se îmbătă criţă în după-amiaza aceea, abia se târî în odaia lui de la mahala, lătrat şi chiar muşcat de o târlă de câini, căzut prin băltoace... Dimineaţa, după coşmaruri cu statui care vorbeau sau care-l strângeau, troznindu-i oasele cu braţe de piatră, şi după ce-şi aminti şi mai îngreţoşat că-i pupase de mai multe ori mâna lui nea Zambilă în tavernă, de faţă cu toată lumea, se bărbieri în oglinjoara ciobită şi o porni spre noua slujbă. Îi dădură de la Sfat tot ce-i trebuia şi urmaseră zile şi săptămâni de pieptănat şuviţele de piatră ale bărbaţilor iluştri, de lustruit cu piatră ponce marile şi bombatele ovaluri ale ochilor orbi, de aruncat chiştoacele pe care derbedeii le înfigeau între buzele lor senzuale de granit. De adunat spârcâielile proaspete, jumătate negru-verzui, jumătate albe ale păsărilor care le-ncununau creştetele. De strivit pe masivii umeri ai obrajilor vreun păianjen mozaicat care ţesuse o pânză deasă până la sprânceană. Era primăvară şi tufele de forsythia îi puneau pe retină pete de galben orbitor, care rămâneau acolo chiar când îşi muta privirea, de parcă s-ar fi uitat în soare. Serile mergea acasă prin fluidul de ambră care inunda cartierele sărace, cu fetiţe jucându-se cu cercul şi femei grase la porţi, sau, o dată la câteva zile, trecea

pe la Estera, pe care-o despuia brutal, aproape imediat cum închidea uşa garsonierei de pe terasa blocului vechi şi fărâmicios, o trântea pe pat cu faţa-n jos şi-o pătrundea pe la spate până când fata, pierzându-şi minţile de excitaţie, cu faţa udă leoarcă în părul de liţă, începea deodată, pervers şi răguşit, să şuiere printre gemete tot mai înteţite: „Marx e un căcănar... spune... spune după mine... Gheorghiu-Dej e un cretin... ah!... aaah... Lenin... şi-a regulat mama... Stalin... aaah, aaaaah...“ La numele lui Stalin avea întotdeauna un orgasm răvăşitor, care scula probabil tot blocul în picioare, după care mai zăcea, piele albă ca smântâna constelată până şi pe fese, până şi pe labii de pistrui, câteva minute şi apoi se apuca iar de studiul documentelor de partid, pe când Ionel, uşor ca aerul, cu penisul zăcându-i moale şi lucios pe burtă, îşi punea o mână sub cap şi-nchidea ochii. Vedea sub pleoape, cu o precizie a detaliilor mai mare chiar decât în realitate, statui, numai statui, populaţii întregi de busturi cu numele scrise dedesubt cu litere negre, capete şi umeri ieşind unele din altele, suprapunându-se, intersectându-se... Trăsăturile li se combinau, Caragiale purta pletele lui Eminescu, Olga Bancic barba lui Tolstoi, sub Alecsandri scria Makarenko... Adormea aşa, întins pe spate, şi visa fragmente de vise în care se vedea la el în Teleorman, mai deschidea ochii ca s-o vadă pe Estera, în adâncul nopţii, tot la birou, cu claviculele şi sânii reliefaţi de conul de lumină al lămpii şi cu buclele arămii întunecate, în afară de o şuviţă arzând ca flacăra în preajma veiozei.

Într-o seară de aprilie, căţărat pe scara lui în formă de A, luptându-se cu cărăbuşii care ţineau neapărat să se izbească de tâmplele încrustate cu licheni ca nişte firişoare de tutun ale lui Puşkin, Ionel observă o fisură neagră ca smoala chiar la baza bustului, acolo unde se îmbina cu piedestalul. Se distrase toată după-amiaza să recunoască feţele cetăţenilor de piatră doar pe pipăite: cum zărea de departe o lucire albă într-un boschet de liliac, mijea ochii şi se-ndrepta-ntr-acolo silindu-se să nu vadă sculptura. Cu ochii-n pământ şi, urcat pe scară, cu ochii-nchişi, lua în palme obrajii modelaţi cu dalta, îşi trecea mâinile peste fruntea ridată şi urmărea cu degetul buclele aspre, iar apoi spunea cu siguranţă: „A, Beethoven, tăicuţule, mata erai? Tot aşa urât te uiţi?“ Îi ştia absolut pe toţi, erau deja colegii lui, îi bătea protector peste obraz sau pe chelii, apuca sânii, mai tari

ca ai oricărei femei, ce e-al lor e-al lor, ai vreunei ilegaliste... dacă erau prea murdari îi trăgea de urechi... Cu acest Puşkin din parcul Ghica Tei, ascuns bine pe o alee pe unde nu trecea nimeni niciodată, era ceva în neregulă. Faţă de alte busturi, bine cimentate pe soclurile văruite vulgar, cel care acum îl privea ochi în ochi pe Ionel ca altădată pe Dantès, în timpul duelului fatal, se clătina abia perceptibil la fiecare mişcare a periei aspre de scândură cu care i se frecau favoriţii. Fisura se lăţea şi ea, tremurând, neagră ca o dâră de tuş. Fie ce-o fi, îşi spuse Ionel după ce privi în toate părţile, convingându-se că aleea rămăsese pustie. Adunându-şi puterile, cum stătea în vârful scării cu câte un picior pe fiecare versant al ei, împinse violent în umărul stâng, cu epolet, al junelui scriitor, fără să-şi poată da seama dacă bucurie sau spaimă era ceea ce simţea văzând că bustul glisează ca pe un pivot înfipt în umărul drept şi că în postament se cască un puţ adânc, cu trepte din bare de metal pe o parte.

Un cărăbuş îl lovi ca un glonte greu de aramă în buză. Mireasma de liliac devenea tot mai intensă pe măsură ce cădea noaptea. Deja o jumătate de cer devenise de un albastru adânc, încărcat de luna în crai nou şi de câteva stele scânteietoare, pe când un dulce roz sidefat, cu nori sângerii, contura arbuştii ornamentali în partea cealaltă, îmbrăcându-le fiecare creangă într-o ceaţă cafeniu-trandafirie. Aerul se întunecase până la sepia, ca într-o poză veche. Ionel ezitase o clipă, apoi cele mai bizare ipoteze îi veniră în minte. Ar fi putut fi, prin urmare, un canal din cele prin care cobori în reţeaua apelor reziduale, ramificată pe sub întregul oraş, şi care ducea spre aval, spre Dunăre şi apoi către mare, turpitudinea fermentată a Bucureştiului: fecale dizolvate, ziare folosite ca hârtie igienică – pe prima pagină Conducătorii iubiţi zâmbind din hârtia boţită în formă de stea, mânjiţi de rahat – bucăţi de vată însângerate, prezervative cenuşii făcute la Vulcan şi care se spărgeau întotdeauna în timpul folosirii, răsucindu-se ca nişte inele dureroase la baza sulelor viguroase de ciocănari ce sperau să nu mai toarne nevestelor şi al şaselea plod, şobolani putrezi, pisici cu maţele afară, colorate delicat cu albăstrui şi oranj... Sau un depozit secret al Securităţii Statului, instituţie care se ocupa cu prinderea spionilor ce fotografiau obiectivele naţionale cu ingenioase aparate de fotografiat ascunse în rama unor ochelari. Ofiţerii de securitate erau bărbaţi zâmbitori şi energici, care apărau cuceririle

revoluţionare, care aveau toţi acasă câte o soţie delicată, minunată gospodină, care lucrau mai ales prin deducţii logice subtile... Maiorul Frunză şi căpitanul Lucian erau pentru Ionel nişte modele morale, cum le citea aventurile, volum după volum, în colecţia „Enigma“, apărută de vreun an de zile. Sau putea fi intrarea în vreun buncăr nazist... dar atunci cum nu-l semnalase nimeni când înălţaseră statuia? Şi deodată tânărul ţăran îşi aminti povestea *Amnarului fermecat* în care averi fantastice, nestemate şi scule preţioase, încrustate în aur, înconjurate cu perle fuseseră răsplata îndrăzneţului care coborâse în scorbură. „O comoară“, şopti Ionel cu ochii lărgiţi. Uneori, săpându-şi bordeiele în pământ, sau câte-o fântână, consătenii lui găsiseră o căldare ruginită, plină de galbeni. Sau un pui de aur bătut în smaragde... Ionel mai privi o dată în susul şi-n josul aleii deja cufundate în umbră, apoi se dădu jos, strânse scara şi o ascunse într-un tufiş de tuia. Dintr-un salt fu sus pe postament, ţinându-se bine de gâtul poetului rus, care acum se uita într-o parte, ca şi când n-ar fi vrut să fie părtaş faptelor mizerei, pieritoarei făpturi de carne, pieliţe, nervi şi sânge care-i macula eternitatea. Proptindu-se-n mâini pe ghizdurile puţului, tânărul se cufundă pân-la brâu în bezna de smoală din interior, unde-n lumina oblică a lunii luceau stins doar primele două trepte. Ionel coborî cu grijă încă o treaptă şi trase cu greutate bustul lui Puşkin peste deschizătură, obliterând astfel parfumul cerului de primăvară şi rămânând în noaptea absolută.

Mai târziu, cam la vreo săptămână după acea seară luminată ca de o năzărire tulbure, băiatul avea să-i povestească Mariei, cu care încă se mai vedea, el dintr-un resentiment pentru „jidanca“ afurisită care în toiul plăcerilor îi ponegrea pe dascălii omenirii, ea din singurătate şi ca să poată merge la un film – tot ce-i plăcea mai mult pe lume – aventura sa în pântecul întunericului. Timpul topindu-se o dată cu lumina, singura măsură pentru coborârea sa, scoabă după scoabă de metal, rămăsese frica. Ochii orbind, urechile urlând, pietricelele de calcar din cohlee rotindu-se înnebunite în miezul nefiinţei se deschidea atunci analizatorul mare al spaimei. Băiatul nu mai ştia de mult dacă urcă sau coboară, sau dacă nu cumva merge în patru labe pe o nesfârşită şină de cale ferată, agăţându-se de traverse, interiorul palmelor şi al degetelor simţind la intervale ritmice forma şi gheaţa drugilor de metal, singurele obiecte din spaţiu. Dar nu erau

cumva şi acestea doar senzaţii subiective, nu cumva stătea culcat într-un aşternut şi nervii din pielea palmelor, proiectaţi în creier în zonele senzorio-motorii construiau senzaţia de mici cilindri reci, exact atât de lungi cât îi puteau simţi papilele palmei şi buricele degetelor? În miezul întunericului, în care trupul se dizolvase cu desăvârşire, era imposibil să spui dacă pancreasul mai era în interiorul săculeţului somatic sau atârna în afară ca o limbă de spânzurat, dacă scheletul nu devenise cumva exterior ca al crustaceelor, dacă neuronii nu se îndepărtaseră deodată de ghemul originar de sub ţeastă, risipindu-se, desfăcuţi ca o dantelă obscenă până la capătul nopţii. Organul de perceput frica nu avea formă limpede, ca o papilă gustativă sau ca un glob ocular, căci era permanent devorat de ceea ce percepea. Organul fricii înnebunea în fiecare clipă de frică, se chircea şi se zvârcolea în lichidul coroziv, în acizii neiertători ai fricii. Tânărul care cobora nu mai ştia de mult cine este, nici spre ce zonă a lumii se-ndreaptă, dar vedea frica, o vedea lărgindu-se tot mai mult, devenind un peisaj fabulos, pictat cu nuanţele groazei, cu disperare, cu nelinişte, cu angoasă, cu teroare, cu panică... Erau munţi de tresăriri şi oraşe de încremenire şi arbori de sudoare-ngheţată. Monumente ale groazei dominau pieţe largi şi ceţoase. Sculpturi în adrenalină, verzui-fosforescente, închipuiau siluiri cumplite, sfârtecări şi rezecţii, escorieri, ablaţii, zdrobiri...

Deja nu mai cobora, ci levita ca un nor în lumea aceea spectrală, prin grosimea colosală a fricii, peste copacii ca nişte gheme de maţe şi peste turle de gheare. Verdele stins, veninul opalescent devenea tot mai dens, urletul împietrit tot mai universal... Luneca deasupra unei mari şi înfiorate planete, prin imperii de disperare ce fulguiau ca o ceaţă, când compactă, când rarefiată în jurul lui. Imense turnuri cu gemuleţe sticlind în amurgul verde aveau pe cupolele din vârf statui cu feţele-n palme, femei copleşite de ruşine, bătrâni chemând moartea... Printr-o fereastră ovală, o fată cu o-nfăţişare nespus de romantică, gene lungi şi-ncurcate, dinţi de perle între buze de mărgean, corsajul de dantelă albă şi malacov de satin bleu, cu sute de funditţe, de sub care ieşea vârful pantofiorului din piele de şopârlă, se zărea aşezată la spineta ce scotea sunete ca la atingerea uşoară a unor andrele. Ar fi fost o fermecătoare imagine a iubirii, dacă sub cocul de abanos, prins în piepteni dulci de baga, pe ceafa delicată, cu zulufi

cârlionţaţi, nu i-ar fi crescut o hidoasă tumoare, cât un cap de nou-născut, buboasă şi jupuită, supurând un must gălbui dintre pieliţele roze... Mai jos, într-o hală largă ca o gară de cornier şi de sticlă, de-a lungul pereţilor căreia tânărul dizolvat în teroare plutea ca aburul unei respiraţii fierbinţi, se zărea o procesiune înaintând spre un mormânt de cristal. Pătrunse în sală printr-un oberliht deschis, cu margini prăfoase, ţinut ridicat cu un cârlig de sârmă neagră, şi se găsi deodată gol, păşind laolaltă cu ceilalţi pe dalele ca o tablă de şah, alternând pătrate sângerii, cu filigrane marmorate, şi pătrate albe, cristaline ca zahărul. Fiecare fiinţă din lunga procesiune era însemnată printr-o infirmitate monstruoasă: limbi de bou, zdrelite, ieşindu-le printre dinţii strâmbi, vulve cu prelungiri ca mustăţile de crap, cranii uriaşe, translucide, umplute cu un lichid vioriu... El singur, cum se văzu deodată în faţeta pură, curcubeeană, a mormântului, era întreg şi frumos ca un zeu, mai ales că... avea aripi... aripi largi, multicolore, de fluture tropical, cu pete de un albastru electric, apoi tivuri liliachii, vârfuri în formă de capete de cobră din purpura cea mai caldă, mai catifelată... Se privea încă-n oglinda lustruită a mormântului gol, când simţi intrându-i în carne şase gheare ascuţite ca ácele, şi ştiu atunci că imensele aripi nu-i crescuseră, bizarerie anatomică, dintre omoplaţi, ci că în spinare i se suise un mare fluture, bine ancorat de coastele lui, cât el însuşi de lung şi privindu-l cu ochii bulbucaţi, arzători, în mii de faţete hexagonale. Îşi imagină momentul inevitabil când trompa răsucită-n spirală se va desface ca un ac curb şi i se va-nfige în occiput, troznind uşor prin epidermă, sfredelind cu vârful lui retezat oblic, tare ca diamantul, straturile osoase ale ţestei, troznind iar în duramater şi piamater, înaintând uşor, uns, ca-n gelatină, prin lobul occipital şi oprindu-se în centrul creierului, în mijlocul inelului limbic, la egală distanţă de fornix, corpii mamilari, hipocamp şi amigdală. Sugând ca o pompă de vid un centimetru cub de substanţă ca o cremă de zahăr ars şi-nlocuind-o cu un ou... Sidefat, bătând uşor în roz, cu coaja moale şi pulsândă, coborât de-a lungul trompei-ovipozitoare şi încastrat acolo, între fulgii de zăpadă ai corpului axonilor şi labirintele nebuneşti ale sinapselor. Apoi trompa se retrage la fel de uşor, însângerată, şi se-ncolăceşte la loc, iar fluturele zboară deodată-n zigzag prin aerul stins, până la gemuleţul deschis în acoperiş.

Purtat pe braţe de estropiaţi, tânărul zeu însămânţat e aşezat uşor în scobitura mormântului, şi un capac greu, prismatic, se închide peste el.

Se trezise ameţit ca după o sincopă, frecând cu o cârpă ochiul drept, orb, al lui Puşkin şi privind cum zdreanţa se înnegreşte de funingine. Îşi pipăi ceafa, cu privirea-n gol, trăgând în piept atomii roz ai amurgului, aşa cum o făcea şi la măsuţa cu pătrate albe şi roşii din grădiniţa de vară unde o invitase pe Maria la o bere şi nişte mici după ce, timp de o săptămână, hoinărise de colo-colo cu scara pe umăr şi găleata-ntr-o mână prin Herăstrău, nemaiîndrăznind să se apropie de vreo personalitate de piatră ce răsărea din tufe de liliac. Cum zărea vreun Ostrovski sau vreun Şolohov, parc-ar fi zărit unul dintre strigoii cu care, în satul lui, bătrânii-i înspăimântau pe copii. Îi sărea inima din piept şi i se muiau picioarele. Maria râsese de el ca de unul ce povesteşte ziua ce visează noaptea, dar peste ani, la înmormântarea bătrânului Catana, rătăcind prin imensitatea cavoului de marmură, avea să-şi aducă bine aminte povestea lui Ionel. O ciudată asemănare era între ele, ca şi când ar fi fost, de fapt, o repetare a unei vechi legende, în alt ţinut şi de către alt rapsod, care uitase unele amănunte, pusese de la el altele, încât ar fi trebuit să compari sute de astfel de variante, să le suprapui şi să observi asemănările şi diferenţele ca să poţi înţelege ce anume s-a petrecut undeva, cândva, ce nucleu de obiecte tari şi fiinţe-ncâlcite, consumate de flacăra furioasă a timpului, a-nălţat în aer fumul transparent, mergând pe mii de poteci deodată, al poveştilor ramificate la nesfârşit. Oricum, nici să fi fost o Mafaldă cu ochiul pineal ieşit între sprâncene, abia acoperit de un strat translucid de pieliţă şi holbându-se albastru la figurile cartoanelor de taroc, Maria n-ar fi putut ghici în câte moduri se va-ntreţese viaţa familiei ei cu cea a lui „tanti Hirsch“ şi a soţului ei Ionel, ţărănuş sosit la oraş ca să facă o carieră de necrezut. O fotografie de la începutul anilor ’70, în alb-negru şi dantelată pe margini, îi arăta pe Costel şi Ionel împreună, râzând, pe fundalul unor clădiri moderne şi al unor brăduţi ornamentali. Costel e îmbrăcat în haină de ofiţer, dar cu pantaloni negri civili, pe când Ionel, aproape de nerecunoscut, gras şi roşu la faţă, poartă haină neagră de costum şi pantaloni de uniformă.

După ce GAZ-ul demarase şi se-nscrisese între maşinile încărcate de ninsoare care treceau, cu ştergătoarele de parbriz în funcţiune, pe câmpul

dintre Universitate şi impunătoarele construcţii cu coloane de vizavi, prin prăpădul viscolului, Maria cea primăvăratică depăşi intersecţia de la Romarta Copiilor şi înaintă pe bulevard, pe lângă Casa Armatei. Vulturii de ipsos de pe acoperişul ei erau acum nişte momâi troienite, din care doar ciocurile încovoiate mai ieşeau ca ghearele din perniţele unor pisici albe. De-aici încolo se-nşirau cinematografe cu nume amintind tuturor de democraţia populară, de pace, de muncă, de înfrăţire. Din toate vitrinele te priveau ochii oţeliţi ai câte unui soldat sovietic, cu stea roşie-n frunte şi cu automatul aţintit către nevinovatul trecător. În spatele său un tanc cu acelaşi pentagon stelat pe turelă şi cu un tanchist ieşit pe jumătate din cămăruţa sa de oţel. Are pe cap caschetă neagră, cu urechi ieşite-n relief şi poartă în mâini un drapel roşu ce se desfăşoară maiestuos în urmă. Oricât de mult ar flutura drapelul în vânt, tot se zăresc, în colţul din stânga, sus, secera şi ciocanul încrucişate savant. Un alchimist ca Fulcanelli (dar vai, ocultul autor al *Misterului catedralelor* era mort de douăzeci şi trei de ani în acel an de graţie 1955 când Maria l-a reîntâlnit pe Costel după scurta lor idilă de la Govora, aşa încât nu-şi putea reflecta figura bondoacă şi mustăţile imense, pleoştite, în vitrina nici unui cinematograf muncitoresc din Bucureştiul iubit) ar fi desluşit în cele două simboluri o *unio mystica* între sulf şi hydrargir, sub omnipotentul semn al Pentagramei. Doar la unul sau două dintre cinema-uri se dădeau şi filme „de dragoste“, la care se făceau, chiar de la matineu, cozi nesfârşite, căci tinerele strungăriţe şi ţesătoare ieşeau din schimbul de noapte şi se repezeau direct în sălile mizerabile, duhnind a otravă de şobolani, ca să-i vadă pe Sara Montiel sau pe Vico Torriani.

Cel mai mult, cel mai mult îi plăcea şi Mariei să vadă filme. Până târziu, când ajunsese o gospodină împovărată de viaţă, avea să-şi delimiteze ciudata ei lume triunghiulară din inima Bucureştiului prin trei cinematografe aşezate la distanţă egală de blocul din Ştefan cel Mare: Volga, Melodia şi Floreasca. Rareori ieşea din acest teritoriu în care se simţea în siguranţă, şi atunci drumurile prin oraş (dacă nu erau „la Vasilica“ sau „la naşa“) deveneau nişte aventuri extenuante în ţinuturi încărcate de pericole, barate de spaime onirice. Era ca şi când cele trei cinema-uri din vârfurile triunghiului ar fi protejat, cu secreţiile lor halucinatorii, singurul teritoriu real din univers, în care se aflau casa, piaţa, alimentara şi

autoservirea, chioşcul de ziare, vecinii, pe când în afara acestui ochi înţelept deschis spre cosmos lumea se destrăma, se umplea de demoni palizi şi de fum... Maria intra la film cum alţii intră-n biserică, gata de trăirile cele mai puternice, pregătită pentru lacrimi, şuvoaie de lacrimi scânteietoare în bezna sălii, pentru hohote de râs, pentru ură şi pentru dragoste. Ura filmele cu război, nu intra decât la cele în care „toată lumea râde, cântă şi dansează“, sau în care vreo inimă de mamă era sfâşiată cu cruzime. Dacă un film era „frumos“, îl vedea şi de zece ori cu tot mai multă plăcere. Dar, oricât de ispititor ar fi fost filmul, Maria avea să aştepte răbdător, săptămâni întregi, „să-l aducă mai lângă noi“, pretextând că biletul era mai ieftin la cinematografele din cartier decât în centru, dar de fapt având o repulsie, tot mai accentuată cu vârsta, de a ieşi din zona ei. I se părea, poate, că nu-i destul de bine îmbrăcată ca să iasă în centru, oamenii îi păreau ostili şi străini şi mai era ceva, o rezistenţă interioară, ceva care-i interzicea să se confunde cu imaginea ei din tinereţe, de parcă viaţa îi fusese retezată într-un anumit moment şi remodelată din temelie... De parcă o enigmă sinistră (sau extatică) s-ar fi rotunjit în pântecul minţii ei ca o perlă, adăugând straturi peste straturi de inhibiţie sidefie în jurul unui gând dureros.

Acum însă, pe când îşi consuma ultimele rezerve de tinereţe, Maria, singura strălucitoare într-un oraş mohorât, siberian, se-ndrepta fără urmă de nelinişte, trecând graţios printre vagabonzii ce-şi molfăiau covrigii în faţa sălilor de spectacol, spre cinema Înfrăţirea-ntre popoare, unde juca filmul cu Gérard Philipe. Victoriţa hoaţa îl văzuse şi-i împuiase atâta capul cu el, cu „ce făcea băiatu’ şi cum scăpase el fata“, că Maria aproape că nu mai ştia cu cine are de fapt întâlnire, cu Costel sau cu însuşi Gérard, aşa cum uneori, când se termina vreun film şi ieşea afară, pe uşa din spate, sub cerul înţesat de stele, deşi când intrase fusese lumină de zi, fetei i se părea că şi ea trăieşte într-un film, un film lung cât însăşi viaţa ei, la care cine ştie cine (dar multă lume, în orice caz) se uită într-o sală obscură. Şi ăia trăiau şi ei într-un film la care se uitau alţii, şi aşa mai departe.

Îl zări pe Costel şi pufni în râs: tot în treningul lui prăpădit, tot cu bocancii-ăia cu ţinte-n picioare, tot prost bărbierit... Cu ochii aceia care puteau fi şi blânzi dar şi grozav de severi, ochii lui negri şi frumoşi de bănăţean. Şi părul negru pana corbului, cu firul gros ca din coadă de cal,

pieptănat lins pe spate. Acum se uita năuc în toate părţile după ea, cu mâinile-n buzunare, ca de obicei („las' că-l dezvăţ io de asta“) şi în cap şi pe umeri era nins ca naiba. Dar nu stătea zgribulit în rafalele crivăţului, ca toţi ceilalţi din jur, dimpotrivă, era cu fermoarul treningului pe jumătate descheiat, încât i se zăreau maieul şi pieptul alb, fără fir de păr – căci tânărul lăcătuş de la Atelierele ITB era, fără s-o ştie, de stirpe nobilă –, ca şi când ar fi fost un început blând de toamnă. Nici măcar veşnica lui bască pătată de ulei, pe seama căreia Maria făcuse atâtea glume la Govora, nu şi-o mai luase. Acum, din plictiseală, scosese din buzunarele adânci ale pantalonilor nişte mărunţiş şi se apucase să şi-l numere, sprijinit de vitrina în care Gérard Philipe, în costum de epocă, cu coleretă la gât, propteşte vârful sabiei în pieptul unui bărbos uriaş. Zâmbind larg, fata se-ndreptase direct spre el şi-l apucase de braţ, pe când Costel, furios pe sine că n-o văzuse de departe, îndesă repede mărunţişul la loc în buzunar şi-i zise atât de oficial „bună ziua“, încât fata se-nveseli şi mai tare. Bănăţenii ăştia tăntălăi. La Govora Costel era-ntr-un grup de ucenici de la o şcoală profesională din Lugoj, toţi o apă şi-un pământ, înceţi la minte şi molâi, încât muntencele afurisite, Maria şi încă două, care-şi luaseră bilet prin sindicat, o ţineau într-o distracţie pe seama lor. Le dădeau întâlnire şi nu se duceau, îi trimiteau să le aducă cine ştie ce, şi ei se păcăleau, şi a doua, şi a treia oară, cu acelaşi zâmbet nătâng... Mergeau cu ei sâmbătă, la bal (prinseseră două sâmbete în seria lor), şi acolo preferau să danseze două câte două, cum făceau majoritatea fetelor, pe când bănăţenii, lipiţi unul de altul ca o hidră cu mai multe capete, îşi beau borvizul şi mai scoteau câte-o vorbă pe limba lor caraghioasă. Totuşi, chiar din prima seară de bal, când îşi purtase prima dată rochiţa cu cordon de paiete pe care, din păcate, şi-o atinsese niţel de godinul înroşit în timp ce se rotea, cu Ştefania în braţe, prin sala sărăcăcioasă – sala lor de mese –, Maria începuse să tragă cu coada ochiului spre Costel. Poate pentru că puştiul îi plăcea cu adevărat, deşi era cu aproape patru ani mai tânăr decât ea, poate şi fiindcă se afla în acea perioadă de eclipsă care în viaţa unei femei urmează pierderii unui iubit. În vis simţea adesea o singurătate pustiitoare, ca o otravă tristă şi dulce, iar ca să străbată după-amiezele uriaşe dintre masa de prânz şi cea de seară trebuia să recurgă la subterfugii pe care doar oamenii copleşiţi de urât şi nostalgie

le cunosc. Întinsă pe patul cu tăblii de fier, cu ochii-nchişi, număra până la cinci mii în gând, apoi deschidea ochii şi-ncerca să-şi dea seama cât de mult a-naintat seara de iarnă după lumina cenuşie, apoi roz-întunecată, apoi cafenie din fereastră, privea încă un timp cum ninge egal şi tăcut peste silueta de cărămidă fărâmicioasă a vechii fabrici de acid sulfuric, apoi închidea iar ochii şi număra până la cinci mii, încercând să evite ceea ce, până la urmă, când seara cădea prematur şi camera se-ntuneca, şi numai fulgii continuau să cadă, scânteind în lumina vreunui bec galben atârnat de-un stâlp, nu mai putea evita: gândul la Pavel, la Pablo al ei, studentul pe care-l cunoscuse cu doi ani în urmă la petrecerea de la uzinele I.O.R., unde o dusese Vasilica, deja prietenă cu Ştefan, cu care în cele din urmă se măritase şi-l făcuse pe Marian, nepoţelul drag al Mariei. Cu capul întors spre perete, lipit de pernă, cu corpul fierbinte sub pătura subţire, în carouri, de cămin muncitoresc, fata îşi aluneca uşor palma dreaptă peste sâni, mângâindu-şi sfârcurile întărite, o cobora pe burtă şi pătrundea cu degetele sub dunga de elastic a chiloţilor, înfundându-le în părul des şi sârmos de pe pubis. Îşi mângâia transpirată, excitată şi tristă în acelaşi timp, o excitaţie disperată, perversă, bucuroasă de suferinţă şi pângărire şi distrugere, micul cilindru rotunjit, urma linia umedă a buzelor, îşi prelungea vârful arătătorului până la anus, adică repeta, cufundată în chinul dragostei şi-n nefericirea sexului, mişcările unei mâini dragi de bărbat delicat şi puternic, bărbatul sub care, pătrunsă şi îmbătată de dragoste, ţinându-l strâns după gât, mişcase prima dată ca o amantă, ca o femeie. Singurul ei iubit de până atunci, şi care dispăruse de peste cinci luni. Aşa era pe atunci: tinerii îşi dădeau întâlnire în oraş şi mergeau la un hotel sau la vreo femeie care ţinea camere special pentru amor. Acasă la unul sau la altul era cu neputinţă, căci mai toţi locuiau pe la gazde, câte doi şi trei într-o odăiţă. Dacă ratai o întâlnire, puteai să nu-l mai revezi niciodată pe celălalt, aşa cum se-ntâmplase cu Maria şi Pablito, ţesătoarea şi studentul la filozofie, care nu reuşiseră să se găsească într-o seară de iunie, când, dintr-o neînţelegere stupidă (aşa crezuse fata), ea aşteptase într-un loc, timp de trei ore, plimbându-se tot mai înfricoşată pe sub castanii înfloriţi de la şosea, cu frunzele luminos-transparente în lumina becurilor, pe când el, probabil, stătea cu buchetul de flori – nelipsit de la nici o întâlnire – sub cine ştie ce

ceas municipal. Mult mai târziu aflase Maria că Pablito își găsise, de fapt, „o partidă mai potrivită“, și că-i fusese tot timpul rușine de fata de mahala cu care se vedea ca să se iubească prin locuri sordide și să se plimbe apoi, nopţile, pe aleile pustii, ocolind câte un beţiv prăbușit și dând o ţigară câte unui miliţian pe jumătate adormit.

Intrară în sala murdară ca un urinoar, plină de seminţe și hârtii de eugenii pe podelele date cu petrosin. Pe scaune, dintre care destule erau inutilizabile, stătea o mulţime de tineri, parcă toţi făcuţi de-o mamă și de-un tată, cu feţe nerase, cu fruntea joasă, cu părul dat pe spate, lipit cu zahăr și uns cu ulei de nucă, ţinând pe după umeri fete năsoase, cu părul rar și buclat cu fierul. Pe tot parcursul jurnalului șmecherii au vociferat, au guiţat, și-au strigat peste rânduri prietenii, fără să dea cea mai mică atenţie figurilor de conducători înţelepţi ai Partidului și Republicii Populare, așa cum se desprindeau, îngălbenite, de pe pelicula proastă și se așterneau pe ecran. Lucrurile de neînţeles ce se petreceau între persoanele grave ce-și tot strângeau mâinile sau umblau de colo-colo prin holde și prin oţelării erau comentate de o voce însufleţită, bărbătească, atât de dogită însă, de parcă și-ar fi strigat cuvintele într-o pâlnie de tablă. Pe fondul, mereu același, al unui fel de muzică pe jumătate populară, pe jumătate simfonică, defilau treierătoare, urcau electricienii pe stâlpii de înaltă tensiune, ieșeau din șuturi minerii rânjind ca niște negri, murdari peste tot de cărbune și aplaudau niște oameni în haine de oraș (dar printre ei și câţiva îmbrăcaţi ca la ţară) într-o sală ca de cinema. Maria, pe care Costel îndrăznise în fine s-o ia de mână fără să se uite la ea, aștepta răbdătoare să se termine o dată prostia de jurnal ca să-nceapă filmul. Recunoștea câteodată figura de unchiaș a lui Dej, parcă și pe Ion Gheorghe Maurer, dar ceilalţi îi erau cu totul necunoscuţi. Un potop de nume și feţe. Se amuză puţin când apărură chinezii. Construiau și ei socialismul, cu ochii lor oblici și râsul lor larg, obligatoriu pe toate feţele. Rușii în schimb erau mereu încruntaţi și hotărâţi. Filmele sovietice începeau mereu cu o statuie: un bărbat și o femeie de bronz, el cu un ciocan, ea cu o seceră în mână. Unde se năpusteau așa? Și de ce ea trebuia să fie așa de micuţă pe lângă el? Că doar rusoaicele sunt voinice și muncesc cot la cot cu bărbaţii. Rusoaica de bronz era delicată ca o balerină.

Pâlpâirea violentă a ecranului îi obosea ochii. Mirosea a blană udă de oaie, căci toţi îşi scoseseră şubele şi paltoanele şi le ţineau pe genunchi. Defilau acum pe ecran nişte armate. Se vedeau tancuri alergând pe întinderi înzăpezite. Se filma dintr-un avion cum cad bombele prin trapa deschisă. Jos, într-un sepia-gălbui, înfloreau norişori ca nişte ciuperci. Costel, tot fără s-o privească, începuse să-i mângâie uşor degetele. Îi simţea tăieturile înnegrite de pe palmele lui de lăcătuş trecând peste încheieturile degetelor ei, făcând un zgomot slab la atingerea unghiilor sau a inelului cu fluture, inelul Mioarei Mironescu. În semiîntuneric, efectul Kirilian îşi dezvăluia frumuseţea suprafirească: mâinile lor erau înconjurate de o dantelărie de steluţe albastre, de flăcărui, de ţesături pufoase ca fulgii de zăpadă, de fulgere şerpuitoare şi descărcări de raze verzui. Fluturele de pe inel se colorase delicat în nuanţe de oranj şi magenta. Mâinile lor ce se atingeau tandru erau singurele lucruri colorate din sala în care umbra se lupta cu lumina, murdare amândouă şi triste.

Însăilare de ceaţă colorată şi de paiete, the French Quarter, în povestea lui Cedric, îşi foia în vânt palmierii şi agavele şi îşi sorea mulatrele pe balcoane de fier forjat, protejate de penajul de fildeş al evantaielor. În osul gălbui al lamelelor flexibile negrii din Africa săpaseră, cu generaţii în urmă, scene halucinante şi pitoreşti: cranii de crocodil, uscate, aşezate în stive, un bărbat sodomizând un berbec, un idol cu labe de homar devorând un soi de gândac uriaş. Perla din urechea sclavului care aducea tăviţa cu ceşti de cafea celor două negrese în veşminte de mătase, o perlă cenuşie, mare cât o cireaşă, aduna în sfera ei cartierul de clădiri de lemn înţesate de steaguri multicolore, fluviul Mississippi ce făcea o curbă largă-mprejur ca să se piardă spre Caraibe în mlaştini strălucitoare, norii învolburaţi ai primăverii, feţele lunatice, pe gâturi nesfârşite, ale Ceciliei şi Melaniei, ce discutau domol, la o prăjitură cu miere, despre viitorul Mardi Gras, ce avea să înceapă în câteva zile… Franceza lor Cajun semăna mai curând cu cântecul de ţiteră al instrumentului plin de insecte şi balanţiere de ceas al lui Roussel decât cu limba în care, cam pe aceeaşi vreme, generalul de Gaulle le vorbea francezilor la radio, îmbărbătându-i, amintindu-le de dragostea de patrie şi de datoria de a-i urî pe boşii invadatori, sau cu limba în care, concomitent, aceiaşi parizieni, prinzând astfel inimă, scriau un milion de denunţuri adresate autorităţilor colaboraţioniste.

Cecilia purta un turban albastru de Prusia. Buzele groase, cafeniu-întunecate, erau tatuate cu grijă. Nasul de fiară contrasta ciudat cu ochii mari şi fantaşti, cu o sclipire aurie, dintre pleoapele terminate cu codiţe de rimel. Un strat gros de mascara îi îngreuna genele, atât de lungi că nu puteau fi naturale. Pe pleoape, praful de aur pulverizat la-ntâmplare de suflarea uşoară din palmă, a sclavului, se ordonase totuşi (căci nimic nu este hazard în lumea aceasta de paranoia şi vis) ca să configureze imaginea exactă a constelaţiilor, pe pleoapa dreaptă cele din emisfera boreală, banalizate de zodiac, iar pe cea stângă straniile arătări australe, între care Maşina Pneumatică şi Crucea Sudului ardeau cu flacără vie, întrecută doar de grăunţul stelei Canopus ce călăuzeşte navigatorii prin întortocherile

Strâmtorii lui Magellan. Când râdea, mica negresă, de cel mult treisprezece ani, îşi arăta printre dinţii perfecţi vârful limbii, găurit din pruncie şi străbătut de un ineluş de sticlă albastră, care făcea, în timp ce fata-şi rostea silabele ciripite, acelaşi zgomot clinchetit al cubuleţelor de gheaţă-ntr-un pahar de Martini.

Melanie era bătrână şi cu şoldul elefantin, dar claviculele şi gâtul i se iveau deasupra decolteului la fel de suple ca ale Ceciliei. Ascundea cu grijă ruşinea vieţii ei, ţeasta cheală ca-n palmă, sub o perucă din pene de struţ, sub care, la mijlocul frunţii, legat cu un lănţişor, spânzura Leon, cristalul cel viu de beriliu, cu metabolism şi sexualitate, primit de ea din mâna preotului din French Quarter. Cum erau puţini oameni ai lui Dumnezeu în regiune, fratele Armando era silit să fie şi vrăjitor voodoo două zile pe săptămână. Încă o zi slujea ca imam într-o mică dar activă comunitate musulmană, alta ca oficiant în templul ebraic, dar celelalte trei zile erau cu totul dedicate Mântuitorului cel răstignit pe lemn. Cristalul Leon creştea, în fiecare an i se adăuga câte o corniţă prismatică, ace fragile, mai lungi sau mai scurte, mai groase sau mai subţiri, mai colorate sau mai limpezi, după cum fusese anul respectiv pentru viaţa Melaniei. Când bătrâna şi-a pierdut al doilea bărbat, singurul din cei patru pe care-l iubise, cristalului îi dăduse un ciot negricios ca o măsea putredă, şi pe care stăpâna îl smulsese cu cleştele, înciudată, aşa cum îşi smulsese din suflet şi amintirea lui Desiré. Noaptea, după ce-i punea înainte o farfurioară cu grâu încolţit şi o banană prăjită, Melanie scufunda cristalul în paharul cu apă în care-şi ţinea şi proteza. În fantasmele ei, obiectul hidos în formă de U, dintr-o substanţă ceroasă şi roză ca voma, cu sârmuliţe şi dinţi egali, inumani, era amanta secretă a lui Leon, cu care cristalul viril se deda la copulări monstruoase. Dimineţile, negresa bea apa din pahar, ca să se pătrundă astfel de sământa cristalului şi să trăiască tot atâta vreme cât aşteptase el în fundul pământului, între petalele damnate la beznă şi uitare ale florilor de mină.

Stăteau în şezlonguri de bambus, pe balconul de fier înflorit, privind distrate cum pe oglinda cerului New Orleansul se reflectă în chipul unui înger cu aripi stufoase, destrămate la fiecare adiere de vânt. Sclavul Cedric (oh, desigur era un joc, Cedric era doar vărul Ceciliei şi cânta din wash-board la Monsú, dar îi plăcea, în astfel de după-amieze, să-mbrace livreaua

şi să-şi servească umil verişoara şi strămătuşa, aducând astfel, o dată cu mireasma cafelei, aroma unui alt veac) le lăsă o vreme să sporovăiască, privind cum, încinse de soare şi de cafea, cele două „stăpâne“ asudau în boabe mari şi galbene. Le ştergea din când în când feţele lucioase cu o batistă, le scutura din poală grăunţele de prăjitură cu fistic, le arăta câte un automobil galben ce trecea cu greu pe uliţa dreaptă şi-ngustă. Peste drum se afla un alt şir de case identice, cu un singur etaj şi cu aceleaşi balcoane de fier negru, răsucite în cele mai fantastice forme, în care alte negrese, dar şi prostituate cu părul roşu, turişti îmbrăcaţi pretenţios şi marinari cu tichiuţe ridicole ieşiseră să privească minunea-nserării. Le păsui şi să-ntoarcă largile ceşti miniate cu fundu-n sus pe farfurioarele subţiri ca foaia de hârtie şi să-şi ghicească apoi, în literele şi semnele filigranate de zaţul rămas, trecutul, viitorul sau Dumnezeu ştie ce. Fiecare cu mica ei cupă-ntre degete, păreau două plante ce-şi poartă potirul unei flori de porţelan, răsucindu-l după soarele ce stătea să coboare. Apoi Cedric le făcu semnul de mult aşteptat, şi cele două negrese se sculară leneşe din şezlonguri. Proptită cu mâinile-n şoldurile enorme, Melanie îşi dezmorţi oasele lăsându-se mult pe spate. Fiecare vertebră, începând cu osul sacru şi terminând cu axisul pe care craniul ei cu prognatism exagerat se rotea lent, trozni separat şi distinct, ca vergelele unui clavicord de cristal. Intrară în hruba-ntunecată a odăii de zi, pe care o străbătură grăbite. Pe milieuri grele şi bogate, trântite peste mobile cu intarsii – cranii palide de aligator; pe pereţi – măşti voodoo, delicate ca de clovn alb. Covoare groase cu desene de neînţeles. Deschiseră şi trântiră-n urma lor uşi de placaj subţire, pătrunseră-n alte odăi, tot mai răcoroase, în care luceau stins carafe de sticlă şi tablouri aşezate oblic faţă de lumină, aşa că păreau albe ca laptele. Aceste case dreptunghiulare de lemn erau mult mai voluminoase decât ai fi crezut. Vreo doi–trei copilaşi (ai cui?) stăteau ghemuiţi prin unghere, cu ochii mari şi cafenii goi de orice expresie. O negresucă îşi împletea o panglică în părul creţ şi rebel.

Ieşiră. Umbreluţa de dantelă roşie a Ceciliei bătea acum aproape în vişiniu. Aşteptară să treacă pe caldarâmul trandafiriu un taxi. Negri zvelţi, îmbrăcaţi în zoot-suits de ultimă modă, aruncau câte o ocheadă Ceciliei, care privea doar înainte, abia clipind din genele exagerat de lungi. „Cât timp mai avem?“ întrebă bătrâna, care în toată acea după-amiază încercase

să-şi stăpânească neliniştea, căci fata nu trebuia să aibă nici o bănuială. Cedric îşi scoase ceasul de buzunar, prins cu lănţişor de cheutoare, îi ridică pleoapa de aur, subţire ca o frunză şi văzu că ácele arătau deja ora şapte fără câteva minute. „Mai puţin de o oră, Madame.“ În vitrina de peste drum se zăreau instrumente medicale: seringi atât de mari încât trebuie să fi fost pentru veterinari, cleşti ciudaţi, vase în formă de boabă de fasole. Furtunuri respingătoare de cauciuc şi brâuri ale lui Iov. Un manechin de ipsos, gol ca o statuie străveche, dar fără urmă de sex, purta una din acele burtiere cu balene flexibile care deveniseră aproape obligatorii pentru femeile de peste patruzeci de ani, grase ca hipopotamii, ale Cartierului Franţuzesc. Melanie îşi apăsă degetele pe braţul lui Cedric, arătându-i din ochi vitrina, şi tânărul negru încuviinţă. Bătrâna traversă, pe când cei doi rămaseră în înserarea labirintică, tot mai stacojie (dar cu un ciudat cer galben-murdar deasupra, mult mai luminos decât aerul dintre case, cer străbătut în sus şi-n jos de lilieci), şi cum stăteau unul lângă altul, ferchezuiţi şi-nfăşuraţi în mătase, deasupra cu luna de sânge închegat a umbreluţei, cu umbrele lor negre şi ascuţite prelingându-se pe zidul din spate, plin de cherubini şi ghirlande de stuc, Cecilia şi Cedric păreau decupaţi din cine ştie ce revistă veche, cretată, cu imagini de music-hall.

Cecilia fusese pregătită întreaga zi pentru solemnitatea ce avea să urmeze în noaptea aceea de primăvară. De când se trezise, Albinosul răsărise în faţa ochilor ei ca una dintre acele imagini de vis care mai persistă uneori câteva clipe pe retină. Un negru alb ca laptele, cu un neg mare, zmeuriu, lângă nara dreaptă şi cu ochii galbeni ca de câine. Cum se aplecase asupra ei, zâmbind ciudat, capul lui mare umplea aproape tot spaţiul de sub baldachinul de stofă aurită. Doar un triunghi subţire de aer fumuriu se mai zărea din încăpere, în care se iţea mutriţa caraghioasă a lui Vevé, mica negresă. Albinosul era proprietarul clubului de jazz Monsú, unde cânta Cedric. Venise în oraş cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, într-un ciudat automobil de epocă având, pe bancheta din spate şi cu gâtul scos prin geam un gigantic, pântecos contrabas, ce fusese cândva acaju, dar acum era negru şi plin de jeg, aşa că oricine putea zări abanosul sucit, mâncat de cari şi corzile groase, înfăşurate la margine în aţe roşii şi verzi. Tot pe bancheta din spate se mai afla ceva, un mare dreptunghi învelit în hârtie grosolană de

împachetat. Vederea unei atare fiinţe de pe alt tărâm, având toate trăsăturile unui negru, păr lânos, bâţâiala deşelată a tuturor, dar pielea albă ca a oricărui descendent al franţujilor de altădată, miros înţepător de negru, dar smoking à la Humphrey Bogart şi mereu o havană în bot, îi făcu şi pe albi – marinari şi lepădături –, şi pe negri – saxofonişti şi curve – să-l urască din prima clipă, să-ncerce să-l gonească sau să-l suprime. Cel care dădu foc maşinii din faţa localului închiriat de Monsieur Monsú (cum i se spuse, în mod grotesc, dintr-o întâmplare) muri însă în aceeaşi săptămână, înţepat de un scorpion. După câteva luni, ucigaşul plătit care-l pândi zadarnic la ieşirea din spate, pe unde Albinosul părăsea în zori localul de când automobilul îi devenise o împletitură barocă de fier ars, îl împuşcă din greşeală pe inspectorul de poliţie din cartier şi sfârşi pe scaunul electric. Femeia care îi fu strecurată în pat ca să-i iscodească secretele, una dintre acele mulatre nemiloase ca moartea însăşi, străbătute de la şapte ani în tunelele lor secrete de cohorte de bărbaţi, se lăsase iubită o noapte-ntreagă, legată cu mâinile la spate, iar dimineaţa, răvăşită şi-ndrăgostită ca ultima mironosiţă, fusese dată afară brutal şi niciodată nu i se mai îngădui să intre în patul lui Monsieur Monsú. Mulatra se topise de dragoste ca de un cancer înspăimântător. Înfăşurată în dantelă neagră, zăcea toată ziua în biserică, în faţa icoanei Sfintei Născătoare. Pe patul de moarte delira între trandafiri: „Are testicule de diamant... luminează prin pielea străvezie a pungii lui... luminează în noapte...“ De la moartea mulatrei, locuitorii Cartierului Franţuzesc îl acceptară pe bărbatul cel enigmatic, care avea atâta putere şi care aducea (de unde?) rituri şi obiceiuri noi, despre care nu prea se vorbea, dar care trăiau în culori vii în fantasmele tuturor. Localul lui, căptuşit ca un bordel cu valuri de mătase vişinie, a fost primul care, pe Bourbon Street, a deschis gustul pentru spectacole ce-n acea vreme nici nu aveau nume şi în care, târziu, după două noaptea, în faţa unei clientele ce trăgea opiu pe nări din tabachere filigranate sau se abrutiza cu absint azuriu, pe o scenă centrală, rotundă ca un divan, bărbaţi şi femei, goi, se acuplau în încolăciri de şerpi umani, folosind accesorii ce puteau fi cumpărate, pentru continuarea acasă a orgiei, dintr-o mică prăvălie a aceluiaşi Albinos: falusuri de fildeş sculptate vinişoară cu vinişoară încât să fie aidoma unei virilităţi de zeu al abundenţei, măşti de catifea neagră, lenjerie de dantelă,

hamuri şi zgărzi complicate, bice din piele de hipopotam... Cu timpul, un lanţ de asemenea prăvălii scandaliză cartierul, făcând concurenţă şi dublând într-un mod ciudat buticurile tradiţionale cu măşti de Mardi Gras şi accesorii voodoo.

Marele tablou ce abia încăpuse în automobil domina acum sala circulară, fiind singurul ce împodobea peretele din spate, deschis ca o fereastră către un peisaj fantastic. Pictura, peste care trecuseră secole, căpătase o lucire stinsă, iradiind singurătate şi melancolie. Înfăţişa palate gigantice, de marmură trandafirie, cu faţadele încărcate de colonade şi statui, ridicându-se, lucind ca oglinda, din evanescenţa orbitoare a unei mări verzi şi limpezi scânteind sub un soare abstract de amiază perfectă. Corăbii încărcate cu butoaie, ancorate la ţărm, păreau alcătuite din aceeaşi coajă de sticlă fumurie ca şi clădirile ornamentate dement, şi cu sculpturile cele mai patetic de expresive pe care fierea neagră le-ar putea vreodată închipui: ură, extaz, viclenie, imbecilitate, iluminare, pietate creştinească, dispreţ... agresivitate endogenă, declanşată grotesc, ca a maimuţei cu electrozi pe ţeastă, când i se stimulează hipocampul... Palate ale nebuniei şi ale înţelepciunii ieşind, verticale, fragile, din oceanul verde, fără limite. Şi nicăieri vreo fiinţă omenească... În colţul din dreapta, jos, o semnătură cu tuş negru: Desiderio Monsú. Viziunea spectrală părea să se-ntindă şi dincolo de rama tabloului, şi metişii guşaţi, cu ghiuluri pe degete, transpiraţi la subţiori până la brâu, puteau crede, uneori, că localul în care priveau fundurile acelea roze de femei tăvălindu-se, obscene, în faţa lor, lăsându-se încălecate de inşi păroşi, cu boaşe de tauri, nu era decât un pavilion de plăcere sau de suferinţă, o grotă de iad sau de rai înconjurată de peisajul acela nepământean, întins cât ţine imaginarul. O greaţă bruscă le amesteca atunci toate organele interne, şi, înnebuniţi de tristeţea de a nu fi decât oameni, şi nu zei sau demoni de coşmar, goleau fără să răsufle paharele cu whisky, tequila sau absint, întindeau mâinile şi-şi umezeau degetele între pulpele negreselor şi roşcatelor, se prăbuşeau cu capul pe mesele din împletitură de bambus...

Timp de zece ani, Albinosul cumpără străzi întregi din French Quarter: puburi, saloane de jazz, restaurante în care homarii erau preparaţi în optzeci de feluri, cu zece sorturi de maioneză, bordeluri şi magazine de suveniruri de la Mardi Gras, tutungerii şi case de locuit, umbrite de palmieri...

Magazine de modă şi şlepuri din port şi prostituate înfierate pe fesă purtau acum semnul lui: un M caligrafiat cu un rafinament de cancelarie imperială, abia distins într-un păienjeniş de volute. Acelaşi M somptuos, parcă bătut în pietre scumpe, era gravat şi pe portiera Packardului său negru, cu şofer indonezian, care-l ducea şi-l aducea la intrarea localului Monsú.

Când Albinosul intră într-o după-amiază pe uşa batantă, de cristal, a localului, apărat de ploaia care cădea-n valuri spulberate pe caldarâm de către şoferul cu umbrelă neagră, el însuşi muiat într-o clipă de ruperea de nori de peste New Orleans, portarul, un negru încărunţit prematur, în livrea de catifea purpurie, rămase cu ochii pe faţa stăpânului, uitând şi de cuvintele de bineţe, şi de plecăciune. Asta-l costă slujba şi, pe înserat, îmbogăţi hrana aligatorilor din swampul Louisianei. Cum ar fi putut însă bietul om să nu holbeze ochii, văzând cum, lângă nările turtite, de african, ale stăpânului, negul, dintotdeauna cafeniu-întunecat, mare cât un bob de mazăre, devenise deodată, peste noapte, zmeuriu, limpede şi strălucitor de parcă ar fi fost o icră gigantică de sturion. Firişoare roşii şi sidefii, ca nişte rădăciniţe, porneau din boaba sticloasă (în care parcă zvâcnea ceva ca un mic embrion ghemuit), se-ntindeau peste şaua nasului şi pe sub pielea întinsă a pometţilor, şi continuară să se extindă în zilele şi săptămânile următoare, acoperind faţa negrului cel alb cu o reţea de capilare întinse până şi-n pupilele ochilor, până şi-n gingii şi pe toată-ntinderea mucoasei linguale. În globii oculari, doctorul cu farfurioara argintată prinsă de frunte zărise, atârnând de pedunculi filamentoşi, un fel de crustacee mişcând lent antene penate şi un ciudat aparat masticator în lichidul vitros. Dureri de o atrocitate dincolo de orice închipuire însoţeau această expansiune a bizarului parazit în corpul lui Monsieur Monsú. Orb şi cuprins de spasme ca de tetanos, proprietarul unui sfert din Cartierul Franţuzesc fusese abandonat de medici la capătul unei luni de tortură şi lăsat să urle ca un jupuit de viu, gol, pe patul său din casa acoperită de iederă din nordul select al oraşului, vegheat doar de două maici speriate de la Misiunea Catolică. Perla de lângă nară crescuse cât o boabă de strugure, şi în hialinul ei difuzau pânze vagi, sângerii. Fire sârmoase, flexibile, absorbante i se insinuaseră pe sub toată pielea, până în testicule şi-n degetele mâinilor şi picioarelor, înfăşurându-le în reţele încâlcite ca nişte fire de păr.

Aşa îl găsi fratele Armando când sosi cu cabrioleta lui bine cunoscută ca să-i dea ultima-mpărtăşanie. Călugăriţele socotiseră să-şi facă datoria până la capăt, deşi nimeni în tot oraşul n-ar fi putut spune cum arăta zeul la care Albinosul s-ar fi putut, eventual, închina. Preotul, chemat în asemenea grabă că încă mai ţinea la falcă, între măselele lui cu coroană de aur şi peretele fleşcăit al obrazului, un mic ghemotoc însângerat, urcă în fugă scările clădirii coloniale. Pe palier, scuipă ghemotocul într-o scuipătoare lustruită, care aduna în curbura ei scara interioară de lemn sculptat, lambriurile din patru esenţe de lemn preţios şi marele tablou, imitaţie după Degas, cu dansatoarea încheindu-şi şireturile pantofiorului. Dimineaţa, fratele luase parte la o ceremonie şamanică în care vindecase un muribund sugându-i boala din trup şi arătându-i-o apoi sub forma ghemotocului plin de sânge. Tocmai îşi pusese iar respingătoarea mască din coajă de arţar şi pregătea la falcă un al doilea mănunchi de pene, când îl chemase la telefon maica Fevronia. Acum, fratele, care în mod misterios reuşise să nu-l întâlnească niciodată pe negrul cel alb, era cuprins de o nelinişte iluminată. Câmpul credinţelor din New Orleans, pe care adesea îl vizualiza, în penumbra tristă a odăii sale, sub forma unei mirifice orhidee cu petale multicolore, divergente dar unite totuşi în globul ovarului sacru, se închircise, suferise arsuri şi mutaţii, regresii şi dezvoltări metastatice de la sosirea lui Monsieur Monsú. Erezii şi crime, convertiri şi bruşte lepădări de credinţă, aparent răspândite după banale legi statistice, spuneau altceva celui ce simţea clocotul religios al comunităţii prin toţi porii. La marginea câmpului de forţe curcubeene apăruse deodată un mare continent glacial. Un aisberg negru, străin şi ireductibil deasupra căruia, ca-n vedenia lui Iezechiel, trona Albinosul, şiroind o văpaie neagră şi învăluit pân-la brâu într-un metal asemenea crisolitului.

Când intră în odaie, părintele zări mai întâi marile pânze albe ca laptele, scrobite, ce acopereau capetele maicilor surori. Fevronia era frumoasă ca o sculptură de porţelan şi la fel de fragilă. Ochii căprui păreau două coji de sticlă, foarte depărtate-ntre ele şi privind mereu în gol. Caterina era mai înaltă şi mai spălăcită, cu ochi de azur. Când o zăreai venind pe o potecă, printre agave şi cactuşi uriaşi, profilată pe cerul Louisianei, aveai impresia că faţa ei albă ca varul e doar o mască şi că acelaşi cer triumfător care-i

înconjoară chipul i se zăreşte şi prin fantele ochilor. Acum însă ochii lor erau întunecaţi, căci Monsieur Monsú murise. „Prea târziu“, suspină Caterina, „aţi sosit prea târziu, părinte.“ Dar senzaţia de putere, ca un răsărit de soare, creştea în preot, o dată cu neastâmpărul sufletului. Fratele Armando simţi deodată că un zeu sălăşluieşte în el. „Ieşiţi“, le spuse liniştit călugăriţelor, care alunecară afară şi lipiră uşa în cadrul ei de mahon. Pe uşă erau sculptaţi îngeri cântând, cu guri rotunde şi ochi pioşi îndreptaţi spre cer.

O linişte vuitoare făcu să vibreze timp de peste o oră candelabrul de cristal de deasupra casei scării. Călugăriţele, aşezate una lângă alta pe o banchetă de pluş de lângă uşă, priveau prin fereastră calcanul casei de alături, îngreunat de ciorchinii liliachii ai unui salcâm japonez. Era o linişte tensionată, psihică, erau curenţi de linişte îngheţând aerul de pe coridoare, aidoma celor emişi uneori de ocean, cu frecvenţa de opt cicli pe secundă, înnebunitoare pentru hipotalamus, şi care făceau echipajele să se azvârle în mare, lăsând câte o corabie buretoasă, cu pânzele sfârtecate de vânturi, să navigheze-n derivă, cu puntea şi duneta străbătute-n sus şi-n jos numai de pescăruşi... În cele din urmă, maica Fevronia îndrăzni să deschidă uşa de vreo două degete, după ce bătuse de câteva ori în van. Privi în dormitorul cel vast şi se trase speriată înapoi. O cuprinse un nestăpânit tremur al şoldurilor şi se lăsă moale peste sora ei, care-o strânse în braţe. Maica Fevronia nu povesti niciodată ce zărise atunci, dar în vise îi revăzu mereu şi mereu, timp de luni de zile, pe cei doi bărbaţi din marele pat cu baldachin de caşmir: Monsieur Monsú culcat pe spate, cu braţele-n cruce şi ochii daţi peste cap, iar deasupra, cu corpul pe corpul lui, cu braţele pe braţele lui, cu picioarele pe picioarele lui, cu ochii-n ochii lui, cu gura apăsată pe gura lui, fratele Armando scoţând un sunet continuu, neomenesc, pe nări, şi luminând slab, cu ace de raze, în penumbră.

În New Orleans amurgurile sunt violente şi străvezii, sfâşiind în zdrenţe de flacără norii de peste construcţiile de lemn mâncate de termite. Deasupra norilor, într-un Deisis de raze, într-o falǎ şi o minune care copleşeau sufletele, se puteau zări nu de puţine ori înfăţişările Sfintei Treimi înconjurate de vietăţile înaripate, heruvimi, serafimi, cherubini, ale credinţei, sau indescifrabile scene alegorice, de parcă întreaga boltă

incendiată de amurg ar fi fost plafonul pictat al unui dom colosal, ce-şi primeşte lumina de crepuscul prin fereastra rotundă a soarelui. Un astfel de cataclism vesperal se curbase deasupra oraşului, transformând în sânge apa fluviului, când, după ore şi ore de tăcere încordată, fratele Armando ieşi din odaia de moarte sau somn a Albinosului. Călugăriţele tresăriră violent şi săriră-n picioare (căci uitaseră cu totul unde se aflau şi ce aşteptau), privindu-l cu ochi rotunzi pe bărbatul în sutană violetă, cenuşiu la faţă şi cu pleoapele înroşite. De oboseală, carnea feţei îi devenise aproape străvezie, ivind scheletul rânjit, iar ţeasta chealǎ din mijlocul tonsurii vădea circumvoluţiile uşor pulsânde ale creierului. Fratele se trânti pe banchetă, sprijinindu-se cu spatele de lambriuri. „Va trăi", zise ca pentru sine, cu glas stins. „I-am mai dat zece ani." Apoi continuă, şi mai încet: „Câţi am pierdut eu, numai Dumnezeu ştie."

Pe când surorile intrară în camera de culcare, preotul se ridică şi se îndreptă clătinându-se spre scară. Coborî şi se văzu în strada pustie. Merse automat pe caldarâmul sonor, cu sutana agăţându-i-se mereu în marile, cărnoasele plante ornamentale, lătrat de dobermanii cenuşii din curţi, până ajunse pe Canal Street şi văzu, printre clădirile înalte, de piatră, ale cartierului comercial, apele fluviului Mississippi încărcate de ambarcaţiuni. Pretutindeni se aprinseseră felinare străvechi, în care gazul de altădată încă nu fusese peste tot înlocuit cu becurile electrice. Izbindu-se cu umărul de negri şi de turma funcţionarilor ieşiţi la promenadă, fratele o luă către chei şi deodată avu în faţă lăţimea de necrezut a fluviului, pe al cărui mal îndepărtat abia dacă se zăreau căsuţe liliputane, scânteind nebuneşte din zeci de ferestre. Sprijinit cu coatele de o balustradă de lemn, trase cu sete în piept aerul răcoros şi sălciu. I-au trebuit câteva minute bune fratelui Armando până să observe cât de ciudate erau apele ce se grăbeau către sud. Căci fluviul nu era doar sângeriu în lumina amurgului, ci era chiar sânge! Fratele urmărea goana ameţitoare a globulelor roşii, lenticulare, mari cât nişte pâinişoare, alunecarea de amibă a globulelor albe, prin transparenţa cărora se zărea nucleul întunecat, şerpuirea unor viermi spiralaţi ce trebuie să fi fost germenii malariei, fluorescenţa deosebită de a limfei a curenţilor de glucoză şi proteine. Fascinat şi cuprins de o oboseală de moarte, părintele simţi deodată că totul e viu, că totul trăieşte, că universul nu este

nicidecum un mecanism de ceasornic, ci o arhitectură moale ca a corpului omenesc, un templu de pieliţe, o bazilică de zgârciuri, un cenotaf de mucilagii, fără unghiuri drepte şi fără materiale durabile, în care omul îşi produce visele, gândurile şi iluziile sale, timpul şi limbajul său ca o celulă ce secretă un fir de păr sau cristalul cornos al unghiei. Şi totuşi cea mai neînsemnată celulă din corpul universal primea, prin îngeri-hormoni şi viziuni neurale, poruncile imperioase ale Dumnezeirii...

În mai puţin de-o săptămână, Monsieur Monsú se arătă din nou în localul său de pe Fuck Street, cum încă de atunci începuse să fie numită strada Bourbon. Filamentele meduzei care-i invadase corpul se resorbiseră, lăsându-i pe piele filigrane aproape neobservate, ca florile şi lujerii Art Nouveau care-mpodobeau piatra clădirilor din uptown, în schimb negul de lângă nară îi rămase pentru totdeauna limpede şi zmeuriu, cu ceva ca un embrion de peşte-ntr-o icră plutind în el, fluturând uneori dintr-o coadă virtuală. Nopţile, însă, Packardul îl ducea acum la marginea oraşului, la coliba lacustră a fratelui Armando, din mijlocul nesfârşitului swamp. Imensa limuzină cu spiţele roţilor cromate şi cu şofer împietrit pe locul său de la volan zăcea întreaga noapte în mijlocul ochiurilor de apă reflectând mormanul de stele de deasupra, printre plante carnivore cu boabe lipicioase şi limbi ca de om, până când ferestrele îi deveneau roze ca o bomboană şi ziua, cu marginea ei cenuşiu-gălbuie, se revărsa peste Louisiana. În colibă lumina nu se stingea nici o clipă. Câte o siluetă în sutană sau una în costum şi lavalieră se arătau uneori la fereastra dinspre podeţ. Oameni ciudaţi, negri şi asiatici, cocoşaţi şi schilozi, se strecurau o dată la câteva nopţi pe singura cărare spre casa pe piloni, asediată de sus şi de jos de stele. Câte unul dintre ei urina îndelung, profilat, negru ca smoala, pe galbenul zorilor, de pe mica platformă de nuiele, împrăştiind peste noroiul de mătasea- broaştei stropi scânteietori, ca de chihlimbar. Duhoarea de urină plutea mereu deasupra colibei, amestecată ciudat cu efluvii de smirnă şi tămâie.

Cam în acea vreme, în oraş, mai întâi printre negresele ce vindeau mango şi avocados în pieţe, apoi pătrunzând, prin mijlocirea servitoarelor şi spălătoreselor, în toate cartierele şi în toate mediile, se răspândi zvonul unei conspiraţii diavoleşti, cu mult mai stranie şi mai înspăimântătoare decât ritualurile voodoo, un complot pus la cale de Învăţătorul Dreptăţii şi de

Preotul cel Rău şi în stare să clatine puterile cereşti. Alegorii complicate ca nişte şotroane, aluzii copilăresc de transparente, împachetate în frică şi isterie, fabulaţii de neverificat, mereu îmbogăţite, se conturau ca un miraj răsturnat pe oglinda cerului, deasupra oraşului colonial. Nimeni nu îndrăznea să urmărească desenele încâlcite ale fanteziei cu degetul până la originea lor mundană, dar toţi ştiau despre cloaca fetidă (dacă spiritul ar avea fosete nazale) a colibei lacustre, toţi vorbeau despre reunirea perversă a celor două jumătăţi ale lumii, Lumina şi Întunericul, într-un glob gnostic ce depăşea cu mult masa critică, toţi urlau de pe-acum la gândul nimicitoarei explozii care avea să urmeze. Pe un maidan de gunoaie fusese găsit, şopteau croitoresele la urechea doamnelor în jupon, un schelet de om cu fiecare os de altă culoare. O căţea vagaboandă, plină de purici, ar fi fătat doi căţei, apoi o bilă de sticlă albastră, apoi alţi doi căţei. O micuţă mulatră s-ar fi trezit într-o dimineaţă cu unghiile de la mâini şi de la picioare crescute de un cot şi curbate ca secerile, aşa încât ieşise din culcuş goală-goluţă, mergând în patru labe ca o fiară, până ce maică-sa o sugrumase cu şorţul de bucătărie. Timp de zece ani aproape, pe câmpurile de bumbac din nord şi în basements umplute cu aburi de whisky (din '33 alambicurile erau în legalitate şi epoca gangsterilor intra în declin), oamenii se adunaseră, stând pe vine şi fumând sau pilind, în jurul unuia care mai aducea o poveste despre Ştiutori, membrii sectei celei noi care începea să se-ntindă, urmând nodurile reţelei de restaurante, bordeluri şi magazine obscene ale Albinosului, în tot oraşul. Ştiutorii puteau fi orice, curve sau hamali din port, profesori de high-school sau mecanici de locomotivă, aşa încât puteai să sodomizezi fundul gras al unei prostituate şi să nu ştii ce cumplit sacrilegiu comiţi, sau să asculţi pălăvrăgeala vreunui Figaro mic şi chel, ce-ţi plimbă briciul peste obrazul săpunit şi să nu-ţi dai seama ce putere fantastică se concentrează sub ţeasta lui roşcovană. Ştiutorii nu puteau fi recunoscuţi după nici un semn exterior, şi asta sporea teroarea şi enigma, suspiciunea fiecăruia faţă de cel de lângă sine. Cumplit era că, după cum mergeau vorbele, vechiul refugiu al celor asediaţi de rău: divinitatea, binele şi viaţa morală, se aliase pentru întâia oară cu tenebrele, pentru a-nfăşura lumea în inextricabila pânză de păianjen a nici binelui, nici răului, nici extazului, nici groazei, nici a tuturor laolaltă, nici a vidurilor, ci a Altceva,

ceva inuman, nediavolesc şi nedivin, de neperceput cu mintea şi de neatins cu degetele. Se vorbea de un complot pentru Schimbare. De vomarea, ejacularea, sângerarea, rostirea, urinarea, suflarea pe nări între degete, salivarea, defecarea, supurarea sau gândirea sau imaginarea, oricum transpirarea unei noi lumi, sau a unei Antilumi, sau mai curând a ceva fără existenţă şi fără nume. O vibraţie nouă, dintr-un instrument nou, se propaga din coliba pe piloni în care preotul tuturor cultelor şi monstrul tuturor siluirilor se întâlneau nopţi după nopţi. Miracole care nu semănau cu miracolele şi nu aveau nici o noimă şi nici o ordine, urmând un Antiplan care ar fi putut fi gândit cu lobii frontali ai cosmosului, oricum nu cu miejii de nucă din ţeastă, înmugureau, dacă nu cu totul în realitate, cel puţin în efluviile zvonurilor şi fabulaţiilor. Păpuşile copilelor dintr-o casă de raport de pe malul fluviului ar fi căpătat, toate, pe sub rochiile de pânză ordinară, vulve păroase, vii, de carne şi pieliţe, anus şi buric. Inelul unei matroane onorabile, ce-şi făcea vânt cu evantaiul pe balconul casei sale, se strânsese brusc, ca un sfincter, retezând cu totul degetul şi se rostogolise apoi într-un ghiveci cu begonii. În zorii zilei de 4 februarie 1932 sute de oameni ar fi văzut vechea fabrică de ciment din est, dărâmată de trei decenii, tronând deasupra oraşului, pe fundaţiile evanescente ale unui nor. O bătrână indiancă ar fi eliminat o tenie cu ochi de libelulă şi sute de picioruşe articulate, care-o zbughise în pădure târându-şi săculeţele cu ouă.

Poliţia descinsese de mai multe ori în coliba preotului, o-ntorsese cu susu-n jos şi îi interogase, înfăşuraţi în complicatele chingi ale detectorului de minciuni, pe cei doi coabitanţi. Nu găsiseră nimic suspect, dar cine ar fi băgat mâna-n foc pentru inspectorii de poliţie? Ştiutorii, cu simţul lor strategic infailibil, se infiltraseră în mod sigur şi în brigăzile de forensics. Dosarul afacerii „Schimbarea“, cu miile lui de pagini, se conforma punct cu punct cu manifestul suprarealist al lui Breton, apărut cu zece ani în urmă: „L’homme, ce rêveur définitif…“ Doi ofiţeri tineri, ce conduceau alternativ cercul literar al poliţiei şi scriau ei înşişi versuri, unul în maniera lui Auden, iar celălalt a lui e. e. cummings, au fost puşi la dispoziţia lui W. W. Schrinke, cunoscutul psihanalist, şi împreună au studiat timp de peste şase luni zvonurile, reclamaţiile şi mărturiile culese din tot oraşul, având impresia, cum unul dintre ei spunea mai târziu, că pescuiesc în reţeaua de

canalizare, printre şobolani putrezi, bandaje însângerate, ziare murdărite de fecale... Conţinutul latent al enormului vis colectiv, schema săracă şi simetrică asemenea unui schelet de peşte, începu să transpară prin operculele şi solzii halucinaţiei către a cincea lună: în noaptea de 5 spre 6 aprilie 1936 urma să se petreacă un ritual de conciliere între Lumină şi Întuneric, puterile ce-şi disputaseră victoria prin labirintul nebunesc al istoriei şi al trupului fiinţei omeneşti. În cursul ritualului aveau să se-ntâmple o moarte şi o renaştere. Fiinţa nou născută va fi dincolo de bine şi de rău, putând pătrunde astfel în necunoscutul de dincolo de tegumentul lumii noastre, dar energia enormă cerută pentru depăşirea iluziei avea să fie captată printr-o abominabilă crimă. Iată, deci, ce trebuia să-mpiedice Poliţia, pe care metafizica şi religia n-o impresionau nici cât negru sub unghie. Aveau pentru asta câţiva ani la dispoziţie, în care aveau să supravegheze zi şi noapte locuinţa lacustră, să-l şicaneze pe Albinos în afacerile lui clandestine şi mai ales să-ncerce să detecteze din vreme victima, despre care în raportul profesorului Schrinke se spunea („se ghicea“ ar fi o mai bună expresie) că trebuia să fie foarte tânără şi cu pielea de culoare neagră.

La trezire, în patul cu baldachin pe al cărui brocart aurit deschidea ochii în fiecare dimineaţă ca să vadă iar licorna odihnind cu capul în poala fecioarei, Cecilia îi zâmbise leneş „unchiului Monsú“, cum o făcea în fiecare zi de miercuri, de când se ştia. De ce asista albul cu trăsături negroide şi păr lânos o dată pe săptămână la trezirea fetei? De ce Melanie şi apoi Vevé îi arătau mereu o ciudată deferenţă şi-i făceau toate chefurile? Sau caraghiosul de Cedric, care răbda ca fata să-l împungă-n fese cu ace subţiri de aur şi făcea pe clovnul zi de zi, prostindu-se, jonglând cu farfurioare şi ananaşi, împleticindu-se ca un beţiv, scoţând dintr-un saxofon strâmb mieunături ca de pisică până când îi smulgea fetei un zâmbet, după care, fericit, pleca din nou la slujba lui? Ce relaţii de rudenie erau cu adevărat între ei, în lumea aceea de mătuşi, unchi şi verişori, dar fără părinţi şi fără nici o urmă de trecut? Fusese o prinţesă a acestei mici lumi de când se ştia: Albinosul, Melanie, Cedric, foarte rar fratele Armando (dar atunci Cecilia se simţea ciudat, ca şi când ea n-ar fi avut privire s-o întoarcă prelatului care-o privea cu marii lui ochi cenuşii, aşa cum un exponat de

muzeu sau un peşte dintr-un acvariu nu te studiază şi el la rândul lui când tu îl studiezi), apoi, de câţiva ani, mica ei cameristă Vevé... Cecilia era prea obişnuită cu ei (şi cu aproape nimeni altcineva, dacă nu-i socotea drept fiinţe omeneşti pe copiii negri care – niciodată n-ar fi putut spune câţi sau ai cui erau – se hârjoneau în umbră, prin colţuri sau apăreau spectral, lipăind spre bucătărie) ca să o obsedeze aceste enigme, dar, în momentele ei de singurătate, în faţa oglinzii de cristal, privindu-şi în aerul albăstriu fabuloasa frumuseţe exotică, se pomenea atingându-şi cu degetele buzele pline şi tatuate şi întrebându-se cu voce tare: „Cine sunt eu?“ La sunetul vocii ei, dublat de clinchetul ineluşului de sticlă pe dinţii cristalini, apărea însă imediat Vevé, iţindu-şi în oglindă căpşorul plin de panglici şi mai prinzându-i în păr un pieptene sculptat în os. Trista întrebare se disipa atunci în golul opalin al lădoiului colonial până căpăta aerul frivol al unui capriciu.

Întreaga dimineaţă Melanie şi Vevé trudiseră la pregătirea ei pentru „ceremonie“. Marea ceremonie despre care toţi îi vorbiseră de când era micuţă, mai întâi sub forma unor basme care o-ncântau şi o îngrozeau, apoi în parabole şi aluzii cărora nu izbutea să le dea de capăt. Când, cu câteva zile-nainte, primii stropi de sânge se scurseseră, alunecând ca nişte lacrimi pe coapsele ei de abanos, mătuşa Melanie, cuprinsă de un tremur bizar, îi spusese, clănţănind din dinţi, că se apropie Ceremonia. Un pui de pisică, subţire şi cu urechi caraghios de mari, cu care Cecilia tocmai se juca, dându-i degetele de la picioare să i le roadă şi să le scarmene cu labele din spate, îşi întinsese botul şi linchise din roua menstruală înainte ca fata să se fi putut ridica. Melanie sărise atunci ca un demon, cu nările de leoaică dilatate şi ochii injectaţi, apucase pisicuţa de cap şi o sfâşiase în două, azvârlind bucăţile de carne şi blană în zbatere pe rafinatul covor persan cu desen de păuniţe. Priveliştea îi făcuse rău şi plăcere Ceciliei, care simţise atunci, prima oară, spasmul dorinţei de bărbat în scoica ei sigilată. Acum era-mbrăcată în dessous-uri de mătase, unsă pe faţă şi pe sâni cu uleiuri mirositoare, fardată rafinat şi înfăşurată în cea mai splendidă rochie, cu focuri de lamé, cu licăriri de piele de anacondă şi cu ape de albastru electric, la care se asorta de minune turbanul de mătase cu model floral. Monsieur Monsú asistase, fără să se plictisească, la complicatele operaţii

cosmetice şi vestimentare care duraseră aproape opt ore. Înfundat într-un fotoliu de răchită, o privea pe Cecilia ca pe-o logodnică mistică sau ca pe-o zeiţă.

Iar acum, lângă Cedric, privind fascinată vitrina medicală de vizavi, ocultată din când în când de trăsurile trase de catâri ce-şi scoteau prin pălăriile de fetru urechi lungi şi neliniştite, de limuzine de culoarea lămâii şi chiar, o dată, de un dric gol, cu ferestre strălucitoare şi sculpturi flamboyante în abanos, Cecilia o aştepta răbdător pe mătuşa ei, care nu mai ieşea pe uşa de sticlă. În cele din urmă, monstruoasa negresă apăru, păşind important şi cărând în braţe un fel de sacoşă uriaşă de hârtie cu emblema magazinului desenată pe ea cu cerneală stacojie, un cap de dragon sub care – acum observă şi fata – se desena, caligrafiat cu volute fastidioase, acelaşi M de pe toate firmele lui Monsieur Monsú. Din pungă, deasupra colţişorilor hârtiei cafenii, ieşeau tije ciudate, ca nişte şuruburi foarte lungi, pe elicea cărora lunecau fluturaşi de metal, apoi margini fine de eprubetă, dispozitive nichelate ca nişte cleşti sofisticaţi... Negresa traversă repede, ţocănind pe tocurile pantofilor ei de piele de hatterie, peste care se revărsa laba lată, vânătă, a piciorului. „Acum putem merge, avem tot ce ne trebuie. Da' blestematu-ăla de vânzător m-a luat la-ntrebări, aşa că l-am pus să-şi sune patronu'" – îi şopti negresa lui Cedric, pe care îl copleşise o melancolie fără sfârşit. „Uite un taxi! Cheamă-l mai repede!"

„Încă nu-mi dădeam seama ce avea să se petreacă, şi n-am înţeles nimic până n-am văzut, acolo, în catacombă, fluturii ăia gălbui, pufoşi şi-nsângeraţi spărgând limbile fetelor şi ieşind să-şi usuce aripile la flacăra făcliilor. Abia atunci am ştiut din ce urzeală fac parte, şi-am mai ştiut că nu mă pot smulge din ea fiindcă şi carnea şi mintea mea sunt ţesute din aceeaşi urzeală. Mai degrabă o pasăre ţesută în modelul unei tapiserii ar reuşi să-şi ia zborul, lăsând o gaură-n ţesătură." Pe când Maria şi Vasilica se opriseră din mâncat, în odaia de lut a casei părinteşti din Tântava, iar mămăliga se sleise pe măsuţa de lemn, Cedric, cu ochii lui de negru, acum plini de fantomele colorate ale icoanelor reflectate-n ei, îşi ducea mai departe, tot mai greu, tot mai chinuit, povestea. Luna rustică, galbenă, lătrată de toţi câinii satului, îşi făcuse apariţia într-un colţ al ferestrei, pe când ninsoarea-ncetase. Lumina unicei candele scânteia cu fire de raze subţiri ca nişte

sârmuliţe de alamă peste feţele în clarobscur ale surorilor. Negrul aproape că pierise în beznă, lăsându-şi doar ochii rotunzi şi dinţii să mai lucească în aerul tot mai stins al odăii. Fecioara şi Sf. Gheorghe, arhanghelii şi pozele cu tătica în primul război, ştergarele de borangic consunau ciudat cu substanţa poveştii, căci toate credinţele pământului adăposteau ochiuri fierbinţi de magie, cum şi orice grozăvie vrăjitorească îşi găsea până la urmă calea în unicul şi înfricoşatul zeu, olarul, ţesătorul sau inginerul genetic sau savantul nebun sau rabinul ce ne-a dat viaţă.

„Taxiul ne-a dus până la marginea marelui swamp. Am coborât direct în noroiul până la glezne, şi dacă n-am fi avut galoşi speciali, cu talpa mult lăţită, ne-am fi-nfundat în mâlul plin de viermi până la genunchi.“ Femeile şi-au ridicat fustele şi s-au cuprins peste ele cu cordoane de piele, aşa cum prinzi faldurile unei umbrele închise. Albinosul, care plecase brusc din casa lor cu câteva ore în urmă, îi aştepta pe o ridicătură de pământ ca un muşuroi. Pe cizmă i se târa leneş o lipitoare prin al cărei tegument grăsos se zăreau pungile cu sânge. Cu o făclie în mână (căci se-nnoptase, ieşiseră miliarde de stele şi doar spre vest cerul mai era colorat de o geană de purpură intensă), voinic şi dominator în hainele lui coloniale de pânză bej, el coborî încet şi oferi braţul tinerei negrese. Melanie păşi în urma lor, gâfâind, iar Cedric, după ce dăduse drumul taxiului, plătind şoferului de cinci ori preţul cursei, se grăbi, bâţâind din umeri şi îngânând distrat o temă de dixie, să-i ajungă. Se pierdură pe o cărare cu nenumărate cotituri, uşor ridicată faţă de nivelul mlaştinii. Duhoarea acesteia era copleşitoare şi nu se simţea cu nările, ci cu întreaga piele. Orăcăiturile groteşti ale broaştelor se ridicau ca nişte liane pe stâlpii groşi ai împuţiciunii, deschizând pe bolta îndoită a nopţii inflorescenţe cacofonice. Frigul devenise pătrunzător. De pe toate frunzele irişilor sălbatici, papurei şi plantelor carnivore, larve de libelule gigante îşi repezeau înainte teribilele măşti faciale, maxilarele acelea mobile şi oarbe, şi înşfăcau şuviţe de îmbrăcăminte de pe şoldurile celor ce înfruntau nesfârşitul swamp, apărându-se disperaţi de ţânţari.

Luna ieşise enormă, rotundă, şi se afla acum exact în centrul bolţii. Deodată scoase atâta foc îngheţat, încât făclia lui Monsieur Monsú deveni inutilă. Sub lumina cea galbenă, miliarde de ochiuri de apă ardeau furios ca benzina. Şi ruine ciudate, acoperite de filigrane, se arătară. „Dar sunt

palatele din tablou, m-am gândit imediat ce le-am văzut, simţind cum toată pielea mi se-nfioară. Eu nu cântam decât o dată pe săptămână la Monsú, în rest la Tequila şi la Red Fox , dar de câte ori stăteam pe estradă în salonul rotund şi vişiniu, în lumina de peşteră a vrăjitoarelor, mă închipuiam rătăcind printre clădirile acelea spectrale, lucioase şi încărcate de statui. Aici, în swamp, în miezul drumurilor cu sute de cotituri, se înălţau – prima dată aflam de existenţa lor – construcţii identice cu cea din tablou, palide, cu statui ca de carne lividă, probabil colorate intens la lumina zilei, dar acum deposedate deodată, parcă, de culori şi de viaţă. Ştiţi, Derry Fawcet, prietenul meu de la contrabas, avea o ţicneală, se suia în nopţile fără nori pe o terasă şi fotografia stelele printr-o lunetă. Şi stelele erau în pozele lui nu galbene sau albe, ca pe cerul nopţii, ci sclipeau în mii de culori: violete, roze, verzi ca jadul, ciclam, acaju... Îmi zicea că aşa sunt ele-n realitate, dar noaptea ochiul nostru nu mai distinge culorile, aşa că le vedem anemice, jalnice, despuiate de frumuseţe. Aşa mi-am explicat atunci paloarea tristă-a ruinelor ce ne-au ieşit în faţă. Era ca şi când secole trecuseră peste clădirile din tablou. Nici un perete al lor, subţire şi fragil ca hârtia, nu mai era-ntreg. Ferestrele deveniseră găuri albe în pereţii din blocuri de marmură dislocată. Pe muchea zidurilor sfărâmate creşteau copăcei profilaţi, negri ca smoala, pe lună. Crini de mlaştină, transparenţi, îşi deschideau receptaculele ca de meduză, fixaţi pe şoldul vreunei statui doborâte. Himerele de pe ziduri urlau fără sunet către stelele la fel de mute. Din loc în loc, o coloană de porfir mai sprijinea un colţ de fronton, pe care un picior de erou, sculptat în altorelief, mai păşea spre vid încălţat în sanda de piatră. Şi totul, totul – feţele disperate ale statuilor, coloanele şi capitelurile, şarpantele şi ambrazurile şi contraforţii – era străbătut de acelaşi model filigranat, părând la fiecare pas că se organizează în nuclee de imagine şi-n noduri de sens, dar care se despletea mereu în eschivare şi evanescenţă, ca un scris aluziv, ca scrierile din vis. Am încercat şi eu, mijind ochii, să-l descifrez, şi mi s-a părut că, între sânii unei femei de marmură, filigranul desena un fluture cu aripile-ntinse, şi pe un fronton greoi o palmă lipsită de degetul arătător. Statui mutilate prin căderea din nişele lor de pe ziduri zăceau împrăştiate peste tot, şi m-am împiedicat de una ce plutea, fără braţe, cu faţa-n noroi. Am gonit uriaşa broască râioasă de pe ceafa ei îngheţată şi-am întors-o spre lună. Deşi

mânjită de mocirlă, aş putea să jur, Maria, aş putea să jur că avea chipul tău! De-asta m-a şi atras figura ta în local, la Gorgonzola!...

Într-un cuvânt, ruinele ce ni s-au arătat atunci erau ca resturile jalnice, cariate şi rupte, ale unei foste superbe danturi, din care doar dinţi strâmbi şi-nnegriţi se mai iveau într-un zâmbet duhnind respingător. Un imens portic de piatră, în ogivă, rămăsese ca prin miracol în picioare, la intrarea în zona dărâmăturilor şi mai înalt decât ele. Şi pe creasta lui, cu nenumărate blocuri căzute, creştea o vegetaţie hirsută. Am trecut cu toţii pe sub portic, conduşi de Albinos, şi, printr-o deschizătură dreptunghiulară în peretele de marmură palidă şi dulce la pipăit, ne-am înfundat în pântecul mucegăit al ruinelor. Înainte de a ne pierde în tenebre am mai aruncat o privire în urmă. Luna, declinând pe boltă (o avusesem când la dreapta, când la stânga, după cum ne dusese cărarea întortocheată), se aşezase drept în apexul porticului, alcătuind împreună cu el un simbol ciudat, pe care măduva spinării mele şi nervii stomacului meu l-au înţeles mai bine decât mine.

Şi am intrat, în fine, în pântecul întunericului. Printre labiile de porfir şi nymfele de obsidian ale nopţii. Stelele au dispărut, dar, la lumina făcliei reaprinse, feerice flori de mină, jur-împrejurul vaginului de granit prin care înaintam, îşi aprindeau şi-şi stingeau faţadele cristaline. Coboram din ce în ce mai mult, cu grijă să nu strivim mânuţele translucide ale tritonilor din bălţile prin care păşeam, să nu ni se agaţe în păr oribilii păianjeni orbi ai cavernelor. Am trecut printr-o sală ca o cisternă, plină pe jumătate cu o apă verde, printr-o sală cu pereţii îmblăniţi în întregime, ca un congelator, de cristale subţiri şi albe, printr-o sală dreptunghiulară de faianţă cu urinoare sparte pe un perete şi ţevi cu vestigii de robinete încrustate în calcar. Albinosul spunea uneori câte ceva cu voce tare şi, în tăcerea picurătoare, glasul lui suna atât de brutal şi obscen, încât ne înjunghia cu un şuvoi acru de adrenalină-n stomac de fiecare dată când îl auzeam. Pielea lui decolorată, ochii palizi şi părul ca bumbacul te făceau să vezi în el nimic altceva decât una dintre fiinţele depigmentate ale străfundurilor pământului, de aceeaşi spiţă cu insectele fără aripi, cu crustaceele răsfirându-şi organele de pipăit pe piatra udă, cu liliecii zdrenţuiţi şi famelici...

Am ştiut că ne apropiem de mijlocul ţintei când, deodată, în faţa noastră, pe unul dintre culoarele înguste ca nişte trompe, a apărut, în largi odăjdii de

preot catolic, fratele Armando. Când lumina făcliei l-a scos din întunecime era atât de nemişcat, ocupând şi gâtuind tot coridorul, încât părea că ne aşteaptă de secole. Pe creştet purta, acoperindu-i tonsura, o mitră ciudată de oţel, cum desigur nici un preot n-a purtat vreodată. Din această nedesluşită maşinărie ieşeau două ţevi curbe, nichelate, ca nişte ace de seringă, care-i pătrundeau în ţeastă, perforându-i stâncile din spatele pavilioanelor urechii, cum aveam să vedem când Fra Armando avea să ne-ntoarcă spatele. Deocamdată însă, fără să-i dea nici o atenţie lui Monsieur Monsú, părintele se apropie de foarte tânăra femeie cu ochi mari şi catifelaţi sub pleoapele aurite, îi atinse cu vârful degetelor buzele tatuate şi-i făcu semnul crucii deasupra frunţii. Negresa zâmbi timid şi vru să spună ceva, dar preotul o opri. «Veniţi», murmură el, «Ştiutorii vă aşteaptă».“

Foaaaarte frumos film! Băiatu', care era Jerarfilip, vine la început pe un cal alb şi frumos pe un drum pân pădure şi departe, pe un deal, se vede un castel. Pe urmă îl vezi cum intră în castel pe o poartă de fier şi merge undeva, într-o piaţă de acolo, din castel. Şi-acolo băiatu' se ia la bătaie cu un burtos, un jandarm care nu-i lăsa pe ţărani să vândă ce-aveau şi ei p-acolo. Maamă ce l-a mai bătut, ce i-a făcut! Ha-ha-ha! I-a pus un coş de papură-n cap, a tăiat o sfoară cu sabia şi i-a căzut în cap o scândură, i-a dat brânci într-un ţarc cu porci... A venit şi gărzile, da' băiatu' se lupta cu trei şi cu patru deodată şi odată se opintea în sabie şi-i dădea pe toţi de-a berbeleacu' în mocirlă. Mamă, ce bătaie! Şi fata, care era fata contelui din castelu' ăla, venise şi ea acolo şi era tot pe un cal, şi mai era şi slujnica cu ea. Şi se uita la încăierare şi de câte ori băiatu' mai dădea la unu' cu şutu-n fund de-l arunca p-ăla la... la cinci metri, fata zâmbea... Era blondă şi frumoasă, a naibii prinţesă, şi cu sprâncenele smulse: se vede că şi pe-atunci (aiurea! aşa e filmu') se fandoseau fetele ca acuma. Şi când a venit mulţi-mulţi soldaţi şi-a tăbărât pe el, de băiatu' n-a mai avut ce face, fata s-a-ncruntat, a-ntors calu' şi-a plecat...

Doamne, cât îi plăcea! Uitase cu totul unde se află, nu mai simţea de mult mâna lui Costel peste a ei, întregul ei corp şi lumea din jur dispăruseră ca nişte halucinaţii, ca nişte universuri în care nu s-ar fi născut nimeni, pe care nu le-ar fi perceput nimeni, niciodată... Ea era în film, muşchii feţei ei oglindeau emoţiile celor ce luptau şi iubeau (dar niciodată nu făceau dragoste, nu-şi suflau nasul, nu trăgeau vânturi, nu sughiţau, nu râgâiau, nu-şi uitau prohabul dezbumbat) acolo, dincolo de fereastra dintre realitate şi vis. Paralizată, inconştientă, trăia filmul atât de intens, de parcă ar fi fost proiectat nu pe ecranul sălii (un cearceaf murdar şi sfâşiat), ci pe osul neted al ţestei ei, în faţa lobilor frontali, în carnea albă a cărora ariile asociative se-aprindeau şi se stingeau ca nişte reclame fluorescente. Fiinţa ei, acum fluidificată ca laptele, curgea în coaja de sticlă, gri-murdară, a trupului prinţesei cu cozi blonde şi ochi sclipitori, umplea sticla până în cele mai fine contururi şi-ncreţituri şi, din armura fermecătoare a malacoavelor şi

crinolinelor, începea să performeze scenele ştiute pe dinafară. Nimeni nu ştia, nimeni n-avea să bănuiască adevărul, că acum Ivon de Numaiştiucum era de fapt Maria, care o invadase ca un Horla, sau aşa cum posedaţii sunt invadaţi de demonii lor. Cu faţa aprinsă şi întunecată alternativ, cu ochii reflectând dreptunghiul ecranului, Maria şoptea cuvintele ştiute pe dinafară: „O, Şarl, Şarl, credeam că n-ai să mai vii...“, forţând-o pe Ivon să le spună şi ea, în acelaşi timp. Prin sticla subţire a Ivonei, Maria simţea pieptul puternic al lui Gérard Philipe de câte ori el şi prinţesa se-mbrăţişau. Şi, când băiatu' căzuse-n mâinile la oamenii contelui, care contele, tatăl fetei, nu ştia că el nu e spion, că spion era de fapt urâtu' ăla, Marmandac sau cum îi zicea, care vrusese s-o răpească pe fată, deodată spectatorii o auziră spunând „Pablo! ta-ta-ta-ta“ (adică pe limba din film), da' scrisu' spunea „Şarl, oare n-am să te revăd niciodată?“ Da' ea a spus Pablo, am auzit cu urechile mele. Şi io am înţeles tot aşa. Şi fata a rămas dup-aia cu gura căscată, zăpăcită de tot, şi dup-aia a zis Şarl. Da, Şarl a zis după-aia, am auzit-o şi io. Da' a zis şi Pablo.

Era pentru prima dată când Maria reuşea să umple atât de bine forma unui personaj încât să-i modifice rolul de pe ecran. Rămăsese cutremurată, pierdută, când îşi dăduse şi ea seama că, suflându-i Ivonei replicile, schimbase numele iubitului ei. Mai târziu, în alte filme, reuşise să schimbe scene întregi, să modifice intrigile, să elimine personajele antipatice, să-i căsătorească pe favoriţii ei în ciuda oricărei logici, în văzul întregului public, consternat, din sălişoarele mizere pe care le frecventa, prin care-şi delimita teritoriul: Volga, Floreasca şi Melodia. Stând serile la televizor şi holbându-se din plictiseală la cine ştie ce melodramă, Mircea avea s-o vadă pe mama lui, ghemuită în fotoliu, cu o pătură decolorată peste picioare, izbucnind în lacrimi la scenele de despărţire, la pierderea vreunui copil (în filmele indiene), la nefericirea vreunei fete minunate, dar fără noroc. Plângea pe-nfundate, căci Costel, tolănit pe sofa, doar în maieu şi chiloţi, o ironiza crunt dacă o auzea, o imita pân-o făcea să fugă în camera cealaltă, ca să suspine în voie. „Minte de muiere, gata mereu să pişorcească ochii“... De multe ori, însă, când Maria se stăpânea, strângând din pumni, şi când doar lacrimile se zăreau, dâre lucioase, de la lumina televizorului, pe obrajii ei, Mircea vedea cum brusc soarta eroilor din film se schimbă, cum

lucrurile se întorc în bine şi filmele, tragedii la origine, sfârşesc prin nunţi vesele şi botezuri, prin împăcări între duşmani înrăiţi, prin convertirea ateilor blasfematori. Atunci lacrimile Mariei se uscau şi pe faţa ei se reîntorcea expresia de hipnoză şi încântare pe care-o dau visele fericite.

După ce pe ecran a apărut cuvântul FIN şi luminile, galbene şi mizere, s-au aprins, Maria şi Costel s-au ridicat fără să se privească, ea zâmbind, el încruntat de lumină şi s-au îndreptat, păşind încet şi mecanic, ca nişte sclavi în lanţuri, în urma zecilor de puştani cu figuri grosolane şi fete care doar prin tinereţe erau atrăgătoare – către uşa deasupra căreia scria cu alb pe un dreptunghi albastru: EŞIRE. Cu acelaşi pas împiedicat, atenţi să nu calce pe picioare pe cineva şi mai ales să nu fie călcaţi, s-au târât pe culoarul îngust care dădea afară, ofiliţi de mirosul de usturoi al câte unuia, de salam al altuia şi de blană de oaie al tuturor. Chiar înainte să vadă lumina de-afară, Maria, cu o tresărire fericită a inimii, ştiu că venise primăvara. Căci un fluture purpuriu stătea, cu aripile lipite, pe o ţeavă de pe perete, mişcându-şi din când în când picioruşele filiforme. Maria l-a privit mult timp, cu aviditate, păstrând doar pentru ea descoperirea asta. Nu i-l arătă nici măcar lui Costel, de al cărui braţ se agăţase ca să nu-i despartă mulţimea. Părea că nimeni altcineva nu mai vedea minunea catifelată, pată sângerie pe vernilul jegos al ţevii, de parcă el n-ar fi fost acolo, ci pe retinele fetei, de unde, răsucindu-se în vâltoarea chiasmului optic, şi-ar fi întins aripile în ambele emisfere cerebrale din craniul ei. Şi, într-adevăr, numai la trecerea Mariei fluturele s-a desprins, fâlfâind ca o jucărie automată din aripioarele ţepene pe deasupra capetelor turmei înghesuite-n tunel şi a evadat în lumina învârtejită de-afară.

Căci Bucureştiul era învelit acum într-o primăvară fierbinte şi parfumată, cu bălţi reflectând cerul azuriu, cu muguri pe crengile negre ale arborilor înşiraţi de-a lungul bulevardelor şi cu ferestre scânteietoare de o lumină albă, egală şi intensă, răscolind pulsiuni şi amintiri. Răbufniri de vânt cald agitau părul şi balonzaidele trecătorilor la intersecţii, trozneau steagurile roşii arborate pe faţade (căci se apropia ziua de 1 Mai), zburau pălăria câte unei femei mai elegante în râsetele grupurilor de ucenici. Strângând din ochi şi zgârcind buza de sus de atâta soare, troglodiţii ce ieşeau din grota sumbră a cinematografelor se răspândeau pe trotuare sau o luau de-a dreptul

peste bulevardul mai curând pustiu, pe unde rar trecea câte-o Volgă sau câte-un tramvai huruitor. Miliţienii, care încă nu trecuseră la ţinuta de timp frumos, se agitau fără eficacitate, încotoşmănaţi în mantale şi cu căciuli ruseşti pe cap, ciondănindu-se cu vreun ţigan cu căruţa, al cărui cal se bălegase în miezul Capitalei. Unde erau troienele de zăpadă care se-nşiraseră de-a lungul trotuarelor? Sau cerul lăptos, coborât de să-l atingi cu mâna? Acum azurul se înălţa fără limite, decupând precis contururile statuilor de la Universitate, ale blocurilor cubiste, cu zeci de terase şi terăsuţe, lucind roz în aerul luminos, ale crengilor ramificate, desfrunzite, negre ca smoala, de plopi şi de carpeni. În jurul acestor contururi tăioase azurul se dilua până aproape de culoarea pură a luminii, pentru ca imediat mai sus să devină adânc şi intens, pe alocuri de un ultramarin-violet spre care nu puteai privi fără un sentiment de leşin şi exaltare, de parcă ai fi putut să-l vezi, prin pielea translucidă a frunţii, cu marele şi pierdutul ochi pineal dintre sprâncene, acum retras la baza ţestei, în şaua lui turcească, atent doar la lumina de fiară a lumii interioare.

Degajaţi, în fine, din strâmtoarea colcăitoare, Maria şi Costel o luară şi ei în jos, către Universitate, fericiţi şi gândindu-se aiurea, amestecaţi cu peisajul, cufundaţi în vârtejuri şi fractali de istorie, nedistingând între ei şi lumea lor şi ne-nţelegând că trăiesc pe grăunte de nisip dintr-o plajă mai întinsă ca universul, răsfirată şi prefirată, cu melancolie, de o minte care i-a ales şi i-a predestinat. Nepăsători că există doar pentru că sunt izolaţi şi vizualizaţi în cele mai halucinante detalii de o monstruoasă cabală de neuroni. Că numai pentru această sectă ei sunt semnificativi, vii şi cu ochii strălucitori, aşa cum merg la braţ, într-un „acum“ dintr-o lume lipsită de timp, pe trotuarul dinspre Casa Armatei a bulevardului cu cinematografe, într-un Bucureşti în care fiecare edificiu e doar faţadă de scândură şi hârtie, proptită în spate cu bârne negeluite. Oraş construit cu penseta într-o sticlă verzuie şi pântecoasă.

Dar cât de reali par norii, suflaţi de-a lungul cerului de vântul întunecat şi pătimaş, răsfrânţi în tabla caldă a tramvaielor şi-n bovindourile din acoperişul Universităţii! Cât de mângâietoare e lumina cea albă alunecând de-a lungul obrajilor şi cum înfrunzeşte, în aerul fierbinte al cărnii tinere, sistemul arterial, mustind de dorinţă, vis şi adrenalină! În exaltarea

primăverii, Maria, fata simplă de la periferie, aproape trecută de vârsta măritişului, simte că l-ar putea iubi pe puştiul stângaci de lângă ea, al cărui braţ îl strânge uşor. Îl priveşte uneori cu coada ochiului cum păşeşte alături de ea prin mierea fluidă a soarelui: e foarte, foarte copil. Slab ca un ţâr, cu ochi negri ca smoala şi bolnăvicios de palid. Părul lins, dat pe spate şi lipit de pielea capului, gras de ulei de nucă, e o oglindă neagră cu ape mişcătoare, şi ar fi total ridicol dacă nu asta ar fi fost pieptănătura tuturor tinerilor de prin fabrici şi ateliere, cărora, când se aplecau asupra pilei sau a strungului, li se mai dezlipea câte-o şuviţă, care le venea-n ochi şi pe care-o dădeau, din minut în minut, nervoşi, pe spate. Costel nu era nici prea înalt, nici prea frumos, nu era „bine“, cum ziceau fetele de la fabrica de covoare, dar era măcar blând şi serios şi ochii lui (deşi Maria avea să se plângă tot timpul mai târziu că bărbatul ei e „sucit“, „ciudat“, că nu poate niciodată să ştie ce e-n capul lui) aveau uneori o expresie caldă şi meditativă, ca şi când, din timp în timp, altcineva, cu mult superior, ar fi venit să locuiască în edificiul minţii ucenicului de la atelierele ITB, din care acesta ar fi plecat undeva, nu se ştie unde. Privirea aceasta, contemplaţia nobilă, melancolia adâncă şi adevărată care i se aşternea uneori, serile mai ales, peste chip, chiar dacă era atunci doar într-o pijama ruptă şi fuma nişte Mărăşeşti duhnitoare, părea a nu fi a lui, şi chiar nu era, căci în clipele alea Costel era complet vidat de sine însuşi şi nu se gândea la nimic, aşa cum actorul care joacă pe scenă un personaj nobil poate fi, în viaţa lui obişnuită, un mediocru cu cap statuar. Fără să ţină prea mult la bănăţean, Maria iubea, chiar iubea, încă de pe atunci, tristeţea înşelătoare de pe faţa lui, pe care o căpăta atunci când marele poet polonez din veacul al XVIII-lea, strămoşul său ignorat, se ridica din viscerele lui întortocheate, cum pâlpâie aburul deasupra ceştii de cafea, ca să mai privească o dată lumea prin ochii negri, identici cu ai săi, ai lui Costel.

Extaziaţi, respirând amfetamina dulce a primăverii, cei doi tineri înaintau la braţ prin aerul galben şi rece ca sticla, vorbind nimicuri şi râzând, Maria minunându-se cum reuşeşte el să rămână încruntat chiar şi când râde, el simţind că e în întregime clădit din aer parfumat şi încercând din răsputeri să afle algoritmul fetei, să intuiască (la fel ca în acele probleme din almanahuri în care, ştiind sensul de rotaţie al primei roţi dinţate dintr-un

angrenaj complicat, încerci să afli cum se va roti ultima) funcţionarea inefabilă a minţii ei, să smulgă secretul producerii acelor zâmbete vesele, echivoce, amare, ezitante, acelor mici grimase de nemulţumire, de care se temea atât, acelor încuviinţări vagi ale ochilor şi sprâncenelor, acelor inflexiuni evanescente ale glasului, acelor mici înfiorări ale aripioarelor nasului ei. Aşa îşi imagina tânărul ucenic psihologia fetei pe care-o iubea: proiecţii şi epure de desen tehnic, cicloide şi hiperbole, o geometrie de cauciuc, extensibilă şi totuşi precisă, de la care, dacă-i cunoşti legile şi-i stăpâneşti tehnologia, poţi obţine fiecare din miile de efecte şi combinaţii cu putinţă. Şi dacă, spunând uneori o vorbă sau apăsându-i braţul ceva mai tare, Costel vedea că fata reacţionează cu totul altfel decât se aşteptase, explicaţiile pe care le găsea nu erau mistice sau poetice, şi nici nu atribuia inefabilul rezultat capriciilor feminine, ci imperfecţiunii tehnicii lui, neurmăririi destul de atente a tuturor rotiţelor dinţate, bolţurilor, pinioanelor, cremalierelor şi crucilor de Malta. Privind uneori, visător, stelele, de la micul şi ruginitul balcon al casei unde stătea în gazdă, doar în maieu şi fredonând un cântecel din Banat:

Păi m-aş duce cătană eu
Hai tri-li-li-li-li
De-ar fi puşca de tuleu
Hai tri-li-li-li-li,

Costel se gândea că şi constelaţiile sunt tot maşinării şi încerca să observe pe suprafeţele lor lucioase urme de unsoare şi emulsie de strung. Lumea întreagă era un angrenaj în care rotirea celei mai minuscule grăunţe de nisip din fundul oceanului producea, la celălalt capăt, un cutremur devastator, fluturarea unei aripi de fluture în Antile provoca o tornadă în Kansas şi un mic gând concupiscent al unui vagabond de pe Rahovei atrăgea mânia lui Dumnezeu asupra unui miliard de lumi locuite. În mintea lui visător-paranoică şi sub ochii lui cu gene femeieşti totul corespundea totului într-o vastă şi cristalină conspiraţie.

Ieşind de pe bulevard, se afundară pe străduţele spectrale şi sonore din spatele hotelului Ambasador. Maria îşi scoase baticul de pe cap şi-şi lăsă

buclele, încreţite cu drotul, să-i fluture pe spate. Ziua începea să coboare spre seară, dar aerul era la fel de cald şi vântos, izbind muchiile de sticlă ale clădirilor, eviscerate de pustietate şi tăcere. Paşii îi duseră, ciudat şi oarecum inevitabil, spre strada unde locuise cândva Maria, deasupra atelierului de croitorie. Mai bine de zece ani trecuseră de la cumplitul bombardament din ’43, şi cartierul era complet reconstruit. Pe locul unde fusese croitoria Verona era acum o clădire pătrată, anonimă, verzulie, cu o placă de sticlă albastră la intrare: „Laborator de ftiziologie, Raionul 23 August“. Mai toate clădirile aveau astfel de plăcuţe roşii sau albastre. Steagurile roşii nu lipseau din suporturile de deasupra intrărilor, iar pe steaguri pâlpâiau, cusute pe deasupra cu pânză galbenă, o seceră şi-un ciocan încrucişate, într-o cunună de spice.

Maria se încruntă şi pe faţa ei, sub piele, nenumărate fibre musculare contribuiră, contractându-se la comanda unui fin sistem de pârghii şi aţişoare de sub ţeastă (aşa credea Costel), la conturarea unei expresii pline de o emoţie greu de definit. Umbra adolescenţei trecute scotea acum un relief ciudat din colinele pometţilor şi bărbiei, şanţul de pe buza de sus şi uşoarele depresiuni din obrajii femeii, aşa cum norii, curgând peste dealuri, sting brusc soarele scânteietor şi aduc frig şi mohoreală – practic alt anotimp. Maria îşi amintea, sau mai curând ceva răsărea din memoria ei printr-un proces pasiv şi dureros: Mioara. Cedric. Tătica stând pe piatră în cadrul uşii rămase în picioare şi ţinându-şi capul cărunt în palme. Adolescenţa ei neagră şi splendidă, ce nu se va întoarce niciodată. Un minuscul tub gradat, scoţându-şi capătul de jos din colţul ochiului ei, secretă un bob de lacrimă. Trecură de locul fostului atelier fără ca fata să-i spună lui Costel că locuise odată acolo. Îşi lăsase doar, spre capătul străzii, capul pe umărul lui şi mergea aşa, cu faţa oblică şi ochi modiglianeşti, umpluţi de un tuş apos.

Nu făcură însă nici zece paşi prin aurul transparent al după- amiezei, care tremura sonor la fiecare mişcare, când Maria ridică din nou capul, uimită şi contrariată: ridicându-se deasupra caselor reconstruite în acelaşi negustoresc stil fără stil, răsărind neagră ca smoala pe cerul încă limpede, printre vârfurile plopilor, se-nălţa încă, aşa cum o văzuse Maria cu doisprezece ani în urmă, după bombardament, casa liftului, de plasă de

sârmă dată cu păcură, rămasă-n picioare după ce blocul care o-mbrăcase devenise o grămadă de moloz... O mare roată, în vârful paralelipipedului negru, susţinea un cablu gros şi unsuros, împletit din mii de fire de oţel, de care era prinsă, sus, la ultimul etaj, cuşca liftului, şi jos (ascunsă acum de case şi frunziş), contragreutatea masivă, dreptunghiulară. Fata nu-şi credea ochilor: cum era cu putinţă ca himera asta să fi rămas întreagă, când totul, totul împrejur fusese demolat şi reconstruit? Maria n-avea pe-atunci ştiinţă de domul nuclear din centrul Hiroshimei sau de biserica amintirii din Berlin, ruine păstrate cu grijă ca pe nişte oseminte de strămoşi sau cranii de martiri sanctificaţi în centrul postindustrial, oţel şi sticlă, al marilor oraşe. Şi chiar dacă-ar fi ştiut, n-ar fi făcut vreo legătură, căci un fapt incredibil ştergea orice analogie şi-i întărea Mariei impresia de halucinaţie, sentimentul jenant, dar tot mai puternic pe măsură ce devenea femeie matură, că mintea ei nu-i aparţinea pe de-a-ntregul, ci era teatrul unui joc care o depăşea cu totul, dar care îi dădea şi o importanţă fără egal pe lume.

Aproape că îl târî pe Costel prin două–trei străduţe încâlcite, traversară o piaţetă cu statuie agorafobă şi se găsiră deodată la picioarele marelui monument, în faţa uşii verzi-închis a liftului. O felie de geam mat, înnegrit de trecerea anilor, era prinsă în blatul masiv de metal. Pe dreapta uşii, o placă de alamă slinoasă păstra, înţepenit de un fel de lichen verde, un străvechi şi mâncat buton de ebonită. Deasupra butonului se desluşea, scris cu bucle şi înflorituri, un nume: MARIA. Şanţurile buclelor erau umplute de jeg şi abia se desluşeau. Oricât de stranie ar fi părut, nu placa asta, prinsă-n buloane lângă uşa liftului, făcea să i se zbată inima fetei şi să piară sângele din obrajii lui Costel (care vedea şi el casa liftului, era şi el contrariat, dar pasiunea pentru desenul tehnic era mai puternică, aşa încât el mai curând admira precizia mecanică a lucrurilor de pe vremuri, din „regimul burghezo-moşieresc“. Asemenea lifturi nu se mai făceau în fabricile din ziua aceea), ci ceea ce văzuseră de departe şi ce acum, strâmbându-şi gâturile-n sus, percepeau ca pe o indistinctă agitaţie în vârful turnului, în cuşca de lemn şi sticlă suspendată la vreo douăzeci de metri de pământ. Era cineva acolo, era o lucire şi o zbatere de fulger, în mijlocul şi deasupra cartierului pustiu, arhitectură însingurată, spectralĂ. Era o luminĂ

albastrĂ pâlpâitoare, care-i amintea Mariei pieptul cu ape de azur al lui Păunaş, păunul din curtea de pe Silistra.

Dădea colţul ierbii în jurul turnului uns cu păcură. Costel îi dădu un ocol, lăsând-o pe tânăra ţesătoare încremenită, cu ochii mari, în faţa uşii. Îndărătul construcţiei de plasă şi bare de fier era un maidan cu cauciucuri de maşini stivuite, iar în fund calcanul galben al unei case, cu o fereastră în mijloc, aproape de muchia de sus. În fereastră – un cap de bătrână, cu ochii duşi în fundul orbitelor, molfăind o suzetă de sugar, rotundă şi cu un inel de plastic roz. Bâţâind veselă din cap, îi făcu un semn cu mâna tânărului, care-i întoarse spatele cu scârbă. Îndepărtându-se puţin, pe maidan, de piciorul casei liftului, Costel putu să vadă ceva mai bine interiorul cabinei din vârf. Nu se mai îndoi că era acolo o fiinţă omenească, dar şi ceva ca o pasăre, ceva înaripat. Se-ntoarse lângă Maria, îi puse o mână pe după umeri (femeia se strânse caldă şi înspăimântată lângă el), o-ntrebă din ochi şi apoi, ea încuviinţând, întinse mâna cealaltă şi apăsă butonul liftului. Cilindrul de ebonită se afundă scârţâind în locaşul lui, dar, ca şi când – lucru foarte posibil – curentul nu ar fi circulat în carcasa aceea străveche, nu se-ntâmplă nimic. Tăcerea era mai departe completă şi ţiuitoare. Nici măcar vântul, năpustindu-se spre ei în rafale calde şi-nmiresmate, fluturându-le hainele pe corp şi dezvelind pulpele fetei, ce păreau acum făcute din miere străvezie sau ambră fluidă, nu producea vreun foşnet în frunzişul moale al arborilor dimprejur, de parcă ar fi fost doar o schimbare a luminii în cartierul încremenit. Maria, cu faţa aproape roşie în lumina serii, ştiuse dinainte că liftul nu va porni. Pe placa mirosind a cocleală scria numele ei. Degetul ei trebuia să apese butonul, lăsându-l filigranat cu o reţea fină de creste papilare. Întinse atunci spre el cu atâta graţie mâna, încât ea păru că se scurge din corpul fetei, ca un pseudopod plin de corpusculi fluorescenţi, şuvoi lent, şerpuit, vărsându-se către placa de alamă prin delta licărindă a celor cinci degete (peste unul dintre canalele pline de ambarcaţiuni, şlepuri şi pitoreşti case pe apă, inelul din păr de mamut se arcuia ca un pod). Arătătorul, în unghia lăcuită a căruia se oglindi o clipă cerul uriaş, portocaliu, cu clădirile adunate de jur-împrejur şi, în mijloc, cu faţa subţire a lui Mircea aplecată adânc peste această filă din carte, ca peste volumul auriu al unui acvariu, atinse delicat faţa concavă a butonului, împingându-l

până la nivelul plăcii gălbui. Cine-ar fi avut o privire de înger (sau de diavol laplacian), un ochi în stare să perceapă nu refracţia corpusculilor sau undelor fotonice pe suprafaţa obiectelor, ci obiectele însele, aşa cum sunt ele, date deodată în toate detaliile lor, la toate nivelele pe care mintea noastră le separă artificial: matematică, fizică, chimie, biologie, filozofie, poezie, de parcă întregul creier ar deveni un ochi, unul dintre bilioanele de ochi ai lui Dumnezeu, cine s-ar fi apropiat atât de mult de imaginea degetului cu piele sticloasă, brăzdată de desenul amprentelor, până când s-ar fi confundat practic cu el (dar şi cu fiecare moleculă a ebonitei butonului), acela ar fi asistat la spectacolul straniu şi neaşteptat al întâlnirii a două universuri. Ar fi văzut că între cele două suprafeţe, una de carne, alta de fostă carne, rămâne, oricât de puternică ar fi apăsarea, un minuscul spaţiu, şi că acolo, în *no man's land*, ca între sinapsele unor neuroni, se poartă tratative, se-ncheie târguri, se face schimb de prizonieri şi se spun parole sofisticate, formate nu din cuvinte, ci din vârtejuri şi torsiuni spaţiale. Neurotransmiţătorii sunt eliberaţi în jeturi subţiri, verzi-gălbui ca veninul sau albăstrui-fluorescente, care se-ndreaptă chemotactic spre receptorii din buton. Acolo se potrivesc ca nişte chei în broaşte, deslocĂ sau blochează alte substanţe, pălăvrăgesc la nesfârşit în codul catecolaminergic şi-n cele din urmă sunt resorbiţi, demantelaţi, transformaţi în alte şi alte substanţe, preluaţi mai târziu de rinichii cosmosului şi eliminaţi din existenţă. Între timp, însă, bavardajul lor oriental s-a insinuat, prin lungi canale neurale, în reţeaua nervoasă a liftului, transmis din axon în axon prin releele demielinizate, inelare, aflate din loc în loc, ajungând la aria motorie după un număr incalculabil de intermedieri, reconvertiri, distorsionări şi retardări, ca să pună-n funcţiune, prima dată după ani de-nţepenire, organismul pietrificat al motorului electric.

Maria tresări şi retrase degetul de pe buton ca şi când ar fi fript-o, văzând cum brusc roata din vârf se urneşte şi-ncepe o rotaţie huruitoare, ce făcea să tremure tot turnul de plasă neagră. Alunecând pe şine unse cu vaselină şi trăgând în sus marea contragreutate dreptunghiulară, liftul începu, cu o lentoare maiestuoasă, să se apropie de parter. Partea de jos a cutiei purta o buclă de cablu îndoit ca un intestin şi prins într-un mecanism prăfuit. Trecând prin dreptul fiecăruia dintre cele trei plafoane, liftul scotea un

zgomot de tren la capăt de şină, ca apoi să măsoare lent, glisând aproape silenţios, spaţiul până la următorul plafon. Cei doi tineri se dădură cu un pas înapoi, strâns îmbrăţişaţi şi temători când, la capătul unei coborâri nesfârşite, de ore sau de milenii, ascensorul opri, în cele din urmă, în dreptul uşii masive de la parter. Prin geamul mat nu se putea zări, în cabină, decât o foarte vagă pâlpâire. Ce se afla înăuntru nu voia sau nu era în stare să iasă prin propriile puteri. Cu părul deodată spulberat peste faţă de un val de lumină oranj, Maria se desprinse de lăcătuş, se apropie iarăşi de lift şi apucă mânerul nichelat, odată strălucitor, în formă de T. Îl răsuci spre stânga şi deschise, cu un scârţâit înspăimântător, uşa înţepenită în balamalele ei. Nevrând încă să-nţeleagă imaginea fabuloasă care i se arătă deodată în faţa ochilor, secţionată de romburile grilajului ruginit, fata-l plie şi pe acesta-ntr-o parte şi abia atunci privi cu adevărat, cu ochii lărgiţi de uimire.

În cabina cu lambriuri de lemn de nuc, între geamuri de cristal ce aruncau împrejur prisme şi irizaţii curcubeene, stătea pe un scăunel o rubicondă femeie goală, orbitoare în maturitatea lăptoasă a pielii ei, ţinând în braţe, ca pe-o lebădă, şi la fel de greu, un imens fluture cu corpul gros şi pluşat, cu şase picioruşe nervoase terminate cu gheare proptite în sânii şi pântecele femeii, cu un cap rotund cu ochi enigmatici şi o trompă răsucită ca un arcuşor de ceas. Aripile, ce nu se puteau desfăşura cu totul în spaţiul strâmt, tapetau cabina cu un albastru electric la care nu puteai privi fără să-ţi vatămi ochii, cum nu te poţi uita în flacăra de sudură. Femeia era trecută de patruzeci de ani. O arătau cearcănele de sub ochii sticloşi şi înţelepţi, sânii cu boturile uşor lăsate spre pământ şi cu pocalul alburiu brăzdat de vinişoare albastre, pântecul brăzdat de câteva cute adânci. Păru-i crescuse până la podeaua jerpelită a liftului şi-şi împrăştia pe jos ultimii cârcei, după ce-i înfăşurase pulpa dreaptă în bucle şi şuviţe despletite. Un parfum subţire, repede dizolvat în vertijul dulce al primăverii, adia dinspre icoana femeii cu fluturele-n braţe. Un mare Omega melancolic era săpat între sprâncenele ei.

Multă vreme, ea rămase aproape nemişcată, privindu-i pe cei doi tineri înconjuraţi de crepuscul. Când se ridică în picioare, ei îi putură simţi forţa şoldurilor de femelă deplină şi delicateţea reţelei de păr uscat şi creţ ce nu

reuşea să acopere albeaţa bombată a pubisului, brăzdat în josul lui de o crăpătură verticală catifelată. Eliberat din strânsoarea pereţilor, pe care lăsase puf albăstrui ca un fard de pleoape, fluturele zvâcni de câteva ori din aripi. Desfăşurate, aveau acum mai bine de trei metri anvergură. Deşi femeia îl ţinea din toate puterile, petrecându-şi braţele în jurul corpului inelat, el reuşi totuşi să se smulgă, se roti ca o pasăre de pradă peste maidan şi se aşeză în cele din urmă pe calcanul călduţ al casei din fund. Câteva clipe se sori, cu aripile întinse care cuprindeau aproape tot peretele gălbui, la razele soarelui deja rubiniu, iar apoi lipi aripile şi rămase-aşa, ca lama unui gnomon, aruncând o umbră ascuţită spre păpădia şi muşeţelul crescut sub zidul coşcovit. Partea de dedesubt a aripilor lui îşi reliefa în lumina razantă vinele şi nervurile, pe fondul unui bleu mult mai pal decât cel de deasupra. Peste acoperişul ascuţit, cu hornuri, al casei, pe cerul încă de după-amiază, se arătă, alburie, abia vizibilă, unghia subţire a lunii.

„Eşti Maria", spuse femeia păşind afară din cutia în care aşteptase doisprezece ani, alăptându-şi ciudatul prunc şi, poate, visând, sau privindu-se hipnotic în oglinda de pe peretele din spate al liftului. Fiindcă glandele mamare sunt, ca şi glandele lacrimale, modificări ale pielii datorate aceluiaşi hormon, ea-şi hrănise fluturele, alternativ, cu lacrimi şi cu lapte. Acum păşea cu graţie pe caldarâmul cald, înfăşurată în primăvară. Costel şi Maria mergeau de-o parte şi de alta a ei, foarte încet, de-a lungul străzii pustii. „Charlie mi-a vorbit de tine. Ne-am întâlnit doar o clipă, dar a apucat să-mi spună, în clipa aceea, totul. Anii ăştia, până când aveam să te-ntâlnesc, au trecut atât de repede, de parcă-aş fi fost într-o carte, iar autoru-ar fi scris «şi au trecut doisprezece ani»... Atât, durata unei fraze, a unei fraze nesfârşite, ce ne-a-nchis, pe mine şi pe copilul meu, în fiola asta de timp lichefiat. Când eram mică şi citeam basmul cu efritul închis pentru milenii în sticla lui, mă cutremuram întrebându-mă cum se poate trăi aşa ceva, tăcerea şi încremenirea fără sfârşit, mintea convulsionată devorându-se pe ea însăşi, unghiile crescând, înfipte în podul palmelor, până ies pe partea cealaltă, dinţii înfigându-se sălbatic în limbă doar ca să simţi ceva, şi din când în când isteria urcând în tine cu o forţă uriaşă, dizolvându-te cu totul în acizii ei otrăviţi... Cât sunt de preferat tortúrile fără nume ale unui infern adevărat, cinstit, cu obiecte concrete care-ţi sfâşie gura şi-ţi crapă

ochii şi-ţi rup rotula din carnea genunchiului! Chiar urlând, chiar zvârcolindu-te, ştii atunci că exişti, că eşti într-o istorie care vine de undeva şi duce undeva, chiar şi la altă suferinţă abominabilă.

Cu mine-a fost însă altfel, cu femeile e altfel. Eu am zăcut în crisalida mea ca o femelă de păduche ţestos, degenerată, numai pântec plin de grăsime şi ouă, fără ochi, fără sistem nervos, fără speranţă şi aşteptare. Nu ca o conştiinţă care gândeşte până-şi termină gândurile şi rămâne goală până la sfârşitul timpurilor, ci ca un gând, al cuiva mult mai mare, ca o literă într-o carte, ca o pată de culoare într-un tablou. N-am suferit, pentru că eu însămi sunt ţesută în suferinţă, n-am gândit, pentru că fac parte dintr-o altă gândire, din cugetarea fantastică de la rădăcinile lumii. Mesajul meu este încifrat în mine, sunt chiar eu, aşa cum ostia este chiar Mântuitorul, iar cuvintele acestui mesaj, adresat numai ţie, sunt degetele mele, buzele mele, şalele mele, splina şi vertebrele şi intestinul meu gros. Ce ciudat, să trăieşti în istoria altcuiva, de parcă ai fi una dintre acele fiinţe visate, produse în întregime de creier şi totuşi complete, cu personalitate şi dorinţe, şi ochi căprui cu irizaţii verzi, dar care n-au totuşi nici o interioritate, nu gândesc, nu văd, nu aud şi nu ştiu că există. Să fii personaj secundar în romanul altuia şi să apari nu în toată complexitatea ta de planetă enormă, ci doar ca să aduci o tavă cu o scrisoare. La naiba cu inima şi vulva şi credinţa ta! Ai dat mesajul? Nu vei mai apărea de acum niciodată, nici în cartea asta şi nici în alta. Şi totuşi, ce alinare să duci un mesaj de bunăvestire… Să poţi fi Îngerul, îngenuncheat şi cu aripile înfoiate, rostind, cu un aparat vocal diferit de al oamenilor, sunete de trianglu şi carillon: «Bucură-te, Marie!» Şi apoi dizolvându-te nu ca să dispari pentru totdeauna, ci ca să te confunzi din nou cu Inteligenţa a cărei cută ai fost, ca şi cum cuta s-ar netezi sau un zâmbet s-ar stinge, lăsând faţa gravă, surâzând doar cu ochii cereşti...

Eu, această boţire-a cearceafului, acest pliu al Dumnezeirii. Această imperfecţiune, această ciobitură. Această negativitate care, cu cât e mai orbitor de frumoasă, cu atât monstruozitatea ei depăşeşte carnea şi mintea. Năpârcile, scorpionii cu coada translucidă, caracatiţele şi peştii abisali numai dinţi, păianjenii şi sarcopţii, cocoşaţii, leproşii, cretinii şi nou-născuţii cu numai un ochi în frunte sunt mult mai puţin hidoşi decât o femeie frumoasă, în splendoarea tinereţii ei. Căci ea este o bucată smulsă

din Dumnezeu, o biopsie a organelor lui de lumină, o puncţie lombară chinuitoare din care-a ţâşnit un strop de lichid. Ea lasă o cavernă în perfecţiune, de care se-ndepărtează mai mult decât toţi monştrii şi toate coşmarurile. E cumplit să posezi frumuseţe. În doisprezece ani m-am privit atât de mult în oglindă, încât păcatul meu, cel mai mare şi mai neiertat – căci trufia e doar un alt nume pentru frumuseţe – mi-a devenit limpede şi insuportabil. Cu câtă bucurie descopeream din când în când câte-un rid sau un cearcăn! Ce uşurare când fruntea mi se păta de pistrui! Iar când un herpes îmi ieşea pe buză eram fericită zile-ntregi, căci era ca şi când o supernovă ar fi explodat în abisurile constelate, distrugând materia obraznică, umplând de sânge parseci întregi. Îmbătrânind, jigneam tot mai puţin Văpaia, scânteia mea căpăta tot mai mult textura delicată-a cenuşii. Atât, atât vreau să ajung: o literă într-o carte, un fulg de zăpadă făcut din cenuşă... Binecuvântate fie, deci, şi bine-venite bărbia mea dublă, sânii lăsaţi, pântecul cu vergeturi, picioarele cu varice. Simt frumuseţea scurgându-se din mine ca o plasmă, iluminându-mi conturul şi-adăugându-se din nou Frumosului celui nelimitat..."

Ajunşi la capătul străzii, având între ei marea odaliscă ale cărei sfârcuri deveniseră stacojii ca vinul în lumina ce declina, Costel şi Maria se opriră contemplând perspectiva ascuţită a bulevardului, şi el aproape pustiu. Totuşi, treceau uneori grupuri de tineri, liceeni cu şepci pe cap şi serviete, studenţi cu părul pieptănat lins pe spate, fete cu părul numai bucle şi cu sprâncenele pensate ciudat, „cu sprâncenele-n deplasare", cum glumea Tomazian la radio; mai vedeai şi câte-un domn cu lavalieră, cu baston de trestie-n mână, într-un costum croit atât de elegant, încât te-ntrebai dacă nu cumva timpul se dăduse-napoi şi „foştii", atât de batjocoriţi în reviste şi romane, nu erau din nou „actuali". Deşi priveau distraţi către cei trei, opriţi la colţ, în dreptul unei prăvălii de servicii funerare, cu un capac de sicriu sprijinit de perete, trecătorii nu păreau a observa nimic deosebit. Înălţată pe vârfuri, aşa cum umbla de obicei, cu părul coborând până în spatele genunchilor, iritându-i cu ultimii cârlionţi pieliţa dulce de acolo, ovalul acela ca un ochi închis, femeia din lift părea alcătuită din aer de culoarea mierii. Tânăra ţesătoare bănui că, totuşi, trecătorii o puteau vedea la fel de bine ca şi ei, dar că o găseau atât de potrivită cu colţul acela nostalgic şi

ciudat de Bucureşti şi cu înserarea, încât mintea lor n-o înregistra, icoana ei coborându-le direct în adâncul obscur al emoţiei şi-al visării.

Se-ntoarseră, trecând din nou pe lângă casele încremenite. După draperii şi geamuri acoperite cu hârtie albastră se aprinsese, din loc în loc, câte o lumină. Maria-şi aminti, fermecată, de minunile din odaia proprietarilor ei de pe Silistra: păpuşile cu rochii de burete roz sau albastru, vazele cu fulgi vopsiţi, tablourile cu pisoi de lână... Câte astfel de frumuseţi nu s-or afla şi-n fiecare odaie din spatele acelor draperii! Fata avea să păstreze-ntotdeauna gustul pentru bibelouri, milieuri de macramé, poze-nrămate: şi peste zece–cincisprezece ani, în Ştefan cel Mare, avea să umple casa cu îngeraşi, veveriţe sau boboci de raţă de caolin, de doi–trei lei bucata, înfruntând resemnată sarcasmele bărbatului ei: „Iar ai cumpărat o găină? Dacă nu ţi le-oi arunca o dată eu pe toate, numai să vezi!“

„Eu nu am avut copilărie şi nici tinereţe. Scormonesc degeaba după ele în memoria mea, aşa cum degeaba încerci să-ţi aminteşti eternitatea de dinaintea naşterii. Este totuşi acolo o lumină gri, o nuanţă ceva mai deschisă a negrului prin care ne reprezentăm nimicul şi care, fără să reprezinte, fără să arate ceva, e doar semnul că există aparatul prin care ceva s-ar putea arăta. Există orbi care ştiu că ar putea vedea, dar că, printr-un accident al destinului lor, nu văd, şi există alţi orbi care n-au conştiinţa că le lipseşte ceva, şi pentru care este de neimaginat să vezi, cum nu ne-nchipuim ce-am putea să simţim dacă ni s-ar deschide deodată în frunte un organ de simţ ca o floare, sau ne-ar creşte antene stufoase de molie. Am ştiut tot timpul că sunt făcută să exist, că am un corp şi-o minte depline, ca ochii mari şi limpezi ai orbilor sau ai morţilor, dar că totuşi nu percepeam existenţa. Ce trăieşte un miriapod răsucit în spirală sub frunza lui putredă? Cât poate simţi din spectacolul lumii un parameci zbătându-se într-o infuzie? Atât am trăit şi-am simţit şi eu timp de mai bine de douăzeci de ani, ca şi când aş fi trăit în visul şters şi mediocru al unui impiegat de cale ferată. Probabil că am orăcăit şi eu nopţile, strâns înfăşată în scutece ude, luptându-mă să-mi scot mânuţele afară, cred că-am mers mai târziu la şcoală şi m-am îmbrâncit în recreaţii cu colegele, şi m-am mânjit de cerneală pe degete, pe obraji şi până şi pe limbă... Oi fi fost şi-o fetişcană moale şi lălâie de treisprezece ani, din care oricine putea face orice, jenată şi revoltată de creşterea

dureroasă a sânilor... punându-mi în chiloţi prima bucată de vată şi suportând cu tot mai multă iritare jilăveala de-acolo... Poate că mi-a făcut curte vreun ucenic cu faţa plină de furuncule şi m-a condus până-acasă ducându-mi servieta şi făcând pe clovnul... Habar n-am. Toate astea n-au nici măcar consistenţa unui film pe care-l amesteci în minte cu toate celelalte când ieşi din bezna sălii, strângând ochii de lumina de august de-afară, de parbrizele scânteietoare şi vitrinele pline de inscripţii colorate. Ştiu doar atât, că până la bombardament am fost, vreme de vreun an, liftieră în blocu-ăsta de birouri ale unei societăţi petroliere româno-germane. Un an de zile, timp de opt ore pe zi, am zăcut pe scăunelul meu, deschizând şi închizând uşa liftului, dând la o parte grilajul de fier, apăsând pe butoane, cărând în sus şi-n jos domnii funcţionari şi secretarele lor parfumate, fără altă perspectivă decât de a face lucru-ăsta toată viaţa, şi de a ieşi la pensie din cutia asta de nici doi metri pătraţi. Zi după zi între cei patru pereţi, gândindu-mă că totuşi aş fi putut fi muncitoare la vreo fabrică de îngrăşăminte, scuipându-mi plămânii după doar câteva luni, chelneriţă ducând câte zece farfurii sau câte opt halbe deodată şi cu fundul învineţit de ciupituri, curvă suportând toţi porcii şi beţivii pământului... Aşa, măcar stăteam pe un scaun, măcar îmi zâmbeau uneori domni politicoşi (deşi încercau şi ei, aproape zilnic, să mă pipăie când, spre spaima mea, intra câte unul singur în lift şi trebuia să-l duc până sus; ba am văzut uneori ceea ce e un lucru obişnuit pentru orice liftieră: un domn arătându-ţi ceva şi tu neavând vreme să-ţi fereşti ochii la timp, şi rămânând – tu, încă o fecioară cu vise romanţioase – pe retine cu tija aceea roză, neputând să ţi-o scoţi din minte şi plângând apoi o noapte-ntreagă pe patul tău singuratic), măcar aerul mirosea a odicolon şi-a havană... Aveam şi micile mele orgolii şi satisfacţii: mi se părea că toată lumea mă admiră când, cu un gest rapid şi decis, reuşeam să opresc liftul exact în dreptul palierului, nici un milimetru mai sus sau mai jos... Serile, după ce societatea se închidea, mergeam şi eu, cu spinarea înţepenită, prin cenuşa străzilor, ca să ajung, la capătul unei ore de înaintare ca în vis, în cămăruţa mea, unde mă ghemuiam în pat ca o căţeluşă. Nu vedeam niciodată pe nimeni, nu ieşeam nicăieri. Duminicile ploua întotdeauna, şi singura mea ocupaţie era să stau lângă geamul ud şi să mă uit afară, în curtea din spatele casei, ca să văd singurul pomişor de acolo

zgribulindu-se sub rafalele de ploaie. Dar nu mă pierdeam în reverii sau lamentaţii ca alte fete rămase nemăritate. Prea nu trăisem nimic niciodată, prea învederat tot ce atingeam devenea cenuşă. Îmi era tot mai limpede că, tocmai pentru că nu mă alegea nimeni, eram o aleasă. Nu Aleasa, căci mă simţeam prea măruntă şi slabă pentru asta; totuşi ceva avea să se-ntâmple, aveau să urmeze câteva clipe sau ceasuri adevărate. Aveam să exist într-o istorie, chiar dacă nu a mea, avea să mi se dea coerenţă şi demnitate într-o lume, fie ea şi cea mai iluzorie dintre lumi. Căci realitatea ţi-o dă povestea, nu substanţa. Poţi fi cioplit în piatră şi să nu exişti, pierdut undeva între nesfârşite dune, dar dacă eşti o fantomă-ntr-un vis, tocmai lumina mare a visului te justifică, te clădeşte. Şi acolo, în povestea-ncâlcită din mintea vreunui adormit, eşti mai adevărat decât un miliard de lumi locuite.

Şi când, într-o seară de primăvară-vară-toamnă-iarnă (pierdusem, dacă-l avusesem vreodată, şirul zilelor şi-al anotimpurilor) m-am găsit blocată la ultimul etaj al liftului, cu lumina brusc întreruptă şi cu un miros de frică plutind difuz împrejur ca arabescul unui fum de ţigară, am ştiut deodată că ora mea astrală sosise. Sirenele urlau afară asurzitor, părea că puteai s-auzi, printr-un simţ metafizic, motoarele bombardierelor ce se apropiau, şi curând începură cutremurele şi exploziile, ca într-o furtună de vară, când trăzneşte înspăimântător şi simţi un gust coclit pe limbă, şi copiii ţipă cu capul vârât sub cearceafuri. Un astfel de trăznet orbitor a dezagregat dintr-o lovitură carnea de cărămidă şi var a construcţiei, şi a rămas în picioare numai scheletul de bare şi plasă neagră. Cu mine la ultimul etaj, în cuşca mea de lemn şi cristal, şi-având împrejur Bucureştiul nocturn, iluminat violent, din când în când, de tirurile antiaerienelor şi de răvăşitoarele explozii ale covorului de bombe. În contrast cu dezastrul de dedesubt, o lună ca de cristal masiv, în primul pătrar, îşi ţesuse-mprejur o nemişcată pânză de păianjen.

M-am dezbrăcat atunci de veşminte şi, complet goală, l-am aşteptat în picioare pe mirele înaripat, acolo, în strâmta odaie nupţială. El m-a ştiut aici, înainte de-a mă vedea din carlinga lui, a simţit feromonii emanând din josul pântecului meu (i-a simţit cu creierul şi nu cu nările, căci creierul mare nu-i decât înfoierea monstruoasă a bulbului olfactiv), şi-a coborât în picaj peste zigguratul meu de păcură şi metal. Şi deodată-a fost în cabina

mea, blond şi gol, cu aripi de fluture între omoplaţi, cu sexul erect, puternic şi auriu, şi cu plăcuţa de înmatriculare la gât, pe un lănţişor de argint. M-am atârnat de el, şi totul devenise luminos, colorat feeric, de parcă am fi pătruns în aureola mistică a unui chakra cu zeci de petale. Când m-a despecetluit a introdus în centrul burţii mele nu doar lichid sidefiu, ci deplină cunoaştere, ca şi când canula lui de carne suplă ar fi devenit un cordon de comunicaţie între două minţi, prin care-ntr-o clipă ne-am spus totul, am ştiut totul despre fiecare, de la chimismul metabolismului nostru până la complexele noastre, preferinţele noastre, experienţa noastră, fantasmele noastre. Era Charlie Klosowsky din Baton Rouge, Louisiana. Însoţea bombardierele grele ce decolau aproape zilnic de la o bază aeriană din Malta. Era locotenent şi avea deja aproape o mie de ore de zbor pe suplul Spitfire ce, printr-un mecanism ingenios, mitralia printre palele elicelor, în timp ce acestea se roteau până la a deveni invizibile. Zburase de multe ori deasupra Balcanilor şi României. Privise cum sar în aer cilindrii de oţel ai rafinăriilor, lângă Ploieşti, cum se desfac în bucăţi sondele de la Câmpina, de parc-ar fi fost făcute din beţe de chibrit, se alergase prin cer, ca într-un joc de-a prinselea, cu IAR-uri şi Stukas-uri; văzuse globurile de foc şi fum negru ale vreunui bombardier lovit în pântec de un obuz, dar şi ciupercile prăfoase crescând, la trei mii de metri dedesubt, pe zgârieturile abstracte ca o hartă ale pământului. Parcă o viaţă-ntreagă făcuse doar atât: ţinuse manşa, apăsase butoanele mitralierelor, privise cadranele bordului, singur în carlinga lui, ore şi ore, aşa cum şi eu, în cabina ascensorului, apăsam butoane şi priveam perindarea etajelor. Amândoi suiam şi coboram, nici unul nu aveam amintiri şi nici viaţă personală. Veniserăm pe lume (dar pe care lume?) doar pentru clipa aceea în care ne copulam, ca două insecte, într-o aură de cercuri concentrice de lumină. Şi-aşa aveam să rămânem mereu: în picioare, lipiţi unul de altul, uniţi în partea de sus prin priviri şi-n partea de jos prin cablul acela seminal, prin care simţeam cum mă invadează miliarde de biţi de informaţie. Am continuat să rămânem aşa, în circuitul acela închis, în roata aceea prin care bărbatul curgea-n femeie prin sex şi femeia-n bărbat prin ochi, chiar şi când ne-am desprins, când s-a dat cu un pas înapoi şi a rămas încă o clipă să-mi privească burta şi sânii umezi de transpiraţie. I-am mai privit şi eu o dată pieptul cu păr cârlionţat, umed şi

el, şi sexul moale, iar apoi a fost din nou în carlinga lui cenuşie, şi el întru totul cenuşiu, ca într-un film alb-negru din vremea războiului, continuând să alerge pe ceruri senine sau întunecate cu avioanele de vânătoare duşmane, fiind doborât chiar în aceeaşi zi sau supravieţuind până la adânci bătrâneţi, jucându-şi nepoţii pe genunchi şi povestindu-le cum luptase el în război. Cui îi mai pasă?

Cât despre mine, am rămas în cabină timp de doisprezece ani, îmbătrânind şi crescându-mi copilul. L-am simţit chiar de la-nceput în uterul meu, mai întâi ca pe-o larvă oribilă, oarbă, cu căngi bucale din fericire moi, dar înfricoşătoare la vedere. Căci îl vedeam de parcă burta mi-ar fi devenit de cristal. Îmi rodea placenta ca o omidă de pe-o frunză de varză. Apoi i-au dat picioruşe şi i-au înmugurit aripi la subsuori. Şi a fost de pe-o zi pe alta fluture, răstignit pe trompele mele uterine ca-ntr-un insectar, şi sugând cu trompa dopul de gelatină care-l despărţea de lumea noastră. Când s-a născut s-a-nfăşurat cu totul în aripi, şi-a ieşit murdar de sânge şi lichid placentar şi fecale proprii, încât a trebuit să-l curăţ zile-n şir cu salivă, cu lacrimi, cu lapte. După doar o săptămână era pufos şi proaspăt, cu ochi scânteietori, şi-şi desfăşurase aripile, care aveau pe-atunci loc să lopăteze-n voie prin spaţiul dintre oglindă şi grilaj. La-nceput n-avea mai mult de două palme între vârfurile aripilor, iar albastrul lor nu fulgera ca acum. Este o femelă care, din zi în zi, trebuie să ajungă la maturitate. Îi pieptăn zilnic cu degetele penetul moale al pântecelui şi simt, către ultimele inele, cum cresc tubuşoarele ce vor umple văzduhul, pe sute de kilometri, cu parfumurile pe care doar antenele lor le percep. Feromoni: ajunge o moleculă la un kilometru cub de aer. Da, în curând o să am peţitori pentru copila mea..."

Peţitorii se şi iviseră, însă cât de nevolnici! Trecând de ultimul bloc cu patru etaje de până la maidan, cei trei zăriră uimiţi, în spatele turnului de plasă neagră, o pictură fantastică. Întreg calcanul casei din fund era acoperit de fluturi. În centru, cu aripile iarăşi întinse, fulgerătoare, încremenise marele fluture al femeii din lift. Antenele lui cu măciulii la capete încadrau simetric ferestruica unde bătrâna cu suzeta-n bot se arătase din nou. În jurul imenselor aripi, aşezaţi ordonat şi simetric, veniseră nenumăraţi alţi fluturi, nici unul la fel cu altul, de toate formele, mărimile şi culorile, alcătuind un covor de o răpitoare frumuseţe. Chiar şi în lumina distilată-a amurgului,

culorile abureau sticlos, catifelat totuşi, în nuanţe moi care se contopeau şi se despărţeau, făcând ape, virând spre un unanim cafeniu şi sclipind deodată în câte-un verde, azur, galben citron, acaju, garanţă, atât de pure, că le-ai fi crezut flăcările unei prisme de cuarţ sau lumina ca un vârf de ac a boabelor de rouă în zori, pe o brânduşă viorie. Luna, deasupra, îşi arăta coarnele puternice şi tăioase.

Femeia cea aurie şi goală deschise gura larg, încât vârful arcuit al limbii deveni vizibil, ţinut dedesubt de un frâu de pieliţă, şi scoase un sunet ascuţit. Marele fluture se desprinse brusc de pe zid, risipindu-i pe ceilalţi cu suflul aripilor de azur, se roti iarăşi deasupra terenului viran şi se aruncă, asemenea unui uliu pe un şoarece de câmp, la pieptul mamei sale. Corpul catifelat îi era aproape la fel de lung ca al acesteia. Femeia-l strânse-n braţe şi se-ntoarse către Maria: „Va fi în curând“, îi zise zâmbind aşa de trist şi ciudat, că, peste ani, zâmbetul ăsta avea să-i apară Mariei în oribile coşmaruri. Şi, înainte ca tinerii să se dezmeticească, femeia împinse fluturele-n lift, îngenunche, mare şi grea, înfăşurată în părul fibros, în faţa fetei şi-i sărută mâna dreaptă. Buzele apăsate pe dosul palmei eliberară parcă-o substanţă volatilă, care urcă spre creierul Mariei şi-l făcu să scânteieze o clipă. Costel văzu desluşit (dar curând o uită) o coroană de raze în jurul tâmplelor iubitei lui. Femeia se ridică, se-ntoarse, arătându-şi fesele imperiale, cu vulva întunecată, aproape animalică, dedesubtul lor, şi intră în cabina liftului, aşezându-se pe scaun şi luând iar fluturele în braţe. În tot acest timp, aerul era atât de dens de alte mii de lepidoptere, încât cei doi pur şi simplu îi respirau, trăgându-i, prin nări, în plămâni, simţindu-i cum se zbat în alveole şi expirându-i din nou în amurg. Dar până la urmă, o dată cu întunecarea aproape deplină şi cu apariţia primelor stele pe cerul de vară (căci se făcuse, fără-ndoială, vară, şi noaptea era fierbinte şi-nmiresmată), toţi fluturii pătrunseră-n ascensor, ca-ntr-o capcană luminoasă, încât umplură cu totul spaţiul său îngust. După gratiile grilajului, femeia şi marele fluture nu se mai zăreau. Maria închise uşa de metal, şi liftul o porni încetişor în sus, făcând să tremure turnul de smoală. Se opri în vârf, sub roata cea mare, şi ar fi devenit cu totul invizibil dacă luna n-ar fi bătut, albăstrui, în geamurile de cristal.

Maria îl luă de mână pe tânărul cel brun şi, copleşită de tristeţe, o porni, de-a lungul străzilor spectrale, către casă. Străbătură oraşul în mai bine de-o oră, aproape fără să vorbească. Costel se concentrase cu totul asupra palmei mici şi moi a fetei, care răspundea uneori cu tresăriri ale degetelor la mângâierile degetelor lui. Se făcuse zăpuşeală şi arborii de pe marginea şoselelor miroseau a frunze cărnoase şi-a sevă. Câte-un tramvai se retrăgea spre depou, la Vatra Luminoasă, huruind şi clătinându-se pe şine. Gunoierii-şi împingeau tomberoanele pe lângă borduri, iar măturătoarele stăteau câte două–trei, proptite-n târnuri şi fumând. Câte-o uzină avea ferestrele atelierelor luminate şi se vedeau înăuntru utilaje mişcându-se sacadat: se lucra în schimbul de noapte. Intrară, în fine, pe Colentina. Dinspre fabrica de săpun venea un miros insuportabil de grăsime râncedă. Trebuiră să mai meargă două staţii de tramvai pe lângă căsuţe scunde şi dărăpănate, acoperite cu carton gudronat ca nişte magazii. Costel, pe care după-amiaza nesfârşită îl înglobase aproape fără ştiinţa lui într-un ou de chihlimbar translucid şi totuşi impenetrabil – căci pentru intuirea miracolului e nevoie de o altă împletitură sinaptică decât macramé-ul cu fibre scurte, din aproape-n aproape, al emisferei stângi, iar Costel era un pur sectant de emisferă stângă, logician al melancoliei – fredona în gând un cântecel ce era atunci pe toate buzele:

Şi una, şi două, şi nouă, şi nouăzeci şi nouă,
Zi, Garofiţo, zi,

şi se-ntreba iar ce resort sau ce pârghie să acţioneze pentru ca muşchii cervicali ai fetei să se contracte şi ea să-ntoarcă privirile spre el, pentru ca el apoi, prin altă manevră abilă, ca la raboteza la care lucra în atelierele ITB, să provoace măcar un mic zâmbet, măcar o uşoară înălţare a pometţilor, sau acea complexă şi inefabilă coordonare a sfincterelor peribucale şi periorbiculare într-o expresie ce s-ar putea numi „înseninare“. În mintea puştiului încă virgin şi cu patru ani mai tânăr decât Maria se contura un mare tabel, asemenea celor cu logaritmi, sinusuri şi cosinusuri din cărticica jegoasă pe care-o avea în odaie, un tabel în care miilor de gesturi, cuvinte, atitudini corporale, expresii faciale, pieptănături, haine purtate, pantofi,

ţigări, forme ale norilor, intemperii, poziţii ale constelaţiilor, evenimente politice, pietricele de pe caldarâm, amintiri de o clipă – le corespundeau tot atâtea reacţii ale tinerei fete, într-o relaţie directă, univocă şi imuabilă. Doar că era nevoie de sute de piese ale acestui angrenaj, care să fie activate deodată şi să acţioneze sincronizat, pentru ca fata să-i mângâie în treacăt obrazul prost ras, de sute de mii de îmbucări de rotiţe dinţate şi curele de transmisie ca ea să-l îmbrăţişeze, şi (iar aici Costel n-avea nici urmă de îndoială că toate calităţile lui mecanice nu mai servesc la nimic) de un angrenaj mai vast şi mai complex decât universul, cu componente mai numeroase decât numărul fotonilor care aleargă prin spaţiu, pentru ca Maria să ajungă să-i spună cândva „Te iubesc“. Tabelul cuprindea deocamdată foarte puţină certitudine, multe ipoteze, o mulţime de ştersături şi modificări. Se-ntindea, din aproape-n aproape, în direcţii imprevizibile şi eteroclite.

Intrară, pătrunzând în bezna mirosind a lături, într-o încâlceală de străduţe de pe dreapta şoselei. Greierii ţârâiau, câinii lătrau şi, din când în când, vreun unchiaş cu basc pe cap scotea capul pe poartă, se uita în susul drumului şi mormăia ceva. Închidea apoi poarta şi dispărea sub bolta de viţă-de-vie. În altă curte, câţiva oameni cinau afară, în jurul unei mese acoperite cu muşama, sub un bec atârnat de-o creangă de copac. Mii de musculiţe şi ţânţari se roteau fulgerător în jurul becului. Dar cele mai multe case erau deja tăcute şi-ntunecate, acoperite de-un praf de stele.

O piaţetă triunghiulară, luminată palid de un felinar, avea în mijloc un rond cu flori şi o statuie meschină, un soldat de ghips mai mic decât în mărime naturală, cu o puşcă întinsă în faţă. O mână îi căzuse de mult, lăsând vederii doar un ciot de fier ruginit, din acelea cu care se armează betoanele. Era un loc nespus de trist. Pătrunzând în el, deveneai la fel de palid şi imaterial ca tot ce te-nconjura. Dar tocmai acolo Maria se opri, se-ntoarse spre Costel şi-i spuse serioasă, aproape severă: „Sărută-mă.“ Bănăţeanul simţi că mintea-i plezneşte şi că ordinea lumii se clatină. Efectul se producea înaintea cauzei şi timpul curgea invers. Într-o clipă aruncă-n foc tabelul cel nesfârşit şi care nu prevestise nimic, şi se abandonă, pradă vie, celeilalte emisfere, unde contradicţiile dispar într-o lumină tandră, într-un solvent universal. O prinse stângaci de talie pe fată, cum văzuse-n filme,

şi încercă să-i deschidă gura cu buzele şi cu limba, dar fata rezistă, şi sărutarea lor fu una tipică pentru deceniul cinci, romantică şi aproape castă, aşa cum fiecare-şi imaginează că s-au sărutat mama şi tatăl lui, înainte ca el să vină pe lume. Chiar aşa fusese: o sărutare de Hollywood, cu o pasiune mimată şi fără strop de erotism. Până şi lumina de pe faţa Mariei, când s-au desprins şi Costel a putut să-i vadă chipul îndreptat în sus către el, părea studiată, părea un ecleraj făcut să scoată în evidenţă ochii scânteietori şi dinţii perfecţi ai divelor de altădată. Maria nu-şi încolăcise braţele în jurul gâtului lui Costel, ci îl ţinuse uşor de umeri ca la dans. Nici ea nu ştia de ce-i spusese s-o sărute. Poate că de frică. Îi venea-n minte mereu şi mereu mesajul teribil al femeii cu fluturele. Era o aleasă, nu se mai îndoia – dar pentru ce? Şi de ce tocmai ea? Doamne, se gândea, dar este înfricoşător să fii ales, să simţi degetul îngerului îndreptat ca un pumnal către tine. Să simţi că ai părăsit obscuritatea libertăţii tale, că eşti în lumină, că eşti privit în fiecare clipă a vieţii tale şi că nimic nu-ţi mai aparţine, nici propriul tău suflet. Este năprasnic să se oprească pe tine privirea Cuiva atât de puternic şi de neînţeles, încât nu mai contează dacă eşti ales pentru beatitudine sau tortură. Ar trebui să ne rugăm zilnic, cu speranţă şi disperare: „Doamne, nu mă alege, Doamne, fă să nu te cunosc niciodată, să nu fiu în cartea ta...“ Maria tremura de fascinaţie şi oroare, căci de-acum nu mai putea să scape. Da, de frică îl sărutase pe ucenic, de frică avea să-l iubească şi să se mărite cu el şi să rămână cu el toată viaţa. Îi era atât de limpede lucrul ăsta atunci! Îl privi şi ea cu atenţie pe tânăr, de parcă-l vedea prima dată: oare merita să fie iubit? El să fie bărbatul vieţii ei? Văzu nişte ochi negri şi un obraz palid şi nişte buze triste. Îi fu deodată complet indiferent totul. De ce tocmai ea? De ce tocmai ea?

Se despărţiră, după ce mai stătură puţin de vorbă, ţinându-se de amândouă mâinile, la poarta casei de pe Silistra. Păreau că se află adânc pe fundul unui ocean, şi că stelele sunt doar reflexele valurilor sub o lună din altă lume. Leandrul din curte mirosea dulceag şi ameţitor. Se mai sărutară o dată, abia atingându-şi buzele, şi fata intră în curte. În cuşca lor de sârmă, păunul şi păuniţa picoteau pe câte-un ciot de lemn. Marinache se înfoie în somn simţind trecerea fetei, dar gâlgâitul i se opri în gât, iar moţul îi rămase palid şi moale, atârnând peste cioc. Câteva geamuri acoperite cu hârtie

albastră erau luminate, şi se auzeau voci de bărbaţi şi de femei vorbind liniştit sau certându-se. Fata urcă la etaj pe scăriţa îngustă, într-o beznă aproape totală, străbătu galeria de lemn ce scârţâia groaznic la fiecare pas şi descuie uşa odăiţei sale.

Intră luna pe fereastră,
Intră-n odăiţa noastră,

murmură ea, căci, într-adevăr, secera lunii albăstrea podelele şi o parte din pat. Se simţi dintr-o dată cumplit de singură. Se ghemui în pat, cu cearceaful tras peste cap, şi adormi după ce multă vreme plânse ca un copil.

Costel rămase un timp în faţa porţii, respirând aerul sufocant al mahalalei, în care mirosul pipărat al stelelor se amesteca bizar, nostalgic, cu al lătrăturilor îndepărtate. Cu mâinile-n buzunare, răsucea inconştient câţiva bănuţi, tăvălindu-i prin scame şi firimituri. Maria. Pentru el, Maria fusese femeia cu fluturele, chiar buzele ei erau fluturele mistic aşteptat de orice bărbat, şi pe care el îl sorbise acolo, sub becul chior din piaţetă. Ca printr-un alambic scânteietor, imaginea iubitei lui, întru totul psihică (pentru că, deşi o ţinuse în braţe, Costel n-ar fi îndrăznit niciodată să-şi imagineze că va fi cândva stăpânul unui imperiu de ţesuturi, glande şi amintiri care să poarte numele de Maria, şi-n porturile căruia să-şi trimită galioanele încărcate pân-la catarge ale speranţelor, privirilor, mângâierilor, spermiilor, amurgurilor, flotilă disperată a unei imposibile comunicări), i se scurgea, strop cu strop, în sistemul venos, îi pătrundea în inimă, înconjurată acum de raze de lună, din auricule clipocea în ventricule, era zvârlită apoi printr-o contracţie puternică în arterele jugulare, se despărţea în mii de filamente şi eprubete ce-şi împingeau degeţelele în creier, rătăcea prin ţevile axonilor, miliarde de Marii identice în tunici de glucoză, ce parazitau fiecare celulă stelată şi fiecare nevroglie ca nişte spirochete fermecătoare, se-ntâlneau în săli şi pe coridoare şi se contopeau unele cu altele, ca boabele de mercur, în Marii mai mari şi mai hieratice, până ce, în sala supremă, pe tronul suprem din craniu, încadrat de grifoni, o singură, imensă Marie tremura din nou reflectând reliefurile dulci ale ţestei sub care abia încăpea, adorată, la picioare, de un defunct poet polonez de acum două veacuri. După ce lumina

se stinse la fereastra fetei, Costel îşi aprinse o ţigară şi-o luă încet înapoi prin labirintul fierbinte, tresărind speriat la apropierea oricărei siluete. La fiecare pas simţea cum femeia din ţeasta lui se clatină uşor, ca un giroscop.

Curând, noaptea îi deveni suspectă. Străduţele mocirloase se multiplicau, iar stelele, deasupra, nu mai erau aceleaşi: stinse şi apropiate ca un decor naiv. Gardurile, de-a lungul cărora îşi trecea degetele, distrat, căpătară un luciu de carton. Casele îşi rotunjeau contururile abia vizibile, devenind nişte moviliţe informe, iar lătratul câinilor se purificase şi se-ntindea pe câteva game în glissandouri tot mai lente. „Ce dracu' ", îşi spuse tânărul, trecându-şi o mână prin păr. Părul îi era acum compact ca o bucată de cauciuc. Când mâna-i coborî peste faţă, simţi trăsăturile tocite, înmuiate, ca modelate în porţelan. Spaţiul vizual însuşi se-mpăienjeni. Costel îşi privi, ca un somnambul, mâna stângă: degetele se resorbeau uşor în lăţitura palmei. Într-o străfulgerare, îşi dădu seama că iese din Poveste, că a ajuns în ariile laterale, unde totul se haşurează, într-o lume care abia se formează, cu spaţiul şi timpul ei abia înmugurite. Înaintă totuşi, până când din el nu mai rămase decât înaintarea. Lumea era acum murdară şi diformă ca plastilina în care-ai amestecat toate culorile, toţi omuleţii, toţi pomişorii. Curând, orice însuşire se resorbi în matca ultimă: noaptea. Ce se disipă şi ea în negândit, nescris, neexistent. În pagina albă deasupra căreia stau aplecat şi pe care n-am s-o mai pângăresc cu sămânţa obscenă a pixului meu.

Partea a treia

Îmi privesc mâinile în această după-amiază tăcută de sfârşit de vară, în care stau în maieu în faţa caietului cu copertă cafenie de plastic. Mâinile mi se profilează astfel, palide, dar cu contururile întunecate, pe aurul roşu al ferestrei. Privesc pielea care le acoperă, zbârcită şi semitransparentă ca o sticlă moale, întărită doar în vârful degetelor, acolo unde, ieşind ogivale din pieliţele zdrenţuite, pe care mi le tot rod până la sânge, unghiile mi-au crescut ca nişte elitre rigide peste pântecul unor insecte. Sub piele, tensionate şi fragede, se conturează tendoanele care acţionează levierele degetelor. Iar degetele se mişcă, pentru că nu ne îndoim. Pentru că între graniţele pielii noastre nu curge doar sânge, doar limfă, doar hormoni şi doar zahăr: curge mai cu seamă credinţă. „Dac-aţi avea credinţă cât un bob de muştar, aţi spune muntelui să se arunce în mare şi el s-ar arunca“: noi spunem degetelor să pipăie, ochilor să vadă şi picioarelor să umble, iar aceste bucăţi de materie se supun, căci se află-n imperiul nostru şi, în clipa în care le comandăm, ştim sigur că se vor supune, căci într-un fel tocmai această siguranţă este comanda. Există în corpul nostru, împletit cu artere şi vene, înnodat în nervi şi în plăci motorii, umezit de lichide osmotice, un sistem circulator al credinţei fără de îndoială, al certitudinii naturii noastre angelice. Căci asta am numit întotdeauna înger: intermediarul care, înveşmântat în credinţă, porneşte din spirit şi mişcă materia, o modelează şi o supune. Există în creier o pompă de vid metafizică, o inimă neurală care, prin lungi furtunuri de lumină de aur, trimite în toate provinciile, departamentele şi cantoanele corpului nostru vestitori graţioşi, înotând în serul credinţei. Şi ei, androginii, cu testicule de zirconiu şi sânii de ametist, se reped spre grămezile de fibre striate, le contractă şi le relaxează, le-ndreaptă către ce vrea fiinţa noastră adâncă, şi degetul se mişcă, şi muntele se aruncă în mare. Oh, Doamne, de n-ar fi pielea noastră atât de cornoasă, atât de opacă, de n-ar fi atât de lustruită-n interior, încât credinţa, ajunsă la frontieră, să fie silită să se întoarcă asemenea luminii într-o oglindă concavă! Dacă lumina nădejdii noastre ne-ar înconjura corpul cu o aură de azur şi de sodiu! Dacă raze filigranate ne-ar ţâşni dintre sprâncene ca nişte

poduri de foc, şi atingând un chibrit de pe masă i-ar porunci să se mişte! De câte ori n-am stat ore-n şir, până la nebunie, la dizolvare în frică şi transpiraţie, cu privirea aţintită spre un fir de nisip, abia vizibil pe scândura mesei, repetând în minte, cu toată forţa de care mă simţeam în stare: „Mişcă-te! mişcă-te!“, închipuindu-mi că deja s-a mişcat, că miracolul s-a produs... Îmi aşezam degetul chiar lângă el, pentru ca spectrul său astral să-l ajungă, acolo, în singurătatea fiinţei lui. Mă încordam, inima începea să-mi bată cu forţă, venele mi se umflau pe tâmple, ochii-mi ieşeau din orbite de parcă-aş fi-ncercat să ridic un bolovan de o greutate imensă, dar nu, îngerii pipăiau derma pe dinăuntru, încercau să iasă o dată cu sudoarea, şi recădeau spre inimă ca atraşi de o forţă dumnezeiască. Nu aveam destulă credinţă, iar câtă secretam abia reuşea să îmi umple sacul de oase şi maţe al corpului meu.

Mă imaginam uneori extins prin credinţă măcar până la periferiile Bucureştiului, până la căile ferate şi şoselele de centură care-i dau ocol ca o membrană tare în jurul unei celule. Cu circulaţia lui dementă şi haotică, platformele lui industriale în care fiecare piesă a fiecărei maşini e de mult uzată fizic şi moral, cu universităţile şi bibliotecile lui pe care-nfloresc licheni de o mie de culori şi de specii, cu statuile (ah, statuile!) lui încremenitoare, cu Dâmboviţa şi Colentina ca nişte capilare tricotate din colesterol, cu blocurile cubiste din centru cristalizate în jurul locatarilor îmbibaţi de melancolie, cu femeile lui cu fese tatuate rătăcind randomizat pe străzi umbrite de tei înfloriţi, – oraşul ar deveni propriul meu corp artificial, l-aş putea numi cu numele meu şi l-aş putea umezi cu dorinţele mele. Aş controla fojgăiala scorpionilor şi vampirilor prin pivniţele lui de piatră de râu, aş calcula traiectoria fiecărui strop de urină ţâşnit din meatul beţivului care udă un zid, cu capul sprijinit de cărămida lui îngheţată, m-aş juca pasionat cu forma norilor sfâşiaţi de antenele parabolice de pe Palatul Telefoanelor, i-aş modela în formă de brichete, de păianjeni, de Iehova, de pioneze, aş scrie cu pufoşenia lor înjurături teribile de-a lungul cerului înserat… aş prohibi subit producţia hormonilor estrogeni în toate aparatele genitale, ale oamenilor, şobolanilor, muştelor şi tuturor celorlalte fiinţe şi aş urmări de-a lungul anilor destructurarea lumii vii prin angelizare… aş transforma toate bisericile ortodoxe în meduze semitransparente, prin

carnea cărora s-ar vedea icoanele din pereţi ca nişte granule difuze de auriu şi azur, preoţii în odăjdii ar fi vacuole şi organite pulsând lent în jurul altarului, iar enoriaşii, filiformi ca-n El Greco – franjuri zdrenţuite, palide, purtând pe veşmintele albe baterii de celule ucigătoare. Şi sutele de biserici s-ar ridica lent de pe fundul oceanului, dintre blocuri, zvâcnind din cupole, fluturându-şi dantelele curcubeene, tot mai sus în aerul pur, lăsând pe pielea oraşului pete rotunde de carne vie, până ce, cu palmele nevăzute ale credinţei, aş aduna la un loc pâlcul pâlpâitor de clopotniţe, le-aş confunda ciupercăria una în alta, le-aş strivi uşor, ca pe nişte boabe de strugure, până ce în căuşul palmelor mele ar rămâne un mare clopot de gelatină albastră, mirosind a smirnă, tămâie şi nard, cu care mi-aş spăla ochii scânteietori.

Oh, Doamne, singurătatea este doar un alt nume pentru nebunie. Ştiu bine că nu voi putea niciodată să modific prin voinţă proprie nici măcar procesul de cariere a dinţilor mei. Ştiu că nu pot dicta nici unei zecimi din propriul meu corp. Cât despre ce e-n afară – dar ce e-n afară? Fără fotonii care cad pe obiecte şi ricoşează-n cristalinul ochilor mei – nişte sfere oribile înfipte în osul craniului – lumea ar fi un noroi obscur de reverberaţii, ca lumea păianjenilor pentru care există doar ce face să vibreze plasa lor derizorie. Imaginea înfricoşătoare a morţii nu-i pentru mine nefiinţa, ci fiinţarea fără fiinţare, viaţa terifică a larvei de ţânţar, a râmei, a scoicilor pe fundul abisului, carnea vie şi inconştientă din care cu toţii suntem bricolaţi. Vedem lumina cu nişte ouă cornoase pline de jeleu, o transformăm în impulsuri electrice şi-o transferăm unei grămezi de mucilagii umede dintr-o cochilie de calcar. N-o să ştim niciodată cum o lungime de undă devine o senzaţie subiectivă, cum vedem (Doamne, dar cum vedem?) o petală de gura-leului. N-o să putem înţelege niciodată cum poate exista ceea ce, de-a lungul vieţii noastre, n-am văzut, auzit, gustat, mirosit şi pipăit niciodată. Viaţa noastră – limitată la universul nostru, înfăşurat pe hoitul nostru ca un linţoliu, ca bandajul înstelat al mumiilor. Lumea noastră – câmpul senzaţiilor noastre. Mucegaiul pufos de lumină care ne-acoperă pupilele, pâsla sonoră care ne creşte pe timpane. Sfârcurile de femeie pe care şi le amintesc buricele degetelor noastre. Limba noastră ca un peduncul de orhidee, limba noastră care nu-i roşie, ci pictată în dulce, acru, amar şi sărat. Şi copăceii ca de madrepor, bălăciţi în mucus, ce-şi desfac corolele în fosele

nazale. Şi bolovanii de calcar din carcera urechii interne. Şi pedunculii care ştiu ce-nseamnă recele şi fierbintele. Toate presărate ca nişte stropi transparenţi de clei pe plasa nervilor noştri. Îmi imaginez uneori că am fost cufundat într-o baie de lichid coroziv, care mi-ar dizolva carnea, scheletul şi organele interne, lăsându-mi neatins doar sistemul nervos. Aş fi apoi scos şi-ntins pe o lamelă de sticlă, cu fiecare firişor de nerv întins bine, cu miliardele de ramificaţii desfăşurate roată-mprejur, ca un milieu de aţă albă, subţire, imposibil de rupt. Ce-aş fi altceva decât un neuron, cu creierul drept corp celular, măduva spinală drept axon şi nervii ca dendrite nenumărate? O pânză de păianjen care simte doar ce-o atinge. Da, fiecare avem în noi un singur neuron, umanitatea e un creier disipat, care-ncearcă disperat să-şi regăsească unitatea. Şi mă-ntreb cutremurat dacă nu asta înseamnă Judecata de Apoi şi învierea morţilor: extragerea neuronului din fiecare om care-a trăit vreodată, selectarea lor şi aruncarea celor neviabili „acolo unde-i plânsul şi scrâşnitul dinţilor“, iar din cei perfecţi construirea unui fantastic creier, nou, universal, orbitor, prin care am păşi, inconştienţi şi fericiţi, pe o treaptă mai sus a fractalului Fiinţei eterne. Dar cei „neviabili“? Dar minţile, sufletele şi senzaţiile criminalilor şi păcătoşilor? N-ar forma şi ele, în Gheena, un creier infinit de pervers, un monstru faţă de care cel al lui Leonardo, compus din părţile cele mai hidoase ale fiinţelor întunericului, ar fi frumos ca un arhanghel? Şi n-ar continua astfel, şi-n lumea superioară, dihonia de demult, dihonia dintotdeauna? Căci tortura eternă, chinul nesfârşit care e răutatea, plânsul şi scrâşnirea dinţilor datorate neputinţei de a fi bun, nu sunt tot existenţă, şi fiind existenţă nu sunt nesfârşit de frumoase? Separate prin centrifugare, în marile turbine ale lui Dante, sau prin distilare fracţionată în Deisis-urile icoanelor bizantine, infernul şi paradisul, strat de ulei parfumat peste strat de păcură împuţită, sunt în cele din urmă tot înţelepciune. Paradisul – înţelepciune de mâna dreaptă, de emisferă dreaptă, feminină, blândă şi pufoasă, ape nesfârşite şi nemişcate, iluminate-n adânc de fosforescenţa îngrozitorilor peşti abisali… Infernul – înţelepciune de mâna stângă, emisferă stângă, năprasnic foc paraclet, mascul ce-ascunde în miezul destrucţiei un suflet de porumbiţă. Binele şi răul, doi Buddha enormi ieşiţi ca doi vulcani deasupra vieţilor noastre, principii opuse şi totuşi afine ca polii unui magnet, se acuplează-n cele din

urmă, printr-o punte de fibre nervoase, ca să formeze emisferele-ncreţite şi complicate ale marelui, neasemuitului Creier ce ne visează.

Vom ajunge o dată acolo. *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem faciem ad faciem...* Şi vom ajunge acolo pentru că suntem deja acolo, pentru că am pus acolo un picior, pentru că suntem amfibii, pentru că, paradoxal şi miraculos, deja facem parte din maşinăria ce ne inventează moment cu moment, aşa că participăm clipă de clipă la pictarea, sculptarea, zămislirea, brodarea noastră. Dacă n-ar fi aşa, n-am putea mişca nici un deget, căci degetul de carne, zgârciuri şi os nu s-ar simţi dator să ne asculte. Pentru că participăm deja la Dumnezeire, emanăm cu toţii, din tufele subţiorilor, din grăsimea şoldurilor şi mai cu seamă din cochilia de pe umeri o lumină înmiresmată ce ne-nveleşte ca o suveică. E mandorla ce ne va sui cândva către ceruri, coaja seminţei ce conţine un embrion viu. Da, suntem embrioni neurali, mormoloci încurcaţi în organe atavice, ţinând de două medii, de două zone ale fiinţei. Ce stranii vom fi când, asemenea cetaceelor, vom părăsi cu totul pământul ferm al cărnii inerte şi ne vom adapta noii împărăţii, când vom înota în fluidul mental al unei cunoaşteri enorme, în întregime parte din ea, pierduţi în ea ca animaliculii străvezii din plancton sau ca un singur animalicul umplând tot oceanul, indiscernabil de el, purice marin pe spinarea căruia navighează traulere şi pescadoare...

E aproape şase seara, vară târzie şi sufocantă... Acum o mie nouă sute optzeci şi şase de ani un profet a ieşit din Iudeea. După treizeci şi trei de ani a fost crucificat, însă după încă trei zile a înviat şi s-a înălţat la cer. Nu înainte de a promite că se va reîntoarce. Până acuma nu s-a întors. Acestei amânări îi datorez faptul că, iată, am încă mâini pe care mi le privesc cu perplexitate. Încă n-am fost schimbat, într-o clipită, şi încă n-am văzut un pământ nou şi un cer nou...

Stau mai departe pe scaunul meu, în mansarda mea cu fereastră ovală, la marginea unei galaxii. A fost o linişte tot mai roşiatică pe măsură ce a căzut seara, întreţesută cu zgomote versatile şi benigne: cântecul necontenit al turturelelor (care de multe ori se opresc pe pervaz şi privesc cu un ochi rotund peştera de dincoace de geamul meu), zgomotul apei trase la closet în alte apartamente, ţipetele limpezi ale băieţeilor ce joacă fotbal între maşinile parcate în faţa blocului... Scriu acum în inima nopţii. Lămpiţa de pe masa mea nu dă mai multă lumină ca un opaiţ, aşa că ungherele camerei sunt întunecate, iar patul dispare într-un triunghi de smoală. Un abur de alcool umple odaia, alcool şi transpiraţie. Fiindcă în casa mea, în patul meu se află, prima dată după luni de zile, cineva, complet obliterat de întunecime. Doar dacă-mi scot capul şi umerii din sfera de lumină galbenă de peste masă şi-mi las ochii să se obişnuiască, lent, cu tenebrele, mi se pare că pot distinge acolo o structură boţită, un păienjeniş de ac de gravură, de placă aproape deloc atacată de acizi. Foarte târziu desluşesc alburiul fantomatic al unui cearceaf boţit, învăluind şi totodată dezvăluind o formă umană. Totul pare un mulaj de ghips trântit, greu, în patul de scândură, o statuie făcând să se curbeze şi să trozească şipcile. Dar Herman e uşor, un schelet abia ţinut la un loc de învelişul lui de piele, lipit pe ţeastă şi flenduros în toate celelalte locuri, căci metabolismul lui este o ardere de alcooluri. „Săracu' de el", spunea mama cu douăzeci de ani în urmă, „aşa tânăr şi politicos, că-mi zice şi de zece ori pe zi «Săru' mâna, doamnă» când ne-ntâlnim la lift sau pe scări – săracu' băiat, uite ce-a ajuns, uite ce face băutura din om..." Iar eu, ţinând-o de mână, fără să bănuiesc că o dată aveam să-l cunosc pe Herman ca pe mine însumi, mă uitam speriat peste umăr, spre holul de la intrare, unde-l puteam încă vedea, neverosimil cocârjat, pe beţiv, cu silueta luminată slab în întuneric de beculeţul galben şi roşu al liftului. Gâtul lui făcea unghi drept cu corpul, de parcă una dintre vertebrele cervicale i s-ar fi întors, curbând cordonul spinal până la orizontală, iar capul, privind mereu spre pământ, era imaginea unei umilinţe orientale. Când ne-ntâlneam cu el mi se făcea frică, pentru că mă speriau beţivii ca nişte animale stranii, – îi

auzeam uneori răcnind şi-njurând în spatele blocului – şi, deşi Herman era blândeţea însăşi, când îşi aşeza palma pe creştetul meu tresăream, iar mama mă trăgea înspre ea. El însă nu-şi lua mâna de pe părul meu tuns scurt, cu breton, şi, dacă liftul era tocmai la şapte, putea rămâne aşa mai bine de un minut. Între timp ne privea, în umbra scării, arătându-şi pe sub sprâncene ochii foarte, foarte albaştri, cu fruntea-ncreţită de efortul de a privi drept. Faţa-i era frumoasă şi tânără, inteligentă, dar respiraţia încărcată de un damf de vodcă ne făcea să ne-o ţinem pe-a noastră, pe toată durata cât, înghesuiţi în lift, urcam până la cinci. Când închideam în urma noastră uşa de metal, cu o fâşie de geam mat, şi ne pomeneam pe palierul nostru liniştitor, în faţa apartamentului 20, inspiram adânc de câteva ori, aşteptând ca mama să descuie, în timp ce liftul urca încă două etaje cu Herman.

În afară de obişnuitul „săru' mâna, doamnă", tânărul nu deschidea gura, dar mă privea zâmbind şi mângâindu-mi distrat creştetul. Purta mereu acelaşi costum de haine, închis la culoare şi corect, cu cămaşă albă descheiată la gât, lăsând să i se vadă puţin din pielea moale şi roşcată a pieptului. Deşi era mereu băut şi, când mergeam cu mama la cumpărături, pe Lizeanu, îl vedeam mai mereu la bodegă pierzându-şi vremea cu beţivi ordinari, Herman nu se clătina, nu vorbea fără şir şi nu avea hainele descusute şi murdare. Câtă diferenţă faţă de tatăl lui Mimi şi Lumpă, ţigan porcin, care se-ntorcea acasă cu lăutarii după el, cântându-i din vioară şi acordeon, pe când el răcnea cât putea cântecul lui preferat:

Să moară mama, să moară
De nu te-oi fura diseară
În papuci şi-n pielea goală
Să bag mahalaua-n boală,

cu nădragii lăsaţi în vine şi scărpinându-se pe balonul burţii păroase! Sau faţă de cel de la scara 3, bătrânel în palton cenuşiu, care-şi scotea afară viermele negricios şi urina cu un jet gros, ca de cal, pe stâlpii gangului, printre copiii care se jucau cu cartoanele de la magazinul de mobilă.

Tânărul locuia cu o mamă ţărănoasă, vârstnică, în garsoniera de la ultimul etaj al blocului din Ştefan cel Mare. Liftul mergea doar până la 7,

apoi trebuia să urci încă un etaj pe scări până ajungeai pe palierul lui, minuscul, împărţit între uşa garsonierei, poarta de metal mereu închisă cu lacăt a camerei unde se afla motorul liftului şi uşa cu geam transparent a spălătoriei. A patra uşă, de departe cea mai misterioasă pentru mine, era cea care dădea spre terasă. De fapt, de palierul acesta, şi nu doar de el, se legau mistere concentrice, tot mai tulburi, tot mai adânci... Mă mutasem în blocul din Ştefan cel Mare la vârsta de cinci ani, şi imensitatea scărilor, gangurilor şi etajelor lui îmi dăduse câţiva ani un vast şi straniu teren de explorare. M-am întors de multe ori acolo, în realitate şi-n vise, sau mai curând într-un continuum realitate–halucinaţie–vis, fără să ştiu vreodată de ce viziunea acelui bloc lung, cu opt scări, cu faţada mozaicată de ferestre panoramice, cu magazinele magice de la parter: mobila, electrocasnicele, atelierul de reparat televizoare – m-a umplut mereu de emoţie. Niciodată nu pot vedea zona aceea a şoselei cu un ochi liniştit. Dacă i-aş face o fotografie, sunt sigur că poza ar arăta cu totul altceva: între castelul enorm, stacojiu, al morii Dâmboviţa, cu frontoane şi creneluri azvârlite spre cer, şi marea de acoperişuri şi clădiri cubice, gălbui, roze sau în calcio-vecchio a Bucureştiului de dincolo de şosea s-ar fi văzut doar un maidan, poate plin de mormane de şine ruginite de tramvai, sau de prefabricate din beton, sau pur şi simplu o mocirlă galbenă, răsfrângând norii galbeni revărsaţi peste ea... Blocul, foişorul Miliţiei, lipit de el, Aleea Circului şi ciuperca lui albastră înconjurate toate de plopi cu crengile sucite în entre-lacs renascentiste (şi care au crescut enorm de-a lungul anilor: vara, de la balconul apartamentului alor mei, prin ninsoarea pufului de plop, nu mai poţi vedea acum din cauza frunzişului nimic din alee, ci doar marele fronton prăfuit al morii) par a trăi cu adevărat doar în mintea mea, ivite palide, spectrale dintr-un abis emoţional. Totul e straniu, fiindcă totul e de demult. Şi fiindcă totul e-n locul acela unde nu poţi distinge visul de amintire, căci aceste mari zone ale lumii nu erau pe atunci încă dezlipite-ntre ele. Şi a trăi straniul, a simţi o emoţie, a rămâne-mpietrit în faţa unei imagini fantastice înseamnă mereu unul şi-acelaşi lucru: a regresa, a te întoarce, a coborî în miezul arhaic al minţii tale, a privi cu ochii unei larve umane, a gândi ceva ce nu e gândire cu un creier care nu e încă un creier, şi care contopeşte într-un miez de plăcere sfâşietoare ceea ce noi, crescând, despărţim. În

nenumărate vise intram în scara 4 a blocului din Ştefan cel Mare, aşa cum era ea în primele luni când ne-am mutat acolo: holul plin de moloz, panoul de metal cu uşiţele cutiilor de scrisori aşezat pe un alt perete decât este el azi, o chiliuţă misterioasă, plină de ziare şi pachete, care acum nu mai există – sau poate n-a existat niciodată – şi treptele monumentale ducând până la uşa liftului. Totul e vast ca-ntr-o bazilică, solemn şi înfricoşător. Mai teribilă încă este marea poartă albă a casei liftului, înainte de instalarea lui. Nu există nici o uşă, e doar o deschizătură dreptunghiulară într-un perete. Urc, cuprins de un fel de farmec, treptele pline de sfărâmături şi var închegat, mă opresc în portalul imens şi privesc în sus enormul puţ huitor, cu nişte maţe de cabluri căţărându-se pe pereţi. Mi se face greaţă de acea înălţime infinită, mă las pe vine şi cineva mă trage brusc înapoi. Este mama, care mă ia de mânuţă şi-ncepem urcuşul pe scările pline de acelaşi moloz, uneori atât de abundent, că trebuie să escaladăm pur şi simplu grămezile cenuşii. Între palierele cu uşi de apartamente sunt altele, goale, sinistre, cu gemuleţe prin care se vede moara şi cu o singură uşă, a crematoriului. Deja la crematorii pute dezgustător, căci multe familii s-au şi mutat în blocul încă departe de a fi gata. Îmi e mai frică de palierele goale decât de cele cu apartamente. Deşi acolo fiecare uşă e altfel, deşi au apărut deja mari lăzi cu câte un cactus sau un leandru şi câte-o poză jegoasă lipită pe perete. Dacă n-aş fi cu mama, n-aş mai ajunge niciodată acasă, căci în mod sigur etajele se-ntind în sus şi-n jos la nesfârşit. Pierdut pe paliere pustii, aş urla cu disperare, până n-aş mai avea voce, sălbăticit de groază şi străinătate. Ajungem în fine acasă. Mama descuie, înşurubând în gaura cheii filetul cheii de siguranţă, care face ca aripioarele micii piese rămase-năuntru să se retragă încetişor. Abia apoi descuie cu cheia adevărată. Pătrundem în vaste camere goale, apoi mergem în camera din faţă. E o seară întunecată. Pe tripla fereastră se vede un nor de sânge deasupra oraşului. Reclame luminoase, foarte departe, se-aprind şi se sting. În odaie e doar un pat şi-un scaun. Pereţii-s nevăruiţi şi în tavan se chircesc două sârme negre ca două picioare de păianjen. Nu avem încă lumină electrică. Mama, tânără şi frumoasă, aprinde o lumânare şi-o lipeşte pe o farfuriuţă. N-avem perdele, geamul e stropit cu var. Stăm pe pat, îmbrăţişaţi, şi mă topesc de dragoste şi magie. De-a lungul geamului numai dunga de sânge-nchegat mai stăruie o vreme, restul e noapte. Şi se vede

lumina rotundă, slabă, de ace irizate, a lumânării, răsfrântă în fereastră. E o linişte frumoasă şi tristă. Ghemuit lângă corpul mamei, privim amândoi cum, încet, dispare şi dunga de sânge...

Apoi, la lumina tremurătoare, sferică, a lumânării, mama se ridică proiectându-şi umbra colosală pe tavan şi perete, ca un balet ciudat în care femeia de carne întunecată, doar cu ochii căprui limpezi ca două lacuri în crepuscul, face schimb de trăsături, haine şi organe interne, cu propria ei umbră diformă, anamorfotică, pâlpâitoare. Desface palma şi, în podul palmei ei, ca-n miezul unei flori cafenii, se află un elefant de plastic alb, subţire, semitransparent în lumina galben-întunecată. Îl aşază pe scaun şi lasă să atârne peste marginea scaunului bănuţul auriu, legat cu un fir de aţă de gâtul elefantului. Bănuţul se roteşte uşor şi sclipeşte, clipoceşte uşor, aruncând vagi scântei pe podea. Greutatea lui pune-n mişcare elefantul, care porneşte clătinându-se, lăsându-se-ntâi pe picioarele din dreapta, apoi pe cele din stânga, pe când bănuţul coboară încet spre podea. Îngenuncheaţi, de o parte şi de alta a scaunului, îl privim amândoi, zâmbind fericiţi, topiţi în noaptea luminoasă a odăii pe jumătate străine. Şi în încremenirea din jur, luminat din spate, prelungindu-şi trompa strălucitoare cu o umbră diformă pe lemnul scaunului, elefantul înaintează, minute-n şir, cu un mic zgomot sacadat, înaintează milimetru cu milimetru, eternitate după eternitate până la rama din margine, unde se opreşte aplecându-se uşor către abis. Bănuţul e doar la un deget de podea şi-şi arată, pe rând, feţele, schimbându-le ca pe fazele lunii...

Câteodată, la două-trei luni după ce ne mutasem în Ştefan cel Mare, mama apăsa din greşeală pe butonul de la şase sau de la patru al liftului deja instalat. Urcam pe întuneric, becul cabinei fiind mereu furat, până când nici nu s-a mai pus, şi, când cabina se oprea cu zgomot de fierărie, deschideam uşa şi ne pomeneam într-o lume necunoscută şi înfricoşătoare. Dacă opream la patru, şocul nu era aşa mare, căci cunoşteam palierul din perioada când încă mai urcam pe scări, dar ajungând la etajele superioare celui unde stăteam simţeam cum ochii îmi ies din orbite de frică. În acele lumi era mereu tăcere şi pustietate. Aerul era verzui, şi prin ceaţa lui solemnă desluşeam imagini ale teroarei: deodată, peste formele familiare pe care le aşteptam – uşile apartamentelor de la cinci, cu fiecare detaliu cunoscut, cu

plăcuţa albastră de pe uşa domnului Manu, cu vizorul de alamă în formă de pâlnie al miliţianului, cu preşul cafeniu al mamei lui Săndel, se suprapuneau monstruoase, ameninţătoare desene mentale: alte uşi, alte zugrăveli, altă vopsea pe marginile panoului electric, altă configuraţie a mozaicului de pe jos. Era un palier identic cu al nostru şi totuşi complet diferit, cu cât mai asemănător în mare, cu atât mai diferit în detalii, era alt univers care urla ameninţător, glacial, în care eram cu totul pierdut. Odată chiar am nimerit în alt gang, cu două scări de bloc aparent asemănătoare cu cele din gangul nostru, doar că erau scările 6 şi 7, nu 3 şi 4, şi ne-am lăsat păcăliţi până am ajuns în lift şi am oprit la 5 şi am deschis uşa de metal verde pe altă lume, şi-am coborât pe scări, şi fiecare palier, unele luminate şi pline de o tăcere ţiuitoare, altele cufundate în cea mai adâncă beznă, era straniu şi înfricoşător de parcă-am fi coborât în infern... Urlam ca un animal şi mă smuceam din mâna mamei, care ţipa şi ea încercând să mă potolească, dar pulsam întreg, ca o inimă de pasăre şi nu m-am potolit decât când m-am văzut afară, în şosea, şi-am privit stâlpii electrici dintre şinele de tramvai, purtându-şi globurile cu lumină trandafirie. Treceau prin seara roşie tramvaie şi maşini, iar vitrinele aprinse ale magazinului de mobilă arătau obiectele ştiute, liniştitoare: fotolii şi canapele, birouri, lămpi cu abajur...

Etajul opt al scării noastre era incomparabil mai misterios decât celelalte. L-am şi descoperit târziu: când am urcat prima dată acolo, cu Luci şi Jean, ca să ieşim pe terasă, trecuse mai bine de un an de când ne mutaserĂm în bloc. Aveam şase ani împliniţi şi cunoşteam bine, din colosul de beton, doar scara noastră şi holul celei de vizavi, din acelaşi gang. În spatele blocului ieşeam aproape în fiecare după-amiază ca să mă joc cu copiii prin şanţurile de canalizare în care ţevile şi cablurile electrice nu fuseseră instalate încă. Auzisem de scara 1 ca de un continent îndepărtat, pe care n-aveam, poate, să-l explorez niciodată. Oriunde m-aş fi aflat, trebuia să pot fi văzut de părinţii mei de pe balconul nostru de la cinci, aşa că privirile lor, cum stăteau acolo sus cap lângă cap, delimitau lumea sigură şi civilizată, dincolo de care m-ar fi înghiţit neantul. Adevărul este că universul se compunea atunci din cele trei camere ale casei noastre şi câteva anexe, prelungite ca nişte picioare de păianjen, de o ambiguitate cu atât mai mare cu cât erau mai îndepărtate. Era o primă zonă, semireală, în care mă puteam mişca

singur într-o oarecare siguranţă, după care urmau traseele din oraş, care erau create de părinţi pe măsură ce înaintam prin locuri rele şi străine. Doar mama şi tata, între care înaintam printre fortăreţe şi bazilici, depouri şi castele de apă sfâşiind norii ca flacăra de pe cerurile galbene, doar prietenii şi stăpânii mei gigantici, comprimându-mi degetele în palmele lor mari şi fierbinţi, vorbind liniştit peste capul meu şi trăgându-mă prin pieţe rotunde cu statui fabuloase în centru, doar ei puteau pacifica domeniile haosului fără sfârşit. Ca un arc reflex, ca o engramă în memorie, ca tocirea treptelor de marmură la trecerea milioanelor de paşi, unele trasee, pe care le băteam mai des, se „întăreau“, căpătau consistenţă, se colorau în nuanţe familiare, desprinzându-se din cenuşa ireală ce le-nconjura. Tramvaiul ce ducea către Dudeşti-Cioplea, unde locuia Tanti Sica (Vasilica, sora mamei), era singurul vopsit în roşu, iar deasupra avea singura fâşie de cer albastru din Bucureşti. Suind în el, îmi plăcea să stau lângă scaunul vatmanului, să văd cum clănţăne maneta cu bilă de metal şi să privesc cerul prin sticla groasă, violetă, a apărătoarei de soare. Bila manetei era de alamă lustruită de-atâta frecat în palma aspră a vatmanului, şi-n curbura ei se aduna, în culori concentrate, de zece ori mai intense ca-n aerul subţire de-afară, tot peisajul cartierelor prin care treceam şi tot interiorul de lemn al vagonului, cu scaune de lemn şi mânere de lemn ce se tot izbeau de acoperişul tapiţat cu vinilin. Vedeam acolo şi faţa vatmanului şi, dacă mă apropiam, feţişoara mea proprie, numai ochii şi nasul de ea, zâmbind nătâng şi uimit. La fel, „întărit“ şi mai puţin straniu – deşi atât de ciudat! – era drumul către naşii mei, la Maica Domnului, unde ne ducea tot un tramvai, dar numai câteva staţii, după care trebuia să intrăm într-o stradă de mahala, mereu plină de noroaie, cu garduri vopsite dement în roz şi azur şi verde, ca să-ajungem, la capătul unui drum nesfârşit, la casa în formă de vapor. Deasupra acestui nou traseu neural cerul avea o cu totul altă înfăţişare: era o pătură de lichid înmiresmat, cu vaste recife de corali, cu crini de mare legănându-se-n curenţi primăvăratici, filtrând aerul îngheţat prin bronhiile ca nişte pene, cu bancuri de peştişori sclipind în soare şi schimbându-şi brusc direcţia, toţi odată, la cine ştie ce înfoiere a norilor...

Etajul opt era însă o zonă abstractă, neprielnică vieţii. Acolo, pe creasta blocului, aerul trebuie să fi fost atât de rarefiat, încât nici o fiinţă omenească

normală n-ar fi putut supravieţui. Deja era o aventură să păşeşti pe trepte-n sus până la şase. Al şaptelea etaj era aproape inaccesibil, dar liftul, sufletul viu şi mişcător al blocului, se-ncumeta totuşi până acolo, ca un avanpost pătrunzând adânc în junglă, în Matto Grosso. Palierele erau încă, dacă nu identice, măcar „de acelaşi fel“ cu cele cunoscute. La opt – şi câte zvonuri, legende şi mituri nu vorbeau, printre noi, copiii, despre acea ţară îndepărtată! – totul se schimba. Acolo era mai întâi ieşirea pe terasă. De câte sute de ori nu ne avertizaseră părinţii: „Să nu ieşiţi niciodată pe terasă! Nu aveţi voie pe terasă!“, încă înainte de a avea cea mai mică idee despre ce însemna terasa asta. Nici măcar nu ne-o imaginam, în loc de orice reprezentare cuvântu-ăsta ne aprindea în minte lumina verde a fricii. Copiii mai mari fuseseră pe terasă, şi asta le dădea prestigiu şi încredere-n sine. Ei povesteau despre uşa îngustă, cu geam zăbrelit, care dădea în afară, despre balustrada de beton dincolo de care vedeai tot oraşul şi, dacă te aplecai, mai vedeai şi şoseaua ca-n fundul unui puţ, cu tramvaie şi maşini minuscule... La opt era şi casa liftului, şi se vorbea despre zgomotul ca de tunet al motorului când pornea şi când se oprea. În spălătorie se-ntâmplau „porcării“ (şi nu puteai scoate nimic altceva de la cei ce spuneau asta). În fine, la opt stătea, ca un paznic la graniţa cu altă lume, Herman.

În ziua când am urcat prima dată până la opt mi se-ntâmplaseră două lucruri destul de neobişnuite, aşa că pun curajul meu din momentele alea pe seama zăpăcelii din mintea mea. Ieşisem afară, în spatele blocului, pe la ora nouă dimineaţa, când, deşi soarele ardea cu putere, aerul era încă rece ca apa de la robinet. Eram singur, deocamdată, în tot talmeş-balmeşul de materiale de construcţie, noroaie şi şanţuri care era terenul nostru de joacă. După gardul de beton cu poartă metalică pe care fetele, jucându-se de-a şcoala, o umpleau de litere strâmbe făcute cu cretă colorată, se-nălţa uriaşul palat de cărămidă al morii, iar lângă el, ca nişte dependinţe, clădirea turtită, cu pereţi din care ieşeau ţevi curbe ca să reintre la alt etaj, a fabricii de pâine Pionierul, cu geamurile mate din cauza făinii, şi mereu învelită într-un miros de pâine caldă. Coşul de cărămidă al fabricii era la fel de înalt ca şi blocul nostru, iar în vârful lui, pierdut în nori, flutura câteodată un steag roşu. După ce am hâţânat o vreme manetele unui compresor uitat de cine ştie când în curtea blocului, m-am dat jos din cabină şi am început să-mi fac

de lucru pe o movilă de nisip plină de urmele copiilor ce o călăreau toată ziua. Am săpat o gaură în nisipul umed şi roşcat, mirosind a scoică şi contrastând puternic cu stratul uscat, prăfos, de la suprafaţă, până când mi-am vârât mâna până la cot. Unghiile mă usturau de umezeală şi deodată le-am simţit dureroase de-a dreptul: lovisem, săpând, ceva tare. Am scos cu greutate obiectul aşezat cruciş pe tunelul meu, şi, când l-am şters de noroiul nisipos, mi s-a tăiat respiraţia: era un mare, greu şi strălucitor pistol de cowboy, cu butoiaş, cu mânerul curbat care abia îmi intra în pumn, cu ţeava nichelată ca oglinda. Nici prin cap nu mi-a trecut să mă-ntreb al cui era, cine l-o fi pierdut acolo. Eu avusesem până atunci vreo două ordinare pistoale cu apă, de doi lei, de plastic moale şi roz, din care tot sugeam apă ce căpăta gust de cauciuc. Văzusem foarte rar, la copiii cu părinţi bogaţi, pistoale de cowboy, nici ele comparabile cu neasemuitul meu revolver. Căci era doar al meu, eu îl găsisem şi de-acum îmi aparţinea. M-am urcat iar pe scaunul moale de vinilin din cabina compresorului şi am început să-mpuşc în toate direcţiile în aerul îngheţat. Pielea-mi era de găină, de-atâta frig, dar soarele şi fulgii de plop, vegetaţia încâlcită şi luxuriantă împletită-n gardul de beton îmi induceau totuşi o senzaţie de vară toridă. Abia când am luat-o la fugă de-a lungul şanţurilor de canalizare, luând-o la ţintă pe prima fetiţă care ieşise să-şi aranjeze păpuşile şi maşina de gătit pe un preş, la soare, mi-am dat seama de al doilea fapt aiuritor al dimineţii: eram gol de la brâu în jos. Aveam pe mine doar maieul tetra, care-mi flutura peste şale, abia acoperindu-mi fundul şi „cocoşelul“, dar lăsându-le la vedere când mă zbânţuiam şi trăgeam cu pistolul. Pentru că maieul era lunguţ, mama nu observase că uitasem să-mi trag chiloţii pe mine, cum mă lăsa, de puţină vreme, să mă-mbrac singur.

Simţeam că-mi arde toată pielea de ruşine. Mi-am tras maieul în jos cât am putut de mult şi am luat-o uşor, abia păşind, către scara noastră. Am intrat în hol fără să mă vadă nimeni şi m-am furişat pe scări în sus. Treptele de mozaic erau reci ca nişte blocuri de gheaţă cum lipăiam pe ele cu tălpile goale. Primele etaje erau sinistre şi-ntunecate. Misteriosul unu, unde nu cunoşteam pe nimeni şi unde pe pereţi alergau ţevi subţiri şi se lăţeau panouri electrice, apoi doi, trei şi patru tot mai familiare... Ştiam unde stăteau câţiva vecini care aveau copii: mama lui Romică, mama lui Virgil,

mama lui Cristi şi-a Chinezului... Ofiţerul de la patru, cu un nume aşa de caraghios: Corcodel, îşi făcuse o uşă monumentală, vopsită în negru ca o intrare de cavou. De la domnul Kulineac se-auzea mereu lătratul Lolei. Popa, fotbalistul de la Dinamo, avea o fetiţă cu nişte jucării fantastice, aduse din străinătate: o păpuşă care mergea, împingând un cărucior cu un bebeluş în el... Am găsit uşa apartamentului nostru deschisă pe jumătate, cum probabil o lăsasem. Mama spăla, la baie, şi când am deschis uşa avea spumă pe mâini, până la coate, şi spumă îi sărise şi-n păr. Un mare săpun de rufe, verde şi strâmb, abia se ţinea pe marginea chiuvetei. Am ţintit-o cu pistolul, ţipând, şi mama a tresărit şi-a-nceput să mă certe. Şi-a şters mâinile pe prosop. Era enormă. Mă durea gâtul, uitându-mă-n sus spre faţa ei, proiectată undeva pe tavan. Mi-a zis să duc pistolul imediat de unde l-am luat şi, când a văzut că sunt şi-n fundul gol, mi-a tras câteva şi mi-a căutat nişte pantalonaşi scurţi. Abia mi-i săltase pe pulpe-n sus, că m-am şi smuls din mâinile ei şi-am şters-o din nou pe-afară.

M-am întâlnit cu Luci, şi apoi şi cu Jean, pe marele rezervor de lângă zidul de beton, vizavi de scara 5, o scară lugubră, deosebită de toate celelalte şi aproape la fel de misterioasă ca scara 1, pentru că nu era aşezată într-un gang, ci chiar în spatele blocului, lângă intrarea depozitului de mobilă. Aşa că gura ei căscată, mai neagră decât toate celelalte, era mai mereu ascunsă de sufragerii, garnituri de hol, fotolii, cofraje cu geamuri şi carton de împachetat, aşezate direct pe asfalt şi ridicate uneori, cu efort, de hamalii înarmaţi cu chingi de cânepă şi cârlige, care le suiau în camioane trase de cai. Jean apuca uneori un cal de dârlogi şi-i spunea în ureche: „ţuric“, la care calul dădea înapoi, răsturnând scaune şi mese.

Pe marele rezervor, tropăind cât puteam ca s-auzim bubuiturile metalice amplificate de golul de dedesubt, am sporovăit o vreme aproape liniştiţi. Jean de la şapte ne spunea că la italieni mămăliga se numeşte „pulicika“, „aşa că poţi să fugi pe stradă şi să strigi în gura mare «pulicika! pulicika!» , şi nu-ţi face nimeni nimic“, iar Luci, grăsuţ şi cârlionţat, cocoţat pe gard, striga şi el, râzând în hohote, cuvântul caraghios. După ce ne-am săturat să-l spunem în toate felurile, am plecat în explorare, căci eram prea puţini deocamdată ca să jucăm ceva. M-am opus din toate puterile să intru-n scara

5, mai sinistră pentru mine decât o vizuină de balaur. Când m-au apucat de mâini şi-au vrut să mă târască cu forţa, m-am trântit peste un maldăr de lemne pline de cuie, şi m-am zgâriat puţin la un picior. Până la urmă, înfiorat, am spus că merg şi eu pe terasă, dacă urcăm pe la scara noastră, a mea şi a lui Jean, căci Luci stătea la scara 3. Jean era golan, vorbea urât şi spunea cântecéle şi bancuri ruşinoase, „cu prostii". Stătea la şapte, era mereu foarte sărăcăcios îmbrăcat, iar mama lui arăta ca o cerşetoare. Taică-su era tractorist la Circ, trăgea în anumite locuri casele pe roate şi cuştile cu animale. Dar eram prieteni buni, pentru că râdeam mereu cu el şi nu era bătăuş. Pentru prima oară în acea zi am urcat în lift fără nici un om mare. Jean s-a întins, ridicat pe vârfuri, şi-a ajuns până la 7. „Pot şi mai mult", a mai zis, şi-a apăsat pe butonul roşu, stârnind un ţârâit aşa puternic, că am început să ţipăm. Nu se astâmpăra. Sărea-n sus ca să se vadă, cu limba scoasă-n oglindă, şi-n cele din urmă a apăsat şi pe ultimul buton, cel însemnat cu „O", făcând liftul să se oprească-ntre etaje. „Te spun! Te spun lu' maică-ta!" striga Luci înnebunit de frică, pe când Jean deschidea uşile ca să vedem mai bine planşeul de beton dintre două etaje. „Aici aţi rămas, bă! Aţi belit-o!" Şi chiar simţeam că vom rămâne în cabina aceea îngrozitoare, pictată în verde, pentru totdeauna, despărţiţi de părinţii noştri şi de lumea adevărată, săpată de ei, pentru noi, cei mici, într-un infinit bloc de gheaţă, în frica fără sfârşit. Îmi dăduseră deja lacrimile, când Jean a apăsat iar la 7 şi liftul s-a pus în mişcare, croindu-şi încetişor drum prin universul de beton al blocului. Încă vreo două uşi metalice au apărut şi-au dispărut, lent, în geamurile liftului, până când s-a oprit şi-am năvălit pe un palier străin, atât de nefamiliar că puteam fi oriunde, la mii de kilometri depărtare, sus sau jos, într-o parte sau alta. Pentru Jean însă era cel mai obişnuit loc cu putinţă, pentru că acolo stătea el. Aveam pistolul înfipt cu ţeava-n chiloţi şi bine acoperit cu maieul, căci nu-l arătasem băieţilor de frică să nu ştie al cui era şi să mă pârască. Acum, mai mult mort decât viu de frică, îl simţeam fierbinte de parcă-ar fi făcut parte chiar din corpul meu.

Îngrămădiţi unu-n altul, ne-am furişat pe scări în sus. Chiar de la-nceput ne-a izbit o lumină de un fel nou, tot mai puternică pe măsură ce urcam. Era o lumină albă, intensă, ireală, cu totul diferită de melancolicul aer vernil al celorlalte etaje. Dacă prima scară cu balustradă era cam la fel cu cele dintre

etaje, pe care le ştiam, palierul dintre 7 şi 8 ne apăru nou şi fantastic: nu se aflau pe el nici uşa crematoriului, nici vreun calorifer, ci era complet gol, alb şi pur, ca o cutie văruită, inundată de lumină de la nişte ferestre aflate foarte sus. De acolo, lumina cădea oblic, în felii groase, vibrând ca un cristal. Am mai urcat o scară mult mai scurtă decât cele obişnuite. Aş fi dat orice să mă-ntorc din drum, frica îmi devenise aproape insuportabilă, dar Jean şi Luci, cu contururile erodate de lumină, cu părul plin de raze, urcau mai departe, lipiţi de pereţi, umplându-şi hainele de var. Încă o rotire în casa scării, şi ne-am pomenit pe palierul de la 8, într-o lumină suprafirească. Venea de pe fereastra zăbrelită de la uşa terasei, încuiată cu un mare lacăt ruginit. Era greu să vezi ceva în strălucirea aceea. Încet, strânşi unu-n altul şi privind în toate părţile, am început să desluşim câte ceva: o bicicletă veche sprijinită de un perete, o ladă de lemn putred cu un oleandru, câteva uşi abia desprinzându-şi contururile din pereţi. Palierul era atât de-ngust faţă de celelalte, încât parcă ne strângea, împingându-şi uşile-n noi, încercând să ne zdrobească oasele şi carnea. Dinspre casa liftului venea un continuu mormăit ameninţător. Am rămas acolo câteva minute. Jean înjura încetişor că găsisem uşa terasei încuiată. Prin fereastra ei era imposibil să vezi ceva, era ca şi când ai fi privit în gura unui cuptor în care metalul e încălzit la alb. Acea lumină nebunească se amplifica în pereţii imaculaţi. Contururile bătrânei biciclete erau parcă în flăcări. Iar noi ne-am văzut deodată, prin hainele devenite transparente ca de celofan, interiorul corpurilor, scheletele fragile, întunecate, şi organele interne ca nişte umbre pe o radiografie. Când cineva a chemat liftul, la parter sau la vreun etaj, din casa motorului a venit un troznet care ne-a paralizat cu desăvârşire. Încremeniţi şi cu ochii rotunzi, aşteptam năruirea blocului şi sfârşitul lumii.

Atunci uşa singurului locatar de pe palier s-a deschis şi-n pragul ei a apărut Herman. Dar era schimbat. Faţa lui nu era o faţă de om. Mâinile lui, care ţineau un ghioc cu spini, mare cât un ceainic de porţelan, nu erau mâini de om. Şi purta doar un halat, desfăcut la piept, făcut din mătase şi ornat cu cele mai fantastice, mai vii şi mai alunecoase desene, trecând unele-n altele, privindu-se unele pe altele, jucându-se unele cu altele, acuplându-se şi muşcându-se şi sfâşiindu-se unele pe altele. Era ca o oglindă de cristal moale, o prismă cu falduri, ce reflecta spaţiul din jur, cu noi, cei trei copii,

cu bicicleta ruginită, cu uşa de la terasă, dar deforma anamorfotic fiecare chip, îl umplea de scântei colorate cu cel mai tandru violet şi cel mai voluptuos roşu, şi cel mai de neuitat verde, şi cel mai copilăros galben, şi azur ceresc, şi oranj, aşa încât din chipul clăpăug al lui Jean, lăbărţat pe o cută-a halatului, se ivea o rădaşcă de fildeş şi aur, şi din mandibulele rădaştei se formau două statuare femei goale, străjuind, cu cornuri ale abundenţei în mâini, o intrare de iad, şi fiecare corn al abundenţei, la o nouă mişcare-a mătăsii, devenea o aglomerare de cranii de viperă. Luci devenise o herghelie de cai cu şeile de caşmir înflorat, iar în mijlocul florilor aspide şi unicorni îşi disputau o gemă fără de preţ, iar gema era o planetă acoperită de nori, prin spărturile cărora se zăreau iazuri şi cratere, şi-n fiecare iaz se reflecta faţa neomenească-a lui Herman. M-am zărit şi eu, într-o singură clipă fără sfârşit (şi, într-un fel, de asemenea, fără-nceput), dar imediat feţişoara mea ascuţită şi palidă, numai ochi, se întinse, în miezul unor irizaţii pulsatile, pe tot veşmântul, îl acoperi cu totul, aşa-ncât Herman era acum înveşmântat în pielea jupuită a feţei mele, înfăşurat în genele lungi ale ochilor mei, iluminat de frezul timid al buzelor mele, punctat de soarele negru al aluniţei de lângă ureche, franjurat de viţele de păr de la ceafă. Viziunea a durat o clipită, ca să se spargă apoi în spirale de spirale de spirale, verde de galben de roşu, plante de guşteri de stele, lumi de lumi, goluri de goluri, lune-corăbii, maşini-scorpioni, creieri-viespi, îngeri-vulve, insule- nori... Herman plutea. Levita în cadrul uşii, frânt de gât şi cu un chip indescriptibil, iar pe feţele noastre jucau culorile oribilului, fermecătorului său veşmânt. N-am fi ieşit niciodată din fascinaţia asta dacă liftul n-ar fi pornit iar, cu troznet apocaliptic. Am tresărit brusc şi-am luat-o la fugă pe scări în jos, răcnind cât ne ţinea gura, etaj după etaj, pe când în urma noastră se deschideau uşile vecinilor alarmaţi. Nici nu ştiu cum am ajuns la parter, cum am ieşit pe uşa de sticlă a scării... Nu ne-am oprit decât la marea poartă de tablă a gardului morii, pe care Silvia şi Marcela desenau prinţese cu cretă colorată. Gâfâind, ne-am proptit de gard, uitându-ne-n sus spre terasa blocului. Dacă Herman ne urmărise? Dar nu se-ntâmplă nimic. Doar că se făcuse ora prânzului şi mamele noastre, sprijinite de balustradele balcoanelor, ne strigau să venim sus. Au plecat întâi fetele, apoi Luci. Jean s-a dus pe alee, iar eu am rămas singur, proptind mai departe gardul

zgrunţuros de beton. Ce zi ciudată! Şi, mai ales, cât de... neobişnuit, cât de diferit mă simţeam. Alergând pe scări în jos, auzisem un zdrăngănit puternic în urma mea şi-mi închipuisem că am pierdut pistolul, dar îi simţeam mai departe ţeava caldă lipită de burta mea. Când, în fine, am auzit şi vocea subţire a mamei, m-am întors acasă şi, ducându-mă la baie să mă spăl pe mâini, am vrut să-mi mai admir pistolul o dată. Dar pistolul nu mai era, iar ţeava tare şi fierbinte era de carne şi ieşea din trupul meu. Era chiar micul meu ciucuraş, cu care făceam pipi, şi care-acum era, într-un mod ciudat, erect şi dureros. Totul a mai durat câteva minute, aşa încât nici n-am avut timp să mă alarmez până ce lucrurile au reintrat în normal, şi încă pentru ani de zile...

Herman doarme acum, greu de alcool, în patul meu haşurat de-ntuneric. Abia l-am cărat pân-aici. Fiindcă acum câteva ore am ieşit să iau puţin aer prin amurgul gros ca păcura. Am traversat încet maidanul plin de carcase de frigider şi arcuri de tapiţerie, şi sârme de la cofraje, de care m-am tot împiedicat, am privit desenul precis al nuielelor din copaci pe nuanţele catifelate-ale cerului, galben ca urina la orizont, apoi roz şi, în partea opusă, de un albastru adânc, un indigo pe care albureşte luna... O uriaşă construcţie de metal, ca o sondă fără sfârşit, purtând în vârf antene, un releu radio probabil, mi-a stârnit o ciudată dorinţă de a urca pe scara verticală şi-ngustă de metal, prin inelul protector, până sus, în miezu-nserării. Am străbătut cartiere-ncâlcite, cu case vechi, masive ca nişte galioane, plutind în crepuscul, purtându-şi în balcoane poporul de bărbaţi doar în cămăşi şi femei în sutiene, fumând, vorbind încetişor şi ascultând greierii. Am coborât alei pustii, cu cizmării şi ceasornicării cu obloanele trase, m-am scurs pe lângă ciclopicul şantier al Casei Poporului, evitând patrulele miliţienilor ce discutau despre fotbal, şi-am ieşit într-un târziu în bulevardul cu cinematografe, cufundat deja-n întuneric. Becuri galbene, aprinse din trei în trei, transformau clădirile în cristale palide, fără urmă de realitate. Arborii-şi întindeau umbra crengilor pe câte-un zid cu ferestre oarbe. Umblam încet, cu mâinile-n buzunare, gândindu-mă la Cedric şi la Vasili, la Albinos şi la Herman, la manuscrisul meu fără sens şi sfârşit, această carte ilizibilă, această carte... Am traversat în dreptul Romartei, privind, ca-ntotdeauna, spre mansardele cubiste, suprapuse, retrăgându-se unele din altele, ale

blocului de vizavi de Casa Armatei, şi dorindu-mi cu putere să locuiesc acolo, sus de tot, în ultimul cub, sub marea reclamă albastră a CEC-ului, să pot ieşi serile pe micul palier din faţă şi, sprijinit de ultimul C, nevăzut de nimeni, ca un Ferragus sfidând metropola, să contemplu oraşul, oraşul meu drag şi misterios întins sub covorul persan al constelaţiilor. Pe străzile aproape pustii venea uneori un val de aer fierbinte mirosind a tei. Troleibuzele treceau triste ca nişte care mortuare prin intersecţia de la Universitate. Ajunsesem cu firul gândurilor la ciudata, fermecătoarea poveste a lui Paul şi-a piticei rusoaice de la circ, Katarina, mereu cu puiul ei de panteră albă în braţe, şi în minte începuseră să mi se-nvârtească iarăşi obsedantele silabe NO-TO-KO... TO-KO- NO... NO-KO-TO..., când am ajuns în piaţa Rosetti, cu statuia paşoptistului adâncit în fotoliul său de bronz înnegrit. Un maxi- taxi cu luminile aprinse staţiona, fără şofer şi călători, în apropiere, acostat lângă piedestalul statuii ca o şalupă la ţărmul stâncos al unei mici insule. Prăbuşit în şezut lângă statuie, cu spatele sprijinit de placa de bronz fixată pe postament, zăcea un cerşetor sau un beţiv din cei ce se-nmulţiseră în Bucureşti în ultimii ani. Nu ştiu de ce am trecut bulevardul şi-am pătruns în părcuşorul statuii. Noaptea coborâse ca de smoală, ca la mahala, statuia de bronz era aproape invizibilă, iar cerşetorul era o pată caldă, un lichid vâscos nămolind marmura spectrală. O umbră ca de fetus, cu capul împins neverosimil în piept, ca într-o perpetuă plecăciune, ca într-o umilinţă fără sfârşit. Sunt ani de când nu l-am mai văzut pe Herman, dar de fiecare dată când l-am regăsit mi s-a părut că el e de fapt mereu cu mine, uneori ghemuit în mine ca un embrion într-un uter, alteori apărând ca un strigoi din cutele şi ascunzişurile oraşului.

M-am ghemuit în faţa lui, i-am luat faţa-n palme, înţepându-mă în barba nerasă de câteva zile, şi stomacul mi s-a-ntors pe dos de damful greţos, de băutură proastă al gurii lui. La aproape cincizeci de ani, Herman chelise, fire albe, smulse-n toate părţile, îi înconjurau craniul, iar faţa îi era a omului suferinţei, făcut pentru suferinţă. Ochii alungiţi, urduroşi, cu sprâncenele pleoştite peste ei, i-a deschis doar o clipă, fără să fixeze nimic, ca într-un leşin, coborându-şi din nou pleoapele şi lăsând la vedere doar două dungi de cornee, gălbui ca fildeşul. Din cauza nopţii şi lunii triste, azurul de altădată al irişilor lui avea acum, tulbureala comei şi-a agoniei. Abia l-am cărat

până-n staţia lui 343, unde-a trebuit să-l las jos jumătate de oră, până-a venit maşina, care ne-a dus aproape de casă. L-am târât în liftul obosit, ce ne-a dus la ultimul etaj al blocului vechi şi stacojiu; şi iată-l acum pe bătrân, pe vâj, pe marele păcătos în patul meu, năclăit de sudoare şi tremurând. Acum câteva minute m-am întrerupt din scris ca să-i desfac pumnul stâng, în care-am văzut, printre degete, o hârtiuţă boţită. Pe hârtia de proastă calitate, din care s-au luat scame după scame, şi care trebuie să fi stat într-un buzunar jegos plin de nimicuri, scrie cu pixul ceva ce, la prima vedere, mi-a părut a fi un număr de telefon, ca apoi să-mi dau seama că-i o formulă matematică. O notez aici aşa cum o desluşesc, sperând că n-o să greşesc vreun semn:

$$W(k) = \sum_{n=0}^{\infty} a^{-n} \cos(b^n k), \; b>a$$

Îmi aminteam acea primă şi singură erecţie din anii copilăriei cu perplexitatea pe care-am avut-o întotdeauna pentru vechile picturi depozitate-n pinacoteca gri a memoriei mele, claie peste grămadă, cu licheni supli înflorind pe straturi mai groase de vopsea închegată şi cu scorpioni orbi rozând buretele ramelor. În cornul lui Amon şi-n fasciculul mamilotalamic, în nucleul habenulei şi-n fornix, sub cupola de cuarţ a encefalului sunt mii de tuburi străvezii prin care curg vopsele şi oxizi şi mii de ateliere în care pictori cu cincizeci de mâini copiază, restaurează, decupează, confundă şi separă, pictează pastişe şi replici şi duplicate, falsifică date şi semnături, proiectează pe pereţii dezolanţi de os galben ai ţestei diapozitive şi retroproiecţii, deformate după curburile frenologice ale frunţii şi tâmplelor, după bosele imaginaţiei şi vicleniei, ale milei şi suspiciunii... Sunt şi muzee, luminoase şi snoabe, cu dale cadrilate împărţind podelele sălilor în vaste table de şah, cu luminatoare festive lângă bolţile pictate cu încâlcite alegorii, unde din ombilicul Trufiei se scurge tija unui greu policandru, sunt picturi oficiale înecate-ntr-un asfalt unanim, sunt etichete limpezi, sub laméle de sticlă, lângă fiecare imensă pânză lăţită pe pereţii imaculaţi… Dar sunt muzee-capcană, mieroase asemenea florilor carnivore, în care până şi publicul vizitator e pictat iluzionist pe pereţi şi chiar peste pânzele dezolate. Acolo totul, totul e fals, fabricat de la un capăt la altul, atârnând de strie şi pedunculi ca nişte fructe putregăite. Unde să te uiţi şi-n cine să crezi, când în vise-ţi aminteşti alte vise şi-n acele vise-ţi aminteşti lucruri niciodată-ntâmplate, iar alte privelişti care-ţi apar brusc în minte pe când mănânci sau citeşti neatent o carte le iei drept bizare capricii ale vreunui demon interior, când sunt de fapt engrame fidele ale unor fapte petrecute pe când vedeai cu nişte ochi mai mari şi gândeai cu un creier mai mic şi mai rudimentar? Când, la masa ta de scris, unde-mpleteşti dâre de zgură lăsate de-o bilă murdară pe-o-mpletitură de fibre vegetale, priveşti desenul filigranat al ceştii de cafea, şi deodată desenul pare că pluteşte-n aer, se dedublează, se deformează ciudat, devenind un peisaj matinal, cu o mare scânteietoare, evanescentă, străvăzându-se printre coloanele roze ale

unor temple şi palate geometrice, şi când desenul pluteşte minute-n şir, străveziu, peste biroul tău, ca să se topească apoi ca zahărul în apă – e cu neputinţă să discerni atunci unde, pe harta ca o plasă de păianjen, tridimensională şi nesfârşită, a situaţiei tale în lume, te găseşti cu spaima şi fascinaţia ta: în fundătura Iluziei, în şoseaua Reveriei, în parcul Memoriei, în gara Halucinaţiei, în cartierul Realităţii... Mai curând îţi poţi imagina c-ai înţepat c-un ac harta pliată, unind zone incompatibile şi-ndepărtate într-un traiect de neînţeles, perpendicular pe foaie, ocult, străpungând existenţa dinspre nimic spre nimic, aşa cum noi înşine unim, cu traseul paradoxal al vieţilor noastre, incongruenţe patetice: naşterea şi dragostea, arta şi nebunia, fericirea şi moartea...

Mai târziu, când, aşezat pe lada de la studio şi cu picioarele pe calorifer, priveam după-amieze-ntregi cum dispare Bucureştiul, etaj după etaj, după schelăriile şi cofrajele blocului de peste şosea, îmi aminteam acea primă tumefiere inexplicabilă a neînsemnatului apendice cu care făceam pipi nu ca pe un fapt în sine, ci ca pe-o piesă a unei întregi constelaţii în care mai intrau, cu grade diverse de probabilitate sau ficţiune, şi alte bizarerii fiziologice, psihice sau doar visătoare – structuri de slăbiciune dublând ca o vatelină zdrenţuită fermitatea melancolică a minţii mele. Zăpada care cădea greu peste şoseaua Ştefan cel Mare (pe atunci pietruită şi de două ori mai îngustă ca azi) haşura imensa panoramă a oraşului, reflecta culorile cerului pe pământ şi trimitea pe cer fantasmele verzulii ale melanjului de case şi arbori, ce-mi rămâneau pe retină după ce le fixasem ore-n şir, cu ochii dilataţi, clipind cât de rar puteam. Uneori îmi aţinteam privirea pe un singur fulg, imediat cum apărea în colţul de sus al geamului, şi-l urmam în coborârea lui oblică şi rapidă, aşa-ncât în secundele acelea îi puteam vedea toate detaliile lui cristaline şi evanescente şi-i percepeam metamorfoza culorii, de la cenuşiul murdar care-l învelea când se profila pe cerul lăptos până la albul feeric, cu o mică aureolă de puf, pe care-l căpăta când se contura pe acoperişurile, ferestrele şi uşile caselor şi pe troienele murdare de la marginea şoselei. Spre amiază cerul se înroşea şi continua să ningă apocaliptic, siluetele oamenilor înfofoliţi în paltoane care traversau şoseaua cu bidoane-n mâini, ca să ia apă din curţile de vizavi (în bloc ţevile îngheţaseră de mult) se estompau, şterse de miile de fulgi, iar când priveam

în sus, spre scamele gri de pe întinderea crepusculară, aveam senzaţia că zbor oblic către înălţimi, cu cameră cu tot, de parcă apartamentul meu ar fi fost o navă spaţială desprinsă cu viteză de sol. Caloriferu-mi frigea tălpile goale, iar camera se-nfăşura în întuneric şi singurătate. Îmi terminasem de mult lecţiile şi era atât gol şi atâta melancolie în viaţa mea, atâta neputinţă de a-mi imagina nu numai viitorul, dar şi clipele prezente, încât mintea mea, ca o pompă de vid, sugea o măduvă stranie din oasele subţiri ale amintirii. Şi fluidul acesta ce urca rotindu-se-n craniul meu ca-ntr-un bazin colector, interferonul acesta metafizic secretat de fiecare celulă, glandă şi zgârci din imperiul corpului meu, îmi umplea-ncetişor forma de miez de nucă a minţii, se impregna de amăreala taninului ei, îmi dizolva conştiinţa şi, astfel înnobilat, se retrăgea iar în canaliculii amintirii. Mergeam înapoi, mergeam către interior, coboram în inima inimii mele, mă micşoram şi mă subţiam în jurul coloanei mele vertebrale, lăsând în jur corpul meu de adolescent să se bălăngăne ca o haină prea largă, mă retrăgeam către formele mele anterioare, către inelele de creştere tot mai fragede pe măsura apropierii de miez, umpleam forma mea de la cincisprezece ani, o părăseam ca pe-o aură virtuală pentru cea de la unsprezece ani, apoi de la nouă, apoi de la cinci, până când mă ghemuiam în propria mea burtă ca un făt cu trăsăturile mele şi ochii mei. Atunci, pe ecranul depresiv şi cărnos al cerului de iarnă, ca în propriul meu câmp vizual, se-ncolăceau halucinaţii atât de străine şi de minuţioase, încât nu puteau fi decât amintiri pompate prin cordonul ombilical dinspre fetus spre mamă, căci în lumea de film inversat a memoriei copilul îşi naşte şi-şi hrăneşte mama clipă de clipă cu o substanţă care, în loc să scadă, o secretă tot mai abundent. Eu cel de azi îl înglobez pe mine cel de ieri, care-l cuprinde pe cel de-alaltăieri şi tot astfel îndărăt, încât nu sunt decât un şir imens de păpuşi ruseşti înmormântate una-ntr-alta, fiecare gravidă cu cea dinaintea ei, dar născându-se totuşi din ea, emanând din ea ca o aură, aşa-ncât miezul e tot mai întunecat şi suprafeţele mai diafane, iar pe suprafaţa sticloasă a corpului meu din exact clipa asta licăreşte deja lumina blândă a celui ce voi fi peste-o oră, căci nimic altceva nu e corpul nostru astral decât lumina clarvăzătoare a viitorului. Dinspre beznă spre lumină, dinspre plumb spre cristal, dinspre turtire spre levitaţie, dinspre tot spre nimic se efilează traiectul absurd al vieţuirii noastre, până

sfârşeşte într-o scămoşare de vid. Iar eul fiecărui moment e legat de cel dinainte printr-un viguros cablu ombilical, cu două artere şi-o venă, vehiculând hematiile inefabile ale cauzalităţii. Pe lângă el, o vascularizare subtilă şi complicată, o-mpletire de vinişoare albăstrui şi violete leagă-ntr-un mod inextricabil păpuşile ruseşti una de alta într-un cocon stufos, aşa încât clipa de-acum poate trimite-o ramificaţie peste un interval de cinci ani şi alta peste unul de şapte, pipăind cu sinapse flexibile pleoapele grele şi zâmbetul de Buddha ale unuia dintre milioanele de copii şi adolescenţi ce-mi seamănă, sugându-le din minte, din glandele gâtului sau din capsulele suprarenale emoţii, chimicale, peisaje, idei, sau altceva, ce nu pot să-mi imaginez şi nu-ndrăznesc să-mi explic. Cu unii dintre fraţii aceştia ai mei (ciudaţi fraţi, purtându-mi toţi numele şi codul genetic aşa cum în familiile numeroase copiii cei mici poartă hainele celor mai mari) am pierdut orice legătură directă, pe când din alţii mă hrănesc cu zeci de mii de tentacule. La rândul lor, ei se hrănesc unii din alţii, se aliază unii cu alţii, complotează unii contra celorlalţi, întinzându-şi mâna peste vârste într-o atât de densă încrengătură de relaţii, încât înnegresc împreună un câmp cu patru dimensiuni, fiinţa mea cea adevărată, din care eu cel din clipa asta sunt doar un spot, o ipostază, un izotop dintr-o serie infinită, o întâlnire a virtualului cu minunea realităţii, care, iată, a şi trecut. Căci, aşa cum nişte fiinţe care ar trăi într-o lume bidimensională ar vedea o minge ce le traversează planul ca pe un punct ce apare din nimic, devine un disc tot mai larg şi scade iarăşi până la un punct care dispare şi el, anatomia barocă a corpului meu dezvăluie şi ascunde-n acelaşi timp a patra dimensiune, care e timpul. Secţionează-mi măduva spinală şi vei găsi, pe un disc alb, desenul unui fluture cenuşiu; secţionează-mi fiinţa adevărată, aşa cum ai tăia un copac, şi ai găsi, inele concentrice, pe Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea în Mircea...

Nu aprindeam lumina nici după ce se-ntuneca şi din tot tripticul oraşului nu mai rămânea decât albăstruiul fosforescent al zăpezii de pe-acoperişuri şi cerul roşiatic, neaşteptat de luminos încă, aşa încât bezna se concentra în cameră, înfăşurându-mă în tristeţe. În camera cealaltă mergea televizorul, şi părinţii mei comentau şi chicoteau stupid. Bocănituri înfundate veneau din odaia de-alături, din alt apartament. În nopţi de excitaţie şi febră, zăcând

între cearceafuri ca o statuie fierbinte, auzeam uneori de dincolo de perete şoapte, scârţâituri şi suspine, sau mi se părea că le-aud, şi, ridicându-mă în genunchi, mă lipeam tot de peretele rece, îmi apăsam urechea pe el şi-ncercam, oprindu-mi respiraţia, să intuiesc ce se-ntâmpla dincolo, cum se luptau în pat, într-o devălmăşie de organe umede şi zvâcnitoare, un bărbat şi-o femeie, dându-şi plăcere unul altuia, simţindu-şi cu palmele pielea zonelor erogene şi cârlionţii pubieni, mâncându-şi sfârcurile şi lobii urechilor. Urechea-mi îngheţa şi-ncepea să mă-njunghie, inima-mi bătea atât de tare că ambiguiza orice zgomot, mă zvârcoleam ca un ars de viu într-un incendiu, mă întindeam pe perete până tot varul mi se lua pe pijama şi pe piele, şi stăteam aşa ore-n şir, ca un basorelief al frustrării. Abia după ce pierdeam orice speranţă să aud ceva real şi după ce-ncepeam să am palpitaţii de oboseală, mă trânteam la loc în pat şi adormeam ca să visez că o trapă lungă şi-ngustă se deschide-n perete, chiar deasupra patului meu, şi că mă rostogolesc în odaia vecinilor, unde-o femeie lubrică şi albastră se lipeşte de mine şi-mi dă păianjenul ameţitor dintre pulpe, un păianjen adevărat, amazonian, mare şi musculos ca un crab, pe care-l apuc de torace cu toată palma şi-l smulg de pe pubisul femeii, ce rămâne netedă-ntre picioare ca o păpuşă. Când îl întorc, păianjenu-şi arată, pe burtă, între labele fremătătoare, o rană îngustă şi roşie, aceeaşi (îmi amintesc chiar în vis) cu a fetiţelor din salonul spitalului „Emilia Irza“, unde fusesem internat la vârsta de cinci ani, chiar înainte să ne mutăm în blocul din Ştefan cel Mare. Am aruncat cât colo păianjenul şi m-am încleştat cu Silvia, încercând din răsputeri s-o străpung între pulpe, până ce stropii mei i-au vârstat pântecul în jeturi subţiri şi sidefii. M-am ridicat şi, privind în jur, mi-am dat seama că odaia ei era îngustă şi rotundă ca o alveolă, cu pereţii căptuşiţi cu catifea neagră. O scară de metal, în spirală, m-a condus afară, după ce am urcat trei sau patru etaje. Eram iar pe Ştefan cel Mare, în dreptul vitrinelor de la Electrice, luminate feeric în noapte.

Abia împlinisem cinci ani când mama, nici acum nu ştiu de ce, se internase-n spital, la „Emilia Irza“, şi, pentru că nu avea cu cine să mă lase acasă, mă internase şi pe mine la o secţie de copii. Cel puţin aşa mi-a spus întotdeauna. Încercasem s-o descos mai târziu, în verile fierbinţi petrecute la bucătărie, privind viespile care intrau şi ieşeau prin aerisirea de deasupra

aragazului, dar rezistase cu încăpăţânare, la fel ca atunci când mă interesam de alte lucruri, imagini şi fapte care persistau în memoria mea, dar care, inexplicabil, dispăruseră dintr-a mamei. Bunăoară, mă văd într-o sală de baie întunecată, cu un mare şi palid cilindru de boiler chiar în capătul căzii. Prin uşiţa lui se văd flăcările-ncremenite, albăstrii, ale arzătorului, singurele care, de fapt, luminează-ncăperea. Susurul lor continuu, liniştitor şi trist e şi singurul zgomot pe care-l percep. Apoi, un clipocit. Mi-am scos mâna din apă şi stropi violeţi, ca nişte boabe de strugure, picură pe suprafaţa ciudat de-ntunecată a apei prin care-mi văd corpuşorul, ca al unui peşte livid. Stau pân-la gât în apa violetă, puternic mirositoare, din cada de tablă. „Hipermanganat", aud distinct în minte. Şi ştiu că mama turnase-n cadă, dintr-o sticlă, lichidul acela care mirosea nu neplăcut, şi-apoi mă lăsase (de ce?) în umbra densă, să mă macerez în apa de flori putrede. Duhnea a mlaştină, a violete, a creion chimic, a uter. Mă dizolvam în lichidul nemişcat până când nu-mi mai discerneam membrele, tot mai încleştate în cristal. Orice strop care-mi pica de pe degete făcea pe suprafaţa apei celei mov un zgomot genetic, neaşteptat, de parcă atunci, în clipa aceea, mi s-ar fi schiţat conductul auditiv, cu structura lui labirintică, şi-apoi s-ar fi dizolvat iar în stânca osului temporal. Fiecare strop îmi reinventa cohleea. În fine, mama intra şi, delicat, îmi afunda şi capul în apa cu hipermanganat, udându-mi părul şi masându-mi uşor ceafa. Cu ochii strânşi, cu apa lărgindu-mi şi îngustându-mi masca facială, mă lăsam în voia femeii uriaşe ce mă-mbăia, stropindu-mă cu zdrenţele viorii smulse oglinzii apei, frecându-mi membrele lucioase... Mama transpira, şi sânii ei, încă de pe-atunci căzuţi, cu ovale enorme, stacojii, în vârf, începeau să şiroiască în cadă stropi violeţi, de parcă hipermanganatul ar fi fost însăşi sudoarea mamei, de parcă ea toată ar fi fost plină pe dinăuntru de hipermanganat. Niciodată însă, mai târziu, mama nu-mi confirmase amintirea aceasta, deşi sunt sigur că nu o dată, ci o lungă perioadă de timp ritualul acestor băi chimice şi mirositoare se petrecuse în acea sală de baie pe care nu ştiu dacă s-o localizez la vila de pe Puccini sau în blocul de lângă garaj. La fel, n-am aflat niciodată la ce servea formidabila baterie de fiole, groase cât degetul mare şi pline cu un lichid galben, peste care am dat pe la 14 ani în servanta părinţilor mei. Era o cutie de carton alb, lungă şi relativ îngustă, pe capacul

căreia scria – şi, ca şi termenul aproape mistic „hipermanganat“, numele incredibilului medicament mi se ridică din memorie scânteietor ca bătut în pietre scumpe – QUILIBREX, cu litere albastre şi drepte. În interior se aflau zeci de fiole, cilindri subţiaţi identic la capete, terminaţi cu un ţumburuş ascuţit de sticlă, înşiraţi pe un rastel de carton. Pe fiecare fiolă, al cărei lichid strălucea în lumină ca aurul, scria ceva minuscul, ilizibil, iar în interior se aflau nişte fiinţe: viermişori dantelaţi delicat, cu nuanţe de roz şi firişoare negre în coadă, alţii marmoraţi pe pielea umedă în degradeuri de vitiligo, vagi reptile cu lăbuţele abia înmugurite, o sibilă cât un gândăcel, sculptată parcă în plumb, citind de zor într-o carte, un spermatozoid de cinci centimetri lungime, un embrion transparent, prin pielea căruia se zărea creierul ca o pungă cu venin... Îmi mai aduc aminte, în fine, că într-una dintre fiole se afla o corăbioară cu pânze, pe duneta căreia se plimba în sus şi-n jos, cu mâinile la spate, un amiral cu epoleţi de mătase. Hotărât, mama nu-şi aducea, sau nu voia să-şi aducă aminte de cutia de Quilibrex. Pentru ce făcusem, luni la rând, acele băi cu hipermanganat? Avusesem cumva vreo oribilă sau doar neplăcută boală de piele? Mişunau sub pielea mea sarcopţi orbi, cu firişoare lungi ieşind din ciotul labelor? Sau, prin jungla cu arbori supli a părului meu, foiau păduchii? Cât despre fiole, aş putea să jur că nu fuseseră pentru mine. La Voila îmi ciuruiseră de nenumărate ori fundul cu penicilină sau streptomicină pentru orice fleac de răceală, dar de fiecare dată putusem să văd bine, trezit în miez de noapte de infirmieră ca de un călău fără suflet, cum acul străpunge dopul de cauciuc al sticluţelor şi cum extrage de-acolo substanţa alburie cu miros atât de agonizant, că mai târziu mi-am spus întotdeauna că mucegaiul miroase-a penicilină, şi nu invers. Strângeam ochii resemnat şi-ngrozit totuşi, o mână de băieţel cu pantalonii de pijama traşi în vine, suportam uşoarele şi rapidele izbituri cu palma pe fesa deja udă de spirt şi-nduram supliciul acului pătrunzând în piele şi carne şi lăsându-şi acolo, pungă de durere vie, apa mucegăită. Dar din fiolele groase şi aurii nu mi se făcuseră niciodată injecţii. Nu puteau fi decât pentru unul dintre părinţi. M-am jucat cu ele vreo săptămână, după care-au dispărut fără urmă.

Într-o dimineaţă de la sfârşitul lui august am lăsat în urmă pentru ultima oară, ca pe-un aisberg, vila galbenă din Floreasca, unde locuisem timp de

trei ani, şi-am luat-o, de mână cu mama, pe stradelele liniştite-ale cartierului, trecând pe lângă alimentara din capătul străzii noastre, unde mă trimiteau să cumpăr câte ceva cu bani potriviţi, prin faţa frizeriei unde mă rătăcisem cândva şi urlasem până la-nvineţire, am luat nişte maşini şi, răscolind zone de neînţeles ale oraşului, am ajuns în faţa unei enorme zidiri. Nu ştiam că aveam să petrec o săptămână în spatele faţadei cu mii de ferestre, după care nu mă voi mai reîntoarce niciodată-n apartamentul nostru din vilă, ci voi umple o nouă spiră, cu mult mai mare, într-un alt bloc, în care-aveam să locuiesc aproape douăzeci şi cinci de ani de-atunci încolo. Şi mi-e atât de limpede acum că faţada ceţoasă-a spitalului „Emilia Irza", la fel ca a blocului de vizavi de şoseaua Ştefan cel Mare, ridicată la cincisprezece ani după mutarea noastră, n-au fost altceva decât opercule, membrane impermeabile despărţind compartimentele, tot mai vaste, ale melcului în spirală secretat, structurat şi locuit de carnea moale a minţii mele (aici, în caiet) şi de meditaţia moale a cărnii mele (în viaţa reală), dacă exista separat viaţa şi gândirea despre viaţă, ceea ce se întâmplă în afara conştiinţei întâmplării şi, pe de altă parte, câmpul gestual în care, intervenind gestul, toate celelalte creode se veştejesc, se prefac în praf şi dispar. Prin filtrul tulbure al spitalului, celelalte vieţi anterioare-ale larvei sifonofore care am fost de la naştere la doi ani şi jumătate (în Silistra), de-atunci până la trei ani (în blocul de lângă garajul Floreasca) şi-apoi în vila de pe Puccini, fiinţe cu un creier dezvoltat altfel, cu conexiuni altfel încrucişate, în care imaginile erau mai curând emoţii şi pofte, şi fiecare întâmplare se configura ca o surpriză debusolantă, celelalte vieţi foetale, doar un pic mai evoluate ca ale foetusului real, visând cu mişcări oculare rapide în burta genitală a mamei, apăreau ca nişte magice, succesive reîncarnări, la fel de străine fiinţei de după zidul plin de ferestre ca animalele din bestiarii sau ca umanoizii care, se zice, ar trăi în alte lumi, în suspensia coloidală a stelelor.

Îmi amintesc o dimineaţă îngheţată, consunând cu străvechile, legendarele, pierdutele în *illo tempore* zori purpurii ce ne-ntâmpinau, pe mine şi pe mama, în drumul nostru spre creşă, şi a căror engramă a pătruns atât de neaşteptat în poemele mele:

ah, mamă, cât de des te visez!
merg cu tine de mână în dimineţi uriaşe
ajung cu tine în curţi de fabrici pline de damigene pentru acizi
intrăm în atelierele pline de scame de la covoarele mecanice
sau, la orele negre-ale dimineţii
mergem de mână pe câte-o străduţă cu mici dughene particulare
şi stingem gazul de la godine-nroşite...

Dar, dacă e absurd şi fantastic să folosesc cuvântul „amintire“ pentru acele ilocalizabile şi atemporale imagini cu asfalturi înroşite, până-n zare, de răsărituri ce încălzeau feţele şi hainele, spălându-le-ntr-o apă subţire de purpură şi lungind îndărăt umbre fine şi nesfârşite de ambră, în schimb pot decupa secvenţă cu secvenţă – cât de ciudat – acea inexplicabilă şedere de-o săptămână în spital, prima mea despărţire completă de părinţi şi de casă.

M-au dus amândoi. Ţin minte cât de frig îmi era, de parc-aş privi un set de fotografii care-ar fi fixat în stratul gros de azotat de argint nu numai imagini, ci şi senzaţii, emoţii, sunete şi mirosuri. Purtam salopeta de catifea bleumarin, reiată, cu două ciupercuţe de satin brodate-n piept, aceeaşi cu care apar într-una dintre pozele alb-negru din aceeaşi perioadă: sunt în curtea Academiei Ştefan Gheorghiu, într-un grup de copii, trei fete cu baticuri pe cap, toate mai mari decât mine, şi, în picioare, lângă noi, cu tanti Estera, colega lui tata, într-un fel de raglan foarte purtat în anii ’60. Tanti Estera are acolo părul ca sârma şi o ţigară între degetele mâinii stângi. Eu am pieptişorul scos în afară, sunt relativ plinuţ la faţă, smead şi pieptănat cu cărare-ntr-o parte. Imediat după ce-am intrat pe poarta spitalului ne-am înfundat pe coridoare verzui ce nu se mai sfârşeau. Ne însoţea o soră în alb, care tot deschidea uşi cu geamuri mate, alburii, în faţa noastră, şi le-nchidea după ce treceam. De-a lungul pereţilor, între uşile numerotate, cu scuipători nichelate lângă ele, se aflau vitrine cu scârboase şi fascinante preparate anatomice: felii de inimă, bucăţi de colon, fetuşi în diverse stadii de dezvoltare, la care mă zgâiam în trecere fără să-ndrăznesc să cer vreo explicaţie. M-a cutremurat doar borcanul gros de jumătate de metru în care pluteau doi prunci siamezi, contopiţi la nivelul bazinului, aşa încât două trunchiuri ieşeau oblic dintr-un singur trup de la brâu în jos, cu doar două

picioare cu degetele încreţite de umezeală. N-ai fi putut spune, privindu-le ţestele golaşe şi ochii daţi peste cap, ce sex aveau cele două făpturi, dar pubisul lor comun era de fetiţă. Pe culoarele ce se imbricau tot mai mult, suind şi coborând uneori câte-o scară cu balustradă, adăstau din loc în loc şi bolnavi bătrâni, în halate de un stacojiu decolorat. Mama a intrat cu sora într-o cameră, iar eu şi tata am rămas pe săliţa din faţă, aşezaţi pe banchete de vinilin. N-am stat locului mai mult de două minute; m-am fâţâit apoi vreun sfert de oră prin săliţa îngheţată, privind cu ochii mari toate acele vitrine, ca şi planşele cu oameni jupuiţi de pe pereţi. Pe un postament se afla un mulaj de ghips, tot un om jupuit pe jumătate, căruia pe o parte i se vedeau o faţă, un piept şi un braţ încă umane, iar pe cealaltă rânjeau dezgoliţi dinţii înfipţi în maxilare şi sticlea globul ocular ca o mingică de sticlă. Fiecare organ, diferit colorat, putea fi desprins pe partea jupuită, ca să se vadă şi cele mai din interior, aşa că am rămas repede cu un volet costal în mânuţe, ţinându-l ca pe un nai. Tata, care n-avea încă nici un fir alb în părul pieptănat lins pe spate – era mult mai tânăr decât sunt eu acum – s-a sculat, înroşindu-se de furie, să mă atingă („Ia vezi, că eu nu ştiu multe şi acum le iei! Pune oasele-alea la loc!“), dar chiar atunci a ieşit mama. Abia dac-am mai recunoscut-o în mizerul halat subţire, de finet, albastru cu buline ce fuseseră odată albe, dar în care ieşise culoarea fondului, şi cu o basma din acelaşi material pe cap. M-a luat în braţe şi, spre disperarea mea şi enervarea lui tata, a-nceput să mă pupe cu o înduioşare de mahala, spunându-mi mereu, ca o litanie cu un fel de accent ţigănesc: „Mânca-l-ar mama pe el să-l mănânce! Puişoru' mamii! Ce te faci tu fără mama atâtea zile?“, şi iarăşi pupături, aşa-ncât am fost uşurat când m-a lăsat jos şi m-a dat în grija surorii. Tata m-a pupat şi el (senzaţia bărbii nerase pe obrajii mei şi mirosul lui vag de odicolon şi ulei de nucă) şi-a rămas să mai şuşotească ceva cu mama. Mi-i amintesc acolo, pe săliţa strâmtă şi-naltă, faţă-n faţă, vorbindu-şi serios, fără să-şi zâmbească, fără să se ţină de mână.

Nu m-am temut deloc să-i părăsesc, târât uşurel pe alte culoare de femeia în alb (figură de nemţoaică, blondă, tunsă scurt, pensată „cu sprâncenele-n deplasare“). E de neînţeles pentru mine încrederea asta, intrarea în marea aventură a detaşării de părinţi şi a explorării spitalului cu un fel de încântare uimită. Acea primă săptămână independentă, sustrasă vieţii normale, avea

să fie, poate, modelul trăirii ulterioare a unor lumi închise, izolate, sferice asemenea perlelor şi la fel de preţioase, încrustate în edificiul asimetric, capricios şi imposibil de cuprins în totalitate al vieţuirii mele obişnuite. Când mă trimiteau mai târziu în tabere şi excursii, sau cu cine ştie ce alte ocazii de îndepărtare de casă, ai mei nu mai ştiau cum să-şi arate indignarea în faţa indiferenţei mele faţă de ei. „Ţi-a fost dor de noi?“, mă tot întrebau, la care răspundeam întotdeauna, sincer şi naiv, „Nu“. „O să pierzi în viaţă cu purtarea asta a ta“, repeta obidită mama, adăugând: „N-am pomenit aşa copil respingător“, înţelegând prin asta că, după vârsta de şase ani, n-o mai lăsam să mă pupe şi să mă giugiulească, o respingeam deci, proptindu-i mâinile în piept şi-ntorcând capul. Niciodată, în adolescenţă, nu le scriam şi nu le dădeam telefon din tabere. Tata făcea şi el la fel din deplasările lui pe teren, aşa încât, părăsită şi-ntr-un fel jignită de toată lumea, mama se căina adesea că trăieşte lângă doi sălbatici. Dragostea şi chiar pasiunea care apar în aproape fiecare rând pe care l-am scris despre mama (şi n-am scris aproape decât despre ea) m-au luat întotdeauna pe nepregătite şi m-au făcut să mă-ntreb dacă nu-i vorba decât de mizerabile efecte livreşti sau dacă a existat cândva o epocă în care într-adevăr am iubit-o pe mama mai mult decât orice pe lume, şi-atunci ce conflict, ce frustrare, ce trădare din partea ei a transformat adoraţia în răceală şi poate, subteran, în duşmănie? Da, de multe ori mi-a spus că mă port „duşmănos“ cu ea, şi-mi amintesc cum plângea când, de ziua mea, îmi cumpăra câte-o haină şi eu îi spuneam în faţă că „nu port eu aşa ceva“, sau când lăsam neatinse bietele ei feluri de mâncare spunând invariabil şi impersonal: „Nu-mi place“. „Parc-ai fi taică-tu. Abia ne însurasem şi noi, şi-l aşteptam când venea de la serviciu cu mâncarea gata, caldă. Aşteptam şi io un cuvânt de laudă, o vorbă bună... El mânca şi nu zicea nimic. Şi dacă-l întrebam, când nu mai răbdam, cum e ciorba, cum e friptura sau ce mai găteam şi io, el, cu nasu-n farfurie, nu zicea decât atât: «Cum să fie? Mâncare!». Muream de necaz când îl auzeam aşa...“

Am rămas, în fine, singur cu asistenta medicală, umblând de mână cu ea pe alte coridoare vernil, cu podeaua de mozaic roşu cu alb, ca o tablă de şah. Am trecut prin holuri reci şi vaste, am suit alte scări de marmură şi-n cele din urmă am ajuns într-o aripă a clădirii total diferită de celelalte. Pe

ambele părţi ale culoarului se aflau aici uşi neînchipuit de mari, ajungând până aproape de tavanul cu mari globuri albe atârnând de tije de metal. Multe uşi erau deschise, şi în pragul lor se aflau copii, unii scoţând doar capul, curioşi, alţii ieşiţi cu totul pe culoar, fetiţe şi băieţi de vârsta mea, unii ceva mai mărişori, toţi îmbrăcaţi în pijamale cum nu mai văzusem niciodată: în loc de nasturi aveau şireturi albe înnodate cu fundă din loc în loc. Pijamalele erau şterse de atâta spălat, dar se vedea că fuseseră odată viu colorate, şi erau împodobite cu figuri de animale: girafe, zebre, elefanţi, maimuţe... Am străbătut tot culoarul, privind în camere, cele mai mari pe care le văzusem vreodată (cu excepţia palatelor năucitoare din visele mele), şi aproape goale, pe podeaua cărora erau înşirate jucării, i-am lăsat pe copii să mă atingă din mers cu mânuţele şi să mă-ntrebe cum mă cheamă, şi am ajuns în faţa uşilor, de data aceasta în întregime de lemn (celelalte aveau geamuri mate), din capătul culoarului. Sora a deschis larg cele două uşi albe şi un miros de rufe proaspăt spălate a ieşit ca un abur din cămara având rafturi de sus până jos. Sute, mii de pijamale palide, frumos împăturite şi perfect aliniate, umpleau rafturile. Pe muchie li se vedeau desenele, numai şi numai animale şi păsări, schiţate destul de aproximativ şi repetate pe tot materialul. Sora a ezitat un pic, m-a privit, a scotocit printre pijamalele din josul rafturilor şi a scos una dintre ele, bleu cu elefanţi albi, a despăturit bluza şi mi-a arătat-o zâmbindu-mi ispititor. Nu ştiu de ce, cârpa aceea de finet, uzată la coate încât se vedea prin ţesătură, mi s-a părut extrem de frumoasă. Abia aşteptam să mă-mbrac cu ea. De fapt totul mi se părea, în acea zi, neobişnuit şi magic, de parcă s-ar fi schimbat brusc lumina, şi-un fel de puf emoţional ar fi-mbrăcat tot ce vedeam.

Sora mi-a pus pijamaua în braţe şi m-a condus, împingându-mă uşor de ceafă, către una dintre uşile cu geam, pe la mijlocul coridorului, unde o fetiţă stătea în prag. Din prima clipă am văzut pe faţa ei atâta răutate şi ostilitate, încât nu m-am putut gândi decât la Aura, nepoata naşei bătrâne, care mă zgâria pe faţă de câte ori părinţii ne puneau, pe mine, pe Marian şi pe ea, să ne jucăm. Am intrat pe lângă ea şi am mai văzut, în mijlocul camerei, stând în fund şi pieptănând o păpuşă delabrată, altă fetiţă, semănând izbitor cu prima, şi care m-a privit şi ea destul de nemulţumită. Sora nu mi-a mai spus nici o vorbă. M-a dezbrăcat, mi-a tras pantalonii şi

bluza de pijama pe mine şi mi-a arătat pătuţul meu, căci în cameră se aflau doar trei pătuţuri de fier alb, cu tăblii de jur-împrejur (una din ele se lăsa-n jos ca să te poţi sui în pat), o masă şi trei scaune, ca şi două chiuvete cu oglindă şi etajeră pe un perete. Pe peretele opus uşii erau ferestre imense dincolo de care, de la-nălţimea noastră – creştetul ne venea sub pervaze – se vedea numai cerul. Când femeia în alb a ieşit din cameră spunându-ne doar „Să fiţi cuminţi!“, toată atenţia mea s-a-ndreptat spre cele două mici colocatare ale odăii mele.

Cea pe care o văzusem prima, în uşă, se numea Carla. Era puţin mai mare ca mine, trebuie să fi avut deja şase ani. Pe faţa ei răutatea, pură, geometrică, abstrasă complet din relele pe care le făcea zilnic, era atât de pronunţată, încât părea o trăsătură fizică, o pieliţă pe ochi, un neg sau un al doilea nas. Te gândeai că i-ar fi putut fi extirpată printr-o operaţie simplă, locală, pentru ca apoi faţa fetiţei să rămână una obişnuită. Carla avea ochii oblici şi întunecaţi ca ai pisicilor, cu ceva zbanghiu în ei, şi un râs de femeie coaptă care-i lipea pe faţă, ca-ntr-un colaj artistic, buzele ei viitoare de la treizeci de ani, încălecate, vinovate şi făţarnice, translucide ca pielea cu fire de sânge a râmelor. Ea era şefa între cele două fetiţe, ea inventase „tichitana“ şi, de-a lungul săptămânii, cele mai multe vânătăi, înţepături şi zgârieturi le-am căpătat de la ea. Chiar din primele clipe când am rămas singur cu fetele, Carla a tras un scaun lângă chiuvetă, s-a suit pe el şi a înşfăcat periuţa mea de dinţi pe care sora o pusese-n pahar, alături de celelalte două. A azvârlit-o pe covor cu o ură care m-a încremenit, căci n-o mai întâlnisem niciodată la nimeni. Mereu fusesem cel mai mic şi mai răsfăţat oriunde locuisem, trecut din braţe-n braţe, îndopat cu bomboane, biscuiţi şi rahat, furate de Victoriţa de la creşa unde lucra, iar copiii făcuseră întotdeauna roată în jurul meu, la vilă şi la bloc, ca să le spun poezii, pe „Unchiul Stiopa Miliţianul“ şi pe „Olenka s-a făcut mare“, admirându-mă cât de curat eram şi cum îmi sticleau codiţele aurii... Nu cunoşteam ostilitatea, şi nici măcar când tata mă apuca pe neaşteptate, mă imobiliza şi mă ţinea de nas, iar mama îmi vâra-n gură o lingură cu doctorie, silindu-mă să-nghit fierea din ea şi pleznindu-mă peste cap dac-o lăsam să-mi curgă pe la colţurile gurii în timp ce zbieram şi mă zbăteam, nu mă îngrozea decât brutalitatea situaţiei, căci ştiam că părinţii mă iubesc şi vor să-mi facă bine.

Dar ce avusese Carla cu biata mea periuţă de dinţi? Şi de ce cu mine nu vorbea, ci doar ţipa să plec de unde se jucau ele? De ce, mai târziu, îmi dărâma cuburile şi-mi rupea jucăriile? Îmi venea să plâng când mă gândeam la asta, aşa cum mai târziu plângeam mereu după ce mă băteam cu alţi băieţi, indiferent dacă-i răzbeam eu sau mâncam bătaie.

Bambina, în afara ochilor ei cenuşii şi maţi ca de beton, semăna la faţă cu Carla. Doar că răutatea crescută cărnos pe faţa primeia devenea aici o pieliţă subţire ca o băşică de peşte, învelindu-i egal, lucios, toată faţa. Bambina nu era impulsivă ca prietena ei, ci perversă şi calculată. Membrele, ca şi trunchiul, le avea filiforme, brune ca de ţigăncuşă. Niciodată nu privea pe cineva drept în ochi, iar când apărea sora se transforma brusc în cea mai cuminte fetiţă: de oriunde-ar fi fost, când se-auzeau paşii atât de uşor de recunoscut după ţocăitul tocurilor înalte, ea se repezea la masă, se-aşeza şi începea să se joace cu păpuşa, în linişte, cu picioarele lipite, cu coatele pe lângă corp, încât căpăta mereu laude. Sora-i zicea numai „îngeraş", dar eu îmi dădusem seama de la-nceput cu cine am de-a face, tot datorită periuţei mele, pe care-o luasem de pe jos şi, după ce o spălasem, o pusesem deocamdată pe cearceaful scrobit al pătuţului meu. Ieşind pe culoar ca să-i văd pe ceilalţi copii, m-am legănat cu uşa câtva timp şi-apoi am intrat iar în marea grotă albă. Am surprins-o atunci pe Bambina muindu-mi peria de dinţi în oliţa plină de pipi. Nici atunci nu m-am gândit să le pârăsc pe fetiţe la sora care ne-ngrijea, atât de uluitoare mi se părea purtarea lor.

Amândouă aveau părul zbârlit ca nişte furii şi-şi petreceau ziua bătând ore-n şir cu tocul papucilor în zidul care ne despărţea de camera vecină, trăgând de panglica lată de pânză tare, ieşită dintr-o fantă din perete, cu care se ridicau şi se lăsau în jos jaluzelele la ferestre şi mai ales jucându-se cu nişte păpuşi hidoase, de cârpă, cu capul de ipsos, cum erau pe atunci, pe care le băteau cap în cap până le ciobiseră întreaga faţă, zicând că sunt soldaţi sau boxeri. Seara îşi făceau frică, spunându-şi una alteia că peste noapte păpuşile vor veni să se răzbune, aşa că, înainte de culcare, le legau înfăşurându-le în şnururi şi sfori şi făcându-le noduri grotesc de mari. Eu stăteam mai mult pe hol sau la fereastră. Până-n ultima zi n-am avut jucăriile mele, iar cele două-ncepeau să urle numai dacă mă vedeau privind

spre jegoasele lor păpuşi. Îmi mai plăcea să ridic şi să cobor tăblia de metal a pătuţului meu, să umblu pe hol ca să-i privesc pe ceilalţi copii din saloanele de lângă noi (deşi nu aveam voie de fapt să ieşim pe hol) sau să privesc minute-n şir faianţa cu flori bleumarin de sub chiuvete, până ce începeam să văd dublu şi florile vecine se contopeau – erau irişi – ca să capete un ciudat relief. Eu însumi aveam atunci senzaţia că dispar din realitate ca să pătrund în acel nespus de adânc câmp de irişi, să mă plimb printre ei fără corp şi fără mişcare, să fiu eu însumi acea lume-n care nu mai existau decât florile intens albastre, plutind în aer la distanţe egale, în sus şi-n jos, înainte şi-napoi, la nesfârşit. Uitam cu totul de mine, până ce cine ştie ce papuc aruncat în cap sau brânci care mă făcea să mă izbesc cu obrazul de sifonul chiuvetei mă readucea în salon.

Izolarea mea de fetele în pijamale decolorate era totală, de parc-am fi fost din lumi diferite, mai ales datorită neputinţei mele de a le-nţelege. Cea mai mare parte a timpului ele vorbeau pe o limbă necunoscută, care nu era compusă doar din sunete, ci şi din gesturi, din atingeri şi chiar din mirosuri (când vreuna din ele, în momente ale discuţiei pe care ajunsesem să le prevăd, strica deodată aerul), şi pe care o performau cu o viteză şi-o precizie de necrezut. Mult mai târziu, citind despre vollapük şi esperanto, mi-am adus aminte cum vorbeau Carla şi Bambina, şi mi-a trecut prin minte să numesc limba lor, în care se-amestecau sunete obişnuite cu bizare glotale, cu semne ca ale surdomuţilor şi cu atitudini ca ale schizofrenicilor catatoni, „tichitană“, pentru că practic cel mai frecvent „cuvânt“ ce se făcea auzit era „tichitan“ sau „tikitan“, însoţit de o holbare a ochilor şi un gest de smulgere a ceva din piept cu nişte gheare imaginare.

Mesele de seară erau aproape magice. Sora stătea cu noi, pe un scaun pliant, şi pe măsuţă era aprinsă o veioză cu lumină foarte slabă, aşa-ncât nu scotea din întuneric decât farfuriile şi feţişoarele noastre apropiate. Până şi figura surorii, al cărei piept alb şi masiv răsărea ca un aisberg în lumină, rămânea în penumbră. Pe farfurii am avut în fiecare seară acelaşi unic fel: semăna cu o meduză tremurătoare, aproape complet translucidă, prin pielea căreia se desluşeau mai întunecate, de culoarea ambrei, organe interne. Când înfigeai în ea linguriţa, meduza zvâcnea şi se strângea de durere. Eram siliţi s-o mâncăm toată, în ciuda gustului ei fad, de cremă de zahăr ars

prea puţin îndulcită. Dacă nu cumva piftia aceea tremurătoare era vreun soi de medicament, înseamnă că întreaga săptămână n-am primit nici un fel de medicaţie. Dar se poate să fi fost, căci erau singurele momente când sora stătea cu noi până la sfârşit, până la ultima-nghiţitură. De multe ori una dintre fetiţe, mai ales Bambina, vărsa aplecându-se, umplând covorul cu o pastă-mbrânzită, dar sora chema imediat, fără o vorbă, femeia de serviciu, care aducea altă meduză pe farfurioară şi curăţa pe jos. Ca mai târziu, în infirmeria de la Voila, a cărei nebunie a fost prevestită parcă de cea din „Emilia Irza“, copilul nu scăpa până când nu golea farfuria, chiar dacă pentru asta ar fi trebuit să stea toată noaptea la masă.

Trăgându-le de limbă, pe neobservate, despre ciudatul lor fel de a vorbi, sora află o poveste mai curând mimată decât spusă în cuvinte. Carla visa din când în când acelaşi vis, în care, goală şi cu părul cârlionţat atârnându-i până-n josul feselor („şi aveam şi ţâţe de femeie mare“, arătase ea rotindu-şi degetele în dreptul pieptului), umbla printr-un vast palat de marmură albă, cu portic, galerii şi statui, cu mozaic lucios întinzându-se pe podele şi conturând un desen de neînţeles, şi deodată palatul plin de perspective nesfârşite, lipsit de orice mobilier sau picturi, translucid ca săpat în sare, se umplea de fluturi multicolori şi leneşi. Carla rătăcea prin sălile încremenite până când, în centrul uneia dintre ele, descoperea un monument funerar din cristal, care scânteia în toate culorile curcubeului. Înăuntru se afla o fiinţă moale, cu o anatomie complexă şi delicată, cu orificii umede pe marginile pântecului cenuşiu, cu o faţă schiţată vag, având în mijloc o trompă scurtă, la capătul căreia creştea şi scădea o mare boabă de lapte. Pieliţe încreţite, ca un scrot, se ridicau încetişor, şi fiinţa aceea deschidea ochi de om (Carla închidea aici pleoapele şi-apoi le descleia cu o încetineală nefirească, până ce ochii-i deveneau două globuri holbate parcă de o groază paralizantă; în acelaşi timp făcea, cu ghearele mâinii stângi, gestul de a-şi smulge inima, cu tot cu vene, din piept). Atunci statuile se însufleţeau, coborau de pe socluri, se adunau în jurul mormântului şi-ncepeau să vorbească-ntre ele în limba aceea neobişnuită, pe care Carla o deprinsese la capătul a foarte multe vise identice şi pe care, ca să aibă cu cine exersa-n timpul zilei, i-o transmisese şi Bambinei. În ciuda tuturor vicleniilor asistentei medicale, Carla nu suflă o vorbă despre ce vorbeau statuile între ele.

Tot acest vis fetiţa ni-l proiectase într-un fel direct în creiere, de parcă noi înşine l-am fi visat, căci vorbele şi gesturile ei erau doar ca nişte sclipiri vesperale pe crestele negre ale valurilor: eliptice, incolore, dizolvate curând în atmosfera de rugăciune de la masa de seară. După ce terminam de mâncat, ne duceam fiecare-n pătuţul lui, ca-n fiecare noapte, şi ne ghemuiam sub cearceafuri. Camerele erau în spital mult mai înalte decât cele din casele în care locuisem până atunci, iar sus de tot aveau globuri albe, uriaşe, agăţate-n tavan prin tije lungi de metal. Înainte să adorm, aţinteam privirile pe unul dintre ele, care plutea ca o lună ceţoasă în întunericul cafeniu. Mă uitam ţintă la el până când aveam impresia că-ncepe să oscileze... la dreapta... la stânga... din ce în ce mai amplu... cu tot cu imaginea minusculă a pătuţului meu răsfrântă-n curbura lui... într-o parte... în alta... până ce mă cufundam, oftând, în somn, ca să visez feţele rele ale fetiţelor, mâinile lor dărâmându-mi construcţiile din cuburi...

Asemenea decorurilor, zilele erau şi ele pe-atunci incomparabil mai vaste decât cele de azi. Treceau eternităţi de lumină proaspătă, glacială, între scularea din somn, dimineţile, şi masa de prânz, cu schimbări fluturătoare de aur şi umbră, după cum norii curgători acopereau şi dezveleau soarele în marile ferestre cu canaturi albe. Trăsăturile fetiţelor, barele de metal ale pătuţurilor, albastrul intens al irişilor de sub chiuvetă, fiecare detaliu al hidoaselor păpuşi: cojiţele de carton lucios, impregnat cu ipsos, pe care le era desenat nasul sau ochii, străluceau viu, se detaşau viguros, tridimensional, unele pe fondul altora, de parcă nu ochii mei le vedeau, ci o impersonală *camera lucida*, tăioasă şi necruţătoare, incendiind cu un fel de conştienţă abstractă cele mai neînsemnate amănunte. Totul ardea şi se rotea în culori şi desene de început de lume. Din locuşorul meu de la fereastră le priveam pe Carla şi Bambina performându-şi baletul de mici zeităţi ale distrugerii. Priveam cum degetele lor sticloase sfâşie panglici lungi din cearceafurile pătuţurilor, cum îşi leagă cu ele la ochi păpuşile şi cum le execută apoi înfigându-le o aşchie de placaj în piept. Mă făceam cât mai mic când începeau să ţopăie, dizgraţios ca sălbaticele, aruncând în mijlocul odăii toate lucrurile pe care puneau mâna. Încercam să intervin când se duceau „după pradă“ prin celelalte camere şi se-ntorceau târând după ele vreun băieţel mai mic, pe care-l trânteau pe jos, strâmbându-se la el,

ciupindu-l, smulgându-i fire de păr şi trăgându-i călcâie-n coaste. Atunci puneau mâna şi pe mine şi mă zgâriau ca pisicile pe obraz şi pe umeri. Urmau, monoton, ore-n şir de bătut cu papucii-n perete, una lângă alta, trăncănind în tichitană şi zbuciumându-se, până când intra sora şi le lua de ciuf pe amândouă. Atunci se porneau să ţipe şi dădeau vina pe mine: eu eram vinovat de harababura din cameră, de gălăgie, de tot. Eu nu le lăsam în pace şi le luam jucăriile.

După-amiezele erau parcă şi mai înalte, ca nişte bolţi ale arhitecturii cotidiene. După masa de prânz trebuia să dormim două ore, dar nimeni nu dormea. Cele două se sculau în picioare în pătuţurile lor alăturate şi se trăgeau de mâini şi de poalele pijamalelor, încercând să se dea jos una pe alta, iar eu priveam fix pe fereastră contururile strălucitoare ale norilor, modificarea lor, avansul lor lent către unul dintre canaturile geamului. Priveam cum progresează înserarea de septembrie, glanda pineală de la baza creierului meu detecta schimbarea luminii o dată cu anotimpul, pupilele mi se lărgeau şi o tristeţe atavică, blândă îmi învelea pieptul pe măsură ce se lăsa seara. Puţin înainte să se-ntunece de tot atmosfera devenea fermecată. Pe pereţi se-ntindeau fâşii de roşu lichid, fluorescent, şi aerul din salon căpăta o nuanţă cafenie. Din albastru deschis, dreptunghiurile lungi ale ferestrelor deveneau galbene, apoi se stingeau într-un portocaliu nenatural, posomorât, care mânjea totul în cameră. Atunci tăcerea şi plictisul deveneau insuportabile, şi din fiecare lucru (abia atunci) începea să emane o duhoare de doctorii, de spital.

Era momentul, aşteptat de mine întreaga zi, când Carla şi Bambina îşi dezbrăcau pijamalele şi, ca nişte păpuşi mari şi neaşteptat de gracile, se dădeau jos din pătuţuri şi-ncepeau să danseze prin salon. Mă ridicam în genunchi şi, cu gura căscată, le priveam corpuşoarele goale, cafenii-închis în lumina serii, rotindu-se ca doi peştişori într-un bol de sticlă. Din când în când, prinzând lumina ferestrelor, ochii le scânteiau, ca să se stingă în clipa următoare. Se-ntindeau pe jos şi se rostogoleau pe covorul tocit, făceau podul, încercau să meargă în mâini, se-apucau de braţe şi se roteau... Ştiam că la ora aceea nu venea niciodată sora (de care ne era grozav de frică), aşa încât coboram şi eu din pătuţ, temător, privindu-le jocul cu un fel de-ncântare prudentă. Mă uitam curios la piepturile lor subţiri şi la linia fină a

păsăricilor pe pubisurile lucioase. La vilă mă mai jucasem de-a doctorul cu Anişoara şi, la subsol, în cămăruţa vopsită-n vernil, ne dădusem de multe ori chiloţii jos, dar acum mi se părea altceva, pentru că fetiţele care dansau acum prin camera întunecată nu păreau să încurajeze acea complicitate în pericol şi ruşine a întâlnirilor mele cu Anişoara. Fata vulgară şi proastă de la vilă, care mă-nvăţase să mă joc „de-a injecţia cu chiloţii jos“, mă contemplase dezbrăcat cu un fel de admiraţie visătoare, pe când eu am fost probabil atât de indiferent, încât nici nu-mi amintesc imaginea Anişoarei fără chiloţi, ci doar frica de a nu fi prins de părinţi.

Ce se-ntâmpla acum însă era magie. Nici Carla, nici Bambina nu mai erau ele însele, de parcă acizii serii le dizolvaseră crusta de răutate de pe feţişoare, care le rămăseseră curate şi inexpresive ca nişte măşti benigne. Abia dacă le mai recunoşteam. Când se-ntunecase atât de mult încât dansul lor mai era vizibil doar pe fondul ferestrelor: siluete negre şi suple ca statuetele africane, cele două se apropiau de mine, la geam, cu ochii sticlind, şi-mi scoteau şi mie pijamaua. Se lăsau pe spate şi-mi arătau triumfătoare micile fante purpurii dintre pulpe, de parcă în asta ar fi fost ceva glorios şi trufaş. Îşi zâmbeau una alteia confirmându-şi puterea exorbitantă, jubilau privindu-mă cum le privesc, dar micul meu sex, dimpotrivă, le readucea în priviri maliţia obişnuită. Mă trăgeau de el, se prefăceau că mi-l taie, şi pân-la urmă îmi întorceau spatele de parcă nici n-aş fi existat. Apoi ne reîmbrăcam, repede, căci se auzeau deja paşii sorei celei blonde, care ne aducea la masa de seară molusca obişnuită, acoperită cu sirop de zahăr ars, şi pe care trebuia s-o mâncăm toată, până la ultima linguriţă. În ultima seară am simţit în gură, în timp ce mestecam cărniţa aceea fadă, ceva ca un tub de cauciuc: am scos cu degetele o vână albicioasă, cu un capăt mai verzui, pe care-am aşezat-o pe marginea farfuriei şi apoi am vărsat. Sora mi-a adus imediat o porţie nouă.

Copiii din celelalte saloane nu erau întregi cum, măcar în aparenţă, eram noi. Cam fiecare avea câte-o ciudăţenie care mi-a rămas puternic întipărită în minte. Unul avea degetele mâinilor răşchirate în toate părţile, ca nişte labe de crustaceu. Din camera altuia puţea mereu, înţepător, a urină şi a arţar. O fiinţă subţire şi retrasă, cu trăsături şterse, ţipa ca din gură de şarpe când Carla şi Bambina, după o pândă îndelungată, o apucau şi-o târau în

camera noastră. Se luptau câte-o jumătate de oră cu copilul ce se zvârcolea ca o lipitoare, până ce reuşeau să-i tragă-n vine pantalonii de la pijama, ca să-i mai privească o dată, ca pe o floare rară, mugurele complicat, despre care n-ai fi putut spune dacă-i de băiat sau de fată. Era acolo şi o fetiţă, dulce şi vioaie, râzând fericită şi intrând în vorbă cu toată lumea, ale cărei palme ieşeau direct din umeri, ca nişte aripioare, fără mijlocirea braţelor. Toată lumea îi admira părul lung până la brâu, ca de păpuşă blondă, şi strălucirea ochilor albaştri. Încă vreo doi copii aveau sechele cumplite de poliomielită. Toţi purtau aceleaşi pijamale decolorate, cu animale, legate cu şireturi de cârpă ca dosarele.

Venirea părinţilor mei, cu o zi înainte să ies din spital, într-o dimineaţă lăptoasă care deja anunţa schimbarea anotimpului, a fost singurul eveniment adevărat al acelor zile în care nu putusem să vorbesc şi să mă joc cu nimeni. Au apărut deodată-n salon, în balonzaide, la braţ, tineri şi bruneţi, înalţi aproape până la tavan, şi s-au lăsat asupra mea cu o dragoste înfricoşătoare. În câteva minute eram înconjurat de jucării noi şi mirosind puternic a vopsea: cuburi de carton cu imagini din basme, tot mai mici, intrând unele-n altele, alte cuburi de lemn din care alcătuiai tablouri pătrate: curcanul, purcelul, vaca, şi din care puteai face castele, şi mai ales un căluţ de cârpă albă, cu ochi de sticlă şi cu o şa roşie lăcuită. Atât de dragă mi-a fost jucăria asta, încât pe la paisprezece ani încă o mai aveam, pe undeva prin servantă, sub forma unui fel de vierme diform, aproape cafeniu de murdărie, scris peste tot cu pixul, fără ochi şi cu tăieturi prin care se vedea rugozitatea fragilă a talaşului. Mama şi tata n-au stat mult. După ce mi-au promis că a doua zi mă iau acasă, „într-o casă nouă, mai mare, o să vezi“, au ieşit la fel de străini, de schimbaţi. Mi-am dat seama atunci că plecarea din spital mi-era complet indiferentă: aş fi putut rămâne toată viaţa acolo, privind cum pereţii se-ntunecă şi se luminează de soare, cufundându-mă-n câmpul stereoscopic de irişi sau ascultând distrat inflexiunile demente ale tichitanei. Şi întotdeauna, oricând, m-am lăsat mai târziu în voia lumilor punctuale, sferice, lumile- perlă pe care le-am tot înşirat, ca nişte vertebre, pe firul măduvei mele spinale, şi-am rămas acolo, metamorfozat, adaptat texturii aerului de acolo, sclipirii norilor de acolo, până când ceva din exterior a grăbit avortarea mea din acele pântece succesive, cu alte

constelaţii placentare şi alte ape amniotice, alte raiuri şi alţi zei... Părinţii mei odată plecaţi, am rămas în fund, pe covor, înălţând pentru căluţ turnuri şi piramide din cuburi. După un timp însă, întors de la pipi, am găsit turnul meu, înalt cât mine, pe care-l echilibrasem cu atâta trudă, dărâmat şi împrăştiat, iar şaua de lac purpuriu smulsă de pe trupul plin al căluţului. Abia atunci am început să plâng disperat, cum ar fi trebuit s-o fac la plecarea părinţilor. Când a venit sora, mironosiţele erau în paturile lor, jucându-se cu păpuşile.

A doua zi mi-au fost aduse hăinuţele, iar pijamaua, mototolită, mirosind a acru a rămas lăţită pe podea, ca un preparat anatomic pe o lamelă. Sora m-a luat de mână, sub privirile ostile ale Carlei şi Bambinei, care n-au vrut să-şi ia la revedere, cum le ceruse marea femeie blondă, şi am străbătut iarăşi, împreună, sinuozităţile coridoarelor şi scărilor îngheţate pân-am ajuns în săliţa cu mulajul de ghips al omului jupuit. Părinţii mei au intrat iarăşi în camera alăturată, ca să stea poate de vorbă cu vreun doctor nevăzut, aşa că am rămas singur în aerul oliv, ascultând cum sună paşii mei pe dalele pătrate ale podelei. M-am apropiat, ca acum o săptămână, de statuia fără braţe şi fără picioare, jumătate om cu pielea de vopsea gălbuie, cu părul ca o cască neagră şi bănuţul sfârcului cafeniu, şi jumătate monstru de coşmar, colcăială de fibre musculare roşii ca sângele, vene noduroase, albăstrii şi capete de oase asemenea fildeşului. Printr-un volet practicat în cutia craniană, deasupra scheletului feţei, i se vedea creierul. Niciodată un martir nu suferise atât, nu fusese atât de sălbatic şi ştiinţific supus torturii. Pe fiecare organ detaşabil, prins în cuişoare de celelalte, fuseseră scrise, cu o caligrafie învechită, mici cifre, înşirate şi pe o tăbliţă prinsă de postament şi însoţite de explicaţii savante, care pentru mine nu erau decât nişte ornamente ghimpoase. Am încremenit în faţa tragicei sculpturi, cu privirea pierdută în ochiul ei sferic, susţinut de muşchii orbiculari ca de nişte mânuţe care-ar înălţa o ofrandă. Ochiul albăstrui, de porţelan, avea irisul de sticlă căpruie, în care sclipea o ţandără de lumină. Cu capul mult dat pe spate, căci nu-i veneam jupuitului de viu decât pân-la buric, contemplam racursiul sinistru tot aşa cum privisem câmpul de flori de culoarea cernelii, până la un fel de autohipnoză, la uitare de sine, la stingere treptată a fiinţei din jurul statuii, devenită brusc pregnantă şi luminoasă, cu contururile irizate de

dungi şovăitoare de aur. Şi-atunci, abia atunci, mi-am dat seama că omul urla. Răguşit, neîncetat, în glissandouri sălbatice, expectorând bucăţi de laringe, fâşii însângerate din mucoasa traheii. Urla ca o hienă, ca un câine vagabond omorât cu lovituri de bâtă, ca un fiert de viu în ulei, ca o femeie care ar naşte un liliac. Trupul îi era cuprins de convulsii de necrezut, cioturile însângerate le întindea către tavanul sălii, mânjit de stropii care ţâşneau din artere. Am început să ţip de groază, o dată cu el, ţipam împreună, ne zvârcoleam împreună, în micul meu craniu cu oasele moi urletul se colora într-un galben orbitor, apocaliptic, pulsatil, de neîndurat. Urlam cu mâinile la urechi şi toată fiinţa mea, prin tunelul strâmt al gâtului şi cavităţii bucale, trecea în urlet, îmbrăca un corp de urlet cu o anatomie de urlet, aşa încât nu mai urlam eu, ci urletul mă urla pe mine, eu eram cel ce se strecurase printre coardele vocale ale urletului meu, rănindu-se-n glotă şi epiglotă, prelingându-i-se pe limbă, subţiindu-se ca să poată trece printre buzele lui de urlet.

Aşa m-au găsit părinţii, ghemuit pe dalele pătrate, la picioarele mulajului de ghips şi ţipând din toate puterile. Am continuat să strig, congestionat şi cu lacrimile udându-mi faţa şi gâtul, până când am ieşit pe poarta spitalului, printre frunze îngălbenite şi funigei. Am aşteptat mult tramvaiul într-o staţie singuratică. Suspinam încă şi genele nu mi se uscaseră de tot când l-am văzut venind, roşu, clătinându-se pe şine, ca un gândac obosit.

Poate că în miezul miezului acestei cărţi nu se află altceva decât un urlet galben, orbitor, apocaliptic... Azi-noapte, secat de orice puteri, am adormit între cearceafurile fleşcăite şi am zăcut ca un hoit îngheţat pe un câmp, într-o lipsă de fiinţă faţă de care moartea e o forfotă aiuritoare, până când am avut iarăşi, după trei sau patru ani, starea mea nocturnă de „revelaţie“ (de fapt, n-am găsit niciodată un nume potrivit pentru ea, iar cel pe care-l folosesc aici mi se pare convenabil doar întrucât e slab, nemarcat, căci, de altfel, în nebunia fără limite a visului meu „esenţial“ – dar aici mai ales cuvântul „meu“ ar trebui pus între ghilimele – nu mi se revelează nimic, decât, poate, însăşi revelaţia: mi se revelează faptul că în această lume opacă, densă, omorâtoare ca o pernă pe care cineva ţi-ar apăsa-o peste faţă ca să te sufoce, pe când stă cu genunchii pe pieptul tău şi-ţi stăpâneşte nemilos zvârcolirile, revelaţia e posibilă). Ca un por accidental în fildeşul tare care-ţi înconjoară cisterna interioară de lumină vie, un por întortocheat ca o galerie de cari, se poate deschide deodată privirii tale un tunel luminat de focul nemuritor dinăuntru, pe când te roteşti neliniştit, în vise şi viziuni, dând roată şi roată Enigmei. Dar ce poţi cuprinde din ea dacă, alunecând prin tunel cu o viteză teribilă, îţi simţi ochii carbonizaţi şi urechile zgârcite în flacără, limba lichefiată şi clocotitoare, pielea scorţoşată ca pielea arborilor, mucoasa nazală digerată de arşiţă? În vălătucul de foi de cenuşă, în trandafirul carbonic, ce mai rămâne din tine la întâlnirea cu tine cel viu, ca să poţi avea revelaţia, ca să poată urma contopirea? E miezul trandafirului morţii noastre, fiindcă acolo-n centrul corpului nostru carbonizat, între petalele de scrum ale ficatului şi creierului şi bojocilor noştri, înfăşurate strâns, ca un boboc abominabil, acolo-ntre granulele scuturate ale măselelor noastre, între beţele de chibrit arse până la alb ale oaselor noastre, se mai află ceva, şi-n acel ceva este totul. Când tunelul intră în linie dreaptă şi gura cuptorului îl linge cu vâlvătăi, topind pereţii sticloşi, când te repezi cu o viteză fantastică direct spre orbirea de dincolo de orbire, spre surzenia faţă de care surzenia e un zbieret de abator, când protuberanţe de foc care ard focul ca pe vreascuri uscate izbesc trandafirul negru, foile

lui (rinichi şi vertebre, amintiri şi dorinţe, teoreme şi zei) se desprind şi iau foc înc-o dată, rostogolindu-se înapoi, iar în miezul miezului miezului cupei de trandafir apare sfera de cuarţ, indestructibilă, ce poate pătrunde-n arhitectura văpăilor, în ierarhiile pustiirii. În centrul cisternei de foc, reflectând focul, ea devine atunci însuşi generatorul puterii vii, şi aşa a fost de la-nceputuri, căci nu poţi trăi nicicând o enigmă dacă nu ai construit-o tu însuţi.

E acel „vis“ pe care-am încercat să-l descriu în atâtea pagini şi pe care l-am avut prima dată la vârsta de şaisprezece ani, imediat sau aproape imediat ce am ieşit din spitalul Colentina. De atunci el s-a reluat, în diverse variante, cu detalii adăugate şi cu elemente lipsă, de, poate, douăzeci de ori în aceşti paisprezece ani. La început înspăimântător de des, cam o dată pe lună (e perioada când căutam febril prin tratate de neurologie ca să-mi pun singur diagnosticul); cu timpul, intervalele s-au lungit şi totul a părut că merge spre „vindecare“. Visul de azi-noapte, urmare, poate, a paginilor scrise ieri (căci, pe când descriam în detaliu viziunea mulajului de ipsos urlând şi împroşcând sânge, simţisem ceva foarte aproape de nebunie) a respectat schema tuturor celor precedente şi n-a fost cu nimic mai puţin răvăşitor, deşi au trecut vreo doi ani de la ultimul dinaintea lui. De obicei, în preajma erupţiei visului re-velator – dar ce văl e dat deoparte? dimpotrivă, parcă vălurile se suprapun, se îndesesc, se înghioacă, până ce grosimea lor în jurul oului fragil al duramaterului tău, turban celest cu diamantul lui Shiva în frunte, devine enormă, umple întregul cosmos (finit, dar fără limite, în care timpul imaginar însoţeşte spaţiul pe toate direcţiile lui) cu o vatelină impenetrabilă – activitatea onirică îmi creştea considerabil, ca şi stările de estompare a eului din timpul veghei. O forfotă de monştri mi se ivea sub pleoape de cum mă ghemuiam în pat şi-nchideam ochii. Cranii putrezite, feţe indescriptibile, şoapte teribile în urechi mă chinuiau până dimineaţa, când, de-atâtea ori, mă trezeam complet paralizat şi nu puteam face nici cea mai mică mişcare timp de minute-ntregi, deşi mintea mea încerca disperat să comande ferm, să aibă credinţă, să nu se-ndoiască. Parcă ordonam muntelui să se azvârle în mare.

Şi venea noaptea în care, după ce, în fine, puteam adormi, mi se părea că mă trezesc şi mă ridicam în capul oaselor, încă înfăşurat ca o mumie-n

cearceafuri. Nu-mi trezea nici o suspiciune faptul că mă vedeam de sus, din preajma plafonului, ca şi când două entităţi gemene din conştiinţa mea s-ar fi dezbrăţişat şi s-ar fi depărtat la câţiva metri distanţă, una dintre ele traversând (prin ce osmoză? prin ce efect-tunel?) pielea metafizică din jurul encefalului meu, ce desparte înăuntrul de în afară. Odaia era scăldată-ntr-o lumină oliv, uşor rotitoare. Deşi toate lucrurile erau la locul lor (iată, pe masă rămăsese deschis caietul de engleză, cum îl lăsasem în seara precedentă, iar pantalonii, aşezaţi de seara pe spătarul scaunului, erau în visul meu căzuţi pe covor, aşa cum aveam să-i găsesc în realitate a doua zi), plutea în cameră un abur lunatic, de parcă m-aş fi trezit rău sau aş fi făcut-o într-o lume identică în detalii cu a noastră, dar reconstruită, prea fidel, prea nuanţat, pe o planetă străină, pentru scopuri incomprehensibile. Şi deodată începeam să percep sunetul. Mi se părea că el existase dintotdeauna, dar că evoluase timp de milenii mult sub pragul percepţiei mele, se tot amplificase, pornind de la o linişte aproape absolută, îmi căutase urechile (sau poate zona din lobii temporali aflată la interfaţa dintre vibraţie şi senzaţii) ca o săgeată care-şi caută ţinta şi, în sfârşit, amplificându-se de bilioane de ori de la punctul de pornire, se furişase prin marea poartă auditivă a minţii. Zgomotul, la-nceput mic şi inofensiv ca zbârnâitul unei musculiţe, aproape inaudibil, oscila asemenea unei sirene, dar cu o frecvenţă numai a lui şi cu un anume glissando care-i dădea o catifelare aproape tactilă, ca şi când ai freca uşor între degete petalele uşor fibroase ale unei petunii.

În doar câteva secunde, zgomotul căpăta trup şi devenea galben. Se-nşuruba ca un tirbuşon în craniul meu, tot mai puternic, oscilând sus–jos, sus–jos tot mai rapid, urcând asimptotic de la „audibil“ la „tare“, depăşind pragul acceptabilului, apoi al tolerabilului, până ce se transforma într-un urlet de aur. Simţeam că amplificarea nu va avea sfârşit, şi o isterie distrugătoare, o teroare sincronizată cu creşterea nebunească a sunetului mă cuprindeau, puneau stăpânire pe mine, mi se substituiau, cu toate încercările mele de a-mi păstra identitatea. Sunetul depăşise urechea, poate o dizolvase şi devenea flacără, când a doua parte a visului se declanşa. Eram brusc înşfăcat de picioare de nişte mâini invizibile şi târât cu brutalitate jos din pat, cu tot cu cearceafuri, ca să fiu izbit de mobilele de pe peretele opus. În alte vise târârea asta nu se oprea aici. Eram cărat, cu o viteză din ce în ce

mai mare, prin camere stranii, pe drumuri acoperite de arbori ca nişte tunele, până când viteza devenea infinită, o dată cu limbile de flăcări ale fostului zgomot, şi care acum îmi arseseră corpul, îmi spărseseră ţeasta-n ţăndări şi se lăţeau triumfător în tot spaţiul, în toate vremurile, în întreaga fiinţă, până ce însăşi fiinţa era carbonizată şi focul clocotitor i se substituia, îndesindu-se, aţâţându-se, concentrându-se, amplificându-se în nesfârşire. Urlet de foc, coborând şi urcând de miliarde de ori pe secundă, urlet al meu şi al Dumnezeirii, teroare a mea şi triumf, groază dincolo de groază, fericire depăşind de miliarde de ori fericirea...

Mă regăseam în patul meu şi mi se părea că mă trezisem. Verzuiul odăii rotea aceeaşi lumină lunatică, sucită în sine. Parcă nişte lacrimi mi se uscaseră pe obraji. Mă ridicam şi mergeam s-o caut pe mama. Părea a se-ngâna ziua cu noaptea. Înaintam pe holurile şi prin odăile casei noastre, încă pierdute-n crepuscul. Uşile mi se deschideau singure înainte, lăsându-mă să-naintez, încet şi egal, prin cele trei camere. Când uşa sufrageriei se deschidea, vedeam pe fereastră soarele zorilor, mic şi roşu, fără strălucire, ridicându-se deasupra morii Dâmboviţa. Pe sofaua răvăşită dormeau părinţii mei, mama cu tot capul vârât sub cearceaf, ghemuită, aşa-ncât părea ciudat de mică, iar tata pe spate, cu nasturii descheiaţi la pijamaua şifonată şi cu un fes pe cap, făcut dintr-un ciorap de damă înnodat, ca să-i ţină părul lipit pe spate. Mă apropiam şi-o priveam pe mama cu o ciudată intensitate. Aproape imediat mă trezeam într-adevăr, şi, ca azi-noapte, rămâneam o vreme într-o stare de confuzie desăvârşită. Făceam apoi câteva mici gesturi absurde. Mergeam la baie şi, după ce mă priveam o vreme-n oglindă, fără nici un gând, începeam să-mi tai unghiile de la o mână. Sau înşurubam şi deşurubam de câteva ori capacul sticlei de spirt.Toată pielea capului îmi frigea de parcă o reţea de metal incandescent mi-ar fi acoperit-o. Reveneam automat în patul meu, unde readormeam imediat şi vegetam câteva ore fără vise, până se făcea dimineaţă.

Într-una dintre rătăcirile mele, în vis, prin încăperile crepusculare, pătrunzând în sufragerie, am fost surprins de lipsa mamei din aşternutul de pe sofa. Era doar tata, cu faţa la perete, doar în maieu şi respirând egal. Frustrarea şi neliniştea m-au trezit imediat. Când s-a făcut dimineaţă şi mama s-a-ntors de la lapte, mi-a spus, neagră de supărare, că „taică-tu ăsta“

iar se luase după colegii lui de la ziar şi merseseră la bar ca să-l sărbătorească pe nu-ştiu cine. Mama-şi făcuse atât sânge rău pentru cheltuială, că se culcase în camera mică, lăsându-l în acea noapte pe tata să doarmă singur... Visul, deci, cuprinsese un soi de bizară clarviziune, de parcă, într-un fel, bântuisem în realitate, chiar dacă afară din corp, prin camerele întunecate.

Totul a-nceput în toamna târzie a lui 1973, când am fost prins de o ploaie rea şi îngheţată, pe când mă-ntorceam de la orele de atelier. Într-un minut, uniforma mi se făcuse fleaşcă şi apa îmi şiroia prin păr, intrându-mi pe sub guler, zigzagând pe pielea goală a spinării şi lăţindu-se deasupra curelei. Pe linia lui 5 peisajul era oricum dezolant, dar sub ploaia mocănească toate casele păreau, ca şi cerul, din lut şi din smoală. Frunzele se lipeau, moarte, de ziduri şi de parbrizul tramvaielor, putrezeau prin bălţi, se opreau pe umerii cocârjaţi ai vreunei babe nebune care, depărtând picioarele, urina-n ploaie sprijinită de-un gard. Ajuns acasă, am făcut o baie fierbinte în care-am zăcut, cu capul în apă până peste urechi, ascultând zgomotele curios de clare venite de la vecini – glasuri, lătrături, huruitul unei maşini de spălat – până când aproape că mi s-a făcut rău de căldură. Toată seara, apoi, am recitat cu emfază, în faţa oglinzii, din poeţii pe care-i descopeream, unii după alţii, ultimul părându-mi-se întotdeauna cel mai mare, cel atins de geniu, singurul. Patetismul declamărilor mele – cu voce joasă, totuşi, căci mi-era teamă de ironiile părinţilor, deşi ei, de cele mai multe ori, stăteau ca morţii în aura albastră a televizorului, în sufragerie – întrecea orice măsură. Aşezat pe marginea patului, cu cartea-n mână, şuieram, gânguream şi lătram versurile, contorsionându-mi muşchii feţei ca intrat în transă până începeau să mă doară şi, ca sfincterul peribucal al trompetiştilor, îmi amorţeau pentru o vreme. Fiecare vers trebuia trăit cu o intensitate absolută, căci fiecare aducea o dumirire, o luminare interioară în viaţa mea jalnică, în camera mea cu becuri chioare şi mobilă învechită. Când le recitam, privindu-mă-n ochi în oglindă şi făcând grimase „disperate“, „profetice“, „pure“, „pasionate“, parcă şi chimismul interior mi se modifica: părul mi se zbârlea, nu doar pe cap şi pe braţe, ci până şi cel de pe pulpe, ochii mi se lărgeau, acneea care-mi acoperea fruntea se aprindea pe pielea palidă... Transpiram, muiam pijamaua mea mereu ruptă la nasturi. Nu mai puteam să

rămân locului, ci, cuprins de exaltare, mergeam la fereastră ca să recit panoramei bucureştene peste care cădea, ţârâit, ploaia:

Fată ca şopârlele,
Scoală-te de pe lespezi,
Du-te unde curg gârlele
Viaţa să-ţi lepezi.

Vizavi, câinele lui Nenea Căţelu stătea ghemuit, ca o cârpă neagră, în ploaie, iar crucificaţii de pe stâlpii de neon dintre şinele tramvaielor, fiecare cu cununa lui de spini pe cap, ridicau spre cer feţele însângerate, ca să lipăie ploaia de noiembrie. Pe şine circulau aproape numai vagoane de serviciu, având pe platforma dinapoi un fel de spânzurători galbene, de metal, cu scripete. Mă aşezam pe capacul lăzii de la studio şi-mi propteam tălpile goale pe elemenţii fierbinţi ai caloriferului, căruia deja i se dăduse drumul „de probă". Stăteam aşa până se făcea complet întuneric şi oraşul, ca într-o ilustraţie din vechi cărţi pentru copii, se estompa delicat sub norii de argint şi sub lună. Doar reclamele de neon, aprinzându-se şi stingânduse-n depărtare, ca nişte fosforescenţi peşti abisali, contraziceau înserarea cu literele lor indistincte verzi, azurii, purpurii. Ca în copilărie, când se stingea o reclamă închideam ochii, număram până la şapte sau până la unsprezece şi, când îi redeschideam, vedeam iarăşi reclama aprinsă. Puteam astfel s-o ţin aprinsă la nesfârşit, sărind peste golurile-mbeznate, căci spaţiul întunecat care rămânea după stingerea dreptunghiului sau cercului de lumină din vârful blocurilor turn din centru devenea deodată mult mai negru decât restul panoramei nocturne. Nu mai aprindeam lumina în cameră, şi rămâneam aşa, până spre două noaptea, privind întunericul prin geamul albastru scânteietor şi simţindu-mă un animal de peşteră, cu carnea transparentă şi fără ochi, pipăind pereţii cu mănunchiuri subţiri de organe tactile.

Şi-n noaptea aceea am adormit simţindu-mi masca facială grea ca de bronz de la atâta sforţare şi contorsionare. A doua zi m-am trezit palid şi buimac. Când m-am spălat pe dinţi mi-am dat seama, fără să înţeleg încă, de fapt, cu adevărat, că se-ntâmpla un lucru neobişnuit: apa rece cu care mă

clăteam curgea liber din gura mea, deşi strângeam buzele: buza de sus, în partea ei stângă, avea muşchiul moale, neputincios şi un pic zvâcnitor. Era ciudat şi aproape amuzant. „Ce dracu“, îmi ziceam, şi luam iar apă-n gură, încercând din răsputeri s-o reţin. Dar cu cât îmi încordam mai tare buzele şi obrajii, cu atât şuvoiul sucit, turbulent, ţâşnea mai puternic prin breşa laxă a buzei de sus. Am ieşit din baie şi, timp de vreo oră, mi-am făcut de lucru, încercând să nu mă mai gândesc la ciudăţenia aceea, care, speram, avea să-nceteze o dată şi o dată, ca un cârcel sau ca o bătaie a pleoapei. Dar anomalia a persistat cu încăpăţânare. Mi-am dat seama că nu mai puteam nici să fluier, iar buza mea, pe acea porţiune de vreun centimetru, acoperită de firave tuleie, era moale asemenea cărniţei scoicilor. Nici atunci nu m-am speriat, dar i-am arătat şi mamei (tocmai venise de la piaţă, trasă-n jos de plasele ei enorme) ce mi se-ntâmplase, zâmbind nătâng, ca şi când ar fi trebuit să mă laud cu vreo dexteritate dobândită de curând. Mama s-a speriat, şi-a dus mâna ţărăneşte la gură şi-a scos un „aaoleo!“ mai mult aspirat. Am plecat repede cu ea la Spitalul de Urgenţă. Era sâmbătă şi la camera de gardă nu era nimeni. Mirosea doar a muşama şi a antibiotice. În cele din urmă a venit o doctoriţă între două vârste care m-a examinat şi mi-a pus imediat un diagnostic care s-a dovedit corect: pareză facială, probabil periferică, stângă, supranumită „a frigore“, căci nervul care inervează musculatura unei jumătăţi de faţă era secţionat, la nivelul urechii, din cauza frigului excesiv. Ploaia îngheţată care-mi bătuse-n creştet cu o zi în urmă mă dăduse gata. Trebuia neapărat să fiu spitalizat la o secţie de neurologie, ca să-ncep cât mai curând tratamentul, aşa că doctoriţa, după ce a mai glumit puţin cu mine, mi-a făcut trimiterea la Spitalul Colentina, unde am ajuns în după-masa aceleiaşi zile.

În marele salon de neurologie din corpul IV de clădiri al spitalului de pe Ştefan cel Mare – clădiri gălbui şi fărâmiţate, cu prora şi pupa ascuţite de verande cu geamuri, încât cu nimic nu aduceau mai bine decât cu nişte galioane spaniole ancorate unul lângă altul în rada scânteietoare – puteau fi treizeci de paturi. Populaţia lor, deşi omogenizată de halatele stacojii, pline de rărituri, rosături şi urme de fier de călcat, se diversificase rapid pentru mine, pe măsură ce începeam să-i cunosc mai bine pe pacienţi, fiecare cu boala şi personalitatea şi poveştile lui. Cum până luni dimineaţa nu am fost

examinat de nimeni, am avut destul timp să urmăresc, pe de-o parte, extinderea progresivă a paraliziei feţei mele, înglobarea lentă ca mersul unui minutar de ceas a comisurii gurii, a muşchiului bărbiei, a pometelui stâng, a pleoapei (pe care apoi n-am mai reuşit s-o închid, timp de luni întregi, decât cu degetul), până ce faţa mea – şi asta se vedea mai ales când râdeam – devenise cea a unui sinistru arlechin, iar pe de altă parte să intru într-un mic grup de oameni mai tineri, „grădiniţa“, cum aveau să ne zică doctoriţa Zlătescu şi asistentele, băieţi cu care apoi, întreaga lună, aveam să jucăm, la măsuţa de pe verandă, nesfârşite partide de 21 pe chibrituri. Pe ceilalţi i-am cunoscut mai vag: îmi amintesc un fost doctor atins de scleroză în plăci, care stătea mereu visător în vârful patului său şi, dacă te apropiai de el, scotea de la piept o poză alb-negru înfăţişând un grup eteroclit de persoane, ale căror nume, relaţii de rudenie şi alte detalii erau mereu diferite; un ins care fusese lovit cu o rangă-n cap în timpul unor „incidente cu ungurii“, la frontieră, într-un moment istoric pe care nu l-am putut situa nicăieri; un parkinsonian îndopat până la refuz cu L-dopa; un barman de la Intercontinental care purta chiloţi de damă, cu fundiţe de satin; un ins antipatic, extrem de gras, puţind mereu a năduşeală şi suferind (cumplit) de sindrom Reiter: avea senzaţia că propriii lui dinţi conspiră împotriva lui, şi-ntr-adevăr nu-şi putea stăpâni impulsul de a-şi muşca limba şi obrajii pe dinăuntru. Mai ţin minte un bătrân de cel puţin optzeci de ani, complet decrepit, „domnul Ionescu“, care se lăuda că „înainte de comunişti“ scrisese în *Universul* reportaje despre mizeria socială din România: „Îi biciuiam, dom’le, îi biciuiam fără milă! Eram spaima gazetăriei politice, dom’le! Veneau la mine şi Bucşescu, şi Vosganian, şi Lacheris, până şi Samurcaş a venit o dată la mine la birou, şi-mi cădeau în genunchi, dom’le, şi-mi dădeau milioane, numai să nu scriu despre afacerile lor veroase! Căpuşe, lichele, păianjeni ai regimului corupţiei, aşa le ziceam, dom’le! Şi le aruncam milioanele în faţă!“ Moşul, complet chel, cu vine ca nişte varice ieşite pe ţeastă, cu ochii holbaţi fioros şi fălcile edentate în veşnic freamăt, îşi trăgea o clipă sufletul şi relua cu aceeaşi vehemenţă senilă, scuipându-ne în timp ce perora: „Îmi trimeteau femei să mă corupă, curtezane, cocote de lux... Au trecut pe la mine, pe la ziar, cine cu gândul nu gândeşti: uite-aici, pe genunchii mei, au stat şi Debora Zilberştain, şi Angelica Ducote (aia de

la grădina Oteteleşanu), şi Mioara Mironescu de la Bisquit (ba nu, de la Gorgonzola), şi Vetuţa aia de se ducea la ea Eftimiu să-i facă *le carnaval de Venice...* Toate, dom'le, pe toate le-am avut, da' pamfletele tot le-am scris, mama lor de şnapani! Când auzeau de Ionescu parcă auzeau de Satana, dom'le!“ Bătrânu-i cunoscuse „ca pe buzunarele mele“ pe Camil Petrescu, pe Homer Patrulius („ăsta a fost singuru' care-a avut geniu, dom'le; zicea Lovinescu: «Ai geniu, dom'le Patrulius, ai geniu!»“, pe Minulescu, pe Corduneanu... Din când în când îl întrerupea sora ca să-i înfigă-n fesă un ac de seringă cu nepăsarea cu care l-ar fi băgat într-un cal mort sau să-i apuce delicat glandul între degete şi să-i introducă şerpişorul roz al sondei, singurul mod în care domnul Ionescu mai putea să urineze... În fine, de undeva, din încreţiturile amintirii, îmi apare şi un lungan fragil şi palid, un soi de langustă verzuie, stând mereu la fereastră şi privind în zare. Suferea, am impresia, de o neobişnuită acromegalie. Nu l-am remarcat decât atunci când a făcut-o toată lumea, într-o zi de vizită, când la cineva a venit o femeie însoţită de-o fetiţă de vreo zece–doisprezece ani. Insul nesfârşit de înalt s-a însufleţit deodată, s-a apropiat de fetiţă ca o fantasmă, a luat-o deoparte şi, cu gesturi de necromant, i-a vorbit vreo jumătate de oră. „Nu uita să visezi“, i-a strigat cu vocea lui stinsă şi croncănitoare când mama şi fata au părăsit salonul.

Dar cu inşii-ăştia am avut prea puţin de-a face. Noaptea câţiva gemeau şi se tânguiau supărător, iar unul scrâşnea din măsele de te-apuca groaza. Apropiaţii mei (la propriu, de altfel, căci „grădiniţa“ noastră era grupată pat lângă pat în preajma uşii de la intrare) erau alţii. Vizavi de patul meu, despărţit de el printr-o noptieră, se afla patul de suferinţă al unui biet ghebos, un cizmar la vreo 55 de ani, al cărui craniu cu pielea de culoarea fecalelor ieşea direct dintr-un torace diform. Un cap de copil în spate şi unul în faţă păreau a-şi forţa drum prin pijamaua de finet. Pe lângă toate nenorocirile, cocoşatul fusese lovit de hemiplegie chiar în minusculul său atelier de cizmar. Aşa că era singurul din salon complet neputincios, incapabil să se ridice din pat, şi ţinta duşmăniei tuturor, căci împuţea îngrozitor camera, cel puţin o dată pe zi, când una dintre surori strecura „ţucalul“ sub el şi, după o vreme, îl ducea, acoperit cu hârtii murdare. Bietului om îi venea să intre-n pământ de ruşine. Stăteam de multe ori de

vorbă cu acest Leopardi chinuit de melancolie. Serile îi scoteam de la mână ceasul bătrânesc, cu cadranul calcifiat şi cu curea de pânză kaki, i-l puneam în „saltar“, iar dimineţile i-l prindeam iarăşi la încheietură. Sprâncenele acestui om al durerii aveau între ele cute adânci. Nu se mai însenina niţel decât când îi venea familia: o femeie oligofrenă, operată la cap, chiar în frunte, unde o cicatrice albăstrie, intersectată de suturi, se arcuia până intra în păr, şi o fetiţă normală, mândria cea mare a cizmarului. Trei sferturi din timp vorbea numai despre ea, cât de bine învaţă, cum se joacă...

Într-o dimineaţă, la vizita medicală, domnul Paul, cizmarul, s-a pomenit că nu mai putea vorbi: se bâlbâia, nu-şi mai găsea cuvintele, şi faţa i se împurpurase cum se congestionează de sânge organele ruşinoase. O spaimă teribilă coborâse asupra lui. Doctoriţa încercase să-l liniştească, dar cocoşatul căscă deodată gura spre tavan (ce-aveau dinţii lui de păreau atât de neobişnuiţi? o amplasare vicioasă? depuneri de tartru închipuind, pe fiecare dinte, profiluri de camee, scene religioase, grădini cu poteci ce se bifurcă?) şi slobozi urlete ascuţite, caraghioase, de vulpe prinsă-n capcană. Ţipă aşa şi se zvârcoli cât îi îngăduia hemipareza, cu faţa sângerie şi lacrimile curgându-i pe tâmple, până i-au făcut tranchilizante. Spre seară se-nsenină şi râdea fericit. Crezuse că, pe lângă cocoaşă, pe lângă paralizie, Dumnezeu îl mai bătuse şi cu bâlbâiala. Asta-l scosese din minţi: „Ce-ar fi zis dracii de copii din Smârdan dacă m-aş fi-ntors din spital şi bâlbâit?“ Dar nu fusese decât o spaimă ne-ntemeiată. În dreapta mea stătea un puţoi coşos, cu mutră de oltean cobiliţar, pirpiriu şi complet cretin, jucător de fotbal. Venise doar cu o zi înaintea mea. După o căzătură pe teren, începuse să-i curgă sânge dintr-o ureche. Se trezise noaptea cu perna roşie. Bretonul, ochii mici şi rotunzi, gura fără buze şi acneea ubicuă îi dădeau mina clasică a „netrebnicului“ din vechile filme cu cruciaţi şi centuri de castitate. Era în investigaţii, la fel ca tânărul drăguţ şi bine-crescut de lângă el care, pe un fond de deplină normalitate, se culcase-ntr-o seară ca să nu mai poată fi trezit timp de opt zile, când deschise ochii vesel şi cu poftă de mâncare. Trecuse de-atunci mai bine de-o lună, creieru-i fusese explorat în nu ştiu câte rânduri, EEG-ul ieşindu-i de fiecare dată normal. „Nimeni nu ştie ce am“, spunea el tuturor cu mândrie. Discutam cu el literatură, îi recitam entuziast din Tzara şi Voronca, iar el îmi vorbea de Mandiargues şi Beckett.

Se amuza să mă facă să râd, căci atunci (cum boala mea progresase) jumătatea dreaptă a feţei mi se-nsufleţea, colţul gurii se ridica vesel spre ureche, ochiul se îngusta şi sclipea, pe când, ca faţa nevăzută a lunii, partea stângă rămânea de piatră, hieratică şi misterioasă. „Parc-ai fi Riga Crypto şi lapona Enigel!“ Tot cam de 17–18 ani era şi singurul epileptic din salon, un băiat de la ţară, mare, cu urechi clăpăuge şi ochii injectaţi. Cât am stat în spital n-a făcut decât o singură criză, dar violentă, năprasnică: a căzut brusc, cu un urlet de tras în ţeapă, în spaţiul dintre şirurile de paturi, şi mişcările clonice au început imediat. Un doctor a sosit repede şi i-a apăsat cu forţă palmele peste gură şi nas până convulsiile au scăzut din intensitate şi marele corp în pijama albastră a rămas inert pe podea. Dar până atunci nu speriase pe nimeni, dimpotrivă, ne distrase cu nişte poveşti dezlânate, copilăreşti, pierdute în amănunte, despre strigoi care ies din bălţi şi copii născuţi cu căiţă, care cunosc viitorul limpede ca-n palmă. Fotbalistul, hipersomniacul (pe care cred că-l chema George), epilepticul şi cu mine eram „grădiniţa“ şi ne petreceam vremea împreună, mai ales jucând cărţi, în vârful patului sau pe verandă, spunând bancuri şi spionându-le pe surori. În ultima săptămână a şederii mele ni se adăugase un puşti de vreo zece ani, ce dorea arzător să fie operat de te miri ce: după apendice îi scoseseră amigdalele şi polipii, iar acum simula (credea doctoriţa) probleme acute cu stomacul. Dacă venea numai vorba de-o operaţie, micul lui ciucure se întărea instantaneu, lucru care-l făcea pe fotbalist să se tăvălească în pat de râs. Bineînţeles că măgarul avea grijă să „i-o scoale“ micului pacient şi de douăzeci de ori pe zi, descriindu-i cu o mulţime de amănunte prosteşti disecţii, rezecţii şi trepanări şi prefăcându-se că salivează de plăcere. Dar băieţelul se salva de toate ironiile prin darul lui neobişnuit de jucător de cărţi. Ne desfiinţa, pur şi simplu, la 21. Ne lua zeci de cutii de chibrituri. Intuiţia lui desigur miraculoasă îi spunea să se oprească la 14 sau la 15, sau, dimpotrivă, să mai ceară o carte când cele din mâna lui însumau 19 şi chiar 20.

Medicaţia mea era pe bază de cortizon. De aceea n-aveam voie să mănânc sărat, dacă nu cumva mi-ar fi plăcut jalnicul substituent al sării de pe fiecare măsuţă din verandă, clorura de potasiu. Mi se mai dădeau şi nişte vitamine, dar, slavă Domnului, nici unele injectabile. Tratamentul mi-l stabilise doctoriţa chiar din prima zi de consultaţie, după ce surorile mă

examinaseră pe toate părţile (nu şi în pantalonii de pijama, cum speram şi mă temeam, căci, văzusem dinainte, una dintre rubricile foii de diagnostic privea „aspectul organelor genitale“ – dar surorile scriseseră acolo, din oficiu, „normal“), mă râcâiseră cu o cheie yale în talpă, îmi vârâseră nişte vată în ochi şi îmi verificaseră şi celelalte reflexe cu ciocănelul de cauciuc. Examinarea asta mă excitase neaşteptat de tare. Surorile, una blondă, durdulie, şi cealaltă roşcată, purtau halate albe prin care se zăreau cu uşurinţă, mai ales când stăteau aplecate, chiloţii şi, când purtau, sutienele. Ştiam în fiecare zi (şi comentam împreună cu prietenii mei) culoarea şi chiar desenele – buline şi floricele – lenjeriei lor intime. Între nasturi, halatele, călcate ca hârtia, făceau uneori căscături prin care puteai zări rotunzimea sânilor şi, când aveai noroc, chiar câte un sfârc cu o roată împrejur. Cum aveam 16 ani şi hormonii îşi făceau de cap în sângele care-mi iriga creierul, n-aveam nici o dificultate să-mi închipui că aveam să le posed pe amândouă, că vor veni una după alta în patul meu în câte-o noapte vârstată de gemete şi scrâşnituri de măsele. Mai era şi a treia soră, „o sfântă“, cum îi tot spunea cocoşatul, o fată cu faţa subţire şi palidă, aproape fără corp, în orice caz fără atribute feminine, care plutea tăcută printre bolnavi, făcând muncile cele mai respingătoare (vârârea sondelor în uretra unor bolnavi, reducerea câte unui prolaps rectal, cărarea ţucalelor) fără ca pe faţa ei să apară acea grimasă de scârbă şi dispreţ de pe figurile celorlalte două. După acest prim examen, doctoriţa mi-a stabilit diagnosticul, tratamentul şi chiar un pronostic destul de ambiguu, spus, chipurile, pe un ton de glumă: „Acuma să nu te-aştepţi să te facem din babă ştirbă fată de măritat...“

Vremea, afară, era mizerabilă, ploua mai departe ţârâit şi stupid, puţinii arbori care se vedeau prin geamurile verandei mai păstrau pe crengi doar câteva frunze galbene, iar aleile erau negre, ude, ceţoase. Serile citeam, mare parte din timp, mai ales după cină. De două ori pe săptămână mă duceam la „raze“ şi de două ori, în alte zile, la masaj. Făceau parte din tratament. Între timp, paralizia feţei mele devenise totală. Fiind un caz „frumos“ şi tipic, eram adesea vizitat de studenţii de la medicină care-şi făceau veacul prin salonul nostru, în grupe de şapte–opt, înconjurând câte un pat şi străduindu-se să pună câte-un diagnostic. „Priviţi-i faţa“, le zicea

profesorul după ce se strânseseră în jurul meu. Erau fete drăguţe şi tipi în bluze de doctori, cu mâneci scurte. „E simetrică sau asimetrică?“ „Asimetrică!“ strigau mai mulţi, dar, la figura dezaprobatoare a bărbosului, ceilalţi strigau şi mai tare: „Simetrică! Simetrică!“. „Acuma râzi, băieţaş!“, adăuga profesorul, iar eu mă conformam, ca o maimuţă dresată. „Asimetrică!“, urlau toţi triumfător. Îmi vârau apoi vată-n ochi, străduindu-se să detecteze nu ştiu ce reflexe. Cum pleca profesorul, ştiam că pot avea linişte. Băieţii le ciupeau pe fete de fund, se duceau pe verandă şi fumau, glumeau şi chicoteau fără să mai dea nici o atenţie bolnavilor în halate vişinii sau în pijamale cu dungi spălăcite, cu textura aspră ca a zeghelor.

Când mergeam la raze, coboram două etaje, străbătând vaste şi reci holuri, sinistre ca de morgă. Fiecare avea două–trei bănci de vinilin pe care nu stătea de obicei nimeni şi câte un telefon public agăţat în perete, la care vorbea câte-o bolnavă sfrijită, în halat cu buline ca un kimono. Pătrundeam pe un culoar întunecos, având pe margine cilindri albaştri de oxigen, prindeam cu coada ochiului, prin crăpătura unei draperii de muşama, imagini stinse din infernul sălii de reanimare şi ajungeam, în fine, în cabinetul îngust încărcat de aparatură electrică. Până şi eu îmi puteam da seama de bizareria şi ridicolul acestor cutioaie cu butoane de ebonită şi cadrane prinse-n şuruburi zdravene, ca de tanc. În cadrane se mişcau ace în formă de săgeată, având până şi ampenaj, iar literele şi simbolurile erau scrise de mână, cu tuş, cu o grafie învechită. Era ca un depozit al cine ştie cărui magazin de depanat televizoare, unde te încurcai în cabluri şi fire, unde nenumărate mufe de tablă îşi aşteptau bananele cu capuşoane de plastic ordinar, unde panouri cu potenţiometre şi voltmetre semănau cu cele ale manipulanţilor de tramvai. În faţa unuia dintre ele mă aşezam pe un scaun, iar doctorul, de obicei cufundat în *Sportul*, venea, cu figura unui magician sceptic, să-mi aşeze pe tâmple doi electrozi muiaţi în vaselină, pe care mi-i lipea de piele cu leucoplast. Rotea apoi până la o anumită gradaţie butonul de ebonită şi se retrăgea în colţul lui, pierind în spatele paginilor cu clasamente şi comentarii sportive. Îmi rămânea o oră de aşteptare şi nelinişte. Vaselina de pe conductori troznea uşor la trecerea curentului electric, ca şi când, fierbând, ar fi făcut băşicuţe. Cu ochii închişi, urmăream în imaginaţie cum fluidul de electroni îmi străbate scalpul, forează osul

ţestei şi sfredeleşte foile de pergament gros şi boţit care înfaşă creierul. Se-afundă apoi în măduva complicată şi analgică, tatonează circuite şi structuri, favorizează emisii de neurotransmiţători, stimulează nevrogliile, trezeşte prinţesele adormite în alcovuri de taină, proliferează căngile de crabi şi sarcopţi fojgăind prin pivniţe, face să vibreze globuri de cuarţ din săli de caolin, mai vaste ca mintea. Violat, umilit, dar în acelaşi timp uns cu un mir straniu, creierul meu îşi desfăcea încetişor labiile întortocheate, irigate de vene, înflorea ca o ţară în care curge lapte şi miere, udată de un Iordan carnivor. Coboram şi eu în peisajul carstic săpat de pârâul curentului violet. Exploram structuri tragice şi măreţe, propulsate spre înălţime, palate abstruse arzând în soare ivindu-şi vârfurile cu giruete dintr-o masă de neuroni, săli cadrilate, cu dale pe care fojgăiau animale transparente şi umede, vârtejuri de informaţie colorată, gheme de şerpi împletindu-se pe mosoare de jad. Traversam mocirla axonilor cu nave uşoare de iridiu, retezam dendrite şi tentacule cu macheta, înfruntam coşmaruri ca nişte uragane năpraznice, îndrăzneam să privesc în ochii unor dumnezeieşti emisari, până ce, în sfârşit, desluşeam în ceţurile albastre limanul mult aşteptat, cohleea urechii opuse ridicându-se din stânca temporală ca roata mare a unui parc de distracţii. Deschideam atunci, buimac, pleoapele: ora trecuse. Medicul îmi dezlipea brutal leucoplastul şi-mi lua electrozii, lăsându-mă cu tâmplele lucioase. După fiecare şedinţă de raze rămâneam după-amiezele cu ochii-n gol, visător fără să visez la nimic, meditativ fără nici un gând, dar simţindu-mi viaţa extinsă şi pură ca un enorm cer de vară. Răspundeam prietenilor când mă-ntrebau câte ceva, mâncam dacă venea ora mesei, dar nu eram acolo, şi mai ales simţeam că nu sunt de acolo, că formele colorate din jurul meu, ca şi feroneria vocilor, şi felonia norilor de toamnă, deşi identice cu cele din lumea mea (şi, tocmai pentru că identice) nu erau decât o mare şi derizorie înscenare. Priveam totul fără să-mi aţintesc nicăieri privirea, globii ochilor mei divergeau, fantoma dreaptă şi cea stângă se desprindeau încet una de alta, lumea se dedubla şi se topea într-un fel de abur fin, cafeniu-roşcat şi apoi auriu... Până când rămânea doar auriul, ca de icoană, tremurând în răcoare şi vid... Reveneau apoi imaginile din salon, dar fără relief şi fără-nţeles, ca o împletitură barocă, la care mă uitam aşa cum, pe când eram copil, în după-amiezele când mă

sileau să dorm, priveam, cu faţa la perete, spătarul canapelei, stofa lui cu desene-nflorate: le vedeam ca sub o lupă, le urmăream toate întortocherile şi bifurcaţiile, observam fiecare diferenţă de nuanţă a culorilor, încât ajungeam să ştiu materialul cum poate numai cel ce-l fabricase îl mai ştia, dar fără să ştiu de ce îl ştiu, de ce mintea mea a recreat bucata aia de stofă, care-mi strălucea acum, tridimensională, în centrul câmpului vizual, cu fiecare aţişoară şi fiecare milimetru colorat vizibile ca-ntr-o lumină razantă. Oribile sunt imaginile din care tu nu exişti, pe care le-ar fi putut vedea oricine, şi le-ar grefa apoi în mintea, în carnea ta... În fine, după ore şi ore de vid, reveneam în propriile mele senzaţii, îmi regăseam glandele endocrine şi pielea, istoria şi valorile, pijamaua şi cărţile de joc. Râdeam din nou, cu jumătate de faţă, la bancurile lui George, iar noaptea, înainte de a adormi, rechemam în memorie fesele celor două surori şi le posedam pe la spate, iar şi iar, în cearceaful umed şi cald. Dimineţile îi legam iar ghebosului ceasul la mână, veneau apoi doctorul şi asistenţii, timpul se autoreproducea cu placiditatea unui nevertebrat inferior, pe trei sferturi umplut cu ouă...

Ultima componentă a tratamentului meu era masajul. Mult timp după ce am ieşit din spital am continuat să mi-l fac singur, în faţa oglinzii, ca o femeie care simte că-mbătrâneşte. Cu puţină pudră de talc pe degete, începeam cu fruntea, întinzându-mi pielea către tâmple şi urmărind, zi de zi, cum, dacă ridicam sprâncenele ca un om care se miră, dungile din partea stângă a frunţii se conturau tot mai mult (în spital deveniseră inexistente), continuam cu sprâncenele şi umerii obrajilor, apoi, prin mişcări speciale pe care le-nvăţasem de la maseurul orb, coboram spre pomeţi şi obraji, unde insistam minute-n şir. Cortizonul şi tratamentul electric îmi stimulaseră regenerarea nervului, însă masele musculare ale feţei se dezvoltaseră de la un timp oarecum haotic, aşa că simetria feţei se alterase, şi acesta fusese preţul recuperării mişcărilor esenţiale. Mult mai mult îmi masam buzele şi bărbia, ca să termin cu gâtul, mirându-mă de fiecare dată cât era de subţire şi cât de uşor se-nroşea sub degetele mele. Mă priveam apoi mult timp în oglindă, simţind o tensiune benignă în toţi muşchii feţei. Un cap de adolescent, palid ca moartea şi cu ochii încercănaţi, mă privea înapoi din închisoarea oglinzii. Mă trânteam apoi în pat cu o carte, şi seara mă prindea, ca de obicei, citind şi înnebunind de singurătate.

Dar, cât am stat în spital, şedinţele de masaj facial aveau loc în cabinetul maseurului orb, de două ori pe săptămână, şi doar mâinile lui late şi moi îmi modelau, ca ale unui sculptor, lutul ceros al feţei. Orbul emana frig ca un aisberg. Tot timpul mi-a fost teamă de el, deşi, când am coborât în vizuina lui pentru prima şedinţă, mi-am dat seama că nu-mi era complet necunoscut. Îl întâlnisem de mai multe ori pe Ştefan cel Mare, plimbându-se la braţ cu o femeie roşcată, fardată şi rujată violent, înfăşurată în blănuri de vulpe. Voinic din cale-afară, cu o faţă neobişnuit de largă, orbul înainta dislocând aerul din faţa lui, cu acel mers caracteristic, de parcă ar opune rezistenţă cuiva care l-ar fi împins de la spate. În cabinet, printre mobilele şi etajerele mărunte, îmbrăcat în bluza albă care-i lăsa descoperite braţele păroase, maseurul era şi mai impresionant. Umplea cabinetul aşa cum statuia enormă a unui idol adună grota în jurul lui. În interior, orbul renunţa

la ochelarii negri, aşa că-i puteai vedea pleoapele-nchise, cu gene frumoase, bombate de globii ochilor morţi. Erau ochii unui om care doarme sau care încearcă să gândească la o problemă întortocheată şi fără soluţie.

Nu eram niciodată la largul meu când mergeam la şedinţele de masaj. Oricând aş fi preferat să fac raze. Cabinetul era în primul rând foarte îndepărtat de salonul meu. Mi se părea că trebuie să cobor zeci de etaje şi să străbat sute de culoare pustii. La-nceput mă rătăceam tot timpul şi nimeream în saloane de femei, în cabinete de radiologie sau în laboratoare, ori pur şi simplu în hale verzui şi reci, aparent fără altă ieşire. Mi-aduc aminte cât de surprins am fost când, deschizând una dintre uşile albe şi anonime din capătul unui culoar, am nimerit într-un dormitor, mai curând un budoar, cu măsuţă de toaletă înţesată de parfumuri şi cu un mare pat în aşternutul căruia o adolescentă, ghemuită, citea o carte cu coperţi vişinii. Auzind uşa, fata s-a ridicat înspăimântată şi-a-nceput să ţipe privindu-mă cu ochii largi. Mi-am văzut o clipă silueta în oglinda limpede a toaletei: un puşti şleampăt, în halat şi pijama, rămas în uşa întredeschisă, la fel de speriat ca şi fata. Căci lăsând la o parte ciudăţenia apariţiei acestui alcov intim într-un spital şi puternica frumuseţe brunetă care-l ocupa, pe fereastra cu perdele spumoase trase-n părţi se vedea o piaţă înconjurată de clădiri vechi, înnegrite, şi-având în mijloc un monument ecvestru pe care-l ştiam bine din enciclopedia pe care-o citeam – chiar o citeam, nu o răsfoiam – şi-o răsciteam încă de la şapte ani: era statuia lui Simón Bolívar din centrul oraşului Montevideo…

Ajungeam până la urmă şi în cabinetul de masaj, care, alb şi funcţional, semăna bine cu oricare alt cabinet de consultaţie. Maseurul mă recunoştea după voce şi mă poftea să-mi scot halatul şi bluza de pijama şi să mă aşez pe un scaun de lemn furniruit, în mijlocul încăperii. El trecea în spatele meu, în picioare, ca un frizer sau ca un dentist, şi deodată îmi simţeam capul prins de palme neobişnuit de mari şi presat cu putere de pântecul orbului, ca de un zid alb şi moale. Masajul n-ar fi putut dura mai mult de douăzeci de minute dac-ar fi fost făcut continuu, şi atât şi dura în zilele când aşteptau la rând mai mulţi pacienţi, ai căror paşi, voci şoptite şi dregeri de voce bărbatul masiv le percepea cu uşurinţă prin uşă. Când însă eram singurul „client“, mâinile lui mi se plimbau pe faţă şi câte-o oră-ntreagă,

uneori concentrate, apăsând, vibrând şi tremolând pe anumite grupe de muşchi ca degetele unui violonist, alteori distrate cu totul, atingându-mi doar, extrem de uşor, globii ochilor, comisurile buzelor, arterele jugulare ce-mi zvâcneau încet în carnea caldă a gâtului. În timpul primelor şedinţe, orbul îmi masase faţa în tăcere, aruncând cel mult câte-o remarcă la care nu prea ştiam ce să răspund: „Ai oase fragile ca grisinele. Să nu te faci niciodată boxer". După care tăcea din nou, şi-n urechi nu-mi mai suna decât fâşâitul făinos al degetelor pline de pudră de talc care-mi frământau carnea până ce, îmi închipuiam eu, devenea translucidă ca pălăria meduzelor şi prin ea se vedea, curat şi alb, fildeşul craniului meu, lustruit ca un pietroi din albia unui râu. Veşnica repetiţie a aceloraşi apăsări şi trageri şi tremurări de degete, căldura ciudată a pântecului în care aproape că mi se-ngropa capul cu totul, ca şi lumina mistică a orbirii care plutea în cabinet mă transpuneau într-o stare tensionată şi neplăcută, de spaimă adâncă, atât de adâncă încât nu o puteam recunoaşte drept spaimă, ci mai curând drept tristeţe, drept deznădejde. Orbii. Orbirea. Încă de mic mă chinuiseră nişte gânduri pe care degeaba încercam să le comunic celor mari. Şi nu doar marea dilemă, cu care toţi băieţii şi toate fetiţele îşi bat capul: cum vin pe lume copiii. Aici cel puţin ştiam că nu pot afla deocamdată răspunsul, sau tot răspunsul, pentru că adulţii, reuniţi într-o conspiraţie impenetrabilă (de parcă ei ar fi fost iniţiaţii unui mister eleusin, iar noi, cei mici, profanii; şi-ntr-adevăr, nu au toate misterele, şi poate toate religiile, drept model această primă excludere? Nu este sexul un fel de nemurire la care capeţi acces prin maturizare? Nu-mparte ea viaţa în două stadii, unul larvar, iar altul arzând în lumina eternă a conştiinţei? Nu este copilul faţă de adult ceea ce adultul e faţă de îngerul ce va deveni, prin schimbare la faţă şi-mbrăcare în slava corpului duhovnicesc? „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gândeam ca un copil; când am devenit matur, am terminat cu ceea ce este copilăresc. Acum vedem ca-ntr-o oglindă în chip întunecos, dar atunci vom vedea faţă în faţă"...), nu lăsau să răzbată nimic către minţişoarele noastre însetate de adevăr. Gândeam atunci la copiii care apar din burta mamei pe fund, sau prin tăierea burţii, aşa cum gândim acum (greşit şi nebunesc) la modul în care vom vedea fără ochi şi vom auzi fără urechi şi vom cânta fără buze în viaţa promisă nouă după travaliul obstetric

al morţii. Mai mult decât întrebarea „cum se fac – şi se nasc – copiii“, la care cei mari se-nchideau într-o muţenie aspră şi supărată (geloasă cumva), spunând doar printre dinţi: „Altceva nu te-ai mai găsit să întrebi?“, mă frământau altele, la care ştiam că părinţii nu îmi răspund, nu pentru că nu trebuie să ştiu răspunsul, nici doar pentru că ei înşişi nu-l ştiu, ci pentru că nu pot înţelege ce vreau, pentru că nu pot să ajung să le comunic ce mă nelinişteşte. De câte ori n-am izbucnit în plâns, stând pe pat în spatele mamei care, goală până la brâu, bătea cu furculiţa printre iţele covorului persan la care lucra. Aş fi vrut s-o întreb cum ar fi lumea dacă în ea n-ar trăi nici o fiinţă, adică dacă n-ar vedea-o nimeni, dar nu eram în stare nici măcar să-mi transform frica subită în gând, darmite în întrebare. Aveam, de fapt, din când în când o străfulgerare oribilă: lumea ar putea exista chiar dacă n-ar vedea-o nimeni. Dar atunci cum ar fi ea? N-ar avea nici culoare, nici gust, nici tărie, nici miros... Şi totuşi ar fi, la fel de mult ca şi cea văzută şi simţită de noi. Mă uitam în jur, în cameră, şi-ncercam să-mi închipui că gherghelul, scaunul, patul, zidurile, până şi mama, cu părul ei căzându-i creţ între omoplaţi, cu sânii moi atârnându-i pe piept, se golesc de culoare şi de orice, dar într-un fel îşi păstrează forma, şi-ncercam să „văd“ acel cenuşiu zgrunţuros şi disperat care-ar rămâne, şi care-ar fi camera noastră când n-o vede nimeni, un fel de cazemată de ciment în care-abia se disting scaunul de ciment, gherghelul de ciment cu covorul de ciment pe jumătate ţesut, şi mama de ciment împietrită pe marginea patului. Ştiam însă că până şi această viziune e o imagine, că şi ea era „văzută“ cu mintea pe jumătate închisă, cum ai miji ochii ca să vezi doar esenţialul dintr-un peisaj. Dar dacă mintea se-nchidea cu totul, dacă, mai mult, n-ar fi existat niciodată nici ochi şi nici minte? Cum arătau locurile necălcate de picior de om? Cum puteau ele exista, fără forme şi fără culori? Atunci îmi imaginam lumea, lumea întreagă, tot ce există, ca o mare întunecime, cu zone mai dense, mai gloduroase, unde erau obiectele. O mocirlă fără limite, cu cocoloaşe ce se dizolvau şi ele pe-ncetul. Nicăieri nici o lumină, nici o nuanţă, nici un zgomot, doar întuneric cu gloduri mai mari sau mai mici, aruncate claie peste grămadă ca mobilele vechi într-o debara complet îmbeznată.

De aici, poate, şi tulburarea mea-n faţa orbilor. Când eram mic, îmi imaginam că ei toţi trăiesc în mlaştina aceea, ca nişte mormoloci siniştri, ca

nişte amfibii care şi-ar proiecta imaginea stângace şi prudentă, cu gâtul ţeapăn, pe un mal al lumilor, cel plin de soare şi multicolor, dar în interior, în noaptea de sub piele, ar proiecta tentacule şi bizare organe de simţ prin care-ar comunica, tăcuţi ca peştii abisali, cu alte lumi, ale fricii, poate, şi ale depresiunii. Ei ştiau cum este fiinţa când n-o vede nimeni. Erau, mai mult, agenţii ei, spionii ei, avanposturile ei în lumea cea albă. Prin ochii lor adesea întredeschişi, prin care zăreai o cornee supurândă, erai pândit de moarte şi agonie sau doar de ataraxia măreaţă-a nimicului. Nu ştiam atunci că orbii, aparent fraţi de-o mamă şi-un tată, sunt de fapt de multe feluri, şi că orbirea este obiectul unei taxinomii dezvoltate. Am văzut mai târziu, închişi în mari cilindri cu spirt, nou-născuţi fără globi oculari, fără pleoape şi gene, a căror frunte netedă ca un coif de fildeş se prelungea până la buze. Am auzit despre cei născuţi orbi şi care-au rămas orbi toată viaţa în ciuda ochilor şi a nervilor optici intacţi, virtual funcţionali; despre cei care, dimpotrivă, având zonele vederii din scoarţa occipitală normal dezvoltate, totuşi nu pot vedea din cauza cine ştie cărei atrofii sau disfuncţii din chiasmul optic sau din retină; despre cei cu cataractă la ambii ochi sau cu invadarea vitrosului de sânge; despre cei ce n-au noţiunea văzului, aşa cum nu putem avea noţiunea a ce simt peştii cu linia laterală sau a ce simte ovulul când primul spermatozoid îl atinge şi capsula chimică din vârful lui se sparge, opacizând instantaneu enormul soare al reproducerii; despre cei ce au noţiunea văzului pentru partea stângă, dar n-o au pentru cea dreaptă, fără ca vreun ochi să fie mai vătămat decât celălalt; despre cei care văd imaginile normal, însă nu sunt capabili să înţeleagă ce văd; despre cei ce au sentimentul că sunt înconjuraţi de o noapte adâncă şi despre cei ce percep totuşi o vagă luminiscenţă venită de pretutindeni; despre cei a căror orbire e doar convertirea-n carnal a unor teribile psihodrame (căci între ochi şi testicule, globii de sus şi cei de jos, între jugănire şi smulgerea ochilor a existat mereu un traiect sadic şi-n acelaşi timp redempţional); despre cei care văd ca prin sită şi despre cei care văd ca prin vis... Orbirea e scămoşată şi graduală, şi nimeni nu vede deplin, şi nimeni nu e orb adânc. Şi-aşa cum toată materia lumilor s-a desfăcut dintr-un punct spaţial infinit de dens şi fierbinte, cum toată viaţa s-a ramificat din primul coacervat din oceanul în clocot, la fel şi văzul a urcat şi s-a limpezit prin carnea animalelor, izvorând

din primul punct de cromatină din trupul primului parameci. Pata lui roşie vedea doar lumina, intensă şi pură, nediferenţiată în forme şi culori. Este lumina care a suit în ţevile generaţiilor, depărtându-se mereu de ea însăşi şi umflându-se de atribute, cum firul negru al ochiului de melc suie-n corniţa solzoasă şi apare în vârf. Şi poate că-n finalul creşterii văzului, ca în parabola zen a muntelui, vom ajunge să contemplăm iarăşi, dar altfel, lumina pură, cu corpul preschimbat brusc în creier, şi creierul devenit numai ochi, şi ochiul dezagregat deodată-n lumină... Şi doar atunci se va petrece marea unificare, nu a celor patru forţe într-una singură, ci a ochiului care vede cu lumea văzută de el, într-un continuum ochi-lume sau lume-ochi care se va putea numi Totul…

Cu timpul, maseurul devenise mai vorbăreţ, pentru ca, spre sfârşitul tratamentului din spital, mişcările tot mai oculte, mai labirintice ale degetelor lui pe faţa mea să fie dublate de poveşti bizare, în doi peri, spuse ca pentru el însuşi, şovăitor şi insinuant, ca şi când ar fi aşteptat de la mine un răspuns: o completare la câte-o frază rămasă-n suspensie, o tresărire la vreo aluzie pentru mine cu totul obscură... Când intram în cabinet şi-mi recunoştea vocea (ajunsese apoi să-mi recunoască probabil şi paşii, sau alte zgomote: cine ştie, foşnitul hainelor, felul de a apăsa pe clanţă sau de a bate la uşă) se schimba ceva pe faţa lui încremenită, în zâmbetul lui de Buddha enorm. Între sprâncene-i apărea o ciudată cută, ca şi când acolo s-ar fi chinuit să-i iasă un mugure ocular, un neg văzător. Trecea în spatele meu şi, executându-şi ritualul, îl împodobea cu excentricele mituri care mi-au rămas aşa vii în memorie. Totuşi, primele lui istorisiri nu aveau un aer cu totul neobişnuit, deşi era puţin jenant că orbul împărtăşea deodată unui puşti necunoscut lucruri intime şi, desigur, dureroase pentru el. O făcea însă cu detaşare şi cu un interes pe jumătate ştiinţific şi pe jumătate autoironic, care făcea destăinuirile suportabile, aşa cum storci câţiva stropi de lămâie pe spinarea grasă a peştelui de pe platou.

Înainte să orbească lucrase „la băieţii cu ochii albaştri“. Nu ştiam pe-atunci expresia, aşa că l-am întrebat „Unde?“, la care mi-a răspuns chicotind: „Ei, la flăcăii cu luceferi pe umeri“, şi a continuat să-şi descrie viaţa profesională numai în astfel de perifraze, încât în cele din urmă s-a format în mintea mea atât de ingenuă pe atunci, de copil de muncitori ce nu

discutau în casă politică, o imagine feerică şi amestecată, în care-l vedeam pe maseur în mijlocul unui fel de lojă angelică de supraoameni, toţi înalţi şi blonzi, cu strălucitori ochi azurii... Îi închipuiam goi, statuari, într-adevăr albi ca marmura, încât ochii deveneau neliniştitori şi obsedanţi pe feţele lor elene. Umerii îi aveau împodobiţi cu constelaţii arzânde, formând zodii limpezi ca pe abţibildurile de pe pahare. „Băieţii veseli“, cum îi mai numea orbul, puteau fi Raci, Scorpioni, Capricorni sau Fecioare, depinde de cât de înalt era rangul lor în ierarhie. Ei se mişcau printre noi şi totuşi erau nevăzuţi, auzeau tot ce spunem, chiar în intimitatea caselor noastre, şi totuşi nimeni nu bănuia unde îşi ţin misterioasele întruniri, prin ce reţea de canale subterane hălăduiesc... Dac-aveau cu toţii ochi de azur, era pentru că însuşi sângele lor era azuriu, ca al zeilor şi-al păianjenilor. Incoruptibili şi distanţi, rasă de stăpâni venită din alte zone ale Cosmosului, aceşti „băieţi“ (semn al virginităţii lor rituale) de o netulburată şi enigmatică veselie, interferaseră cumva, în vremuri imemoriale (care coborau, după unele rumori, până la bătrânul rege Burebista: căci era cert că Dekeneu, marele său preot, datorită înălţimii la care trăia, pe muntele sacru, avea în vene un fluid albastru, mirosind puternic a acid cianhidric, sânge mult mai apt să absoarbă puţinul oxigen al înălţimilor şi să-l transporte către sistemele şi aparatele corpului său astral), cu structurile politice ale neamului, dar mai cu seamă în ultimele decenii dominaţia lor devenise deplină, triumfătoare. De un rang mai înalt decât îngerii, aceşti supra-veghetori îşi aţinteau din palatele lor aeriene privirile de acvilă asupra muşuroaielor de furnici pe care truditorii pământului, în neghiobia lor, le-nălţau, şi se prăvăleau din când în când asupra gloatelor înspăimântate, răpind la ceruri câte-un muritor. Nimeni nu le putea pătrunde căile şi-nţelege gândurile. Doi oameni dormeau într-un pat: unul era luat şi altul lăsat; două femei săpau la câmp: una era luată şi alta lăsată. Unde era cadavrul, acolo năvăleau vulturii.

Aveam această viziune pe când maseurul, vorbind în doi peri, insista cu degetele pline de talc peste pleoapele mele, de parc-ar fi vrut să-mi deschidă ochii. „Accidentul“ în urma căruia orbise, cu cinci ani în urmă, îl scosese definitiv din secta glorioasă. Fireşte, în rândul acesteia nu putea fi admisă nici o fiinţă cu vreun beteşug, care i-ar fi ştirbit perfecţiunea. Maseurul orbise pentru că văzuse prea multe, de unde eu trăgeam concluzia că acestor

ființe privilegiate destinul le rezervase și câteva neplăceri: cantitatea de informație pe care-o puteau primi era limitată și, dacă-și consumau rația înainte de moarte, rămâneau orbi sau surzi sau insensibili pentru restul anilor pe care-i mai aveau de trăit. Îngeri căzuți în mocirla concretă a străzilor, a metroului și halelor de pește, târau cu ei în mormânt secretul sângelui lor albastru.

Dacă n-ar fi fost unul dintre ierarhii „mănăstirii Secu“, aula lor enigmatică, al cărei nume trimitea către uscăciunea și asceza spiritului, orbul ar fi ajuns să facă perii, asemenea imensei majorități a celor atinși de cecitate. Așa, se crease anume pentru el postul de maseur la Colentina, bine plătit și aproape de casă. Nevasta lui superbă, îmbrăcată mereu ca o divă, îl ducea și-l aducea în fiecare zi, înfruntând mândră privirea celor cu care se-ncrucișau pe trotuar, pe lângă gardul spitalului împletit cu rochița-rândunicii. El, cu pieptul scos înainte, părea să i se împotrivească din răsputeri, de parcă ar fi fost târât spre eșafod de un gardian nemilos. O frază a lui, din cele pe care, într-un destrămat bavardaj, le lăsa să ningă ușor și continuu peste creștetul meu, m-a făcut pentru o clipă atent: „Și nu știu dacă am ajuns în cabinetu-ăsta pentru că am orbit, sau am orbit tocmai fiindcă trebuia să ajung aici“... S-a oprit o clipă, tăcut, din pasele pe care le făcea pe pielea făinoasă a feței mele, după care a continuat sporovăiala, descriindu-mi procesul funest al orbirii. Începutul poveștii lui ar fi fost atroce și șocant, dacă același ton din vârful buzelor, ușor amuzat, de parcă ar fi fost povestea altuia, nu ar fi golit cu totul de sevă vorbele lui, lăsându-le aeriene ca un palat de hârtie.

Intrase pe înserate, după o zi de ascultare (probabil ascultarea pe care-o fac călugării în schiturile lor, traduceam eu) în holul blocului unde locuia. Becul din hol, ca toate becurile tuturor scărilor de bloc, fusese furat, așa încât felii groase de beznă catifelată se depuseseră în partea dinspre lift. De-acolo săriseră în spatele lui niște inși, care-l narcotizaseră și-l transportaseră, probabil, cu o mașină, în altă zonă a orașului. Se trezise în centrul unei săli enorme, sub o boltă măreață de bazilică, aflată poate la mii de metri deasupra pardoselii. Era legat pe un scaun de cristal, în centrul podelei cadrilate care se-ntindea cât vedeai cu ochii, ca un câmp deschis, îngrămădindu-și tot mai mult, spre margine, pătratele albe și roșii, până

când se confundau într-o singură linie de ceaţă. Aerul era înăuntru gelatinos şi-ngheţat, străbătut de coloane oblice de lumină, căci luminatoare rotunde perforau din loc în loc semi- sfera gigantescă a bolţii. Stătea poate de zile-ntregi acolo, urmărind înfiorat deplasarea pe podeaua dulce, lustruită ca oglinda, a petelor de lumină, întunecarea lor până la stacojiu, învăpăierea aerului din sala nemărginită şi căderea beznei, iar apoi, iarăşi şi iarăşi, revărsarea zorilor, când, la marginea vederii, drept în faţa lui, i se păru că nişte puncte se mişcă abia sesizabil. Timp de câteva zile punctele avansară, crescând cu încetul, străbătând ore-n şir câte o pată de lumină, intrând iarăşi, ore-n şir, în penumbră, până când, într-una din dimineţi, cel închingat pe scaunul scânteietor percepu la numai vreo sută de metri o coloană dezordonată de bărbaţi în odăjdii albe, scorţoase, care cădeau pe corpurile lor nu în cute graţioase, ci în unghiuri ţepene ca nişte elitre.

„Curând, povestea orbul, cei vreo patruzeci de oficianţi ai vreunor Mistere formară un semicerc de sutane foşnitoare în jurul meu. Aveau în mâini instrumente incomprehensibile şi atroce, la a cĂror simplĂ vedere transpiraţia îmi făcea vârtejuri pe piele. Doar unul dintre ei avea mâinile goale; în schimb, pe efodul prins pe umeri cu lănţişoare de platină îi strălucea o lăcriţă de cuarţ prin care se străvedea un dinte de om, cu tot cu lungile lui rădăcini, emanând o aură palidă. Posomorâtul preot purta pe cap o mitră de oţel ale cărei ramificaţii tubulare îi perforau craniul.

Rechizitoriul – căci, după expresia solemnă şi ameninţătoare a feţelor lor de insecte, asta trebuie să fi fost – durase ore-n şir, până când în uriaşa sferă căzuse noaptea. Mai luminau acum, ca de fosfor, doar cleştii, şuruburile şi lanţetele complicate din mâinile preoţilor şi dintele din cutiuţa de cristal. Cuvintele pe care, când ierarhul lor singur, când toţi în cor, când câte unul cuprins parcă de o bruscă revelaţie, mi le urlau în faţă, împroşcându-mă de salivă, erau semnele zgâriate pe timpan ale unei limbi necunoscute. Într-un târziu s-au îngrămădit spre mine şi şi-au aşezat palmele pe creştetul şi pe umerii mei. Hainele lor brodate cu sârmă de aur miroseau iute şi viermănos. Ierarhul mi-a fixat pe cap un cerc de fier cu şurub, având în dreptul ochilor mei doi pedunculi mecanici. În acele mici menghine mi-au fost prinse pleoapele şi, prin fine ajustări de şurub, mi-au fost îndepărtate una de alta până când au început să mă doară şi, sfâşiate, să sângereze. Globii ochilor

mi-au rămas holbaţi, lipsiţi de apărare şi începusem deja să presimt monstruosul supliciu. Scoabe de aramă, înroşite-n foc, aveau să-mi crape ouăle fragile din găvanele frunţii.

N-a fost însă aşa. Preoţii s-au dat la o parte din faţa mea, trecând poate înapoia tronului de cristal. O voce singură, subţire ca un fir de aţă, mai ţesea o broderie sonoră în gelatina rece a sălii, când o enormă pleoapă a prins încetişor să se descleieze pe jumătate din orizont şi să lase, ca o lamă de secure de aur, să pătrundă în hală o unghie de lumină orbitoare. Am zbierat ca o fiară, căci lumina aceea nu era lumină, ci lumina unei lumi de lumină, nu era foc alb şi năucitor, ci focul unei lumi de foc şi de calcinare. Pe când ochii mei, transparenţi ca opalele, mureau în chinuri şi voluptate de negrăit, pielea corpului meu gol începea să vadă. Vedeam cu pieptul şi cu braţele, dincolo de cuptorul ce-şi deschidea încet pleoapa, forme şi stihii, alunecări şi contracţii ce nu erau din acest univers. Ştiam, pe când urlam încercând să-mi rup chingile, că sunt într-un glob ocular, că trăiesc ca un infim fir de praf în vitrosul unui ochi – al cărui zeu? al cărui atlant uriaş? – şi că ochiul se deschidea acum către o lume de un grad mai înalt. Din structurile cerebrale generând visul ale acestei fiinţe ce plămădea în somn lumea noastră fusesem răpit şi cărat prin chiasmul şi nervul optic, strecurat prin covorul policrom al retinei şi silit să privesc, din miezul globului cristalin, către o lume orbitoare, orbitoare... Pleoapa se ridica tot mai mult, lumina de dincolo de lumină mă izbea ca o coloană monstruoasă coborând din pupilă, sala se umpluse de culoarea insuportabilă a orbirii şi, în toiul acelor chinuri faţă de care simpla crăpare a ochilor mi s-ar fi părut un balsam ceresc, un fel de voce, sau un fel de desen caligrafic pe pielea mea văzătoare îmi povestea ciudatul mit al Ştiutorilor, conspiraţia lor mondială, întinsă la fel de mult în spaţiu ca şi în timp (şi despre care, ca unul dintre şefii serviciilor secrete, aveam o vagă cunoştinţă – căci toate aceste servicii, secte şi cabale sunt legate-ntre ele ca nişte reţele de neuroni), ruperea lor către ceruri şi iaduri în efortul neomenesc de a străpunge realitatea.

Iar eu eram orbit ca să se-arate în mine căile Domnului. Aveam să fiu, de-acum înainte, ales pentru atrocitate – dar şi pentru prevestire – de către o forţă necunoscută faţă de care puterea întunecată a băieţilor cu ochii albaştri e o caricatură degenerată şi o metaforă strâmbă. Aveam să aştept aici, în

cabinetul meu, ca un păianjen în miezul capcanei lui scânteietoare de salivă-ntărită, pe cel în stare să mă recunoască, pe cel ce va-ntinde degetul către pleoapele mele, le va atinge cu unghia lui tămăduitoare, va plezni pleznitura şi va orbi orbirea ochilor mei. Avea să fie – mi se spusese prin acel tatuaj de lumină grăitoare pe când zbieram răstignit pe jilţul de cristal – un adolescent cu oase subţiri ca ale păsărilor. De câţiva ani îl aştept, nu atât ca să-mi redea vederea, căci ce mai poate fi vederea după ce am văzut indepingibilele imagini, cât ca să-l văd pe El, pe cel trimis, pe cel ce va fi trimis, pe Trimisul care, fiind deja acolo, e şi aici totodată. Între timp, am trecut prin toate bolgiile orbirii: stingerea treptată a spaţialităţii; lăţirea, ca la lilieci, a unui dominion sonor, cu peisaje de zgomote; halucinaţii cu feţele inventate ale celor cu care vorbeam văzute în cele mai vii culori fluorescente şi electrice, dar feţe de acromegalici, de ciclopi, de scalpaţi, de satiri, de omizi, de cranii şi de cameleoni; spaime înmărmuritoare, când simţi că se apropie cineva de tine din toate părţile deodată; voci care-ţi poruncesc, spunându-ţi pe nume, să-ţi retezi beregata... Şi, la sfârşitul sfârşitului, groapa fără fund a cârtiţei, orbirea adâncă...“

Maseurul îmi împingea tot mai mult capul în pântecul lui pufos, de parcă ar fi vrut să mă încorporeze cumva acolo, într-un imposibil uter oval. Toată faţa îmi ardea ca jupuită, şi-ntr-adevăr, când m-am uitat în acea zi în oglindă, imediat ce m-am întors de la masaj, mi-am văzut faţa roşie şi sleită cu totul, de parcă aş fi slăbit brusc câteva kilograme. E drept că din ziua aceea am observat şi un mic reviriment al muşchilor peribucali şi orbiculari, ce reintrau, insesizabil, sub puterea voinţei mele. Dar nu-mi mai ardea în acea clipă nici de pielea escoriată a feţei mele, nici de semnele de însănătoşire, căci în cabinetul de masaj, după ce degetele mari şi pâlpâitoare ca nişte aripi de fluture de noapte mi se zbătuseră pentru ultima oară peste faţă, se întâmplase ceva minunat şi teribil. Îmi trăsesem bluza de pijama din nou peste umeri şi mă-ntorceam spre maseur ca să-i mulţumesc, ca de obicei, înainte de a ieşi. L-am văzut umplând cabinetul, aisberg orb şi alb ca zăpada, balenă albă şi oarbă mirosind a tăcere. În faţa lui, cum stăteam acum faţă-n faţă, mă simţeam ca un adorator anonim, smochinit de posturi, cutremurat de monstrul criselefantin. „Eşti Mircea“, şopti el atunci, abia

auzit. Deschise apoi doi ochi mari, căprui, luminoşi, nespus de umani în ţeasta aceea de gheaţă.

La câteva luni de la intrarea tancurilor Tratatului de la Varşovia în Cehoslovacia, Direcţia a V-a a Securităţii statului român primise o serie de noi misiuni, unele dintre ele contrariante şi inedite, situate pe treptele cele mai de sus ale scalei secretului de stat. S-au efectuat în acea perioadă răpiri de copii (atât băieţi, cât şi fetiţe) de la populaţie, s-au făcut transporturi de sânge în anvelopele unor vehicule militare, s-a lucrat la instalaţii subpământene (centrale nucleare? buncăre? adăposturi antiatomice?), au apărut tipografii ultramoderne protejate de ziduri duble în case aparent părăsite sau locuite de ţigani. La Fundeni, o clinică asemănătoare unui laborator spaţial a efectuat complexe operaţii plastice asupra unor cetăţeni depistaţi ca având o oarecare asemănare fizică, staturală şi vocală cu şeful statului. Aceşti cetăţeni, care după operaţie deveniseră identici cu eroul naţional, fuseseră declaraţi morţi în urma unor accidente şi li se organizaseră înmormântări.

Extravaganţa şi misterul de roman-foileton ale acestor misiuni, puterea absolută pe care o dobândeau asupra celor care executau concret ororile: doctori, miliţieni, muncitori şi preoţi, ca şi faptul că erau tot mai onoraţi de aparatul de partid şi de stat (la şedinţele lor de partid asistau din când în când chiar membri din Biroul Politic Executiv) provocară modificări profunde în psihologia ofiţerilor de securitate. Majoritatea aparţineau unei generaţii noi, care copilărise în timpul războiului şi ajunsese la maturitate după ce valul atrocităţilor din anii '50 trecuse. Deseori îi auzeai vorbind despre „bătrâni“ ca despre nişte mocofani abrutizaţi, zbiri vulgari care îşi călcau victimele în picioare asudând dezgustător, în odăi ce puţeau a grajd. Colegii vechi în meserie, tot mai marginalizaţi, arătau încă a ţărani pe care uniforma nu voia să stea nicidecum. Aproape că nu ştiau nici să se iscălească, iar când deschideau gurile „la una mică“, îi plictiseau pe junii „papiţoi“ (cum cu năduf şi ură îi numeau la rândul lor pe noii sosiţi) cu aceleaşi poveşti de mult ştiute despre cum vânaseră ei duşmanii poporului prin Făgăraşi. Ţiganul Belate Alexandru, devenit erou al trupelor de Securitate şi omagiat cu poezii scrise de tovarăşii scriitori era înjurat mai

abitir în toate basmele astea: „Belate? Păi să vă spui io cum a fost cu Belate. åsta a murit de prost ce-a fost, că a somat din picioare, şi banditii n-a avut decât să-l dea jos ca pe-o cioară ce era. Tovarăşu' poiet n-a cunoscut situaţia când a scris poiezia aia de la drapel:

Ucis cu mişelie pe la spate
Ostaşul ţării a căzut inert,
Eroul nostru cel mai drag: Belate!
...Şi i-a rămas ţigara fumată doar pe sfert".

Când auzeau de Belate şi de duşmanii de la Canal, care, fireşte, „ajunsese să-şi bea pişatu' propiu", tinerii ofiţeri simţeau că turbează. Niciodată ei nu şi-ar fi mânjit mâinile cu asemenea crime. În costume impecabile, mirosind a lavandă, ei cutreierau librăriile în căutarea cărţilor la modă, se vizitau, cu soţiile, servindu-se doar cu câte-o cafeluţă şi un coniac (nu punându-şi musafirii la masă şi îndopându-i cu ciorbe), serile se mai adunau la Select sau la Boema… Cu toţii visaseră întreaga adolescenţă să devină ceea ce acuma, iată, se împlinise. Toţi citiseră cu pasiune *La miezul nopţii va cădea o stea* şi *Sfârşitul spionului-fantomă*, identificându-se cu ofiţerii în civil, fără pată şi prihană, maiorul Frunză şi căpitanul Lucian bunăoară, care, chintesenţă de Hercule Poirot şi de mitologic Heracle, ajungeau să rezolve cazuri enigmatice şi să prindă spioni imperialişti, foşti criminali de război, întorşi în ţară cu identitate falsă. „Cine eşti dumneata, domnule Pietraru?" visau să întrebe într-un sfârşit, când, dezarmat, spionul cu ochelari negri rămânea prăbuşit în fotoliu. „Nu cumva sub acest nume de împrumut se ascunde Horst Müller, fost ofiţer SS?" La care, înainte să poată interveni cineva, acesta spărgea cu dinţii o fiolă de cianură ascunsă în gulerul cămăşii...

Nu, Securitatea statului nu mai era nici Siguranţa din timpul regimului burghezo-moşieresc, cu comisarii ei satirizaţi în atâtea filme, dar nici vechea Securitate a lui Dej şi Drăghici, a lagărelor şi câinilor-lupi. Devenea o instituţie modernă, un corp de tehnicieni ieşiţi de pe băncile facultăţilor şi având un rol social excepţional, aproape mesianic. Ţara se industrializa, miracolul românesc era pe toate buzele în Occident, rata anuală de creştere

a PNB era printre cele mai mari din lume. Noul lider al Partidului era tânăr, nonconformist şi de un curaj admirabil în faţa ruşilor. Bancurile îl prezentau ca pe un automobilist care semnalizează la stânga şi-o ia la dreapta. Semne ale prosperităţii: ţigări şi băuturi străine, autoserviri încărcate, frigidere şi televizoare pentru toată lumea, posibilitatea ca, mâncând iaurt cu pâine timp de cinci ani, să-ţi epatezi vecinii cu un automobil Dacia şi chiar Skoda sau Wartburg pentru cei mai norocoşi (de ce nu un Fiat 600 la urma urmei?) – se vădeau pretutindeni la oraşe şi sate. Arestările politice încetaseră şi câţiva lideri comunişti fuseseră reabilitaţi. Părea că, într-adevăr, singurul debuşeu pentru corpul de elită al ofiţerilor de securitate în civil nu mai putea fi decât spionajul industrial. Căci oricând, în ciuda creşterii conştiinţei sociale şi patriotice a populaţiei, te puteai aştepta ca vreun nenorocit contactat pe litoral de vreun străin să vândă rezultatele cercetării româneşti pentru un pumn de bani verzi.

Că lucrurile nu stăteau chiar aşa avea să devină limpede foarte curând după evenimentele din ’68. E drept că o parte din colegii locotenentului-major Ion Stănilă, care medita la toate acestea într-un fel de reverie somnoroasă în biroul lui din Dristor, de la etajul 1 al unei case negustoreşti, fără nici o firmă, se ocupau mai departe de supravegherea laboratoarelor de cercetare: armamentul la Tohan şi Sibiu, chimicele la Turnu-Severin, ceva neclar dar strict secret în Apuseni, plus rutina pe platformele industriale din jurul Bucureştiului. Zilnic îmbrăcau halate albe şi făceau pe cercetătorii, pe baza unor cunoştinţe minime de specialitate obţinute la cursuri scurte de chimie, fizică sau metalurgie. Unii dintre ei, lucrând de ani de zile în cercetare, ajunseseră să se priceapă binişor şi să-şi facă un nume ştiinţific. Mai invidiaţi erau cei trimişi în Occident, reţeaua noastră diplomatico-securistică împânzind ambasadele şi reprezentanţele. Dumnezeule, ce perspectivă: să trăieşti în Occident ani de zile, uneori decenii întregi, şi să strângi valută în bancă! Unii, cei mai buni, erau infiltraţi, cu identitate falsă şi acte-n regulă, în puncte strategice din cele mai diverse domenii, şi trăiau acolo, se căsătoreau şi aveau copii, şi nimeni, niciodată, nu ajungea să le pătrundă adevărata identitate. Cum o fi, se gândea speriat şi fascinat locotenentul-major, să stai înfipt în coasta unei lumi ostile, să te confunzi cu ea până aproape de uitarea propriului nume şi a propriei misiuni, să-ţi faci

meseria şi să-ţi creşti copiii conform stilului de viaţă al locului, să-ţi faci prieteni şi să mergi la meciuri şi la băutură, şi-n tot timpul cât eşti cu ei să fii totuşi extrem de departe, un pseudopod, un peduncul al unei alte lumi, vorace şi nemiloase? Cum o fi să fii reactivat, după ani de lâncezeală, parazitare, mimetism? Să primeşti deodată semnul codificat şi să se ridice deodată în tine, sub faţa ta boţită de inginer mediocru, în ochii tăi plictisiţi de o nevastă obeză, demonul unui alt imperiu? Cum o fi să fii posedat, să nu-ţi aparţii ţie însuţi, să fii o mănuşă în care, din când în când, pătrunde o mână de fier?

Privindu-şi distrat chipul reflectat palid în portretul de pe birou al Tovarăşului, Ion Stănilă recunoscu în sinea lui că n-ar fi în stare de-aşa ceva. Agenţii secreţi erau eroii lui, pe care-i ridica la înălţimea unor supraoameni. Cât despre el... era destul că ajunsese şi-aici. Ai lui erau încă la ţară cu toţii. Frati-su mâncase atâta bătaie în ’58, când cu colectivizarea, că rămăsese strâmb de-un şold şi cu-o mână zgârcită, şi ar fi cerşit la uşa bisericii dacă nu i-ar fi găsit el slujba asta la ei la garaj. Spală şi Luca pe jos cu furtunul, mai ia ţigări şi chifle mecanicilor, ce să facă... Ai lui, de când au dat caii şi le-a rămas căruţa-n hambar (fusese la Măgureni vara trecută şi se-ntristase la vederea scorojirii frumoaselor panouri pictate cu sirene albastre şi flori roşii ale căruţei cu pneuri de cauciuc), parcă s-au sclerozat, au dat în mintea copiilor. Mereu trebuie să intervină la Primărie, la Sfatul Popular, să nu le ia via... Pe când el, iată-l ofiţer de Securitate, cu leafă mare, cu sporuri de tot felul, cu locuinţă la vilă zugrăvită în calcio-vecchio şi cu scară interioară, şi mai cu seamă cu o femeie spre care se uită toţi curgându-le balele când se-ntâlnesc la restaurant. „Păi când intră jidoavca mea afurisită, pistruiată până-n fund, în deux-pièces-ul ăla roşu şi-n pantofi cui tot roşii, până şi chelnerii rămân cu gurile căscate. Ce i-ar mai face ei, cum păşeşte ţâţoasă şi futeşă, cu poşetuţa-n mână, pe covorul de la Athenée, din Salonul cu oglinzi...“ Da, fusese mult mai băftos ca alţii. Mulţi îşi frânseseră gâturile pe-o treaptă sau alta, fără să ştie nici ei de ce, şi mai mult ca sigur că şi l-ar fi frânt şi el dacă secretara cu propaganda pe Universitate („aaah, o să fug din ţară... au! dă-mi-o! dă-mi-o mai tare!... o să vorbesc la Europa... uuuh! trage-mi-o, iubitule... dă-mi-o şi-n fund... aoleu! au! jos comuniştiiiii...!“), draga lui soţioară, nu ar fi vegheat, cu principialitatea ei

temută, asupra lui. Bunăoară Dunăreanu: căzuse dintr-o tâmpenie. Zisese ceva cotoios la un chef... ceva de Dubcek... sau dracu ştie ce, doar ca un banc, dar se găsiseră colegi binevoitori care să-l toarne. Acum, cine ştie pe la ce şcoală comunală predă istoria patriei. Cu Costică a lu' Mărioara fusese altceva: tovarăşii îi luaseră pe amândoi deodată, pe unul de la frecat statui, pe celălalt de la freză, din atelierul ITB de pe Grozovici. „Tovarăşe, ai dori să urmezi o şcoală de ofiţeri de securitate?“ Dosare fără pată: fii de ţărani săraci, care nu făcuseră politică. Nema rude pe nicăieri, doar pe la Ficătari şi Râmnicu Sărat. Băieţi isteţi, cu şapte clase şi şcoala de ucenici. Asta era-n '59. Pe el îl aleseseră şi-l trimiseseră imediat la Băneasa. Costică – bârlu, bârlu, bârlu, bârlu (ofiţerul îşi gâdilă repetat buza de jos cu degetul: a rămas bătând din buze). Îi găsiseră la vizita medicală un nodul pe-un rinichi. Nefiind bun de Securitate, îl trimiseseră apoi la Ştefan Gheorghiu să se facă ziarist. Cică fi-su, mucosul de Mircişor, – să fi avut vreo... aproape trei ani pe-atunci... (stăteau deci încă-n Silistra) – când îi spusese deşteapta de Marioara: „Puişor, ai vrea să se facă tăticu' ziarist?“, el începuse să plângă: ziarist însemna pentru el un beţiv jerpelit care vinde ziare. Pe-atunci (ba chiar şi acum mai vezi câte unul) umblau pe străzi, cu un top de ziare în câte-o matriţă de carton roz prinsă cu o chingă de umăr: „Informaţia! Informaţia!“ Ziarist sau măturător era totuna pentru lumea de rând. Doar acum vreo doi ani, la Moşi, unde, îmbrăcat în vânzător de fesuri şi gorniţe de hârtie creponată, trepăda cu misiunea să surprindă contactele superioare ale femeii-păianjen, văzuse chiar lângă baracă un astfel de nenorocit: se holba, beat cui, la ţâţele dresoarei de maimuţe pictate pe panouri, şi ziarele îi curgeau din geantă-n noroi...

De când începuseră să-i cam înlăture pe jidani (cică şefu' e mare antisemit), pe Estera o chema Emilia. Doar apropiaţii îi mai ziceau pe numele vechi. Tovarăşa Stănilă Emilia, cea care an de an îi chema în aula de la Drept pe secretarii de facultăţi şi pe şefii de an – tineri frumuşei, tunşi precum chinezii sau coreenii, şi fete cu fuste mult sub genunchi – ca să le spună că dragostea de patrie şi partid e mult mai importantă decât cea pentru „persoana iubită“, fusese grozavă în iarna lui '56, când câţiva destrăbălaţi de studenţi începuseră să facă prostii. Imediat luase măsuri, în primul rând întocmirea unei liste complete cu toţi zavragiii, care intraseră

pe mâna cui trebuia. Ofiţerul zâmbi când îşi aduse aminte: ţăcănita! În nopţile alea cu flori de gheaţă până sus pe geamuri, luată viguros pe la spate, Estera fantaza leşinată de excitaţie: era în closetul facultăţii, îngenuncheată lângă urinoare, şi studenţii revoltaţi îi făceau tot ce se putea închipui, unul după altul şi mai mulţi deodată... Atunci urcase ea până-n vârful ierarhiei de partid pe universitate, iar acum avea să urce din nou, o chemaseră la Capitală. O văzuse şi el de câteva ori luând cuvântul pe la şedinţe: avea un papagal nemaipomenit: fraza şi citatul. Se adaptase perfect schimbării de gardă la Palat, din rusofilă devenise naţionalistă, numele lui Ceauşescu îl înlocuise pe-al lui Dej în economia orgasmelor nocturne, care însă, de la uitarea lui Stalin şi încetarea terorii (sau datorită înaintării ei în vârstă?) diminuaseră puţin în dramatism, devenind însă mai lungi şi mai atent puse-n scenă.

Locotenentul-major Ion Stănilă nu prea se remarcase prin inteligenţă la Direcţia Securităţii Statului. În schimb, o viclenie ţărănească îl făcuse să evite capcanele, răutăţile colegilor, treburile prea murdare şi cele în care ajungeai să ştii prea multe. Munca lui fusese pân-atunci de rutină: recrutase informatori în câteva întreprinderi, aşa că avea mereu pe masă agramate şi plicticoase rapoarte, din care oricât te-ai fi străduit n-ai fi putut scoate ceva: ce-a făcut unul, ce-a zis altul... „Ieri 26 V ’967 iera zi de leafă şi Maistru Boţan Ilie a zis la bere bancu cu Şefu’ în iad în cazanu’ cu căcat. Şi a mai zis că comunismu’ e socetatea leneşilor, că la nemţi nu se trage chiulu’ ca pe la noi. Zice că la iei ingineri stă cu curu’ pe scaun şi ochi la producţie şi la noi e invers că stă cu ochi la scaun şi cu curu’ la producţie“... Cele mai multe delaţiuni erau pentru bancuri politice. Cum dracu să arestezi un om pentru aşa ceva, mai ales când ştii că bancurile sunt fabricate şi lansate, o dată cu zvonurile de pe la cozi, de echipa specială de pe Buzeşti, colegi de-ai tăi, care le iau şi ei din culegeri franţuzeşti şi le adaptează... Şi le pasează unii altora la cehi, la bulgari, la ruşi, la polonezi, aşa că nu-i de mirare că tot lagărul râde de-aceleaşi bancuri, schimbându-i doar pe Kadar cu Brejnev şi pe Walter Ulbricht cu Ceauşescu. Mai bine să râdă decât să iasă în stradă. Sau că ascultă Europa liberă. Mai întâi că nu ascultă multă lume, şi-apoi, până şi cei care ascultă spun că sunt minciuni şi provocări. Tineretul e cu

muzica. Trebuie să aibă şi ei o supapă, altfel se-apucă de prostii şi e mai rău.

Acum doi ani fusese surprins să fie scos din rutina întâlnirilor cu ciripitorii lui în casele conspirative (de fapt, locuinţele jegoase ale vreunor ciocănari care-i lăsaseră o cheie şi permisia să le folosească maghernița cât timp erau la fabrică: mulţi colegi ai lui foloseau casele-astea, de fapt, mai mult ca „futelniţe", aduceau acolo femei) şi să primească o primă misiune mai deosebită. Existau informaţii că în tot estul Europei apăruseră trupe ambulante de liber-profesionişti, circari nomazi care se produceau pe la bâlciuri şi pe maidanele din marginea cartierelor de locuinţe, trupe recalcitrante la încercarea legitimă de centralizare a fenomenului artistic al lumii circului şi de punerea sa sub controlul statului, după modelul celebrului Circ Mare din Moscova. Desigur, dansatori pe funii, înghiţitori de flăcări şi de săbii, forţoşi, pitici şi panarame existaseră dintotdeauna, dar ce se petrecea acum părea cu totul altceva. Itinerariile celor vreo douăzeci de astfel de trupe, din Gdansk până la Groznîi, urmau trasee absurde, în aparenţă nelegate de surse imediate de câştig. Soseau de multe ori pe locul târgurilor şi iarmaroacelor în alt anotimp decât cel al bâlciului tradiţional. Unele căruţe cu coviltir sau GAZ-uri cu tablele zdrăngănind se-nvârteau în cerc, altele, după un imens traseu drept, luând-o câteodată prin lanurile de rapiţă şi floarea-soarelui, făceau deodată o mare buclă la stânga. Ca la o comandă, toate trupele îşi dădeau reprezentaţiile simultan, în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, ceea ce-i făcuse pe ofiţerii KGB, primii sesizaţi (prin ce întâmplare?) despre ciudatele manevre ale circarilor, să presupună fie existenţa unui plan iniţial, cunoscut şi respectat ca un orar de tren de toate trupele, fie o permanentă comunicare între convoaie. A doua ipoteză căzuse de la-nceput. Nici un contact fizic nu părea să se producă, prin radio, porumbei călători sau emisari umani. Ideea unei conspiraţii iniţiale, probabil împotriva ordinii de stat (existau dovezi în acest sens), deveni ipoteză de lucru pentru serviciile secrete socialiste, deşi nu era exclusă nici posibilitatea unei reţele de spionaj, politic, militar sau chiar industrial (unii circari posedau şi foloseau aparate fotografice, e drept, străvechi, adevărate dagherotipuri, din cele care formau imaginea inversată direct pe plăci opace de sticlă). Fusese atunci întocmit un plan general de contracarare a

fenomenului, expediat de la Moscova către ţările-satelit. Atunci, în 1966, şi nu cu doi ani mai târziu se produsese de fapt, la noi, prima rebeliune contra ruşilor, prima zvâcnire de mândrie naţională: după ce-şi asigurase spatele la „şefu' cel mare“, conducerea Securităţii respinsese, cu multe menajamente, planul sovietic, arătând că, în condiţiile noastre specifice, se impune o strategie la nivel local. Planul naţional purta numele conspirativ „Operaţiunea Paltinul“, nu pentru cine ştie ce motiv ocult, ci pur şi simplu fiindcă ofiţerul răspunzător pentru ea se numea maiorul Paltin Bădescu. Fiind oleacă de fiziognomonist – maiorul îşi făcuse doctoratul în criminalistică pe operele lui Gall şi Lombroso, în conexiune cu cercetări recente în privinţa „cromozomului crimei“ –, ofiţerul îşi pusese problema alegerii, pentru operaţiune, a unor oameni cu mutre cât mai „populare“, care să se integreze perfect în atmosfera Moşilor. Tâmpi, guşaţi, beţivi cu cuperoză, ţărănoi cu ochii apoşi, brahicefali cu un dinte de tinichea în faţă, muieri cu sarmale-n cap şi faţa făinoasă, adolescenţi cu buze umede şi priviri piezişe de onanişti – aşa ar fi trebuit să arate agenţii ideali pentru misiunea de faţă în viziunea felliniană a maiorului Bădescu. Cum toate aceste trăsături presupuneau şi o oligofrenie subsidiară, se ivea un paradox: ca orice artist, maiorul trebui până la urmă să accepte că idealul nu era cu putinţă în lumea sensibilă. Nu zicea însuşi Leonardo da Vinci că mâna nu-i poate urma mintea? „La polizzia e una cosa mentale“, îşi spuse, zâmbind amar, Paltin Bădescu, şi folosi ce avea la-ndemână.

Aşa ajunse locotenentul (pe atunci) Ion Stănilă să vândă fesuri de poleială şi hârtie creponată, goarne cu paiete şi ochelari de carton în îmbulzeala fetidă a târgului Moşilor, în toamna cu mustării şi mititei a lui '66. Între hala de peşte cu duhoarea ei de putred, de sare şi de femeie, şi hala Obor, caldarâmul vastei pieţe nu se mai vedea sub noroaie. Lanţurile se-nvârteau nebuneşte în fundul panoramei. Motorul le era ascuns de panouri mânjite cu arăboaice dansând şi cămile cu feţe de om. O mare de lume se-nghesuia sub sfârleaza cu trupuri încremenite, la capete, de forţa centrifugă. Deşi părea că n-ai avea loc nici să scoţi mâna din buzunar, gloata totuşi avansa în şuvoaie groase spre piaţă, spre mustării, spre colţul brânzarilor cu putinele lor tulburi şi spre stivele de lăzi unde se vindea sucul popular, de 75 de bani, în sticlele rotunjite şi mate. Îmbrăcat în haine de

postav gros, mototolite, parcă scoase dintr-o recuzită de teatru, cu un fes pe cap şi suflând dintr-o goarnă în formă de trompă de fluture care se lungea brusc când se umplea cu aer, ofiţerul îşi găsise şi el un colţişor lângă baraca în care se dădeau spectacole de circ. Pe măsuţa din faţa lui mai avea de vânzare mingi de hârtie colorată umplute cu rumeguş şi atârnând de un elastic, păsări de lut vopsite-n frez şi-n indigo, cu fulgi coloraţi în coadă, hopa-miticĂ de celuloid cu baza de plumb şi ochelari de soare cu lentilele din celofan roşu. Copiii din jur, rufoşi şi plini de muci din cauza vremii rele, întindeau mereu mâinile după furat sau cerşeau un fes sau o mingică, aşa că locotenentul, cu ochii-n patru, abia dacă mai putea supraveghea şi intrarea circului. Din când în când îi mai punea câte unui puşti pe cap un fes de hârtie creponată, să se plimbe prin piaţă ca o reclamă vie. Ciudat cât îl prinsese negustoria asta. Marfa o primise de la DSS pe inventar, dar acum îl mâncau degetele să facă şi un profit, cât de mic, pentru el, aşa că începu să ceară mai întâi 50 de bani peste preţul fixat de superiorii lui, apoi chiar un leu. Se târguia cu muşteriii, de, ca la târg, şi încerca să-i înşele la număratul banilor. Chiar din prima zi se surprinsese brusc, pe la prânz, în deplină uitare a misiunii sale. Sute de suspecţi ar fi putut trece pe lângă el pe când îşi lăuda, roşu la faţă de atâta agitaţie, marfa. Noaptea, sucindu-se şi răsucindu-se în aşternut lângă nevastă-sa, ai cărei pistrui luminau slab în întuneric ca o pudră de scorţişoară pe o figurină de turtă dulce, locotenentul Stănilă vedea limpede pe retină mormane de cesuleţe de tablă cu cureluşe de plastic multicolor, fluieraşe ca de arbitru, mingi cu gumilastic, şoricei ce alergau pe-un mosor şi elefanţi traşi de greutatea unui bănuţ auriu.

De-abia de-a doua zi, însă, ofiţerul intră în aventura tulbure pe care acum, în odaia de pe Dristor, aşteptându-şi superiorul, o retrăia în amintire, în pofida voinţei lui, aşa cum o retrăise de sute şi mii de ori de-atunci. Întors în colţul lui de bâlci, lângă baraca spoită cu imagini de clovni, femei diforme în costume de baie şi un hidos păianjen cu cap şi piept de fată – fata având însă colţi de vampiriţă pe buza de jos pictată sângeriu – , ofiţerul de securitate sufla din răsputeri în gorniţele ce se lungeau, când văzu deodată în mulţimea ce căsca gura la un prezentator de pe estrada barăcii o figură teribil de cunoscută. Un flux de adrenalină rece ca gheaţa îi copleşi arterele. Dumnezeule, seara aceea de mai, cărăbuşii zbârnâind greoi prin trandafiriul

întunecat al parcului Ghica Tei, mireasma ameţitoare de liliac. Coborârea, prin postamentul statuii lui Puşkin, în imperiile verzi ale fricii... Levitaţia peste palatele şi halele unui iad transparent... Şi chipul de sfinx al prinţesei din fereastra ovală, al feei în malacov de satin albastru, aşezată în faţa spinetei cu capacul decorat cu intarsii de sidef... Langoarea din ochi şi oribila, jupuita tumoare de pe ceafă... Ea era, deşi acum într-un fulgarin jerpelit, deşi cu buzele palide, însemnate de un herpes ceţos, deşi în ghete bărbăteşti cu galoşi de cauciuc pe deasupra. Prezentatorul urla ceva în microfon şi din boxele butucănoase nu ieşea mai mult decât un huruit ca de camion greu. Lângă el, o damă bătrână, vopsită blond, lată şi fleşcăită, jongla cu un fel de popice. Rochia de lamé o făcea să semene cu o sirenă decrepită. „Poftiţi la bilete, spectacolul începe imediat!“, spuse-n cele din urmă, renunţând la microfon, insul în negru, şi unii dintre cei ce căscaseră gura, dar nu mulţi, mai ales cei cu copii, urcară treptele pe estradă şi-ncepură să cumpere bilete. O mulţime de lucruşoare se volatilizară de pe taraba improvizată a ofiţerului Stănilă, căruia îi era cu neputinţă să-şi mai ia ochii de pe fiinţa văzută odată într-o inexplicabilă transă şi care, iată, invadase deodată realitatea ca o duhoare de canal adusă brusc de o pală de vânt. Era acolo, concretă şi stropită de noroaiele Oborului, amestecată cu gloata ţărănească şi mahalagie, în care până şi gâlma cât o gutuie din ceafă părea la locul ei între feţe strâmbe, guri ştirbe, ochi urduroşi şi degete cu umflături de gută. Fata urcă şi ea pe scândurile estradei şi-şi luă bilet. Pentru a doua oară, dar dintr-un motiv diferit, ofiţerul îşi uită cu desăvârşire misiunea. Închise sec geamantanul cu zdrăngănele colorate şi fesuri de poleială, dădu capra de lemn într-o parte şi, cu geamantan cu tot, se văzu în faţa blondei în rochie de lamé, transformată acum în casieră. Cu biletul în mână, pătrunse în baracă, păşind automat în urma celorlalţi şi uitându-se zăpăcit după fată.

Hala părea pe dinăuntru mult mai largă decât ai fi crezut văzând baraca pictată bălţat din afară. În fund se zărea o scenă având ca fundal o pânză albastră pe care erau lipite steluţe aurii de poleială. Nici un fel de alt decor nu mai era nicăieri. Pereţii îşi vădeau scândurile negeluite, podeaua era din aceleaşi scânduri, iar cele vreo cincisprezece rânduri de scaune erau ca de cinematograf: speteze lipite în şir, numerotate, şi locul de aşezat pivotând în

sus şi-n jos în şuruburi. Puţea greţos a petrosin, ca toate sălile de spectacol din acea vreme, iar pe jos, nemăturate niciodată, cojile de seminţe şi firimiturile de covrigi

cu sare şi cu mac,
face bine la stomac

înotau în scuipaţi. Cineva, poate la spectacolul anterior, scăpase pe jos o sticlă de ţuică şi acum mirosea de te trăznea, te îmbătai numai de aburii groşi ai băuturii. Cu un fes pe cap, uitat din cauza emoţiei, şi cu ochelari de carnaval la ochi, ofiţerul se aşeză pe unul dintre ultimele rânduri şi se mută de câteva ori mai la dreapta sau mai la stânga, căci ţărani voinici, în cojoace şi cu căciuli de oaie, i se aşezau mereu în faţă. Tot pieptul îi zvâcnea atât de puternic, de parcă nu numai inima, ci şi plămânii, beregata, măduva din canalul vertebrelor şi ganglionii nervoşi i-ar fi pulsat fierbinte, sincron, sufocant. Tânăra femeie în fulgarin cărămiziu, cu buboiul holbat sub cocul prins cu agrafe ieftine, stătea liniştită la vreo trei rânduri de scaune negre mai în faţă.

Apăru mai întâi pe scenă o muiere zdravănă, în costum de baie cu franjuri, cu un bot roşu buzat, ca de negresă, şi care sucea şi răsucea în mâini, trecându-l pe după gât, un şarpe nu prea mare, cu mişcări ceroase, inelat cu dungi alternative coralii, negre şi aurii. Femeia dansa cu el pe o muzică spartă, hârâită, dintr-un difuzor geamăn cu cel de afară, şi-l încolăcea pe un braţ, şi-l trecea peste sâni, pentru ca, în cele din urmă, să-l apuce strâns de lângă cap şi să-l privească direct în ochii lui de piatră preţioasă. Din când în când şarpele scotea o limbă subţire şi bifurcată, cilindrică şi umedă ca un viermişor. Privind fix, femeia deschise deodată gura şi încorporă capul şarpelui între buzele groase, sorbindu-l către interior. Centimetru cu centimetru, reptila pătrundea pe gâtul femeii, dilatat acum şi cu venele umflate ca la cântăreţele de operă. Inelul rujat al gurii dansatoarei se lărgea tot mai mult, pe măsura îngroşării corpului lunecos, iar ochii îi deveniseră sticloşi şi tulburi, de parcă femeia însăşi s-ar fi preschimbat în ofiuridă. Înghiţirea cilindrului musculos şi viu dură minute bune, până când şarpele dispăru în întregime pe beregata şi în stomacul

femeii celei fardate din greu. Ea îşi reluă atunci dansul legănat, din buric, întorcându-se uneori ca să-şi mişte bucile albe sub nasul celor din primele rânduri, până ce-şi recăpătă privirea parşivă de muiere. Rămase apoi din nou încremenită, pântecul îi mişcă de câteva ori ca de sughiţ, gâtul i se dilată iarăşi şi capul sticlos al reptilei i se ivi între buze ca o limbă tumefiată. Apucându-l imediat, femeia trase uşurel afară râma uriaşă, care păstra pe corp dâre carmine de ruj. Fu adusă o cuşcă şi din ea fu scos de urechi un iepuraş negru. Lăsat pe podea, şarpele ridică prima treime a corpului, o-nclină către iepurele ce sălta dezorientat pe podea şi ţâşni brusc, înţepându-i o ureche. Iepurele încremeni, zvâcni din tot corpul şi se prăbuşi în aceeaşi clipă pe-o parte, cu lăbuţele tremurând fin. Cadavrul lui, înşfăcat iar de urechi, fu arătat triumfător de femeie, care-şi sărută dulce şarpele-n bot şi ieşi, în firave aplauze.

Doi ţigani în şalvari, cu piepturile goale, jonglară apoi cu făclii, în răcnetele unui cimpanzeu îmbrăcat, care, observă locotenentul, avea o rană urâtă la cot. Şi-l ferea mereu, strâmbându-se, în timp ce făcea tumbe, rostogolindu-se pe braţele lungi şi păroase, cu genunchii chirciţi. Era legat de gât cu un lanţ ciudat de gros, ţinut în mână, la celălalt capăt, de prezentatorul care-şi scosese costumul negru şi, în cămaşă şi pantaloni scurţi, făcea acum pe dresorul. Maimuţa avea ochii atât de trişti, încât nu-i puteai privi dacă erai trecut de vârsta copilăriei. Cu ea se terminau „numeroasele animale sălbatice“ anunţate la intrare. Urmă femeia cataleptică, dormind pe vârfuri de săbii, nimeni alta decât muieroiul blond în rochie aurie sclipind metalic.

Ofiţerul se lăsă iarăşi furat de farmecul iarmaroacelor, minunându-se cu ochii mari de tot ce se-ntâmpla pe scenă. Ţărănuşul din el se-nveli într-o fericire fierbinte, căci niciodată când fusese mic nu se dăduse-n scrânciob, nu trăsese la ţintă şi nu intrase la panaramă, deşi şi-ar fi dat pielea de pe el pentru asta. Se mulţumise doar cu ce arătau pe estradă, înainte de spectacol, când se promitea de zece ori mai mult pentru cei ce intră. Acum intrase, era înăuntru şi aştepta nerăbdător să vadă femeia-păianjen, atracţia numărul unu a spectacolului. Şi la ei, în Teleorman, fusese, cu ani în urmă, femeia-păianjen, dar îşi încetase curând apariţiile pentru că – umbla zvonul – se măritase cu omul cu limbă de bou şi rămăsese însărcinată. Cea de-acum fie

că era aceeaşi, şi-atunci trebuia să fie deja bătrână, fie era alta, poate fiică-sa. În orice caz, Stănilă recunoscuse în zugrăveala barăcii, la intrare, coama neagră şi ochii verzi ca fierea, ţâţele globulare, oarbe şi hidoasa fojgăială de labe negre din care ieşea bustul monstrului: erau aidoma celor de pe panourile din amintirea sa, de parcă pictorii de bâlci ar fi avut canoanele lor, asemenea zugravilor de biserici.

În fine, după ce pe fundalul de cârpă-nstelată al scenei se mai desfăşură un număr destul de curios (pe o măsuţă, dintr-o carafă de sticlă plină cu apă, ieşeau crengile uscate şi ramificate fin ale unui arbust de culoarea scorţişoarei. La capătul multor crenguţe, sugând din ele apă sau sevă, fluturau din voaluri multicolori peşti exotici. Uneori dădeau drumul din gură crenguţei şi planau rapid prin sala de bâlci, ca nişte libelule scânteietoare, ca să se reîntoarcă la încrengătura din carafă şi să apuce cu buzele lor cartilaginoase capătul altei crenguţe), se lăsă linişţea şi-ntunericul. Se-auzi apoi un ţipăt sfâşietor, un ţipăt invers, născut nu dintr-o sursă exterioară de vibraţii, cum ar fi laringele unui om tăiat de viu în bucăţi, ci în adâncul cortexului auditiv al fiecărui spectator, în neuronii complecşi ce detectează volumul, înălţimea şi timbrul sunetelor, şi care acum le creau din nimic, ghemuiţi acolo, lângă fisura lui Sylvian. Zbieretul de păianjen şi de femeie aprindea sinapsele şi axonii nucleului medial geniculat şi curgea-n jos, pe căile eferente, spre coliculusul inferior, codificat în frecvenţa unui curent electric sărind prin tuburile suple din nod în nod al lui Ranvier, coborând în nucleul ventral cohlear şi, filtrat prin complexele olivare superioare din trunchiul cerebral, umplând apeductul nervului cohlear. Ţipătul electric străbătea stânca masivă a craniului, umplea grote şi fisuri stranii, înspăimânta madone cu prunci tronând între stalactite şi pătrundea în cele din urmă în scoica răsucită-a urechii interne. Se desfăcea în mii de pârâiaşe sclipitoare, irigând fiecare, la capăt, câte-o străvezie celulă cu perişori, adăpostite de-a lungul spiralei, între membrana tectorială şi cea basilară, într-o limfă gălbuie, gelatinoasă. Urletul inuman, de fiert în ulei, de jupuit de viu, de canceros cu metastază generalizată devenea aici o vibraţie a endolimfei ce umple membrana lui Reissner, transmisă apoi perilimfei tălăzuită brusc în fereastra ovală. Ca nişte organe de maşini, scăriţa, nicovala şi ciocanul preluară vibraţia mecanică şi o

transmiseră timpanului care, prin conductul auditiv plin de ceară, făcu aerul să vibreze. Şi zecile de pavilioane ale urechii externe amplificară ţipătul ca nişte portavoce, comprimând şi rarefiind aerul alternativ, direcţionând teroarea spre scenă, concentrând-o într-o margine a acesteia, unde se-aprinse brusc spotul stacojiu al unui reflector şi toţi o văzură pe femeia-păianjen ţipând. Răcnetele de agonie născute-n mintea celor ce o priveau îi pătrundeau în gură, îi dilatau traheea, îi spărgeau bronhiile plămânilor, îi umflau vene groase pe tâmple. Cu toţii pompau în ea teroarea ce-i străbătea toracele, îi învenina sânii şi-i lăţea pe podele arcurile labelor negre, păroase, terminate cu gheare teribile, pântecul rotund şi fragil, plin de ouă şi maţe, filierele crescute la capătul lui, şi din care se scurgea o mătase străvezie. Şi-aşa cum, în vocea unei femei care ţipă-n orgasm sub bărbatul care-o izbeşte ritmic între pulpe, ţinând-o strâns, fără putinţă de scăpare, desluşeşti limpede două glasuri, al frumosului cap cu păr buclat şi ten subţire ca al copiilor pe de-o parte, şi al animalului pelvian pe de alta: uter, ovare şi trompe, vagin şi labii, ambele suprapunându-se şi tocmai din amestecu-ăsta rezultând geamătul excitat şi dulce, nu al oricărei femei, ci al iubitei tale, şi nu al iubitei tale, ci al oricărei târfe care-a ţipat vreodată sub un bărbat – în urletul teribil al Sfinxei de iarmaroc puteai auzi limpede vocea femeii şi cea a păianjenului, una stârnindu-ţi o milă amniotică, iar cealaltă îngheţându-ţi sângele în vine şi răpindu-ţi minţile de oroare.

Femeia-păianjen stătea acolo, în colţul de scenă muiat în sânge şi ţipa, rotindu-şi într-o parte şi-ntr-alta capul pe gâtul mult prea lung pentru o fiinţă omenească, mai curând un lujer străveziu, scrutând întunecimea sălii cu ochii verzi, de animal sălbatic, ca şi când ar fi aşteptat ceva. Spotul reflectorului venea din peretele din spate, ca la cinematograf, şi cilindrul de lumină purpurie scotea din beznă capetele şi spetezele din drumul său. Fumul de ţigări proaste se sucea şi se răsucea în raza groasă, desenând inflorescenţe de cenuşă vie. Deşi ofiţerul, cu părul ridicat în creştet şi cu ochii holbaţi – Ionică din Teleorman, feciorul lui Ilie Apetrachei, care nu intrase niciodată la panaramă – era cu totul subjugat de imaginea păianjenului cu bust de femeie, o mişcare vie, umedă şi măruntă, într-un plan mult mai apropiat, îi atrase deodată atenţia şi-i făcu globii ochilor să converagă către unul dintre capetele din faţa lui, profilate pe raza de

culoarea vinului. Tresări violent şi-şi aduse aminte de sine, de misiunea sa, de realitate. Dând să se scarpine-n cap, nimeri marginea de carton poleit a fesului. Şi-l smulse furios şi-l aruncă pe podea. Pentru că acel cap, înconjurat de aburul unor zulufi sclipitori era, fireşte, al Suspectei, al prinţesei cu ceafa tumefiată, frumoasă ca nimeni alta şi respingătoare ca o vedenie de coşmar. Acum, din tumoarea cât un craniu de nou-născut, exfoliată şi picurând, ieşea, zbătându-se uşor, o fiinţă sticloasă. Ofiţerul, aplecat înainte şi-ncordat tot, văzu acel viermişor cum se propteşte în picioruşe să se prelingă din gogoaşă, cu antene ca două ace cu gămălie şi ochi negri şi maţi, cum, complet eclozat, se căţără-n creştetul fetei, scuturându-se de lichid şi cu pântecul umflându-se şi subţiindu-se alternativ, şi cum această pompare despătureşte încetul cu încetul o pereche de aripi mototolite, le-ntinde tot mai mult, le netezeşte şi le usucă, până ce peste părul lucitor al prinţesei proletare, ca o diademă, îşi desfăcu aripile un fluture superb, mai mare decât oricare altul văzut de ofiţer vreodată, ca să-şi ia zborul prin sală, ca un liliac multicolor, intrând şi ieşind din raza reflectorului. Cercurile lui, urmând cascada horociclică a lui Lobacevski (ah, Herman!), se-apropiau tot mai mult de Sfinxa care, modulându-şi deodată altfel, ţiuitor, în glissandouri dulci ca un miorlăit, urletul, urmărea cu ochi verzi ca fierea zborul lepidopterei. Când, într-un ultim rotocol, acesta lopătă pe lângă botul de muiere pătimaşă al Himerei, o limbă lungă şi cleioasă îl apucă, spărgându-i fragilitatea, înfăşurându-i trupul inelat şi trăgându-l în gura rujată, care-l mestecă avid. Multă vreme, la colţurile gurii, se mai văzură capete de aripă uscată, ce-aveau s-alunece şi ele mai târziu pe gâtul femeii-păianjen...

„Opriţi! Opriţi! Faceţi lumină!“, răcni deodată Stănilă sărind în picioare. „Securitatea!“ Spotul se stinse şi-o-nvălmăşeală îngrozitoare se produse. Oamenii fugeau în toate părţile, poticnindu-se şi călcându-se-n picioare. „Faceţi lumină-n paştele mă-sii!“, urlă iar ofiţerul, încercând s-ajungă la scenă şi lovindu-se de trupuri în cojoace de blană. Ştia acum: contactul avusese loc! Fluturele era mesajul! „Bandă de tâlhari!“, zbieră ca scos din minţi când ajunse-n sfârşit în culisele mizere, o baracă de fapt, plină cu recuzită roasă de molii. Îl apucă de guler pe crainicul care-anunţase spectacolul şi care, în lumina de zi cenuşie ce venea de pe geam, era un biet

omuleţ cu figură de funcţionar. Femeia-păianjen, nimic altceva decât o piţipoancă plină de coşuri pe bărbie, tocmai îşi dădea jos din jurul şoldurilor labele negre şi păroase de cârpă umplută cu câlţi. Înghiţitoarea de şerpi era în capot şi căuta în cap, de păduchi, cimpanzeul, ţinându-l în poală ca pe-un copil. Năvăli înspăimântată, cu o bucată de ziar vechi în mână, şi baba-n laméuri, care lăsă deschisă, de uimire, uşa barăcii. „Aha! Uite dovada! Voi singuri v-aţi trădat!“ Stănilă smulse ziarul cu care femeia se-ntorsese de la privată, îl despături şi...

Doi ani mai târziu, ofiţerul vedea încă în faţa ochilor un enorm articol ceţos, ilizibil, cu un titlu de două şchioape pe care-ncercase-n zadar să-l deslușească, articol care avea-n mijloc o hartă a Europei de Est, lagărul socialist, peste care, într-un mare arc de cerc, începând din Germania de Est, coborând prin Cehoslovacia, Ungaria şi România, urcând iarăşi spre miezul stepei ruse, scria, cu enorme litere de tipar

ORBITOR

Locotenentul ştiu că avea-n mâini un document de importanţă istorică. Literele nu figurau altceva decât traseele caravanelor ambulante, care tăiau prin păduri, treceau cursuri de apă, o luau pieptiş peste munţi şi se-afundau în mlaştini sulfuroase ca să deseneze (pentru care ochi?) cu invizibile urme un cuvânt pe curbura planetei. El singur, securistul Stănilă Ion, prin excepţionalele lui calităţi, demascase o conspiraţie (fascistă? americană? a extratereştrilor despre care citea în revista *Ştiinţă şi tehnică*?) împotriva puterii de stat din ţările Tratatului de la Varşovia. Fireşte, ce găsise el nu era decât o piesă din dominoul politico-diplomatic, dar una esenţială. Superiorii lui abia puteau să-şi dea seama de importanţa ei. Cât despre el, nu-şi putea imagina un mai mare triumf decât să meargă într-o bună zi acasă şi să-şi îmbrăţişeze ovreicuţa şoptindu-i în ureche: „Nevastă, iată-mă-s maior!“ „Tare-s curioasă cum face dragoste un maior“, i-ar fi şoptit ea, şi s-ar fi lăsat amândoi pe covorul din holul somptuos al vilei...

Din păcate, nu se-ntâmplă (aproape) nimic din toate acestea, şi Stănilă nu primi, abia după doi ani, decât tot o steluţă din care mai avea două pe epolet. Avansare banală, nu după merit, ci după vechime. Căci, după un

moment de panică, circarii îi cerură să se legitimeze, iar el constată că nu are asupra lui nici un act. În înghesuială fusese jefuit până şi de insigna de sub rever. Atunci începură să-l huiduiască şi să-l pocnească cu tot ce le venea la-ndemână, strigându-i „Nebunule! Cară-te, cară-te de-aici!“ Maimuţa îi sărise şi ea-n spinare şi-l păruise îngrozitor. Zgâriat şi bătut de ţigani, uns cu sulimanuri de saltimbanci, orbit de chinoroz, fusese trimis cu un şut formidabil al femeii-păianjen direct în balta puturoasă din spatele barăcii pe roate, unde zăcu inconştient până spre seară. Când se ridică, pentinsul cerului nu se mai vedea decât o dungă sângerie. Casa pe roate dispăruse, nu mai rămăsese decât baraca de lemn a panaramei în mijlocul pieţei pustii. În fundal, lanţurile încremenite se profilau ca o ciupercă tristă pe cer. Un bec chior pe un stâlp, foarte departe, mărea dezolarea locurilor. Valiza cu obiecte de bâlci, fireşte, dispăruse şi ea. Ofiţerul ajunse acasă cu chiu, cu vai, după ce se certase-n tramvai cu taxatoarea pentru că nu avea la el nici cinci bani pentru bilet. Ultima surpriză a acelei zile nenorocite îl aştepta tocmai în cuibuşorul lui de nebunii, unde-o găsi pe nevastă-sa aflând cu delicii cum face dragoste un maior... însuşi şeful lui direct, Paltin Bădescu, al cărui fund roşcovan, împodobit cu două mari fudulii, pompa viguros între cracii albi, în ciorapi de satin, ai Esterei. Îi fu dat nefericitului locotenent să audă iarăşi, proptit, plin de noroi, de canatul uşii de la dormitor, necuviinţe pătimaşe la adresa călăuzitorilor omenirii...

Ajuns în acest punct dezolant al rememorării, locotenentul-major, aşezat la biroul său din anonima clădire bucureşteană, îşi propti capu-n palme, presându-şi globii ochilor cu vârful degetelor îngheţate. Apăsă până ce fosfenele verzi-albăstrii desenară în câmpul lui vizual un covor echivoc, care-i amintea petele de cerneală din planşele Rorschach în care, atunci, văzuse numai şi numai... dar ofiţerul refuză să-şi aducă aminte ceea ce urmase, şi alungă, cu gesturi disperate, imaginile fulgurante, încărcate de ură şi oroare, care-i asaltau conştiinţa: ţesătura aspră a cămăşii de forţă, doctorul bărbos, tranchilizantele, încăierarea cu celălalt bolnav, încercarea de evadare şi alergarea către casă, noaptea, doar în pijama, pe linia pustie de tramvai. Capturat din nou şi ţinut şase luni în salonul cu siguranţă sporită, din care două săptămâni în chingi... Şi-apoi dimineaţa în care s-a trezit limpede la minte şi uşor, complet stăpân pe el însuşi, şi-n care a cerut să fie

contactat de superiorii lui pentru o chestiune de maximă importanţă... Securitatea se interesase de el, însă, abia după încă o săptămână, în care fusese supus la nenumărate teste, care mai de care mai deconcertante, amestecând întrebări şi imagini, încât Stănilă ajunsese să se creadă un animal de experienţă, obiect pur de cercetare, cu mintea-n pielea goală, arătându-şi obscenitatea şi turpitudinea-n faţa unor supraoameni de nescrutat. I se aplică „Inventarul de personalitate multifazic Minnesota“ care, prin cele 550 de întrebări, îl răstigniră pe patru scale de validare („?“, „L“, „F“ şi „K“) şi pe nouă scale clinice (hipocondrie, depresie, isterie, deviaţie psihopatică, masculinitate–feminitate, paranoia, psihastenie, schizofrenie, hipomanie), urmă tehnica asociativ-verbală a lui Galton în varianta Jung, tehnica apercepţiei tematice şi tehnica Rosenzweig, cu cele 24 de planşe înfăţişând Frustrarea şi tehnica Szondi cu cele 48 de fotografii de bolnavi mintal... În fine, teribilii, teribilii fluturi de cărbune, cerneală şi sânge din planşele Rorschach (Herman Rorschach – nu e bizar?), în care el nu putuse să vadă decât... De la messer Sandro di Mariano, zis şi Botticelli, Leonardo da Vinci învăţase să-şi stimuleze imaginaţia prin petele fortuite lăsate pe-un zid de un buret îmbibat de vopsea. Puteai vedea-n ele peisaje şi bătălii, şi galbene torsuri umane răsucite-n poziţii ciudate, dar mai cu seamă te vedeai în ele pe tine însuţi, căci *ogni pintore depinge se...* Tehnica arborelui a lui Koch şi cea a figurii umane a lui Machower încheiaseră avalanşa grafico- lingvistică la care o minte normală şi demnă ar avea un singur răspuns: afazia, şi probabil că acesta şi e întotdeauna răspunsul.

Locotenentul în pijama era încă zăpăcit de teste şi parateste când primi vizita unui bărbat neobişnuit de masiv, cu un cap taurin şi cu ochi căprui, care rămase-n picioare lângă patul lui, cu mâinile-n buzunare, uitându-se la el fără mult interes. „Neam de slugă ce sunt!“, îşi zisese mai târziu, de-atâtea ori, şi nu doar legat de-ntâmplarea asta, Stănilă Ion. „Chiar suntem noi, ăştia de la ţară, neam de slugi blestemate, gata să-şi adune căciula la piept când trece boierul.“ Fapt e că atunci, în camera de spital, se ridicase din pat într-un fel de caraghioasă poziţie de drepţi chiar înainte ca străinul să se legitimeze. Şi adevărul e că nici nu se obosise s-o facă. Medicul care-l însoţea era atât de pierit, încât nu mai era nevoie de altă legitimaţie. La un singur gest, doctorul dispăru, şi urmă o discuţie scurtă şi frustrantă. Străinul

nu credea o iotă din fantasmagoria cu femeia-păianjen. E drept că nici nu-l bănuia pe junele locotenent de minciună. Credea mai degrabă că acolo, în baraca panaramei, se petrecuse altceva; că ofiţerul aflase un lucru atât de teribil, încât mintea sa se-nchisese în faţa revelaţiei, o vomase ca pe-o otravă, ca pe un corp pe care nu-l putea digera, şi ţesuse în locul ei scenariul subţire pe care Stănilă şi-l amintea. Urme ale adevărului ar fi putut persista în subconştient, aşa încât ofiţerul superior (securist român? KGB-ist? amândouă la un loc?) recomanda – şi era, de fapt, un ordin – interogatoriul în stare de dezinhibare a conştiinţei. Resemnat, Stănilă acceptase. Ştia despre ce e vorba: dezinhibarea Jagodka, pe care-o foloseau şi ei câteodată. Cum naiba, se-ntrebase el întotdeauna, erau antrenaţi spionii de clasă să reziste interviului cu amital? În orice caz, metoda asta se dovedise mai eficientă decât orice tortură şi revoluţionase tehnica interogatoriului. Numai cretinii din America de Sud (îşi închipuia încă, pe-atunci, Stănilă) mai foloseau cleştele electric. Animale însetate de sânge.

Chiar în acea seară i se administră subcutanat o fiolă de cafeină. Efectul, faţă de cel al unei ceşti de cafea, fu, bineînţeles, mai rapid şi mai ales „mai pur". Mintea îi strălucea ca un cristal. Deveni mai inteligent şi mai comunicativ. Se strădui să-l convingă pe ofiţerul superior care-i stătea alături de pat, pe un taburet, că viziunea sa de la Moşi fusese reală în fiecare detaliu. Descrise cu o precizie de decupaj desenele şi nuanţele de pe aripile fluturelui. Arătă pe ce se baza când afirma că fluturele fusese mesajul. Reproduse din memorie, verbal, traseele trupelor ambulante pe harta Europei de Est, cu cele mai neînsemnate localităţi străbătute. De fapt, harta întreagă, ca sub o lumină puternică, îi strălucea eidetic în faţa ochilor. Încercă să citească şi titlul articolului care plutea-mprejur ca o ceaţă, dar îi fu din nou imposibil. După vreun sfert de oră i se injectă, intravenos de data aceasta, foarte lent, o soluţie de amital sodic, 10 g la 100 ml de apă sterilă. Într-o străfulgerare îşi văzu – îşi simţi, îşi cunoscu, îşi trăi – încrengătura interioară a vaselor de sânge, ca şi când ar fi fost marcate cu o culoare fluorescentă, îndrăgostită. Jugularele, ca două mâini cu degete delicate, înălţau şi hrăneau mandarina cerească a creierului, care acum scânteia toată de fericire. Şi la flacăra vuitoare a dragostei întreaga carne sublimă în cuvinte. Harta trupului deveni harta evanescentă a limbajului, răsucindu-se

ca aburii de cafea. Pielea şi sistemul nervos formară structura sintactică, relaţiile ramificate de regente, coordonate şi subordonate, grupuri verbale şi nominale, structuri de profunzime şi de suprafaţă, corpul funcţional, descărnat, al limbii; din sistemul osteo-muscular decurse morfologia, grupele de muşchi şi oasele juxtapuse ale părţilor de vorbire, contractându-se şi relaxându-se în declinări, conjugări, desinenţe; pântecele colcăitor de materii şi glande produse vocabularul, în care epitelii şi mucus şi muşchi netezi şi bacterii şi borâtură şi salivă şi sucuri gastrice şi fecale fermentate şi insulină, buze şi anus şi esofag şi rect, şi maţe şi duoden, şi fiere şi foame, şi saţietate se contopeau, generau câmpuri semantice, se stratificau în grecisme şi turcisme, argouri şi jargoane de nedezghiocat; fonetica sublimă din aparatul respirator, zeu şi zefir adiind cu degete dulci pe harpa vocală; iar imaginarul, corpul cel mistic din grădina cu trandafiri, luna aplecată tandru peste umărul soarelui (incestul etern al soarelui şi lunii în corpul nostru astral) izvora din glandele sexuale, din grotescul monstru dintre picioare, din ouăle holbate în punga lor unsuroasă şi din glandul vânăt, ca de cauciuc, camuflat în pielea lui moale, din corpii cavernoşi ai viermelui ce aruncă pe rând, în lume, la fel de fierbinţi, materia cea mai pură şi cea mai abjectă, sideful vieţii şi apa reziduală. Nicicând o mai fantastică floare nu s-a desfăcut dintr-o rădăcină mai hâdă.

Evaporat celulă cu celulă şi organ cu organ, devenit un abur complicat de cuvinte, ofiţerul spuse şi laptele supt de la maică-sa.

Bărbatul enorm plătise prin orbire cele aflate atunci. Acum, însă, mirosind a zăpadă proaspătă, mă privea cu ochii din nou descleiaţi. Scana cu pupile strălucitoare cotele de înălţime şi reliefurile feţei, pieptului, mâinilor mele, de parcă ar fi trebuit o dată să le descrie în infime detalii, şi ar fi depins viaţa lui de asta. „Eşti Mircea“, repetă şi făcu un pas spre mine, încă un pas de orb, ca şi cum, deşi cu ochii largi şi căprui, încă n-ar fi putut să mă vadă decât ca pe, cel mult, o iradiere de puternică lumină albastră. Când a întins spre mine braţele de sugrumător ritual am luat-o la fugă din cabinet, lăsând uşa dată de pământ, şi m-am adâncit, încă auzind un „Mircea!“ vibrând în aerul îngheţat, pe culoarele oliv ale aripii de spital. Fugeam nebuneşte pe sub becurile murdare, dădeam colţuri şi împingeam cu umărul uşi batante, după care se deschideau aceleaşi perspective triste şi reci: coridoare înaintând la nesfârşit, cu uşi de-o parte şi de alta, scări largi, cu scuipătoare pe paliere, care duceau la alte etaje identice... Frica, urcând în mine irezistibil, mă împiedica să-mi dau seama ce fac: sudoarea îmi năclăise pieptul pijamalei în ciuda frigului ce venea din ziduri. Prin unele uşi, deschise, am văzut din nou scene coşmareşti: paturi albe, acoperite pe jumătate cu muşama, pe care zăceau bătrâni cu canule ciudate înfipte în burtă, alţii defecând prin anusuri artificiale, cu robinet nichelat... copii cu poliomielită, cu osul femural înfăşurat direct în piele, fără nici un fel de pulpă-mprejur, pedalând din greu pe biciclete medicinale... grase dezvelite, masturbându-se cu ochii daţi peste cap... Nu m-am oprit până-n salonul nostru, luminat prin toate geamurile de un amurg mistic, dovadă că rătăcisem pe coridoare mai bine de jumătate de zi. Abia atunci m-am liniştit, privindu-i pe bolnavi jucând ţintar pe verandă, scăldaţi în chindie ca nişte sfinţi, sau zăcând în paturi cu mâinile sub cap. M-am dus în patul meu şi m-am ghemuit pe-o parte în aşternut, cu faţa spre ghebosul care dormea horcăind, cu gura căscată spre tavan. Mâna beteagă îi atârna în golul dintre paturile noastre, cu degetele desfăcute şi palide. Omul era în somn. Sufletul îi hălăduia departe. Dacă mi-aş fi întins atunci mâna şi i-aş fi atins cu degetul meu unghiile lui înnegrite de cizmar? Dacă m-aş fi transferat în

trupul lui de martir? Aş fi rămas să zac acolo, pentru totdeauna, un cifotic paralizat, murdar de excremente, pe jumătate putred, privind tavanul cu ochi înspăimântaţi, pe când el, în trupul meu de adolescent, ar fi alergat către lumea tomnatică, aurie în soare, de dincolo de ferestre. Am zâmbit, căci, în definitiv, nu mi-ar fi displăcut schimbu-ăsta de piei şi de cărnuri. Eram atât de chinuit, de inconştient şi de trist, încât susurătoarea viaţă de spital mi-ar fi convenit pentru totdeauna. Mă imaginam pacientul cel mai vechi din salon, aureolat de oribilele lui simptome, iubit de surori, privit cu veneraţie şi îngândurare de ceilalţi bolnavi. Ei ar fi mereu alţii, mereu gata să se-arunce iar în jungla crepusculară a vieţii, cum ar simţi cea mai uşoară ameliorare, pe când eu, în centrul universului meu imobil, aş fi fost Bolnavul perpetuu, peste care dimineţile, serile şi nopţile, verile şi iernile s-ar fi depus încet, ca tot atâtea emailuri străvezii pe o casetă chinezească. Treizeci... patruzeci de ani în acelaşi pat din acelaşi salon, ţinând pe loc aceeaşi zi blândă şi albă, în care nu te aşteaptă nici o surpriză: aşa îmi imaginam pe atunci fericirea. Aş fi avut, fireşte, dureri, aş fi-nghiţit doctoriile amare ca fierea, nopţile m-ar fi trezit pentru injecţii, dar n-aş fi avut dorinţe, amintiri şi planuri de viitor. N-aş fi avut acte şi identitate. N-ar fi depins de un cuvânt al meu soarta nimănui. N-ar fi trebuit să-ndur niciodată tortura de a fi rău, remuşcarea de a fi bun. O viaţă pură, o contemplare uscată şi călduţă, în spaţiu închis, la adăpost: asta aş fi vrut atunci, şi aş vrea poate şi acum...

După masa de seară am mai stat vreo oră la sporovăială, ne-am mai uitat pe ziare... Un muşchi din colţul gurii se contracta vag când încercam să zâmbesc, pentru prima dată după trei săptămâni. Mă gândeam la bucuria mamei când o să i-l arăt a doua zi. Mama venise de trei ori pe săptămână la mine, de câte ori erau zile de vizită, cu plasele ei pline de borcane cu supă de pui şi pilaf. Venea cu ochii umflaţi de plâns, bocea înainte, ca să se ţină tare la spital, să nu mă descurajeze. Avea să fie prima dată când puteam să-i arăt un semn de vindecare. Am adormit cu gându-ăsta, după ce s-a dat stingerea, şi-am dormit prost, cu treziri acre, cu vise-ncâlcite, mereu reluate, de parcă aparatul de proiecţie din craniul meu ar fi avut de rulat o peliculă înnodată ca un ghem de şerpi. Ceva în mine ştia, poate, că mama avea să mă găsească a doua zi la subsol, cu muribunzii.

În miez de noapte m-am trezit brusc, lucid de parcă n-aş fi dormit deloc, nu numai în noaptea aceea, ci niciodată în viaţa mea, de parcă noţiunea somnului mi-ar fi fost necunoscută. Lucid ca o sculptură într-un bob de cafea, ca un imn închinat lucidităţii. Deschizând pleoapele, am văzut o faţă omenească la câţiva centimetri de-a mea. Lumina de lună tomnatică, de o neasemuită transparenţă, scotea în relief pometţii şi bărbia măştii celei palide şi lăsa-n scânteiere şi obscuritate ochii. Îngenuncheată la căpătâiul meu, privindu-mi faţa cu expresia nebunească a celor fără expresie, stătea tăcută, înmărmurită, sora a treia, „sfânta“, cea fără şolduri şi fără sâni, cea pe care n-o dezbrăca nimeni din priviri. M-am ridicat într-un cot, deloc surprins, i-am zâmbit şi i-am pus mâna pe braţ. Deşi subţire ca un lujer, braţul ei, în apropierea umărului, avea materialitate şi căldură. Ca şi când doar atât ar fi aşteptat, sora îmi înconjură deodată gâtul cu braţele şi-şi făcu loc, cu o energie neaşteptată, sub pătura mea. Sexul mi se-ntări într-o clipă şi prin mintea deodată copleşită de-un val seismic de chimie erotică îmi trecu gândul că, în sfârşit, voi face dragoste prima dată, voi intra prima dată în tunelul fierbinte dintre picioarele unei femei. Nopţile de chin şi de umedă frustrare, când, ore-n şir, pândeam vreo mişcare în casele de vizavi de şosea, când îmi îngheţau urechile strivite de perete în speranţa auzirii vreunui geamăt de muiere pătrunsă în odaia de-alături aveau să fie recuperate şi, poate, date uitării ca nişte haine rămase prea mici. Acum sora încerca să mă posede, era deasupra mea, îmi săruta gâtul şi bărbia şi-şi strecurase o mână în pantalonii mei de pijama, mângâindu-mi întâi josul pântecului, pe sub bara de carne rigidă, pe care apoi mi-o cuprinse în palma rece şi strânse cu putere. Am răsturnat-o şi i-am întors şi eu mângâierile. I-am simţit sânii abia proeminenţi, dar cu sfârcuri negre ca smoala în penumbră şi neaşteptat de mari şi-am coborât palma până în zona blănii ei cârlionţate, zona aceea care se adânceşte în ţeasta oricărui bărbat, pădurea obscură, dumbrava sacră unde se află Intrarea spre nebănuit şi neînţeles, spre Enigmă, spre Grădină, spre Glorie, spre Oroare, spre cisterna de foc a nebuniei fără limite a fiinţei noastre. Căci, aşa cum în mandala chinezească a lui Yin şi-a lui Yang în miezul luminii se află bezna, la fel în creierul bărbatului se-ascunde un uter, o cavernă, o floare carnivoră cu adâncul cărnos şi fumegând, spre care el se străduieşte să coboare întreaga viaţă, să

facă dragoste cu sine însuşi ca să se găsească pe sine însuşi dincolo de sex şi destin, în regatul pur din care toţi am venit.

Dac-aş fi devenit bărbat atunci, totul ar fi fost pierdut, iar eu aş fi fost, poate, salvat. Dar sora, dacă avea un soare interior, acolo, *inter urinas et faeces*, n-avea, oricum, nici o cale de acces către el. Palatul ei uterin era ascuns şi inexpugnabil ca fortăreaţa haşişinilor. Între picioare, femeia subţire ca un lujer avea o schiţă vulvară mai pudică decât a manechinelor din vitrine. Nimic de pătruns, nimic de cucerit. Timp de câteva ore, poate, ne-am zbătut, goi sub pătură, până când am ejaculat dureros şi fierbinte peste degetele şi pe burta ei. Am adormit alături, lipiţi pântec în pântec, împăcaţi şi trişti ca doi gemeni plutind în acelaşi lichid placentar. Până m-am cufundat cu totul în somn mi-au mai sunat în urechi cuvintele pe care fata mi le şoptise mereu pe când ne zbăteam ca peştii pe uscat: „Mergi până la capăt! Până la capăt !“

Dimineaţa m-am trezit singur în pat de parcă totul n-ar fi fost decât o halucinaţie. Doar fotbalistul, stând lângă mine în capul oaselor, îmi făcu cu ochiul, vesel. Simţise ceva? Era şi greu să nu fi simţit. Abia acum îmi dădeam seama cât de tare trebuie să fi scârţâit patul. Totuşi nu-mi spuse nimic. Aşteptam cu toţii, sporovăind, ora vizitei. Toamna glisa încetişor înspre iarnă, şi-n dimineaţa aceea zărirăm pe ferestre primii fulgi. În câteva zile curtea spitalului, din care puteam vedea câteva alei de la geamurile salonului (iar dacă treceam pe verandă mi se deschidea şi o perspectivă, îngustă, e drept, spre şoseaua Ştefan cel Mare, cu chioşcul rotund de tutungerie de la care bolnavii-şi cumpărau ţigări şi cu gardurile putrezite ale caselor de peste drum, întrerupte din când în când de trecerea câte unui tramvai) avea să se acopere cu o zăpadă timpurie de numai un deget grosime, aşa încât pavilioanele de stuc învechit, altădată părând nişte galioane legănându-se pe-o mare verde, aveau să fie atunci aidoma navelor unei expediţii arctice, prinse în gheţurile nesfârşite, colorate roz de un crepuscul trist, etern. Dar în salon era cald şi locuitorii săi, care-şi lăsaseră la intrare identitatea şi funcţiile, ba chiar, într-un fel ciudat, până şi memoria, devenind un fel de preparate anatomice vii, ilustrând boala lui Pick şi nevralgia de trigemen şi pareza facială şi narcolepsia, trăiau împreună într-un Qumran delicat, o frăţie nu a suferinţei, ci a

iresponsabilităţii şi copilăririi, în pijamalele lor albastre, ghemuiţi în vârful paturilor şi pălăvrăgind... Avea atâta farmec viaţa de spital, în spaţiu închis şi călduţ, pe când pe marile ferestre fulguia...

În timpul vizitei, domnu' Ionescu găsise iarăşi cu cale să facă scandal. Se lega acum de surorile care, chipurile, îl neglijau sistematic. Amuzant era că nu-l deranja deloc sadismul cu care cele două iepe-i înfigeau în fesele zbârcite, literalmente ca într-un cal bătrân, ácele seringilor, vârându-i brusc în carne câţiva centimetri cubi de ser, cu un fel de ură care ne indigna; nici nu-l deranja că trebuia să zbiere zvârcolindu-se şi făcând spume la gură câte o jumătate de zi, cu vezica gata să-i crape, până se-ndura una din ele să-i vâre sonda în uretră; nici că-i dăduseră, în bătaie de joc, un halat cu buzunarele descusute şi atârnându-i, cu o gaură mare-ntre omoplaţi şi cu pâsla peste tot destrămată. Intolerabil pentru el era doar că fetele se-mbrăcau indecent. „Târâturilor! Vi se văd chiloţii prin halat! Uite, tu n-ai nici sutien pe tine, se vede de la o poştă! Păi pe vremea mea să fi umblat o femeie aşa printre bărbaţi? Nici la Crucea de Piatră nu se pomenea, domnule, că le lua poliţia imediat! Se strică moravurile, putrezeşte lumea ca un măr, domnule! Vine-Apocalipsa! Aşa femei erau pe vremea mea? Aşa curve se pomeneau la şosea? Erau şi curve, e drept, da' ce femei! Care era mai bogată-şi punea mai multe jupoane, şi când i-l scoteai pe ultimul, domnule, cât era ea de cocotă şi aventurieră, roşea ca o porumbiţă şi-şi îngropa faţa-n cearceaf. Nu se fâţâiau, dom'le, cu ţâţele scoase-afară în nasul bărbaţilor, mai ales al unor bolnavi prăpădiţi ca noi. Ruşine! Ruşine să vă fie!" Pe când moşului îi ieşeau ochii din cap de indignare, fetele se topeau de râs, meşterind în compartimentele măsuţei lor cu medicamente. Treceau pe la fiecare pat şi lăsau pe noptieră, într-o scobitură specială, câteva pastile sau caşete viu colorate, care, când se ciocneau, clincheteau vesel şi dulce. Într-o zi, dintr-o astfel de caşetă lunguiaţă, jumătate verde, jumătate portocalie, uitată pe măsuţa bătrânului cu bruxism nocturn, care ne trezea mereu cu scrâşnete atroce, ieşise un fel de larvă transparentă, uşor violacee, cu o complicată structură interioară şi cu patru picioare negre, articulate, care se târâse pe noptieră până pierise undeva, dedesubt. De-atunci deschideam cu toţii, grijuliu, caşetele şi-nghiţeam doar praful amar dinăuntru. Cu toţii prindeam momentul când vreuna dintre surori era la

patul nostru, cu spatele spre noi, şi ne prefăceam c-o luăm în braţe, c-o mângâiem pe fesele imperiale cu imprimeul chiloţilor într-adevăr vizibil ca prin sticlă în spatele halatelor lipite de fund, că-i înfigem degetul mijlociu în tenebrele umede dintre pulpe... Apoi, însă, ne potoleam, ne luam medicamentele cu un pahar de apă şi aşteptam masa de dimineaţă: pâine cu unt (fără sare) şi ceai în căni de fier.

La unsprezece, ca de obicei în acea zi a săptămânii, am luat-o iar pe culoarele spitalului până la cabinetul unde făceam „raze". De data aceea mi s-a părut că ajung acolo extrem de uşor, într-o clipă. Labirintul vast al culoarelor verzui se redusese (cel puţin în amintirea mea) la un singur coridor, în capăt cu-o uşă care mi s-a părut, poate din cauza semiumbrei, stacojie şi misterioasă. Când am intrat, însă, am găsit banalul şi demnul de milă cabinet de electroterapie, cu grămada de aparate de pe vremea lui Volta, aduse parcă de la muzeul tehnic. În clasa a şasea încercasem şi eu să construiesc un voltmetru din carton, liţă şi o cutie în care fusese gem: toate instrumentele de-aici păreau făcute de şcolari, la atelier, din aceleaşi materiale. Miraculos era că totuşi funcţionau, deşi singura dovadă era mişcarea acelor de tablă în ferestruici gradate, cu geamul verzui şi gros. Din doctor nu se afla în cabinet decât *Sportul*, uitat pe scaun, cu paginile răsfirate. Ce nevoie aveam însă de doctor? M-am aşezat în faţa monstrului de tablă galvanizată unde stătusem întotdeauna şi mi-am uns tâmplele cu puţină vaselină dintr-un borcan de iaurt. Mi-am aşezat apoi electrozii pe tâmple, i-am prins cu leucoplast şi-am vârât banana de la capătul firelor în mufa ei de ebonită. Apoi am rotit uşor spre dreapta potenţiometrul, urmărind cum acul prinde viaţă şi se deplasează încet pe ecranul său. În acelaşi timp, cumva liniştitor, am început să aud micile troznete ale vaselinei încălzite. Am rămas apoi nemişcat, cu ochii-nchişi, însoţind iarăşi, în imaginaţie, fabulosul traiect al razelor prin imperiul minţii mele. Erau acolo oraşe nelocuite, conace cu coloane de cristal, săli de tortură cu instrumente de aur. Erau crematorii pe hornurile cărora ieşea un fum violet. Erau case flamande înşirate de-a lungul unor canale prin care curgea leneş lichidul cefalo- rahidian. Erau cameleoni cu maxilarele de iridiu. Pe când urmăream misteriosul flux cavernicol, orbit din când în când de luciul multicolor al florilor de mină, înduioşat de câte-o fetiţă goală înfăşurată-n

pânză de păianjen, de câte-o gravidă a cărei burtă bombată pân-la refuz crăpa ca o rodie ca să răspândească în noapte dumnezei de lumină şi sânge, de câte-o bătrână prinsă-ntr-o crustă de zahăr, îmi sunară deodată-n minte, cu ecouri de sală-ngheţată, cuvintele „sfintei“, mai limpezi decât le-ar fi putut rosti vreodată pieliţele şi cartilajele ei vocale: „Mergi până la capăt! Până la capăt!“ Apoi, o altă voce, indescriptibilă, copleşitoare, distrugătoare, atât de intensă şi închisă-n sine încât nu putea fi compusă din sunete, ci din foneme, şopti liniştit şi puternic în creierul meu: „Mircea“. O clipă, enormul univers purtă acest nume. „Aici sunt, Doamne“, am şoptit şi eu, deschizând ochii. Ştiam deja ce mi se cere. Şi era ca şi când totul s-ar fi-ntâmplat deja demult, aşa încât, cum stăteam înfiorat în faţa-ncâlcelii de cadrane şi fire, cu vaselina prelingându-mi-se pe obraji şi pe gât, multă vreme n-am făcut nici o mişcare. În cele din urmă am întins mâna şi-am prins butonul potenţiometrului între degete. Îi simt şi acum canelurile tari de ebonită. Nu mai eram în corpul meu. Percepeam totul ca pe o sculptură într-un bloc de substanţă galbenă, figurând o legendă uitată, o alegorie de neînţeles. „Până la capăt!“, îmi ordona, fără glotă, fără osul hioid, fără limbă, amigdale şi văl palatin, sora cea liniştită, cea impenetrabilă. În sculptura patetică un detaliu începu să se mişte. Nişte degete roteau tot mai mult, către dreapta, un buton de ebonită. Un ac de tablă glisa şi el spre dreapta într-o fereastră gradată, privit de doi ochi căprui, inexpresivi. Încuiat ermetic, ca o sibilă, în fiola de sticlă a corpului meu priveam neputincios cum făceam gestul cel mai nebunesc al vieţii mele, cel care-a declanşat, poate, totul. După ce, o vreme, am rotit potenţiometrul foarte încet, urmărind cum lunaticele mele construcţii interioare încep să se clatine, cum himerele şi garguii de piatră se desprind şi se fac ţăndări pe caldarâm, cum arhitravele de cuarţ ale templelor se fisurează-n zigzag şi cum o populaţie de miriapozi giganţi şi termite se-mprăştie în crepuscul, am întors brusc butonul până la capăt!

Întors de la WC, doctorul mă găsise căzut pe podea, zguduit de mişcări clonice, cu o spumă roşie pe buze (îmi spărsesem o măsea şi-mi muşcasem peretele obrazului) şi cu pantalonii de pijama uzi fleaşcă. Tâmplele îmi miroseau a ars. M-au dus la subsol, la reanimare, unde am rămas în comă mai bine de o săptămână, hrănit mai întâi intravenos cu glucoză, apoi şi

printr-un tub vârât printr-o nară, timp în care atacurile epileptice s-au repetat zilnic. Când am redeschis ochii era seară, şi în salonul plin de agonici, scufundat la mii de kilometri sub pământ – acolo unde e toată istoria şi toate formele şi toate veacurile – plutea o tristeţe uscată. Bolnavii zăceau pe mesele lor înfăşuraţi în cearceafuri de ipsos. O soră în alb, cu faţa ceroasă, încremenise lângă-un stativ. Vitrine de nichel cu cutii de seringi vibrau uşor în aerul cafeniu. Încă o săptămână am stat în limburile acelea. Percepeam contururi fără să fiu acolo. Distingeam sunete – gemete, paşi, un clinchet – fără ureche şi fără auz. Cineva defeca uneori. Cineva urina. Eram într-un duplicat, într-o copie, o poză, un manechin, vedeam ce vede, simţeam ce simte, gândeam ce gândeşte un personaj dintr-un film, care se mişcă şi vorbeşte, dar e doar o pată de emulsie pe-o peliculă. Câtă disperare şi câtă groază ascunde sub înfăţişarea arogantă şi mustăţile răsucite un bunic mort de mult, din care-a rămas numai poza? Eram şi eu mort de mult. Păstrau şi din mine doar simulacrul. Suprafeţe glazurate, seară eternă, statui de ipsos pe sarcofage... Recăderi în somn, înfăşurat pân-la gât în ficatul şi fierea şi nervii şi maţele mele... Ghemuit în propria mea burtă, parazitând ca o trichină muşchii striaţi ai homunculului meu... Suflând un abur viu pe oglinda mea...

Într-una din seri, pe când salonul de reanimare se privea de câteva minute, am simţit deodată că eu priveam. M-am ridicat în capul oaselor proaspăt şi nonşalant, fără nici o fisură a conştiinţei, înţelegând perfect ce se-ntâmplase şi unde eram. Mi-am scos singur, încet, ca pe un parazit exotic, tubul transparent din nară şi-apoi mi-am pipăit faţa. Încercând să zâmbesc, am constatat – cum deja bănuiam – elasticitatea şi docilitatea muşchilor ce-mi ridicau colţul gurii. Făcusem un mare progres. Puteam clipi şi cu ochiul stâng – e drept, mai încet decât cu ochiul drept, şi incomplet – şi puteam ridica din sprâncene. Câteva luni zâmbetul avea să-mi rămână strâmb, şi-aveam să păstrez întotdeauna o uşoară asimetrie a feţei. Lumea ochiului meu stâng, veştejit de atâta privare de umiditate, avea să fie crepusculară, întunecată, cu stranii tonuri de oliv, dar, combinată cu strălucirea culorilor din cel drept, n-avea să mă deranjeze prea mult. Dimpotrivă, lumea mea are astfel un relief special, pe care nu-l sesizam

înainte de boală, şi care-mi apare aşa cum în vis orice contur e iluminat poros de-o emoţie.

Doctoriţa Zlătescu, care se ocupa de salonul nostru, parcă atât aşteptase, să-mi vin în fire. Nu eram eu însumi de mai mult de-o oră când s-a repezit spre patul meu ca o furie, roşie de indignare şi cu dinţii strânşi. M-a făcut în toate felurile, sinucigaş nenorocit, inconştient, puşti idiot, m-a-ntrebat retoric (căci nu era-n stare să mai asculte pe cineva de enervare) ce-a fost în mintea mea când am făcut gestul acela dement. Nu-mi dădeam seama că puteam să crăp dracului? Nu mă gândisem ce-aveau să se facă părinţii mei? Dar că aveam s-o nenorocesc pe ea, care, cât eram în spital, răspundea de mine? O ascultam speriat, jenat de zgomotul pe care-l făcea, indecent în crepusculul etern al subsolului. Nici n-aş fi ştiut ce să-i răspund, oricum. După un timp s-a potolit, epuizată, s-a aşezat pe marginea patului meu şi, după o lungă tăcere, s-a uitat spre mine şi mi-a zâmbit. Ca un sugar care vede o mască zâmbitoare, mi-am ridicat şi eu, reflex, colţul buzelor. „Eşti pe calea cea bună, băbuţo", mi-a mai zis, m-a ciufulit un pic şi-a ieşit. Aveam s-o revăd pe doctoriţa Zlătescu după vreo şapte–opt ani, într-o zi însorită, pe Magheru. Eram cu o colegă de facultate şi-l bârfeam pe asistentul de folclor când am văzut-o: deşi era în miezul verii şi asfaltul se topea pe jos, ea purta o căciulă grotescă de lână, din care viţe de păr cu mătreaţă-i ieşeau în toate părţile. Pe pieptul rochiei de supraelastic, verde-fosforescentă, avea insigne şi medalii de pionier. Şnururi galbene, de comandant de detaşament, îi ieşeau dintr-o poşetă de muşama albă, tăiată, găsită în cine ştie ce gunoaie. Pe faţă cu masca atroce a nebuniei, fosta doctoriţă vorbea neîncetat, arătând către un indicator de parcare... Am fost tulburat toată ziua. Seara am stat la geam, câteva ore, în amurgul galben ca flacăra de sodiu, repetând mereu fraza centrală a vieţii mele: „Dumnezeule, ce se-ntâmplă? Ce dracu' se-ntâmplă?", la care oraşul îmi răspundea prin freamăt şi spectralitate.

Mama venise zilnic să bocească la căpătâiul meu, să-mi dea la o parte părul năclăit de sudoare de pe frunte şi să-ndrepte recipientele cu glucoză de pe stativ. Nici ea nu putuse-nţelege ce mă făcuse să bag sute de volţi în ţeasta mea fragilă, care se descuama straturi-straturi de calcar vechi. Când m-au mutat din nou în salon îşi mai veni-n fire, mai ales că acum îi puteam

zâmbi fără efort. Tot căuta să-şi ascundă mâinile înnegrite şi înţepate, ca de mecanic auto, pe care le văzusem de la-nceput şi despre starea groaznică a cărora nu voia să-mi spună nimic: curăţase chiuveta sau desfundase sifonul de sub ea, nu mai ştia prea bine... Doar când m-am întors acasă, după vreo zece zile (timp în care mi-au făcut de câteva ori EEG-ul fără să-mi găsească nimic), mi-am dat seama ce se-ntâmplase: mama se certase îngrozitor cu taică-miu şi încerca disperată să-şi găsească o slujbă, să facă şi ea rost de bani, ca să n-o mai întreţină el, cum îi aruncase-n faţă de-atâtea ori. Cine ştie ce anunţ din ziar o procopsise cu mizeria aceea. Fapt e că-ntr-o zi venise acasă cu un colac de sârmă de oţel şi cu un fel de bormaşină bizară, cu menghină, de fapt o maşină de făcut arcuri. „Nu e pentru dumneavoastră, doamnă, treaba asta“, îi spusese sfios mecanicul de la atelierul care dăduse anunţul, dar mama insistase şi acum încerca să lucreze acasă, în bucătărie, încurcată în spirele de sârmă înnegrită, plângând şi văitându-se de mâini, pe când arcurile ieşeau strâmbe şi-ncălecate, sau deşirate, oricum recalcitrante, lovind-o peste degete şi sfâşiindu-i dosul palmelor. Pornită, bormaşina urla de scula blocul în picioare. Dintr-un fel de martiraj amestecat cu durere şi ură, şi cu dorinţa de a victimiza întreaga lume, mama persistă în prostia asta câteva luni, timp în care nu produse nici un singur arc întreg. Păru-i mirosea a pilitură de fier încinsă, mâinile-i erau doar o rană, dar se-ntorcea seară de seară la tortura ei cu o orbire nebunească, fără să asculte de nimeni, cu ochii ficşi şi roşii, iar când o prindeam de mâini şi-ncercam să-i vorbesc raţional, se zbătea şi urla ca scoasă din minţi: „Lasă-mă-n pace! Nu te băga, mucosule! Lasă-mă-n pace!“ Aşa înţelegea ea să-l pedepsească pe tata.

Fusese o iarnă grea, nămeţii de zăpadă cafenie înşiraţi de-a lungul şoselei Ştefan cel Mare depăşeau cu mult înălţimea unui om. Plugurile, înşirate unele după altele, încremeniseră lângă trotuar, iar şoferii lor, în pufoaice şi cu căciuli ruseşti pe cap, stăteau în cerc la o ţuiculiţă. Dimineaţa, geamurile erau îngheţate până sus: în partea de jos pufoasele flori de gheaţă erau perfect mate şi se-ncolăceau în ritmuri Art Nouveau, pe când la o palmă de panerul de sus deluşoarele de gheaţă deveneau translucide, umede şi vălurite, şi prin ele, urcat în picioare pe lada de la studio, îmi plăcea să privesc oraşul înzăpezit. Aerul era atunci atât de lăptos, ceaţa atât de compactă, încât fulgii rapizi abia dacă se mai vedeau. Bucureştiul apărea

ca-ntr-un desen de copil, cu acoperişuri îngropate-n zăpadă şi hornuri fumegătoare. Toate şoselele, în ciuda plugurilor şi a sării, se acopereau imediat cu noi straturi imaculate, care se jegoşeau în băltoace de cafea cu lapte până spre amurg. Şi amurgul venea repede, la patru după-masa, când se-aprindeau luminile pe şosea şi cerul plin de zăpadă se-ntuneca spre trandafiriu, ca să rămână roşu toată noaptea. Câte nopţi n-am pierdut atunci la geam, privind cum ninge furios în lumina neoanelor şi numărând maşinile şi tramvaiele... Odată, într-o iarnă pe care n-o puteam localiza (în copilărie? în vis? într-o altă viaţă?), se-ntâmplase ceva tulbure şi fermecător, din care doar o ţandără-mi rămăsese în minte, ca să fulgere din când în când fără speranţa elucidării: violetul dureros al imaginarului... un deal înzăpezit... o fereastră verde... Nimic altceva, dar în acest nimic o întortochere de fiinţe şi stări inexprimabile, un fel de prevestire, o aură, o bucurie cu inima strânsă...

Şi-n primăvară, târziu în aprilie, noaptea, am avut primul „vis“ cu acel teribil, teribil zgomot amplificat până la flacără. În aerul de aur transparent al minţii mele treze, sau ultratreze, deschisă ca o corolă triumfătoare din corpul meu adormit, mi se năzărise atunci o spirală. Un arc lung şi fin, din spire alăturate mărunt, se răsucea la rândul său, rotindu-se spiră lângă spiră în jurul unei axe longitudinale, alcătuind un tub mult mai gros şi de o lungime enormă. Acest nou arc se răsucea şi el, spiră lângă spiră, formând unul nou, de sute de ori mai mare, care se rotea la rândul lui în jurul unei alte axe, descriind cercuri strâns alăturate, flexibile. Din noul tub se forma apoi altul şi din acesta altul, la nesfârşit în sus şi-n jos, aşa încât puteai urca şi coborî din spiră-n spiră, de la un nivel existenţial la altul, fără limite, puteai cuprinde toată spirala simultan în fiecare spiră a ei, puteai ajunge simultan stăpânul universului şi nimicul nimicului... Grandoarea tuburilor gofrate ce-ncepeau de la al treilea şi-al patrulea nivel în sus abia mai putea fi imaginată, iar celelalte creşteau exponenţial atât de mult, încât spărgeau seiful de cristal al oricărei minţi, evadând în sfâşiere şi-n nebunie. Şi totuşi le-am urmat şi pe-acelea, pe când zgomotul de aur şi vid creştea la fiecare nou nivel, până ce spiralele şi zgomotul au fost una şi faţa mi s-a spulberat ca un pumn de praf la suflul Dumnezeirii. Am ţipat atunci, carbonizat de beatitudine şi tortură, fraze pe care nu le mai ştiu, deşi le pot pipăi ca pe

nişte lame tari de cuţit. Volumul de vid non-spaţial şi bezna de lumină pe care le eram au căpătat, după un timp fără succesiune, o asimetrie, şi, cum peştii abisali mătură întunericul şi frigul etern cu trena lor bioelectrică, am simţit şi eu apropierea unei Fiinţe. Era o fiinţă alcătuită din cosmosuri. Şi fiecare cosmos avea lumi locuite. Şi fiecare dintre ele avea o negură de locuitori. Şi materia lor era focul. Şi puterea lor de gândire scânteia ca supernovele. Urlam cuvinte către acea fiinţă şi ea-mi răspundea.

Miezul visului, poarta, vulva – nu mai pot fi descrise. M-am trezit în alt vis, colindând ca într-o levitaţie noroasă camerele atât de ştiute ale apartamentului nostru. Cinci dimineaţa, soarele ca o bilă stacojie deasupra morii Dâmboviţa, părinţii mei dormind transpiraţi sub păturile vraişte, un val de dragoste pentru mama, apropierea de silueta ei înfăşurată complet în cearceaf ca o mumie, apoi întoarcerea-n patul meu din camera de la stradă, automată, fără nici un gând... Şi trezirea cu totul debusolată, mersul la baie, micile gesturi absurde, tremurul din tot corpul, de animal încolţit... De zeci de ori avea să se repete totul, aproape identic, până azi (da, aproape până azi), timp de paisprezece ani. Şi de fiecare dată după aceea, uneori şi câte o săptămână, am lăsat totul baltă, scufundându-mă cu totul în sentimentul pătrunzător al predestinării. Eram chemat către ceva, se arătau semne, coincidenţele se înmulţeau, în minte mi se arătau imagini imperioase şi ciudate, dar eram ţinut mai departe în anticamera înţelegerii. Aş fi preferat tortura eternă, dacă eram predestinat torturii. Trecutul meu era cheia, semne tulburi îl arătau ca lizibil, trebuia să-ncep odată marea lectură, dar nici o stelă nu se arăta ca să-mi lumineze deodată înţelegerea. Nu ştiam dacă şirurile vieţii mele (voci şi atingeri, nori şi oraşe, râsete şi pământ plin de râme) se citesc vertical sau orizontal, de la stânga sau de la dreapta, sau dacă nu cumva trebuia să merg înainte şi înapoi în boustrophedon-ul copilăriei mele, dacă e o scriere pictografică sau fonetică, dacă este o scriere. Poze şi înluminuri, viniete şi frize cu labirinturi de lujeri împodobeau bătrânul ceaslov cu pagini de pieliţe. În filigranul fiecărei file vedeai o ţesătură de vinişoare albastre şi roşii, zvâcnind la un singur puls, irigând paragrafele. Nervi arborescenţi făceau fiecare literă sensibilă ca un dinte. Greşelile erau atacate de anticorpii din limfă. Căci pergamentul era viu ca pielea abia smulsă a unui martir şi mustea de cerneală şi sânge. Ce

scria însă pe pielea mea, sau ce era tatuat acolo, între sfârcurile pieptului meu, era deocamdată complet obscur pentru mine. Gândirea şi frământarea nu-mi serveau la nimic, cum nu serveşte vederea bună analfabetului. După săptămâni de reverie neputincioasă, abandonam căutarea şi mă-ntorceam la trista mea viaţă de zi cu zi.

„QUILIBREX!", strigă Fra Armando pe coridorul subpământean tapetat cu flori palid-lucitoare de cuarţ, şi gardianul, înfăşurat cu totul într-un costum antichimic de cauciuc şi cu o mască de gaze pe figură, ne lăsă să trecem, după ce ne strecură-n palmă, la fiecare, câte un cilindru gros şi cald de sticlă, ascuţit la capete, pe care le scotea, ca pe nişte bomboane scumpe, dintr-o cutie de carton alb. Fiola mea am băgat-o-n buzunarul de la pantalon şi multă vreme nu mi-am mai adus aminte de ea. Pe când înaintam, coborând mereu, pe traseul tot mai neregulat, traversând lacuri negre ca smoala, ferindu-ne de roatele liliecilor depigmentaţi, prin carnea cărora se vedea ramificaţia venelor, muşcaţi de crustaceii cu antene hilar de lungi ce ne picau din tavan pe umeri, lăsând în urmă formaţiuni carstice de o frumuseţe care-ţi oprea inima, îi priveam cu coada ochiului pe hierofanţii abisului: înaintea noastră, luminându-ne drumul cu o torţă de metal, mergea ca-ntotdeauna preotul. Pe aliatul său albinos nu-l puteam vedea decât sucindu-mi gâtul şi uitându-mă mult înapoi, ceea ce părea să fie cumva nepotrivit sau interzis, căci Monsieur Monsú, de câte ori îmi întâlnea privirea, îmi făcea un semn furios să privesc în faţa mea. Sau poate doar mă făcea atent la fisurile tot mai dese din podeaua mlăştinoasă: puţuri cărora nu li se zărea fundul, dar care emanau o luminiscenţă verzuie. Albinosul, cu boaba lui zmeurie, acum moartă, plutind peste faţa lui ca un minuscul satelit ce-şi lasă umbra pe o planetă lăptoasă, era ultimul din grup. Pe capul şi umerii lui crustaceii transparenţi fojgăiau cu miile, înconjurându-l, ca pe un zeu speologic, cu milioanele de raze ale antenelor în continuă mişcare. Ochii lui, palizi ca de şarpe la lumină de zi, erau acum doar două ovale, uşor bombate, ochi de statuie, fără urmă de iris sau de pupilă. Între cei doi păşeam noi, Negrii, mai sclavi, mai neputincioşi, mai umili, mai fascinaţi decât a fost cineva din neamul nostru vreodată. Hamiţi, cuşiţi, etiopi. Zombies. Legaţi în lanţuri, torturaţi, biciuiţi de mâini albe ca aripile de molie. Părăsind Coasta de Fildeş pe galioanele împuţiciunii. Umplând minele, bordelurile şi gropile comune din cincizeci de regate. Şi totuşi regi noi înşine, suverani ai dinţilor noştri, mai albi ca oasele albilor, stăpâni pe

confederaţia pigmenţilor noştri, pe totemul dintre picioarele noastre... În mina ciudată a sufletelor, însă, nu mai eram stăpâni pe nimic. Melanie asuda cu o duhoare de subţioară de vulpe, din tot volumul crupei ei de hipopotam, cu care freca pereţii, rupând ţurţurii fragili ai florilor de mină. O târa de mână pe Cecilia, a cărei sulemeneală fantastică se însufleţea şi mai tare la lumina de acvariu a faclelor: constelaţiile de aur de pe pleoapele ei se reflectau pe pereţi şi tavan ca-ntr-un planetariu. „Priveşte, suntem înconjuraţi de cosmos!“, îmi şopti, zâmbind, Fra Armando, pe care îl urmam îndeaproape, urmărind cum două firişoare de sânge îi izvorau din locul unde ţevile subţiri ale mitrei îi spărgeau ţeasta în spatele urechilor, ca să-i pătrundă cu o precizie stereotactică în creier. Sângele-i năclăise deja gulerul odăjdiilor şi, ca un fir de broderie, se-mpletea acolo cu firele de aur, desenând îngeri şi crizanteme.

Drumul cobora, şi nu ar fi putut fi altfel, pentru că înseşi fibrele spaţiului fugeau în jos, ca deformate de o hâdă, grea suferinţă. Insectele transparente, cu mii de detalii anatomice sticlind sub coaja tegumentului lor, deveneau tot mai mari şi mai agresive. Păianjenii aruncau, printr-o mişcare ciudată a labelor, jeturi de salivă către noi, încercând să ne-atragă în vălătuci de pânză scânteietoare, unde se mai zăreau schelete uscate de lilieci, axoloţi şi copii. Mineralele care mozaicau pereţii păreau să-şi schimbe continuu culorile şi, din îmbinările atât de neaşteptate, de marmură, pirită, porfir şi cristal de stâncă ni se năzăreau icoane bizare. Vasilica, am văzut pe un perete întreg cum Sfântul Gheorghe, împlătoşat şi cu mantie de purpură, cum îl ştim, dar acum prăvălit de pe cal, cu spaimă galbenă în priviri şi făcând un gest de apărare cu mâna dreaptă, e străpuns de lancea balaurului verde ca fierea care, triumfător, vărsând foc pe nări, îşi lăţise aripile peste lume. Şi-am văzut o femeie bătută pe cruce în cuie de zirconiu, şi trei bărbaţi în straie cernite plângând la piciorul crucii şi sărutându-i ultimele şuviţe din părul roşu ca sârma de cupru. Şi-am mai văzut un bărbat cu minunaţi ochi căprui, ţinând în poală o fetiţă de câţiva anişori, goală şi durdulie, ce binecuvântează cu două degete. Toate aceste năluci se topeau una-ntr-alta ca apele unui veşmânt de mătase...

După secole de mers prin măruntaiele nopţii, lipăind pe oglinda dulce-a gheţarilor, căţărându-ne pe stalagmite groase cât elefanţii, clătinându-ne pe

poduri de sfoară aruncate peste crevase, ne-am trezit înaintând prin carne. Nu ne dădusem seama când, treptat, şovăitor, cu multe reveniri şi alte salturi subite înainte, pereţii tunelului se-ncălziseră, se muiaseră şi pulsau, aşa încât mi se părea acum că-naintăm printr-o venă enormă. Călcam pe un ţesut tot mai elastic, iar în peretele gros, hialin, se zăreau nenumărate celule minuscule, cu nucleele violet. Insectele străvezii rămăseseră, dar nu ne mai năpădeau: zăceau lipite de pereţi, cu pântecul zvâcnind de plăcere. Trompele lor lungi şi tari erau înfipte în epiteliul grotei, şi sugeau de-acolo un sânge negru, al cărui traiect până-n stomac se zărea uşor prin corpuri incolore. Le striveam cu sutele în coborârea noastră lină, ce nu se mai sfârşea. Cu timpul, conducta de carne şi-a îngustat lumenul într-atât, că abia mai puteam înainta. Pereţii prinseseră să se lipească înainte, cavitatea devenea virtuală, şi Fra Armando ne făcea drum împingând cu palmele, în lături, muşchii calzi, ascunşi sub o mucoasă sidefie. Parcă înota în valuri de carne muierească, parfumată ambiguu, încreţită şi băloasă ca piciorul melcilor. Şi, pe neaşteptate, la capătul ultimei mişcări, se ivi Lumina.

Cedric se-nfioră în sine şi tăcu pentru câteva clipe. Noaptea era-n toi, şi stele mici şi-ngheţate de iarnă înţepau ca ácele peste Tântava. Dar în casa bătrânească, prin ferestrele mici şi zăbrelite, nu pătrundea nici o geană din aerul de cleştar al nopţii. Surorile ascultaseră povestea cu palmele peste gură şi cu pupilele atât de dilatate, de parcă în ţuica din căniţele de lut ar fi presărat, aidoma bunicelor lor, sământa fatidică de ţigan, iar urmarea ar fi fost (prin ce mutaţie a chimismului acestui leac veninos?) nu pofta bestială de-mpreunare, ci nevoia de ficţiune. Oglinda aşezată oblic sub grindă, lângă mănunchiul de busuioc uscat, dubla în apele ei strâmbe lampa din perete, înconjurată de raze ascuţite şi curcubeu, atât de slabă că la un pas de flacăra ei lumina devenea cafenie ca pământul. Numai mirosul de oaie şi de sfinţenie oglinda nu-l putea dedubla. El emana, ca o altfel de lumină, din cergile de pe patul cu picioarele de ţăruşi, din scăunaşele cu trei picioare, din măsuţa rotundă pe care rămăseseră firimituri de mămăligă, din pozele galbene din ramele de sticlă pisată de pe pereţi. Maria privea, cu gândurile aiurea, ştergarele de pe pereţi: unele le ţesuse chiar ea, înainte de război. Sub ele, bietele iconiţe de hârtie, litografiate în sineală şi magenta, erau acum mandale încărcate de putere. Mai ciocniră căniţele de ţuică, mai

sparseră nişte nuci... Peste ani, Mircişor avea să urce şi el în pod, pe scara din tindă, ca să privească de aproape căpriorii negri ai acoperişului şi ciudatele compartimente ale podelei podului, din care unul plin de nuci zornăitoare. Din luminator cobora un pilon oblic, de lumină de zi, pe când tot restul era ca smoala. Într-un colţ, între nişte grinzi proptitoare, strălucea mereu o mare roată de păianjen cu insecta grasă chiar în centru, încremenită, purtându-şi crucea roşcovană pe dosul pântecelui. Băiatul o bombarda cu boabe de porumb, şi oribilul animal nu catadicsea să se mişte din loc, făcându-se a nu băga de seamă găurile ce se căscau, tot mai dese, în plasa din jurul lui. Îşi mişca puţin labele doar când era el însuşi nimerit, dar încremenea la loc după o clipă, ca şi când i-ar fi fost teribil de greu să-şi mişte sfera burţii obeze. Nepăsarea şi forţa păianjenului păreau nepotrivite cu mărimea lui, erau cele ale unui bivol, sau ale unui hipopotam. Dacă Mircea îl zgândărea cu un băţ, animalul lupta, şi n-o lua la fugă decât în ultima clipă, alunecând din aţă-n aţă şi alergând apoi prin ţărâna podelei atât de repede, că băiatului i se făcea frică, scăpa băţul din mână şi nu mai nimerea chepengul deschis al podului. Fără-ndoială, păianjenul avea să-l ajungă, avea să-i intre pe cracul pantalonului, să i se târâie pe spinare, pe sub cămaşă şi să-i înfigă în ceafă caninii înveninaţi. A doua zi, urcând iar pe scară, precaut şi palid, băieţelul avea să se liniştească: fiara nu-l pândea să-i sară pe faţă din cine ştie ce cotlon: îşi refăcuse roata sfâşiată şi zăcea din nou în centrul ei, greu ca o bilă de rulment, ghiftuit, emanând putere şi frig...

Miejii de nucă se iveau din mijlocul sfărâmăturilor cojii lemnoase. Surorile întingeau cu ei în sare şi-i ronţăiau în tăcere, apoi spărgeau altele, câte două, în podul palmelor. Cedric găsi într-o nucă un creier mic, roz, tremurător, al cine ştie cărui animal. Îl curăţă de duramaterul înţesat de vinişoare de sânge şi-l strivi cu deliciu de cerul gurii. Trecuse de miezul nopţii, şi-n sobă rămăsese doar jarul.

„Pe urmele lui Fra Armando ne-am strecurat cu toţii în enorma sală. Enormă? Sală? Dar era o lume, cu orizontul la fel de îndepărtat ca al lumii noastre. Bolta ei – căci părea a fi o jumătate de sferă cu apexul la zeci de kilometri distanţă de intrarea noastră şi la o înălţime la fel de greu de estimat ca a bolţii cereşti – începea chiar de la podea şi părea alcătuită dintr-

o caolină gălbuie, perfect netedă, fără nişe, lucarne, inscripţii. Lumina de sub incalculabila emisferă venea din mijlocul ei: era o coloană de flacără pură, lichidă, coborând din centrul cupolei până în centrul podelei. Sursa era atât de-ndepărtată, că niciodată focul de cuarţ n-ar fi izbutit să umple hala cum o făcea, dacă podeaua nu ar fi fost în întregime o netedă, orbitoare oglindă, perfect circulară, curcubeeană, fulgerând cele mai delicate nuanţe de violet şi frez şi verde crud şi oranj, colorându-ne feţele şi-mbătându-ne de emoţii confuze. Dumnezeiescul disc, cu faţa dulce ca o gheaţă călduţă, care scotea sub tălpile noastre un ţocănit discret, cristalin, ca de dale de sticlă masivă, era vârstat de miliarde de şănţuleţe concentrice, impalpabile, iar din mijloc până la margini se deschideau triunghiuri simetrice, palide, de reflexie. Astfel era sala secretă a Ştiutorilor, care avea, cum am înţeles mai târziu, nu una, ci miliarde de intrări risipite pe tot pământul. Nu doar orice peşteră şi orice uşă – până şi una de la intrarea în vreun depozit nenorocit sau într-un cavou sinistru –, dar orice gaură de şarpe, orice vulvă dintre picioarele unei femei şi orice obiectiv de aparat fotografic putea fi o Intrare. Orice carte putea fi o intrare, orice tablou, orice gând. Căci ne aflam în miezul miezului lumii noastre, în ovulul pineal, în centrul florii, în ochiul inimii şi-n inima ochiului, în flacăra flăcării flăcării flăcării flăcării... Ne aflam (pe noi înşine, de parcă, incorporali, ne-am fi descoperit abia atunci corpul, mocirla verticală de organe storcite, imbricate unele-n altele, maşinăria moale şi apoasă care genera mereu câmpul mistic al vieţii fără a fi el însuşi viaţa, voluptatea dragostei fără-a avea nimic de-a face cu dragostea, fabulosul gândirii deşi este tocmai opusul ei) foarte aproape de adevăr, de bine şi de frumuseţe, trei nume pentru cisterna de lumină din miezul vieţilor noastre, acel fulger care, spintecându-ne trupul între creier şi sex, le confundă într-un singur soare orbitor, orbitor...

Am pierdut ani din viaţa noastră avansând către centru, timp în care n-am mâncat, n-am băut şi n-am dormit, dar ne-am întins din când în când pe sticla caldă a podelei, lipind urechea de ea şi ascultând corul a miliarde de voci. Punându-ne palmele de-o parte şi de alta a ochilor şi uitându-ne adânc în oglindă, vedeam acolo popoare-ntregi de bărbaţi şi femei, complet goi, întinzând mâinile către noi şi ţipând în tortură sau în extaz. Eram oare îngerii unei lumi scufundate? Uneori prindeam privirea câte unei fecioare

cu părul numai cârlionţi coborându-i mai jos de fese. Ea se lăsa atunci la pământ – pământul zgrunţuros al acelor insule – lipea tâmpla şi sânii de ţărână şi ridica într-o dulce lordoză crupa, în mijlocul căreia îi scânteia rodia ca o nestemată. De ce avea însă acele cruste supurânde chiar între omoplaţi? Toate acele popoare erau bolnave şi ciunte. Fiecare purta alt stigmat, sute de mii de boli îşi iveau sechelele sub noi, patetic dar şi fascinant. Căci bărbatul acela tânăr, cu faţa de grec atât de-ntoarsă-n sus, încât tendoanele gâtului îi striveau mărul lui Adam, şi-ar fi umplut prea bine forma, topindu-se-n ea, dacă un antrax veninos, chiar la subţioara stângă, nu l-ar fi scos dintre soţi, nu i-ar fi dat cu adevărat existenţă. Cu toţii trăiau prin plăgile lor ce le serveau de nume, de însuşiri şi poate chiar de suflet. Buze de iepure, pieliţe între degete, pântecul umflat de ciroză, hernii ombilicale cât lubeniţele, lepră şi scabie înnobilau trupurile roze, altfel purtând pecetea plicticoasei perfecţiuni. Îi priveam ore-n şir prin podeaua semipreţioasă, ce le punea o umbră verzuie, sticloasă, pe feţele ce ne căutau veşnic ochii. Iar apoi mica noastră procesiune se urnea din nou, mereu în aceeaşi ordine, scrutând flacăra lichidă din depărtări şi strângând genele, între care ni se puneau fulgi de curcubeu. Şi ce peisaj urieşesc se străvedea sub podeaua de agată lichidă! Ce continent scufundat! Munţi albaştri, cu mii de creste învelite în ceaţă, fluvii mai late decât Amazoanele, câmpuri cu o floră necunoscută, păscute de libelule cu ochi omeneşti... Lighioane de bestiar forfotind prin codri care, deşi nesfârşiţi, aveau fiecare frunzuliţă şi fiecare nervură a frunzuliţelor caligrafiată cu acribie de miniaturist... Ochiuri de apă cu insule-n centru, spre care duceau istmuri de madrepor... Iar noi treceam pe deasupra norişorilor de aur şi purpură cu pasul unei zeităţi oţioase, incapabile să mai dizolve grindina transparentă dintre noi şi creaţia noastră, să intervină în mersul tragic al lumii...

La mari intervale de timp (decenii? ani? ore? clipe?) coloana de văpaie fulgera oblic, atingând suprafaţa podelei în câte-un loc şi revenind apoi în centrul negru al discului. Din şanţurile circulare, cu diametru atât de mare încât liniile de metal păreau drepte, se iveau atunci obiecte şi fiinţe, ca nişte proiecţii sofisticate pe-o planşă de desen. Aveau fiinţă reală? Erau simple fantome? N-aveam s-o aflu niciodată, căci n-am îndrăznit să le ating altfel decât cu privirea. Din sclipirea de-o nanosecundă a razei apăruse, astfel,

deodată, oraşul Amsterdam, cu fiecare din cele patru mii de case flamande ale sale reflectându-şi faţadele austere în canalele semicirculare ca ale urechii interne. Şi apăru Badislav Dumitru, în pragul casei distruse de bombardament, plângând cu capul în palme, cu papornița puţind a usturoi lângă el. Şi preotul din satul de pe Bârzava, în odăjdii de sărbători şi cu dintele mucenicului în piept, în lăcriţă de cuarţ. Şi unul dintre instrumentele sinistre cu care Herman a tatuat craniul perfect sferic al Ancăi. Şi imensul perete cu oase iliace, şi Victor, enigmaticul frate întunecat, marele şi necesarul şi imposibilul Victor. Şi pitica strângând în braţe puiul de panteră albă. Şi Dan Nebunul înălţându-se cu scripetele prin puţul curţii interioare de la Scara Unu. Şi ciuperca albastru- prăfoasă a Circului de Stat, cu ferestrele lui briliantine. Şi trăsura lui Efraim Scopitul, şi statuia lui Lenin însufleţită deodată, perorând în mijlocul a cinci sute de statui bucureştene, îndemnându-le la revoltă, şi o formaţiune noroasă (nimbus?) pe care Maria n-avusese timp s-o privească în ziua-n care-l întâlnise pe Costel la Govora, şi pe Mircea (care Mircea?) scriind o carte dementă, nesfârşită, în cămăruţa lui de pe Uranus, şi pe Fulcanelli urlând în fundul infernului, gol în mijlocul limbilor de foc, şi New Orleans şi gheţurile Antarcticii, şi mărgelele universurilor înşirate pe un string metafizic, şi fractalii, şi istoria naţională cu eroi şi morminte, şi Witold Csartarowsky, poetul polonez din veacul al XIX-lea care privea prin ochii lui Costel fără ştirea şi voia lui, şi noi înşine, Monsieur Monsú, Fra Armando, eu, Cecilia şi Melanie, şi tu, Vasilica, şi mai cu seamă tu, Maria (în sute de ipostaze); şi nuca asta, şi scăunaşu-ăsta, şi lampa asta cu sticlă, şi Tântava şi tot, şi toate... Încât de la o vreme nu ne mai simţeam deloc singuri: eram acolo cu toţii, solidari cu universul, atât cât ni se dăduse nouă să-l percepem şi să-l trăim. Şi-am înţeles atunci că toţi eram Ştiutori, că-n tot spaţiul şi timpul, în toată fiinţa nu era loc pentru inocenţă, că toţi ştiam că ştim, fără să ştim încă şi ce ştim. Că singurul neştiutor de pe faţa pământului urma abia să se nască, pentru ca un singur gest al lui să opacizeze un univers transparent, să schimbe virtualul fluctuant şi feeric ca aurora boreală în adevăr şi realitate. Pe măsură ce avansam spre centrul lui, discul se preschimba în pământ."

Curând, mica procesiune abia mai avea loc să se strecoare printre atâtea ziduri, butoaie, parâme, popor din ţări şi epoci diferite, monştri de bâlci,

lagune împuţite (pe care le-au trecut cu gondola), statui la tot pasul – Hitler şi Kafka şi Lombroso şi Puşkin –, braţe de mare cu traulere şi balene... Nu se mirară când trecură pe lângă dealul Căpăţânii cu trei răstigniţi pe trei cruci de lemn smolit, în care îi recunoscură uşor pe Gaspar, Melchior şi Balthazar, în bogatele lor costume orientale. Nici când Marconi, în faţa ridicolului său aparat, receptă primul mesaj venit pe calea undelor: *from quiqui quinet to a michemiche chellet and from a jambebatist to a brulo brulo* ... Aşa că, depăşind ţări şi mări, ere şi sfere, ajunseră în fine în miezul miezului, în enigma enigmei, în ombilic. Se aflau pe muchia tăioasă dincolo de care începea vidul. Gaura neagră din centrul discului să fi avut câteva sute de metri diametru. Râul de foc vertical, la care nu puteai nici gândi, nici privi, cădea direct prin acest orificiu, formând împreună cu el o mandală măreaţă şi sfântă: yin şi yang, materia şi spiritul, orizontalul şi verticalul, femeia şi bărbatul, vulva şi penisul, în copulaţie eternă, pâlpâitoare, focul fără-nceput şi fără sfârşit... Vuietul coloanei lichide, ca de perle topite, era asemenea celui al unor ape mari. Se opriră acolo, pe jumătate luminaţi, pe jumătate arşi de lumina acelei lumini. Umanitatea, toată umanitatea, se scursese în urma lor şi-i înconjura, ca un amfiteatru de trupuri întins pe zeci de kilometri. Şi, ciudat, oricât de departe ar fi fost vreo faţă, de bătrân, de copil, de cerşetor, de împărat sau de cardinal, chiar dacă se topea cu mii de alte feţe într-o dungă de ocru la marginea vederii, ea era perfect desenată şi-o puteai recunoaşte chiar înainte s-o percepi cu adevărat. Toţi se vedeau ca şi când ar fi fost cu toţii în primul rând, la jumătate de metru de ochii care-i priveau. Cedric, bunăoară, îşi recunoscuse vecinii de cartier din The Crest, sosiţi până la unul în catacombele swamp-ului. Cu toţii vorbeau între ei, şi vocile li se-mpleteau ca nişte tulpini de volbură la rădăcina unui arbore uriaş – marea voce a cascadei de aur şi vânt. Concentrându-te doar asupra unui singur chip, îi auzeai în clipa aceea şi vocea, oricât de departe ar fi fost prostituata sau pastorul, de parcă s-ar fi născut de-a dreptul în urechea ta, sau în zona auditivă a minţii tale, ca vocile insinuante ale nebuniei.

Fra Armando aşteptă până când orice mişcare se linişti. Vocile tăcură. Stejarul de flacără mugea şi trepida în scurgerea lui monotonă, dar în curând urletul său deveni definiţia liniştii, şi dacă el, pe care nimeni nu-l

mai percepea, ar fi-ncetat deodată, adevărata tăcere ar fi şiroit sânge din timpanele tuturor. Aşa că, atunci când arhontele păşi cu paşi rari către muchia de brici a discului, putură percepe ţocănitul delicat, ca de tuşeu chopinian, al tocurilor lui pe dulcea suprafaţă. Preotul tuturor religiilor se opri chiar pe marginea nimicului, cu faţa spre scurgerea purpurie. Ridică mâinile. Mânecile largi ale odăjdiilor îi făcură cute groase pe umeri, dezvelindu-i braţele neaşteptat de subţiri. În acea clipă coloana iradiantă, lată de zeci de metri, îşi stinse ardoarea, aşa încât izvora acum din apexul bolţii un lichid sidefiu, deodată obscen şi profetic, căci semăna bine fie cu sperma procreatoare, fie cu un creier topit, dar cel mai mult cu mărgăritarele vechi şi bolnave ce-mpodobesc nimburile Dumnezeilor bizantini. Atunci aerul de sub fantastica boltă se veşteji către un cafeniu cald şi semitransparent, iar pereţii, din galbenul de caolin de la început, deveniră pulsatili ca de pieliţă şi coloraţi într-un mozaic incert de vinişoare stacojii şi albastre, pe fondul hialin al unei cărni diafane. Uitându-se împrejur, unora li se părea că sunt în pântecul unei fiinţe ciclopice, distingând, cu încăpăţânarea astronomilor amatori, dincolo de pieliţa pereţilor, încreţiturile bogat irigate ale intestinului gros şi punga urinară cu muşchi circulari. Alţii se credeau în vreun vestibul al creierului şi jurau că faldurile luate de primii drept intestine nu erau decât circumvoluţiuni cerebrale, iar aşa-zisa vezică – epifiza mustind de hormoni neurali. Şi, cum marele disc al podelei îşi reluase, la această lumină stinsă, virtuţile oglinditoare, pluteam acum într-o sferă unde susul şi josul se substituiau de miliarde de ori pe secundă, în identitatea lor desăvârşită, mixând feliuţe de real şi de virtual până-ntr-acolo încât fiinţa devenea omogenă, şi nici un personaj n-ar mai fi putut spune cine era el cu adevărat: cel ce stătea-n picioare pe faţa oglinzii, sau cel care-i creştea din tălpi, înălţându-se spre Nadir. Era de fapt amândoi, căci abia acum se vădea ceea ce toţi presimţiseră într-un moment sau altul al vieţii lor: că realitatea e doar un caz particular al irealului, şi că suntem cu toţii, oricât de concreţi ne-am simţi, doar ficţiunea cine ştie cărei alte lumi, ce ne creează şi ne cuprinde...

Un mare mister, o pătrunzătoare melancolie se răsfrângeau acum în miliardele de ochi dimprejur, care-n penumbra alunie luceau ca nişte bile de sticlă atârnând de pedunculi subţiri, de parcă întreaga umanitate, topită sub

cerul organic al grotei într-o singură fiinţă, n-ar fi fost altceva decât o plantă carnivoră, o roua-cerului deschisă în mlaştină, sclipindu-şi diamantele lipicioase sub soarele zorilor. Toţi aşteptau semne şi minuni, adaosuri de proteină angelică la săraca lor hrană terestră. Cum s-ar mai fi lipit acei ochi de cine ştie ce înger rătăcit, adus de vânt peste mocirlele sulfuroase, cum l-ar mai fi atins, delicat, gânditor şi rapace, pe şuviţele lui de aur curgându-i pe umeri, pe coastele lui sculptate-n morfil, pe sandalele lui din sârmă de iridiu... Cum l-ar fi imobilizat într-o îmbrăţişare atroce pe el, venit să aducă gunoiului lumilor Evanghelia. Cum l-ar fi digerat, organ după organ luminos, vocală după vocală, sorbindu-l din ochi, ca apoi să-şi întoarcă feţele de la restul de pene şi oase risipite de vânt, inseminate steril în ochiuri de apă sălcie, pline de larve de ţânţari... Cum ar fi aşteptat apoi, secole şi milenii, acei ochi, redeveniţi limpezi şi inocenţi (semn al foamei), un alt vestitor, o altă Bună Vestire...

Fra Armando se-ntoarse spre imensul auditoriu şi începu să vorbească, profilat pe coloana fremătătoare, cu faţa atât de-ntunecată, încât trăsăturile i se zăreau doar ca un model de liniuţe fine, ca pe masca impenetrabilă a insectelor. Pe măsură ce vorbea, ciudata lui mitră metalică îşi desfăcea una câte una petalele mecanice, încât în cele din urmă, la sfârşitul discursului, creierul trandafiriu al ierarhului avea să rămână dezvelit şi lipsit de apărare, în miezul unei flori de oţel. Ţeava subţire ca un ac de seringă îi iriga, în emisfera stângă, zona lui Wernike, lăsând să pătrundă acolo un lapte galben, vezicant sau hrănitor, ambele poate...

„Există zei, spunea el, există Dumnezeirea. Nenumăratele, groteşti şi tragice şi pestriţe şi crude religii sunt doar organe senzoriale cu care lumea noastră pipăie ceea ce ne transcende şi ne creează. Ele sunt antenele insectei, palpii omizii, ochii deschişi ai presimţirilor, prin care atingem? atragem? gonim? omorâm? iubim? divinitatea ce se apropie. Schizofrenia eternă-a religiilor. Încurcate în rituri şi oprelişti, mânjite de viziuni şi de sânge, înverşunate-mpotriva conştiinţei şi fericirii, predicând altă conştiinţă, altă fericire, ca un paricid ce-ar fi vrut ca tatăl său să fi fost rege, şi care-l ucide ca să devină. Nebunia religiilor, şi totuşi singura cale, căci este singura ieşire din lumea noastră pe care mintea (organul cu care detectăm porţi şi ieşiri) o poate imagina, singurul mare scop pentru care universul

trăieşte. Căci o enormă conspiraţie s-a urzit în lume contra fiinţei noastre: totul, creionul pe care-l atingem şi-l simţim tare, durerea care ne săgetează într-o măsea, zilele identice, faptul că-n fiece dimineaţă deschidem ochii-n aceeaşi cameră cu aceleaşi lucruri la locul lor, soarele care niciodată nu devine brusc verde – totul vrea să ne convingă, în contra oricărei evidenţe, că existenţa chiar există, că lumea este reală, că trăim cu adevărat într-o lume adevărată. Că trebuie să stăm liniştiţi, să ne naştem, să trăim şi să murim confortabil. Dar cum poate să existe peretele din faţa mea? O singură secundă să înceteze vocile din ureche, o pură clipă de meditaţie şi toată propaganda dementă se năruie, şi-ncepem să ne dezmorţim oasele minţii, cu nebunia pe nebunie călcând. Căci toţi, toţi, oricât de monstruoşi, de distorsionaţi, de încremeniţi în dansuri catatonice, rotindu-şi retinele circulare, zornăindu-şi la brâu craniile de şobolan, încoronaţi cu măsele de om, scuipaţi cu aur şi smirnă, ei înşişi fantome produse de neuroni o dată cu acetylcholinesteraza, zeii şi demonii spun, cu guri canibalice sau fără guri, acelaşi, mereu acelaşi lucru: Tu nu eşti de aici. Aici nu e regatul tău. Tu trebuie să ieşi, să găseşti lumea ta, în care-ai mai fost şi de care, fără să ştii, îţi e dor. Trebuie să cauţi ieşirea, acesta e scopul vieţii tale, regula jocului pe nivelul la care te afli. Totul conspiră în a te convinge că nu există nici o ieşire, şi-ntr-adevăr ea nu există până când n-o cauţi. Şi-ntr-un fel însăşi căutarea-i ieşirea, ca şi când spaţiul pe care-l parcurgi cu speranţă şi credinţă s-ar întări în urma ta şi-ar construi tunelul prin care se iese, al tău personal, deschis numai ţie, ca un por care se desface deodată în pielea de petală-a Dumnezeirii. Nici un cult, nici o biserică nu te pot duce de-a dreptul acolo. Rugăciunile şi posturile nu ajută. Asemenea viselor sunt bisericile: filonul de minereu e subţire în atâtea straturi de gresie inutilă. Arta de-a crede e arta de a lăsa deoparte. Dar tot ce e-n rit e un semn, un indiciu, pâlpâind încă sub pervertirea secolelor: o minune; o halucinaţie; o catastrofă; un chip bărbos într-un triunghi de raze – nu e nimic aici de găsit, dar de-aici poţi începe să cauţi. Minunile explodând ca un covor de bombe deasupra Iudeei. Miliardul de feţe ale lui Krişna, permise o clipă unor globi oculari omeneşti. Giganţii de turcoaz, zei-zeiţe, din craniul celui care ascultă Bardo Thodöl. Koanurile şi mandalele şi vehiculul mare şi vehiculul mic şi lumina taborică şi rugăciunea interioară. Toate tehnicile extatice, toţi

alcaloizii din plantele sacre şi cei distilaţi (coca şi pudra îngerului şi viteza şi călătoria şi iarba şi scara lui Iacob şi pocnitoarea), toate visele, toate mantrele – totul duce aici, în sala aceasta, şi voi toţi aţi ajuns aici căutând, pe una din nesfârşit de multele căi. Poate că toţi vedeţi în cisterna de flacără vie din adâncul fiinţei voastre o Mântuire. Şi-i adevărat, aici noi suntem în miezul oricăruia dintre noi, pentru că, scufundându-ne-n sine ca şi când am coborî dintr-un turn şi ne-am prelungi coborârea-n pământul pe care toate turnurile sunt zidite, ne-am întâlni toţi în marea sală comună, care-i a tuturor şi-a nici unuia deopotrivă. Dar revelaţia de-abia acuma începe.

Fiindcă bisericile sunt maşinării de călătorit în trecut, şi sacrul e modul de a simţi al primei copilării. Trecutul este totul, viitorul este nimic. De-aceea sunt strivitoare, de-aceea ne înspăimântă şi ne uimesc cu bolţile lor scânteietoare de cornalină, cu nişele lor locuite de statui de mercur. Ele sunt gigantice pentru că noi suntem minusculi. Prin temple şi bazilici, umblând, acarieni umani, pe lespezi dulci, mozaicate, cu labirinturi circulare, privind cum pe nervurile ogivelor plafonul se-nalţă nemăsurat de sus, scâncind de atâta lumină filtrată prin rozete maiestuoase, nu facem decât să ne reamintim, să re-vedem cu creierul de copil casa în care-am deschis ochii, încăperea fantastică în care am învăţat să percepem culori şi volume. Şi mai ales să privim cum zeii – mama şi tatăl nostru – modifică liniile, interferându-se între ochii noştri şi ziduri, şi mobile, şi picturi – în spaţiul ce abia prindea consistenţă. Da, Mama şi Tatăl, cu ei ne-ntâlnim în biserică, despre ei vorbesc miturile. Emblemele lor împodobesc toate catapetesmele lumii, căci ei sunt amuletele, ei idolii, ei zeii, ei sunt cei care sunt... Rigiditatea cultelor, monotonia vocilor, mireasma cădelniţărilor deschid în mintea (sau în buricul, sau în sexul, sau în inima) noastră, acolo unde suntem mai fragezi, mai despuiaţi, o conductă către precambrianul vieţilor noastre, unde am fost subiecţii pasivi ai cotidienelor mântuiri: suptul, înfăşarea, slobozirea reziduurilor, somnul cu o enormă încărcătură de vise. Apoi trezirea, zâmbetul zeilor, formele mereu aceleaşi: tavanul, pereţii, mobila şi picturile, apoi emoţii cu neputinţă de exprimat în limbaj, căci limbajul n-a apărut decât ca sublimare a emoţiilor, pe pământul fosilizat al fricii, dragostei şi urii adevărate, faţă de care ce numim noi astăzi aşa nu sunt doar umbre ale umbrelor, ci mult mai rău: trădări, strâmbări, etimologii

siluite. Căci nu vom mai orăcăi niciodată din răsputeri, nici în tortúri, nici în disperarea lui Iov, cum am făcut-o-n pruncie, şi nu vom reuşi, nu ni se va da, orice-am face, harul de a-l iubi pe Dumnezeu cu pasiunea rătăcită, pustiitoare, cu care ne-am iubit odată mama, când dragostea nu era numai dragoste şi noi nu eram numai noi, şi mama nu era numai mama. Esenţa esenţei sacrului: reamintirea. Memoria care precedă memoria. Transportul în lumea unui encefal în mare parte liber de mielină, ce vede, gândeşte şi simte altfel, mai aproape de sămânţa din care-am ieşit, şi care este Ieşirea. Încă din stadiul embrionar începe maturizarea, trădarea. Chiar de atunci axonii bazali ai minţii ni se îmbracă în feşe de mielină, şi astfel, transformaţi în mumii, separaţi unii de alţii, devin simple cabluri logice, abia mai comunicând prin butonii terminali, ce totuşi nu se-ating niciodată. Ce era unitate a minţii, contact intim, epidermic, al neuronilor, se distruge tot mai mult în prima copilărie. După circuitele vitale, e rândul celor emoţionale să se mumifice. Substanţa albă se-ntinde ca râia spre marginile creierului, înfăşurând, scindând, izolând, înstrăinând. Iar în adolescenţă oligodendroliile triumfă aproape deplin: gândirea însăşi se mielinizează. Astfel uităm, ne uităm, şi rezervorul orbitor, canalul central de plasmă al vieţii noastre ne mai apare doar în vise, rituri, psihoze, *per speculum in aenigmate...* O, dacă o singură dată, un singur mistic, ar reuşi să topească, prin meditaţie sau prin har ticăloasa substanţă albă, punând iar în contact întreaga substanţă neuronală din ţeastă, depăşind de un miliard de ori masa critică, refăcând briliantul originar! Ce fuziune, ce scânteie magnifică şi ce topire totală a cosmosului şi a mayei! Ce trandafir de perle în nefiinţă! Sfinţi şi iluminaţi, dumnezei şi arhangheli ar pieri cu aripile carbonizate ca musculiţele în jurul acestui foc, incipient şi final şi neasemuit... Asemenea somonilor, acest mistic ar trebui să poată călători înapoi, zbătându-se în vuietul timpului, tăind cu fruntea curenţii contrari, sărind peste pragul înalt al cataractelor şi cascadelor, spre ape tot mai pure, mai dulci şi mai îngheţate, până unde izvorul se pierde în subteran, în regatul piritelor şi agatelor. Simultan, el şi-ar străbate, înapoi, întreaga structură, ce corespunde punct cu punct cu vârstele teologiei, noologiei, biologiei, geologiei şi nadalogiei sale, toate a-logice şi etanşe: ar coborî sub piamater, prin cele şase straturi de neocortex, s-ar adânci în sistemul limbic, ar rătăci

prin paleoencefal şi prin zecile de arcuri de triumf ale vertebrelor, ar depăşi cu enorme zbateri şi eforturi bariera creier–sânge, care face din sistemul nervos central un străin, îngropat în sarcofagul trupului, nerecunoscut de anticorpi ca fiind carne din carnea lui, s-ar prăbuşi în somatic, năclăindu-se-n umori şi ţesuturi, ar depăşi apoi, cu ce chin, a doua barieră, trup–lume (căci suntem păpuşi ruseşti imbricate una într-alta) şi-n fine-ar ajunge, depăşind şi tipsia de aur a lumii, la aceeaşi lumină a vidului fericit, căci timpul şi spaţiul şi fiinţa sunt una...

Există zei, dar unde este Zeul? Pentru ce-aţi venit aici, din turnurile voastre, din farurile voastre rotitoare? De ce-aţi coborât pe scările în melc, în sinea voastră, pân-aţi ajuns aici, în sinea tuturor, în Sine? Aţi intuit că orice scufundare (în gânduri, în vise, în cristelniţă, în mare, în lectură) duce aici? Că oricând ai coborât o treaptă pe scara vernil a blocului tău, sau în pivniţă, sau într-o grotă din munţi, te-ai apropiat de zonele astea? Vă privesc: sunteţi aici cu toţii: reali şi virtuali şi iluzorii. Persoane reale, personaje din cărţi sau filme, sau jocuri pe calculator, opaci ca Zoharul, semitransparenţi ca agatul sau străvezii ca viermii abisurilor – toţi sunteţi aici pentru ce? Fireşte, pentru El. Pentru constructor. Pentru cel ce a plămădit. Pentru ţesător. Pentru cizmarul Arepus ce ne ţine pe toţi pe genunchii lui tari ca stâncile. Pentru creierul ce ne visează şi sexul din care am ţâşnit, fierbinţi şi urlând de plăcere. Pentru cel ce mântuieşte-ncepând şi care nu mai mântuieşte să tot înceapă. Ca o femelă de fluture el şi-a-mprăştiat de-aici feromonii în lume, şi voi roiţi acum în jurul pântecului mustind de sacralitate, tânjind adânc, oh, atât de adânc spre fiinţare, adică spre mântuire!

Sosind aici, însă, n-aţi zărit nici un zeu. Doar o cavernă cerebro- genitală şi un Excalibur de lumină. Cupa şi spada, mai mari ca mintea şi mai eterne ca sexul – dar nu şi un zeu. Şi-atunci unul din voi poate să ţipe iarăşi, ca un păianjen: «Dumnezeu a murit!» şi să ne aflăm dintr-o dată în cilindrul morţii, agonizând, agitându-ne, căutând cu încăpăţânare ieşiri, mutând scările din loc în loc, găsind caverne oarbe şi reîntorcându-ne în cilindru, încremenind de subite fulgere şi de o îndoită vibraţie şi-n cele din urmă stingându-ne unul după altul, ca nişte beculeţe, şi rămânând din noi, pe fundul borcanului, carcase putrede, elitre uscate, ochi morţi. Şi chiar şi aşa

triumful ar fi al nostru. Căci inventatorul cenuşiu al borcanului nu l-a umplut, cum crezuse, cu deznădejde, ci cu pură şi proaspătă bucurie. Căci de unde cilindrul? Şi cine-a meşterit scările? Şi din degetele cui scăpăra îndoita vibraţie? Că el ne omoară e nimic pe lângă marea lui milă, pe lângă-ndurarea copleşitoare ce-a izvorât din inima lui când ne-a lăsat să trăim. Trăind, l-am cunoscut. Fiind, ne-am mântuit, şi mântuiţi vom fi în veac, chiar sfâşiaţi în bucăţi, chiar zdrobiţi oscior cu oscior. Nimeni, deschizând ochii, nu vede altceva decât pe tine, Doamne! Nimeni, muncit în chinuri, nu urlă decât numele tău. Iar cel care, trăind, strigă «Dumnezeu a murit!» îşi pune-n mişcare laringele prin alizeele respiraţiei tale.

Nu, Zeul nu a murit, el ne este clipă de clipă, sau mai bine zis ne va fi. Căci toţi tânjim să ajungem cândva organe, glande, sisteme şi aparate în corpul său, neuroni în talamusul său, spermii în ouăle sale sau numai quarcuri în abisul materiei lui. Şi toată lumea noastră e doar proiecţie, aruncare de sine-nspre el. El nu este Cel-Care-Este, ci mult mai mult: Cel-Ce-Va-Fi. Zeul nu a murit, ci nu s-a născut încă. Noi toţi, deja luminaţi de preştiinţa lui (căci carnea noastră e prevestire, bunăvestire), fiind doar bănuiala fiinţei lui viitoare, vom fi o dată el, el se va naşte o dată din noi, ca să ne poată naşte cândva. Şi cum poetul e precedat şi format de forma fără vorbe-a poemelor sale, Dumnezeu însuşi se naşte din miezul creaţiei lui ca s-o poată crea. Toate lumile există ca să fie existate. Toate sunt gravide cu propriii zei, monadele sunt femei îngrecate cu statui de lumină, arborele-nstelat e-nflorit şi în ovarele florilor e vid şi e bucurie. Toţi creatorii sunt creaturile creaturilor lor şi se nasc ca să le creeze, formând o dualitate nefisurabilă.

Noi suntem creaţie. Într-o lume superioară cineva ne va scrie, literă cu literă, sau va desena, trăsătură cu trăsătură, sublimul şi grotescul siluetelor noastre. Şi orice gest putem face, îl putem face pentru că va fi descris cândva într-o operă, şi nimic din ce nu va fi scris nu putem gândi sau trăi. Şi vorbim ce ni se pune în gură, şi vedem ce ni se dă de văzut, şi ni se-ntâmplă ce ne e scris să se-ntâmple. Dar suntem creaţie înainte de-a fi creată, căci a fi creat implică mereu a crea. Suntem aici într-un limb, la marginea existenţei, căci ce este centrul dacă nu o margine interioară? Coborând în sine, ani şi ani, cu încăpăţânare, zbatere şi nesomn, strângând din dinţi până

la ruperea-n ţăndări a dinţilor, lăsând în urmă o dâră băloasă de sânge, dejecţii, procese logice, calciu şi frică, ajungem aici, ca să ne găsim dintr-o dată, la sfârşitul vieţii noastre – în faţa vieţii noastre, ridicată-naintea ochilor noştri ca o scară monumentală, dar pe care nu putem urca nici o treaptă, nu pentru că slăbiciunea ne-ar împiedica – nu, voinţa nu ne lipseşte –, ci pentru că suntem aici la marginea de netrecut a nemărginirii, şi oricâte trepte-am urca vom fi tot la margine, şi chiar dacă lumina fiinţei noastre ar creşte de o mie de ori cu fiecare treaptă urcată, în faţa următoarei am fi la fel de profani, mărginiţi şi opaci ca în faţa primei trepte suite vreodată. Astfel vom rătăci, pe scara lui Iacob, etern, la periferiile Dumnezeirii, pe maidanele revelaţiei, privind tânjitor spre izvorul de flăcări din depărtare. Pentru că nu poţi intra în etern gradual. Minunea nu se dă în paşi succesivi. Dincolo de ziduri sunt alte ziduri, şi dincolo de ziduri alte ziduri, şi minunea e perspectiva nesfârşitelor ziduri înfăşurate strâns unu-n altul, cum trandafirul nu e miezul lui, ci înfăşurarea înmiresmată de petale, de margini, de suprafeţe. Şi trandafirul de cristal îl vei rupe deodată de pe codiţa lui de iridiu, căci nu-i de nici un folos să-i rupi petală după petală.

Şi, fiindcă suntem creaţie înainte de-a fi creată, ne-am adunat aici toţi cei care vor fi creaţi (căci asta ştiţi, Ştiutorilor: că veţi fi odată creaţi, şi că neştiutorii nu vor exista nicicând în această lume, aşa cum într-o carte nu poate exista un miriapod sau un erou sau un zâmbet dacă autorul n-a scris: «miriapod», «erou», «zâmbet», şi, de fapt, voi, ştiind, deja existaţi şi, existând, sunteţi deja mântuiţi, fie şi numai de mântuială), de frica fără limite de-a nu rămâne mereu în acest limb. Îmi imaginez urletele de groază ale tuturor nenăscuţilor, nefiinţa trebuie să fie numai groază şi oroare de sine, numai răcnete de infern. De frică ne adâncim în noi înşine, strigându-ne zeul aşa cum copilaşul, în camera-ntunecoasă, îşi strigă mama. Ce nu ştim e că şi zeul, în acest timp, scânceşte de frică, fiindcă nici el încă nu-i zeu, aşa cum o femeie nu-i mamă până ce n-a născut un copil. Aşa orbecăie unul spre altul, prin frică, lumea şi zeul ei, Lumea şi Dumnezeu.

Suntem aici ca să ne naştem mama. Ca să Îl naştem pe cel ce ne va naşte. E drept că nouă ni se interzice Ieşirea şi că nu ne vom naşte în alte lumi. Nu vom ieşi nicicând din acest pântec, dar toţi suntem pântecul din care El se va naşte, căci orice lume-i un pântec în umflare şi în contracţie. Noi ne vom

mântui prin el, inventându-l, zămislindu-l pe el, care va creşte în aparenţă în lumea noastră, dar cu adevărat într-o lume uriaş mai înaltă, căci el, nălţându-se din planul nostru ca o creastă de val, în a treia, de neimaginat, dimensiune, se va curba spre noi ca să ne vadă, să ne descrie, să ne creeze silabă cu silabă şi rând cu rând, cum atârnăm pe statuia de perlă a corpului său. Ce vom vedea din el vor fi doar secţiuni, căci el e perpendicular pe lumea noastră, cum se apleacă adânc asupra ei. Vom vedea corpurile lui succesive: la câteva luni, la un an, la trei ani, la cinci ani şi trei luni, la cinci ani, trei luni şi o oră, la cinci ani, trei luni, o oră şi patru secunde..., cum se taie-n felii uimitor de subţiri, la microtomul mecanic, preparatele microscopice fixate în lactofenolul Amann, colorate apoi cu verde de iod şi fuxină (căci ele sunt străvezii-scânteietoare de fapt, şi s-ar pierde cu totul în străvezia noastră iluzie), dar vom pierde cu totul ceea ce nu-i coplanar cu discul vieţilor noastre, aşa cum personajele unui film nu vor vedea nicicând raza groasă care le proiectează, nici sutele de ochi ce-i privesc din sala întunecată. Îl vom vedea crescând printre noi, dar el nu va fi dintre noi, vom interveni discret, succesiv, în viaţa lui, în aşa fel încât să-l facem să ajungă ce este, n-o să lăsăm nimic, nimic la voia-ntâmplării. Căci cel mai mic incident: un viermişor zbătându-se, atârnat de un fir invizibil, un fulg de zăpadă ce-i va atinge neprevăzut bărbia, o inflexiune în vocea oricăruia dintre noi – va modifica o literă, un rând sau un paragraf din cartea pe care el o va scrie, şi care e singura noastră lume. Un strănut inoportun, şi unul dintre noi va dispărea. Un tremurat din gene, şi el nu va scrie nimic, niciodată. Vegheat de noi ca de zeci de mii de apostoli, slujit de noi ca de cohorte de îngeri, băiatul va creşte în înţelepciune şi în vigoare, dar cât va creşte în slavă nu vom putea vedea niciodată. Căci el va fi-n acelaşi timp între noi şi-ntr-o lume mai mare, având în plus dimensiunea slavei, lume căreia-i suntem doar o plată, ştearsă proiecţie. Şi acea lume a slavei nu este la rândul ei decât plata, ştearsa epură a unei lumi de hiperslavă, cu un alt zeu care o scrie în urletul de aur al inspiraţiei, scris la rândul său de un altul... Şi tunelul de aur tot mai intens şi mai greu se întinde la nesfârşit, ca un şirag de perle în care firul ar fi doar un punct infinit de lumină, iar mărgelele ar fi îmbucate una într-alta, străpunse toate de orbitorul lor miez. Şi e atât de bizar că fiecare din sferele de sidef se-ntemeiază pe celelalte, că

se naşte din cea de sub ea tocmai ca s-o poată, cândva, naşte, într-o nesfârşită pâlpâire de virtual şi ireal şi real, într-un dans de transparenţe şi opacităţi, în jurul firului redus la cea mai extatică stea..."

Floarea de oţel era acum complet deschisă, lăsând să zvâcnească în centrul ei creierul, turtit de propria lui greutate, al lui Fra Armando. Mulţimile înfometate de miracol îl priveau cu jind, ca pe-o pâine pufoasă, şi aşteptau poate să le fie împărţit tuturor, ca toţi să se sature, şi să mai rămână încă multe coşuri cu firimituri. Undeva, în primele rânduri, o femeie costelivă ţinea în braţe, cu un fel de mândrie, un cilindru gros de sticlă în care plutea, puhav şi lenevos, un fetus gălbui. Mi-am amintit de fiola din buzunar. Am băgat mâna după ea şi-am apucat-o, fierbinte şi dură. Dar ea nu putea fi trasă afară, căci era carne din carnea mea, era sexul meu erect, cu sămânţa ajunsă până-n vârf şi gata să ţâşnească. Oare toţi bărbaţii din mulţime or fi fost în erecţie? Până şi băieţii mici, până şi bebeluşii adormiţi în basmalele înflorate din spatele mamelor? Am privit pe furiş în stânga mea, spre un pitic asudat, miop, cu o gură hidos de roşie: da, i se vedea membrul sculat prin pantalonii de doc. Nu m-am mai îndoit de acest efect ciudat al apropierii de sacru, cum am ştiut şi că toate vulvele femeilor şi fetiţelor se umeziseră dulce. Căci de câte ori visăm se petrece lucrul acesta, indiferent de conţinutul visului nostru, de parcă lumina mare a visului ar fi de aceeaşi natură cu mireasma obrazului şi catifelarea pielii şi asprimea părului pubian al celuilalt, celeilalte, de parcă visul ar fi partenerul nostru interior, femeie dacă suntem bărbaţi şi bărbat dacă suntem femei: el ne excită, ne stârneşte lichidele seminale, lubrifianţii, ne-ncinge minţile cu fantasme şi-ncolăciri... Să ejaculăm în uterul visului nostru, să ne fecundăm, ca melcii, pe noi înşine, să facem dragoste cu noi înşine între pereţii de caolin ai ţestei noastre – asta dorim mereu, şi ne-am dorit-o poate întotdeauna...

„El se va naşte aici, continuă preotul, cum aici ne naştem cu toţii, căci aici se întâlnesc toate minţile şi toate sexele noastre. Aici se-ntretaie şi devin unul singur toate uterele. Punctul central al lumii noastre e punctul central al fiinţei fiecăruia dintre noi. Toate femeile care-au fost însămânţate vreodată au fost însămânţate aici, cum toţi oamenii, oricât de diferiţi, se-ntâlnesc în ideea de om. Îl va naşte undeva, cândva, o femeie concretă şi

vie, dar noi trebuie să-l concepem aici mai întâi. Cum ar putea deveni cineva un profet fără să aibă un model de profet? Cum s-ar putea naşte vreodată un zeu dacă n-am şti că există zei?“

Fra Armando se-ntoarse către coloana vuitoare de lapte şi spermă, ale cărei viţe se suceau şi se-ncolăceau în turbioane rapide. Vorbi către ea, cu braţele-ntinse spre ea, într-o limbă necunoscută. Uneori mi se părea că recunosc guturalele negrilor somalezi sau glotalele arameilor. Plescăitul dogonilor, cvintele javanezilor. „Tikitan“, striga foarte des, ca un tact obsesiv al discursului, şi când rostea (lătra? blestema în tortúri? scrâşnea din măsele?) cuvântu-ăsta, făcea şi cu mâinile un gest, mascat pe jumătate de efodul aurit şi de manipulumul ce-i dubla mânecile de serasir. Parcă-şi afunda ghearele-n stern, îşi smulgea cu un efort dement coastele şi rupea inima din rădăcinile ei ca s-o-ntindă, cu neasemuită teroare şi devoţiune, Iordanului vertical. Acesta se aprindea din nou, pâlpâind, fluturând, până la consistenţa şi lumina aurului lichid, biciuit parcă de consoanele barbare, de sâsâiturile şi glissandourile vocii marelui preot. Fascinat de invocaţia sa bizară, abia dac-am observat cum în gloata pân-atunci încremenită se petrecea de la o vreme o agitaţie: câte una, zeci de fete goale până la brâu, cu părul împletit în sute de cozi, cu pupilele dilatate de beladonă, ieşeau în faţă, împingând cu umerii şi cu şoldurile pe cei din preajmă. Sfârcurile unora erau străpunse de sticloase inele de jadeită. Altele aveau o zvastică violetă tatuată-ntre ugere. Mai mult de o sută de fete umplură curând spaţiul dintre preot şi gloate. Unde călcau, cu picioarele goale, pe dulcea podea de piatră străvezie, rămânea urma umedă a tălpilor, înconjurată de aburi, care se resorbea apoi cu încetul.

„Tikitan!“, răcni pentru ultima oară sacerdotul, iar cele o sută de fecioare îngânară şi ele, ca un ecou, silabele sfinte. Gurile lor cu buze groase, tatuate grosolan până la gingii cu semne albastre, rămaseră deschise, iar limbile roşii şi voluptuoase se arătară pe toată lungimea lor, sub arcul dinţilor strălucitori. Ciudată şi înspăimântătoare vedenie: cu ochii dilataţi, cu limbile scoase la maximum, fetele tremurau. Grupe întregi de muşchi, pe pulpe şi braţe, dar şi de-a lungul coloanei, le zvâcneau cu o viaţă proprie, ca la epileptici sau ca în marea criză isterică. Pe limbile musculoase li se iviră mici umflături, mărind textura papilelor gustative. Ele crescură tot mai

mult, până ce deveniră buboaie albicioase, de neprivit, care crăpară unele după altele, smulgând ţipete ca de naştere din gâtlejul martirelor. Cu aripile încă umede, cu o boabă de lichid scânteietor la capătul trompelor răsucite, ieşiră din băşici sute şi mii de fluturi. La început palizi ca embrionii, se colorară rapid în culori caleidoscopice, catifelate sau metalice, şi-şi luară zborul de pe limbile sfârtecate. Curând, întreaga cavernă roia de ei, dar cei mai mari şi mai frumoşi, cu ochi ca ai peştişorilor chinezeşti şi cu cozi fluturându-le de-o palmă la capătul aripilor, se-nvârteau leneş în jurul florii de oţel şi creier de pe marginea abisului.

„Tikitan!“, murmurară mulţimile, şi m-am pomenit şoptind şi eu, cu ele, cuvântul barbar. Fecioarele se prăbuşiseră pe pardoseală şi zăceau acolo ca moarte. Doar câte un fior le mai agita carnea gelatinoasă. Zeci de fluturi, plini pe aripi de ochi de păun sau de crenguţe de coral, mişunau acum pe creierul dezgolit al lui Fra Armando, ca un polen gros, de pluşuri şi catifele. Cu luni de zile în urmă, în nenumărate locuri de pe sfera pământească, fete tinere se plimbaseră pe câmpuri cu flori. Un fluture mare şi greu, venit de nicăieri, le dăduse roată, iar ele se trântiseră acolo-ntre crăiţe şi cerceluşi şi, dintr-un impuls interior, de parc-ar fi vrut, iarna, să prindă un fulg de zăpadă, scoseseră limbuţele de mici jivine şi lăsaseră fluturul să li se aşeze acolo şi să le mângâie cu aripile palatul striat ca al pisicilor. O plăcere neaşteptată se dovedi trepădarea măruntă a celor şase picioruşe pe mucoasa linguală, însă curând o durere vie îi luă locul. Căci bestia înaripată îşi înfipsese ovipozitorul dinţat în carnea stacojie, însămânţând-o cu ouă mici ca seminţele de mac. Apoi îşi luase iar zborul şi pierise, lăsând fata să bocească-ntre flori ca violată de-un zburător din poveşti.

Atunci scoarţa cerebrală a preotului începu să radieze o aureolă de foc, care carboniză ca pe nişte frunze uscate aripile lepidopterelor. Apoi, ca un balon umplut cu hidrogen, encefalul său roz şi bălos începu să se ridice, cu tot cu cerebel şi punte, trăgând după el măduva spinală, eliberând-o din canalul galben al vertebrelor. Trupul, golit de substanţa cea nobilă, căzu la pământ ca voalurile unei curtezane, lăsând acest al doilea corp, mai adevărat, să plutească liber şi strălucitor în aerul ca un jeleu gros al sălii. A rămas acolo, peste capetele noastre, imobil, cât timp a durat supliciul insuportabil al Ceciliei. Fiindcă-n curând din grupul nostru ieşi Albinosul, a

cărui faţă de Pierrot alb îşi accentuase mai mult ca niciodată trăsăturile negroide. Îşi pleznea din când în când de cizmele militare gârbaciul din vână de bou cu care, când ajunse lângă trupul mototolit al lui Fra Armando, îl împinse peste marginea abisului. Se-ntoarse apoi crunt către mulţimi, se repezi spre cei din primele rânduri şi-i croi din toate puterile, icnind, până ce biciul azvârli în aer stropi de sânge, bucăţi de degete şi de urechi sfârtecate. Neamurile se-mbrânciră şi se-mbulziră, zbierând, până când un mare amfiteatru, plin de trupuri căzute, spintecate până la os de vâna de bou, se arcui în jurul Stăpânului, departe însă de acesta. Tăcerea era acum deplină, nici măcar răniţii, unii cu beregata tăiată, alţii cu ochii crăpaţi, neîndrăznind să mai geamă. Înspăimântător, în această tăcere, era zgomotul blacheurilor de oţel ale cizmelor pe dalele hialine. Cât despre tăcerea cascadei din centrul lumilor, ea era o linişte mistică, negativă, alături de care lipsa oricărui zgomot ar fi fost o monstruoasă cacofonie. Era liniştea din afara auzului, din afara urechii, din afara conştiinţei, din Afară. Monsieur Monsú îşi îndreptă, cu un gest reflex, uniforma colonială şi se-ntoarse către curgerea sidefie. Cu coada biciului desenă în aer o împletitură complicată, indescifrabilă, care persistă o secundă, ca un macramé iluzoriu, în văzduh. Curgerea coloanei vâscoase se opri dintr-o dată, şi tăcerea, de data aceasta una terestră şi unsuroasă, ne năclăi ca o sudoare. Marginile coloanei se resorbiră lent către centru, până când doar o sferă, o perlă de sidef cât o catedrală, rămase în mijloc, plutind pe abisul negru. Perla colapsă rapid, sporind poate enorm în densitate, ca să rămână până la urmă doar atât de spaţioasă încât diametrul ei central să poată fi subîntins de un om cu braţele şi picioarele desfăcute. Procese chimice stranii se declanşară în boaba lăptoasă, până când se schimbă într-o raclă de cristal orbitor, aruncând fulgere curcubeene...

Fluturii de sub năpraznica boltă fâlfâiau tot mai încet din aripi, ca nişte jucării cu cheiţă în continuă destindere a arcuşorului interior, până ce căzură pe podea, cu miile, ca să putrezească acolo aproape instantaneu. Şi când cheratina zdrenţuită li se înnegri şi prinse mucegai, se văzu că insectele aveau schelet şi craniu, doar că oscioarele fine ca nişte ace păreau făcute din acelaşi cuarţ orbitor ca şi racla din buricul pământului. După risipirea în aer a cărnii lor de aspic, oscioarele se fărâmară şi ele, fiecare în două bucăţi,

fiecare bucată în două fragmente, fiecare fragment în două granule, fiecare granulă în două scântei de violet şi oranj, fiecare scânteie în două pulberi albe ca zahărul pudră. În câteva clipe eram înveliţi până la glezne într-un nisip fin, vălurit, care mai ardea uneori din câte-un minuscul cristal.

„Nimic, nimic nu există, rosti încet Albinosul în tăcerea asurzitoare. Suntem pânze subţiri de păianjen umflate şi sfâşiate de vânt. Suntem franje de interferenţă pe un balon de săpun, multicolore, umede, disperate... Sarcopţi în pielea balonului de săpun, lăsându-ne acolo ouăle şi gunoiul... Lumea noastră e fără greutate şi sens. Suntem simulacre de ireal, la rândul lui simulacru. Şi numai privită-n grosime, din capătul de sus sau de jos, foiţe peste foiţe străvezii, această scară a irealului s-ar opaciza pân-la realitate. Dar nu există un capăt de sus sau de jos, şi nu există ochi care-ar putea privi de acolo. Foi peste foi peste foi, lumea noastră este o carte cu pagini de pieliţe. Şi pieliţele au vase de sânge şi nervi. Şi glomerule de sudoare-mpuţită.

Cei vechi au ştiut-o şi-au spus-o, căci fiecare lume e-o carte ce cuprinde o carte, şi-n fiecare Evanghelie e-o Evanghelie. O dată soarele s-a oprit în loc o după-amiază întreagă şi altă dată umbra s-a dat cu zece trepte-napoi. Iar altă dată totul a-ncremenit, şi păstorii mâncau fără să mănânce şi păsările cântau fără să cânte... Şi Iehova apărea-n stâlpul lui de nor şi de foc, pe neaşteptate, între două pagini de întâmplări păstoreşti, ca un semn de carte din cele făcute de şcolăriţe, împodobite cu cusături... Nu timpul se oprea şi se dădea îndărăt, ci degete prelungi răsfoiau filele, întorcându-se la vreun pasaj îndrăgit.

Suntem copii şi cópii, dar ai cui, ale cui? Suntem scrişi caligrafic, cu aur şi cu fecale, dar pentru cine? Cine citeşte-n definitiv povestea săracă a vieţii noastre? Desigur că doar El, Scriitorul. Şi o citeşte o singură dată, în acelaşi timp în care o scrie. Căci e un proces de scriere-citire duplicarea lumilor, de parcă un tub ombilical le-ar lega între ele, iar prin cablu s-ar încrucişa, simultan, citirea şi scrierea din ambele părţi, căci dacă el suflă prin tub Duhul său, umflându-ne balonul de săpun, la rândul nostru îi reflectăm în curbura lui faţa şi-i putem zări prin tub laringele de zirconiu. Iar cine-ar putea să înoate contra curentului teribil al binecuvântării, urcând asemeni somonilor către izvoare, ar ieşi din balonul iluziei şi-ar străbate cordonul ce

ne leagă de gura Lui, de plămânii Lui. S-ar stabili acolo, în alveole, s-ar înmulţi nebuneşte acolo, în sânul lui Avraam, s-ar risipi metastatic în ficat şi în boaşe, ar umple cu vârtejuri anarhice Ierarhia. Zeul ar muri în inimaginabile chinuri, şi urletele lui ar fi coroana eternă a deicidului. Căci toţi, la soroace, ne omorâm şi ne mâncăm Dumnezeul, altfel nu putem deveni el însuşi, nu putem fi în el şi el în noi. Devoţiunea, de aceea, e crimă. Rugăciunea e răstignire. Dragostea e tortură. Adoraţia e strangulare cu mâini late de heruvim. Chin fără limite e deisis-ul vieţilor noastre. De-aceea toţi zeii au fost hăcuiţi şi ciuntiţi şi bătuţi în piroane. Fra Armando v-a arătat calea unificării, eu pe a dezmembrării, şi nimeni nu vă spune: Alegeţi!

Vom inventa fiinţa ce-o să ne inventeze, dar nu va fi din lumină pură. Lumea noastră nu este un briliant. În pământ mortăciuni şi cristale strălucesc şi duhnesc. În maţele noastre sunt viermi, în viermi sunt maţe, şi-n maţele lor sunt viermi. Şi divinul Dante urina fetid pe scoarţa stejarului. Dar umila prostituată aşază gingaş un stânjenel în vaza de pământ. De aceea Creatorul va fi bărbat şi lumină, dar şi femeie, neagră şi roabă. O minte de înger şi-o inimă de căţea. Doar astfel emisferele, schizofrenia şi paranoia vor fi lăsate în urmă, şi sexele, bărbatul şi femeia, se vor anula, şi puterile, stăpânul şi sclavul, vor deveni una, şi, minune a minunilor, binele se va corupe prin rău ca să scânteieze mai tare, iar răul se va-nălţa prin bine ca să câştige în îmbeznare, iar la-ntâlnirea lor, şi deasupra lor, unde se vor arcui ca să iasă din sine şi să se-mpreune, ele s-or dovedi identice, lumină şi beznă-ntr-un singur extatic cuvânt:

ORBITOR.“

„«Orbitor!», strigară şi mulţimile, aşa cum strigaseră cu minute sau secole-n urmă: «Tikitan!». Am strigat şi eu cu ele, simţind cum îmi amorţeşte cerul gurii de-nfiorare. Între timp, Albinosul se transforma. Pielea feţei, palidă ca de mort dintotdeauna, devenise acum transparentă. Se zăreau prin ea, roşii şi striate, grupele de muşchi faciali, prinşi la extremităţi cu tendoane alburii. În jurul ochilor şi gurii inele de carne se dilatau şi se strângeau. Apoi şi carnea se făcu străvezie. Prin fantoma ei de abur şi vânt apăru craniul, verde-fosforescent, cu suturile oaselor capului violete. Spre

sfârşitul discursului şi osul deveni fumegos, apoi se limpezi ca o apă-ngheţată, şi creierul, irigat de un sânge negru, zvâcnea acum sub clopotul de sticlă asemenea unei imense broaşte râioase. La baza lui, pituitara ardea numai ca un grăunte de safir. Am urmărit migrarea ei spre suprafaţă, pe un peduncul ca o corniţă de melc, lent şi şovăitor, până ce a răzbit prin osul frunţii, unde s-a deschis, ochi albastru-ntre sprâncene, într-un triunghi ce ar fi putut fi divin, dacă vârful nu ar fi fost întors spre pământ. Şi gâtul, şi braţele lui Monsieur Monsú deveniseră străvezii, acoperite c-un fel de solzi de cleştar. Un monstru fascinant rotea acum în faţa noastră gârbaciul din piele de hipopotam.

Melanie, înfăşurată în fantasticele tergaluri şi fluturându-şi măreaţa perucă din pene de struţ, vopsită-n culoarea morcovului, ieşi în faţă cu punga de hârtie în braţe. O răsturnă pe podea şi începu să asambleze, cu dexteritatea stângace a unui copil, bizara maşinărie în care se-mbinau tije, cruci de Malta, bolţuri, pinioane şi cătuşe dintr-un metal ce lucea stins ca aluminiul. Într-un obturator cu lamele-n spirală aşeză cristalul Leon, veşted acum ca o bucată de iască. Tuburi gofrate, curele şi conductori electrici îmbrăcaţi în plastic colorat uneau diversele părţi ale maşinăriei între ele. Cum încăpuseră în pungă toate piesele, toate angrenajele? De unde scosese Melanie seringile, cuţitoaiele? Cilindrii albaştri de oxigen, cu manometrele ruginite, răsăriseră ca din pământ.

«Acoperă-ţi un ochi (continuă Albinosul) şi priveşte numai cu celălalt: vei vedea lumea plată şi veştedă ca un desen de pe o farfurie. Priveşte cu amândoi ochii şi dimensiunea ascunsă va exploda: apa va fi adâncă şi limpede. E de ajuns o nepotrivire, o diferenţă de unghi a celor doi globi de sub creier ca anaglifa să se umfle în basorelief, în altorelief, în statuie şi, poate, dacă ochii ne-ar converge atât de mult încât ar putea privi unul într-altul, statuia s-ar umfla şi ea în ceva cu mai multe dimensiuni, într-un obiect de ne-nchipuit. Priveşte acuma acest covor de pete bălţate, această blană abstractă de leopard – şi-ntr-adevăr, pe tot peretele îndepărtat al sălii, dincolo de prăpastia neagră, se zugrăvi cu safire, smaralde, heliodor şi crisoberil un enorm dreptunghi sclipitor –, dar priveşte-l visător şi distrat, percepându-l deodată, destrămându-te-n el. Globii ochilor tăi îşi vor accentua convergenţa. Imaginea stângă şi cea dreaptă, fantomatice, vor glisa

una pe alta, se vor potrivi, imbrica, până ce holograma va prinde viaţă, şi himera minunată a Cărţii ce ne cuprinde se va ivi în slavă nepieritoare.»

Un fluture colosal îşi întindea acum aripile-n faţa noastră într-un cub de lumină albăstruie ca un acvariu. Pe toracele lui de catifea vişinie scânteia briliantul mormântului suspendat între cer şi pământ, ocrotit parcă de picioruşele filiforme. Viziunea a durat numai câteva minute, până când privirea ne-a obosit şi petele incandescente au devenit iar informe. Unde pierise bivolul înaripat?

La fel, poţi contempla spectacolul bălţat al lumii noastre, obiectele şi faptele îngrămădite fără sens, mormane în jurul tău. Ia-le pe rând şi pipăie-le, miroase-le, gândeşte asupra lor: degeaba. Haosul va creşte continuu. Căci misterul e tatăl unui şir nesfârşit de mistere, şi soluţiile sunt mereu parţiale, autodevoratoare... Dar gândeşte totul deodată, cu o gândire distrată şi visătoare, până ce emisferele cerebrale îţi converg şi cele două imagini uşor diferite, raţională şi senzuală, analitică şi sintetică, diabolică şi divină, bărbătească şi femeiască, glisează una pe alta. Deodată covorul de pete dispare şi, limpede, în mii de dimensiuni, putem gândi, pentru clipe sau pentru milenii, faţa indepingibilă a Dumnezeirii. Vedem atunci, faţă în faţă, ce-am întrezărit mereu, parţial, în oglinzi şi enigme. Faţă în faţă: pentru că faţa noastră e încorporată în faţa Lui. Ochi în ochi, pentru că globii ochilor noştri sunt în globii ochilor Lui...

Creierul lui Fra Armando pulsa ca un stâlp de foc deasupra neamurilor, scoţând raze poligonale. Coada sa medulară unduia uşor, ca un flagel, în aerul gelatinos al imensei hale boltite. Un tatuaj fin, fluorescent, indica de-a lungul ei traseele complicate ale neuronilor catecolaminergici, noradrenergici şi acetilcolinergici: firişoare roşii, negre şi violete intersectate şi împletite ciudat. Creierul începu să gliseze uşor, prin mişcările spiralate ale cozii, către instalaţia atroce pe care enorma negresă o construise cu migala şi inconştienţa unei *mantis religiosa*. Masă de operaţie? de electroşocuri? de tortură? aparat de viol din vreo bolgie libertină? Biele şi cremaliere licăreau într-o ferestruică încadrată de cilindri hidraulici. Într-o baie cu un lichid opalescent plutea, buhăit, un fetus cu înţelepţi ochi orientali. Avea fixaţi pe ţeastă, cu plastic dentar, electrozi filiformi, al căror cablaj intra în maşinărie. Sub un clopot de sticlă, conectat

şi el la întrerupătoarele angrenajului, o sibilă de plumb citea dintr-o carte groasă, urmărind păianjenii negri ai slovelor cu un deget nespus de uscat. O pisică ecorşată atroce, răstignită pe o planşă de lemn, între două bobine de inducţie, era ultima componentă organică a maşinii. Câţiva nervi sidefii îi fuseseră degajaţi cu abilitate din carne şi întinşi demonstrativ, de-o parte şi de alta a trupului martirizat, într-o reţea fină, numerotată şi inscripţionată cu grosolane litere de tuş. Animalul rotea ochi limpezi, cu pupila verticală, şi zvâcnea din când în când din mustaţă.

Terminându-şi munca, acoperită de boabe galbene de sudoare, femeia din Magdalenian rămase nemişcată ca un idol de eben. Duhoarea ei de subţiori şi de rodul-pământului atrăgea mii de muşte cu torace verde-metalic sau albastru-cianură, care curând o acoperiră cu o cămaşă vie de zale forfotitoare.

Albinosul, sub noua sa întrupare de insectă cavernicolă, îşi pierduse ochii, rămaşi ca două vagi umflături atavice sub pielea din solzi de cristal. În schimb, ochiul din frunte i se aprinsese ca un mare safir, şi trimitea înainte o impalpabilă lumină conică, aşa încât pielea ciocolatie a Ceciliei căpătă o fermecătoare nuanţă de bleu sub privirea lui. Nubila era deja goală, unsă cu aloe şi nard, sulemenită negru pe buze, pe sfârcuri şi pe pliurile delicate de sub pubisul fără urmă de păr. Pleoapele coborâte, date cu kohl şi presărate cu pulbere de aur, proiectau pe colosala boltă, mai nebuneşte ca oricând, constelaţiile, încât se făcuse noapte de vară, zăbuşitoare şi luminoasă. La gât, pe un fir de iridiu, avea înşirate şapte smaralde brute, neatinse de polizorul giuvaergiului. Pe fiecare era scrisă o literă întoarsă, evreiască. La urechi, în chip de cercei, atârnau două cochilii mari şi tigrate de murex. O gemă de cornalină îi acoperea, crem-gălbuie, scobitura buricului. Cu adevărat uimitoare îi erau însă unghiile.

Şi la mâini, şi la picioare ele erau de un albastru ultramarin intens, ireal şi fluid ca văzut într-un vis. Şi fiecare purta în adâncul ei o imagine, în relief, minusculă şi totuşi clară, ca acele fotografii de monumente celebre (sau de femei neruşinate) din brelocurile optice. Oricât de departe te-ai fi aflat de prinţesa neagră, privindu-i unghiile vedeai perfect pictura lor giottescă, iar dacă te concentrai doar asupra unui detaliu (denticulii de pe faţa unui zid, kymele unei muchii, fleuronul din vârful unei clopotniţe galbene, broderia

cu flori şi şopârle a vreunui veşmânt) vedeai la fel de limpede şi detaliile detaliului, până la al miilea ordin de mărime, încât, adâncindu-te-n vertijul unghiilor şlefuite, ajungeai în lumea subatomică a quarcurilor, a farmecelor şi miresmelor... Pe unghiile de la mâini erau zugrăvite scene din Noul Testament, pe un fond naiv de palate medievale şi sicomori: Sfânta Fecioară dormind în odaia ei cu pereţi goi de piatră, zâmbind unui vis şi acoperindu-şi un umăr gol, pe când arhanghelul, în picioare lângă patul ei, cu un crin cu trei cupe-ntre degete, se sfieşte să o trezească; Isus copilaş cioplind cu cosorul o cruce de lemn, pe când toţi ceilalţi ieşiţi cu caprele îşi ciopleau fluiere; tot el urcând pentru întâia oară (să fi avut vreo şapte ani) într-o mandorlă ce-l va-nălţa la ceruri, ca să fie prezentat îngerilor; adolescentul Isus în pustie, ghemuit în nisip, ţinând între palme capul triunghiular al unui şarpe şi privindu-l în ochii străvezii; Isus şi Ioan, aşezaţi pe un colţ de stâncă, privind Iordanul cum reflectă în apele sale amurgul; fetiţa lui Iair, a doua zi după trezirea din morţi, împletindu-şi o panglică-n codiţă, la oglindă şi cântând un cântec fără vorbe; Petru, pe muntele Tabor, privind printre genele strânse astronava de cristal şi-ntrebându-se de unde să taie destule crengi pentru trei colibe: una pentru Moise, alta pentru Ilie, alta pentru Isus; femeia adulteră, rămasă singură pe locul osândei ei, încercând să desluşească scrisul lui Isus din ţărână, pe când un strop alb de sământă i se prelinge dintre picioare; Isus mâncând, în casa lui Matei, cu vameşii şi păcătoşii, uimiţi de iradiaţia triunghiulară a tâmplelor nazarineanului; Dimas, cu braţele chinuitor strâmbate după lemnul crucii, cu faţa verde de suferinţă, zâmbind totuşi Mariilor îngenuncheate-n faţa celor trei; şi trilioanele de stele presărate peste Ierusalim, fiecare vestind o Mântuire incredibilă, ininteligibilă, inimaginabilă, dar adevărată...

Unghiile de la picioarele Ceciliei purtau, în schimb, înluminuri din Vechiul Testament: Şefora aşezându-şi pe inelar prepuţul copilului ei şi rostind mândră către bărbatul înaripat: «De-acum eşti soţul meu de sânge!»; îngerul Domnului, lângă aria lui Anavria Iebusitul, armându-şi unealta nimicitoare şi împrăştiind ciumă peste popor, din Dan până la Beer-Şeba; ţeasta, picioarele şi palmele mâinilor Isabelei, într-o învălmăşeală de ţesături însângerate, şi o căţea cu ochi de om rozând un deget cu inele groase; Maaseia îmbrăţişându-şi ultima oară soţia, o filistină dulce, cu gene

de mătase, şi rămânând cu inima frântă-ntru Domnul; Iov, bătrân şi fericit, gras, cu pielea roză ca a pruncilor, ţinând pe deget o buburuză ce abia îşi desface aripile a zbor; mireasa de nici 12 ani, deja împodobită, strângându-şi cu groază, în palmă, locul dintre pulpele băieţeşti şi gândindu-se la noaptea care urmează; Domnul, pe tronul său de safir de peste cupola ca o întindere a cerului, privind cu ochi stranii, de o anatomie nepământeană, peisajul arid al Iudeei perindându-se dedesubt; Iezechiel, în valea oaselor uscate, culegând distrat crinii sălbatici crescuţi deodată în tigvele şi coşurile piepturilor pline de ţărână; Daniel, scos din groapa cu lei, mirosind încă, zile-n şir, a testicule de fiară; Ziua Urii, pogorâtă pe neaşteptate, ca un fur, peste cătune, vii şi livezi, pustiind totul într-o ambiguă slavă…

Matroana se apropie de negresa nubilă, o luă de mână cu neaşteptată gingăşie şi graţie, şi o conduse spre aparatul de la marginea golului. O-ntinse pe şasiul îngust şi-i prinse încheieturile mâinilor şi gleznelor în cătuşe. Răstignită aşa, pe o cruce a sfântului Andrei de aluminiu, Cecilia îşi revelă ochilor noştri sexul ca o floare neagră cu petalele încreţite, sex de felină, vulvă de sfinx, nefăcută pentru copulări ca oricare. Încet, la o manevră iute a degetelor Melaniei, cilindrii hidraulici se puseră în mişcare, şi cadrul metalic se ridică până la verticală. Tulburător de frumoasă, Cecilia zâmbea cu zâmbetul sălbatic al africanelor, dar şi cu ceva de fetiţă perversă, încântată să-şi arate tuturor floarea secretă. Lăsase capul pe-un umăr, şi ochii i se acoperiră de-o ceaţă subţire. În acvariul lui, cocârjat, avortonul desfăcu deodată ochi galbeni, şi gura sa abia schiţată începu să pronunţe cuvinte neauzite, căscându-se ca a unui peşte exotic. Albinosul, a cărui uniformă se volatilizase ca un gaz în văzduh, se apropie încet de masa de operaţie. Sexul, semitransparent, cu scrotul ca o sticlă moale prin care se vedeau testicule de fildeş filigranat, îi era erect, aşa încât toţi am crezut că vom asista la violarea rituală a fecioarei de către oribilul sacerdot. Nu ne imaginam, în schimb, inimaginabilul. Şi nu pot descrie indescriptibilul. Timp de ore-n şir corpul de carne, sânge şi nervi al tinerei femei a cunoscut întreaga suferinţă umană şi i-a depăşit limitele. Fericiţi au fost luptătorii păgâni căzuţi în mâinile duşmanilor, ţinuţi zeci de ani în oubliette şi torturaţi zilnic sub ochii seniorului. Fericiţi arşii de vii, jupuiţii şi canceroşii. Dar ţipetele fetei păreau, totuşi, de plăcere insuportabilă, iar pe

faţa ei buza zgârcită şi ochii strânşi arătau un extaz distrugător. Singurul fapt pe care cuvintele îl pot înfăţişa, deşi atroce, a părut un gest de tandreţe faţă de ce fusese-nainte: cu o fulgerare expertă a unei lame, albinosul i-a despicat Ceciliei pântecul, fără să curgă un strop de sânge, şi-a scos de-acolo, curat ca un preparat anatomic, uterul, străjuit, ca de două aripi întinse, de trompele având la capete, între franjuri de pieliţe moi, cele două ovare, ca două mici nestemate. Abia atunci, de parcă toată vitalitatea-i stătuse în organul cel delicat, corpul negresei muri, moale şi cenuşiu, şi putrezi sub ochii noştri, până ce oasele risipite, galbene, se-mprăştiară pe podea. Doar radiusul mâinii stângi mai rămase prins în cătuşa metalică. Apoi şi oasele se prefăcură în pulbere, iar pulberea se resorbi în podeaua sticloasă.

Monsieur Monsú ţinea pe palma deschisă a mâinii drepte fluturul de uterin, care lopăta uşor din voalurile de pieliţe. În cele din urmă-şi luă zborul, nu prin bătăi mecanice ca ale multor lepidoptere, ci prin unduiri într-un mediu gelatinos parcă, aşa cum înaintează-n abisuri, ca-n vis, fiinţele străvezii de pe fundul oceanelor. Fluturând peste gol, mica vietate se-ndreptă către chilia de briliant din centrul lumilor. O atinse după eoni de călătorie hipnotică. Se ghemui acolo, în lacra fulgerătoare, prinse rădăcini în pământul de cristal şi desfăcu o corolă de prapure. În mijlocul ei se dezvoltă tot mai mult un ovul, filigranat, sidefiu, cu desene mereu schimbătoare şi cu protuberanţe mirifice în ionosferă. În cele din urmă uterul însuşi, cu trompele şi zgârciurile lui, rămase doar un detaliu aproape neobservabil al marii boabe, al oului cu coajă de cuarţ.

Oul părea tatuat cu un labirint de linii colorate şters, întretăiate şi mişcătoare, aşa încât la început nu se putea distinge nimic, în afara unor iluzorii contururi, ghicite mai mult, ca într-o filigeană de cafea. Cum volumul lui continua să crească, suprafaţa i se lăţea tot mai mult, şi desenele cele mai stranii, mai eteroclite, începură să izvorască din împletitura de linii. Era faţa unui bărbat tânăr, cu trăsături în cărbune, cu părul răsucindu-se-n viţe negre de-a lungul obrajilor ascetici. Ochii severi şi vizionari, uşor asimetrici, dreptul însufleţit de o scânteie de har, stângul tragic şi mat ca o oglindă acoperită, aveau sub ei cearcăne violete. Sub firele fibroase ale mustăţii, gura ar fi părut de femeie dacă senzualitatea ei nu ar fi fost negată,

dizolvată, deturnată, reconvertită de cute ale comisurii, foarte amare. Şi fiecare trăsătură a acestui portret era, dacĂ o priveai mai atent, formată de fapt din alte desene, la o scară mai mică, iar acelea din altele, toate strălucitor de clare, imediat cum ochiul le atingea, aşa încât te puteai cufunda la nesfârşit în spectacolul lumii adâncind perspectivele unui fir de sprânceană, şi puteai explora ceruri cu alte stele, alte raiuri şi alţi zei explorând un pixel din imensitatea obrazului. Era Totul, şi totul curgea în inima totului, şi mâna reală şi cea virtuală se desenau una pe alta, schimbându-şi densitatea şi destinul de un miliard de ori pe secundă. Era Mandylionul, era Vera Icon, era imaginea feţei umane, achiropoete, pe care-o căutăm întotdeauna, pe care-o vedem în toate alcătuirile lumii, pentru că lumea însăşi pentru noi, şi zeii, şi Dumnezeirea – au faţă de om. De-asta, înfundaţi în tragedie şi mirosind a sulful Gomorei, cultivând pe ogorul corpului nostru zeci de mii de boli groaznice, nefiind siguri nicicând de ziua de mâine şi zbătându-ne să mai respirăm o clipă, totuşi zâmbim, aşa cum copilul de patruzeci de zile zâmbeşte până şi unei foi albe pe care sunt desenaţi doi ochi...

Creierul lui Fra Armando, şerpuind din codiţa spinală, aruncând raze ca o astronavă, migră şi el peste miliardul de ţeste ale mulţimii, îndreptându-se către marea sferă ce cuprinsese aproape tot spaţiul din mijlocul discului pe care ne aflam. Oul se rotea greoi în jurul axei verticale, arătând mereu alte canale, alte mări uscate şi alte continente, aruncând alte jerbe de foc şi resorbindu-le în pântecul de albuş şi de gălbenuş. Navigator singuratic, creierul se apropia de soare, alunecând parcă pe un pliu subliminal, pe un tub de ghidaj ascuns în altă dimensiune. Era acolo, neauzită, dar simţită cu tot corpul, o şoaptă, mai densă decât organul ce-o percepea, acea şoaptă din centrul nopţii, la care nu poţi decât să răspunzi, deodată treaz şi înfricoşat: «Aici sunt, Doamne». Pe şoaptă, pe chemare aluneca spermia solitară, şoapta de bilioane de decibeli, unda de şoc de miliarde de gigatone era tubul de ghidaj prin care flutura masculul de aur. Sala întreagă, cu popoarele adăpostite în ea, trepida în cutremur, cutremurare. Ovulul şoptea, şoptea un nume. Liniştit, monoton, fără grabă, puternic ca un seraf, chipul din ou şoptea o şoaptă, şoptea un nume. Propriul lui nume. «Aici sunt, Doamne»,

răspundea creierul, spermia, iar răspunsul, fericit în teroare, înspăimântat în extaz, era nu un sunet, ci însăşi înaintarea.

Fruntea bombată, de coajă de sticlă, a mormolocului se opri în cele din urmă la doar o palmă de enormul pântec filigranat. Membranele tari se oglindeau reciproc, turbioane colorate apăreau în punctele frontale ca să cuprindă, în cercuri tot mai largi, sferele tremurătoare. Un dialog se-nfiripa acolo, se comutau canale şi frecvenţe, se dădeau parole, mii de chei pătrundeau în tot atâtea broaşte de aer şi de vid, se răsuceau acolo, ridicau pinionii şi camele, eliberau zăvoarele chimice. Şi deodată nu pieliţele, ci însuşi spaţiul dintre ele s-a deschis ca o poartă, deodată între membrane nu mai era spaţiu, iar spermia şi ovulul erau una, creierul şi sexul erau una, spaţiul şi timpul una erau.

Şi spaţiu-timp-creier-sexul începu frământarea. Se petrecură monstruozităţi. Se întâmplară miracole. Se inventă o matematică de bordel, o defecare sublimă. O vomă conceptuală, o râgâială angelică. Un vis real, o viaţă moartă. Era o hohotire, dar de râs sau de plâns? Era o revelaţie: de profet, de nebun? Era totul, dar semăna atât de mult cu nimicul... Priveam încremeniţi acea agonie, nu a morţii, ci a plămădirii, acel orăcăit, nu al naşterii, ci al leşinului final. Vedeam zgomote de catastrofă şi pustiire, auzeam culori de foc şi de gheaţă. Explozia-implozia mirosea a rugozitate. Atomii erau sisteme solare şi constelaţiile erau fermioni. Oh, paradis infernal, lumină întunecată!

O cauză-efect încolţi în miezul marginii acestei ştime. Îi netezi carnea-aer, îi alină opacităţile străvezii. Îi organiză viitorul-trecut, îi ascultă cuvintele-lucruri. Din vânturile karmei, din înspăimântătorul bardo al tărâmului de amurg avea să se-nfiripe un copilaş. Avea să fie pentru că deja era, deja-şi vedea părinţii copulând ca nişte lăcuste, deja vârtejul de spaţiu-timp-creier-sex desena cu degetul muiat în sânge o poartă caudină, un arc de triumf. Două seturi cromozomiale aveau să fuzioneze, da şi nu aveau să se cunune în poate, şi apoi oul, deja trecut de bariera fiinţei, avea să-şi înceapă giganticul rezumat, răsfoirea paginilor tot mai complicate-ale vieţii, complicate nu prin sensul textului conţinut, ci prin însăşi structura paginilor, ca şi când prima ar fi un punct, a doua o linie, a treia o suprafaţă, a patra un volum, a cincea un volum al lui Möbius, a şasea un cuib de rândunică

thomian, şi tot astfel până la a miliarda pagină, unde Dumnezeirea este la puterea Dumnezeire. Mitoză şi meioză, doi, patru, opt, şaisprezece, treizeci şi doi, şaizeci şi patru, morulă, blastrulă, gastrulă, şi cele trei învelişuri embrionare scânteind ca o sticlă moale pe când se-ncreţesc, se înfăşoară, se resorb, formează tuburi şi muguri, se despart în puncte catastrofice, se reîntâlnesc ca să schiţeze feţe şi membre, organe şi pieliţe, sisteme şi aparate. Peşte, reptilă, batracian, mamifer, săptămâna a patra, a cincea, a şasea, a şaptea. Luna a şasea, a şaptea, tumba din luna a opta. Plutirea pe floarea de lotus, în mijlocul apelor negre, cu pleoape închise şi faţa zâmbitoare. Pleoape enorme, fără gene, sub care protuberanţele oculare alunecă liniştite ca marsuinii. Piele de perlă, strălucind de înţelepciune.

Ni se vestea, iată, tuturor, Evanghelia. Căci nu există altă bunăvestire decât a naşterii unui om. Şi fiecare naştere creează o religie, este o bunăvestire. Şi religia însăşi nu are alt sens decât Naşterea. Ni se arăta Calea, ni se revelau Treptele. Ni se predicau Fericirile. Deja ochii noştri, ieşiţi din orbite de atâta orbitoare orbire, urmau să vadă embrionul, copilul, minunea, răscumpărarea. Negri şi albi, asiatici, femei, bărbaţi şi copii aşteptam, pe marginea abisului, bucuria. Aveam să luăm lumină din lumină şi să nu mai murim niciodată...

Şi atunci se petrecu infima catastrofă. Şi cum odinioară, la-nceputurile-nceputului, o insesizabilă asimetrie în condiţiile iniţiale a făcut ca forţa primordială să cliveze în două, apoi în patru, şi din punctul infinit de fierbinte şi dens să explodeze focul de artificii al lumii, şi cum un tremur din aripi al unui fluture aşezat pe-o frunză de guabe-n Antile declanşează un uragan în Colorado, şi cum nu ştii de unde vine Duhul şi încotro se duce, – în miezul miezului zigotului înmiresmat, în ghemul cromozomial de şerpi serafici se răsuci un vârtej, un vânt probabilistic, mai limitat ca spaţiul unei molecule. Se inversă un semn într-o ortogramă, glisă ceva în stereochimia uleioasă a acelei substanţe. Poate că privirea unuia dintre noi (a femeii scheletice cu un număr tatuat pe antebraţ? a hidrocefalului cu ochi bulbucaţi?) a fost de ajuns pentru minuscula tragedie, căci observaţia modifică întotdeauna experienţa. Sau poate că însuşi Răul, nedefinit şi nepipăibil ca gravitaţia, şi-a strecurat în inima zeului în geneză un deget

turbionar, acelaşi ce zgândăre lumile. La fel, în miezul bucuriei noastre a încolţit o camelie de chinină.

Pentru că oul îşi învârtoşea acum un al doilea centru în jurul informaţiei alogene. Şi o membrană aburea ca o cortină de zgârci între sine şi sine. Ca o oglindă în care sinele s-ar vedea chiar pe sine, identic şi totuşi complet diferit, căci dreapta unuia e stânga celuilalt, şi al doilea e un monstru pentru primul, căci are inima-n dreapta şi vorbeşte cu emisfera dreaptă a creierului şi îi e milă cu emisfera stângă. Albul şi negrul nu sunt mai diferite şi mai străine. Lumea noastră devenea schizoidă, căci ce se năştea cu adevărat acolo era Duplicarea, Ruptura. Suprafaţa oglinzii între doi embrioni visători, faţă-n faţă, atingându-şi aproape frunţile boltite enorm, privindu-se cu ochi fumurii. Aveau să vină pe lume gemeni monozigoţi, dar Înstrăinarea avea de fapt să se nască. Priveam apocalipsa prin lentilele boabelor de lacrimi din ochi. Ce se-ntâmpla? Care era zeul nostru? Ce-avea să fie cu lumea acestei cărţi ilizibile, acestei cărţi?

Şi-atunci, Maria, pe când contemplam proliferarea dublă-a celulelor (două morule, blastrule, gastrule, despărţite (sau unite) de acea pieliţă oglinditoare, am fost spintecaţi deodată de un trăznet nimicitor: reapăruse coloana de flacără şi rătăcea acum printre noi, făcându-ne una cu pardoseala discului sclipitor, integrându-ne-n el, digitalizând sângele şi tendoanele şi nervii noştri, transformându-le în memorie, memorie pură, holografică, indestructibilă. Eram din nou acasă, eram în Akasia, memoria universală care vede totul, care ştie şi înţelege şi compătimeşte. Memoria-mamă care ocroteşte, care dezmiardă. Şi discul orbitor, orbitor se rupse cu troznet de ruinare a lumilor din temeliile lui, levită spre tavanul boltit al sălii, îl sparse în mii de aşchii şi ţăndări poligonale şi, Maria, ochilor noştri, întinşi acum egal pe toată suprafaţa discului, le-a fost dat să vadă ce nu poţi, ce nu trebuie să vezi niciodată, ce nu se poate spune nicicând. Şi discul se roti în jurul axei sale, tot mai rapid, până ce o sferă de slavă, scânteind în bilioane de culori, apăru, având în centru rezervorul viu de lumină. Şi sfera se aşeză pe creştetul Lui, deasupra viţelor negre de păr, luminându-i ochii trişti şi căprui. Căci era El, într-o lume densă, într-o lumină densă, şi de-a lungul coloanei Lui vertebrale, prin carnea străvezie, se desfăceau şase chakras ca şase flori carnivore.

Al şaptelea chakra, Shahasrara, sfera de diamant, îi ardea acuma pe creştet.“

SFÂRŞITUL PRIMULUI VOLUM